

KOMMUNISTINEN INTERNATIONAALI

Historiallinen katsaus

Kommunistinen Internationaali pani alun nykyiselle kansainväliselle kommunistiselle liikkeelle. Maailman kommunistisen liikkeen tunnustettu johtaja Lenin perusti Kominternin 1919 ja johti sitä alkuvuosina. Lenin kehitteli nykyisen kommunistisen liikkeen tärkeimmät periaatteet, jotka valoivat tähän liikkeeseen suurta elinvoimaa. Ne säilyttävät merkityksensä nykyäänkin.

Komintern antoi kaikille kommunistisille puolueille korvaamatonta apua vallankumouksellisen linjan määrittelyssä sekä niiden aatteellis-poliittisessa lujittamisessa ja auttoi kommunistisia puolueita astumaan sosialismiin johtavalle taistelutielle. Komintern oli ihmiskunnan historiassa maailman kommunistisen liikkeen johtokeskus, työväenluokan ja kaikkien työväkevien taistelun varma ja horjumaton järjestäjä. Komintern oli aikakautemme kärkevimpien yhteenottojen keskipisteessä, edistyksellisten voimien eturiveissä. Kominternin historiasta on tullut kiivaan ideologisen taistelun aihe.

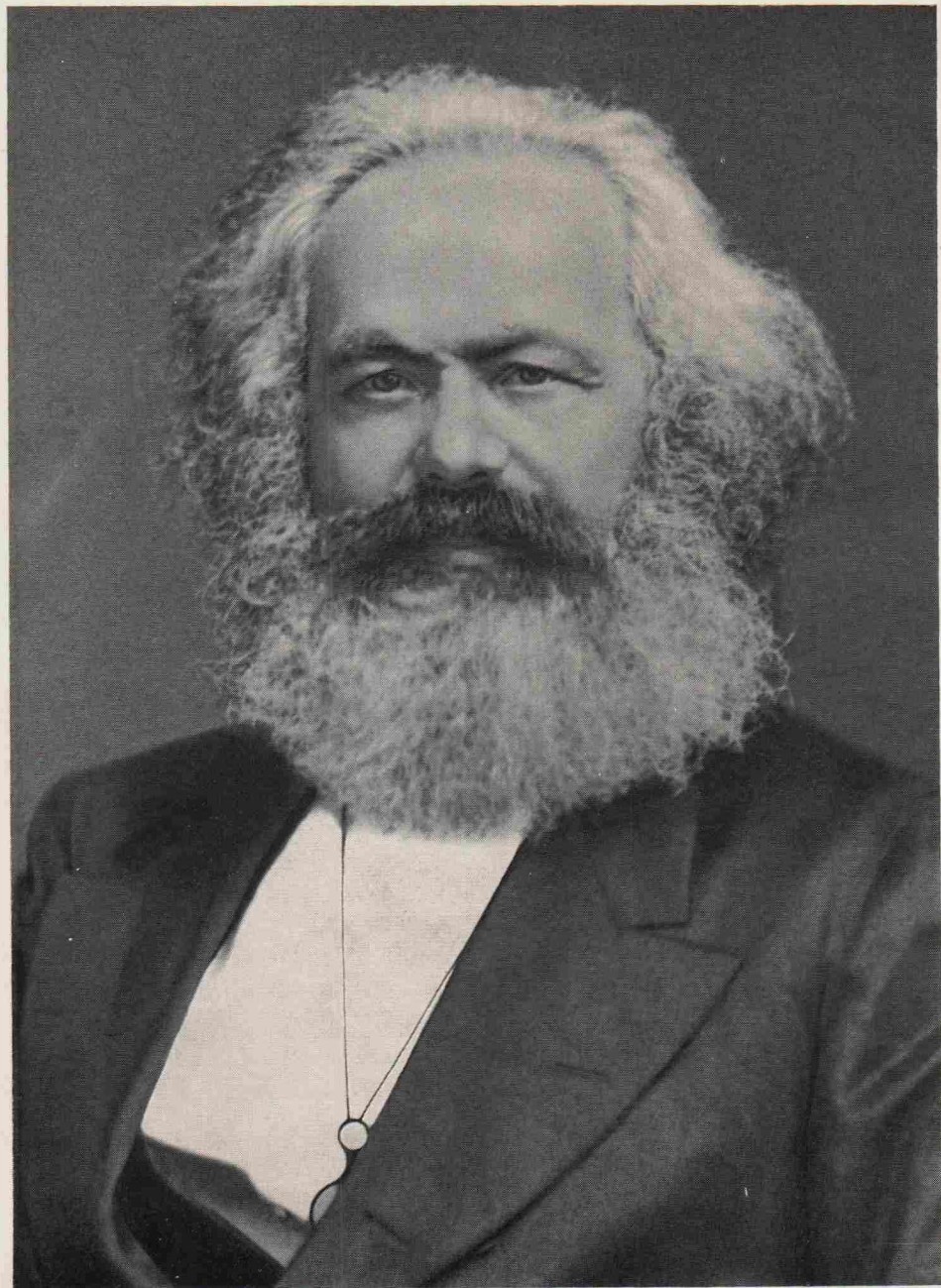
KUSTANNUSLIIKE
EDISTYS
MOSKOVA

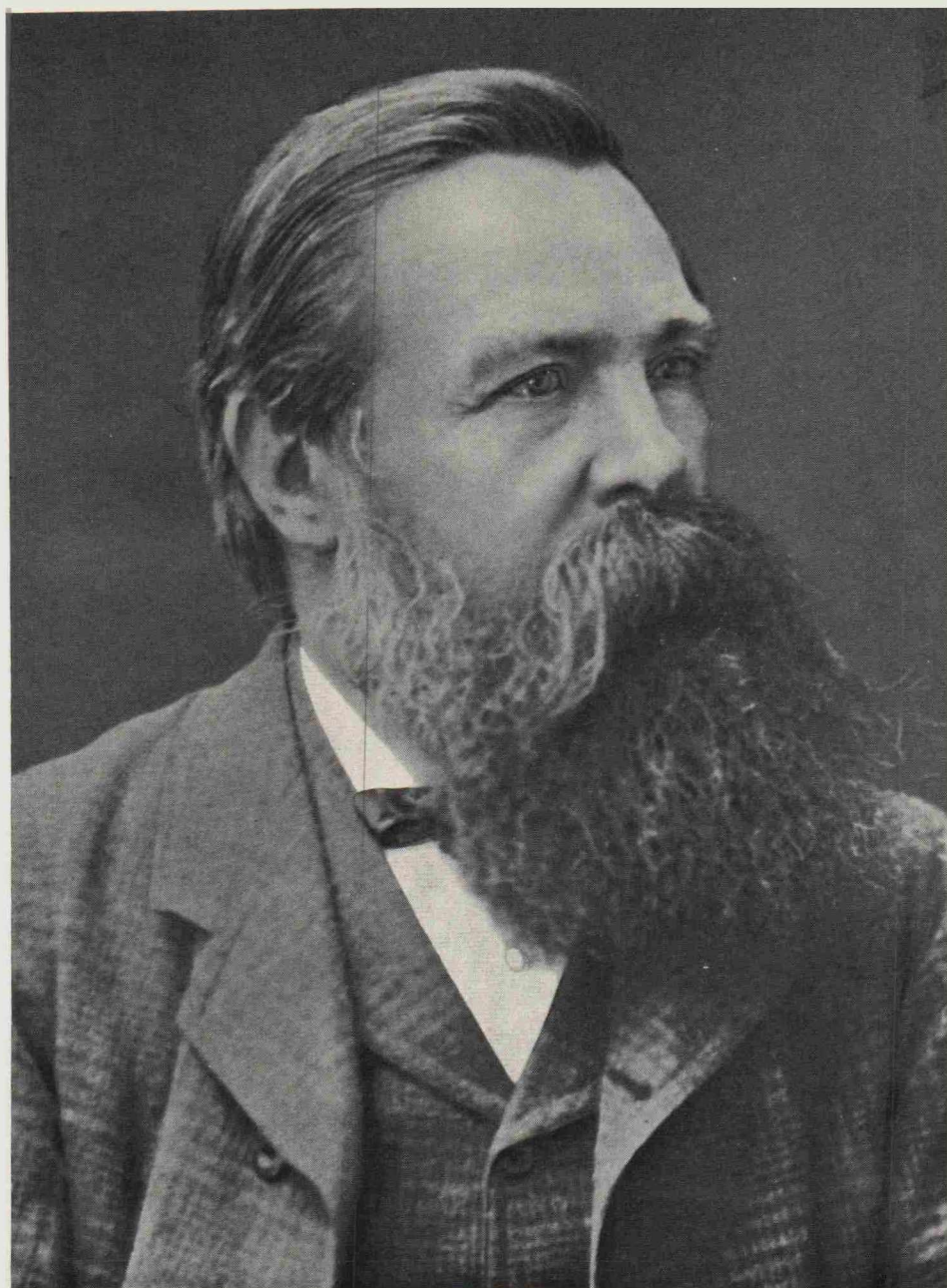
Irtopäällyskuvassa:

**Joukkokokous Uritskin aukiolla Kommunis-
tisen Internationaalin toisen kongressin mer-
keissä.**

Pietari, 1920

Kaikkien maiden proletaarit, liittykää yhteen!

NKP:n KK:n MARXISMI-LENINISMIN INSTITUUTTI

KOMMUNISTINEN INTERNATIONAALI

Historiallinen katsaus

KUSTANNUSLIIKE EDISTYS · MOSKOVA

КОММУНИСТИЧЕСКИЙ ИНТЕРНАЦИОНАЛ

Краткий исторический очерк

На финском языке

Tekijäryhmä

A. I. SOBOLEV (johtaja)

K. K. SIRINJA

F. I. FIRSOV

N. J. KOROLJOV

A. B. REZNIKOV

G. F. ZASTAVENKO

L. G. TSURBANOV

J. N. SOKOLOV

Suomentaneet: K. JUNTUNEN (johdanto, luvut 1—4);

R.-L. PÖLLÄ (luvut 5—7).

Taiteilija L. ŠKANOV

Lyhyen katsauksen Kommunistisen Internationaalin historiaan on laatinut NKP:n Keskuskomitean marxismi-leninisin instituutti. Kirjan valmisteluun ovat osallistuneet Kommunistisen Internationaalin toimihenkilöt sekä Kominternin toimistoissa ja äänenkannattajissa työskennelleet toverit: Walter ULBRICHT, Dolores IBARRURI, Jacques DUCLOS, Tim BUCK, Khaled BAGDACHE, Victorio CODOVILLA, Georges COGNIOT, Inkeri LEHTINEN, Boris PONOMARJOV, Palme DUTT, Dezső NEMÉS, Friedl FÜRNBURG, Emilio SERENI, Ruben AVRAMOV ja Andrew ROTHSTEIN.

JOHDANTO

Lokakuun sosialistinen vallankumous pani alulle ihmiskunnan kapitalismista sosialismiin siirtymisen aikakauden, ja silloin kansainvälisen työväenliikkeen eteen nousi uusia vallankumouksellisia suurtehtäviä. Niiden ratkaiseminen liittyi erottamattomasti Kolmannen, Kommunistisen Internationaalin monitahoiseen vallankumoukselliseen toimintaan.

Kommunistinen Internationaali, joka perustettiin Vladimir Iljitš Leninin aloitteesta ja jonka perustamiseen Lenin osallistui omakohtaisesti, oli Karl Marxin ja Friedrich Engelsin johtamien Kommunistien Liiton ja Ensimmäisen Internationaalin seuraaja ja sekä Toisen Internationaalin parhaiden perinteiden säilyttäjä.

Kommunistinen Internationaali laski perustan kansainväliselle kommunistiselle liikkeelle, johti sitä miltei neljännesvuosisadan turvaten kommunististen puolueiden yhtenäisyyden ja kasvatti kommunistisia puolueita marxilais-leniniläisen aatteellisuuden, kansainvälisen solidaarisuuden ja tiukan periaatteellisuuden hengessä. Kommunistinen Internationaali ja sen jaostot olivat kaikkien aikansa tärkeimpien sosiaalisten kamppailujen keskipisteessä, niiden aktiivisimpina osanottajina. Ne pyrkivät liittämään työväenluokan rivit tiukasti yhteen taistelussa porvaristoa vastaan, proletariaatin vallan pystyttämisen ja sosialismin voiton puolesta.

Kommunistisen Internationaalin synty oli lainomaisena osoituksena proletariaatin luokkataistelun yhä laajemmasta kansainvälistymisestä kapitalismin yleisen kriisin kaudella, jolloin maailma oli jakautunut kahdeksi toisiaan vastaan taistelevaksi järjestelmäksi, sosialistiseksi ja kapitalistiseksi. Kominternin synty todisti sitä, että oli muodostunut historiallinen tarve löytää uusissa olosuhteissa eri kansallisten osastojen vallankumouksellisten kärkijoukkojen mahdollisimman tehokkaat keskinäissuhteiden ja keskinäisavun muodot. Kommunistit muistivat hyvin Marxin varoituksen, että »työläisten hajanaiset ponnistukset päättyvät tappioon rangaistukseksi sen veljesliiton väheksymisestä, joka eri maiden työläisten on saatava aikaan ja jonka on kannustettava heitä puolustamaan lujasti toisiaan vapautustaistelussaan».¹

Työväenluokan historiallinen yleneminen, sen sankarillinen taistelu kapitalismia vastaan proletariaatin vallan pystyttämiseksi ja sosialismin rakentamiseksi on pohjimmaltaan kansainvälistä. Työväenliikkeen kansainvälisyys juontuu proletariaatin maail-

¹ Ks. *K. Marx, F. Engels*. Valitut teokset kolmessa osassa. 2. osa, kustannusliike Edistys, s. 11.

manhistoriallisen tehtävän olemuksesta ja sen toteuttamishoidoista sekä kapitalistisen talousmuodon sosialistiseksi muuttamisen erikoisuuksista. Pääoma ylitti kansalliset rajat ja yhdisti kansalliset taloudet yhtenäiseksi maailman kapitalistiseksi talousjärjestelmäksi, josta tuli koko maapallon työtätekeviä riistävä porvarillinen järjestelmä. Pääoma loi armottoman riiston ja sorron alaisen palkkatyöläisten luokan kaikkialle, minne se tunkeutui. Eri maiden proletarit alkoivat luokkataistelun kulussa ymmärtää, että heidän yhteisenä vihollisena on maailman porvaristo, yhteisenä tavoitteena riistäjien kukistaminen ja siirtyminen sosialismiin, yhteisenä päämääränsä saavuttamiskeinona johdonmukainen san- karillinen vallankumoustaistelu hallitsevia luokkia vastaan, yhteisenä voimanlähteenä järjestyneisyys, yhtenäisenä ideologiana marxismi-leninismi ja yhteisenä välttämättömänä voiton ehtona kansainvälinen solidaarisuus. Pääoma on kansainvälinen voima. Jotta se voitaisiin voittaa, jotta missä maassa hyvänsä voitaisiin ryhtyä rakentamaan sosialismia, on tarpeen työtätekevien kansainvälinen veljeys, keskinäisapu ja uskollisuus kaikkien maiden proletariin kansainvälistä velvollisuutta kohtaan.

Proletariaatin kansainvälinen solidaarisuus, joka kehittyy ja rikastuu yhteiskuntasuhteiden monimutkaistuksessa ja luokkataistelurintaman laajetessa, on kaikenlaisten separatististen ja nationalististen suuntausten vastakohta ja saa ilmauksensa monenlaisissa järjestömuodoissa.

Proletariaatin kansainvälisen solidaarisuuden järjestömuotojen moninaisuus sekä niiden valinta konkreettisessa historiallisessa tilanteessa riippuvat vallankumousliikkeen kehitystasosta, työtätekevien ja riistäjien keskinäisestä voimasuhteesta kansallisella ja kansainvälisellä tasolla, proletariaatin ja porvariston luokkataistelun mittavuudesta ja luonteesta, työväenluokan kansallisten kärkijoukkojen valveutuneisuudesta ynnä muista seikoista.

Vallankumouksellisen proletariaatin ensimmäisenä kansainvälisenä järjestönä oli Kommunistien Liitto. Tämän liiton ohjelmassa — »Kommunistisen puolueen manifestissa» — määriteltiin ensi kerran selvästi ja täsmällisesti työväenluokan suuri päämäärä: porvariston kukistaminen ja kommunistisen yhteiskunnan rakentaminen. Kommunistien Liiton innoittavista kehotussanoista — »Kaikkien maiden proletarit, liittykää yhteen!» — tuli kansainvälisen proletariaatin taistelutunnus. Luokkataistelun syventyessä ja maailman vallankumouksen liikevoimien laajetessa tämä iskulausekin kehittyi ja täydentyi. Lokakuun sosialistisen vallankumouksen jälkeen maailman vallankumousvoimien taistelutunnuk-

sena oli »Kaikkien maiden proletaarit ja sorretut kansat, liitykää yhteen!».

Kapitalismin vakiintumiskaudella kehittyneimmissä maissa vilkastui demokraattinen ja työväenliike, mikä teki tarpeelliseksi proletaarisen solidaarisuuden uudet, entistä täydellisemmät järjestömuodot. Vuonna 1864 Marxin ja Engelsin johdolla perustettiin I Internationaali. Tieteellisen kommunismin perustanlaskijat toimivat aktiivisesti eri maiden työväenluokan veljesliiton aikaansaamiseksi ja lujittamiseksi. He pitivät yhtenä tärkeimmistä Internationaalien tavoitteista sitä, että »eri maiden työläiset olisivat paitsi *tunteneet* myös *toimineet* veljinä ja tovereina, jotka taistelevat yhtenäisenä armeijana vapautuksensa puolesta»¹. Ensimmäisen Internationaalien suuri aikaansaannos oli Pariisin Kommuuni, ihmiskunnan historiassa ensimmäinen yritys perustaa työväenluokan ja kaikkien työtätekevien valtio.

Olemassaolonsa aikana I Internationaali lujitti huomattavasti Euroopan ja Amerikan proletariaatin kansainvälistä solidaarisuutta ja, kuten Lenin sanoi, »laski perustan työläisten kansainväliselle järjestölle, jonka tehtävänä oli valmistella heidän vallankumouksellista rynnistystään pääomaa vastaan»², »laski perustan proletaarille, kansainväliselle taistelulle sosialismin puolesta»³.

1800-luvun lopulla, kun marxilaisuuden leviäminen tehostui ja alkoi uusi työväenliikkeen nousu, monissa maissa perustettiin työväenpuolueita. Engels otti osaa II Internationaalien perustamiseen. II Internationaali teki suuren työn proletariiden yhteenliittämiseksi ja marxilaisuuden levittämiseksi. Vähitellen II Internationaalien poliittisessa ja teoreettisessa toiminnassa pääsi voitolle opportunisti. Kapitalismin verrattain rauhanomaisen kehityksen kausi, työväenliikkeen laajeneminen ja ei-proletaaristen väestökerosten osallistuminen siihen sekä työväenliikkeeseen sovittelunhenkeä juurruttaneiden työläisaristokratian ja työläisbyrokratian synty eivät voineet »olla johtamatta vallankumouksellisen tason tilapäiseen laskuun, opportunistien tilapäiseen voimistumiseen, mikä johti loppujen lopuksi tämän Internationaalien häpeälliseen romahdukseen»⁴. Toisen Internationaalien romahdus oli näin ollen kaikkien 1800- ja 1900-luvun vaihteessa tapahtuneiden historiallisten prosessien yhteistulos. Mutta työväenliikkeessä oli olemassa ja vaikutti toinenkin, tosi vallankumouksellinen suunta, jota

¹ Marx—Engels. Werke, Dietz Verlag Berlin 1968, Band 16, S. 191.

² V. I Lenin. Teokset, 29. osa, s. 286.

³ Sama, s. 287.

⁴ Sama, s. 286.

ilmensi johdonmukaisesti Venäjällä Leninin johdolla syntynyt bolševismi. Bolševikit taistelivat aktiivisesti reformisteja vastaan ja edistivät vallankumouksellisen, internationalistisen suunnan voimistumista maailman työväenliikkeessä.

II Internationaalin puolueiden enemmistön sosiaališovinistinen rappautuminen ei pystynyt hävittämään objektiivista pyrkimystä kansainväliseen solidaarisuuteen, mikä on proletaarisen liikkeen ydin. Imperialistisen maailmansodan vuosinakin vallankumoukselliset vasemmistoryhmät pitivät yllä kansainvälisiä yhteyksiä ja laajensivat niitä. Eri maiden sosiaalidemokraattisten puolueiden vasemmistoaineksia yhdistävänä keskuksena oli Leninin johtama bolševikkipuolue, joka kantoi korkealla proletaarisen internationalismin lippua ja ryhtyi perustamaan III Internationaalia.

Lokakuun vallankumous, joka pani alulle proletaarisen maailmanvallankumouksen, kapitalismin yleisen kriisin kärjistyminen, työn ja pääoman välisten ristiriitojen sekä imperialististen maiden ja siirto- ja puolisiirtomaiden kansojen välisten ristiriitojen kärjistyminen kiihdyttivät yhä enemmän maailman vallankumouksellista kriisiä. Alkoivat proletaaristen vallankumousten, kansallisen vapautusliikkeen nousun, kapitalismia vastaan suunnatun rynnäkönnön ja ihmiskunnan sosialismiin siirtymisen aikakausi. Näissä oloissa saivat yhä suuremman merkityksen työväenluokan kansallisten osastojen kansainvälinen solidaarisuus, niiden karkijoukkojen keskinäinen yhteys ja keskinäisapu sekä työväenluokan toiminnan koordinointi taistelussa yhteistä vihollista, kansainvälistä pääomaa vastaan.

Historiallisesti muodostuneet olosuhteet tekivät tarpeelliseksi työväenluokan laadullisesti uuden, tosi vallankumouksellisen kansallisen ja kansainvälisen järjestön perustamisen.

Juuri tällainen uudentyypinen järjestö olikin Kommunistinen Internationaali, joka omaksui maailman vallankumousliikkeen parhaat perinteet, kehitti ja rikastutti niiden sisältöä ja antoi niille uuden organisaatiomuodon.

Lenin oli Kommunistisen Internationaalin perustaja ja johtaja sen alkuvuosina, hänestä tuli maailman kommunistisen liikkeen tunnustettu johtaja.

Lenin perusteli teoreettisesti ja poliittisesti Kommunistisen Internationaalin tarpeellisuuden. Hän selitti, että sen ovat tehneet välttämättömäksi imperialismin synnyttämät uudet olot, kapitalismia vastaan alkanut hyökkäys, työläisten kansainvälisen veljeyden entistä suurempi merkitys heidän kansallisten ja kansainvälisten vallankumouksellisten päämääriensä saavuttamisessa

sekä pakottava tarve asettaa reformistisen teorian ja käytännön vastapainoksi tosi vallankumouksellinen teoria ja käytäntö.

Lenin aloitti titaanisen toimintansa Kommunististen Internationaalin perustamiseksi kansainvälisen työväenliikkeen vallankumouksellisen siiven yhteenliittämisestä. Ensimmäisen maailmansodan vuosina tämä työ vaati erittäin paljon voimia, sillä II Internationaalin johtajat kavalsivat työväenluokan jättäen sen aatteellista, järjestöllistä ja poliittista johtoa vaille.

Lenin ryhtyi tarmokkaasti ja määrätietoisesti ratkaisemaan suurta historiallista tehtävää: rakentamaan uudelleen työväen kansainvälistä veljesliittoa. Hän pyrki päättävästi palauttamaan työväenliikkeen marxilaiselle aatteellis-teoreettiselle perustalle, jolta petturit olivat sen suistaneet. Lenin yhdisti toisiinsa vasemmistoryhmät, jotka vähitellen omaksuivat Leninin aatteet ja yhdessä bolševikkien kanssa muodostivat internationalistien ydinjoukon, josta Kommunistinen Internationaali sai alkunsa.

Lenin kehitteli nykyisen kommunistisen liikkeen perusperiaatteet, jotka ovat sen mahtava voimanlähde ja säilyttävät merkityksensä nykyäänkin.

Lenin lasi Kommunistisen Internationaalin aatteellis-teoreettisen perustan, teki kommunistisille puolueille tunnetuiksi uudelle historialliselle aikakaudelle, imperialismiin ja kapitalismista sosialismiin siirtymisen aikakaudelle ominaiset yhteiskuntakehityksen erikoisuudet ja tämän kauden vallankumoustaistelun objektiivisten ja subjektiivisten edellytysten omalaatuisuuden.

Tekemällä yleisiä yhteenvedoja uudesta historiallisesta kokemuksesta, kansainvälisen työväenluokan taistelusta ja kansallisesta vapautusliikkeestä Lenin kehitteli ja rikastutti marxilaista oppia ja kohotti sen korkeammalle asteelle. Siten syntyi marxilaisen tieteen uusi vaihe — leninismi.

Maailman proletariaatin suuri opettaja ja johtaja rikastutti marxilaista oppia puolueesta Venäjän ja koko maailman vallankumoustaisteluissa saadulla kokemuksella, konkretisoi tätä oppia uuden aikakauden vaatimusten mukaisesti ja kehitteli **Kommunistisen Internationaalin järjestöperiaatteet**. Tärkeimpiä näistä periaatteista ovat: demokraattinen sentralismi, joka turvaa kommunististen puolueiden yhteistahdon ja toimintayhtenäisyyden sekä niiden aktiivisuuden, aloitteellisuuden ja itsenäisyyden kaikinainen kehityksen; ankara puoluekuri, joka pohjautuu kommunistien tietoisuuteen, kärkijoukon taitoon ilmentää joukkojen etuja, lähentyä joukkoja ja, kuten Lenin sanoi, sulautua laajoihin työtätekeviin joukkoihin, ennen muuta proletariaasiin, mutta myös ei-proletariaasiin työtätekeviin joukkoihin; internationalismi, johon

sisältyy kansainvälinen proletaarinen kuri ja itse kuri vallankumoustaistelun tehtävien täyttämässä sekä kunkin puolueen historiallinen vastuunalaisuus kansallisella tasolla harjoittamansa toiminnan menestymisestä ja koko kommunistisen liikkeen kohtaloista; käytännöllinen vallankumouksellinen keskinäisapu, jota annetaan konkreettisen tilanteen mukaan mahdollisimman tehokkaissa ja tarkoituksenmukaisissa muodoissa.

Leninin kehittelemät poliittiset ja järjestöperiaatteet auttoivat Kominternia suoriutumaan menestyksellisesti kärkeijoukkotehtävistään kansainvälisessä kommunistisessa liikkeessä ja kohottivat sen vallankumouksellista taistelukuntoisuutta ja poliittisen manöveroinnin taitoa. Nämä periaatteet saivat laajaa kannatusta ja niistä tuli kaikkien kommunististen puolueiden perusperiaatteita.

Lenin kehitteli teoreettisesti maailman kommunistisen liikkeen strategian ja taktiikan ja laski niiden käytännöllisen perustan. Hän kehitteli kommunistisille puolueille menetelmät strategian ja taktiikan määrittelemiseksi kunkin maan omalaatuisuuden huomioon ottaen ja tähdensi, että poliittista linjaa on muutettava taisteluvaiheiden vaihtuessa ja uusien historiallisten olosuhteiden muodostuessa. Lenin osallistui aktiivisesti Kommunistisen Internationaalin tärkeimpien päätösten laadintaan.

Kominternin toiminnan sekä kommunististen puolueiden politiikan, strategian ja taktiikan kehittelyn kannalta olivat merkitykseltään ensiarvoisia Leninin opin seuraavat puolet:

— kapitalismin korkeimmaksi ja viimeiseksi vaiheeksi ja sosialistisen vallankumouksen aatoksi kehittyvän imperialismin syvälinen ja kaikinpuolinen erittely;

— kahden vastakkaisen järjestelmän, kapitalistisen ja sosialistisen järjestelmän, välisen taistelun sekä uuden aikakauden perussisältönä olevan kapitalismista sosialismiin siirtymisen luonnehdinta;

— imperialismin aikakaudella alkaneen sosialistisen maailmanvallankumouksen lainomaisuuksien ja tunnusomaisten piirteiden tieteellinen perustelu, ajatus sosialismin voiton mahdollisuudesta yhdessä maassa, porvarillis-demokraattisen vallankumouksen kehittymisestä sosialistiseksi, proletariaatin liittolaisista vallankumouksen eri vaiheissa ja kansallisen vapautusliikkeen merkityksestä proletaarisen maailmanvallankumouksen kehitykselle;

— niiden lainomaisuuksien selvillesaanti ja täsmentäminen, joiden mukaan siirrytään kapitalismista sosialismiin, proletaarisen valtion siirtymäkaudella esittämän osuuden ja sen muotojen moninaisuuden perustelu, proletariaatin diktatuurin olemuksen

ja rakenteen sekä sosialistisen demokratian sisällön ja historiallisen merkityksen erittely.

Leninin aikainen Kominternin toiminta oli merkittävä vaihe kommunistisen liikkeen historiassa. Kommunistinen Internationaali sitoutui kansainvälisenä järjestönä toteuttamaan leniniläistä teoriaa. Komintern opetti leninismistä kommunistisille puolueille, käytti hyväkseen kaikkia mahdollisuuksia leninismin tunnetuksi tekemiseksi, kehitti ja rikastutti sitä kollektiivisin voimin ja sovelsi sitä elämän esiin nostamien ajankohtaisten tehtävien ratkaisemiseen.

Kominternin historia on nykyaikaisen kommunistisen liikkeen synty- ja kehityshistoriaa, ankarassa taistelussa kaikenlaisia opportunisteja vastaan tapahtuneen kommunististen puolueiden poliittisen kasvun, niiden marxilais-leniniläisen tietotason kohoamisen historiaa ja kommunistisen liikkeen aikamme tärkeimmäksi poliittiseksi voimaksi kehittymisen historiaa.

Komintern esitti johtavaa osaa vallankumouksellisten voimien liittämässä yhteen marxismi-leninismin lipun alle ja kommunististen puolueiden perustamisessa kaikkiin maanosiin. Komintern oli työväenliikkeen historiassa ensimmäinen todella yleismaailmallinen kommunistinen järjestö. Kominternin johdolla kommunistinen liike ylitti Euroopan ja Amerikan rajat ja levisi nopeasti Aasiaan ja Afrikkaan. Se tuli maailman areenalle historiallisen edistyksen mahtavana kiihdyttäjänä ja alkoi vaikuttaa yhä voimakkaammin ihmiskunnan yhteiskuntapoliittiseen elämään.

Komintern antoi suurta apua kaikille kommunistisille puolueille vallankumouksellisen suunnan määrittelyssä ja puolueiden aatteellis-poliittisessa lujittamisessa. Se auttoi puolueita vapautumaan sosiaalidemokraattisesta perinnöstä sekä reformistisista harhakuvitelmista ja ennakkoluuloista ja pääsemään sille historialliselle valtatielle, jona on työväenluokan asian uskollinen palvelu, taistelu sosialismin voitosta.

Kommunististen puolueiden perustaminen ja lujittaminen käsitti kokonaisen historiallisen aikakauden. Oli voitettava monet suuret vaikeudet, jotka olivat etupäässä kansainvälisiä luonteeltaan. Monien tärkeiden periaatekysymysten ratkaisemiseen tarvittiin kollektiivisia ponnistuksia. Kommunistisen liikkeen yleiset kysymykset ratkaistiin Kominternin puitteissa ja sen johdolla.

Sotaisella antikommunistisella kannalla olleet sosiaalidemokraattisten puolueiden oikeistojohdajat vastustivat epätoivoisesti kommunististen puolueiden perustamista, kehitystä ja toimintaa. Keskustalaiset ja anarkosyndikalistit estivät kommunismin vaikutuksen leviämistä työväenliikkeeseen. Työväenliikkeen vallanku-

mouksellista suuntaa voitiin puolustaa menestyksellisesti vain sillä ehdolla, että kommunistiset puolueet toimivat yhteisvoimin Kominternin johdolla.

Myöhemmin itse kommunistisessa liikkeessä ilmeni ryhmäkuntatoiminnan vaara. Oikeisto-opportunistit, äärivasemmistolaiset, trotskilaiset ja lahkolaiset tyrkyttivät kommunistisille puolueille leninisminvastaista poliittista suuntausta, yrittivät horjuttaa kommunistisen liikkeen yhtenäisyyttä ja estivät sen taistelukuntoisuuden parantamista. Opportunistien ryhmäkuntatoiminta oli luonteeltaan kansainvälistä, ja opportunistit voitiin murskata vain siten, että kaikki kommunistiset puolueet taistelivat yhdessä määrätietoisesti niitä vastaan. Komintern johti taistelua revisionismia ja pikkuporvarillista vallankumouksellisuutta vastaan maailman kommunistisessa liikkeessä. Kominternin johdolla nujerrettiin kaikki silloiset opportunistiset ryhmäkunnat aatteellisesti, poliittisesti ja järjestöllisesti. Täten lujitettiin tuntuvasti kommunistisia puolueita, kohotettiin kommunistisen liikkeen arvovaltaa maailman areenalla, edistettiin kommunististen puolueiden poliittisen valveutuneisuuden ja itsenäisyyden kasvua ja tehostettiin niiden kärkijoukko-osuutta vallankumouksellisessa taistelussa.

Komintern suoritti valtavan työn marxilais-leniniläisen teorian levittäjänä ja kehittäjänä, se yhdisti kansainvälisen työväenliikkeen marxismi-leninismiin. Se antoi kommunistisen liikkeen perusongelmien kollektiivisesti kehitellyt marxilaiset ratkaisut sekä merkittävän panoksensa eri maiden kommunististen puolueiden poliittisen strategian ja taktiikan kehittelyyn.

Maailman kommunistisen liikkeen leniniläisen politiikan, strategian ja taktiikan suurimmat aikaansaannokset, jotka tuottivat Kominternille valtavia voittoja sekä kansojen tunnustuksen ja kohottivat sen arvovaltaa maailman areenalla olivat Kominternin kehittäminen ja perusteleva politiikka, jonka tarkoituksena oli työtätekevien joukkojen enemmistön valloittaminen vallankumouksen puolelle, rauhan ja demokratian puolesta käytävän taistelun yhdistäminen taisteluun sosialismin puolesta, porvaristoa vastaan suunnattu työväen yhteisrintamapolitiikka sekä ajatus työläisten ja talonpoikien hallituksesta, joka olisi sosialistiseen vallankumoukseen johtavana siirtymävaiheena. Näitä aikaansaannoksia olivat myös hedelmällinen ja hyvin tehokas ajatus yhtenäisestä työväenrintamasta ja laajasta fasisminvastaisesta kansanrintamasta, imperialisminvastaisen yhteisrintaman politiikka, jonka tarkoituksena oli sorrettujen kansojen vallankumousliikkeen lujittaminen ja sen yhdistäminen proletariaaniseen vallankumoukseen.

Komintern opetti jatkuvasti kommunistisille puolueille kansanjoukkojen ja vallankumousliikkeen poliittisen johdon suurta taitoa, taitoa saada joukot mukaansa ja soveltaa marxismi-leninismiä luokkataistelun konkreettisiin oloihin.

Komintern tähdensi, että kommunistiset puolueet parantavat taistelukuntoisuuttaan ennen kaikkea siten, että ne tajuavat itsensä proletariaatin korkeimmaksi luokkajärjestöksi ja johtavat tahdikkaasti muita proletaarijärjestöjä, että kommunistiset puolueet tutkivat jatkuvasti marxismi-leninismiä ja toteuttavat kaikessa toiminnassaan teorian ja käytännön yhtenäisyyttä. Periaatteellinen merkitys on sillä, että esittäessään poliittisia tunnuksia ja nostaessaan joukkoja taisteluun kommunistiset puolueet ottaisivat huomioon vallankumousliikkeen konkreettiset olosuhteet sekä sisä- ja ulkopoliittisen tilanteen erikoisuudet ja käyttäisivät hyväkseen kaikkien maiden kommunististen puolueiden saamaa kokemusta. Kommunistisen puolueen johto-osuuden kasvaminen edellyttää, että periaatteellisuus ja vallankumouksellisuus yhdistetään mahdollisimman suureen joustavuuteen, strategiseen ja taktiseen manööverointitaitoon, taitoon käyttää kaikkia luokkataistelun muotoja sekä legaalisisessa että illegaalisisessa toiminnassa ja yhdistää proletariaatin jokapäiväiset vaatimukset sosialistisen vallankumouksen perustehtäviin. Leninin neuvoja seuraten Komintern opetti kommunistisia puolueita erittelemään kriittisesti toimintaansa ja kasvattamaan kommunisteissa kykyä havaita omat virheet ja korjata ne.

Päätöksillään ja kommunistisille puolueille antamallaan ohjeilla Komintern kohotti kommunistien marxilais-leniniläistä tietoisuutta ja auttoi saamaan aikaan ankan kurin Kominternin sääntöjen edellyttämien demokraattisen sentralismin periaatteiden pohjalta. Se kasvatti kommunisteja tuntemaan vastuullisuutensa luokkataistelun kohtaloista, se kasvatti kommunisteissa kumouksellisuutta porvaristonvastaisten hyökkäys- ja puolustustaistelujen aikana.

Kominternin tärkeimpiä historiallisia aikaansaannoksia on se, että se kasvatti joukon tunnettuja toimihenkilöitä, rohkeita taistelijoita, poliittisesti valveutuneita ja aatteellisesti karaistuneita työväenluokan johtajia. Vallankumouksellisessa yhteistoiminnassa, kollektiivisessa luovassa työssä, kehitellessään yhteisvoimin poliittista linjaa ja taistelutaktiikkaa kasvoi kommunististen puolueiden kokeneita ja teoreettisesti hyvin valmentuneita johtajia, jotka osasivat yhdistää teorian käytäntöön ja ratkaista marxismi-leninismien pohjalta paitsi kansallisia myös kansainvälisiä vallankumousliikkeen tehtäviä.

Marxilais-leniniläisten puoluekaadereiden kasvatuksella oli ensiarvoinen merkitys kommunististen puolueiden miehitykselle, niiden siirtymiselle uuteen kehitysvaiheeseen, täydelliseen itsenäisyyteen, jolloin ei enää ollut kansainvälisen tason keskusjohtoa, vaan kunkin puolueen oli omin voimin, maailman kommunistisen liikkeen päälinjaa noudattaen, määriteltävä poliittinen suuntansa ja johdettava vallankumoustaistelua maassaan.

Kominternilla oli merkittävä osuus kommunististen puolueiden rivijäsenten kasvattamisessa; se myötävaikutti huomattavassa määrin siihen, että historian areenalle astuivat uudentyyppisten poliittisten toimihenkilöiden joukot — kommunistit. Kansanjoukkojen keskuudessa suuren arvovallan saavuttaneet ja ihmiskunnan historiallisissa kohtaloissa merkittävää osaa esittäneet kommunistin poliittiset, aatteelliset ja moraaliset piirteet kehittyivät Leninin neuvojen mukaisesti ja Kominternin toiminnan vaikutuksesta. Nimenomaan Komintern kasvatti kommunisteissa rajatonta uskollisuutta työväenluokan asialle, aatteellista vakaumuksellisuutta ja ehdotonta rehellisyyttä puoluetta ja kansaa kohtaan, lujaa tahtoa, miehuullisuutta ja uljuutta taistelussa sosialismin voiton puolesta sekä kykyä pitää puolueen etuja omina henkilökohtaisina etuinaan. Kommunistin aatteellis-poliittisiin ja moraalisiin piirteisiin sisältyvät menneiden aikojen vallankumouksmiesten parhaat piirteet. Kommunisti on tulevan kommunistisen yhteiskunnan ihmisen esikuva.

Kapitalistisen yhteiskunnan hallitsevat luokat säikähtivät kommunistisen liikkeen kasvua ja suuntasivat sitä vastaan poliittisen, hallinnollisen ja ideologisen koneistonsa mahdin. Taistelussa kommunistista liikettä vastaan ne turvautuivat antikommunistiseen parjaukseen, julmaan terroriin, keskitysleireihin, raakoihin kidutuksiin ja joukkomurhiin. Mutta kommunistit eivät lannistuneet. He löivät takaisin kaikki taantumuksen hyökkäykset ja lujittivat jatkuvasti asemiaan.

Ensimmäiseen sosialistiseen maahan, Neuvostoliittoon, nojaten Komintern antoi suurta moraalista, poliittista ja aineellista apua kommunisteille. Se pelasti monien tuhansien aktiivijäsenten ja johtajien hengen esim. Unkarin vallankumouksen tappion jälkeen 1919, taantumuksellisen fasistisen terrorin raivotessa Italiasa, Bulgariassa, Puolassa, Jugoslaviassa ja Saksassa, Wienin proletaarin helmikuussa 1934 kärsimän tappion jälkeen ja Espanjan tasavallan tukahduttamisen jälkeen 1939.

Kominternin kasvattamat kommunistisen liikkeen johtajat ja aktiivijäsenet ovat esittäneet ja esittävät nykyäänkin huomattavaa osaa vallankumoustaistelussa, kansallisessa vapautusliikkees-

sä, sosialismin rakentamisessa ja kaikissa aikamme edistyksellisissä liikkeissä.

Komintern kuuluu ihmiskunnan historiaan maailman vallankumousliikkeen johtokeskukseksi, työväenluokan ja kaikkien työväkevien asian puolesta käydyn taistelun horjumattomana ja johdonmukaisena järjestäjänä. Komintern oli aikakautemme kiivaimpien yhteenottojen keskipisteessä, maapallon edistyksellisten voimien eturiveissä. Se tarkasteli maailman vallankumousprosessia ehyenä kokonaisuutena ja ohjasi kommunistisia puolueita auttamaan toisiaan ja olemaan läheisessä vuorovaikutuksessa keskenään.

Komintern esitti huomattavaa osaa Neuvostoliiton puolustamisessa, fasismin ja sodanvaaran vastustamisessa sekä kansainvälisten vallankumouksellisten voimien yhteenliittämässä. Ajoittain Kominternin toiminnassa ilmeni Leninin kuoleman jälkeen vakavia epäkohtia ja toisinaan lahkolaishenkisiä virheitäkin. Epäkohdat ja virheet eivät silti voineet tehdä tyhjäksi niitä suuria saavutuksia, joita Kominternilla oli kommunististen puolueiden perustamisen ja lujittamisen sekä kansainvälisten vallankumouksellisten voimien yhteenliittämisen alalla ja näiden voimien mobilisoinnissa taisteluun fasismia ja sotaa vastaan, rauhan, kansallisen riippumattomuuden ja sosialismin puolesta.

Kominternin historia on kärkevän ideologisen taistelun kohteena. Porvarilliset ja reformistiset historioitsijat yrittävät mustata Kominternin toimintaa. Työväenliikkeessä ja jopa kommunistisissa puolueissakin on henkilöitä, jotka yrittävät haudata unohduksiin Kominternin suuret ansiot ja kohdistavat huomionsa vain sen virheisiin ja väärin päätöksiin. Tällainen asennoituminen Kominternin historiaan johtaa historiallisen totuuden vääristelyyn eikä auta, vaan estää kommunistisen liikkeen kokemuksen ja perinteiden hyväksikäyttöä nykyisessä luokkataistelussa. Kominternin virheiden ja erinäisten väärin päätösten arvostelun varjolla usein valitaan suoranaisten hyökkäilyjen kohteeksi kommunistisen liikkeen peruseriaatteet ja lähinnä internationalismin periaate, joka yhdistää aikakautemme vallankumouksellisia voimia. Yksikään marxisti-leninisti tai internationalisti ei voi yhtyä tällaiseen Kominternin historian vääristelyyn.

Kommunistisen Internationaalin toiminnalla on poikkeuksellisen suuri osuus työväenluokan kansainvälisen vallankumouksellisen liikkeen historiassa. Kominternin kongressien ja sen Toimeenpanevan Komitean päätökset sisältävät suuria aatteellisia rikkauksia. Kominternin toiminta oli pääpiirteissään mallinäyte

työtätekevien asian palvelusta, marxismi-leninisin aatteiden toteuttamisesta.

Virheistä ja kerrostumista puhdistettuna Kominternin kokemus ja sen vallankumoukselliset perinteet ovat maailman kommunistisen liikkeen ja kaikkien vallankumouksellisten voimien arvokasta omaisuutta. Kominternin kokemus ja perinteet ovat nykyäänkin kommunististen puolueiden aseena niiden taistelussa rauhan, demokratian, kansallisen riippumattomuuden ja sosialismin puolesta.

Ensimmäinen luku

**KOMMUNISTISEN INTERNATIONAALIN
PERUSTAMINEN.
KOMINTERN MAAILMAN VALLANKUMOUSVOIMIEN
ETUJOUKKONA**

(1919—1920)

KOMINTERNIN PERUSTAMISEN EDELLYTYKSET JA OLOSUHTEET

**Työväenliikkeessä
sotavuosina
tapahtuneet muutokset**

Proletariaatin luokkataistelun tarpeet imperialismin ja proletaaristen vallankumousten kaudella tekivät historiallisesti välttämättömäksi uudentyyppisten vallankumouksellisten puolueiden perustamisen ja niiden yhdistymisen Kommunistiseksi Internationaaliksi. Lenin ja bolševikit asettivat ensi kerran kysymyksen uuden, tosi vallankumouksellisen Internationaalin perustamisesta ensimmäisen maailmansodan alkuvaiheissa, heti II Internationaalin romahduksen jälkeen.

Kesällä 1914 alkanut sota, joka oli molemmin puolin imperialistista ryöstösotaa, pani koetukselle kaikki kansainvälisen työväenliikkeen silloiset virtaukset. Sota toi selvästi esiin II Internationaalin aatteellis-poliittisen romahduksen ja paljasti sosiaali-demokraattisten puolueiden enemmistön opportunistisen rappautumisen. Elokuun neljäntenä 1914 kaikki Saksan Sosiaalidemokraattisen Puolueen, II Internationaalin voimakkaimman ja vaikutusvaltaisimman puolueen, valtiopäiväedustajat yhdessä porvariston ja junkkereiden edustajien kanssa äänestivät valtiopäivillä sotilasmäärärahojen puolesta. Itävalta-Unkarin, Ranskan, Englannin, Belgian ja eräiden muiden maiden sosialistiset puolueet kannattivat niin ikään »omia» hallituksiaan epäoikeutetussa imperialistisessa sodassa. Tämä merkitsi opportunististen johtomiesten avointa siirtymistä »oman» kansallisen porvaristonsa puolelle ja työväenluokan etujen julkeaa kavaltamista. Polkemalla jalkoihinsa II Internationaalin sodanvastaiset päätökset opportunistit antoivat kovan iskun kansainvälisen työväenliikkeen yhtenäisyydelle, sillä liittoutuminen »oman» porvariston kanssa merkitsi työväenluokalle sekä kansallista että kansainvälistä hajaannusta ja kahtiajakautumista.

Imperialistinen sota paljasti työväenliikkeen kriisin ja puhkasi paiseen, joka oli kypsynyt kypsymistään kapitalismin suhteellisen rauhallisen kehityksen kaudella. Tämän kauden objektiiviset olot olivat opportunististen virtausten ravintoalusta. Ylivoittojen turvin monopoliporvaristo lahjoi osan työläisistä ja heidän johtajistaan, joista muodostui kokonainen työläisaristokraattien

ja työläisbyrokraattien kerros. Yhdessä proletariaatin pikkuporvarillisten seuralaisten kanssa näistä porvarillistuneista työläisistä, jotka olivat elämäntavoiltaan, tuloiltaan ja koko maailmankatsomukseltaan poroporvareita, tuli porvariston varmin sosiaalinen tuki työväenluokan keskuudessa ja opportunismiin päälähde. Opportunismi saastutti yhä enemmän II Internationaalin puolueita. Vasemmistovoimien vaikutuksesta II Internationaali hyväksyi vielä sodanedellisinä vuosina oikeita päätöksiä, mutta sen oikeistojohtajat mukautuivat käytännöllisessä toiminnassaan yhä enemmän porvarillisen politiikan etuihin.

Työväenliikkeen kriisi paljasti opportunismien todellisen luonteen, sen että se on porvariston liittolainen. Vanha kautskylainen teoria, jonka mukaan opportunismi oli yhtenäisen, »äärimmäisyyksiä» vieroksuva puolueen »laillinen vivahde», oli vain työväenluokan hämäystä. Lenin kirjoitti: »Sosialistisen vallankumouksen puolesta käytävän proletaarisen taistelun yhtenäisyys vaatii nyt, vuoden 1914 jälkeen, työväenpuolueiden ehdotonta erkanemista opportunistien puolueista.»¹

Sodan aikana kansainvälisessä sosialistisessa ja työväenliikkeessä muodostui kolme virtausta: sosiaališovinistinen, keskustalainen ja vallankumouksellis-internationalistinen.

Sosiaališovinistit eli avoimet opportunistit julistivat luokkien välisen »kansalaisrauhan» ja »isänmaan puolustamisen» välttämättömyyttä ryöstösodassa ja auttoivat avoimesti hallitsevia luokkia ajamaan työläisiä imperialistiselle teurastustantereelle porvariston taloudellisten voittojen hyväksi. Sosiaališovinismin kannalle asettui suurin osa tunnetuista sosiaalidemokraattijohtajista: Friedrich Ebert, Philipp Scheidemann (Saksa), Victor Adler (Itävalta), Pierre Renaudel, Jules Guesde, Marcel Sembat (Ranska), Henry Hyndman (Englanti), Georgi Plehanov (Venäjä), Leonida Bissolati (Italia), Emile Vandervelde (Belgia), Hjalmar Branting (Ruotsi) ym. Ranskassa, Belgiassa ja Englannissa sosiaališovinistit osallistuivat porvarillisiin hallituksiin. Kaikissa maissa he siirtyivät kansallisen porvariston kannalle ja heistä tuli proletariaatin luokkavihollisia.

Poliittisena ilmiönä keskustalaisuus oli objektiivisesti sosiaališovinismin asiamiehistöä työväenliikkeessä. Keskustalaiset eli salaopportunistit puhuivat sotaan vastaan, mutta käytännössä liitoutuivat sosiaališovinistien kanssa ja tukivat näiden vaikutusta kansanjoukkoihin, pelastivat oikeistojohtajia joutumasta moraalipoliittiseen vararikkoon työtätekevien silmissä. Kun siis sosiaali-

¹ V. I. Lenin. Teokset, 21. osa, ss. 97—98.

šovinistit vetivät koko työväenliikettä oikealle, keskustalaisuus, jonka ideologi oli II Internationaalin tunnetuin teoreetikko Karl Kautsky, nousi sotavuosina sosiaališovinismin paljastamisen ja proletaaristen joukkojen vallankumouksen kannalle siirtymisen pääesteeksi. Lenin kirjoitti: »Julkinen opportunisti, joka heti karkottaa luotaan työläisjoukot, ei ole niin vaarallista ja vahingollista kuin tämän kultaisen keskietien teoria, joka puolustaa marxilaisin sanoin opportunistista käytäntöä ja todistelee monin sofismein vallankumouksellisen toiminnan ennenaikaiseksi ym.»¹ Keskustalaisuuden tyyppillisiä edustajia olivat: Saksassa Kautsky, Haase, Ledebour; Itävallassa Adler; Ranskassa Longuet, Presse-manne; Englannissa MacDonald, Snowden; Venäjällä Martov, Trotski; Italiassa Turati, Modigliani; USA:ssa Hillquit; Sveitsissä Grimm ym.

Proletaarijoukon perusetuja ajoivat vallankumoukselliset internationalistit. Ainoastaan he olivat uskollisia sosialismille ja päinvastoin kuin sosiaališovinistit ja keskustalaiset kävivät vallankumouksellista taistelua »omaa» imperialistista porvaristoaan vastaan, ollen sosiaališovinismin ja keskustalaisuuden vastakohtana.

Serbialaiset sosialistit, jotka 31. heinäkuuta 1914 äänestivät skupštinassa (parlamentissa) sotilasmäärärahoja vastaan, käyttivät parlamentin puhujankoroketta ryöstösodan ja šovinismin paljastamiseen. Lenin piti serbialaisten sosialistien asennetta merkittävänä esikuvana uskollisuudesta kansainvälisen vallankumouksellisen proletariaatin perusperiaatteille. Venäjällä 8. elokuuta 1914 kajahti IV Valtakunnanduuman puhujankorokkeelta päättävä vastalause imperialistista sotaa vastaan. Bolševikkiedustajat eivät ainoastaan äänestäneet mielenosoituksellisesti sotilasmäärärahoja vastaan, vaan harjoittivat myös tarmokkaasti vallankumouksellista propagandaa kansanjoukkojen keskuudessa. He osoittivat kaikille, miten vallankumouksellisen proletaarisen puolueen on toimittava ratkaisun hetkellä. Karl Liebknecht seurasi bolševikkien esimerkkiä 2. joulukuuta 1914 Saksan valtiopäivillä. Miehuullinen proletaarinen vallankumousmies oli koko valtiopäivillä ainoa imperialistisen sodan vastustaja.

Toisen Internationaalin puolueiden johdon siirtyminen sosiaališovinismin kannalle ja Internationaalin hajoaminen toisilleen vihamielisiin puolueisiin, joista kukin tuki maansa imperialistista hallitusta, merkitsi II Internationaalin täydellistä aatteellista ja järjestöllistä romahdusta, proletariaatin kansainvälisen järjestyksen tuhoutumista. Toista Internationaalia eivät hajottaneet bolše-

¹ V. I. Lenin. Teokset, 21. osa, s. 248.

vikit ja Lenin, kuten antikommunistit väittävät, vaan opportunistit ja sosiaališovinistit kavalsivat työväenluokan ja siten rikkoivat kansainvälisen työväenliikkeen yhtenäisyyden.

Maailman proletaarisen liikkeen oli tehtävä valinta: sen oli joko luovuttava historiallisesti välttämättömistä vallankumouksellisista tavoitteistaan ja ryhdyttävä sovinnontekoon porvariston kanssa tai erottava päättävästi sosiaališovinismista ja perustettava uusi, proletariaatin luokkaetuja puolustamaan ja työväenluokan suurten opettajien Marxin ja Engelsin alullepanemia internationalistisia perinteitä jatkamaan pystyvä kansainvälinen vallankumouksellinen järjestö.

Toisen Internationaalin romahdus, marxilaisuuden sekä proletariaatin vapautuksen etujen ja proletariaatin kansainvälisen solidaarisuuden asian kavaltaminen asettivat vallankumouksellisten marxilaisten kiireelliseksi tehtäväksi uuden, vallankumouksellisen Internationaalin perustamisen.

Imperialismin ristiriitojen kärjistyessä ja proletariaatin luokkataistelun kehittyessä olivat kypsyneet perinpohjaiset objektiiviset ja subjektiiviset edellytykset uudentyyppisen kansainvälisen proletariijärjestön perustamiseksi. Ratkaisevana edellytyksenä oli kapitalismin yleisen kriisin ja proletaaristen vallankumousten aikakauden alku. Lenin todisti kiistämättömästi, että imperialismi on sosialistisen vallankumouksen aatto, että imperialististen maiden epätasainen, harppauksittainen taloudellinen ja poliittinen kehitys kärjistää jyrkästi kapitalismin perusristiriitoja. Tästä seuraa: syvät vallankumoukselliset joukkoliikkeet ovat väistämättömiä, maailman imperialismin ketjuun ilmaantuu heikkoja renkaita ja ne voidaan murtaa proletaaristen vallankumousten tietä. Lenin teki johtopäätöksen siitä, että maailmassa olivat kypsymässä valtavat luokkataistelut ja vallankumoukselliset mullistukset.

Lähenevät sosialistiset vallankumoukset ja vallankumoustaistelujen johtamisen tarve tekivät välttämättömäksi proletaaristen vallankumousmiesten yhdistymisen taistelujärjestöksi sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Tämä uudella aikakaudella luokkataistelun perustarpeista juontuva tehtävä oli semmitenkin tärkeä, kun Venäjän bolševikkipuoluetta lukuun ottamatta missään muussa maassa ei ollut vallankumouksellista marxilaista puoluetta, joka olisi pystynyt johtamaan joukkoja vallankumoustaisteluun, vaikka eri maissa olikin marxilaisia vallankumouksellisia ryhmiä.

»III Internationaalin tehtävänä tulee olemaan proletariaatin voimien järjestäminen vallankumoukselliseen hyökkäykseen kapitalistisia hallituksia vastaan, kansalaissotaan kaikkien maiden

porvaristoa vastaan poliittisen vallan valloittamiseksi, sosialismin voiton puolesta», Lenin kirjoitti.¹

Proletariaatin uuden kansainvälisen vallankumouksellisen järjestön tärkeimpiä edellytyksiä olivat Leninin ja bolševikkien kehittämät kommunistisen liikkeen aatteelliset, taktiset ja järjestölliset perusteet. Taistelussa erilaisia opportunistisia suuntauksia vastaan Lenin kehitteli marxilaista oppia rikastuttamalla sitä paitsi Venäjän myös koko maailman vallankumouksellisen työväenluokan käytännöllisestä taistelusta tekemillään uusilla johtopäätöksillä. Teoksissaan »Imperialismi, kapitalismin korkein vaihe», »Euroopan Yhdysvallat -tunnuksesta», »Proletaarisen vallankumouksen sotilaallinen ohjelma» sekä kansallisuus- ja agraarikysymystä koskevissa artikkeleissaan ja monissa muissa kirjoituksissaan Lenin kehitteli marxilaista luokkataistelun ja sosialistisen vallankumouksen teoriaa soveltaen sitä imperialismin aikakauteen. Imperialismin ristiriitojen syvällisen tieteellisen erittelyn perusteella Lenin päätteli, että sosialistinen vallankumous voi voittaa aluksi muutamissa maissa tai jopa yhdessäkin maassa. Tämä ensi kerran 1915 esitetty päätelmä oli marxilaisen tieteen nerokas löytö. Se avasi uusia näköaloja kansainväliselle proletariaatille ja kannusti eri maiden työväenluokkaa toimintaan.

Lenin teki periaatteellisia päätelmiä työväenluokan ja talonpoijiston lujan liiton välttämättömyydestä, demokraattisten vaatimusten tärkeydestä vallankumoustaistelussa, demokraattisen vallankumouksen kehittymisestä sosialistiseksi, sosialismin puolesta käytävän taistelun ja siirtomaiden kansallisliikkeen vuorovaikutuksesta. Lenin osoitti, että kehittyneimpien maiden proletariaatin ja porvariston väliseen vallankumoustaisteluun yhtyy koko joukko sorrettujen maiden demokraattisia ja vallankumouksellisia kansallisia vapautusliikkeitä. Lenin kehitteli myös marxilaista oppia sodasta, valtiosta, proletariaatin puolueesta ja sen osuudesta.

Leninin ja bolševikkipuolueen teoreettiset johtopäätökset, jotka tulivat tarkistetuiksi ja joita kehiteltiin luokkataistelun kulussa mitä vaikeimmissa ja erilaisimmissa oloissa, olivat ratkaiseva panos Kominternin aatteellis-poliittisen ja järjestöllisen toimintaohjelman luomiseen ja muodostivat Kominternin strategian ja taktiikan perustan.

Kapitalististen maiden edistyneimmät proletaarit, jotka ymmärsivät sosiaališovinistien ja keskustalaisten politiikan turmiollisuuden, tunsivat kipeästi uuden vallankumouksellisen aatteellis-poliittisen suuntauksen elintärkeän tarpeen. Vallankumoukselliset

¹ V. I. Lenin. Teokset, 21. osa, s. 27.

internationalistiset puolueet ja ryhmät ilmensivät näiden proletaarien tahtoa ja pyrkimyksiä.

Vallankumouksellisten internationalistien virtausta edustivat Leninin johtamat venäläiset bolševikit, Blagojevin, Kirkovinin ja Kolarovinin johtamat bulgarialaiset tesnjakit, Saksan vasemmistolaiset (Liebknecht, Luxemburg, Mehring), serbialaiset sosialistit (Filipović, Popović, Katzlerović), puolalaiset vasemmistososiaalidemokraatit (Hanecki, Warski), latvialaiset sosiaalidemokraatit (Berzins), hollantilaiset tribuunalaiset (Pannekoek, Wijnkoop) sekä Ruotsin, Norjan, Italian, Itävalta-Unkarin, Ranskan, Englannin, USA:n, Argentiinan, Tanskan, Sveitsin ynnä muiden maiden vasemmistososialistit. Lännessä vasemmistososiaalidemokraattien asenne ei ollut leninisminkin kannalta riittävän luja ja johdonmukainen. Mutta he ymmärsivät, että päätehtävänä oli ennen muuta taistelu šovinismia vastaan omassa maassaan, ja he täyttivät sitä uhrautuvaisesti.

Oman maansa porvaristoa ja sosiaališovinisteja vastaan taistelleiden vallankumouksellisten internationalististen puolueiden ja ryhmien syntyminen työväenliikkeessä oli niin ikään yksi tärkeimmistä Kommunistisen Internationaalin perustamisedellytyksistä.

Lenin ja bolševikit seurasivat tarkoin uuden, vallankumouksellisen Internationaalin perustamisedellytysten kypsymistä ja kamppailivat aktiivisesti kansainvälisen työväenliikkeen vasemmistolaisten, tosi internationalististen ainesten yhdistämiseksi. Tämänasuuntaisia käytännöllisiä askelia oli otettu jo kohta sodan alettua, jolloin tunnuksena oli ollut taistelu imperialistista teuras-tusta vastaan. Bolševikkipuolue esiintyi järjestyneesti ja yksimielisesti imperialistista maailmansotaa vastaan ja osoitti esikuvallista urheutta, horjumattomuutta ja uskollisuutta sosialismin ja proletaarisen internationalismin asialle. Bolševikit pystyivät vaikean koetuksen hetkellä olemaan historiallisten tehtävien tasalla, sillä he olivat käyneet monivuotista periaatteellista taistelua opportunistia vastaan. Sveitsissä ilmestyi 1. marraskuuta 1914 Leninin kirjoittama VSDTP:n Keskuskomitean manifesti »Sota ja Venäjän sosiaalidemokratia». Siinä esitettiin laaja vallankumouksellinen taisteluohjelma imperialismia, sotaa ja opportunistia vastaan. Bolševikkien päätunnuksena oli imperialistisen sodan muuttaminen kansalaissodaksi. Tämä Pariisin Kommuunin kokemuksiin pohjautuva tunnus merkitsi II Internationaalin kongressissa 1912 hyväksytyyn Baselin manifestin aatteiden kehittämistä edelleen. Se oli vastakkainen sosiaališovinistiselle tunnukselle, joka julisti »kansalaissotaa» oman maan porvariston kanssa.

Niin venäläiset kuin ulkomaisetkin opportunistit vastustivat kiivaasti leniniläistä tunnusta. »Maailmansodan muuttaminen kansalaissodaksi olisi mielettömyyttä»¹, kirjoitti saksalainen sosiaališovinisti Eduard David bolševikkien kanssa väitellen. »On olemassa vain yksi käytännön kysymys: oman maan voitto tai tappio», Kautsky kertasi sosiaališoviniestien perään.

»Niin, jos unohdetaan sosialismi ja luokkataistelu, niin se on oikein», Lenin vastasi heille. — »Mutta jos ei unohdeta sosialismia, niin se ei ole oikein: on olemassa toinen *käytännön* kysymys. Kaatuako orjanomistajain välisessä sodassa sokeana ja avuttomana orjana vai kaatuako orjain välisten 'veljeily-yritysten' vuoksi, joiden tarkoituksena on orjuuden kukistaminen?»

Sellainen on *tosiasiassa* 'käytännön' kysymys.»²

Sodan aikana käydään taistelua rauhan puolesta, rauhan aikana käydään luokkataistelua!³ Kautsky julisti. Tätä näkökantaa arvostelivat jyrkästi paitsi bolševikit myös saksalaiset vasemmistolaiset. Rosa Luxemburg kirjoitti purevan ivallisesti, että Kautsky on täydentänyt oleellisesti Kommunistisen manifestin kehotusta ja muuttanut sen tällaiseksi: »Kaikkien maiden proletaarit, liittykää yhteen rauhan aikana ja purkaa toisiltanne kurkut poikki sodan aikana!»⁴

»Imperialistinen sota kansalaissodaksi» synnytti heti toisen poliittisen tunnuksen: »oman» maan hallitus tappiolle imperialistisessa sodassa. Se oli sosiaališoviniestien »isänmaan puolustamisen» politiikan vastainen ja koski kaikkia sotivia maita.

Keskustalaisten tunnuksena oli: »ei voittoja eikä tappioita». Ulkonaisesti se näytti eroavan šoviniestisesta »isänmaan puolustamisen» asenteesta, mutta itse asiassa oli vain tämän muunnelma. Ne jotka kannattivat tunnusta »ei voittoja eikä tappioita», olivat tosiasiallisesti porvariston ja sosiaališoviniestien puolella eivätkä uskoneet, että työväenluokan kansainväliset vallankumoukselliset toimet omia hallituksiaan vastaan ovat mahdollisia, eivätkä halunneet auttaa kehittämään näitä toimia. »Ken kannattaa tunnusta 'ei voittoja eikä tappioita', hän on tahtoen tai tahtomattaan šoviniesti, hän on parhaassa tapauksessa sovintokannalla oleva pikkuporvari, mutta joka tapauksessa proletaarisen politiikan *vihollinen*, nykyisten hallitusten, nykyisten hallitsevien luokkien kannattaja.»⁵

¹ E. David. Die Sozialdemokratie im Weltkrieg. Berlin 1915, S. 172.

² V. I. Lenin. Teokset, 21. osa, s. 170.

³ Ks. K. Kautsky. Die Internationalität und der Krieg. Berlin 1915, S. 40.

⁴ »Die Internationale», N 1, 15. IV. 1915, S. 8.

⁵ V. I. Lenin. Teokset, 21. osa, ss. 271—272.

Lenin kiinnitti myös suurta huomiota kaikkien maiden keskustalaisten julistaman pasifistisen rauhankehotuksen paljastamiseen.

Bolševikit selittivät kansanjoukoille, että kaikkea sitä hyvää, mitä ne odottivat rauhalta, ei voida saavuttaa ilman sosialistista vallankumousta. Lenin kirjoitti: »Sotien lopettaminen, rauha kansojen kesken, rosvoituksen ja väkivallantekojen lopettaminen — juuri se on meidän ihanteemme, mutta vain porvarilliset sofistit voivat pettää sillä joukkoja erottamalla tämän ihanteen vallankumouksellisen toiminnan viipymättömästä, suoranaisestä propagoinnista.»¹

Leniniläisessä manifestissa esitettiin ensi kerran uuden. III Internationaalin perustamisen tunnus. »Proletaarinen Internationaali ei ole tuhoutunut eikä tuhoudu. Kaikista esteistä huolimatta työväenjoukot luovat uuden Internationaalin», Lenin kirjoitti. »Eläköön opportunistista vapautunut proletaarinen Internationaali!»²

Zimmerwaldin liike

Sodan synnyttämä kriisi herätti työläisten keskuudessa aluksi tavatonta neuvottomuutta. Useimmissa maissa työläiset kulkivat sosiaališovinistien talutusnuorassa, sillä he olivat samaan puolueeseen kuuluneiden opportunistien ja vallankumouksellisten näennäisen yhtenäisyyden pettämiä tai olivat jossain määrin joutuneet porvariston lietsomien šovinististen mielialojen valtaan. Ja vasta vähitellen vuoden 1915 alussa vanhoissa sosiaalidemokraattisissa puolueissa tapahtui rajankäyntiä, proletaarijoukkojen loittonemista sosiaališovinistisistä johtajista vasemmalle, vallankumouksellisten aatteiden ja mielialojen, vallankumouksellisten johtajien suuntaan.

Sodan kauhut, ihmisten tuho, nälänhätä ja hävitys pakottivat joukot paitsi kärsimään myös kokoamaan voimiaan, karaisemaan tahtoaan, pohtimaan sodan todellisia syitä ja päätymään yhä selvempään vallankumoukselliseen käsitykseen tapahtumien kulusta. Proletariaatin sodanvastainen oppositioliike oli selvä osoitus joukkojen syvällisestä vasemmistolaisuudesta. Syksyllä 1915 tämä liike muovautui aatteellisesti ja järjestöllisesti Sveitsissä pidetyssä Zimmerwaldin kansainvälisessä sosialistikonferenssissa ja sai Zimmerwaldin liikkeen nimen.

¹ V. I. Lenin. Teokset, 21 osa, s. 286.

² Sama, s. 20.

Zimmerwaldin konferenssi pidettiin 5.—8. syyskuuta 1915. Sen työhön osallistui 37 edustajaa 12:sta Euroopan maasta (Saksasta, Ranskasta, Italiasta, Venäjältä, Puolasta, Latviasta, Bulgariasta, Romaniasta, Sveitsistä, Alankomaista, Norjasta ja Ruotsista) ja yksi tarkkailija.

Poliittiselta koostumukseltaan konferenssi oli epäyhtenäinen. Vain 8 edustajaa 7 maasta oli johdonmukaisella vallankumouksellis-internationalistisella kannalla. Konferenssissa nämä edustajat muodostivat Zimmerwaldin vasemmistoryhmän. Se muotoutui aatteellisesti esittäen itsenäiset päätöslauselma- ja manifestiluonnoksensa ja sitten myös järjestöllisesti valiten toimikuntansa, jonka johtoon tuli Lenin. Toimikuntaan valittiin myös Zinovjev (VSDTP:n Keskuskomitean edustajana) ja Radek (Puolan Kuninkaskunnan ja Liettuan Sosiaalidemokraattisen Puolueen hallituksen edustajana). Zimmerwaldin vasemmistoon liittyivät bolševikkien, puolalaisten rozlamovilaisten (sosiaalidemokraattisen opposition) ja Latvian sosiaalidemokraattien edustajat sekä Ruotsin, Norjan, Sveitsin ja Saksan sosiaalidemokraattisten puolueiden vasemmistoainekset. Myöhemmin siihen liittyivät Alankomaiden, Serbian, Ranskan, Bulgarian, Itävallan ja USA:n vasemmistososialistit. Lenin piti vallankumouksellisten internationalistien yhdistymistä Zimmerwaldin vasemmistoryhmäksi Zimmerwaldin konferenssin pääsaavutuksena.

Muut 29 edustajaa muodostivat konferenssin oikeistosiiven eli Zimmerwaldin enemmistön. Siinä kuului määräävä asema keskustalaisella kannalla olleille kautskylaisille. Zimmerwaldin oikeistoon kuuluivat myös vallankumouksellisen ja reformistisen taktiikan välillä horjuneet pasifistit ja muutamat epäjohdonmukaiset internationalistit. Heille oli yhteistä se, että he eivät halunneet erota täydellisesti sosiaališovininisteista voidakseen taistella menestyksellisesti imperialismia ja sotaa vastaan tai he eivät ymmärtäneet eroamisen välttämättömyyttä.

Pääkohtana Zimmerwaldin konferenssin päiväjärjestyksessä oli kysymys proletariaatin esiintymisestä rauhan puolesta. Zimmerwaldin vasemmisto osoitti asiakirjoissaan, että imperialistisesta sodasta voidaan tehdä loppu vain silloin kun työläisjoukkoja kehoitetaan ja johdetaan avoimesti vallankumoukselliseen taisteluun kapitalistisia hallituksia vastaan, poliittisen vallan saavuttamiseksi sosialistisen yhteiskuntajärjestyksen toteuttamista varten. Kautskylaiset ja heidän kannattajansa taas väittivät, että vallankumouksen aika ei ollut vielä koittanut ja siksi oli liian aikaista julistaa vallankumouksellisia tunnuksia ja määritellä proletariaatin konkreettista taktiikkaa imperialisminvastaisessa taistelussa.

Heidän mielestään konferenssin olisi pitänyt rajoittua yleiseen rauhankehotukseen eikä missään nimessä ryhtyä perustamaan uutta järjestöä vanhan Internationaalin vastapainoksi.

Puheenvuorossaan Lenin paljasti kautskylaisten yritykset estää pasifistisen fraseologian avulla työläisiä tarkastelemasta ajankohdaisia peruskysymyksiä ja osoitti, että imperialistisen maailmansodan aikana ei voida puhua oikeudenmukaisesta rauhasta muuten kuin proletaarisen vallankumouksen yhteydessä. Maailmansota oli luonut Eurooppaan vallankumouksellisen tilanteen, siksi konferenssin ehdottomana velvollisuutena oli, kuten Lenin painotti, »selittää joukoille vallankumouksen välttämättömyyttä, kehottaa vallankumoukseen, muodostaa vallankumouksellisia järjestöjä, puhua mitä konkreettisimmin väkivaltaisen taistelun eri menetelmistä ja sen 'teknikasta'».¹

Zimmerwaldin konferenssi hylkäsi (äänin 19—12) vasemmistolaisen periaatteellisen päätöslauselman luonnoksen ja hyväksyi sen sijaan manifestin, jossa ei ollut määritelty taistelutehtäviä eikä -menetelmiä. Konferenssi hyväksyi myös julkilausuman solidaarisuudesta sodan uhreja kohtaan. Julkilausuma kehotti sosialisteja seuraamaan Valtakunnanduuman bolševikkiedustajien sekä Liebknechtin ja muiden rauhaa ja sosialismia puolustaneiden vallankumoustaistelijoiden esimerkkiä. Konferenssi perusti johtoelimen, Kansainvälisen Socialistisen Toimikunnan (ISK), siihen valittiin Robert Grimm, Charles Naine, Oddino Morgari ja Angelica Balabanova.

Arvioidessaan Zimmerwaldin konferenssin päätösten merkitystä kansainvälisen sosiaalidemokratian vasemmistosiivelle Lenin kirjoitti, että konferenssi on »ensimmäinen askel III Internationaalia kohti; arka ja epäjohdonmukainen askel eroon opportunistista. 'Residiivin' mahdollisuus».²

Zimmerwaldin konferenssin hyväksymä manifesti luonnehti selvästi maailmansodan imperialistiseksi ja osoitti, että ajatus »isänmaan puolustamisesta» tässä sodassa on porvarillista valhetta. Zimmerwaldin vasemmiston edustajat saivat sisällytetyksi manifestiin ajatuksen siitä, että rauha ilman vallankumouksellista taistelua on tyhjä, valheellinen fraasi, että ainoa keino sodan kauhujen lopettamiseksi on vallankumoustaistelu sosialismin puolesta.

Manifestissa sanottiin, että suurin osa socialistisista puolueista oli polkenut jalkoihinsa II Internationaalin Stuttgartin, Kööpenhaminan ja Baselin kongressien päätösten velvoitteet eikä

¹ V. I. Lenin. Teokset, 21. osa, s. 337.

² V. I. Lenin. Teokset, 43. osa, s. 436.

myöskään Kansainvälinen Sosialistinen Toimisto (KST) ollut täytännyt velvollisuuksiaan. Manifesti ei kuitenkaan selittänyt tämän ilmiön syitä, vaan antoi aihetta pitää sitä sattumana tai erinäisten henkilöiden epäonnistumisena. Manifestissa ei sanottu, että puhuesaan »isänmaan puolustuksesta» II Internationaalin johtomiehet toistavat samaa valhetta kuin porvaristokin.

Lenin arvosteli Zimmerwaldin manifestin arkuutta ja epäjohdonmukaisuutta, mutta katsoi tarpeelliseksi allekirjoittaa sen, sillä tämä asiakirja oli askel eteenpäin tiellä, joka johti aatteelliseen ja käytännölliseen eroamiseen opportunistista.

Zimmerwaldin konferenssi pani alun Zimmerwaldin yhdistykselle, joka oli vallankumouksellisten internationalistien sekä hoipertelijoiden ja eräiden kautskyalaisten aineiden poliittinen liittouma sosiaališovinisteja vastaan. Tämä kompromissi edisti kaikkien imperialistisen sodan vastustajien yhteenliittämisen asiaa ja internationalistien voimien kokoamista. Vaikka Zimmerwaldin konferenssi ei edes muodollisesti asettanut asiakirjoissaan tärkeää periaatekysymystä välien katkaisemisesta sosiaališovininisten kanssa, sodanvastaisen kansainvälisen sosialistikonferenssin koollekutsuminen vastoin sosiaalidemokraattisten puolueiden virallisen johdon päätöksiä oli kova isku kaikkien maiden sosiaališoviniteille. Zimmerwaldin hengessä tehty työ johti vallankumouksellisten työläisten eroamiseen opportunistijohtajista, mikä merkitsi käytännössä proletariaatin eroamista maansa kansallisesta porvaristosta ja työväenluokan kansainvälisen yhtenäisyyden palauttamista kapitalismin vallankumoukselliseksi kukistamiseksi.

Zimmerwaldin konferenssi muotoili työtätekevien joukkojen ensimmäisen, huomattavassa määrin vielä tiedostamattoman vastalauseen imperialistista sotaa vastaan. Koskettelemalla polttavimpia sodan ja rauhan ongelmia se antoi samalla runsaasti ajattelun aihetta ja herätti luokkatietoisuutta sotahallitusten tukahduttamisesta ja šovininistisen propagandan tainnuttamisesta työläisissä.

Zimmerwaldin konferenssin vetoamus sai laajaa vastakaikua Euroopan, Amerikan ja Etelä-Afrikan kumousmielisten työläisten keskuudessa. Fossanon kaupungin sosialistisen jaoston sihteeri, myöhemmin tunnettu italialainen kommunisti Giovanni Germanetto kertoi, miten suuresti hän iloitsi Zimmerwaldin manifestia lukiessaan: »Työ siis jatkui. Yhteydet oli palautettu. Johtajien petos ei ollut pystynyt tappamaan solidaarisuuden tunnetta. Olin onnellinen.»¹ Victorio Codovillan ja Rodolfo Ghioldin johtaman vallankumouksellisen marxilaisryhmän toiminnan ansiosta

¹ G. Germanetto. *Le Memorie di un Barbiero*. Roma 1949, p. 84–85.

Argentiinan proletaarit tutustuivat Zimmerwaldin manifestiin. Monien maiden työläiset ottivat Zimmerwaldin manifestin vastaan taisteluhenkisenä kehotuksena toimintaan, Zimmerwald-sanasta tuli proletarisen internationalismin uudestisyntymisen symboli.

Bolševikit ja vasemmistososiaalidemokraatit levittivät eri maissa paitsi Zimmerwaldin manifestia myös Zimmerwaldin vasemmiston asiakirjoja, jotka oli julkaistu venäjän, saksan, ranskan, englannin, italian, puolan ja latvian kielellä. Marraskuussa 1915 ilmestyneestä kirjasesta »Internationale Flugblätter», johon sisältyivät Zimmerwaldin vasemmiston päätöslauselmaehdotukset ja manifesti, Lenin sanoi, että se on »kaikkien maiden vasemmistososiaalidemokraattien *ydinjoukon* ensimmäinen esiintyminen, siis niiden sosiaalidemokraattien, joilla on selvä, täsmällinen ja täydellinen *vastaus* kysymykseen, mitä on tehtävä ja mihin on kuljettava».¹

Zimmerwaldin vasemmisto saavutti vielä suurempaa menestystä perustettuaan Kautskyn »Die Neue Zeit» aikakauslehden vastapainoksi oman kansainvälisen teoreettisen äänenkannattajansa »Vorbote» lehden, jossa eri maiden internationalistit käsittelevät vapaasti proletariaatin vallankumoustaistelun ajankohtaisimpia teoreettisia ja taktisia kysymyksiä. Aikakauslehti esitti huomattavaa osaa Zimmerwaldin vasemmiston aatteellis-poliittisen ohjelman propagoinnissa sekä sosiaališovinistien ja näitä suojelleiden keskustalaisten teoreettisen luopuruuden ja petoksellisen taktiikan paljastamisessa.

Vuoden 1916 kevääseen mennessä luokkaristiriidat kärjistyivät huomattavasti suurimmassa osassa Euroopan maita, vallankumouksellisen joukkoliikkeen kehityksessä tapahtui käänne. Valtavat menetykset rintamalla, nälänhätä, kurjuus ja kalliit hinnat aiheuttivat laajalti tyytymättömyyttä niin työläisten kuin myös pikkuporvariston keskuudessa. Suuttumusta alkoi herätä myös armeijassa, vihollismaiden sotilaat veljellivät yhä useammin keskenään. Tällaisen tilanteen vallitessa 24.—30. huhtikuuta 1916 Kientalissa (Sveitsi) pidettiin Zimmerwaldin yhdistyksen toinen konferenssi. Siihen osallistui 41 edustajaa 8 maasta: Saksasta, Ranskasta, Italiasta, Venäjältä, Puolasta, Serbiasta, Sveitsistä ja Portugalista.

Zimmerwaldin vasemmisto oli Kientalissa voimakkaampana kuin Zimmerwaldissa, siihen kuului 10 edustajaa. Erinäisissä kysymyksissä sitä kannatti lisäksi 12 edustajaa. Zimmerwaldin vasemmiston aatteellinen vaikutus oli voimistunut, vaikka se oli

¹ V. I. Lenin. Teokset, 35. osa, s. 178.

tälläkin kertaa vähemmistönä. Vasemmistolaiset esiintyivät Leninin johdolla järjestyneesti ja yksimielisesti. Zimmerwaldin oikeistoon kuului 31 edustajaa (8 maasta). Oikeisto koostui, samoin kuin Zimmerwaldissakin, mitä erilaisimmista aineksista, alkaen selvistä keskustalaisista ja päättyen epäjohdonmukaisiin internationalisteihin. Lenin totesi, että tällä kertaa kuitenkin »Zimmerwaldin oikeistolla ei ollut enää sellaista enemmistöä, että se olisi voinut edelleenkin ajaa omaa politiikkaansa».¹

Kun käsiteltiin kysymystä proletariaatin suhteesta erilaisiin rauhanohjelmiin, Zimmerwaldin vasemmisto onnistui keskustalaisen enemmistön vastustuksesta huolimatta sisällyttämään päätöslauselmaan muutamia sanamuotoja, joissa sosiaalipasifismi tuomittiin kansanjoukkoja vallankumouksellisesta luokkataistelusta vieroittavan porvarillisen petkutuksen erikoislajina.

Aatteellinen taistelu kehittyi kireimmilleen, kun käsiteltiin zimmerwaldilaisten suhtautumista Kansainvälisen Socialistisen Toimiston koollekutsumiseen. Tärkeimpänä periaatekysymyksenä nousi kysymys siitä, onko työläisiä kehotettava palauttamaan vanha, vararikkoon joutunut Internationaali vai perustamaan uusi, III Internationaali. Kautskylainen enemmistö vastusti jyrkästi erkanemista Kansainvälisestä Socialistisesta Toimistosta. Lopuksi hyväksyttiin soviteleva päätöslauselma, joka muodollisesti tuomitsi KST:n sosiaališovinistisen politiikan, mutta ei tehnyt käytännön johtopäätöksiä siitä tosiasiaista, että II Internationaalin johtomiehet olivat kavaltaneet proletariaatin asian. Konferenssi hyväksyi myös manifestin »Häviöön ja kuolemaan saatetuille kansoille», joka arvosteli jyrkästi sosiaališovinismia.

Kientalin konferenssin tuloksia arvioiden Lenin kirjoitti:

»Lopputulos { vähäinen askel eteenpäin
yleensä paikallaan polkemista
horjuntaa.»² }

Zimmerwaldin oikeisto joutui laajenevan vallankumouksellisen sodanvastaisen joukkoliikkeen painostuksesta tekemään Kientalissa myönnytyksiä vasemmistolle. Allekirjoittaessaan sosiaališovinismia ja pasifismin tuominneet päätöslauselmat Zimmerwaldin oikeistolaiset eivät itse asiassa kuitenkaan luopuneet omista sosiaalipasifistisista katsomuksistaan eivätkä semmitenkään katkaisseet teitä, jotka johtivat sovinnontekoon sosiaališovi-

¹ V. I. Lenin. Teokset, 23. osa, s. 234.

² ЦПА ИМЛ, ф. 2, оп. 1, ед. xp. 4050 (Marxismi-leninismien instituutin keskuspuoluearkisto, kokoelma 2, luettelo 1, arkistonumero 4050).

nistien kanssa. Zimmerwaldin oikeistolaiset torjuivat päättävästi ajatuksen III Internationaalin perustamisesta ja väittivät yhä, että ISK on laskettava hajalle heti, kun KST kutsutaan koolle. Siten he ilmaisivat valmiutensa luopua vallankumouksellisten internationalistien kanssa solmimastaan liitosta liittoutukseen sosiaališovinistien kanssa. Kientalissa käydyt keskustelut osoittivat, että keskustalaiset olivat yhä useammin ja julkeammin alkaneet turvautua pakotukseen tyrkyttääkseen muille omaa tahtoaan, he uhkasivat räjäyttää hajalle Zimmerwaldin yhdistyksen, jos konferenssi kannattaisi eroamista II Internationaalista.

Zimmerwaldin vasemmiston oli jo Kientalissa ratkaistava kysymys: kannattiko jäädä edelleenkin Zimmerwaldin yhdistykseen? Toistaiseksi päätettiin jäädä, jotta olisi voitu jatkaa taistelua kautskylaisia vastaan ja auttaa hoipertelihoita pääsemään keskustalaisuuden suosta ja asettumaan proletaarisen politiikan kannalle.

Eritellen syitä, joiden vuoksi Zimmerwaldin yhdistys oli kautskylaisten toimesta joutumassa umpikujaan, Lenin kirjoitti syyskuussa 1916: »Imperialisminvastainen taistelu, jota ei ole sidottu erottamattomasti opportunistinvastaiseen taisteluun, on pelkkää sanahelinää ja petosta. Yksi Zimmerwaldin ja Kientalin peruspuutteista, yksi näiden III Internationaalin itujen mahdollisen epäonnistumisen perussyistä on juuri se, että kysymystä taistelusta opportunistia vastaan ei edes asetettu avoimesti, puhumattaakaan tuon kysymyksen sellaisesta ratkaisusta, että välien katkaiseminen opportunisteihin on välttämätöntä.»¹

Vuoden 1916 lopulla maailmanpolitiikassa alkoi käänne imperialistisesta sodasta imperialistisen rauhan suuntaan. Objektiiviset olot ja vallankumouksen pelko pakottivat muutamien maiden tiettyjä imperialistisia piirejä etsimään pitkistyneen sodan lopettamismahdollisuuksia. Pasifistinen propaganda pääsi siten tavallaan objektiiviselle maaperälle, jolla tapahtuikin sosiaališovinistien ja Zimmerwaldin oikeistosiiven poliittinen sovinnonteko.

Zimmerwaldin oikeisto liittyi sosiaališovinisteihin yhteisen sosiaalipasifistisen toimintaohjelman pohjalla ja kavalsi siten imperialistista sotaa ja kapitalismia vastaan suunnatun vallankumoustaistelun aatteet, jotka oli niin juhlallisesti julistettu Zimmerwaldissa ja Kientalissa. Zimmerwaldin enemmistö saattoi Zimmerwaldin yhdistyksen aatteellis-poliittiseen romahdukseen, teki Zimmerwaldin lipusta verhon peitelläkseen sillä sosiaališovinismia ja porvarillista reformismia.

¹ V. I. Lenin. Teokset, 23. osa, s. 77.

Helmikuun porvarillis-demokraattinen vallankumous Venäjällä syvensi entisestään sitä kuilua, joka oli muodostunut Zimmerwaldin vasemmiston ja oikeiston välille. Venäjän tapahtumat osoittivat, että imperialistinen sota alkoi muuttua kansalaissodaksi. Venäjän työväenluokka oli saanut tavattoman suurta vallankumouksellista tarmoa, ja sen puolueesta, joka oli saanut mahdollisuuden toimia julkisesti, ainoasta puolueesta, jolla oli selvä ja täsmällinen ohjelma sodan, rauhan ja vallankumouksen suhteen, tuli luonnollisesti maailman proletariaatin vallankumouksellisia voimia puoleensa vetävä keskus ja sen oli oltava aloitteentekijänä Kommunistisen Internationaalin käytännöllisessä valmistelussa.

Lenin piti sopimattomana vallankumouksellisten internationaalistien jäämistä Zimmerwaldin yhdistykseen. Hän kirjoitti: »Zimmerwaldin suota ei voida enää kauemmin sietää. Zimmerwaldin 'kautskylaisten' takia ei saa enää jäädä puolittaiseen yhteyteen Plehanovien ja Scheidemannien šovinistisen Internationaalin kanssa. On katkaistava heti välit tähän Internationaaliin. Zimmerwaldiin on jäätävä *ainoastaan* informaatiotarkoituksessa.»¹ Lenin kehotti perustamaan viipymättä *uuden*, vallankumouksellisen, proletarisen Internationaalin.

Leninin kehoitus ei saanut heti osakseen zimmerwaldilaisten harhaluulojen kahleissa olleiden puolueenjäsenten ymmärtämystä. Suurin osa VSDTP(b):n huhtikuun konferenssin (1917) edustajista ei vielä tiennyt, että Zimmerwaldin yhdistyksessä olivat voitolla kautskylaiset. Konferenssi päätti, että oli jäätävä Zimmerwaldin liittumaan ja puolustettava siinä Zimmerwaldin vasemmiston taktiikkaa. Se velvoitti Keskuskomitean turvaamaan bolševikkien osallistumisen Zimmerwaldin yhdistyksen kolmanteen konferenssiin, jonka Kansainvälinen Sosialistinen Toimikunta oli kutsunut koolle Tukholmaan. Leninin ehdotus, että Zimmerwaldin liittomaan olisi jäätävä vain informaatiotarkoituksessa, hylättiin.²

Zimmerwaldilaisia harhaluuloja puolueessa levitti Zinovjev. Niihin vasemmistososiaalidemokraatteihin vedoten, jotka olivat epäroivällä kannalla keskustalaisista eroamisen suhteen, hän kehotti jäämään Zimmerwaldin yhdistykseen ja yrittämään saada sen enemmistö III Internationaalin puolelle. Hän puolusti tätä näkökantaa huhtikuun konferenssissa ja sen jälkeen. »Nyt olisi hyvä kaapata Zimmerwaldin Internationaali», Zinovjev väitti vielä kesäkuussa 1917. Lenin vastasi tähän: »Tuo on mielestäni

¹ V. I. Lenin. Teokset, 24. osa, s. 66.

² Седьмая (Апрельская) Всероссийская конференция РСДРП (большевиков). Протоколы. М., 1958, стр. 228—233, 253—255.

ääriopportunistista ja vahingollista taktiikkaa... Se olisi kaikkien periaatteiden heittämistä yli laidan, kaiken sen unohtamista, mitä olemme kirjoittaneet ja puhuneet keskustaa vastaan, sotkeutumista ja itsemme häpäisemistä.»¹

Lenin korosti usein, että Zimmerwaldin yhdistys oli elänyt aikansa, ja bolševikit vain vaikeuttaisivat käytännöllistä toimintaansa III Internationaalin perustamiseksi mahdollisimman pian, elleivät eroaisi siitä. Huhtikuun konferenssin jälkeen Lenin yritti tarmokkaasti saada korjatuksi tämän virheen. Kesällä ja syksyllä 1917 hän kääntyi monta kertaa Keskuskomitean ja sen Ulkomaisen edustuston puoleen vaatien jouduttamaan internationalistien kansainvälisen konferenssin koollekutsumista vallankumouksellisen Internationaalin perustamiseksi »vain vasemmistolaisista ja vain kautskylaisia vastaan»².

Keskuskomiteassa Zinovjev ja Keskuskomitean Ulkomaisessa edustustossa Radek sabotoivat kuitenkin Leninin ohjeita. Heidän mielestään tuollainen konferenssi olisi ajautunut karille sen osanottajien vähälukuisuuden vuoksi.

Torjuen moiset perustelut Lenin kirjoitti: »Olisi äärettömän typerää 'odottaa' 'suurta' osanottajamäärää ja 'ujostella' sitä, että heitä on nyt 'vähän'. Sillä nyt sellainen konferenssi muodostuu *aatteelliseksi* voimaksi osanottajien lukumäärästä riippumatta, mutta myöhemmin se voidaan tehdä *tyhjäksi vaikenemalla*.»³ Lenin korosti, että VII (huhtikuun) konferenssin ja puolueen VI edustajakokouksen päätöslauselmissa sekä bolševikkien uudessa ohjelmassa »on jo riittävä *aatteellinen perusta* (lisäksi 'Vorhote', 'Tribune', 'Arbeiterpolitik' ym.) esiintyäksemme koko maailman edessä selvin vastauksin imperialismin kysymyksiin ja syytöksiin sosiaališovinisteja ja kautskylaisia vastaan.»⁴

Leninin ohjeet jäivät silloin valitettavasti täyttämättä. Bolševikkien edustajat osallistuivat Zimmerwaldin yhdistyksen kolmannen konferenssiin, joka pidettiin Tukholmassa 5.—12. syyskuuta 1917. Kuten Lenin oli olettanutkin, konferenssi osoittautui aivan hyödyttömäksi maailman vallankumousliikkeelle, sillä ratkaisevaa osaa siinä esittivät keskustalaiset.

¹ V. I. Lenin. Teokset, 43. osa, s. 576.

² Sama.

³ V. I. Lenin. Teokset, 35. osa, s. 286.

⁴ Sama, s. 287.

KOMINTERNIN PERUSTAMINEN

Maailman vallankumouksellinen kriisi

7. marraskuuta (25. lokakuuta) 1917 Venäjällä tapahtui voitokas sosialistinen vallankumous. Aseellinen kapina päättyi porvariston vallan kukistamiseen, ja maapallon kuudennekselle pystytettiin proletariaatin diktatuuri.

Lokakuun vallankumous, jonka oli aiheuttanut kapitalismin kaikkien ristiriitojen kärjistyminen äärimmilleen, pani alulle kapitalismin yleisen kriisin, avasi ihmiskunnan historiassa uuden, kansojen kapitalismista sosialismiin siirtymisen aikakauden ja oli sosialistisen maailmanvallankumouksen ensimmäinen näytös. »Kapitalismin ja sen jälkien hävittäminen, kommunistisen järjestyksen periaatteiden voimaansaattaminen on nyt maailmanhistoriassa alkaneen uuden aikakauden sisältönä», Lenin kirjoitti.¹

Sosialistinen vallankumous tapahtui maassa, jolle olivat tunnusomaisia hyvin moninaiset yhteiskuntasuhteet. Tsaristinen Venäjä oli sekä kapitalistisen kehityksen että feodalismin jäänteiden synnyttämien ristiriitojen keskipiste. Venäjällä olivat poikkeuksellisen kärkevinä pulmina talonpoikais- ja kansallisuuskysymys, jotka olivat ajankohtaisia koko kapitalistisessa maailmanjärjestelmässäkin.

Suuri Lokakuun vallankumous jakoi maailman kahteen järjestelmään, sosialistiseen ja kapitalistiseen, kärjisti kaikki imperialismin ristiriidat ja innoitti koko maailman työtätekeviä taisteluun väkivalta- ja sortojärjestelmää vastaan. Lokakuun vallankumouksen voitto sai aikaan vallankumoustaistelun nousun niin kapitalistisesti kehittyneissä kuin myös takapajuisissa maissa.

Vallankumousliikkeen etujoukkona kulki kapitalististen maiden työväenluokka. Se taisteli rauhan, vapauden ja sosialismin puolesta ilmentäen kaikkien sorrettujen ja riistettyjen etuja. Objektiviivisenä päämääränä, johon laajat työväen joukot pyrkivät vaistonvaraisesti, oli paitsi ryöstösodan lopettaminen myös koko kapitalistisen järjestelmän hävittäminen.

Tammikuussa 1918 lähes kaksi miljoonaa työläistä Itävalta-Unkarissa ja Saksassa julisti vastalauselakon niitä rosvomaisia

¹ V. I. Lenin. Teokset, 31. osa, s. 380.

rauhanehtoja vastaan, jotka keskusvallat olivat Brest-Litovskissa esittäneet Neuvosto-Venäjälle. Työtätekevät vaativat viipymätöntä rauhan solmimista neuvostohallituksen esittämällä ehdoilla, piiritystilan lopettamista ja elintarvikehuollon parantamista. Näiden maiden muutamiiin teollisuuskeskuksiin perustettiin työläisten edustajien neuvostoja. Itävalta-Unkarin ja Saksan työläisten tammikuun lakot toivat esiin kansanjoukkojen mahtavan vallankumouksellisen voiman. Opportunistit lamauttivat kuitenkin tuon voiman ajamalla lakon karille.

Tammikuun lopulla 1918 Suomessa puhkesi proletaarinen vallankumous. Neuvosto-Venäjän jälkeen Suomi oli ensimmäinen maa, jossa syntyi työläisten ja talonpoikien sosialistinen tasavalta, valtio, jossa ei ollut »neuvostoja, mutta valtiovallan tyyppi oli tässäkin tapauksessa uusi, proletaarinen», kuten Lenin sanoi.¹ Kansan suuttumusta peläten Suomen porvarillinen hallitus pakeni maan pohjoisosaan, ja eteläisillä teollisuusalueilla työläiset ottivat vallan käsiinsä. Tammikuun 28. päivänä muodostettiin vallankumoushallitus, johon kuuluivat vasemmistososiaalidemokraatit Kulervo Manner, Yrjö Sirola, Otto Wille Kuusinen ym. Sosiaalidemokraattisen puolueen enemmistö kannatti heitä. Paikkakunnilla perustettiin työväenjärjestöjen »eduskuntia» ja neuvostoja sekä työväen ammatillisia valtuuskuntia, jotka toteuttivat työväen vallan vallankumouksellisia tehtäviä.

Työläisten ja torppareiden tahtoa ilmentänyt vallankumoushallitus pani toimeen useita perusteellisia demokraattisia uudistuksia. Se velvoitti työnantajat noudattamaan tiukasti 8-tuntista työpäivää, luovutti korvauksetta torppareille näiden viljelemät maat, kansallisti paenneiden kapitalistien teollisuuslaitokset, antoi tuotantolaitokset työväen valvontaan, pani toimeen oikeuselinten uudistuksen ja otti Suomen pankin valvontansa alaiseksi. Maaliskuun 1. päivänä 1918 hallitus allekirjoitti ystävyyss- ja veljeyssovimuksen Suomen Sosialistisen Työväentasavallan ja VSFNT:n välillä, jossa ensi kerran säädettiin kahden sosialistisen tasavallan väliset ystävyyssuhteet. Työväenvalta kesti Suomessa toukuun alkuun 1918. Huhtikuussa Suomen valkokaartilaiden avuksi tulivat Saksan keisarin joukot. Ne aloittivat yhteisvoimin kansalaissodan ja hukuttivat vereen sosialistisen tasavallan.

Työväen erinäiset tappiot eivät voineet pysäyttää Lännen vallankumousliikettä. Vallankumouksellista kiihtymystä aiheuttaneita syitä ei ollut poistettu. Ryöstösota pitkistyi ja imperialismiin petomaisuudet tulivat esiin yhä näkyvämmiin. Sota avasi takapajuisim-

¹ V. I. Lenin. Teokset, 27. osa, s. 117.

pien ja sorretuimpien kansankerrosten silmät ja herätti poliittiseen toimintaan ja vallankumoustaisteluun yhä uusia työtätekeviä joukkoja. Lenin sanoi elokuussa 1918: »Vaikka tiellämme on suuria vaikeuksia..., koko maailman työväenluokka tuntee, että Venäjän vallankumous on koko työväenluokan oma asia. Paitsi sitä sota, jota toinen imperialistiryhmä käy toista vastaan, syyttyä kaikkialla sota, jonka Venäjän vallankumouksen esimerkin innotama työväenluokka julistaa oman maansa porvaristolle.»¹

Syyskuussa 1918 leimahti aseellinen kapina Bulgarian armeijassa (Vladajan kapina). Sotilaat ilmoittivat monarkian kukistetuksi ja julistivat tasavallan. Sotilasjoukkojen vaistonvarainen esiintyminen ei kuitenkaan johtanut voittoon, vaan hallitus tukahdutti kapinan julmasti ulkomaisten joukkojen avulla.

Syksyllä 1918 alkoi hajota Itävalta-Unkarin monarkia. Sen hajoamisen syinä olivat tappiot rintamalla, kapinat armeijassa ja laivastossa, työtätekevien vallankumoukselliset-demokraattiset liikkeet, kansallisen vapautusliikkeen myrskyisä nousu tšekkiläisillä, slovakialaisilla, eteläslaavilaisilla, puolalaisilla, länsiukrainalaisilla ja romanialaisilla alueilla. Loka- ja marraskuussa porvarillis-demokraattinen vallankumous pyyhkäisi pois Itävalta-Unkarista Habsburgien taantumuksellisen hallituksen. Proletariaatti oli tämän vallankumouksen liikevoima, mutta sosiaalireformistien johtamana se ei pystynyt nousemaan vallankumouksen johtoon eikä ottamaan valtaa käsiinsä, vaikka taistelun kulussa moniin kaupunkeihin perustettiin työläisten edustajien neuvostoja, jotka olivat vallankumouksellisten vallanelinten alkiomuotoja. Lopputulos oli se, että Euroopassa syntyi joukko uusia porvarillisia valtioita: Itävalta, Unkari, Tšekkoslovakia, Puola, Serbialaisten, Kroaattien ja Sloveenien Kuningaskunta (vuodesta 1929 Jugoslavia).

Kolmantena marraskuuta 1918 Kielin merimiesten kapinasta syytyi Saksan vallankumous. Työläisten ja sotilaiden edustajien neuvostoja perustettiin kaikkialle. Marraskuun 9. päivänä spartakistien² ja vallankumouksen johtajien kehotuksesta aseistetut työläiset ja sotilaat valloittivat Berliinin, Saksan imperialismien keskuksen, ja kukistivat keisarin.

Tietyssä määrin proletaarisin menetelmin suoritettu Saksan vallankumous ei kuitenkaan ylittänyt porvarillis-demokraattisen vallankaappauksen puitteita. Se hävitti vain Vilhelm II:n yksin-

¹ V. I. Lenin. Teokset, 28. osa, s. 70.

² Spartakus-liitto oli Saksan vasemmistososiaalidemokraattien vallankumouksellinen järjestö.

vallan, mutta ei hävittänyt porvariston valtaa. Sosialistisen tasavallan nimissä kaksinaamaisesti esiintynyt uusi hallitus oli muodostettu oikeistososiaalidemokraateista ja keskustalaisista, joita »sosialistinen» kyltti ei vähääkään estänyt käyttämästä valtaansa porvariston etujen mukaisesti, vähätietoisten kansanjoukkojen luottavaisuuteen nojautuen.

Suurin osa Saksan työläisistä ja sotilaista uskoi, että sodan päätyminen (välirauha allekirjoitettiin 11. marraskuuta), yksinvallan kukistaminen, neuvostojen perustaminen, tasavallan julistaminen ja yleisen äänioikeuden voimaansaattaminen merkitsi jo, että proletariaatti on ottanut käsiinsä poliittisen vallan ja sosialismin rakentamiselle on luotu edellytykset. Tämä oli kuitenkin raskas erehdys. Se johtui vallankumouksellisen kokemuksen puutteesta ja porvarillis-parlamentaristisista ennakkoluuloista, joita sosiaalidemokraattisen puolueen ja ammattiliittojen reformistijohtajat olivat vuosikausia juurruttaneet Saksan työväenluokkaan.

Saksalaiset opportunistit onnistuivat hajottamaan vallankumousliikkeen ja jarruttamaan vallankumousta rajoittamalla sen kehityksen porvarillis-demokraattisiin puitteisiin. Tunnuksenaan kansalliskokouksen pikainen koollekutsuminen oikeistososiaalidemokraattien johtajat kokosivat yhteen kaikki taantumusvoimat ja yhdessä sotakiikhoilijoiden kanssa antoivat kovan iskun työväenluokalle. Ottaessaan tehtäväkseen työväenluokan vallankumouksellisen etujoukon verisen tukahduttamisen oikeistososiaalidemokraatti Noske julisti: »Olkoon niin. Jonkunhan on ryhdyttävä verikoiraksi. En pelkää vastuullisuutta.»¹ Pääsyynä Saksan työväenluokan tappioon olivat sosiaalidemokraattijohtajien petturuus ja se, että vallankumouksen alkuvaiheessa ei ollut uudentyyppistä proletaarista puoluetta.

Luokkataistelu kärjistyi myös voittajavaltioissa. Ranskassa, Englannissa, Italiassa ja USA:ssa alkoi mahtava lakkoliike. Japanissa puhkesi »riisimellakoita», joihin osallistui yli 10 miljoonaa henkeä. Työläiset vaativat kaikkialla 8-tuntista työpäivää, palkankorotusta, ammattiliittojen oikeuksien tunnustamista, demokraattisten vapauksien voimaansaattamista. Monin paikoin työväenluokan taisteluun taloudellisista ja poliittisista oikeuksista punoutuivat sodan vararikkoon saattaman ja maata vaativan talonpojiston esiintymiset. Monissa maissa työtätekevät onnistuivat yhteisvoimin saamaan aikaan äänioikeuden laajentamisen, työpäivän lyhentämisen ja palkankorotuksen.

¹ G. Noske. Von Kiel bis Kapp. Berlin 1920, S. 68.

Vuonna 1919 työläiset aloittivat Englannissa laajan liikkeen, jonka tunnuksena oli »Kädet irti Neuvosto-Venäjältä». Tämä liike kuvasti selvästi työväen kansainvälistä solidaarisuutta. Venäjän vastavallankumouksen avuksi Mustallemerelle lähetetyn ranskalaisen laivaston merimiehet osoittivat esimerkillistä veljellistä solidaarisuutta Neuvosto-Venäjän työläisiä kohtaan. Ranskalaiset merimiehet kieltäytyivät osallistumasta saastaiseen sotaan työtätekevää kansaa vastaan ja alkoivat veljeillä venäläisten työläisten kanssa. He nostivat huhtikuussa 1919 punaiset liput sotalaivoilla ja osallistuivat mielenosoitukseen yhdessä Sevastopolin työläisten kanssa julistaen neuvostovaltaa kannattavia tunnuksia. Ranskalaisen merimiesten uroteko sai laajaa vastakaikua monien maiden työtätekevien keskuudessa. Lenin puhui siitä syvästi liikuttuneena: »Meidän Mustallamerellä olleiden merimiesten nimet liittyvät kaikkialla Ranskassa Venäjän vallankumouksen muistoihin; Ranskan työläiset tietävät, että ne, jotka ovat pakkotöissä Ranskassa, nousivat kapinaan Mustallamerellä, koska eivät halunneet olla Venäjän työläisten ja talonpoikain pyöveleitä.»¹

Maaillan laajamittaisen vallankumousliikkeen merkillepantavana erikoisuutena oli siirtomaiden ja epäitsenäisten maiden kansojen kansallisen vapautusliikkeen imperialisminvastaisen suuntauksen voimistuminen. Lokakuun vallankumous merkitsi kovaa iskua imperialismiin selustaan ja aiheutti siirtomaajärjestelmän kriisin.

Latinalaisen Amerikan epäitsenäisissä maissa ulkomaista sortoa, oikeudettomuutta, kurjuutta ja kalliita hintoja vastaan nousivat paitsi työläiset myös talonpojat, kaupunkien pikkuporvaristo, sivistyneistö ja ylioppilaat. Argentiinan, Brasilian, Meksikon, Perun, Uruguayn ja Chilen työtätekevät vaativat agraariuudistusta, 8-tuntista työpäivää, palkankorotusta, vanhuuseläkkeitä, naisten ja lasten työn suojelua, ammatillista järjestäytymisvapautta ja yliopistouudistusta.

Valtavat kansanjoukot tulivat mukaan mahtavaan imperialismin- ja feodalisminvastaiseen liikkeeseen Kiinassa (»toukokuun 4. päivän liike»), Intiassa (Amritsarin tapahtumat), Koreassa (vuoden 1919 kapina) ja Indonesiassa. Vierasmaalaista herruutta vastaan nousivat Syyrian, Libanonin, Irakin, Egyptin, Libyan, Sudanin ja Somalin talonpojat. Ensi askelia taistelussa kolonialismia vastaan ottivat trooppisen Afrikan sorretut kansat (Nigeria, Sierra Leone, Belgian Kongo, Senegal). Useimmiten imperialistiset valtiot tukahduttivat raastasti sorrettujen kansojen esiintymiset.

¹ V. I. Lenin. Teokset, 31. osa, s. 388.

Turkin, Iranin, Afganistanin ja Mongolian kansat onnistuivat kuitenkin Neuvosto-Venäjän apuun nojautuen saavuttamaan kansallisen riippumattomuuden.

Maailman vallankumousprosessi oli siis käynnissä paitsi emämaissa myös imperialismin siirtomaasselustassa, monimiljoonaiset kansanjoukot nousivat taisteluun kaikissa maanosissa. Neuvostovallan lujittuminen Venäjällä ja mahtava luokkataistelun nousu kapitalistisessa maailmassa oli merkinä proletarisen maailmanvallankumouksen nopeasta kasvusta. Vallankumousta säikähtänyt imperialistinen porvaristo yritti kuumeisesti tukahduttaa proletarisen liikkeen omassa maassaan sekä Neuvosto-Venäjällä aloittamalla kansalaissodan ja järjestämällä aseellisen maahanhyökkäyksen. Kapitalismia vastaan alkanut rynnäkkö, luokkataistelujen ennen näkemätön kärjistyminen ja valtavat tehtävät taistelussa sosialismin puolesta vaativat vallankumouksellisten voimien mahdollisimman nopeaa yhdistämistä ja kansainvälisen solidaarisuuden lujittamista.

**Leninin taistelu maailman
kommunistisen liikkeen aatteellisen
perustan lujittamiseksi**

Neuvosto-Venäjän olemassaolo vaikutti kumouksellistavasti kansainväliseen työväenluokkaan. Muissa maissa proletariaatin vallankumouksellinen luokkatietoisuus kasvoi kuitenkin hitaammin kuin Venäjällä, sen kasvu oli vaikeampaa ja kivullosempaa.

Muodostuneessa tilanteessa oli erittäin tärkeää kansainvälisen vallankumousliikkeen vilkastamiseksi tehdä yleisiä marxilaisia johtopäätöksiä Lokakuun vallankumouksen kokemuksesta ja tutustuttaa vallankumouksellisia työläisiä tuohon kokemukseen. Tämä tehtävä siirtyi etualalle, semmitenkin kun hallitsevat luokat ja niiden sosiaalidemokraattiset apurit tekivät kaikkensa estääkseen omassa maassaan tapahtumien kehityksen venäläisen mallin mukaan. Kansanjoukkojen voimistuvan tyytymättömyyden tukahduttamiseksi turvaututtiin väkivaltaan ja petokseen, uhkauksiin ja lupauksiin. Kaikki propagandavälineet suunnattiin huumaamaan ja harhaannuttamaan työtätekeviä joukkoja väärillä tiedoilla ja parjauspuheilla Venäjän vallankumouksesta.

Alussa sosiaališovinistit ja keskustalaiset tervehtivät ulkokultaisesti Venäjän proletariaattia. Se oli sosiaalidemokraattijohtajien myönnytys laajojen työtätekevien joukkojen ja sosiaalidemokraattisten puolueiden rivijäsenten myötämielisyydelle Neuvosto-Venäjää kohtaan, mutta tervehtimisiä seurasivat aina törkeät

hyökkäilyt bolševikkeja vastaan. Kaikenkarvaiset reformistit käyttivät hyväkseen neljä vuotta jatkuneen hävityssodan, ulkomaisen maahanhyökkäyksen ja valkokaartilaiskapinoiden aiheuttamia neuvostotasavallan vaikeuksia ja aloittivat mittavuudeltaan ja keinoiltaan hirvittävän kamppailun estääkseen Lokakuun vallankumouksen aatteiden leviämisen Länsi-Euroopan proletariaatin keskuuteen.

Neuvostovastaisen ja kommunisminvastaisen häpeällisen kampanjan aatteellisena innoittajana oli keskustalaisuuden pääteoreetikko Karl Kautsky. Elokuussa 1918 hän julkaisi kirjan, jossa väaristeli marxilaista oppia proletariaatin diktatuurista ja parjasi Venäjän sosialistista vallankumousta kuvaten neuvostovallan vielä suurempien onnettomuuksien ja kärsimysten lähteeksi kuin ne, joita kapitalismi ja maailmansota olivat aiheuttaneet. Kautskyn teoreettisten järkeilyjen todellisena tarkoituksena oli vieroittaa työläiset vallankumouksesta, lamauttaa heidän taistelutahtonsa ja hämätä heidän tietoisuutensa juurruttamalla heihin reformistisia harhakuvitelmia kapitalismin rauhallisen sosialismin kasvettumisen mahdollisuudesta.

Kautsky naamioi luopumisensa proletaarisesta vallankumouksesta siten, että tunnusti sanoissa marxilaisuuden oikeaksi, ja hyökkäsi Venäjällä alkanutta maailmanvallankumousta vastaan pitäen tunnuksenaan puhdasoppisen marxilaisuuden puolustamista bolševikkien muka idealistisia väaristelyjä vastaan. Kautsky poisti sofismien avulla marxilaisuudesta sen vallankumouksellisen elävän hengen, kiisti vallankumoukselliset taistelukeinot sekä proletaarisen vallankumouksen aatteellisen ja poliittisen valmistelun ja kansanjoukkojen juuri tämänsuuntaisen kasvatuksen tarpeellisuuden.

Keskustalaisten opportunistiset oppirakennelmat ja heidän johtajansa Kautskyn katsomukset olivat suurena vaarana maailman vallankumousliikkeen kehitykselle. Lenin piti kautskylaisuuden aatteellis-teoreettista murskaamista erittäin tärkeänä proletariaatin luokkataistelun tulevaisuuden kannalta. Tuskin Lenin oli toipunut vaikean haavoittumisen jälkeen, kun hän tarttui kynään lokakuun alussa 1918 aloittaakseen ratkaisevan taistelun kansainvälistä keskustalaisuutta vastaan. Lenin kirjoitti artikkelin ja siten myös samannimisen kirjan »Proletaarinen vallankumous ja luopio Kautsky».

Polemisoidessaan Kautskya vastaan Lenin nosti esiin tärkeitä proletaarisen vallankumouksen ongelmia, joilla oli ajankohtainen merkitys paitsi Venäjälle ja bolševikeille myös koko kansainväliselle työväen- ja kommunistiselle liikkeelle. Siten Lenin aseisti

aatteellisesti kansainvälistä työväenluokkaa sen taistelussa imperialismia ja opportunismia vastaan.

Lenin kiinnitti päähuomion proletariaatin diktatuurin ongelmaan. Juuri tässä kysymyksessä Kautsky pani parastaan vääristelläkseen marxilaisuutta. Marxin kuuluisan päätelmän *proletariaatin* vallankumouksellisen *diktatuurin* välttämättömyydestä kapitalismista sosialismiin siirtymisen kaudella Kautsky esitti sattumalta lipsahaneeksi *sanaksi*, jonka muka bolševikit sieppasivat oikeaan aikaan omiin tarkoituksiinsa.¹ Myöhemmin hän kehotti yleensä luopumaan »proletariaatin diktatuuri»-käsitteestä, koska se oli muka aina aiheuttanut vain väärinkäsitystä.

Paljastaen Kautskyn oveluuden Lenin kirjoitti, että sanonta »proletariaatin diktatuuri» ilmaisee vain historiallisen konkreettisesti ja tieteellisen tarkasti sen proletariaatin tehtävän (porvarillisen valtiokoneiston murskaamisen), josta Marx ja Engels olivat puhuneet ottaen huomioon vuoden 1848 vallankumouksen ja varsinkin vuoden 1871 Pariisin Kommuunin kokemuksen. Lenin selitti, että proletariaatin diktatuuri on proletariaatin valloittamaa ja väkivaltaisesti ylläpitämää valtaa porvaristoon, ja se on tarpeen aseistetun kansan arvovallan tukemiseksi sen vihollisia vastaan ja porvariston vastarinnan tukahduttamiseksi. Kehittyköönpä valkankumous missä maassa hyvänsä ja miten hyvänsä — rauhanomaisesti tai ei-rauhanomaisesti — *proletariaatin diktatuurin* ehdottomana *tunnusmerkkinä* on »*väkivaltainen* riistäjien lannistaminen *luokkana* ja siis 'puhtaan demokratian', ts. tasa-arvoisuuden ja vapauden *loukkaaminen* tämän *luokan osalta*», kuten Lenin tähdensi.²

Osoittaen Kautskyn »demokraattista sosialismia» ja »puhdasta demokratiaa» koskevien järkeilyjen todellisen tarkoituksen Lenin totesi, että tuo kaikki on tarpeen vain, jotta voitaisiin verhota porvarillisen demokratian historiallinen rajoittuneisuus ja sen proletariaatin diktatuuriin vaihtamisen välttämättömyys. »Porvarillinen demokratia, joka on suurta historiallista edistystä keskiaikaan verrattuna, jää aina — eikä kapitalismin oloissa voikaan olla jäämättä — suppeaksi, typistetyksi, valheelliseksi, ulkokultaiseksi demokratiaksi, paratiisiksi rikkaiden osalta, ansaksi ja petokseksi riistettyjen, köyhien osalta.»³

¹ Ks. *K. Kautsky*. Die Diktatur des Proletariats. Wien 1918, S. 20, 60.

² *V. I. Lenin*. Teokset, 28. osa, s. 246 (Valitut teokset neljässä osassa, 4. osa, s. 42).

³ Sama, s. 233 (Valitut teokset, s. 31).

Lenin asetti porvarillisen demokratian vastakohtaksi proletaarisen demokratian. Hän osoitti, että proletariaatin diktatuuri on korkeimman tyyppin demokratiaa luokkayhteiskunnassa. Lenin kirjoitti, että neuvostovalta on miljoona kertaa demokraattisempi kuin kaikkein demokraattisin porvarillinen tasavalta, sillä neuvostovalta ei työnnä pois laajoja joukkoja valtion hallinnosta, vaan vetää niitä ottamaan jatkuvasti ja päätösvaltaisesti osaa siihen. Bolševismin historiallinen ansio on siinä, että se teki koko maailmalle ymmärrettäväksi proletariaatin diktatuurin aatteen osoittamalla, että tämä termi merkitsee kaikkien työtätekevien johdossa kulkevan työväenluokan valtaa.

Lenin osoitti kirjassaan bolševikkipuolueen huomattavan osuuden vallankumousteorian ja -taktiikan sekä proletariaatin kansainvälisen solidaarisuuden periaatteiden kehittämissä. Lenin sanoi, että bolševikkien taktiikka oli ainoa oikea taktiikka, sillä sen perustana oli Euroopan vallankumouksellisen tilanteen oikea arviointi eikä raukkamainen maailmanvallankumouksen pelko. »Vain tämä taktiikka oli internationalistista taktiikkaa, sillä sitä noudattamalla tehtiin niin paljon kuin yhdessä maassa on mahdollista tehdä vallankumouksen kehittämisen, tukemisen ja alkamisen *hyväksi kaikissa maissa.*»¹

Esimerkkinsä voimalla bolševikit kutsuivat kaikkien maiden proletariaattia kukistamaan vallankumouksellisesti imperialistisen porvariston, sosiaališovinistit puolustivat tätä porvaristoa ja keskustalaiset kehittivät reformistisesti »parantamaan» imperialismia, mukautumaan siihen, alistumaan sille. Yhä laajemmat työväenjoukot vakuutuivat siitä, että Scheidemannien ja Kautskyjen politiikka ei vapauta työtätekeviä imperialistisista sodista eikä palkkaorjuudesta. Proletaarit näkivät samalla yhä selvemmin, että bolševikit olivat osoittaneet oikean tien pelastukseen sodan ja imperialismiin kauhulta, että »bolševismi *kelpaa taktiikan esikuvaksi kaikille*»².

Bolševismi saavutti suurta menestystä ja siitä tuli kansainvälinen voima siksi, että koko maailman työtätekevät kannattivat sen politiikkaa. Siten bolševismi antoi musertavan iskun Scheidemannien ja Kautskyjen, Renaudeliin ja Longein, Hendersonien ja MacDonaldien Internationaalille. Lenin korosti: »Bolševismi on luonut aatteellisen ja taktillisen perustan III Internationaalille, joka on oleva todella proletaarinen ja kommunistinen ja joka

¹ V. I. Lenin. Teokset, 28. osa, s. 282 (Valitut teokset neljässä osassa, 4. osa, s. 73).

² Sama, s. 283 (Valitut teokset, s. 74).

ottaa huomioon sekä rauhan ajan saavutukset että *alkaneen vallankumousten aikakauden* kokemukset.»¹

Vallankumouksellisen nousun mukana kapitalistisissa maissa kasvoivat myrskyisästi työväen joukkojärjestöt. Sosiaalidemokraattisten puolueiden, ammattiliittojen ja osuuskuntien jäsenmäärän jyrkkä lisääntyminen kuvasti työväenluokan ja pikkuporvariston takapajuisimpien ja sorretuimpien joukkojen heräämistä aktiiviseen poliittiseen toimintaan. Tämä nousu oli vallankumouksen jatkuvan syvenemisen välttämätön edellytys. Taisteluun nousseet joukot kulkivat kuitenkin suurimmalta osaltaan reformististen puolueiden vanavedessä. Sosiaališovinistien ja keskustalaisten mukautumishenkinen ohjelma oli vähätietoisille joukoille ymmärrettävämpi kuin kommunistinen ohjelma, joka vaati vanhan yhteiskunnan perinpohjaista uudelleenjärjestämistä. Tarvittiin aikaa, jotta joukot olisivat oman kokemuksensa perusteella päässeet eroon reformistisista harhakuvitelmista, katkaisseet välinsä opportunistien kanssa ja kääntyneet vallankumoustaistelun tielle. Vain uudentyyppinen vallankumouksellinen proletaarinen puolue pystyi selvittämään joukoille näiden perusedut ja suuntaamaan niiden voiman kapitalismin kukistamiseen.

Juuri tällaisen puolueen perustaminen jokaiseen maahan oli päivänpolttava, pakottava tarve, sosialistisen vallankumouksen voiton välttämätön ehto. Tästä tarpeesta eivät kuitenkaan olleet vielä varmoja edes kaikki Zimmerwaldin vasemmiston kannattajat. Internationalistien ryhmät toimivat eri maissa tavallisesti sosiaalidemokraattisten puolueiden puitteissa uskaltamatta erota niistä järjestöllisesti. Lenin kirjoitti tämän johdosta lokakuussa 1918: »Euroopan suurin onnettomuus ja vaara on siinä, että sillä *ei ole* vallankumouksellista puoluetta...

Tietenkin joukkojen mahtava vallankumouksellinen liike voi korjata tämän puutteen, mutta se on edelleenkin suuri onnettomuus ja suuri vaara.

Sen vuoksi on kaikin keinoin paljastettava Kautskyn kaltaiset luopiot ja tuettava siten todella internationalististen proletaarien vallankumouksellisia *ryhmiä*, joita on *kaikissa* maissa.»²

Maailman vallankumouksellinen kriisi joudutti tavattomasti internationalististen ryhmien ja virtausten aatteellista ja järjestöllistä muotoutumista itsenäisiksi kommunistisiksi puolueiksi ja ryhmiksi. Tammikuussa 1918 perustettiin Argentiinan Interna-

¹ V. I. Lenin. Teokset, 28. osa, s. 283 (Valitut teokset neljässä osassa, 4. osa, s. 73).

² Sama, s. 98.

tionaalis-sosialistinen Puolue, joka vuoden 1920 lopulla sai nimen Argentiinan Kommunistinen Puolue. Vuoden 1918 jälkipuoliskolla perustettiin kommunistinen puolue Suomeen, Itävaltaan, Alankomaihin, Unkariin ja Saksaan. Puolassa kommunistinen puolue syntyi siten, että kaksi vallankumouksellista työväenpuoluetta — Puolan Kuningaskunnan ja Liettuan Sosiaalidemokraattinen Puolue ja Puolan Sosialistinen Puolue »levitsa» — yhdistyi. Vallankumouksellis-internationalistisella kannalla olivat Bulgarian Sosiaalidemokraattinen Työväenpuolue (ahtaat sosialistit), Ruotsin Sosiaalidemokraattinen Vasemmistopuolue, Serbialaisten, Kroaattien ja Sloveenien Kuningaskunnan sosiaalidemokraattiset puolueet, Norjan Työväenpuolue, Kreikan Sosialistinen Työväenpuolue ja Meksikon Sosialistinen Työväenpuolue. Vuosina 1918—1919 Tšekkoslovakiassa, Romaniassa, Italiassa, Ranskassa, Isossa-Britanniassa, Tanskassa, Sveitsissä, USA:ssa, Kanadassa, Brasiiliassa, Kiinassa, Koreassa, Australiassa, Etelä-Afrikan liittovaltiossa ym. maissa perustettiin kommunistisia ryhmiä ja kerhoja.

Saksan Kommunistinen Puolue, joka oli perustettu Spartakusliiton ja muiden vasemmistovirtausten pohjalle, oli Länsi-Euroopan suurin. Sen perustava edustajakokous oli pidetty 30. joulukuuta 1918 — 1. tammikuuta 1919 ja siihen olivat osallistuneet Karl Liebknecht ja Rosa Luxemburg. Aatteellisen-teoreettinen ja järjestöllinen heikkous esti spartakisteja perustamasta aikanaan taisteluhenkistä puoluetta, joka olisi voinut johtaa kansanjoukkoja marraskuun vallankumouksen aikana. Tämän seikan todettuaan Lenin kirjoitti, että »Saksan työväellä ei ollut kriisin puhkeamisen hetkellä todella vallankumouksellista puoluetta, koska kahtiajakautumisessa oli myöhästytty ja koska puoluetta painoi kirottu perinteellinen 'yhtenäisyys' pääoman lahjottavan (Scheidemannit, Legienit, Davidit ja kumpp.) ja selkärangattoman (Kautskyt, Hilferdingit ja kumpp.) lakeijajoukkion kanssa».¹

Rosa Luxemburgin kirjoittama ja puolueen perustavan edustajakokouksen hyväksymä Saksan Kommunistisen Puolueen ohjelma lähti siitä, että ainoastaan proletariaatin diktatuuri voi tehdä lopun kapitalistisesta palkkaorjuusjärjestelmästä. Ohjelma määritteli pääpiirtein oikein Saksan työväenluokan taistelutehtävät, ja se sisälsi vaatimuksen ensimmäisen sosialistisen valtion, Neuvosto-Venäjän tukemisesta. Siinä esitettiin kuitenkin vakavan epäselvästi jotkin teoreettiset (agraari-, kansallisuus- ja siirtomaa- ja eräät muut) kysymykset sekä kysymys työväenluokan ja talon-

¹ V. I. Lenin. Teokset, 32. osa, s. 514.

poikaisjoukkojen nostamisesta yhteiseen taisteluun Saksan imperialismia vastaan.

Eri maiden kommunistien hyvin erilaiset toimintaolosuhteet johtivat väistämättä mielipiteiden ja katsomusten vivahde-eroihin. Nämä erimielisyydet eivät silti koskeneet sitä periaatteellista pohjaa, joka käytännössä yhdisti kaikkia kommunisteja: sosialistisen vallankumouksen ja proletariaatin diktatuurin tunnustamista välttämättömäksi sosialismiin siirtymisen ehdoksi.

Kommunistisen Internationaalin ensimmäinen (perustava) kongressi

Lokakuun vallankumous muutti perinpohjaisesti koko kansainvälisen tilanteen ja loi uudet, suotuisimmat edellytykset Kommunistisen Internationaalin perustamiselle.

Lokakuun Suuri sosialistinen vallankumous toteutti ensi kerän ihmiskunnan historiassa marxilais-leniniläiset ajatukset yhteiskunnan sosialistisesta uudelleenjärjestämisestä ja todisti kumoamattomasti marxismi-leninismiin totuudellisuuden ja mahdavan uudistavan voiman. Se merkitsi vallankumouksellisen teorian voittoa reformismista, leninismiin voittoa sosiaalidemokratiasista. Lokakuun vallankumous pani kommunistit kulkemaan maailmanhistorian eturinnassa, he nousivat maailman vallankumousprosessin johtoon. Lokakuun vallankumouksen vaikutuksesta vallankumoukselliseen vyöryyn alkoi yhtyä uusia työväenliikkeen poliittisia ryhmiä, jotka alkoivat yhdistyä aatteellisesti ja poliittisesti leninismiin pohjalla. Leninismiin aatteellinen hegemonia, johtoasema alkoi vakiintua työväenliikkeessä ja kansallisissa vapautustaisteluissa.

Lokakuun vallankumous sekä bolševistinen teoria ja käytäntö Venäjällä viitoittivat kansoille ainoan oikean tien rauhaan, todelliseen vapauteen ja sosialismiin. Karl Liebknecht kirjoitti: »Venäjän Neuvostotasavallasta tuli taistelulippu, Internationaalin lippu; se rohkaisee muita, se antaa horjuville miehuullisuutta, kymmenkertaistaa taistelijoiden uljuuden ja päättävyyden.»¹ Lokakuun vallankumouksen voitto antoi maailman kommunistiselle liikkeelle joukkopohjan, jota siltä oli aina puuttunut. Neuvostotasavalta teki miljoonille kapitalistisen maailman työtätekeville, jotka olivat nousseet rynnäkköön imperialismia, palkkaorjuutta ja siirtomaa-

¹ Lainausta kirjasta: *Ф. Фишер. Как жил и боролся Карл Либкнехт.* М.—Л., 1931, стр. 56.

sortoa vastaan, ymmärrettäväksi ajatuksen III Internationaalin perustamisesta. Proletariaatin ja kaikkien työtätekevien luokkataistelun edut vaativat keskittämään voimat ja yhdenmukaista maan vapautusliikkeen kaikkien osastojen ponnistukset, jotta imperialismille olisi voitu antaa musertava massaisku. Tämän tehtävän pystyi suorittamaan vain kansainvälisesti järjestäytyneet uudentyyppiset proletaarit puolueet.

Tammikuussa 1918 Pietarissa pidettiin ensimmäinen kansainvälinen neuvottelu Kommunistisen Internationaalin valmisteluseksi. Siihen osallistui bolševikkien, vasemmisto-eserrien, Ruotsin, Norjan, Englannin ja USA:n vasemmistososiaalidemokraattien sekä puolalaisten, tšekkiläisten ja kroatialaisten internationalistien edustajat. Neuvottelukokous päätti, että vasemmistolaiskonferenssi kutsutaan koolle seuraavien ehtojen mukaan: »1. Puolueet ja järjestöt suostuvat vallankumoustaisteluun maansa hallitusta vastaan pikaisen rauhansolmimisen puolesta. 2. Venäjän Lokakuun vallankumouksen ja neuvostovallan tukeminen.»¹ Tämä päätös lähetettiin vasemmistolaisille puolueille ja ryhmille. Sen pohjalta jatkettiin huolellista työtä eri maiden internationalististen voimien yhdistämiseksi III Internationaaliin.

Kommunistisen Internationaalin aatteiden propagoimisessa esittivät huomattavaa osaa VKP(b):n Keskuskomitean Ulkomaisten ryhmien liitto ja VKP(b):n musulmaanijärjestöjen Keskustoimikunta. Lenin piti erittäin arvokkaana ulkomaisten ryhmien toimintaa. Niiden ansiosta tuhannet sotavangit, poliittiset maanpakolaiset ja entiset interventiojoukkoihin kuuluneet sotilaat kävivät Venäjällä bolševismin koulun ja heistä tuli vakaumuksellisia internationalisteja. Kotimaahansa palattuaan he kertoivat näkemästään ja kokemastaan ja tekivät paljon työtä tositetöiden levittämiseksi Lokakuun vallankumouksesta ja työläisten liittämiseksi yhteen III Internationaalin lipun alle.

Kommunististen puolueiden ja ryhmien perustaminen monissa maissa merkitsi, että III Internationaali oli tosiasiallisesti jo syntynyt ja toimi. Tehtävänä oli yhdistää järjestöllisesti kommunistisen liikkeen osastot ja siten moninkertaistaa niiden voima sekä niiden kansanjoukkoihin tekemä vaikutus. Tämä tehtävä ei sietänyt lykkäystä myös siksi, että taistelllessaan kommunistista liikettä vastaan sosiaališovinistit ja keskustalaiset alkoivat tuohon aikaan vastustaa reformistista kansainvälistä yhdistystä II Internationaalin henkiinherättämisen varjolla. Ottaen huomioon tämän VKP(b) kääntyi 24. joulukuuta 1918 eri maiden kommunistien

¹ «Правда» 12. II. (30. I.) 1918 г.

puoleen kehottaen heitä liittymään III:een, Kommunistiseen Internationaaliin.

Tammikuussa 1919 Moskovassa pidettiin toinen kansainvälinen neuvottelukokous. Se hyväksyi yksimielisesti Leninin ehdotuksen III Internationaalin perustavan kongressin koollekutsumisesta lähiaikoina. Vastaavan vetoomuksen allekirjoittivat Neuvosto-Venäjä, Puolan, Unkarin, Itävallan, Latvian ja Suomen kommunistit sekä Balkanin vallankumouksellisen sosiaalidemokraattisen liiton ja Amerikan Sosialistisen Työväenpuolueen edustajat. VKP(b):n ja Spartakus-liiton ohjelma-asiakirjojen pohjalta vetoomuksessa oli muotoiltu lyhyesti perustettavan Internationaalin aatteellis-poliittinen toimintaohjelma ja hahmoteltu kansainvälisen kommunistisen liikkeen tavoitteet, taktiikka ja järjestöperiaatteet. Neuvottelukokous kehotti 39:ää veljespuoluetta, ryhmää ja järjestöä määrittelemään kantansa Kommunistisen Internationaalin perustamiseen ja osallistumaan sen perustamiskongressin työhön.

Lenin korosti, että Moskovan kongressiin oli kutsuttu ensinnäkin »puolueet ja ryhmät, joita voimme täydellä syyllä pitää jo III Internationaalin periaatteiden kannalla olevina ja kyllin solidaarisina III Internationaalin *muodollista* perustamista varten»; toiseksi »puolueet, jotka ovat *lähellä* sitä ja joiden *o d o t a m m e* lähentyvän sitä ja yhtyvän siihen»; kolmanneksi »sosiaalipatrioottisten puolueiden *sisäiset* enemmän tai vähemmän *bolševistmia* lähellä olevat *ryhmät* ja virtaukset».¹

Koettaen estää proletaarijoukkojen yhtymistä sosialistisen vallankumouksen lipun alle sosiaališovinistit ja keskustalaiset panivat Bernin konferenssissa helmikuussa 1919 keinotekoisesti kokoon hajonneen II Internationaalin. Leninin mukaan tämä Internationaali osoitti heti olevansa »*kansainvälisen imperialismin asiamiesten järjestö*, asiamiesten, jotka toimivat työväenliikkeen *sisällä*, levittävät *siellä* porvarillista vaikutusta, porvarillisia aatteita, porvarillista valhetta ja turmelusta».² Bernin Internationaalin todellista tarkoitusta eivät peitelleet sen perustajatkaan. Englantilainen opportunisti MacDonald kirjoitti suoraan: »Koko II Internationaali on bolševisminvastainen. Sotilaallisia rankaisutoimenpiteitä lukuun ottamatta se on itse asiassa ainoa reaalinen turva bolševismilta.»³

Helmikuun lopulla 1919 Moskovaan alkoi saapua kommunistiedustajia, jotka olivat joutuneet läpäisemään suuria esteitä,

¹ V. I. Lenin. Teokset, 42. osa, s. 83.

² V. I. Lenin. Teokset, 29. osa, s. 479.

³ »The Labour Leader», 14. VIII. 1919, p. 5.

saartorenkkaan ja kansalaissodan rintamaketjut. Italian Sosialistisen Puolueen edustajat sekä Ranskan, Englannin ja Amerikan sosialististen vasemmistoryhmien edustajat eivät päässeet näiden esteiden läpi. Unkarin Kommunistisen Puolueen edustajat ja yksi saksalainen edustaja vangittiin matkalla Neuvosto-Venäjälle. Muutamat edustajat saapuivat myöhästyneinä.

Maaliskuun 1. päivänä pidettiin Leninin johdolla muutamien edustajien ennakkoneuvottelu kommunistien alkavan kansainvälisen kongressin avausta, järjestäytymistä ja päiväjärjestystä koskevista kysymyksistä. Käsittelyn aikana Saksan Kommunistisen Puolueen edustaja H. Eberlein vetosi Saksan Kommunistisen Puolueen Keskuskomitean antamaan imperatiiviseen mandaattiin ja vastusti Kommunistisen Internationaalin pikaista perustamista. Ottaen huomioon Saksan Kommunistisen Puolueen asenteen ja eräiden muiden maiden valtuustojen poissaolon neuvottelukokous päätti jättää ratkaisematta ennakolta kysymyksen III Internationaalin järjestäytymisestä ja aloittaa edustajakokous kommunistien kansainvälisenä konferenssina, joka laatii toimintaohjelman, valitsee toimikunnan ja kääntyy veljespuolueiden puoleen yhdistymiskehoituksin.

Illalla 2. maaliskuuta 1919 kommunistien kansainvälinen konferenssi aloitti työnsä Kremlissä. Puhemieshistön vakinaisiksi jäseniksi valittiin Vladimir Iljitš Lenin (Neuvosto-Venäjä), Hugo Eberlein (Saksa) ja Fritz Platten (Sveitsi). Konferenssiin osallistui kaikkiaan 52 edustajaa Euroopan, Amerikan ja Aasian 21 maan 35:stä järjestöstä. Äänioikeus oli 19 järjestöllä ja 16:lla oli puheoikeus. Konferenssin osanottajat edustivat Alankomaiden, Bulgarian, Ison-Britannian, Itävallan, Neuvosto-Venäjän, Norjan, Puolan, Ranskan, Romanian, Saksan, Serbialaisten, Kroaattien ja Sloveenien Kuningaskunnan, Suomen, Sveitsin, Tšekkoslovakian, Unkarin ja USA:n kommunistisia ja vasemmistososialistisia puolueita ja ryhmiä. Ukrainan, Latvian, Liettuan ja Valko-Venäjän, Eestin, Armenian, Volgan saksalaisten, Turkestanin, Gruusian ja Azerbaidžanin kommunistiset järjestöt olivat itsenäisesti edustettuina. Ensi kerran tällaiseen forumiin osallistuivat Iranin, Kiinan, Korean ja Turkin sorrettujen kansojen valtuuskunnat.

VKP(b) oli tuohon aikaan ainoa konferenssissa edustettu joukkopuolue. Suomen, Itävallan, Alankomaiden, Unkarin, Puolan ja Saksan kommunistiset puolueet oli vasta hiljan perustettu eivätkä ne olleet vielä lujittuneet. Työväenliikkeen nousun kaudella ne kartuttivat silti nopeasti vallankumoustaristelun kokemusta. Konferenssin osanottajien enemmistö edusti kommunistisia ryhmiä ja vasemmistososiaalidemokraattisia puolueita, jotka olivat

vasta tulevien kommunististen puolueiden alkimuotoja. Tuolla kaudella Kommunistisen Internationaalin tärkeimpänä tehtävänä olikin itse asiassa auttaa vasemmistososialisteja ja maailman kommunistisen liikkeen ensimmäisiä ulkomaisia osastoja muotoutumaan aatteellisesti ja järjestöllisesti, lujittumaan ja pääsemään leninismin teorian ja käytännön varmalle maaperälle.

Avajaispuheessaan Lenin totesi, että vallankumousliike oli voimistunut kaikissa maissa ja työläiset ymmärsivät yhä paremmin alkaneen taistelun merkityksen. Neuvostovalta oli Venäjän työväenjoukkojen löytämä proletariaatin diktatuurin käytännöllinen muoto.

Sen jälkeen kun konferenssissa oli tehty selostukset vallankumousliikkeen kehityksestä muutamissa maissa, konferenssi ryhtyi illalla 3. maaliskuuta käsittelemään yhtä päiväjärjestyksen pääkysymyksistä: kansainvälisen kommunistisen liikkeen toimintaohjelmaa (alustajat H. Eberlein ja N. Buharin). Toimintaohjelma sisälsi suppeassa, keskitetyssä muodossa Leninin imperialismiteorian ja sosialistisen vallankumouksen teorian tärkeimmät ajatukset. »On syntynyt uusi aikakausi, kapitalismin mätänemisen, sisäisen rappeutumisen aikakausi, *proletariaatin kommunistisen vallankumouksen aikakausi*», asiakirjassa sanottiin.¹ Tämä Leninin esittämä aikakauden luonnehdinta oli teoreettisena pohjana, jolle perustuivat kaikki muut proletariaatin lähimpiä tehtäviä ja taistelumenetelmiä koskevat johtopäätökset.

Toimintaohjelmassa sanottiin, että proletariaatin diktatuurin pystyttäminen oli välittömänä tehtävänä monissa kapitalistisissa maissa. Proletariaatin toimeenpanema poliittisen vallan valtaaminen ei saa rajoittua henkilönvaihdoksiin hallituksessa, vaan se merkitsee vanhan valtiokoneiston murskaamista armeijoihin, poliiseihin ja virkamiehistöihin, porvariston aseistariisumista ja proletariaatin aseistamista, uusien proletaaristen hallituselinten perustamista.

Proletariaatin diktatuuri ei ole itsetarkoitus, vaan ainoastaan työläisten ja kaikkien työtätekevien etujen mukaisten yhteiskuntataloudellisten uudistusten toteuttamismenetelmä. Lähimmäksi taloudelliseksi tehtäväksi toimintaohjelmassa määriteltiin pakkoluovuttajien pakkoluovuttaminen, yksityisomistuksen lakkauttaminen sekä suurteollisuuden ja tilanherrojen talouksien muuttaminen proletaarisen valtion omaisuudeksi. Toimintaohjelmassa korostettiin tällöin, että »pienomistusta ei suinkaan pidä pakkoluovuttaa

¹ Первый конгресс Коминтерна. Март 1919 г., М., 1933, стр. 173.

eikä niiden pienomistajien suhteen, jotka eivät riistä vierasta työtä, pidä ryhtyä mihinkään pakkotoimenpiteisiin».¹

Edelleen osoitettiin, että proletariaatin voitokkaan taistelun välttämättömänä edellytyksenä on täydellinen pesäero oikeistososiaalidemokraateista ja keskustalaisista. Samalla todettiin, että on liittouduttava syndikalistien ja muiden työväenliikkeen entisten ei-sosialististen ainesten kanssa, jotka jo kannattivat proletariaatin diktatuuria neuvostojen muodossa.

Kommunistisen Internationaalin toimintaohjelma vahvisti oikeaksi proletaarisen internationalismin periaatteen ja korosti sitä, että vallankumouksellisen proletariaatin on ehdottomasti koordinoitava kansainväliset esiintymisensä ja yhdistettävä kansallisen luokkataistelun edut maailmanvallankumouksen tehtäviin. Komintern sitoutui pitämään jatkuvasti yllä imperialististen maiden proletariaatin taistelun ja siirtomaiden ja puolisiirtomaiden sorrettujen kansojen vapautusliikkeen keskinäistä yhteyttä ja tukemaan sorrettujen kansojen taistelua »edistääkseen imperialistisen järjestelmän lopullista tuhoutumista»².

Komintern julisti myös, että valtiot, joissa on voittanut proletariaatin valta, ovat kiinteässä liitossa keskenään ja antavat toisilleen veljellistä apua puolustaakseen yhteisvoimin saavutuksiaan ja rakentaakseen sosialismia.

Toimintaohjelman luonnoksen käsittelyyn osallistuivat monet edustajat, he tekivät useita lisäyksiä ja korjauksia. Nimiäänestyksessä lopullisen tekstin hyväksyivät kaikki paitsi Norjan Työväenpuolueen edustaja, joka pidättyi äänestämästä.

Seuraavana päivänä Lenin esitti konferenssissa teesinsä ja alustuksen porvarillisesta demokratiasta ja proletariaatin diktatuurista. Lenin kehitteli niissä edelleen tärkeitä teoreettisia ja poliittisia johtopäätöksiä, joita hän oli perustellut klassisissa teoksissaan »Valtio ja vallankumous», »Proletaarinen vallankumous ja luopio Kautsky» ja monissa muissa. Lenin toi syvällisesti esiin porvarillisen demokratian luokkarajoituneisuuden ja todisti vakuuttavasti, että sen korvaaminen proletariaatin diktatuurilla on historiallinen välttämättömyys. Hän erotti armottoman jyrkästi kommunismin reformismista ja osoitti, että proletaarisia vallankumousmiehiä erottaa opportunisteista syvä kiulu.

Alkaneen vallankumouksellisen kriisin kaudella sosiaalidemokraatit ottivat tunnukseseen »puhtaan demokratian» taistellakseen proletaarista vallankumousta vastaan. Lenin paljasti porva-

¹ Первый конгресс Коминтерна, стр. 177.

² Sama, s. 179.

riston ja sosiaalireformistien valheelliset väitteet, joilla nämä puolustelivat niin sanottua »puhdasta demokratiaa», ja korosti, että maailman vallankumouksellisen kriisin ja porvarillista järjestystä vastaan alkaneen suoranaisen rynnäkön aikana »ei voida päätyä mihinkään keskiväliin, muuhun kuin joko porvariston tai proletariaatin diktatuuriin»¹.

Lenin osoitti, että kaikki puheet »demokratiasta yleensä» ja »puhtaasta demokratiasta» ovat todellisuudessa porvariston ja sen riistäjänetuoikeuksien puolustamista. Porvaristo ja sen sosiaalidemokraattiset käskyläiset käyttivät kokoontumis- ja painovapauden ja tasa-arvoisuuden tunnuksia proletariaatin pettämiseen, pääoman herruuden verhoamiseen ja porvariston diktatuurin puolustamiseen. Lenin osoitti, että proletariaatin diktatuuri eroaa perin pohjin muiden luokkien diktatuurista, tilanherrojen ja kapitalistien diktatuurista: »Tilanherrojen ja porvariston diktatuuri oli väestön valtaenemmistön, nimittäin työtätekevän väestön, vastustuksen väkivaltaista lannistamista. Sitä vastoin proletariaatin diktatuuri on riistäjien, ts. väestön mitättömänä vähemmistönä olevien tilanherrojen ja kapitalistien vastustuksen väkivaltaista lannistamista», Lenin totesi.² Proletariaatin diktatuuri merkitsi näin ollen ennen näkemättömän laajaa demokratiaa työtätekeville, riistetyille joukoille.

Neuvostovalta oli kansanjoukkojen itsensä löytämä proletariaatin diktatuurin konkreettis-historiallinen valtiomuoto. Vallan siirtyminen riistäjävähemmistöltä riistetyille enemmistölle ei voinut tapahtua entisissä porvarillis-parlamentaarisen demokratian puitteissa eikä voinut olla synnyttämättä uusia proletaarisen demokratian muotoja.

Neuvostovaltiojärjestelmän tunnusomaisena piirteenä on, että tuo järjestelmä on mukautettu kapitalismin eniten keskittämän ja valistaman proletariaattiluokan johto-osuuteen. Historiallinen kokemus on osoittanut, kuten Lenin tähdensi, »että vain proletariaatti voi yhdistää ja johtaa riistetyyn työtätekevän väestön hajanaisia ja takapajuisia kerroksia».³ Venäjän vallankumouksellinen käytäntö on todistanut, että ainoastaan proletariaatin diktatuuria toteuttava neuvostovalta pystyy murskaamaan porvarillisen valtiokoneiston ja turvaamaan työtätekeville todellisen vapauden ja demokratian.

Puheensa päätteeksi Lenin esitti päätöslauselman. Sen mukaan kommunististen puolueiden, jotka olivat ryhtyneet valmistelemaan

¹ V. I. Lenin. Teokset, 28. osa, s. 457.

² Sama, s. 458.

³ Sama, s. 460.

proletariaattia suoranaiseen rynnäkköön kapitalistista järjestelmää vastaan, päätehtävänä oli, että

»1) työväenluokan laajoille joukoille tehdään selväksi, mikä historiallinen merkitys on poliittisena ja historiallisena välttämättömyytenä uudella, proletaarisella demokratialla, joka tulee pystyttävä porvarillisen demokratian ja parlamentarismien tilalle;

2) levitetään ja järjestetään neuvostoja kaikkien teollisuusalojen työläisten, armeijan sotilaiden ja meriväen keskuudessa sekä maatyöläisten ja talonpoikaisköyhälistön keskuudessa;

3) muodostetaan neuvostoissa varma kommunistinen enemmistö.»¹

Lenin eritteli kapitalististen maiden vallankumousliikkeen kehitysvaikeuksia ja sanoi, että Saksassakaan sivistyneiden työläisten laajat joukot, joita oli kasvatettu porvarillis-parlamentarististen ja reformististen ennakkoluulojen hengessä, eivät ymmärtäneet neuvostojärjestelmän merkitystä. Lenin kiinnitti huomiota myös siihen, että kommunistit eivät olleet huolehtineet riittävästi neuvostojärjestelmän ulottamisesta kaikkialle: »Voittoa voidaan pitää varmana vasta silloin, kun ovat järjestyneitä paitsi kaupunkilaistyöläiset myös maalaisproletaarit, ja kun he lisäksi ovat järjestyneet toisin kuin aikaisemmin: ei ammattiyhdistyksiksi ja osuuskunniksi, vaan neuvostoiksi.»² Lenin painotti erityisesti, että neuvostoihin on saatava varma kommunistinen enemmistö: »Silloin voittomme on varma eikä mikään voima pysty asettamaan minkäänlaista estettä kommunistiselle vallankumoukselle. Muussa tapauksessa voitto ei tule olemaan niinkään helppo eikä muodostu pitkäaikaiseksi.»³

Konferenssin osanottajat kuuntelivat erittäin tarkkaavaisesti Leninin selostusta ja teesejä porvarillisesta demokratiasta ja proletariaatin diktatuurista. Nämä teesit ja päätöslauselma kommunististen puolueiden tehtävistä hyväksyttiin yksimielisesti kansainvälisen kommunistisen liikkeen tärkeimmäksi ohjelmalliseksi asiakirjaksi.

Toimintaohjelman ja Leninin teesien yksimielinen hyväksyminen osoitti, että kansainvälinen kommunistinen liike oli jo saanut tarvittavaa kokemusta ja saavuttanut riittävän kypsyyssasteen voidakseen määritellä ohjelma-asiakirjoissaan taistelun yleiset periaatteet ja taistelutehtävät. Näissä asiakirjoissa todettiin eri

¹ V. I. Lenin. Teokset, 28. osa, s. 469.

² Sama, s. 467.

³ Sama, s. 468.

maiden kommunistien katsomusten ja toiminnan yhtenäisyys, ja ne vahvistivat sen, että leninismillä on maailman kommunismin yhtenäisenä teoriana kansainvälinen luonne.

Ohjelma-asiakirjojen hyväksyminen teki itsestään selväksi sen tosiasian, että Kommunistisen Internationaalien muodollisen perustamisen lykkääminen ei ollut enää mitenkään puolustettavissa. Illalla 4. maaliskuuta uusien edustajien saapumisen jälkeen oli jälleen esillä kysymys III Internationaalien perustamisesta. Itävallan ja Unkarin kommunististen puolueiden, Ruotsin Sosiaalidemokraattisen Vasemmistopuolueen ja Balkanin Vallankumouksellisen Sosiaalidemokraattisen Liiton edustajat tekivät yhteisen esityksen, jossa sanottiin, että III Internationaalien perustaminen on »ehdoton historiallinen tarve ja Moskovassa istuntojaan pitävän kansainvälisen konferenssin on toteutettava se».¹ Esityksen tekijät osoittivat, että III Internationaalien perustaminen on välttämätöntä, jotta voitaisiin taistella menestyksellisesti proletariaatin diktatuurin puolesta, koota työläiset kommunismin lipun alle ja antaa vastaisku opportunistiselle Bernin Internationaalille.

Esityksen johdosta konferenssi palasi kysymykseen III Internationaalien perustamisesta. Saksan Kommunistisen Puolueen edustaja Hugo Eberlein esiintyi taas Kommunistisen Internationaalien viipymätöntä perustamista vastaan. Hän piti taktisista syistä ennenaikaisena tällaisen päätöksen hyväksymistä. Muut edustajat katsoivat kuitenkin ajankohdan täysin kypsyneeksi Kommunistisen Internationaalien perustamiseksi. Suomen Kommunistisen Puolueen edustaja Otto Wille Kuusinen muistutti, että kokouksen osanottajien vähälukuisuus ei ollut estänyt Marxia ja hänen aate- tovereitaan perustamasta I Internationaalista. »Uuden Internationaalien voima tulee olemaan yhtä suuri kuin vallankumouksellisen proletariaatin eikä tämän vähäisen kokouksen voima», hän tähdensi.²

Itävallan Kommunistisen Puolueen edustaja K. Steinhart sanoi: »Ei ole meidän syytämme, että kaikki maat eivät ole edustettuina täällä. III Internationaalihan onkin aluksi myötävaikutettava siihen, että niissä maissa, joissa ei ole vielä minkäänlaisia kommunistisia järjestöjä, perustettaisiin tällaiset järjestöt.»³ Eino Rahja (Suomen Kommunistinen Puolue) sanoi, että III Internationaalien perustaminen edistää suuresti vallankumousliikkeen kehitystä, sillä se tuo selvyyttä ja pakottaa kaikki hoipertelijat

¹ Первый конгресс Коминтерна, стр. 118—119.

² Sama, s. 88.

³ Sama, s. 130.

tekemään varman päätöksen. Rakowsky (Balkanin Vallankumouksellinen Sosiaalidemokraattinen Liitto) sanoi, että III Internationaalin perustamisen pitkittämisestä saattaa koitua kielteisiä moraalisia ja poliittisia seuraamuksia vallankumoukselliselle työväenliikkeelle. III Internationaalin viipymätöntä perustamista vaativat mm. myös Grimlund (Ruotsin Sosiaalidemokraattinen Vasemmistopuolue), Sadoul (Ranskan kommunistinen ryhmä), Fineberg (Englannin kommunistinen ryhmä) ja Kacher (Sveitsin kommunistinen ryhmä).

Keskustelun jälkeen pantiin toimeen kaikkien sekä äänivaltaisten että puheoikeuden omaavien edustajien nimiäänestys. Saksan Kommunistisen Puolueen edustaja pidättyi äänestämästä. Kaikki muut kannattivat Kommunistisen Internationaalin viipymätöntä konstituoitumista. Hyväksytyssä päätöslauselmassa sanottiin, että »kaikilla puolueilla, järjestöillä ja ryhmillä on oikeus 8 kuukauden kuluessa ilmoittaa lopullisesti liittymisestään III Internationaaliin»¹. Äänestyksen jälkeen Eberlein ilmoitti Saksaan palattuaan tekevänsä kaikkensa sen hyväksi, että hänen edustamansa puolue liittyyisi Kominterniin.² Saksan Kommunistinen Puolue oli tosiaankin ensimmäisiä Kommunistiseen Internationaaliin liittyneitä puolueita.

Neljäntenä maaliskuuta 1919 kansainvälinen kommunistinen konferenssi jatkoi työtään jo Kommunistisen Internationaalin ensimmäisenä (perustavana) kongressina. Zimmerwaldin liikkeen huomattujen toimihenkilöiden ehdotuksesta tuona päivänä hyväksyttiin virallinen päätös Zimmerwaldin yhdistyksen lakkauttamisesta, koska se oli elänyt aikansa. Seuraavissa istunnoissa hyväksyttiin useita muita tärkeitä päätöksiä. Alustuksissa ja päätöslauselmissa — »Suhtautumisesta 'sosialistisiin' virtauksiin ja Bernin konferenssiin», »Kansainvälisestä tilanteesta ja Ententen politiikasta», »Työläisnaisten vetämisestä mukaan taisteluun sosialismin puolesta» — täsmennettiin ja selitettiin Kominternin toimintaohjelmassa ja Leninin teeseissä teoreettisesti perusteltuja väittämiä. Päätöslauselmassa »Valkoisesta terroristista», joka hyväksyttiin suomalaisen kommunistin Yrjö Sirolan selostuksen perusteella, kehoitettiin kaikkien maiden työläisiä tekemään ainiaaksi loppu kapitalismin synnyttämästä murha- ja ryöstöjärjestelmästä. Ensimmäinen kongressi vahvisti myös »Kommunistisen Internationaalin manifestin koko maailman proletaareille» ja julistuksen »Kaikkien maiden työläisille».

¹ Первый конгресс Коминтерна, стр. 218.

² Ks. sama, s. 132.

Kominternin ensimmäisen kongressin asiakirjat antoivat kansainväliselle proletariaatille taisteluohjelman ja määrittivät tarkasti kommunististen puolueiden tehtävät sekä taktiikan perussuunnan.

Kongressi päätti perustaa Kominternin johtoa varten Toimeenpanevan Komitean (KITpK) Neuvosto-Venäjän, Saksan, Itävallan, Unkarin kommunististen puolueiden, Balkanin Vallankumouksellisen Sosiaalidemokraattisen Liiton, Sveitsin ja Skandinavian edustajista. Päätöslauselmassa sanottiin, että Kommunistinen Internationaali konstituoitaisiin lopullisesti seuraavassa kongressissa, ja järjestelytyö annettaisiin toistaiseksi viisihenkisen Toimikunnan tehtäväksi. KITpK:n puheenjohtajaksi vahvistettiin myöhemmin VKP(b):n edustaja Zinovjev, sihteereiksi Balabanova ja Berzins.

Päättäjäispuheessaan Lenin totesi Kominternin ensimmäisen kongressin työn päätyneen menestyksellisesti ja sanoi: »Kun meidän onnistui kokoontua kaikista poliisihaitoista ja -vainoista huolimatta ja kun onnistuimme ilman oleellisia erimielisyyksiä tekemään lyhyessä ajassa tärkeitä päätöksiä kaikista nykyisen vallankumouskauden elintärkeistä kysymyksistä, niin tämä on sen ansiosta, että koko maailman proletaarijoukot ovat asettaneet joukkoesiintymisillään päiväjärjestykseen nämä kysymykset ja alkaneet ratkoa niitä käytännössä.»¹

Kominternin ensimmäisen (perustavan) kongressin kansainvälinen merkitys oli poikkeuksellisen suuri. Kongressi julisti Kommunistisen Internationaalin virallisesti perustetuksi, teki yleisiä teoreettisia päätelmiä alkaneen proletaarisen maailmanvallankumouksen ensi askelista, pani alulle kaikkien maiden proletaarien aatteellisen ja järjestöllisen yhteenliittymisen leninismiin lipun alle. Kongressi kehotti päättävään taisteluun sosiaališovinistien kavalaria politiikkaa vastaan, tuomitsi Bernin internationaalin keltaiseksi rikkurijärjestyksi, perusteli keskustalaisjohtajien murhaavan arvostelun ja paljastamisen välttämättömyyden ja keskustalaisista tehtävän järjestöllisen pesäeron historiallisen väistämättömyyden. Tässä kongressissa Euroopan ja Amerikan prolaarit yhdistyivät ensi kerran maailmanhistoriassa siirtomaiden ja epäitsenäisten maiden työtätekevien kanssa.

Arvioidessaan Kominternin perustamisen maailmanhistoriallista merkitystä Lenin kirjoitti: »III:n, Kommunistisen Internationaalin perustaminen... oli sen kirjaamista, minkä ovat saavuttaneet venäläisten ja koko Venäjän proletaarijoukkojen ohella myös

¹ V. I. Lenin. Teokset, 28. osa, s. 470.

Saksan, Itävallan, Unkarin, Suomen, Sveitsin, sanalla sanoen kansainvälisen proletariaatin joukot. Ja juuri siitä syystä III:n, Kommunistisen Internationaalin perusta on luja.»¹ Uudella Internationaalilla oli varma perusta, Neuvosto-Venäjä, joka edusti kansainvälisessä vallankumouksellisessa liikkeessä proletariaatin diktatuuria ja tämän voittoa kapitalismista.

Lenin määritteli III Internationaalin historiallisen osuuden:

»Ensimmäinen Internationaali laski perustan proletaariselle, kansainväliselle taistelulle sosialismin puolesta.

Toinen Internationaali oli kautta, jonka kuluessa valmisteltiin maaperää laajalle joukkoliikkeelle monissa maissa.

Kolmas Internationaali on perinyt II Internationaalin työn hedelmät, karsinut pois sen opportunistisen, sosiaališovinistisen, porvarillisen ja pikkuporvarillisen saastan ja *alkanut toteuttaa* proletariaatin diktatuuria.»²

¹ V. I. Lenin. Teokset, 28. osa, s. 471.

² V. I. Lenin. Teokset, 29. osa, s. 287.

KOMINTERNIN TOINEN KONGRESSI

Maailman vallankumousliike vuosina 1919—1920

Länsi-Euroopan vallankumoukselliset tapahtumat osoittivat pian oikeaksi Kominternin teoreettisen lähtöajatuksen siitä, että kapitalistinen järjestelmä oli kokonaisuudessaan kypsä sosialistiseen vallankumoukseen. Neuvostotasavallan synty Unkarissa, Baijerissa ja Slovakiassa oli osoituksena siitä, että proletariaatin diktatuuri ei ole varsinaisesti venäläinen ilmiö, kuten reformistit väittivät, vaan se on kapitalismista sosialismiin siirtymisen välttämätön ehto. Unkarin sosialistisen vallankumouksen pääerikoisuutena oli se, että proletariaatti otti vallan käsiinsä rauhanomaisesti, ilman aseellista kapinaa. Siten tulivat kumotuiksi opportunistien valheelliset väitteet, että proletariaatin diktatuurin pystyttäminen liittyy muka aina verenvuodatukseen ja terroriin.

Unkarin työväenluokka näytti olevansa ainoa voima, joka pystyy ankaran kansallisen kriisin hetkellä yhdistämään ympärilleen koko kansan pelastaakseen maan kaaoksesta ja järjestääkseen isänmaan puolustamisen imperialistien hyökkäykseltä. Kohottaakseen työväenluokan taistelukuntoisuutta ja voittaakseen sen hajanaisuuden Unkarin kommunistit päättivät yhdistyä viipymättä sosiaalidemokraattien kanssa yhtenäiseksi Unkarin Sosialistiseksi Puolueeksi, mikä esitti tärkeää osaa neuvostotasavallan pystyttämisessä 21. maaliskuuta 1919. Vallankumouksen kulussa perustettu Kansankomissaarien Neuvosto julisti Unkarin Neuvostotasavallan. Neuvostovallan puolesta käydyssä taistelussa muodostunut työväenluokan yhtenäisyys turvasi proletariaatille nopean voiton ilman verenvuodatusta.

Lenin puhui yhdistymisprosessin mutkallisuudesta ja sen erilaisista seuraamuksista. Hän arvosti myönteisesti sitä voittoa, jonka Unkarin kommunistit onnistuivat saamaan yhdistyessään sosialistien kanssa todellisen proletariaatin diktatuurin pohjalta. Samalla hän varoitti, että pikapäin kommunisteiksi muuttuneiden sosiaalidemokraattien keskuudessa saattaa ilmetä petosta ja horjuntaa, mikä voi tuhota proletariaatin diktatuurin. Toukokuussa 1919 hän kirjoitti Unkarin työläisille: »Teillä on nyt edessänne mitä kiitollisin ja vaikein tehtävä: teidän on kestättävä raskas sota Ententeä vastaan. Pysykää lujina. Jos ilmenee horjuntaa nii-

den sosialistien keskuudessa, jotka liittyivät eilen teihin, proletariaatin diktatuuriin, tai pikkuporvariston keskuudessa, niin tukahduttakaa säälimättä sellainen horjunta.»¹

Tapahtumien myöhempi kehitys osoitti, että kommunistisen ohjelman hyväksyneeseen yhdistyneeseen puolueeseen oli työläisten rinnalla liittynyt keskustalaisia ja jopa oikeistososiaalidemokraatteja, jotka tunnustivat proletariaatin diktatuurin vain sanoissa. Unkarin neuvostovallan lujittamiseksi sankarillisesti taistelleet kommunistit ja vasemmistososialistit eivät valitettavasti saaneet puhdistetuksi yhdistyneen puolueen rivejä, hallituselimiä ja neuvostotasavallan virastoja pettureista ja horjuvista aineksista. Vaikeimmalla hetkellä ne iskivät vallankumouksen selustaan. Oikeistososiaalidemokraattien petturuus sekä keskustalaisten arkuus ja horjunta tekivät kansainväliselle vastavallankumoukselle helpommaksi proletariaatin diktatuurin kukistamisen Unkarissa. Lenin sanoi, että kommunistit eivät saa unohtaa Unkarin Neuvostotasavallan opetuksia. Unkarin kommunistien yhdistyminen reformistien kanssa, jotka myöhemmin pettivät neuvostotasavallan, tuli maksamaan kalliisti Unkarin proletariaatille.²

Vihollisten ympäröimä Unkarin Sosialistinen Federatiivinen Neuvostotasavalta eli ja taisteli 133 päivää, 21:sestä maaliskuuta 1:seen elokuuta 1919. Näinkin lyhyessä ajassa Unkarin proletaarit ehtivät saada paljon aikaan. Oli perustettu työläisten ja talonpoikain Punainen Armeija, joka löi pitkän aikaa menestyksellisesti takaisin Ententen tukemien Romanian ja Tšekkoslovakian valkokaartilaisjoukkojen hyökkäykset. Neuvostovalta kansallisti teollisuuden ja pankit, saattoi voimaan 8-tuntisen työpäivän; kirkko erotettiin valtiosta; saatettiin voimaan ilmainen kouluopetus; palatsit, huvilat ja parantolat luovutettiin työtätekevien huostaan.

Neuvosto-Unkarin hallitus teki kuitenkin virheen agraari- ja talonpoikaiskysymystä ratkaistessaan. Unkarin tasavallan hallitus kansallisti kaikki suurtilat maaseudulla ja muutti ne valtiontiloiksi tai maatalousosuuskunniksi. Hallitsevana luokkana Unkarin työläiset eivät tyydyttäneet talonpoikaisköyhälistön kipeintä maantartetta eivätkä vetäneet luonnollista liittolaistaan mukaan aktiiviseen taisteluun porvaristoa vastaan ja heikensivät siten proletariaatin diktatuurin joukkopohjaa. Lenin pani merkille tämän virheen ja tähdensi, että neuvostovallan on ehdottomasti tyydytettävä köyhälistön maantarve suurmaatilojen kustannuksella. »Muuten pien-talonpoika ei huomaa eroa entisen ja neuvostodiktatuurin välillä.

¹ V. I. Lenin. Teokset, 29. osa, s. 371.

² Ks. V. I. Lenin. Teokset, 31. osa, s. 192.

Ellei proletaarinen valtiovalta harjoita tällaista politiikkaa, niin se ei voi pysyä pystyssä.»¹ Huhtikuussa 1919 pidettiin Unkarin historiassa ensimmäiset yleiset vaalit, joihin osallistuivat kaikki 18 vuotta täyttäneet kansalaiset.

Neuvosto-Venäjän ja Neuvosto-Unkarin työtätekevät tekivät kaiken voitavansa kahden sosialistisen valtion poliittisen ja sotilaallisen liiton perustamiseksi. Siihen aikaan ne eivät kuitenkaan päässeet yhdistymään toistensa kanssa. Unkarin työläiset ja heidän johtava etujoukkonsa puolustivat sankarillisesti neuvostotasavaltaa. Ulkomaisten maahanhyökkääjien ja sisäisen vastavallankumouksen ylivoimaiset iskut tuottivat sille tappion. Unkarin Neuvostotasavallan asemia heikensi Unkarin Punaisen Armeijan perääntyminen vapauttamiltaan alueilta siinä toivossa, että Ententen romanialaiset joukot poistuvat Unkarista ja aloitetaan rauhaneuvottelut, kuten Clemenceaun ultimaatumissa sanottiin. Kuten tunnettua Entente rikkoi tämän lupauksensa katalasti.

Vielä lyhyemmän ajan neuvostovalta kesti Baijerissa (13:nnestä huhtikuuta 1:seen toukokuuta 1919) ja Slovakiassa (16:nnestä kesäkuuta 5:nteen heinäkuuta 1919). Sisäisen ja ulkoisen vastavallankumouksen ylivoima kukisti neuvostovallan samoin kuin Unkarissakin. Lännen ensimmäisten neuvostotasavaltujen kokemukset olivat kuitenkin hyvin opettavia Kominternille. Ne osoittivat, että työväenluokka ei pysty varmistamaan voittoaan ilman kokenutta, kurinalaista ja kansanjoukkoihin kiinteässä yhteydessä olevaa kommunistista puoluetta, ilman sen oikeaa politiikkaa talonpojiston ja kaupunkilaisen pikkuporvariston suhteen.

Useissa maissa työväenluokan esiintymisten epäonnistumisessa esitti tiettyä osaa myös se, että sodan päätyttyä imperialistiset valtiot saattoivat käyttää huomattavia sotavoimia vallankumouksen ahjojen tukahduttamiseen. Entente heitti monien maiden joukkoja Neuvosto-Unkaria vastaan. Voittajavaltujen suostumuksella Saksan imperialismi osallistui neuvostovallan veriseen tukahduttamiseen Ukrainan, Valko-Venäjän ja Itämeren maiden miehitettyillä alueilla. Voittajavaltujen vaatimusten mukaisesti maailmankartan uudelleenjakanut ja uuden sodan siemenet kylvänyt imperialistinen Versailles'n rauhansopimus oli samalla suuntaukseltaan ilmeisesti neuvostovastainen ja siinä oli määritelty toimenpiteet Euroopan maiden vallankumousliikettä vastaan. Versailles'n rauhansopimus jätti Saksan imperialismille riittävästi valtaa, jotta se voi tukahduttaa vallankumouksellisen proletariaatin Saksassa ja esiintyä iskuvoimana Neuvosto-Venäjää vastaan.

¹ V. I. Lenin. Teokset, 31. osa, ss. 235—236.

Sen jälkeen kun neuvostovalta oli verisesti tukahdutettu Unkarissa ja Baijerissa, Länsi-Euroopan proletariaatin vallankumouksellinen aktiivisuus jonkin verran väheni, mutta sen taistelutah- to ei ollut murtunut. Tästä puhuivat sellaiset vuoden 1920 tapahtumat, kuin Kappin vallankaappaus vastaan suunnattu Saksan yleislakko, johon osallistui 12 miljoonaa henkeä, Italian työläisten toimeenpanema tehtaiden valtaus tai mahtava lakkoliike Ranskassa, Englannissa, USA:ssa ja Japanissa. Lakot olivat tavallisesti hyvin sitkeitä. Usein ne johtivat verisiin yhteenottoihin poliisin ja sotaväen kanssa ja kehittyivät suoranaisiksi aseelliseksi taiste- luksi.

Kärkevät luokkataistelut edistivät tuntuvasti työläisten tietoi- suutta. Heissä voimistui järjestäytymis- ja yhteenliittymispyrki- mys. Ensimmäisinä sodanjälkeisinä vuosina kaikissa maissa kasvoi jyrkästi sosiaalidemokraattisten puolueiden, ammattiliittojen ja muiden perinteellisten joukkojärjestöjen jäsenmäärä. Samalla tehostui myös joukkojen vasemmistolaistuminen. Tämä ilmeni kommunistisen liikkeen jyrkkänä kasvuna.

Kominternin ensimmäisen kongressin jälkeen maailman kom- munistinen liike oli ottanut melkoisen askeleen eteenpäin. Touko- kuussa 1919 Bulgarian »tesnjakkien» puolueesta oli tehty kommu- nistinen puolue. Maaliskuusta 1919 marraskuuhun 1920 kommu- nistisia puolueita perustettiin Jugoslaviassa, USA:ssa, Meksikos- sa, Tanskassa, Espanjassa, Indonesiassa, Iranissa, Isossa-Britan- niassa, Turkissa, Uruguayssa ja Australiassa. Kominterniin liittymisestäään ilmoitti Argentiinan Internationaalis-sosialistinen Puolue, Kreikan Sosialistinen Työväenpuolue, Romanian Sosialis- tinen Puolue, Ruotsin Sosiaalidemokraattinen Vasemmistopuolue, Norjan Työväenpuolue, Italian Sosialistinen Puolue, Britannian Sosialistinen Puolue, Englannin Riippumattoman Työväenpuo- lueen Skotlannin ryhmäkunta, Luxemburgin Sosialistinen Puo- lue sekä monien maiden vallankumoukselliset ryhmät ja am- mattiliitot.

Vallankumouksellisten työläisten painostuksesta Saksan Riip- pumaton Sosiaalidemokraattinen Puolue, Ranskan Sosialistinen Puolue, Amerikan Sosialistinen Puolue, Englannin Riippumaton Työväenpuolue, Sveitsin Sosiaalidemokraattinen Puolue ja erät muut sanoutuivat irti II Internationaalista. Hyväksyessään rivei- hinsä vasemmistolaistuvia sosiaalidemokraattisia joukkoja Komin- ternin oli estettävä sellaisten aineiden tunkeutuminen riveihinsä, jotka eivät olleet eronneet reformistisesta ideologiasta ja käytän- nöstä. Näiden aineiden tunkeutuminen olisi saattanut horjuttaa III Internationaalin vallankumouksellista perustaa.

Kominternin Toimeenpaneva Komitea, joka alusta alkaen toimi maailman vallankumousliikkeen päämajana, antoi suurta apua eri maiden kommunisteille. Kommunistien vainoaminen, kokoneiden työntekijöiden puute, Neuvosto-Venäjän saarto ja kansalaissota estivät pitkän aikaa Kominternin ensimmäisen kongressin jälkeen kapitalististen maiden kommunististen puolueiden enemmistöä lähettämästä edustajiaan Kommunistisen Internationaalin Toimeenpanevaan Komiteaan. Siksi VKP(b):n Kominternin edustajat joutuivat alkuaikoina hoitamaan suurimman osan KITpK:n juoksevista asioista.

Myöhemmin KITpK:n koostumus tuli määritellyksi, ja sen työhön osallistuivat Neuvosto-Venäjän, Unkarin, Suomen, Jugoslavian ja Sveitsin kommunistit. KITpK:n työhön vedettiin mahdollisuuksien mukaan tovereita muistakin maista. Heidän joukossaan oli edustajia Alankomaiden, Ruotsin, Norjan, Ranskan, USA:n, Italian, Ison-Britannian, Itävallan, Korean ja Kiinan kommunistisista ja vasemmistososialistisista puolueista. Kominternin johtoelimen toimintaa ohjasi Lenin, joka osallistui KITpK:n tärkeimpiin istuntoihin.

Niistä valtavista vaikeuksista huolimatta, joita esiintyi yhteyksien järjestämisessä eri maiden kommunistisiin puolueisiin, KITpK teki ensimmäisen kongressin jälkeen hyvin suuren työn kommunismin aatteiden levittämiseksi kansainväliseen työväenliikkeeseen. Toukokuussa 1919 ilmestyi »Kommunistinen Internationaali» lehden ensimmäinen numero. Sitä julkaistiin venäjän, saksan, englannin, ranskan ja myöhemmin myös espanjan ja kiinan kielellä. Aikakauslehdestä tuli kaikkien kommunististen puolueiden tärkeä aatteellinen ase.

Kominternin Toimeenpaneva Komitea kiinnitti perustamistensa alkaen suurta huomiota proletaarisen internationalismin propagointiin sekä tehokkaan avun antamiseen eri maiden työtätekevien vallankumouksellisille esiintymisille.

Keväällä 1919 KITpK kääntyi Euroopan proletaarien puoleen kehottaen järjestämään kansainvälisen yleislakon Unkarin ja Venäjän neuvostotasavaltojen puolustamiseksi. 21. heinäkuuta 1919 tällainen lakko pantiin toimeen Italiassa, Itävallassa, Norjassa ja Saksassa. Englannissa ja Ranskassa reformistit kuitenkin torpedoivat sen. Solidaarisuusliike kasvoi ja laajeni kapitalistisissa maissa sosiaalidemokratian äärioikeistolaisten johtomiesten innokkaasta vastustuksesta huolimatta. Liike kehittyi huippuunsa kesällä 1920, sen jälkeen kun Puola hyökkäsi Neuvosto-Venäjän kimppuun. Miljoonat työtätekevät kaikissa maanosissa esiintyivät tunnuksin »Kädet irti Neuvosto-Venäjältä!». Monissa maissa —

Saksasta aina Argentiinaan asti — perustettiin toimikuntia Neuvosto-Venäjän avustamiseksi. Lenin piti erittäin arvokkaana ulkomaisen proletariaatin Neuvostotasavallalle antamaa apua, hän sanoi: »Heti kun maailman porvaristo nostaa käntensä iskeäkseen meitä, sen käteen tarttuvat sen omat työläiset.»¹

Kominternin Toimeenpaneva Komitea esitti huomattavaa osaa kansainvälisen nuoriso-, nais- ja ammatillisen liikkeen yhdistämisessä kommunismin lipun alle. Toukokuussa 1919 KITpK kääntyi vallankumouksellisen nuorison puoleen kehottaen perustamaan Nuorisointernationaalin. Saman vuoden marraskuussa Berliinissä pidettiin illegaalisesti kommunististen nuorisojärjestöjen ensimmäinen kansainvälinen kongressi. Siihen saapui noin 20 edustajaa 13 maasta. Kongressi perusti Nuorison Kommunistisen Internationaalin, joka kuului Kominterniin sen yhtenä jaostona.

KITpK:n aloitteesta heinäkuussa 1920 Moskovassa pidettiin myös työläisnaisten kansainvälinen konferenssi. Siinä oli läsnä 21 edustajaa 16 maasta. Konferenssi hyväksyi työtätekeville naisille osoitetun manifestin ja teesit, joissa määriteltiin proletaarinaisten keskuudessa tehtävän kommunistisen työn perussuunnat. Konferenssin päätöksen mukaisesti Kominternin TpK perusti marraskuussa 1920 Naisten kansainvälisen sihteeristön, joka julkaisi agitaatio- ja propagandakirjallisuutta monilla kielillä.

Kominternin Toimeenpaneva Komitea esitti huomattavaa osaa eri maiden vallankumouksellisten ammattiliittojen yhdistämisessä. Kesällä 1920 sen aloitteesta Neuvosto-Venäjän, Bulgarian, Jugoslavian, Italian, Ranskan ja Espanjan vallankumoukselliset ammattiliitot perustivat Kansainvälisen Ammattiliittoneuvoston, joka edusti 9:ää miljoonaa työläistä.

Kominternin Toimeenpaneva Komitea piti tärkeimpänä tehtävänä maailman kommunistisen liikkeen aatteellista ja järjestöllistä lujittamista. Siinä tarkoituksessa laadittiin tärkeitä ohjekirjelmia poliittisen puolueen osuudesta proletaarisessa vallankumouksessa, julkisen ja illegaalisen työn yhdistämisestä, parlamentarismista, ammattiliitoista, Englannin työväenliikkeen erikoisuuksista.

Kommunististen puolueiden kehitys oli monimutkaista, nuoret kommunistiset puolueet kohtasivat tiellään alusta alkaen monia vakavia vaikeuksia. Työväenliikkeessä kommunistisia puolueita vastassa olivat kokeneet reformistiset järjestöt, joiden mukana kulki kapitalististen maiden proletariaatin enemmistö. Kommunistit onnistuivat saamaan puolelleen edistykselliset työläiset, mutta laajoissa proletaarikerroksissa heidän vaikutuksensa kasvoi hitaasti

¹ V. I. Lenin. Teokset, 31. osa, s. 296.

ja pysyi verrattain heikkona. Kapitalististen maiden kommunististen puolueiden oli ääri vasemmistolaisien ja lahkolaisten virheiden vuoksi vaikea edetä valvutuneimpien työläisten aatteellisesta valloituksesta laajojen työtätekevien joukkojen kokoamiseen lipunsa alle. Esimerkiksi Englannissa monet vallankumoukselliset vastustivat porvarilliseen parlamenttiin osallistumista ja kieltäytyivät liittymästä ryhmäjäsenyyden perusteella labour-puolueeseen rajoittaen siten kommunistisen puolueen mahdollisuuksia vaikuttaa joukkoihin ja saada ne mukaansa.

Vasemmistolahkolaisten katsomukset ja mielialat olivat vallalla myös Alankomaissa, Saksassa, Itävallassa, Ranskassa, Italiassa, USA:ssa ym. maissa. Saksassa ääri vasemmistolaiset ainekset perustivat huhtikuussa 1920 itsenäisen Saksan Kommunistisen Työväenpuolueen, joka alkoi hyökkäillä kiivaasti Saksan Kommunistista Puoluetta vastaan niiden yritysten vuoksi, joita tämä teki päästäkseen lähenemään sosiaalidemokraattisia työläisiä. Saksan Kommunistisen Työväenpuolueen johtajat, Wolffheimin ja Laufenbergin tyyppiset »vasemmistolaiset» fraasikeikailijat, syyttivät Saksan Kommunistista Puoluetta siitä, että tämä etsi sovintoa riippumattomien kanssa. Kominternin Toimeenpaneva Komitea kannatti Saksan Kommunistisen Puolueen taktiikkaa. Se lähetti Saksan Kommunistisen Työväenpuolueen jäsenille avoimen kirjeen, jossa sanottiin, että on tehtävä tarkka ero Saksan Riippumattoman Sosiaalidemokraattisen Puolueen keskustalaisten johtajien ja tämän puolueen rivijäsenten välillä, sillä rivijäsenten valtaenemmistö kannattaa rehellisesti ja vilpittömästi Kommunistista Internationaalia. »Saada aikaan sovinto lähes miljoonan työläisen kanssa, jotka järjestöllisesti kuuluvat Riippumattomaan puolueeseen, mutta joita elämän opetukset työntävät päivä päivältä yhä enemmän meidän puolellemme, ei ole mitään opportunistia, vaan se on jokaisen vakaumuksellisen kommunistin tärkein tehtävä Saksassa», kirjeessä korostettiin.¹

Vasemmistolahkolaisten virheet ovat Leninin sanojen mukaan vahingoittaneet suuresti kommunistista liikettä.² Ellei niistä päästä, ei voida ajatellakaan kommunististen puolueiden menestyksellistä toimintaa työläisjoukkojen ja työtätekevien ei-proletaaristen kerrostien keskuudessa. Siksi kommunistisessa liikkeessä taistelu »vasemmistolaisuutta» vastaan tuli päivänpolttavaksi, kiireelliseksi tehtäväksi. Lenin kirjoitti huhtikuussa 1920: »Jos kohta ensimmäisen historiallisen tehtävän suorittaminen (prole-

¹ «Коммунистический Интернационал», 1920, № 11, стр. 1877.

² Ks. V. I. Lenin. Teokset, 31. osa, s. 87.

tariaatin luokkatietoisen etujoukon saaminen neuvostovallan ja työväenluokan diktatuurin kannalle) oli mahdotonta saamatta täydellistä aatteellista ja poliittista voittoa opportunistista ja sosiaališovinismista, niin toista tehtävää, joka on nyt muodostumassa ajankohtaiseksi ja jona on osata johtaa *joukot* uudelle kannalle, joka voi taata etujoukolle voiton vallankumouksessa, tätä vuorossa olevaa tehtävää ei voida täyttää, ellei voiteta vasemmistolaista kaavaoppineisuutta, oikaista täydellisesti sen virheitä ja vapauduta niistä.»¹

Lenin maailman kommunistisen liikkeen ajankohtaisista ongelmista

Keväällä 1920 maailmantilanne oli ongelmallinen ja ristiriitainen. Proletariaatin diktatuurin lujittuminen Neuvosto-Venäjällä, sorrettujen maiden kansallisen vapautusliikkeen jatkuva nousu ja kapitalistisissa maissa samanaikaisesti hidastuva vallankumouksen kehitys olivat todistuksena maailman vallankumousprosessin kehityksen epätasaaisuudesta.

Selittäen Länsi-Euroopan proletariaatin epäonnistumisen syitä Lenin kirjoitti: »Vallankumouksen alkuvaiheessa monet toivoivat Länsi-Euroopan sosialistisen vallankumouksen alkavan välittömästi imperialistisen sodan päättyessä, koska ajankohtana, jolloin joukot olivat aseissa, vallankumous olisi voinut tapahtua menestyksellisemmin myös muutamissa länsimaissa. Näin olisi saattanut käydä ellei Länsi-Euroopassa proletariaatin hajaannus olisi osoittautunut syvimmäksi ja entisten sosialistijohtajien petturuus suurimmaksi.»² Sosiaalidemokraattisten puolueiden ja ammattiliittojen reformistijohtajien auttamana Lännen porvaristo onnistui lyömään takaisin proletariaatin ensimmäisen vallankumouksellisen rynnistyksen. Työväenluokan voimia ei kuitenkaan saatu murretuksi, työväenluokka valmistautui uuteen taisteluun kapitalistista orjuutta vastaan.

Muuttunut tilanne ja vuosien 1919—1920 luokkataistelun opetukset vaativat Kominternia kehittämään maailman kommunistisen liikkeen strategiaa ja taktiikkaa joustavammaksi, saamaan työväenluokan enemmistön kannattamaan ehdottomasti kommunismia, hankkimaan liittolaisjoukkoja, etsimään uusia teitä ja keinoja joukkojen johtamiseksi vallankumoukseen. Näiden kiireellisten

¹ V. I. Lenin. Teokset, 31. osa, s. 77.

² V. I. Lenin. Teokset, 30. osa, s. 405.

tehtävien ratkaisulle Lenin omistikin kirjansa »'Vasemmistolaisuus' lastentautina kommunismissa», jonka hän kirjoitti keväällä 1920 ennen Kominternin toista kongressia.

Kommunististen puolueiden aatteellinen ja järjestöllinen lujittaminen ja näiden puolueiden kasvattaminen kansanjoukkojen vallankumoustaistelun todelliseksi johtajiksi ja järjestäjiksi edellytti sitä, että kommunistisesta liikkeestä oli poistettava vasemmistolainen kaavaoppineisuus, dogmatismi ja lahkolaisuus. Kasvavan kommunistisen liikkeen vaarallisen heikkoutena, joka johti kommunistien eroamiseen joukoista ja työväenluokan puolueen muuttumiseen lahkoksi olivat kaikki sellaiset »vasemmistolaisuuden» ilmaukset kuin se, että kieltäydyttiin työskentelemästä porvarillisissa parlamenteissa ja reformistisissa ammattiliitoissa, ettei osattu eikä haluttu ottaa huomioon reaalista voimasuhdetta, väheksyttiin puoluekantaisuutta ja kuria yleensä ja kieltäydyttiin poliittisista kompromisseista.

Kommunismissa ilmenneen »vasemmistolaisuuden» lähteenä oli usein vallankumouksellisten työläisten oikeutettu viha opportunistisia sosiaalidemokraattijohtajia kohtaan. Viha sokaisi ihmisiä, yllytti heitä harkitsemattomiin ja ennenaikaisiin esiintymisiin, esti harkitsemasta kylmäverisesti, kehittelemästä järkevää ja joustavaa taktiikkaa ja strategiaa. Usein vasemmistolaisten virheiden syynä oli myös kommunistien vallankumouksellinen kärsimättömyys, poliittinen kokemattomuus ja pyrkimys tehdä mahdollisimman pian se, mikä oli tehty Venäjällä ottamatta huomioon siihen tarvittavien edellytysten kokonaissummaa.

Lenin osoitti samalla, että »vasemmistolaisuuden» pohjimmaitset luokkajuuret piilevät pikkuporvarillisessa vallankumouksellisuudessa, joka kuvastaa pikkuporvariston raivokasta horjuntaa ja sen työväenluokkaan kohdistamaa painostusta. Lenin kirjoitti, että »pienomistaja, pienyrittäjä (monissa Euroopan maissa hyvin laajalti ja joukoittaisesti esiintyvä sosiaalinen tyyppi), jota kapitalismin vallitessa alati sorretaan ja joka sangen usein saa tuntea elintonsa huononevan tavattoman jyrkästi ja nopeasti ja joutuu häviöön, muuttuu helposti äärimmäisen vallankumoukselliseksi, mutta siltä puuttuu järjestyneisyyttä, kurinalaisuutta ja sitkeyttä.»¹

Sotavuosina vararikkoutuneiden pikkuporvareiden joukot toivat proletariaatin riveihin tullessaan mukanaan pikkuporvarillisen vallankumouksellisuuden, anarkismin ja kärsimättömyyden henkeä

¹ V. I. Lenin. Teokset, 31. osa, ss. 15—16 (Valitut teokset neljässä osassa, 4. osa, s. 196).

ja aliarvioivat työväenliikkeen kokemusta. Pikkuporvarillista vallankumouksellisuutta eivät siis edustaneet ainoastaan vallankumoukselliseen mukaan tulleet pikkuporvarit, vaan myös se työväenluokan osa, joka oli vielä hiljattain kuulunut pikkuporvaristoon. Näiden väestökerrosten vaatimukset vaikuttivat tuntuvasti siihen osaan kommunisteja, joka ei ollut vielä käynyt järjestelmällisen kurinalaisen taistelun koulua.

Osoittaessaan, että »vasemmisto»-kommunismi on vaevallankumouksellinen virtaus, Lenin nojautui ennen kaikkea bolševikkien kokemukseen, sillä bolševikit olivat käyneet ankaran taistelun koulun paitsi oikeisto-oppotunismia myös pikkuporvarillista, puolianarkistista vallankumouksellisuutta vastaan. Teoksessa »'Vasemmistolaisuus' lastentautina kommunismissa» Leninin päätarkoituksena oli tehdä yleisiä johtopäätöksiä bolševikkien kokemuksen perusteella ja tehdä heidän kokemuksensa tunnetuksi maailman kaikille kommunisteille.

Lenin piti erittäin tärkeänä kommunistisen strategian ja taktiikan tieteellistä perustaa. Hän tuomitsi kaikenlaisen subjektivismin politiikassa ja korosti, että politiikan perustaksi on asetettava kunkin maan kaikkien luokkavoimien tervejärkinen ja tiukan objektiivinen huomioon ottaminen sekä luokkavoimien sijoittuminen maailman mitassa. Kommunistista politiikkaa ei voida määrittellä »vain yhden ryhmän tai puolueen pelkkien toivomusten ja katsomusten, tietoisuustason ja taisteluvalmiuden nojalla»¹. Lenin tarkasteli myös kommunistisen politiikan perusteita ja kehitteli oppia vallankumouksellisesta tilanteesta sekä oppia politiikasta tieteenä ja taitona.

Leninin perusajatuksukset yleisen ja erikoisen, kansainvälisen ja kansallisen suhteista kommunistien politiikassa olivat erittäin merkittäviä. Bolševikkien taktiikan sokea seuraaminen eri maissa ilman paikallisten olosuhteiden huomioon ottamista olisi saattanut aiheuttaa suurta vahinkoa proletaarisen maailmanvallankumouksen kehitykselle. Siksi Lenin korosti, että kaikkien maiden kommunistisen työväenliikkeen kansainvälisen taktiikan yhtenäisyys ei merkitse moninaisuuden poistamista, kansallisten erojen hävittämistä, vaan sellaista kommunismin pääperiaatteiden soveltamista, »joka oikealla tavalla muuttelisi muodoltaan näitä periaatteita yksityiskohdissa, oikealla tavalla sopeuttaisi niitä kansallisiin ja kansallisvaltiollisiin eroavuuksiin.»² Näin Lenin kehitteli

¹ V. I. Lenin. Teokset, 31. osa, s. 65 (Valitut teokset neljässä osassa, 4. osa, s. 237).

² Sama, s. 76 (Valitut teokset, s. 246).

edelleen ajatusta, jonka hän oli lausunut jo 1916: »Kaikki kansakunnat tulevat kommunismiin, se on väistämätöntä, mutta kaikki eivät tule aivan samalla tavalla, kukin tuo omalaatuisuutta demokratian tiettyyn muotoon, proletariaatin diktatuurin tiettyyn muunnokseen, yhteiskunnallisen elämän eri puolien sosialististen uudistusten tiettyyn vauhtiin.»¹

Lokakuun vallankumouksen kansainvälistä merkitystä eritellessään Lenin pyrki korostamaan lähinnä sitä, mikä bolševikkien historiassa ja taktiikassa oli yleispätevää, yleismerkityksellistä ja yleisesti välttämätöntä. Venäjän vallankumouksessa Lenin piti proletariaatin diktatuuria ja ehyen, kurinalaisen kommunistisen puolueen olemassaoloa niinä piirteinä, joilla oli yleinen eikä kansallis-spesifinen luonne.

Neuvosto-Venäjän kokemus osoitti, että ilman proletariaatin diktatuuria ei olisi voitu tukahduttaa kukistetun porvariston vastarintaa, ratkaista työväenluokan ja pientavarantuottajien keskinäissuhteiden vaikeita ongelmia eikä vapauttaa itse proletaareja pikkuporvarillisista ennakkoluuloista ja tottumuksista. »Proletariaatin diktatuuri on sitkeää, veristä ja veretöntä, väkivaltaista ja rauhallista, aseellista ja taloudellista, kasvatuksellista ja hallinnollista taistelua vanhan yhteiskunnan voimia ja perinteitä vastaan», Lenin kirjoitti.²

Lenin varoitti muiden maiden kommunisteja, että proletariaatin diktatuurin luokkasisältöä ei pidä ymmärtää suppeasti, yksipuolisesti, sillä proletariaatin diktatuuri on proletariaatin ja lukuisien ei-proletaaristen työtätekevien kerrosten (pikkuporvariston, talonpojiston, sivistyneistön) luokkaliiton erikoismuoto, se on pääomanvastainen liitto, jonka tarkoituksena on porvariston kukittaminen ja sen vastarinnan tukahduttaminen, ja sen päämääränä on sosialismin rakentaminen. Tämän luokkaliiton erikoisuus on siinä, että sen johtavana voimana on proletariaatti.

Lenin osoitti edelleen, että ilman kommunistista puoluetta proletariaatti ei pysty voittamaan vihollisiaan. Lokakuun vallankumouksen kokemuksen perusteella Lenin todisti kerrassaan paikkansapitämättömiksi niiden ääriivasemmistolaisten katsomukset, jotka tunnustivat proletariaatin diktatuurin, mutta kiistivät sellaisen työväenpuolueen tarpeellisuuden, jossa vallitsee rautainen kuri ja joka on tiukasti keskitetty ja on kiinteässä yhteydessä joukkoihin. Lenin korosti, että kommunistinen puolue on proletariaatin

¹ V. I. Lenin. Teokset, 23. osa, s. 62.

² V. I. Lenin. Teokset, 31. osa, s. 28 (Valitut teokset neljässä osassa, 4. osa, s. 206).

luokkayhdistyksen korkein muoto. Ilman tällaista puoluetta proletariaatin diktatuuri olisi mahdoton ja työtätekevät joukot olisivat tappioon tuomitut. Lenin kirjoitti: »Nykyään varmaankin jo melkein jokainen näkee, että bolševikit eivät olisi pysyneet vallassa edes 2½ kuukautta, saaticka 2½ vuotta, ellei puolueemme olisi ollut mitä ankarimman, todella rautaisen kurin alainen, ellei puolue olisi saanut mitä täydellisintä ja uhrautuvaisinta tukea työväenluokan suurten joukkojen, ts. kaiken sen taholta, mikä työväenluokassa on ajattelevaa, rehellistä, uhrautuvaa, vaikutusvaltaista, kykenevää johtamaan takapajuisia kerroksia taikka saamaan ne mukaansa.»¹

Selittäen puolueen osuutta proletariaatin diktatuurin järjestelmässä Lenin kirjoitti, että työväenluokka toteuttaa valtaansa puolueen avulla työtätekevien joukkojärjestöjen — mm. ammattiliittojen, neuvostojen, osuuskuntien, nuoriso- sekä kulttuuri- ja valistusjärjestöjen — välityksellä. Tuloksena on muodollisesti ei-kommunistinen, joustava ja verrattain laaja ja voimakas proletaarinen koneisto, jonka avulla työväenluokka toteuttaa puolueen johdolla diktatuuriaan.

Lenin totesi myös proletaarijohtajien suuren osuuden työväenluokan vallankumouksellisessa taistelussa. Tämä oli tarpeen, sillä joissakin maissa »vasemmistolaiset» kiistivät johtajien osuuden, asettivat johtajat puolueen vastakohtaksi, puolueen luokan vastakohtaksi ja luokan kansanjoukkojen vastakohtaksi. Opportunistiset johtajat itse herättivät tavallisesti vastenmielisyyttä ja jopa vihamielisyyttä joukoissa käyttäytymisellään ja matelullaan porvariston edessä. Tämä ei silti merkinnyt, että proletariaatti ei tarvinnut johtajia. Lenin kirjoitti, että mikäli proletariaatti haluaa voittaa porvariston, sen on kasvatettava omia proletaarisia poliitikkojaan, jotka eivät olisi huonompia kuin porvariston poliitikot.

Lenin kiinnitti suurta huomiota siihen, kuinka joukkoja johdetaan vallankumoukseen. Hän sanoi, että kommunistien on opittava valitsemaan tarkasti hetki, jolloin työtätekevien on aloitettava ratkaiseva taistelu sortajia vastaan. Pelkän etujoukon voimin ei voida voittaa, hän tähdensi. Olisi paitsi typerää myös rikollista heittää etujoukko taisteluun, ennen kuin koko luokka ja joukot ovat asettuneet joko suoranaisesti tukemaan etujoukkoa tai ainakin alkaneet suhtautua siihen suojelemaan puolueettomasti ja muuttuneet täysin kykenemättömiksi tukemaan tämän etujoukon vastustajia.

¹ V. I. Lenin. Teokset, 31. osa, s. 7 (Valitut teokset neljässä osassa, 4. osa, s. 189).

Monet »vasemmisto»-kommunistit olettivat lapsellisesti, että työväenluokkaa ja kaikkia työtätekeviä tarvitsee vain kehottaa kukistamaan riistäjät, ja kansanjoukot vastaavat viipymättä tähän kutsuun. Lenin todisti vakuuttavasti, että tällä tavalla joukkoja ei saada ymmärtämään vallankumoustaistelun välttämättömyyttä, että siihen ei riitä pelkkä agitaatio ja pelkkä propaganda. »Siihen tarvitaan näiden joukkojen omaa poliittista kokemusta. Sellainen on kaikkien suurten vallankumousten peruslaki.»¹ Lenin piti kommunististen puolueiden päätehtävänä auttaa joukkoja valloittamaan asemat ja kartuttamaan kokemusta, jotta sitten voitaisiin kääntyä päättävästi sosialistisen vallankumouksen ja proletariaatin diktatuurin suuntaan.

Pääesteenä tämän tehtävän ratkaisussa oli vasemmistolainen kaavaoppineisuus, joka ilmeni siten, että »vasemmisto»-kommunistit eivät halunneet työskennellä porvarillisissa parlamenteissa ja reformistisissa ammattiliitoissa ja kiistivät kaikki kompromissit. Esiintyen kommunistisen opin puhtauden puolustajina »vasemmistolaiset» julistivat kaikki poliittiset kompromissit periaatteellisesti luvattomiksi ja esittivät järjestömän tunnuksen »Pois ammattiliitoista!». Parlamentarismin he julistivat »historiallisesti ja poliittisesti aikansa eläneeksi». Lenin tuomitsi päättävästi laholaishenkisen rajoittuneisuuden ja itseensä sulkeutumisen, vaikka sen olisikin aiheuttanut työläisten oikeutettu viha ja vastenmielisyys reformistisia poliitikkoja kohtaan. Hän neuvoi, että on opittava antamaan monenlaisia uhreja ja voittamaan suuria esteitä, jotta voitaisiin harjoittaa järjestelmällisesti, sinnikkäästi, päättävästi ja kärsivällisesti propagandaa ja agitaatiota kaikissa virastoissa, seuroissa ja liitoissa, jopa taantumuksellisimmissakin, missä vain on proletaarisia tai puoliproletaarisia joukkoja.

»Me bolševikit olemme osallistuneet mitä vastavallankumouksellisimpiin parlamenteihin, ja kokemus on osoittanut, että tuo osallistuminen ei ole ollut ainoastaan hyödyksi, vaan vieläpä välttämätöntäkin vallankumouksellisen proletariaatin puolueelle», Lenin kirjoitti.² Kommunistien parlamenttitoiminta oli sitäkin tarpeellisempaa Länsi-Euroopassa, jossa porvarillis-demokraattiset ja parlamentaariset perinteet olivat juurtuneet syvälle laajojen joukkojen tajuntaan. Lenin sanoi, että parlamentti on se areena, jolla kamppailevat kaikki luokat ja jolla tulevat esiin kaikki luok-

¹ V. I. Lenin. Teokset, 31. osa, s. 77 (Valitut teokset neljässä osassa, 4. osa, s. 247).

² Sama, s. 45 (Valitut teokset, s. 221).

kaedut ja selkkaukset. Parlamentin puhujankorokkeella on suuri merkitys laajojen pikkuporvarillisten kerrostien tietoisuuden kehittämisessä. Siksi vallankumouksellisen proletariaatin puolueen on ehdottomasti osallistuttava parlamenttivaaleihin ja parlamentin puhujankorokkeella käytävään kamppailuun kasvattaakseen luokkansa valveutumattomia kerroksia ja nimenomaan herättääkseen ja valistaakseen kehittymättömiä, ahdistettuja ja takapajuisia maalaisjoukkoja.

Lenin piti parlamenttitoiminnan vastustamista yrityksenä luopua siitä vaikeasta tehtävästä, jona on epätavallisen, ei-oppoportunistisen, ei-karrieristisen parlamentarismien aikaansaaminen. Samalla hän varoitti kommunisteja yliarvioimasta parlamenttitoimintaa tähdentäen, että kapitalistimaissa työväenliikkeen perustehtäviä ei ratkaista porvarillisissa parlamenteissa, vaan ainoastaan työväenluokan vallankumouksellisessa joukkotaistelussa.

Lenin kehotti nuoria kommunistisia puolueita perehtymään poikkeuksesta kaikkiin taistelumuotoihin, legaalisiin ja illegaalisiin, rauhallisiin ja väkivaltaisiin, parlamentaarisiin ja ulkoparlamentaarisiin, ja olemaan valmiina vaihtamaan nopeasti ja odottamatta jonkin taistelumuodon toiseen. Nämä vaatimukset voitiin täyttää vain sillä ehdolla, että kommunistit omaksuvat täydellisesti joustavan taktiikan ja poliittisten kompromissien taidon. Lenin sanoi, että mahtavampi vastustaja voidaan voittaa vain jännittämällä äärimmilleen kaikki voimat ja käyttämällä ehdottomasti ja mitä tarkimmin, huolellisimmin, varovaisimmin ja taitavimmin kaikkia, vähäisimpiäkin vihollisten kesken ilmeneviä »rakoiluja» sekä jokaista, pienintäkin mahdollisuutta hankkia joukkoliittolainen, vaikkapa vain tilapäinen, horjuva, epävakaa, epävarma tai ehdollinen liittolainen.

Monet »vasemmisto»-kommunistit pitivät kaikkien kompromissien torjumista erityisen vallankumouksellisuuden tunnusmerkkinä. Heidän käyttäytymisensä muistutti blanquilaisten asennetta: nämäkin väittivät, että kommunistit voivat muka päästä tavoitteidensa perille pysähtymättä väliasemilla, suostumatta kompromisseihin, jotka vain loitontavat voiton päivää ja pidentävät orjuusaikaa. Engels arvosteli tällaisia katsomuksia jo 1870-luvulla.¹ Monet vallankumoukselliset suhtautuivat silti edelleenkin kielteisesti kompromisseihin. Tämä johtui huomattavassa määrin siitä, että kansainvälisessä työväenliikkeessä oli ollut liian paljon petollisia kompromisseja.

¹ Ks. *K. Marx, F. Engels*. Valitut teokset kolmessa osassa, 2. osa, Moskova, kustannusliike Edistys, ss. 345—351.

Lenin totesi, että kompromisseja on erilaisia, niitä ei pidä kieltää yleensä, »periaatteessa». Bolševikkipuolue oli tarpeen tul-
len turvautunut luovimiseen ja kompromisseihin.

Brestin rauhansopimus, johon nuoren Neuvostotasavallan oli ollut pakko suostua, oli yksi väistämättömistä kompromisseista. »Vasemmisto»-kommunistien mielestä se oli luvaton, kuten kaikki muutkin sopimukset imperialistien kanssa. Todellisuudessa tällainen kompromissi oli välttämätön niissä konkreettisissa oloissa, sillä sen merkitys oli ratkaiseva neuvostovallan säilyttämiseksi Venäjällä ja vallankumousliikkeen kehitykselle Saksassa ynnä muissa maissa.

Lenin tähdensi usein, että on mahdoton sepittää kaikkiin tapauksiin sopivaa yleistä sääntöä, jota voitaisiin pitää ohjeena kaikenlaisia kompromisseja tehtäessä. On osattava harkita kutakin tapausta. Artikkelissaan »Kompromisseista» hän kirjoitti keväällä 1920: »Ei saa kiven kovaan kieltäytyä kompromisseista. Kysymys on siitä, että kaikista kompromisseista huolimatta, joihin tilanne väliin pakottaa vallankumouksellisimmankin puolueen, vallankumouksellisimmankin luokan, on osattava säilyttää työväenluokan ja sen järjestyneen etujoukon, kommunistisen puolueen vallankumouksellinen taktiikka ja organisaatio, vallankumouksellinen tietoisuus, päättäväisyys ja valmius, on osattava varmistaa, karaista ja kehittää niitä.»¹

Lenin sanoi kommunistien oikeaksi taktiikaksi sitä, että tehdään myönnytyksiä proletariaatin kannalle asettuville aineksille, ja samalla taistellaan niitä vastaan, jotka asettuvat porvariston puolelle. Kompromissikysymyksessä Lenin asetti päävaatimukseksi sen, että sopimusta tehtäessä ei luovuttaisi periaatteista.

Leninin teos oli näin ollen todellinen kommunistisen strategian ja taktiikan tietosanakirja, joka tutustutti Lännen nuoria kommunistisia puolueita bolševikkien rikkaaseen kokemukseen.

Leninin kirja »'Vasemmistolaisuus' lastentautina kommunismissa» on levinnyt laajalti kansainvälisessä työväenliikkeessä. Se julkaistiin venäjän, englannin ja ranskan kielellä kesällä 1920 Moskovassa ennen Kominternin toisen kongressin alkua. Samana vuonna se ilmestyi Saksassa, Englannissa, Ranskassa, Bulgariassa, Argentiinassa, Alankomaissa ja Ruotsissa; vuonna 1921 kirja ilmestyi Italiassa, USA:ssa ja Suomessa. Suurin osa eri maiden valvutuneista työläisistä ja kommunisteista piti kirjaa erittäin arvokkaana.

Yksi Ison-Britannian Kommunistisen Puolueen perustajista

¹ V. I. Lenin. Teokset, 30. osa, s. 480.

William Gallacher kertoi myöhemmin tunteista, joita hänessä herätti ensi tutustumisen Leninin kirjaan: »Silmäiltyäni Saksaa koskevan kohdan aloin lukea jaksoa, jossa puhuttiin Englannista. Kauhistukseksi siinä mainittiin minutkin huonona esimerkkinä! ...Se mitä luin nyt Leninin kirjasta, vaikutti minuun kuin jäinen ryöppy.»¹ Leninin teoksen huolellinen tutkiminen sekä henkilökohtaiset tapaamiset ja keskustelut maailman proletariaatin suuren johtajan kanssa auttoivat Gallacheria ja monia muita kommunisteja pääsemään virheistään ja löytämään oikean tien vaikeassa vallankumoustaistelussa.

Leninin kirja kommunistisen liikkeen strategian, taktiikan ja järjestöperiaatteiden tärkeimmistä kysymyksistä merkitsi kuolematonta panosta marxismi-leninisiin aarteistoon. Se on erittäin ajankohtainen tänäkin päivänä. Se opettaa nykyäänkin kommunisteille poliittisen taistelun ja voittamisen taitoa.

Kommunistisen liikkeen strategian ja taktiikan kehittäminen Kominternin toisessa kongressissa

Kominternin toinen kongressi pidettiin aikana, jolloin maailman kommunistinen liike oli huomattavasti kasvanut ja lujittunut sekä saavuttanut menestystä kaikissa maanosissa. Kommunistisen liikkeen kansallisten osastojen menestykset olivat huomattavassa määrin niiden valtavien ponnistusten ansiota, joita Komintern ja henkilökohtaisesti Lenin olivat tehneet maailman työväenliikkeen uuden suuntauksen aikaansaamiseksi. »Oikeastaan reformistisen ja vain hieman vallankumoukselliseksi väritetyn vanhan tyypin eurooppalaisen parlamenttipolueen uudistaminen tosi vallankumoukselliseksi, tosi kommunistiseksi uudentyyppiseksi puolueeksi on tavattoman vaikea tehtävä», Lenin kirjoitti myöhemmin.² Tämä vaikeus voitettiin kuitenkin menestyksellisesti.

Kommunismiin nopeasti kasvaessa ilmeni samalla kaksi virhettä eli heikkoutta, jotka estivät liikkeen jatkuvaa kehitystä. Toinen virhe oli se, että III Internationaalin jäseniksi alkoivat pyrkiä monet sosialistiset puolueet, jotka eivät itse asiassa olleet vielä katkaisseet välejänsä keskustalaiseen ideologiaan ja käytäntöön.

¹ Великая Октябрьская революция и мировое освободительное движение. Т. 2. М., 1958, стр. 106.

² V. I. Lenin. Teokset, 33. osa, s. 192.

Tällainen asiointi esti voimakkaiden kommunististen puolueiden perustamista ja kehitystä ja loi vaaran, että sosiaaliopportunismi pääsisi tunkeutumaan kommunistisen liikkeen riveihin ja horjuttaisi niiden vallankumouksellisuutta. Toinen virhe oli vasemmistolaisuuspyrkimys: eräät kommunistit eivät halunneet työskennellä perinteellisissä joukkojärjestöissä ja valmistella vallankumouksen poliittista armeijaa niistä työtätekevistä joukoista, jotka kapitalismi oli luonut.

Vuosien 1919—1920 luokkataistelun opetukset toivat selvästi esiin näiden virheiden vaarallisuuden ja asettivat Kominternin ratkaistavaksi kansainvälisen vallankumousliikkeen tärkeimmät kysymykset: uudentyypisten proletaaristen puolueiden osuus sosialistisessa vallankumouksessa, kommunististen puolueiden taistelu joukkojen kannatuksen saavuttamiseksi, proletariaatin liittolaiset valtataistelussa. Kominternin toinen kongressi omistettiinkin näiden tärkeiden ongelmien käsittelylle.

Kongressiin saapui 217 edustajaa 37 maan 67 järjestöstä. Kongressissa olivat edustettuina kommunistiset puolueet ja ryhmät sekä muutamat syndikalistiset järjestöt. Kahden keskustalaisen puolueen — Saksan Riippumattoman Sosiaalidemokraattisen Puolueen ja Ranskan Sosialistisen Puolueen — edustajilla oli puheoikeus. Kongressi avattiin 19. heinäkuuta 1920 Pietarissa, muut istunnot pidettiin Moskovassa 23:nä heinäkuuta 7:nteen elokuuta. Kongressin työskentelyaikana vallitsi yleinen innostus: Punainen Armeija oli lyönyt takaisin porvariston ja tilanherrojen johtaman Puolan hyökkäyksen, siirtynyt päättävään hyökkäykseen ja lähtenyt vauhdikkaasti etenemään Varsovan suuntaan. Kaikkien maiden proletaarit osoittivat vilpittömää solidaarisuuttaan Neuvostovenäjän työtätekeviä kohtaan. Laajojen kansanjoukkojen innostus sai valtaansa myös kongressiedustajat.

Kongressin työtä johti Lenin. Hän oli kiinnittänyt suurta huomiota sen huolelliseen valmisteluun. Kirja »'Vasemmistolaisuus' lastentautina kommunismissa» oli julkaistu ennakoilta kolmella kielellä ja jaettu kongressin edustajille. Lenin teki tärkeimmän alustuksen ja esitti teesit miltei kaikista päiväjärjestyksen pääkohdista. Kongressissa toimi kymmenen valiokuntaa, Lenin osallistui kolmen valiokunnan työhön.

Ensimmäisessä istunnossa Lenin alusti kysymyksen kansainvälisestä tilanteesta ja Kommunistisen Internationaalin perustetävistä. Hän eritteli syvällisesti maailman vallankumouksellista kriisiä, joka muodosti kommunistien vallankumouksellisen toiminnan perustan. Hän arvosteli kahta kriisin arvioinnissa esiintynyttä yleistä virhettä. Toisaalta reformistit pitivät kriisiä yksinkertaises-

ti »rauhattomuutena», joka pian tasaantuisi. Tämä arvio pohjautui työläisaristokratian itsekkäisiin etuihin, siihen että se ei halunnut käyttää vallankumouksellista kriisiä porvariston vallan kukistamiseen. Lenin sanoi: »Opportunismi on päävihollisemme. Työväenliikkeen ylimmissä piireissä ilmenevä opportunisti ei ole proletariaatista, vaan porvarillista sosialismia. Käytännöllisesti on todistettu, että sellaiset työväenliikkeen toimihenkilöt, jotka kuuluvat opportunistiseen suuntaan, ovat parempia porvariston puolustajia kuin porvarit itse. Porvaristo ei voisi pysyä vallassa, elleivät opportunistit johtaisi työläisiä.»¹

Toisaalta eräät »vasemmisto»-kommunistit luulivat, että porvaristo ei kerta kaikkiaan selviä kriisistä. Tämä katsomus perustui virheelliseen teoriaan kapitalismin itsestään tapahtuvasta romahduksesta ja kokemattomien kommunistien vallankumoukselliseen kiihkoon. »Ei ole olemassa ehdottoman toivottomia tilanteita», Lenin sanoi. »Porvaristo menettelee kuin julkeaksi käynyt ja riehaantunut peto, tekee tyhmyyden toisensa jälkeen kärjistäen tilannetta ja jouduttaen omaa tuhoaan. Kaikki se on totta. Muttei voida 'todistaa', ettei sillä ole kerrassaan mitään mahdollisuuksia rauhoittaa tiettyä riistettyjen vähemmistöä tietyillä pikkumyönnytyksillä ja tukahduttaa sorrettujen ja riistettyjen tietyn osan tiettyä liikettä ja kapinaa.»²

Korostaen subjektiivisen tekijän ratkaisevaa merkitystä kypsyneessä vallankumouksellisessa tilanteessa Lenin sanoi: »Koko maailman porvarillinen järjestelmä on mitä voimakkaimman vallankumouksellisen kriisin vallassa. Nyt pitää 'todistaa' vallankumouksellisten puolueiden käytännöllä, että niillä on riittävästi tietoisuutta, järjestyneisyyttä, yhteyksiä riistettyjen joukkoihin, päättäväisyyttä ja taitoa kyetäkseen käyttämään tätä kriisiä menestyksellisen, voitokkaan vallankumouksen hyväksi.»³

Lenin luonnehti maailman taloudellista ja poliittista tilannetta ja totesi, että oli poikkeuksellisen runsaasti tulenarkoja aineita ja niiden odottamattoman leimahtamisen syytä. Oli olemassa hallitsevien luokkien yleinen kriisi. Esteenä oli kuitenkin se, että useimmissa kapitalistisissa maissa proletariaatti ei ollut vielä valmis pystyttämään omaa diktatuuriaan. Ajankohtaisena tehtävänä oli tehostaa proletariaatin valmistelemista vallankumouksellisiin toimiin. Kommunististen puolueiden oli esitettävä tässä ratkaisevaa osaa.

¹ V. I. Lenin. Teokset, 31. osa, s. 217 (Valitut teokset neljässä osassa, 4. osa, s. 284).

² Sama, ss. 212—213 (Valitut teokset, s. 280).

³ Sama, s. 213 (Valitut teokset, ss. 280—281).

Kominternin toisen kongressin keskeisimpiä kysymyksiä oli uudentyyppisten proletaaristen puolueiden perustaminen ja lujittaminen kaikissa maissa. Leninin kirjoittamissa ja kongressin hyväksymissä teeseissä Kommunistisen Internationaalin perustetavista sanottiin, että päätavoitteena on hajanaisten kommunististen voimien eheyttäminen ja yhtenäisen kommunistisen puolueen perustaminen (tai jo olemassaolevan puolueen lujittaminen ja uudistaminen) kussakin maassa sen työn kymmenkertaistamiseksi, jota tehdään proletariaatin valmistamiseksi valtiiovallan valtaamiseen ja nimenomaan proletariaatin diktatuurin muodossa esiintyvän valtiiovallan pystyttämiseen.

Työväenluokan valmistaminen porvariston kukistamiseen ei ole mahdollista ilman opportunistien paljastamista ja häätämistä, ilman »vasemmistolaisten» virheiden oikaisemista, ilman joukkojen valloittamista kommunistien puolelle. Teeseissä sanottiin: »Kaikkien III Internationaalia kannattavien puolueiden täytyy ehdottomasti toteuttaa käytännössä tunnus 'syvemmälle joukkojen keskuuteen', 'kiinteämmäksi yhteys joukkoihin'—ymmärtäen joukoilla kaikkia työtätekeviä ja pääoman riistämiä ihmisiä, eritoten niitä, jotka ovat vähiten järjestyneitä ja valistuneita, sorreituimpia ja vaikeimmin järjestettävissä.»¹

Kongressin toisessa päätöslauselmassa »Kommunistisen puolueen osuudesta proletaarisessa vallankumouksessa» selitettiin uudentyyppisen puolueen sekä työväenluokan ja työtätekevien joukkojen keskinäisiä suhteita. Päätöslauselmassa sanottiin, että on tehtävä selvä ero *puolue-* ja *luokka-*käsitteen välillä. Kommunistinen puolue on työväenluokan osa, nimenomaan sen edistykseksellisin, tietoisin ja vallankumouksellisin osa. Kommunistinen puolue eroaa työväenjoukoista siinä, että sen näköpiirissä on koko työväenluokan historiallinen taival, jonka kaikissa käänteissä se koettaa puolustaa koko työväenluokan etuja eikä erillisten ryhmien tai ammattikuntien etuja. Kommunistinen puolue on se järjestöllinen ja poliittinen vipu, jonka avulla työväenluokan edistynein osa suuntaa oikealle tielle proletaariset ja puoliproletaariset joukot.

Päätöslauselmassa tähdennettiin, että vanhojen sosiaalidemokraattisten puolueiden vararikkoa ei saa missään tapauksessa kuvata proletaarisen puoluekantaisuuden vararikoksi yleensä. Kommunistinen puolue on työväenluokan vapautuksen pääase. Puolueen merkitys ei vähene, vaan lisääntyy entisestään sen jäl-

¹ Второй конгресс Коминтерна. Июль—август 1920 г., М., 1934, стр. 474—475.

keen kun proletariaatti on ottanut vallan käsiinsä. Puolueen on johdettava työväenluokan taloudellista, poliittista sekä kulttuuri- ja valistustoimintaa. Puolue suoriutuu tästä tehtävästä vain siinä tapauksessa, että sillä on ratkaiseva vaikutus neuvostoissa, ammattiliitoissa, osuuskunnissa ja muissa joukkojärjestöissä.

Päätöslauselmassa sanottiin, että demokraattisen sentralismin on oltava kommunististen puolueiden järjestörakenteen pääperiaatteena. Käytännössä demokraattinen sentralismi merkitsee, että alempi solu valitsee ylemmän, että kaikki ylemmän solun antamat toimintaohjeet velvoittavat ehdottomasti alempaa, että on olemassa puolueen arvovaltainen keskus, jonka päätökset ovat epämätömiä kaikille kommunisteille edustajakokousten välisenä aikana. Demokraattisen sentralismin periaate on kestänyt historiallisen koetuksen. Käytäntö on todistanut, että ainoastaan tiukasti keskitetty puoluejohto pystyy yhdistämään kaikki voimat, suuntaamaan ne samaan päämäärään ja saamaan aikaan hajanaisten työväenryhmien yhteistoimintaa. Käytäntö on osoittanut, että paras keino puolueen yhteisen tahdon määrittelemiseksi on eri mielipiteiden ja ehdotusten demokraattinen, kollektiivinen käsittely, minkä jälkeen hyväksytään kaikkia velvoittava päätös.

Uudentyyppisen proletariaatin puolueen aatteelliset, taktiset ja järjestölliset periaatteet esitettiin lyhyesti ja keskitetysti asiakirjassa, joka tunnetaan nimellä Kommunistiseen Internationaaliin hyväksymisen »21 ehtoa». Kominternin tiivistäminen aatteellisesti yhtenäiseksi järjestöksi oli mahdotonta ilman tällaista asiakirjaa. Kominternia uhkasi vaara, että siihen pääsi tunkeutumaan horjuvia ja epäjohtonmukaisia aineksia, jotka eivät olleet vielä päässeet eroon reformismin ideologiasta ja anarkosyndikalismin perinöstä. Oikealta ja »vasemmalta» uhkaavan vaaran vuoksi oli välttämätöntä laatia täsmälliset hyväksymisehdot, jotta ne olisivat estäneet Kominterniin pääsyn puolueilta, jotka eivät olleet varmasti Kommunistisen Internationaalin kannalla.

Kommunistiseen Internationaaliin hyväksymisen perusehtoja olivat proletariaatin diktatuurin tunnustaminen ja johdonmukainen, järjestelmällinen taistelu sen puolesta; täydellinen pesäero reformisteista ja keskustalaisista ja näiden erottaminen puolueesta; julkisten ja illegaalisten taistelumenetelmien sovittaminen yhteen; jatkuva työskentely maaseudulla, armeijassa, reformistisissa ammattiliitoissa ja porvarillisissa parlamenteissa. Kominterniin kuuluvien puolueiden oli oltava nimeltään kommunistisia ja niiden rakenneperiaatteena piti olla demokraattisen sentralismin. Kaikki Kominternin kongressien ja sen Toimeenpanevan Komitean päätökset olivat kaikkia Kommunistiseen Internationaaliin

kuuluneita puolueita velvoittavia. Kongressi tähdensi tällöin, että Komintern ja sen Toimeenpaneva Komitea »ovat velvolliset ottamaan huomioon ne moninaiset olosuhteet, joissa eri puolueet joutuvat taistelemaan ja toimimaan, ja tekemään yleisesti velvoittavia päätöksiä vain niistä kysymyksistä, joista tuollaiset päätökset ovat mahdollisia».¹

Kongressiedustajien valtaenemmistö ymmärsi oikein »21 ehdon» merkityksen kansainvälisen proletariaatin yhtenäisen taistelujärjestön perustamiselle ja hyväksyi täysin tämän periaatteellisen asiakirjan. Muutamat edustajat vastustivat kuitenkin sen eräitä kohtia. Esimerkiksi Italian Sosialistisen Puolueen valtuuskunnan johtaja Serrati piti tarpeellisenä, että III Internationaali olisi avannut ovensa kaikille siihen pyrkiville puolueille. Hän vastusti myös sitä, että selvät reformistit olisi erotettu viipymättä hänen edustamastaan puolueesta. Saksan Riippumattoman Sosiaalidemokraattisen Puolueen edustajat W. Dittmann ja A. Crispien esiintyivät proletariaatin diktatuurin ehdotonta tunnustamista vastaan. Samalla eräät Italian Sosialistisen Puolueen, Alankomaiden Kommunistisen Puolueen ja Kommunistisen Nuorisointernationaalin edustajat ynnä muut »vasemmistolaiset» vastustivat kerta kaikkiaan neuvotteluja Ranskan Sosialistisen Puolueen, Saksan Riippumattoman Sosiaalidemokraattisen Puolueen, Norjan Työväenpuolueen ja eräiden muiden II Internationaalista eronneiden puolueiden edustajien kanssa. Puheissaan »vasemmistolaiset» samastivat aiheettomasti näiden puolueiden opportunistijohtajat rivijäseniin, jotka suurimmalta osaltaan olivat jo vallankumouksellisella kannalla.

Lenin puolusti päättävästi »21 ehto» polemisoiden Crispieniä ja Dittmannia vastaan, joiden puheenvuorot olivat läpeensä porvarillishenkisiä. Lenin arvosteli myös »vasemmisto»-kommunisteja, jotka olivat tyytymättömiä sen vuoksi, että Saksan Riippumaton Sosiaalidemokraattinen Puolue oli kutsuttu kongressiin ja että sen edustajien kanssa käytiin neuvotteluja. Lenin sanoi: »Kun Kautsky esiintyy meitä vastaan ja kirjoittaa kirjoja, niin polemisoinne häntä vastaan kuten luokkavihollista vastaan. Mutta kun tänne saapuu neuvottelemaan Riippumaton sosiaalidemokraattinen puolue, joka on kasvanut sen ansiosta, että siihen on liittynyt vallankumouksellisia työläisiä, niin meidän täytyy keskustella sen edustajain kanssa, sillä he edustavat vallankumouksellisen työväen osaa.»²

¹ Второй конгресс Коминтерна, стр. 504.

² V. I. Lenin. Teokset, 31. osa, s. 236.

Keskustelun jälkeen kongressi vahvisti äänen valtaenemmistöllä Kominterniin hyväksymisen »21 ehtoa». Siten saatiin luo-
duksi pato, joka suojeli varmasti maailman kommunistisen liik-
keen aatteellis-poliittista ja järjestöllistä yhtenäisyyttä.

Toinen kongressi suojasi Kominternin vieraiden aineiden
virtaukselta ja tähdensi, että kommunististen puolueiden tärkeim-
piä tehtäviä on lahkolaishenkisen ahdaskatseisuuden voittaminen
ja taistelu joukoista. Tästä näkökulmasta kongressissa tarkasteli-
tiin kommunistien työskentelyä porvarillisessa parlamentissa
ja reformistisissa ammattiliitoissa sekä englantilaisten kommunistien
kuulumista labour-puolueeseen.

Jotkut edustajat — mm. Amadeo Bordiga (Italia), William
Gallacher (Englanti) ja Jakob Herzog (Sveitsi) — vastustivat
yleensä kommunistien osallistumista porvarilliseen parlamenttiin
ja vaativat parlamentin boikotointia kaikissa tapauksissa.

Puheessaan parlamentarismista Lenin osoitti boikottitaktiikka-
sa piilevän suuren vaaran. Hän sanoi, että työväenluokan, pikku-
porvariston ja talonpojiston takapajuiset ainekset uskovat vielä
suurimmaksi osaksi, että parlamentti edustaa niiden etuja. Siksi
kommunistien on osallistuttava porvarillisiin parlamenteihin
ja todistettava käytännössä, että tämä valtionlaitos on porvariston
diktatuurin ase. Opportunistit käyttivät parlamenttidemokratian
tunnusta kapitalistisen järjestelmän puolustamiseen ja kansan-
joukkojen vieroittamiseen vallankumoustaistelusta. Lenin asetti
kysymyksen parlamenttiin osallistumisesta porvarillisen parlamen-
tarismin paljastamiseksi ja murskaamiseksi proletaariseen demo-
kratiaan siirtymistä varten, ja se oli tuolloin ainoa oikea kysy-
myksenasettelu.

Suurin osa edustajista hylkäsi »vasemmisto»-kommunistien
lahkolaishenkiset ehdotukset ja kannatti päätöslauselmia, jotka
oli laadittu Leninin kirjassaan »'Vasemmistolaisuus' lastentautina
kommunismissa» kehrittelemien perusajatusten hengessä. Kongres-
si asetti kommunistisille puolueille vaatimuksen, että ne yhdistäi-
sivät julkisen työnsä illegaaliseen, se velvoitti kommunistiset puo-
lueet työskentelemään reformistisissa ammattiliitoissa saadakseen
kansanjoukot kommunismin kannalle, kongressi kannatti kommunistien
osallistumista porvarillisiin parlamenteihin. Kongressi
kehotti englantilaisia kommunisteja liittymään labour-puolueeseen,
koska siinä voitiin propagoida kommunistisia katsomuksia.

Kongressissa oli suuren huomion kohteena kysymys työväen-
luokan liittolaisista taistelussa imperialismia vastaan. Tässä
yhteydessä tarkasteltiin agraarikysymystä sekä kansallisuus-
ja siirtomaakysymystä. Lenin oli laatinut ennakoita teesit

kummastakin kysymyksestä ja osallistui aktiivisesti vastaavia päätöslauselmia valmistelleen valiokunnan työhön.

Ajatus työväenluokan ja talonpojiston liitosta on leninismin perusajatuksia. Jo Marx ja Engels totesivat tämän liiton tarpeellisuuden vedoten Länsi-Euroopan proletariaatin vuoden 1848 vallankumoustaistelussa kärsimien tappioiden seuraamuksiin sekä vuoden 1871 Pariisin Kommuunin opetuksiin. II Internationaalin opportunistit olivat unohtaneet tieteellisen kommunismin perustanlaskijoiden syvälliset ajatukset talonpoikaiskysymyksestä. Lenin otti ne lähtökohdaksi kehitellessään bolševikkipuolueen ja Kominternin agrariohjelmaa.

Agraariteesien alkuperäisessä hahmotelmassa, joka oli edustajien käsiteltävänä, Lenin osoitti ennen muuta, että työväenluokan ja talonpojiston elinedut tekevät välttämättömäksi näiden luokkien kiinteän liiton, sillä niillä on yhteinen vihollinen, pääoma. Maaseudun työtätekeville ei ole muuta pelastusta riistosta kuin liittoutuminen proletariaatin kanssa, proletariaatin varauksen tukeminen vallankumoustaistelussa, jota se käy tilanherrojen ja porvariston ikeen murtamiseksi. Teollisuustyöläiset eivät myöskään pysty milloinkaan suorittamaan tehtävänsä, vapauttamaan ihmiskuntaa pääoman sorrosta ja valloitusodista, jos he sulkeutuvat ammattikuntansa etujen ahtaaseen piiriin. Lenin korosti: »Proletariaatti on todella vallankumouksellinen, todella sosialistisesti toimiva luokka vain ehdolla, että se esiintyy ja toimii kaikkien työtätekevien ja riistettyjen etujoukkona, niiden johtajana taistelussa riistäjien kukistamiseksi, mutta tämä on mahdotonta, ellei uloteta luokkataistelua maaseudulle, yhdistetä maaseudun työtätekeviä joukkoja kaupunkiproletariaatin kommunistisen puolueen ympärille ja ellei kaupunkiproletariaatti kasvata maaseudun työtätekeviä.»¹

Lenin perusteli syvällisesti kommunistien agrariopolitiikkaa erittelemällä kaikinpuolisesti talonpojiston erilaisten sosiaalisten ryhmien asemaa. Mitkä talonpoikaisryhmät voivat olla työläisten liittolaisina taistelussa pääomaa vastaan? Lenin vastasi tähän kysymykseen täsmällisesti ja seikkaperäisesti: ensinnäkin maatyöläiset, jotka hankkivat toimeentulonsa kapitalististen maatilojen palkkalaisina; toiseksi puoliproletaarit eli palstatilalliset, jotka hankkivat toimeentulonsa osittain kapitalistien palkkatyöläisinä ja osittain työskentelemällä omalla tai vuokraamallaan maatilulla; kolmanneksi pienviljelijät, joilla on sen kokoinen oma tai vuokrattu maapalsta, että sitä viljelemällä he pystyvät kattamaan

¹ V. I. Lenin. Teokset, 31. osa, s. 137.

oman perheensä ja taloutensa tarpeet palkkaamatta vierasta työvoimaa.

Nämä kolme ryhmää yhdessä muodostavat maalaisväestön enemmistön kapitalistisissa maissa. Kapitalistien ja tilanherrojen kukistaminen tuottaa niille viipymättä suurta hyötyä. Siksi sosialistisen vallankumouksen lopullinen menestys maaseudulla on taattu. Lenin huomautti, että näiden talonpoikaisryhmien kannatusta ei kuitenkaan voida saavuttaa heti. Lokakuun vallankumouksen kokemus osoitti, että näihin ryhmiin kuuluva ennen näkemättömästi ahdistettu, hajanainen, sorrettu ja puolibarbaariisiin elinoloihin tuomittu maalaisväestö, joka on taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurillisesti kiinnostunut sosialismin voitosta, pystyy tukemaan päättävästi vallankumouksellista proletariaattia vasta sitten kun proletariaatti on ottanut käsiinsä valtiovallan, vasta sitten kun se on tehnyt selvää suurmaanomistajista ja kapitalisteista, vasta sitten kun nämä sorrionalaiset ihmiset näkevät omin silmin, että heillä on järjestynyt johtaja ja puolustaja, joka on riittävän voimakas ja varma auttamaan ja puolustamaan.

Keskivarakkaiksi talonpojiksi on Leninin mukaan käsitettävä taloudellisessa mielessä pienviljelijät, joilla on niin ikään pienehkö oma tai vuokratila, mutta kuitenkin niin suuri, että kapitalismin oloissa se tuottaa tavallisesti paitsi perheen ja talouden niukkaan ylläpitoon riittäviä tuloja myös tiettyjä lisätuloja, jotka ainakin parhaina vuosina muuttuvat pääomaksi. Nämä talonpojat palkkaavat melko usein vierasta työvoimaa. Oman aikansa vallankumoustaistelun kokemuksen perusteella Lenin osoitti, että vallankumouksellinen proletariaatti ei voinut ainakaan lähitulevaisuudessa eikä proletariaatin diktatuurin alkukaudella asettaa tehtäväkseen keskivarakkaan talonpojiston vetämistä puolelleen, vaan proletariaatin oli rajoitettava sen neutralisoimiseen. Lenin sanoi, että keskivarakas talonpojisto on neutralisoitava ja irrotettava porvaristosta ja myöhemmin on pyrittävä saamaan aikaan varma liitto sen kanssa.

Suurtalonpoikiin nähden työväenluokan on noudatettava toisenlaista politiikkaa. Suurtalonpojilla tarkoitetaan maanviljelyä harjoittavia kapitalistiryittäjiä, jotka hoitavat talouttaan tavallisesti muutamien palkkatyöläisten voimin ja joita yhdistää »talonpojistoon» vain alhainen kulttuuritaso, elämäntavat sekä henkilökohtainen ruumiillinen työ omassa taludessaan. Suurtalonpojat (kulakit) muodostavat monilukuisimman porvaristokerroksen, joka on vallankumouksellisen työväenluokan suoranainen ja kertakaikkinen vihollinen. Tämä väestökerros tulee ehdottomasti harjoittamaan kaikin mahdollisin tavoin sabotaasia ja teke-

mään suoranaisia aseellisia vastavallankumouksellisia hyökkäilyjä sen jälkeen kun proletariaatti on voittanut kaupungeissa. Siksi proletariaatin on valmistauduttava riisumaan tämä väestökerros kauttaaltaan aseista ja antamaan sille murskaava isku, jos se tekee vastarintaa.

Lenin tähdensi, että suurtalonpoikienkaan pakkoluovuttaminen ei silti ole voittaneen proletariaatin välittömänä tehtävänä, sillä suurtilojen yhteiskunnallistamista varten ei ollut vielä olemassa aineellisia, mm. teknisiä, eikä myöskään sosiaalisia edellytyksiä. Voittaneen proletariaatin on yleensä jätettävä suurtalonpojille näiden maat ja takavarikoitava ne vain siinä tapauksessa, että suurtalonpojat vastustavat työtätekevien valtaa. Lokakuun vallankumouksen kokemus osoitti, kuten Lenin tähdensi, että »saatuun hyvän opetuksen pienimmästäkin vastarintayrityksestä tämä väestökerros voi täyttää lojaalisesti proletaarisen valtion antamat tehtävät».¹

Vallankumouksellisen proletariaatin on takavarikoitava viipymättä ja ehdottomasti kaikki tilanherrojen, suurmaanomistajien, ts. sellaisten maat, jotka kapitalistisissa maissa riistävät jatkuvasti, joko välittömästi tai farmareidensa välityksellä, palkkatyövoimaa ja lähiympäristön pien- (ja usein osittain myös keskivarakkaita) talonpoikia, eivät osallistu lainkaan ruumiilliseen työhön ja kuuluvat suurimmalta osaltaan feodaaliherrojen jälkeläisiin tai erittäin rikkaaseen finanssiylimystöön tai ovat näiden molempien riistäjä- ja tyhjäntoimittajaryhmien sekasikiöitä.

Kongressin valiokunnissa ja täysistunnoissa keskusteltiin vilkkaasti agraarikysymyksestä. Muutamat edustajat vastustivat varsinkin tilanherrojen maiden jakoa pien- ja keskivarakkaiden talonpoikien kesken. Lenin oli ennakolta aavistanut tällaiset vastaväitteet ja osoittanut teeseissään, että Komintern piti tarkoituksenmukaisena säilyttää kehittyneiden kapitalististen maiden entiset suurtilat enimmäkseen jakamattomina ja hoitaa niitä Venäjän sovhoosien eli valtiontilojen tyyppisinä talouksina, mutta »olisi kuitenkin mitä virheellisintä liioitella tai noudattaa kaavamaisesti tätä sääntöä sallimatta koskaan sitä, että osa pakkoluovuttajilta pakkoluovutetuista maista jaetaan ilmaiseksi seudun pientalonpojistolle ja toisinaan keskivarakkaallekin talonpojistolle»².

Muutamat edustajat eivät vielä ymmärtäneet, että proletariaatin ja pientalonpojiston varmallalla liitolla on ratkaiseva merkitys sosialistisen vallankumouksen voitolle, ja syyttivät Leniniä pik-

¹ V. I. Lenin. Teokset, 31. osa, s. 142.

² Sama, ss. 143—144.

kuporvarillisuudesta. Esimerkiksi Crispien (Saksa) ja Serrati (Italia) väittivät, että myönnytykset pientalonpojille saattaisivat käännättää Länsi-Euroopan proletariaatin opportunistin tielle. Serrati ehdotti, että ennen vallankumousta »ei tehtäisi minkäänlaisia myönnytyksiä maaseudun pikkukuporvaristolle, ettei vahingoitettaisi proletaarijoukkojen etuja».¹ Edustajien enemmistö ei hyväksynyt tätä näkökantaa, vaan kannatti Leniniä, jonka teeseissä oli otettu huomioon paitsi Venäjän vallankumouksen kokemus myös Unkarin ja Baijerin neuvostotasavaltojen opetukset.

Kansallisuus- ja siirtomaaongelmalla oli poikkeuksellisen tärkeä sija kongressin työssä. Se oli pohjimmaltaan työväenluokan ja talonpojiston liiton ongelma kansainvälisellä tasolla asetettuna, sillä talonpojat olivat väestön enemmistönä siirtomaissa ja epäitsenäisissä maissa. Samoin kuin erillisessä maassa on mahdoton voittaa porvaristoa ilman työväenluokan ja työtätekevän talonpojiston liittoa, myös maailman imperialismia on mahdoton voittaa ilman vallankumouksellisen proletariaatin ja kansallisen vapautusliikkeen liittoa. Lähtien siitä, että uudella historiallisella aikakaudella kansallisesta vapautusliikkeestä on tullut sosialistisen maailmanvallankumouksen erottamaton osa, kongressi asetti tehtäväksi kehittyneiden kapitalististen maiden proletariaatin vallankumoustaistelun ja sorrettujen kansojen kansallisen vapautustaistelun yhdistämisen yhtenäiseksi imperialisminvastaiseksi vyöryksi.

Lenin esitti ratkaisevaa osaa maailman kommunistisen liikkeen kyseisen strategisen tehtävän määrittelyssä. Lokakuun vallankumouksen jälkeen kirjoittamissaan teoksissa hän kehitti maailman vallankumousliikkeen eri osastojen vuorovaikutusta koskevia mutkallisia kysymyksiä ja osoitti kapitalististen maiden proletaaristen vallankumousten ja sorrettujen kansojen vapautustaistelun keskinäiset yhteydet.

Lenin oli esittänyt jo ennen Kominternin toisen kongressin avaamista käsiteltäväksi »Kansallisuus- ja siirtomaaikysymystä koskeva teesialustelma» ja oli kääntynyt eri maiden tovereiden puoleen pyytäen näitä lausumaan mielipiteensä. Muutamat edustajat vastasivat Leninin pyyntöön ja lähettivät huomautuksensa ja aineistoa, jota Lenin käytti hyväkseen. Kongressin varsinainen valiokunta, jonka istuntojen puheenjohtajana toimi Lenin, teki sitten kollektiivisesti hyvin suuren työn. Leninin pyynnöstä intialainen kommunisti M. Roy kirjoitti lisäteesit, joissa kansallista vapautustaistelua kuvattiin »pääasiallisesti Intian ja muiden

¹ Второй конгресс Коминтерна, стр. 383.

Englannin sortamien Aasian suurten kansojen aseman kannalta»¹. Kaikinpuolisen käsittelyn jälkeen valiokunta hyväksyi yksimielisesti Leninin teesit pienin muutoksin sekä Royn lisäteesit, joihin Lenin oli tehnyt korjauksia.

Lenin selosti kongressin täysistunnossa valiokunnan työn tuloksia ja totesi ennen muuta, että valiokunta oli päässyt »täydelliseen yksimielisyyteen kaikissa tärkeimmissä kysymyksissä»². Hyväksytyjen teesien lähtökohtana oli alkaneen aikakauden perusristriidan, imperialismin ja sosialismin välisen ristiriidan määrittely. Lenin sanoi, että koko maailman kehityksen määrää nykyään imperialististen kansakuntien taistelu Neuvosto-Venäjää vastaan. »Ellemme ota tätä huomioon, emme voi asettaa oikein ainoatakaan kansallisuus- tai siirtomaakysymystä, vaikkapa puheena olisi maailman kaukaisin kolkka. Vain tältä näkökannalta lähtien kommunistiset puolueet voivat niin sivistysmaissa kuin takapajuissakin maissa asettaa ja ratkaista poliittiset kysymykset oikein.»³ Tällaisesta kysymyksenasettelusta johtui, että Kominternin tärkeimmäksi tehtäväksi tuli saada aikaan kaikkien kansallisten ja siirtomaiden vapautusliikkeiden liittoutuminen Neuvosto-Venäjän kanssa yhteistä vihollista, maailman imperialismia vastaan, jota edusti maapallon väestön valtaenemmistöä riistävien ja sortavien imperialististen valtioiden ryhmä.

Lenin lähti siitä, että sorretuissa maissa kommunistien täytyy tulla ja tietyissä oloissa he voivat tulla kansallisen vapautustaistelun johtavaksi voimaksi. Lenin sanoi, että sorrettujen kansojen kansallisen itsetajunnan heräämisellä on edistykellinen merkitys, ja tähdensi, että vallankumouksellinen ja nationalistinen Itä on kasvava imperialisminvastainen voima. Lenin vastusti jyrkästi yrityksiä asettaa Idän kansallinen vapautustaistelu Lännen sosialistisen vallankumouksen vastakohtaksi. Hän torjui perusteettomina väitteet, »että Lännen kohtalo riippuu yksinomaisesti itämaiden vallankumousliikkeen kehitysteestä ja voimasta».⁴

Lenin vaati kuitenkin »päättävää taistelua takapajuisten maiden porvarillisen demokraattisen vapautusliikkeen virtausten kommunistisiksi värittämistä vastaan».⁵ Myöhemmin Lenin luonnehti

¹ V. I. Lenin. Teokset, 31. osa, s. 227 (Valitut teokset neljässä osassa, 4. osa, s. 288).

² Sama, s. 226 (Valitut teokset, s. 287).

³ Sama, s. 227 (Valitut teokset, s. 288).

⁴ «Вестник 2-го конгресса Коммунистического Интернационала», № 1, 27 июля 1920 г.

⁵ V. I. Lenin. Teokset, 31. osa, s. 133.

puolueita, joita voidaan perustaa kehitysmaissa, ja tähdensi, että esimerkiksi sellaisessa maassa kuin Mongoliassa »vallankumouksellisten on työskenneltävä vielä paljon valtiollisen, taloudellisen ja kulttuurirakennustyönsä hyväksi ennen kuin paimentolaisaineksista muodostuu proletaarinen joukko, joka myöhemmin auttaa kansan vallankumouspuolueen 'muuttumista' kommunistiseksi».¹

Miten ja millaisin ehdoin Kominternin oli tuettava kansallisia vapautusliikkeitä, jotka luokkasisällöltään ovat porvarillis-demokraattisia? Tähän kysymykseen Leninin teesit antoivat niin ikään selvän vastauksen. Teeseissä sanottiin, että kommunistien on tuettava kaikkia kansallisia vapautusliikkeitä, mikäli ne ovat todella vallankumouksellisia ja edistävät imperialismin tuhoamista. »Kommunistisen Internationaalin on solmittava tilapäisiä sopimuksia ja vieläpä liittoja siirtomaiden ja takapajuisten maiden porvarillisen demokratian kanssa, mutta oltava sulautumatta siihen ja säilytettävä ehdottomasti proletaarisen liikkeen vaikkapa vasta orastavakin itsenäisyys.»²

Leninin mielestä sorrettujen maiden kommunististen ainesten oli perustettava vallankumouksellisia puolueita, jotka olisivat kommunistisia muutenkin kuin nimellisesti; käännettävä kommunistista oppia jokaisen kansan kielelle; ylläpidettävä yhteyttä näiden maiden työtätekevien ja riistettyjen joukkojen ja maailman proletariaatin välillä; kannustettava kansanjoukkojen vallankumouksellista aktiivisuutta ja omatoimisuutta riippumatta siitä, millä tasolla nämä kansat ovat; taisteltava kansanjoukkojen elintärkeiden vaatimusten täyttämisen puolesta. Lenin korosti, että Idän kommunistien »on pidettävä pohjana sitä porvarillista nationalismia, joka herää näissä kansoissa, joka ei voi olla heräämättä ja joka on historiallisesti perusteltavissa».³

Esittäessään siirtomaiden tosi vallankumouksellisten porvarillis-demokraattisten voimien tukemista — sillä ehdolla, että kommunistiset ainekset säilyttävät järjestöllisen ja ideologisen itsenäisyytensä — Lenin antoi teeseissään itse asiassa alun imperialisminvastaisen yhteisrintaman aatteelle.

Periaatteellisesti uusi kysymyksenasettelu synnytti kongressissa jonkin verran vastaväitteitä. Niinpä Serrati (Italia) ja Sultan-Zade (Iran) väittivät, että kansalliset liikkeet, joihin porvaristo osallistuu, eivät ole vallankumouksellisia. Kansallisen porvariston tukeminen kansallisessa vapautustaistelussa saattaisi Serratin mie-

¹ V. I. Lenin. Teokset, 42, osa, ss. 318—319.

² Второй конгресс Коминтерна, стр. 495.

³ V. I. Lenin. Teokset, 30, osa, s. 146.

lestä »johtaa vain proletariaatin tietoisuuden hämärtymiseen».¹ Samankaltaisen ajatuksen esitti alkuperäisessä teesialustelmassaan myös intialainen edustaja Roy. Hänen mielestään siirtomaissa ja epäitsenäisissä maissa paikallisen porvariston kansallinen itsenäisyysliike sekä työläis- ja talonpoikaisjoukkojen liike riistoa vastaan ovat liian erisuuntaisia toisilleen eivätkä voi kehittyä yhdessä.

Kysymyksen kaikinpuolisen käsittelyn jälkeen suurin osa edustajista oli vakuuttunut siitä, että väitteet kansallisten vapautusliikkeiden sopimattomuudesta proletariaatin liittolaisiksi taistelussa imperialismia vastaan eivät pitäneet paikkaansa. Kongressi tuli siihen johtopäätökseen, että siirtomaissa ja epäitsenäisissä maissa kommunistien on tuettava paikallisia porvarillis-demokraattisia liikkeitä, koska nämä eivät ole vielä menettäneet objektiivista vallankumouksellista merkitystään. Kommunistien ja kansallivallankumouksellisten voimien sopimukset ovat kuitenkin mahdollisia vain silloin, kun nämä voimat eivät estä kommuunisteja »kasvattamasta ja järjestämästä talonpojistoa ja riistonalaisten laajoja joukkoja vallankumouksellisessa hengessä».²

Kongressi tähdensi myös sitä, että oli tuiki tarpeellista juuria pois kommunistien tajunnasta pikkuporvarilliset nationalistiset jäänteet, jotka saattoivat vahingoittaa pahasti työväenluokan ja sorrettujen kansojen yhteenliittämisen asiaa. Leninin teeseissä sanottiin: »Taistelu tätä pahetta vastaan, syvimmälle juurtuneita pikkuporvarillisia nationalistisia ennakkoluuloja vastaan (jotka ilmenevät mitä moninaisimmissa muodoissa, mm. rotuvihana, kansallisuussortona, antisemitisminä) siirtyy sitä enemmän etualalle, minkä ajankohtaisemmaksi käy proletariaatin diktatuurin muuttaminen kansallisesta (ts. yhdessä maassa vallitsevasta ja yleismaailmallista politiikkaa määräämään kykenemättömästä) kansainväliseksi (ts. ainakin muutamissa edistyneissä maissa vallitsevaksi proletariaatin diktatuuriksi, joka pystyy vaikuttamaan ratkaisevasti koko maailman politiikkaan).»³

Lenin toi esiin niiden työväenliikkeen osanottajien kansallisen itsekkyuden, jotka kansakuntien tasa-arvoisuutta painottaessaan vähöksyivät yleisproletaarisia, kansainvälisiä tavoitteita ja tehtäviä. Lenin kirjoitti, että proletaarinen internationalismi vaatii ensinnäkin yhden maan proletariaatin taistelun etujen alistamista yleismaailmallisen proletaarisen taistelun eduille, ja toiseksi

¹ Второй конгресс Коминтерна, стр. 155.

² V. I. Lenin. Teokset, 31. osa, s. 228 (Valitut teokset neljässä osassa, 4. osa, s. 298).

³ Второй конгресс Коминтерна, стр. 493—494.

se vaatii, että maansa porvariston voittanut kansakunta pystyisi ja olisi valmis suuriin kansallisiin uhrauksiin kansainvälisen pääoman kukistamiseksi.

Kansallisuus- ja siirtomaaoingelman yhteydessä tarkasteltiin myös takapajuisten maiden ei-kapitalistisen kehityksen mahdollisuutta. Kongressiedustajat pitivät erittäin arvokkaana Neuvosto-Keski-Aasian kokemusta valtiorakennustyön alalla ja hyväksyivät yksimielisesti Leninin johtopäätöksen: »takapajuiset maat voivat kehittyneimpien maiden proletariaatin avulla siirtyä neuvostojärjestelmään ja tiettyjen kehitysasteiden kautta kommunismiin sivuuttaen kapitalistisen kehitysvaiheen».¹ Keski-Aasian neuvostotasavaltojen ja Mongolian Kansantasavallan historiallinen kehitys on sittemmin todistanut käytännössä oikeaksi tämän tärkeän teoreettisen väittämän.

Määritellessään Idän maiden kommunistien tehtäviä Lenin korosti: »On erittäin tärkeää suunnata kaikki ponnistukset siihen, että laskettaisiin neuvostojärjestelmän perusta, perustettaisiin 'työtekevien neuvostoja' yms. niissä maissa, joissa vallitsevat esikapitalistiset suhteet.»² Lenin tarkoitti näillä neuvostoilla ennen kaikkea talonpoikien neuvostoja, ts. luokkakoostumukseltaan ei-proletaarisia hallituselimiä. Lenin sanoi, että kommunistien valtaanpääsy takapajuisissa maissa ei ole näiden maiden ei-kapitalistisen kehityksen välttämätön ehto.

Kominternin toinen kongressi käsitteli myös muita tärkeitä kysymyksiä. Se hyväksyi manifestin, päätöslauselman neuvostojen perustamishdoista, vetoamukset kaikkien maiden proletaareille, kaikkien maiden ammattiliitoille, kaikille Ranskan Sosialistisen Puolueen jäsenille ja Ranskan valveutuneille työläisille, Pietariin työläisille ja VSFNT:n Punaiselle Armeijalle ja Laivastolle sekä julistuksen Unkarin pyöveleitä vastaan.

Toinen kongressi hyväksyi yksimielisesti Kominternin säännöt, joissa määriteltiin tarkasti demokraattisen sentralismin periaatteeseen pohjautuva Kommunistisen Internationaalin koostumus ja järjestö rakenne.

Selostuksessaan säännöistä Bulgarian Kommunistisen Puolueen edustaja H. Kabaktšijev korosti, että proletariaatin voimien yhdistäminen ja keskittäminen on proletaarisen vallankumouksen menestyksen perusehto taistelussa porvarillisen vastavallanku-

¹ V. I. Lenin. Teokset, 31. osa, s. 230 (Valitut teokset neljässä osassa, 4. osa, s. 290).

² ЦПА ИМЛ, ф. 2, оп. 1, ед. хр. 14423, л. 7 (Marxismi-leninisin instituutin keskuspuoluearkisto, kokoelma 2. luettelo 1, arkistonumero 14423, lehti 7).

mouksen yhdistynyttä rintamaa vastaan. Kominternin tehtävänä on toteuttaa maailman proletariaatin voimien yhdistäminen. Voidakseen täyttää tämän tehtävän Kommunistisen Internationaalin on oltava voimakas, kurinalainen ja tiukasti keskitetty järjestö, joka valvoo, suuntaa ja koordinoi kaikkien maiden proletariien käytännöllistä toimintaa ja vallankumouksellisia toimia.

Säännöissä sanottiin, että Kommunistinen Internationaali asettaa tehtäväkseen koko maailman työtätekevien vapauttamisen. Siksi Kominternissa liittyivät veljellisesti yhteen koko maapallon valkoiset, keltaiset ja mustat työtätekevät. Säännöissä määriteltiin tarkasti, että »Kommunistisen Internationaalin on tosiasiallisesti oltava yhtenäinen yleismaailmallinen kommunistinen puolue, jonka erillisiä jaostoja ovat kussakin maassa toimivat puolueet».¹

Kommunistisen Internationaalin ylimmäksi elimeksi määrättiin kaikkien Kominterniin kuuluvien puolueiden ja järjestöjen maailmankongressi. Maailmankongressi oli sääntöjen mukaan pidettävä joka vuosi. Vain sillä oli oikeus muuttaa Kominternin ohjelmaa ja ratkaista tärkeimmät strategiset ja taktiset kysymykset.

Kongressien välisenä aikana Kominternia johti kongressille tilivelvollinen Toimeenpaneva Komitea. Sääntöjen mukaan kongressin oli joka kerta erikseen määrättävä Toimeenpanevan Komitean toimipaikka. Kominternin Toimeenpanevan Komitean toimipaikkana olevan maan kommunistinen puolue nimesi 5 päätösvaltaista edustajaa ja lisäksi 10—13 suurinta kongressin nimeämää kommunistista puoluetta sekä Kommunistinen Nuorisointernationaali ja vallankumouksellisten ammattiliittojen järjestö lähetti kukin yhden äänivaltaisen edustajansa Toimeenpanevan Komitean jäseneksi. Muilla puolueilla ja järjestöillä oli oikeus lähettää Toimeenpanevaan Komiteaan edustaja, jolla oli puheoikeus. Kongressin viimeisessä istunnossa Toimeenpanevaa Komiteaa laajennettiin; Toimeenpanevalle Komitealle myönnettiin oikeus kooptoida uusia jäseniä.

Toimeenpanevan Komitean tuli johtaa Kominternin työtä kongressien välisenä aikana, julkaista eri kielillä aikakauslehteä »Kommunistinen Internationaali» ja esittää Kommunistisen Internationaalin nimissä kulloinkin tarvittavia julistuksia ja ohjeita. Säännöt antoivat Toimeenpanevalle Komitealle »oikeuden vaatia affilioiduilta puolueilta niiden ryhmien ja henkilöiden erottamista, jotka olivat rikkoneet kansainvälistä kuria, ja oikeuden erottaa Kommunistisesta Internationaalista puolueet, jotka eivät noudat-

¹ Второй конгресс Коминтерна, стр. 536.

taneet maailmankongressin päätöksiä».¹ Kaikkien eri kommunististen puolueiden välisten tärkeimpien poliittisten kosketusten tuli yleisen säännön mukaan tapahtua Kominternin Toimeenpanevan Komitean välityksellä.

Kominternin toinen kongressi oli erinomainen poliittinen yliopisto kansainvälisen proletariaatin läheteille ja sorrettujen kansojen edustajille. Kongressin täysistunnoissa ja työvaliokunnissa vallinnut asiallinen ilmapiiri sekä ystävälliset tapaamiset ja keskustelu Leninin kanssa autoivat edustajia kehittelemään ja ymmärtämään syvällisemmin maailman kommunistisen liikkeen tavoitteita ja tehtäviä. Kongressissa ei ollut ainoatakaan osanottajaa, joka ei olisi kokenut Leninin persoonallisuuden tekemää voimakasta vaikutusta. Ranskan työväenliikkeen tunnettu edustaja Marcel Cachin kirjoitti: »Teoreettikkona ja toiminnan miehenä Lenin on nykyään maailman työväenliikkeen huomattavin merkikihenkilö.»²

Maailmanvallankumouksen sankarillisena etujoukkona taistelleet neuvostoihmiset tekivät suuren vaikutuksen kongressiedustajiin. Englannin työväenliikkeen tunnettu toimihenkilö William Gallacher muisteli myöhemmin: »Me näimme, miten nuorisoliittolaiset lähtivät rintamalle puolustamaan nuorta Neuvostotasavaltaa. Heitä innoitti Lenin, ja Leniniä innoitti heidän sankaruutensa. Me kaikki Kommunistisen Internationaalnin toisen kongressin edustajat tunsimme ja tiesimme, että mitkään vaikeudet, mitkään kärsimykset eivät pysty murtamaan vallankumouksellista urhoolisuutta, jota osoittivat niin nuoret kuin vanhatkin, niin sotilaskuin siviilipukuisetkin neuvostoihmiset. Se mitä näimme omin silmin Moskovassa, teki meihin, edustajiin, valtavan vaikutuksen. Meissä varmistui päättäväisyys toimia, pysyä lujina ja voittaa vaikeudet.»³

Kominternin toinen kongressi päätti työnsä 7. elokuuta 1920. Samana päivänä Kominternin 20 jaoston edustajista muodostettiin Toimeenpaneva Komitea. ТрК:n suppeaan toimikuntaan (puhemiehistöön) jonka oli hoidettava jokapäiväiset juoksevat työt ja valmisteltava ТрК:n täysistuntoja, valittiin viisi jäsentä: G. Zinovjev (puheenjohtaja), N. Buharin (varapuheenjohtaja), M. Kobezky (sihteeri), E. Meyer ja A. Rudnyanski.

Kohta Kominternin toisen kongressin jälkeen Bakussa pidettiin Idän kansojen ensimmäinen edustajakokous. Siihen osallistui

¹ Второй конгресс Коминтерна, стр. 537.

² Письма В. И. Ленину из-за рубежа. М., 1966, стр. 233.

³ О Ленине. Воспоминания зарубежных современников. М., 1966, стр. 337.

lähes kaksi tuhatta edustajaa Keski-Aasian neuvostotasavalloista, Intiasta, Kiinasta, Afganistanista, Turkista, Iranista ym. Idän maista sekä vieraita Euroopan ja Amerikan maista. Edustajakoukous hyväksyi joukon Kominternin toisen kongressin hengessä laadittuja asiakirjoja ja julisti taistelutunnuksen: »Kaikkien maiden proletaarit ja koko maailman sorretut kansat, liittykää yhteen!»

Tähdentäen hyväksytyjen päätösten suurta merkitystä Lenin sanoi: »Kommunistien Moskovan edustajakokouksen ja Idän kansojen kommunistiedustajain Bakun kokouksen aikaansaannoksia ei voida arvioida heti, sitä ei voida tarkastaa välittömästi, mutta tämä on sellainen aikaansaannos, jolla on suurempi merkitys kuin muilla sotilaallisilla voitoilla, sillä se osoittaa, että bolševikkien kokemus, heidän toimintansa, ohjelmansa, kutsunsa käydä vallankumoustaistelua kapitalisteja ja imperialisteja vastaan ovat saaneet tunnustuksen koko maailmassa.»¹

Kominternin toisen kongressin maailmanhistoriallinen merkitys oli siinä, että kongressi kehitteli maailman kommunistisen liikkeen poliittisen linjan, joka oli suunnattu taisteluun imperiaalisma vastaan. Se antoi ohjeet vallankumouksellisen proletariaatin, työvätekevän talonpojiston ja sorrettujen kansojen kansallisen vapautusliikkeen lujan liiton solmimisesta, sulki opportunisteilta pääsyn Kominterniin, osoitti keinot kommunistisessa liikkeessä ilmenneiden äärivasemmistolaisien virheiden korjaamiseen ja asetti tehtäväksi kommunististen puolueiden aatteellisen ja järjestöllisen lujittamisen sekä niiden yhteyksien tiivistämisen kansanjoukkoihin. Hyväksymällä »21 ehtoa» ja säännöt kongressi vei päätökseen Kominternin järjestöllisen muotoilemisen koko maailman vallankumouksellisen proletariaatin yhtenäiseksi puolueeksi ja sääti kansainvälisen proletariaisen kurin tiukat periaatteet. Kirjeessään itävaltalaisille kommunisteille Lenin totesi: »Olemme ylpeitä siitä, että sen taistelun suuret kysymykset, jota työläiset käyvät vapautuksensa puolesta, me ratkaisemme alistumalla vallankumouksellisen proletariaatin kansainväliseen kuriin, ottamalla varteen eri maiden työläisten kokemuksen, ottamalla huomioon heidän tietonsa ja tahtonsa, yhtenäistämällä täten käytännössä (eikä sanoissa, kuten Rennerit, Fritz Adlerit ja Otto Bauerit) työläisten luokkataistelua kommunismin puolesta koko maailmassa.»²

¹ V. I. Lenin. Teokset, 31. osa, s. 317.

² Sama, s. 255.

Pannen merkille ne tulokset, joita maailman kommunistinen liike oli saavuttanut Kominternin perustamisen jälkeen, Lenin kirjoitti, että toiseen kongressiin olivat kokoontuneet proletaarijoukkoihin yhteydessä olevien lujien järjestöjen edustajat eivätkä enää vain proletaarisen vallankumouksen edelläkävijät. Kun Kominternin ensimmäinen (perustava) kongressi pani alulle kansainvälisen proletariaatin aatteellisen ja järjestöllisen yhdistämisen kommunismin lipun alle, niin toinen kongressi jatkoi siitä: se kehitteli päätöslauselmissaan syvällisesti kansainvälisen kommunistisen liikkeen teorian ja taktiikan peruskysymyksiä.

Toinen luku

**KOMMUNISTISEN INTERNATIONAALIN
TOIMINTA JUOKKOJEN KANNATUKSEN,
TYÖVÄEN YHTEISRINTAMAN
JA NEUVOSTOTASAVALLAN
LUJITTAMISEN PUOLESTA**

(1921—1923)

KOMMUNISTISTEN PUOLUEIDEN TEHTÄVÄT UUSISSA OLOISSA

Tilanne työväenliikkeessä

Kominternin toisen ja kolmannen kongressin väliselle kaudelle olivat luonteenomaisia kansainvälisen tilanteen ja maailman vallankumousliikkeen vakavat muutokset.

Vuoden 1920 lopussa Neuvosto-Venäjäällä päättyi kansalaissota ja ulkomaiden sotilaallinen maahanhyökkäys. Bolševikkipuolueen johdolla neuvostokansa, jota tuki kansainvälinen proletariaatti, puolusti voitokkaasti Lokakuun suuren sosialistisen vallankumouksen saavutuksia, neuvostovallan ja maansa riippumattomuutta. Kansainvälisen imperialismin yritys tukahduttaa voimakeinoin maailman ensimmäinen sosialistinen vallankumous oli epäonnistunut. Nuoren sosialistisen valtion maahanhyökkääjistä ja omista vastavallankumouksellisista voimista saama voitto osoitti uuden järjestelmän voittamattomuuden ja kapitalismissa alkaneen hajoamisprosessin peruutumattomuuden, se merkitsi, että oli lujittunut sosialistisen maailmanvallankumouksen tukipylväs, joka oli kuin vallankumouksellinen majakka kapitalistisissa maissa ja siirtomaissa taisteleville kansanjoukoille.

Siirto- ja puolisiirtomaiden sorrettujen kansojen kansallinen vapautusliike alkoi vaikuttaa yhä aktiivisemmin maailmanpolitiikkaan ja imperialisminvastaiseen vallankumoustaisteluun. Imperialismin- ja feodalisminvastaisen kansanvallankumouksen voitettua 1921 Mongoliassa tämä maa irtautui imperialismin siirtomajärjestelmästä ja sai mahdollisuuden kehittyä vapaana, riippumattomana demokraattisena valtiona. Vallankumousta johti 1. maaliskuuta 1921 perustettu Mongolian Kansanpuolue.

Samaan aikaan kapitalistimaissa vallankumoustaistelu alkoi huomattavasti taantua. Oikeistososiaalidemokraattien tukema porvaristo onnistui tuottamaan tappion proletariaatille vuoden 1920 jälkipuoliskolla ja vuoden 1921 alussa puhjeneissa vallankumoustaisteluissa. Syyskuussa 1920 tehtaita valloittamaan nousseet Pohjois-Italian työläiset kärsivät tappion. Joulukuussa porvaristo tukahdutti Tšekkoslovakian proletaarien yleislakon. Maaliskuussa 1921 Saksan taantumukselliset provosoivat ja tukahduttivat sitten vereen Keski-Saksan työläisten vallankumouksellisen esiintymisen.

Suurimmassa osassa kapitalistisia maita porvaristo siirtyi hyökkäykseen proletariaattia vastaan. Työväenluokka joutui käymään vaikeita puolustustaisteluja kapitalistisissa maissa vuosina 1920—1921 vallinneen talouspulan oloissa. Miljoonat ihmiset jäivät työttömiksi, ja työssä käyvien palkkoja alennettiin. Työätekeviä uhkasi monien maailmansodan jälkeisten poliittisten ja taloudellisten saavutusten menettäminen, ja muutamissa maissa he menettivätkin ne. Rinnan työätekevien elintason alentamiseen suunnatun pääoman rynnistyksen kanssa voimistui myös poliittinen taantumus. Työläisiä vastaan usutettiin yhä useammin erilaisia terroristi- ja rikkurijärjestöjä, mm. aseistettuja fasistikoplia. Työläisten lakot ja muut taistelutoimet päättyivät useimmiten tappioon.

Euroopan ja Amerikan porvaristo sovellutti taitavasti yhteen suoranaista painostus- ja terroripoliittikkaa sekä luovimis- ja myönnytyspolitiikkaa. Porvariston tukena olivat reformistijohtajat, joilla oli edelleenkin vaikutusvaltaa työväenluokan enemmistön keskuudessa. Vallankumouksellisen nousun vuosina kapitalistimaiden monimiljoonaisten työläisjoukkojen poliittinen aktiivisuus kohosi jyrkästi. Mutta porvariston voima ja kokeneisuus, sosiaalireformististen puolueiden ideologinen ja järjestöllinen vaikutus, kansanjoukkojen riittämätön poliittinen valveutuneisuus ja työätekevien tajuntaan syvälle juurtuneet ennakkoluulot sekä harhakuvitelmat ja naiivi usko siihen, että he voivat turvata täydellisesti etunsa porvarillisen demokratian oloissa, samoin kuin myös nuorten kommunististen puolueiden heikkous ja kokemattomuus olivat syynä siihen, että työläisten ja muiden työätekevien kerrosten huomattava osa ei kyennyt lähtemään vallankumouksen tielle, vaan lähti seuraamaan reformisteja.

Sosiaalidemokraattisissa ja sosialistisissa puolueissa oli vuonna 1921 noin 8 miljoonaa jäsentä, mutta reformistien johtamassa Kansainvälisessä Ammattiyhdistysliitossa (Amsterdamin Internationaalissa) oli miltei 22 miljoonaa jäsentä.¹

Sosiaalidemokraattien oikeistijohtajat ja reformististen ammattiliittojen johtomiehet kannattivat tuohon aikaan aktiivisesti »luokkarauhaa» ja »kapitalismin kasvettumista sosialismiin» ja propagoivat laajalti ns. talouden »sosiaalisoinnin» suunnitelmiaan. He väittivät, että maailmansodan jälkeen proletariaatille oli avautunut pääsy sosialismiin ilman vallankumousta, parlamentaa-

¹ Jahrbuch für Wirtschaft, Politik und Arbeiterbewegung 1923—24, Hamburg, S. 51; «Ежегодник Коминтерна», II.—М., 1923, стр. 54—55, 82—83.

risen demokratian tietä, ja siksi sosialististen puolueiden on ohjelmansa toteuttamiseksi saavutettava voitto parlamenttivaaleissa. Yksi Amsterdamin Internationaalin johtajista, J. Thomas väitti: »Meidän on suunnattava voimamme ennen kaikkea vaaliurnille. Äänestyslippu on ammuksia voimakkaampi ja se voittaa lopulta.»¹ Reformistit käyttivät demagogisiin tarkoituksiinsa työtätekevien demokraattisia mielialoja ja esittivät luokkataistelun saavutukset omiksi ansioikseen väittäen, että he olivat avanneet tien »demokraattiseen sosialismiin», ja yrittivät kaikin mahdollisin keinoin estää kansanjoukkoja ryhtymästä aktiivisiin vallankumouksellisiin toimiin. Luokkataistelun kiivaimpina hetkinä oikeistososiaalidemokraatit ryhtyivät usein vallankumouksen tukahduttajiksi ja pyöveleiksi. He taistelivat kiivaasti kommunisteja vastaan, yrittivät eristää heidät kansasta ja mitätöntää kommunististen puolueiden vaikutuksen työväenluokkaan. Samassa tarkoituksessa reformistit erottivat kommunisteja ammattiliitoista ja häätivät ammatillisista järjestöistä ne eri alojen ammattiyhdistykset, joissa kommunisteilla oli tuntuva vaikutus.

Reformistien hajotuspolitiikkaan myötävaikuttivat myös Saksan, Tšekkoslovakian ja eräiden muiden maiden »vasemmistökommunistien virheelliset vaatimukset, että vallankumouksellisten työläisten on poistuttava reformistisista ammattiliitoista ja perustettava itsenäisiä ammatillisia järjestöjä. Nämä näennäisen radikaalit esiintymiset itse asiassa helpottivat reformistien hajotustoimintaa ammattiliitoissa. Ammattiliitoista erotetut joutuivat perustamaan omia ammattiyhdistyksiään, jotka vallankumouksellisista näkökannoistaan huolimatta olivat kuitenkin erillään reformistisiin ammattiliittoihin jääneistä laajoista työläisjoukoista.

Keskustalaisten puolueiden johtajat harjoittivat vahingollista politiikkaa kansainvälisessä työväenliikkeessä. He yrittivät pysyttää aitoja kommunistien ja niiden työläisten välille, jotka alkoivat ymmärtää vallankumouksellisten toimien tarpeellisuuden ja käänsivät selkensä oikeistososiaalidemokraateille. Keskustalaisjohtajat tunnustivat oikeiksi ja tärkeiksi vallankumoukselliset uudistukset ja jopa proletariaatin diktatuurin pystyttämisen, mutta tosiasiallisesti he auttoivat oikeistososiaalidemokraatteja tyrehdyttämään työväenliikettä. He arvostelivat II Internationaalia, että se on reformistinen järjestö, mutta todellisuudessa noudattivat samanlaista opportunistista hajotuspolitiikkaa. Kaikki tämä johti siihen, että keskustalaisissa puolueissa syveni jatkuvasti vasem-

¹ «Международное рабочее движение», 1921, № 2, стр. 7.

mistolaistuvien rivijäsenten ja oikealle kallistuvien johtajien välinen juopa.

Helmikuussa 1921 keskustalaiset puolueet perustivat Wienissä sosialististen puolueiden kansainvälisen työväenyhdistyksen, ns. 2½ Internationaalin. Vallankumoukselliseen fraseologiaan ja jatkuvasti toistamiinsa demagogisiin yhdistymiskehotuksiin turvautuen keskustalaiset käyttivät 2½ Internationaalia apunaan saadakseen estetyksi kommunistien vaikutusvallan kasvun joukkojen keskuudessa.

Lenin kirjoitti: »2½ Internationaalin herrat, jotka mielellään sanovat itseään vallankumouksellisiksi, ovat itse asiassa kaikissa vakavissa tilanteissa vastavallankumouksellisia, sillä he pelkäävät vanhan valtiokoneiston väkivaltaista murskaamista eivätkä luota työväenluokan voimiin.»¹

Sosiaalidemokraattijohtajien petturuuden aiheuttama kansainvälisen työväenluokan hajaannus sekä reformistijohtajien harjoittama luokkataistelun sabotointi heikensivät proletariaatin voimia ja auttoivat porvaristoa sen hyökkäyksessä työväenluokkaa vastaan. Porvaristo onnistui tuottamaan tilapäisen tappion kapitalististen maiden työväenluokalle ja jarruttamaan maailman vallankumousprosessia, mutta se ei pystynyt pysäyttämään sitä. Kapitalismin yleinen kriisi syveni syvenemistään.

Proletariaatin tappion aiheuttamasta vallankumousaallon laskusta huolimatta tilanne pysyi edelleenkin objektiivisesti vallankumouksellisena, ja kapitalistimaissa ja siirtomaissa karttuneiden »tulenarkojen aineiden» runsaus teki mahdolliseksi uuden vallankumouksellisen purkauksen.

Uusien kommunististen puolueiden perustaminen

Luokkataistelun vaikeista oloista huolimatta tehostui työväenliikkeen rivien jakautuminen. Rajankäynnin tuloksena oli, että sosialististen puolueiden parhaat, edistyksellisimmät ainekset siirtyivät kommunistin puolelle.

Kominternin toisen kongressin päätökset ja varsinkin »21 ehto» aiheuttivat kiivaita väittelyjä niissä puolueissa, jotka ilmoittivat aikomuksestaan liittyä III Internationaaliin, mutta olivat vielä pohjimmiltaan keskustalaisia. Saksan Riippumattomassa Sosiaalidemokraattisessa Puolueessa, Ranskan Sosialistisessa

¹ V. I. Lenin. Teokset, 33. osa, s. 5.

Puolueessa, Italian Sosialistisessa Puolueessa ja eräissä muissa puhkesi ankara kamppailu vallankumouksellisen siiven ja oppor-
tunististen, keskustalaisten ainesten välillä, jotka eivät halunneet
hyväksyä »21 ehtoa». Opporunistit syyttivät Kominternia
ja etenkin Venäjän Kommunistista Puoluetta (bolševikit) »diktee-
rauksesta», pyrkimyksestä alistaa työväenliike ajamaan »Mosko-
van etuja». Kirjeessään Saksan ja Ranskan työläisille Lenin
paljasti tämän parjauksen ja sanoi: »Huudot että Moskova 'diktee-
raa' jne., ovat pelkkää silmän lumetta. Kommunistisen Internatio-
naalin Toimeenpaneavassa Komiteassa on tosiasiaassa kaksikym-
mentä jäsentä, ja näistä vain viisi on Venäjän Kommunistisen
Puolueen jäsentä. Kaikki puheet 'dikteerauksesta' ym. ovat joko
itsepetosta tai työläisten pettämistä.»¹ Todellisuudessa on käyn-
nissä taistelu toisaalta vallankumouksellisten, proletaaristen aines-
ten ja toisaalta niiden opporunististen, pikkuporvarillisten
ainesten välillä, jotka tuovat porvarillista vaikutusta proletaariseen
puolueeseen ja pyrkivät alistamaan proletariaatin porvarillisen
reformismiin valtaan. »Vain eroamalla heistä ja heidän kal-
taisistaan voidaan luoda vallankumouksellisen proletariaatin
kansainvälinen yhtenäisyys porvaristoa vastaan, sen kukistami-
seksi.»²

Keskustalaisten paljastaminen ja häätäminen III Internatio-
naalin puolueista oli tärkeä vaihe kommunististen puolueiden
perustamisessa sekä kansainvälisen kommunistisen liikkeen yhten-
näisyyden aikaansaamisessa ja lujittamisessa.

Saksan Kommunistisen Puolueen tukemana Saksan Riippumat-
toman Sosiaalidemokraattisen Puolueen vallankumoukselli-
nen siipi sai jäsenjoukot puolelleen ja Hallen edustajakokoukses-
sa, jossa sen puolesta äänesti enemmistö, se sai viedyksi läpi päät-
öksen Kominterniin liittymisestä ja yhdistymisestä Saksan
Kommunistisen Puolueen kanssa. Oikeistoainekset poistui-
vat edustajakokouksesta, joten puolue jakautui kahtia. Joulukuussa
1920 Berliinin edustajakokouksessa Saksan Riippumattoman
Sosiaalidemokraattisen Puolueen vasemmistosiipi ja kommunisti-
nen puolue liittyivät Saksan Yhdistyneeksi Kommunistiseksi
Puolueeksi.³ Saksan proletariaatin vallankumouksellisen etujoukon
yhteenliittyminen, Saksan Kommunistisen Puolueen muuttuminen
historiallisesti lyhyessä ajassa joukkopuolueeksi oli kansainväli-

¹ V. I. Lenin. Teokset, 31. osa, s. 266.

² Sama, s. 268.

³ Elokuussa 1921 yhdistynyt puolue otti nimen Saksan Kommunistinen Puolue.

sen kommunistisen liikkeen merkittävä saavutus, joka saavutti vastakaikua muissa maissa. »Kehittyneen teollisuusmaan kahden työväenpuolueen yhteinen taistelu johti näiden puolueiden yhdistymiseen vallankumouksellisella perustalla.»¹

Joulukuun lopussa 1920 Toursissa aloitti työnsä Ranskan Sosialistisen Puolueen edustajakokous. Sen edellä puolueen vallankumoukselliset ainekset olivat kamppailleet sinnikkäästi marxilais-leniniläiselle kannalle siirtymisen ja »21 ehdon» hyväksymisen puolesta. Kominternin vaikutuksesta ja sen auttamana edustajakokous hyväksyi päätöksiä, jotka antoivat puolueelle mahdollisuuden asettua lopullisesti vallankumoukselliselle kannalle ja muuttua luonteeltaan kommunistiseksi. Kominternin aatteiden aktiivisena toteuttajana ja Ranskan Kommunistisen Puolueen uupumattomana rakentajana toimi Marcel Cachin, josta tuli vakaumuksellinen vallankumousmies sen jälkeen kun hän oli käynyt Neuvosto-Venäjällä ja tavannut Leninin. Toursin edustajakokoukseen illegaalisesti saapunut Clara Zetkin kehotti Kominternin Toimeenpanevan Komitean nimissä edustajakokousta asettumaan vallankumoukselliselle luokkataistelun kannalle ja perustamaan kommunistisen puolueen. Hän sanoi: »Jotta voitaisiin kulkea eteenpäin, on perustettava voimakas, yhtenäinen, keskitetty ja hyvin kurinalainen puolue ja ilmoitettava selvästi liittymisestään III Internationaaliin.»²

Kolmen neljäsosan ääntenemmistöllä edustajakokous hyväksyi päätöksen Kommunistiseen Internationaaliin liittymisestä. Edustajakokous hyväksyi manifestin, jonka kuulutti P. Vaillant-Couturier. Siinä sanottiin:..»Toursin edustajakokouksesta tulee merkittävä vaihe Ranskan sosialismin pitkässä ja maineikkaassa historiassa. Palauttamalla maassamme kunniaan Marxin ja Engelsin väärentämättömät katsomukset ja heidän oppinsa, joka on aikoinaan ollut meille pyhä mutta jonka me olemme liian usein unohtaneet käytännössä, tämä edustajakokous opettaa meitä samalla mukauttamaan vastaisuudessa valmistelumenetelmämme ja toimintamme uuden aikakauden tarpeisiin, niihin velvollisuuksiin, joita sanelee meille määräävästi yleismaailmallinen vallankumouksellinen kriisi... Tulfoon puolueestamme suuri! Tulfoon puolueestamme voimakas, kurinalainen ja arvovaltainen paitsi rivi-jäsenille myös johtajille!»³

¹ Geschichte der deutschen Arbeiterbewegung, Bd. 3, Von 1917 bis 1923. Berlin 1966, S. 311.

² Lainaus kirjasta: «Ж. Дюкло. Октябрь 17 года и Франция. М., 1967, стр. 361.

³ Sama, ss. 364—365, 366.

Toursin edustajakokous loi edellytykset Ranskan työväenliikkeen rakentamiselle marxismi-leninismiin pohjalle. Sanouduttuaan irti oikeistolaisten ja keskustalaisten reformistisesta ja opportunistisesta poliittikasta kommunistinen puolue astui historian areenalle Ranskan proletariaatin vallankumouksellisten perinteiden perijänä. Olemassaolonsa ensi päivistä se oli joukkopuolue, sillä oli suuri vaikutusvalta työväenluokan keskuudessa ja varma pohja monilla talonpoikaisalueilla. Muuttuakseen todelliseksi vallankumouksellisen toiminnan puolueeksi kommunistisen puolueen oli kuitenkin päästävä vielä eroon sosiaalidemokraattisista jäänteistä. Opportunistinen vähemmistö erosi puolueesta ja perusti sosialistisen puolueen.

Samoihin aikoihin perustettiin myös Italian Kommunistineu Puolue. Vuonna 1920 Italian Sosialistinen Puolue kuului III Internationaaliin, mutta se ei pystynyt johtamaan vallankumouksellista liikettä. Puolueesta puuttui sisäistä aatteellista ja järjestöllistä yhtenäisyyttä ja tiukkaa poliittista kuria. Se ei osannut toimia oikein enempää vallankumouksellisen nousun oloissa kuin porvariston hyökkäyksen ja fasismin aktivoitumisen kaudellakaan. Paitisi vallankumouksellista siipeä puolueeseen kuului myös selviä opportunisteja, ja puolueen johto oli keskustalaisen ryhmän hallussa. Oikeistoreformistinen siipi vastusti proletariaatin diktatuurin tunnusta ja »21 ehdon» hyväksymistä, eikä keskustalainen johto halunnut katkaista välejäan reformisteihin. Puolueessa oli kehittymässä syvälinen kriisi, sillä sen johto ei ymmärtänyt, että puolue oli uudistettava perinpohjaisesti ja muutettava todella vallankumoukselliseksi proletaariseksi puolueeksi, mikä ei ollut mahdollista ellei puoluetta puhdisteta reformisteista. Sen jälkeen kun Livornon edustajakokouksessa tammikuussa 1921 ehdottoman ääntenemmistön omannut keskustalaisryhmä kieltäytyi katkaisemasta välejäan reformisteihin, kommunistit poistuivat edustajakokouksesta ja perustivat Italian Kommunistisen Puolueen. Kominternin Toimeenpaneva Komitea ilmoitti tunnustaneensa sen III Internationaalin Italian jaostoksi. Kommunistisen puolueen perustaminen oli merkkitapaus Italian työväenliikkeen historiassa. Maassa syntyi tosi vallankumouksellinen työväenluokan puolue, jonka aatteellisena perustana oli marxismi-leninismi. Kommunistiseen puolueeseen kuului silti vain entisen sosialistisen puolueen jäsenen vähemmistö, monet vallankumoukselliset työläiset jäivät vanhaan puolueeseen. Kommunistisessa puolueessa pääsi johtoon Bordigan lahkolaisryhmä. Marxilais-leniniläisellä kannalla ollut Antonio Gramscin, Palmiro Togliattin ja Umberto Terracinin johtama ryhmä »Ordine Nuovo», joka nojautui tuohon aikaan ainoas-

taan Turinin järjestöön ja jolla oli pienempi vaikutusvalta sosialistisessa liikkeessä kuin Bordigan kannattajilla, ei päässyt heti johtoiseen kommunistisessa puolueessa. Vasta perustettu kommunistinen puolue joutui heti käymään ankaraa taistelua maassa alkanutta fasismin esiinmarssia vastaan.

Romanian Sosialistisen Puolueen edustajakokous hyväksyi 8. toukokuuta 1921 päätöksen puolueen muuttamisesta kommunistiseksi ja sen liittymisestä III Internationaaliin. Edustajakokouksen edellä kommunistiryhmät olivat tehneet puolueessa aktiivista työtä ja onnistuneet saamaan puolelleen suurimman osan järjestöistä. Taantumus yritti hävittää kommunistisen puolueen. Melkoinen määrä kokousedustajista vangittiin, mutta rankaisutoimpiteistä huolimatta kommunistinen puolue jatkoi toimintaansa ja taisteluaan.

Toukokuussa 1921 pidettiin Tšekkoslovakian Kommunistisen Puolueen perustava edustajakokous. Sosiaalidemokraattisen puolueen vallankumouksellinen siipi, B. Šmeralin johtama »Marxilainen vasemmisto», kävi päättävää taistelua sen puolesta, että puolue liittyisi Kommunistiseen Internationaaliin, ja taistelun tulos oli se, että puolueen jäsenten ehdoton enemmistö siirtyi »Marxilaisen vasemmiston» puolelle. Oikeistajohtajat tekivät suoranaisen kahtiajaon, minkä jälkeen »Marxilainen vasemmisto» muotoutui syyskuussa 1920 itsenäiseksi puolueeksi, joka ilmoitti hyväksyvänsä periaatteessa Kominternin linjan ja antoi Keskuskomitean tehtäväksi käydä neuvotteluja III Internationaaliin liittymisestä. Toukokuussa 1921 Tšekkoslovakian Sosiaalidemokraattisen Puolueen (vasemmiston) edustajakokous teki päätöksen Kominterniin liittymisestä ja puolueen nimittämisestä kommunistiseksi. Tšekkoslovakian Kommunistinen Puolue syntyi joukkopuolueena, joka jäsenmääränsä puolesta oli perustamishetkellä ainoastaan Venäjän ja Saksan kommunistisia puolueita pienempi.

Vuonna 1921 perustettiin kommunistisia puolueita Kiinassa, Etelä-Afrikassa, Belgiassa, Kanadassa, Luxemburgissa, Sveitsissä, Palestiinassa, Portugalissa ja Uudessa Seelannissa. Vuonna 1922 niitä perustettiin Brasiliassa, Japanissa ja Chilessä ja 1923 Norjassa. Maailman kommunistisen liikkeen kasvu antoi Leninille mahdollisuuden todeta, että »kaikissa Euroopan suurimmissa, kehittyneimmissä maissa Kommunistinen Internationaali on... II kongressin jälkeen tullut näiden maiden työväenliikkeen asiaksi — enemminkin, siitä on tullut kansainvälisen politiikan perustekijä».¹

¹ V. I. Lenin. Teokset, 32. osa, s. 155.

Kommunististen puolueiden perustaminen oli vallankumouksellisten proletaarien suuri saavutus. Se merkitsi historiallista käännettä kyseisten maiden työväenliikkeen kehityksessä. Kommunistisista puolueista tuli työtätekevien johdonmukainen vallankumouksellinen taisteluhenkkinen etujoukko.

Taistelu joukoista oli kommunististen puolueiden perustehtävä

Strategista ja taktista linjaansa kehitellessään Komintern ja kommunistiset puolueet pitivät lähtökohtanaan kapitalismin yleisen kriisin ja kansainvälisessä tilanteessa tapahtuneiden muutosten erittelyä, luokkien voimasuhdetta koko maailmassa ja eri maissa sekä menneiden vuosien vallankumoustaistelun kokemusta ja ottivat huomioon kapitalististen maiden työväenluokan vuosina 1918—1920 kärsimän tappion syyt.

Porvariston hyökkäys ja työväenluokan siirtyminen puolustukseen asettivat kommunististen puolueiden ratkaistavaksi uusia tehtäviä. Proletariaatin ja sen vallankumouksellisten järjestöjen kiireellisinä tehtävinä olivat kansanjoukkojen tärkeimpien vaatimusten ja taloudellisten etujen puolustaminen, demokraattisten vapauksien sekä niiden sosiaalisten ja poliittisten saavutusten puolustaminen ja laajentaminen, joita työtätekevät olivat saaneet aikaan vallankumouksellisen nousun kaudella, taistelu uusien sotien vaaraa vastaan ja neuvostomaan puolustamiseksi sekä entistä huolellisempi valmistautuminen tuleviin vallankumoustaisteluihin. Menestys riippui siitä, missä määrin työläiset onnistuisivat tiivistämään rivinsä, siksi kommunistien oli ennen kaikkea tehtävä jokapäiväistä, huolellista työtä proletariaatin voimien järjestämiseksi. Porvariston hyökkäys suuntautui kaikkia työtätekeviä kerroksia ja ennen muuta koko työväenluokkaa vastaan, siksi kaikki työläiset, riippumatta siitä millaisia olivat heidän poliittiset katsomuksensa ja millaisiin ammattiliittoihin he kuuluivat, olivat kiinnostuneita lyömään tuon hyökkäyksen takaisin. Täten muodostui objektiivinen mahdollisuus työväenluokan eri osastojen yhteistoiminnan aikaansaamiselle.

Kommunististen puolueiden vaikutuksen leviämistä joukkoihin esti vakavasti se seikka, että useimmat puolueet olivat kokeamattomia ja niiden jäsenmäärä oli pieni. Summittaisten tietojen

mukaan vuoden 1921 alussa kommunistisissa puolueissa (ilman VKP(b):tä) oli noin 760 000 jäsentä.¹

Uusia kommunistisia puolueita perustettaessa ja niiden yhteisen jäsenmäärän lisääntyessä kesään 1921 mennessä kansainvälinen kommunistinen liike kasvoi huomattavasti, ja Kominternin kolmannen kongressin mandaattivaliokunnan tietojen mukaan sen riveihin kuului 2 238 000 jäsentä, joista 722 000 oli VKP(b):n jäseniä ja 1 516 000 kapitalistimaiden kommunististen puolueiden jäseniä.² Kommunististen puolueiden vaikutus proletariaasiin joukkoihin voimistui tuntuvasti. Proletariaatin huomattava osa seurasi kuitenkin yhä sosiaalidemokraattisia puolueita ja muita reformistisia järjestöjä.

Nuorilta kommunistisilta puolueilta puuttui kokemusta ja kentyön taitoa, ne eivät aina ymmärtäneet oikein kansanjoukkojen luokkataisteluun valmistelun tehtäviä uusissa olosuhteissa. Lenin kirjoitti kesällä 1921: »Meillä on kommunistien armeija kaikkialla maailmassa. Sitä ei ole vielä kunnollisesti koulutettu, se on huonosti organisoitu. Asiallemme tuotettaisiin suurta vahinkoa, jos unohdettaisiin tämä totuus tai pelättäisiin tunnustaa sitä. Tuo armeija pitää kouluttaa käytännöllisesti, tarkkaillen erittäin huolellisesti ja ankarasti omaa toimintaamme, tutkien oman liikkeen kokemusta, se pitää järjestää kunnollisesti, kokeilla sitä kaikenlaisissa manöövereissa, erilaisissa taisteluissa, sekä hyökkäyksessä että perääntymisessä. Ilman tätä pitkää ja vaikeaa koulutusta ei voida voittaa.»³

Kominternin auttamina veljespuolueet määrittivät työväenjoukkojen yhteenliittämisen tiet ja keinot ja rikastuttivat omalla kokemuksellaan koko kommunistisen liikkeen yhteistä kokemusta. Saksan kommunistit tekivät arvokkaan aloitteen, kun järjestivät

¹ Jahrbuch für Wirtschaft, Politik und Arbeiterbewegung 1923—24, Hamburg, S. 51.

² Nämä tiedot eivät ole aivan tarkkoja, sillä tuohon aikaan kommunistiset puolueet eivät kirjanneet säännöllisesti jäseniään, joten niiksi laskettiin toisinaan myös vallankumouksellisten ammattiliittojen jäsenet. A. Tiwelin laatimassa hakuteoksessa «5 лет Коминтерна в решениях и цифрах», М., 1924, стр. 26—27 osoitettiin, että kolmannen kongressin aikana kommunistisissa puolueissa oli 1 963 000 jäsentä, joista VKP(b):ssä 643 000 jäsentä ja kapitalistimaiden kommunistisissa puolueissa 1 320 000 jäsentä. Marraskuussa 1921 Kominternin Toimeenpanevan Komitean tietojen mukaan kommunistisissa puolueissa oli 2 miljoonaa jäsentä, joista VKP(b):ssä 674 000 ja muiden maiden puolueissa 1 326 000 jäsentä («Правда», 13 ноября 1921 г.).

³ V. I. Lenin. Teokset, 32. osa, s. 521.

uudella tavalla pääoman painostusta vastaan suunnatun iskun ja työväen yhteenliittämisen. Vuoden 1921 alussa kommunistinen puolue ryhtyi laajentamaan kenttätöitä. Taistelussa työväenluokan yhteistoiminnan puolesta se asetti etualalle työtätekevien jokapäiväiset taloudelliset vaatimukset sekä demokraattisten oikeuksien ja vapauksien puolustamisen ja laajentamisen. Puolue alkoi työskennellä jatkuvasti ammattiliitoissa ja muissa proletariaatin joukkojärjestöissä ja käytti aktiivisesti hyväkseen parlamentin puhujankoroketta tavoitteidensa selittämiseksi ja kansanjoukkojen mobilisoimiseksi. Saksan Yhdistyneen Kommunistisen Puolueen Keskuskomitea julkaisi 8. tammikuuta 1921 »Avoimen kirjeen» maan kaikille proletariaarisille järjestöille — Saksan Sosiaalidemokraattiselle ja Riippumattomalle Sosiaalidemokraattiselle Puolueelle, Saksan Kommunistiselle Työväenpuolueelle ja ammattillisille keskusjärjestöille — kehottaen näitä kaikkia taistelemaan yhdessä työläisten ja ei-proletaaristen työtätekevien joukkojen elintärkeiden vaatimusten puolesta taantumuksen voimistuvaa painostusta vastaan. Kirjeessä kehoitettiin aloittamaan kamppailu palkkojen, avustusten ja eläkkeiden korottamisesta, kalliita hintoja ja niiden nousua vastaan, tyhjillään olevien huoneistojen vii-pymättömän takavarikoinnin ja työtätekevien asunto-olojen parantamisen puolesta, sen puolesta, että elintarvikkeiden ja raaka-ainoiden tuotanto ja jako otettaisiin työväen valvontaan. Esi-tettiin myös vaatimuksia, että kaikki vastavallankumoukselliset järjestöt riisuttaisiin aseista ja laskettaisiin vii-pymättä hajalle, perustettaisiin proletariaatin itsepuolustuksen järjestöjä, armah-dettaisiin ja vapautettaisiin poliittiset vangit ja solmittaisiin vii-pymättä diplomaattiset ja kauppasuhteet Neuvosto-Venäjään. Kun tämä asiakirja julkaistiin, se saavutti laajaa vastakaikua Saksan proletariaatin keskuudessa. Monissa kaupungeissa ja teollisuus-keskuksissa työläiset pitivät kokouksia, joissa hyväksyttiin kom-munistien aloite ja vaadittiin sosiaalidemokraatteja hyväksymään Saksan Yhdistyneen Kommunistisen Puolueen ehdotukset. Sosiaa-lidemokraattisen puolueen, »riippumattomien» puolueen ja refor-mististen ammattiliittojen johtajat torjuivat kuitenkin nämä ehdo-tukset. Sosiaalidemokraattisen puolueen ja ammattiliittojen oikeistojohtajien antikommunismi oli työväenluokan yhteistoimin-nan vakavana esteenä. Ääriivasemmistolainen Saksan Kommunistinen Työväenpuolue asennoitui myös jyrkän kielteisesti »Avoi-meen kirjeeseen» väittäen sen merkitsevän luisumista reformismin suohon. Pitäen tarpeettomana kansanjoukkojen taistelua Saksan Kommunistisen Työväenpuolueen lahkolaisainekset päätyivät itse asiassa kaikkinaisen vakavan kenttätöön kiistämiseen.

Vasemmisto-opportunistisen vaaran kasvu kommunistisessa liikkeessä

SYKP:n »Avoin kirje», joka oli kommunistien tärkeä askel työväenluokan yhteenliittämisen tiellä, herätti suurta huomiota kansainvälisessä kommunistisessa liikkeessä. Kominternissa sen johdosta käydyt keskustelut kuvastivat kommunistien mielialoja ja kannanottoja luokkataistelun kehitysnäkymistä kapitalistisissa maissa sekä kommunististen puolueiden joukkotoiminnan tehtävistä ja menetelmistä. Kommunististen puolueiden opportunistiset ainekset olivat taipuvaisia tekemään periaatteellisia myönnytyksiä sosiaalireformisteille ja luopumaan joukkojen valmistelusta vallankumoukseen. Kommunistiset puolueet ja Komintern joutuivat taistelemaan muutamien kommunististen puolueiden toiminnassa ilmenneitä sosiaalidemokraattisia opportunistisia jäänteitä sekä reformistisia ja keskustalaisia poikkeamia vastaan.

Kommunistisissa puolueissa levisi samalla laajalti virheellisiä lahkolaishenkisiä katsomuksia, jotka ilmenivät siinä, ettei ymmärretty työtätekevien jokapäiväisten etujen puolustamisen ja työväenluokan yhteenliittämisen merkitystä, sekä kommunististen puolueiden ja työväen enemmistön kannattamien sosiaalidemokraattisten puolueiden ja reformististen ammattiliittojen välisten yhteyksien tarpeellisuutta. Muutamissa kommunistisissa puolueissa saivat kannatusta katsomukset, jotka olivat vain pikkuporvarillisen revolutionismin muunnelmia. Kokemattomuudessaan nuoret kommunistit innostuivat Leninin mukaan liian usein heiluttamaan punaista lippua sen sijaan, että olisivat ottaneet »selväjärkisesti varteen tilanteen, joka ei ollut hetimittäiselle ja välittömälle vallankumoustoiminnalle kovinkaan otollinen»¹.

»Vasemmistolaiset» kiistivät sen, että vallankumousalto oli alkanut laskea ja vaativat pikaisia kumouksellisia toimia. He pitivät tarpeettomana laajojen työtätekevien joukkojen valloittamista kommunistien puolelle ja väittivät, että vähemmistön aktiiviset toimet esittivät ratkaisevaa osaa. Nämä katsomukset olivat erittäin vaarallisia vallankumouksen laskukaudella, jolloin kommunistisia puolueita kannatti vain työväenluokan vähemmistö. Uudessa oloissa »vasemmistolaisten» politiikasta tuli kommunistisen liikkeen sisäinen päävaara, sillä se tuomitsi vallankumouksellisen proletariaatin tappioon ennenaikaisissa esiintymisissä ja johti kommunististen puolueiden eristymiseen.

¹ V. I. Lenin. Teokset, 33. osa, s. 191.

Tilannetta mutkisti se, että Kominternin Toimeenpanevan Komitean puheenjohtaja Zinovjev ja sen jäsen Buharin puolustivat muutamia »vasemmistolaisten» kannanottoja ja esiintyivät »Avointa kirjettä» vastaan. Zinovjev nimitti »Avointa kirjettä» keinotekoiseksi toimenpiteeksi ja tuomitsi kirjeessä esitetyn taktiikan kerrassaan mahdottomana, kun Saksan Yhdistyneen Kommunistisen Puolueen taktiikkaa käsiteltiin Kominternin Toimeenpaneavassa Komiteassa 22. helmikuuta 1921. Zinovjev sanoi, että kommunistit eivät saa pyrkiä sovintoon muiden työväenpuolueiden kanssa. Buharin arvioi »Avoimen kirjeen» »epävallankumoukselliseksi teoksi». Hän asetti taistelun työtätekevien etujen puolesta puolueen vallankumouksellisen politiikan vastakohtaksi ja väitti, että SYKP oli luopunut todellisesta taistelusta ja haaveili keinotekoisista menetelmistä.

Zinovjevin ja Buharinin asenne uhkasi ajaa karille kommunistisissa puolueissa hahmottuneen uuden poliittisen linjan ja myötävaikutti lahkolaishenkisten äärivasemmistolaisten katsomusten leviämiseen näissä puolueissa. Paljastettuaan tämän vaaran Lenin puuttui tarmokkaasti »Avoimen kirjeen» käsittelyyn ja kannatti sitä lämpimästi. Kirjeessään Clara Zetkinille ja Paul Leville hän sanoi: »Olen nähnyt ainoastaan 'Avoimen kirjeen' ja pidän sitä *aivan oikeana* taktiikkana (tuomitsin 'vasemmistolaistemme' päinvastaisen mielipiteen, he olivat tätä kirjettä vastaan).»¹ Lenin arvioi SYKP:n kirjeen oikeaksi yritykseksi saada aikaan proletariaatin yhteisrintama. Hän korosti usein, että muidenkin puolueiden on ehdottomasti noudatettava SYKP:n »Avoimessa kirjeessä» esitettyä taktiikkaa ja nimitti sitä »mallikelpoiseksi poliittiseksi askeleeksi», koska se oli »ensimmäinen käytännöllinen toimenpide työväenluokan enemmistön voittamiseksi puolellemme».²

Lenin esiintyi päättävästi »Avoimen kirjeen» puolesta ja »vasemmistolaista» lahkolaisuutta vastaan siksi, että »vasemmistolaisten» levittämät lahkolais- ja seikkailuhenkiset katsomukset olivat tavattoman suurena vaarana. »Vasemmistolaiset» yliarvioivat kansanjoukkojen valmiuden vallankumoukseen eivätkä halunneet arvioida tervejärkisesti luokkataistelun objektiivisia mahdollisuuksia eivätkä määritellä oikein puolueen välttämättömiä tehtäviä ja työmenetelmiä vallankumouksen laskun ja porvariston proletariaattia vastaan aloittaman hyökkäyksen kaudella. Paitsi sitä, että tämä kaikki johti kommunistisen etujoukon

¹ V. I. Lenin. Teokset, 45. osa, s. 79.

² V. I. Lenin. Teokset, 32. osa, s. 468.

vaaralliseen eristämiseen kansanjoukoista, se asetti myös uhanalaiseksi kommunististen puolueiden olemassaolon.

»Vasemmistolaiset» asettivat työväenluokan yhteenliittämiseen suunnatun taistelutaktiikan vastakohtaksi niin sanotun »hyökkäysteorian». Se edellytti, että kommunistisen puolueen on aina noudatettava hyökkäävää taktiikkaa, siirryttävä aseelliseen hyökkäykseen ja käytävä »etujoukkotaisteluja» kaikissa tapauksissa, objektiivisista olosuhteista riippumatta. Tämän »teorian» kannattajia oli saksalaisten, unkarilaisten, tšekkoslovakialaisten, italialaisten, itävaltalaisien ja ranskalaisten kommunistien keskuudessa.

Kysymys »hyökkäysteoriasta» nousi erittäin kärkevänä esille Saksan vuoden 1921 maaliskuun tapahtumien yhteydessä. Kuten tunnettua sosiaalidemokraattien oikeistojohtajien tukemana vastavallankumous provosoi työläisten aseellisen esiintymisen Keski-Saksassa, jossa kommunisteilla oli melkoinen vaikutus. Saksin maakunnan ylipresidentti sosiaalidemokraatti O. Hörsingin määräyksestä poliisi miehitti 19. maaliskuuta tuotantolaitokset, mikä herätti työläisissä suuttumusta. Yhteenotot poliisin kanssa ja vastalauselekot kasvoivat aseellisiksi taisteluiksi. Saksan Kommunistinen Puolue ja työväenluokka eivät olleet valmiit koko maan käsittevään aseelliseen kapinaan, taistelua käytiin vain Keski-Saksassa (pääasiassa Mansfeldin alueella). Sankaruudestaan huolimatta kommunistien johtamat vallankumoukselliset työläiset kärsivät raskaan tappion. Tuohon aikaan SYKP:n johdossa olivat vallitsevina lahkolaisainekset, jotka pitivät maaliskuun tapahtumia sen yleisen vallankumouksellisen esiintymisen alkuna, mihin puolueen on nostatettava työläisjoukot. »'Hyökkäysteoriasta' juontunut seikkailuhenkinen subjektivistinen politiikka oli edullista luokkaviholliselle.»¹

Paul Levi, joka helmikuussa 1921 luopui SYKP:n Keskuskomitean jäsenyydestä, antoi kommunistiselle puolueelle iskun selkään. Maaliskuun tapahtumien jälkeen hän esiintyi painetussa sanassa syyttäen SYKP:tä ja Kominternia putschismista, vallankaappausyrityksestä, ja tarjoten tämän syytöksen porvaristolle ja sosiaalidemokraateille kommunistien vainoamisen perusteeksi. SYKP:n Keskuskomitea erotti Levin puolueesta puoluekurin karkean rikkomisen ja sen vahingon vuoksi, mitä hänen julkaisemansa parhaava kirjanen oli aiheuttanut. Levin demagoginen teko vaikeutti SYKP:n johdon vasemmistolahkolaisen suuntauksen voittamista.

¹ Geschichte der deutschen Arbeiterbewegung, Bd. 3, S. 327—328.

»Hyökkäysteoria» heikensi puolueen vaikutusta työväenluokkaan ja aiheutti sen joukoista eristäytymisen vaaran. »Vasemmisto»-opportunisti, josta oli tullut pääeste kommunistien joukkojen kannatuksesta käymän taistelun menestykselle, oli lyötävä mahdollisimman pian hajalle.

Eräiden kommunististen puolueiden toimihenkilöt enempää kuin Zinovjev, Buharin ja Radekkaan eivät ymmärtäneet »vasemmistolaista» vaaraa. He pitivät edelleenkin vaarana ainoastaan oikeisto-opportunistia ja vastustivat Kominternin taktiikan muuttamista. Nämä kannanotot voimistivat kommunistisissa puolueissa lahkolaishenkisiä mielialoja, joita vastaan jouduttiin taistelemaan sitkeästi Kommunistisen Internationaalin kolmannessa kongressissa.

Kominternin III kongressin valmistelu

Kansainvälisen kommunistisen liikkeen oli uudistettava taktiikkansa maailman uuden kehitysvaiheen vaatimusten mukaisesti. Monien kommunististen puolueiden edustajat osallistuivat aktiivisesti Kominternin kolmannen kongressin valmisteluun. Jo tässä vaiheessa kehkeytyi kiiwas väittely niiden kanssa, jotka halusivat viedä kongressin päätöksissä läpi »hyökkäysteorian» aatteen.

»Hyökkäysteorian» aktiiviset kannattajat Béla Kun ja SYKP:n Keskuskomitean jäsen August Thalheimer laativat taktiikkaa koskevien teesien luonnoksen, jossa väitettiin että Komintern on vienyt jo päätökseen propagointivaiheen voimain kokoamiseksi, joten on siirryttävä uuteen, toimintavaiheeseen. Radek laati myös teesiluonnoksen ja teki siihen myöhemmin korjauksia, mikä oli myönnytyks »vasemmistolaisille». Saatuaan nämä luonnokset Lenin arvioi Kunin ja Thalheimerin luonnoksen poliittisesti virheelliseksi »vasemmistolaisuuden» näyttelemiseksi. Hän eritteli seikkaperäisesti myös Radekin luonnoksen puutteellisuudet, varsinkin tämän »myönnytykset 'vasemmistolaisten' typeryydelle». Lenin arvosteli jyrkästi Radekia sen vuoksi, että tämä korvasi alkuperäisessä teesiluonnoksessa olleen väitteen »työväenluokan enemmistön valloittamisen» välttämättömyydestä sanamuodolla »työväenluokan *yhteiskunnallisesti ratkaisevien osien* valloittaminen». Lenin kirjoitti: »Mitä suurinta typeryyttä on heikentää tässä, tällaisessa tekstiyhteydessä ajatusta, että 'kommunismin periaatteiden kannalle' on valloitettava nimenomaan *enemmistö* työväenluokasta. — Vallan valloittamiseksi tarvitaan *tietyissä oloissa* (mm. silloin, kun työväenluokan *enemmistö* on jo valloitettu

kommunistin periaatteiden kannalle) työväenluokan yhteiskunnallisesti ratkaisevien osien enemmistön *isku* ratkaisevassa paikassa.»¹ »Kommunistiset puolueet eivät ole vielä missään valloittaneet enemmistöä (työväenluokan): eivät organisatorisen ohjauksen kannalta eivätkä myöskään kommunistin periaatteiden kannalta. Tämä on kaiken perusta. *Rikollista kevytmielisyyttä* on 'heikentää' tätä ainoan järkevän taktiikan perustaa.»²

Lenin muotoili teesien perusajatuksen näin: »Kommunistisen Internationaalin tulee perustaa taktiikkansa siihen, että se suorittaa järkkymättömästi ja järjestelmällisesti työtä *työväenluokan enemmistön* kannatuksen saamiseksi, ennen kaikkea vanhoissa *ammattiliitoissa*. Silloin voitamme varmasti joka tilanteessa... Tästä seuraa: 'avoimen kirjeen' taktiikka on välttämätön kaikkialla.»³ Leninin täsmälliseen johtopäätökseen sisältyi kongressin jälkeensä hyväksymä Kommunistisen Internationaalin strategisen linjan perusta. Lenin korosti useaan otteeseen, että teeseissä on varoitettava kommunistisia puolueita ryhtymästä ennenaikaisesti yleiseen taisteluun, jota porvaristo niille tyrkyttää, on varoitettava näyttelemästä »vasemmistolaisuutta». Hän vaati osoittamaan teeseissä yksityiskohtaisesti SYKP:n konkreettiset virheet maaliskuun esiintymisessä 1921 ja varoittamaan vakavasti näiden virheiden toistamisesta. Taktiikkaa koskeva teesiluonnos muokattiin Leninin huomautusten perusteella, se käsiteltiin muutamien kommunististen puolueiden valtuuskuntien ennakkoneuvottelussa ja esitettiin kongressille VKP(b):n valtuuskunnan nimissä. Lenin sanoi kongressissa: »Kenellekään ei tietysti ole salaisuus, että teesimme ovat kompromissin tulos. Mutta miksikä ei voisi olla niinkin? Kompromissit ovat tietyissä oloissa välttämättömiä kommunistien keskuudessa, jotka ovat kutsuneet koolle jo kolmannen kongressin ja laatineet määrätynlaiset perussäännökset. Teesejämme, jotka venäläinen valtuuskunta esitti, on tutkittu ja valmisteltu mitä yksityiskohtaisimmin ja ne ovat pitkällisen pohdinnan ja eri valtuuskuntien kanssa käytyjen neuvottelujen tulos.»⁴

Työväenliikkeen eteen nousseet uudet tehtävät vaativat nuorten kommunististen puolueiden järjestöllistä lujittamista, puoluerakennustyön periaatteiden sekä puoluetiön menetelmien

¹ V. I. Lenin. Teokset, 42. osa, s. 278.

² Sama, s. 279.

³ Sama.

⁴ V. I. Lenin. Teokset, 32. osa, s. 466.

ja sisällön parantamista. Näistä kysymyksistä laati teesiluonnoksen Otto Wilhelm Kuusinen. Hän lähetti Leninille osan järjestökysymystä koskevasta artikkelistaan ja teesit, jotka olivat artikkelellin peruskohtia. Tutustuttuaan niihin Lenin hyväksyi teesit ja kehotti Kuusista valmistamaan alustuksen kongressia varten. Lenin piti tarkoituksenmukaisimpana, että tämän alustuksen olisi esittänyt kongressissa Saksan Kommunistisen Puolueen edustaja.¹

Lenin kehotti tähdentämään järjestökysymystä koskevissa teeseissä, että useimmista Lännen legaalisisista puolueista »puuttuu puolueen *jokaisen* jäsenen *jokapäiväistä* toimintaa (*vallankumouksellista* toimintaa).

Tämä on peruspaha.

Suurimpana vaikeutena onkin juuri muutoksen aikaansaaminen tässä suhteessa.

Mutta se tärkeintä.»²

Lenin neuvoi puhumaan myös seikkaperäisesti siitä, mitä kommunistien »on tehtävä järjestymättömän ja keltaisiin liittoihin (mm. II ja 2^{1/2} Internationaaliin) järjestetyn proletariaatin ja ei-proletaaristen työväenkerrosten keskuudessa».³ Leninin kaikki neuvot ja huomautukset tähtäsivät kommunistien kenttätöön parantamiseen ja joukkojen kokoamiseen työtätekevien elinestujen puolustamisen pohjalla kommunististen puolueiden lipun alle. Kommunistiset puolueet eivät saa sulkeutua proletariaatin valvettuneimman osan suppeaan piiriin, vaan niiden on työskenneltävä laajojen työtätekevien kerrosten keskuudessa ja kiinnitettävä erityistä huomiota reformistisiin puolueisiin ja järjestöihin kuuluiin työläisiin. Leninin neuvot auttoivat kommunistisia puolueita ymmärtämään proletariaatin yhteisrintamataktiikan tarpeellisuuden. Teesien viimeistelyssä Kuusista auttoi saksalainen kommunisti Wilhelm Koenen, joka pitikin kongressissa alustuksen.

Kominternin jokaisen jaoston käytännöllisen toiminnan perusteella tehdyillä yleisillä johtopäätöksillä oli tavattoman suuri merkitys uusien päätösten valmistelulle. Kommunististen puolueiden edustajat tutustuttivat veljespuolueita omiin johtopäätöksiinsä ja arvioihinsa myötävaikuttaen siten kansainvälisen kommunistisen liikkeen strategisten ja taktisten suuntaviivojen yhteiseen määrittelyyn. Nuoret kommunistiset puolueet tutkivat erittäin huolellisesti VKP(b):n kokemusta pitäen VKP(b):tä oikeutetusti toimintansa esikuvana.

¹ Ks. *V. I. Lenin*. Teokset, 45. osa, s. 139.

² *V. I. Lenin*. Teokset, 42. osa, s. 276.

³ Sama, ss. 276—277.

Venäjän Kommunistinen Puolue piti kansainvälisenä velvollisuutenaan esittää toimintaselostuksensa kansainvälisen proletariaatin kollektiiviselle elimelle, Kominternin kongressille. VKP(b):n Keskuskomitean toimeksiannosta Lenin valmisti VKP(b):n taktiikkaa koskevan selostuksen teesit. Leninin kirjoitus »Elintarvikeverosta» käännettiin saksan, englannin ja ranskan kielelle ja julkaistiin aikakauslehdessä »Kommunistinen Internationaali», jotta kongressiedustajat olisivat voineet paremmin perehtyä VKP(b):n politiikkaan.

Kongressin aattona pidettiin Kominternin Toimeenpanevan Komitean istuntoja, joissa eriteltiin eri puolueissa vallinnutta asiaintilaa. Kongressiedustajien tapaamisilla ja keskusteluilla Leninin kanssa oli suuri merkitys. Keskustelujen aiheena olivat kommunistisen liikkeen päivänpolttavat ongelmat. Keskustelut olivat usein hyvin kiivaita, koska eräiden puolueiden edustajilla oli pyrkimys vältellä tilanteen sanelemia jokapäiväisen, huolellisen kenttätyön tehtäviä ja korvata ne »vallankumouksellisilla» tunnuksilla ja toimintakehotuksilla.

Saksalainen kommunisti Fritz Heckert on muistellut, että eräässä tällaisessa tapaamistilaisuudessa Lenin kysyi SYKP:n edustajilta: »Mitä kuvittelette työläisten ajattelevan, jos johdatte heidät taisteluun, jossa he saavat samanlaisia iskuja kuin Mansfeldissäkin? Wilhelm Koenen vastasi tähän:

— Työläiset ottavat oppia saamistaan iskuista.

— Ottavatko nytkin, kun ovat jääneet työttömiksi? Lenin kysyi. Koenen vastasi:

— Silloin mahalaukku sähköistää heidän aivonsa vallankumouksellisella energialla.

Lenin tarttui tähän sanontaan saattaakseen naurunalaiseksi koko asenteemme näihin kysymyksiin. Joka kerta, kun hän todisteli meille näkökantamme perättömyyttä, virheellisyyttä ja vaarallisuutta joidenkin kysymysten suhteen, hän lisäsi aina:

— Niin, teillä tämä kaikki johtuu siitä, että mahalaukku sähköistää aivoja.»¹

Lenin kannatti Clara Zetkiniä, joka arvosteli jyrkästi »hyökäysteoriaa» ja SYKP:n johdon maaliskuun tapahtumien aikaisia äärivasemmistolaisia virheitä.

Kongressiin valmistautumisen merkeissä 16.—18. kesäkuuta 1921 Kominternin TPK:n istunnoissa käsiteltiin Ranskan Kommunistisen Puolueen toimintaa. »Vasemmistolaiset» ryntäsivät RKP:n johtoa vastaan arvostellen sitä nuorisotyön puutteellisuuk-

¹ Воспоминания о В. И. Ленине, т. 2. М., 1957, стр. 621.

sista ja varsinkin »L'Humanité» lehdessä julkaistun artikkelin johdosta, jossa sanottiin, että kommunistien on säilytettävä »kylmäverisyys ja kuri». Lenin esiintyi jyrkästi »vasemmistolaisia» vastaan. Hän selitti, että erehtyvät ne, jotka luulevat olevan olemassa vain oikeisto-opportunistisia virheitä. On olemassa myös »vasemmistolaisia» virheitä. Jos alatte noudattaa »vasemmistolaisten» neuvoja, »tapatte vallankumousliikkeen».¹ Ranskan puoluetta on arvosteltava vain sen tiettyjen väriiden, opportunististen toimien vuoksi; puoluetta vastaan ei kuitenkaan saa hyökätä harkitsemattomasti eikä hajottaa sitä, opportunististen toimien vastapainoksi ei pidä esittää muita »vasemmistolaisia» tyhmyyksiä. »Marxilaisuus edellyttää, että osataan määritellä, millaista politiikkaa on noudatettava kulloisissakin oloissa», Lenin selitti.² »On ainoastaan yksi keino estää kommunismin voitto Ranskassa, Englannissa ja Saksassa: tehdä kiihkovasemmistolaisia tyhmyyksiä», Lenin korosti. »Jos jatkamme taistelua opportunistisia vastaan menemättä liiallisuuksiin, niin voimme olla varmoja voitosta.»³ »Kun joukot lähestyvät meitä yhä enemmän, niin on valloittettava ammattiliitot. Jos valloitamme ammattiliitot, niin se on suuri voittomme», Lenin jatkoi. »Ennen kaikkea on saatava enemmistön kannatus. Vasta sen jälkeen alamme tehdä vallankumousta taistellen samalla opportunistisia ja vasemmistolaisia tyhmyyksiä vastaan.»

Bulgarialainen kommunisti Vasil Kolarov on muistellut: »Leninin puhe selvensi täydellisesti edustajien käsitykset. He tunsivat, että siinä puhui maailmanvallankumouksen suuri johtaja, joka oli varma sen voitosta ja piti lujasti käsissään Kommunistisen Internationaalin peräsiintä.»⁴

Vähän ennen kongressin avaamista Kominternin Toimeenpanevan Komitean istunnoissa käsiteltiin Tšekkoslovakian kommunistisen liikkeen kysymyksiä. Koska Tšekkoslovakian Kommunistisen Puolueen perustaminen tapahtui asteittaisesti (aluksi vasemmistosiipi muodosti itsenäisen puolueen, johon liittyi suurin osa entisen sosiaalidemokraattisen puolueen jäsenistä, ja vasta sen jälkeen tämä vasemmistopuolue muuttui kommunistiseksi), Kominternin »vasemmisto»-aineokset sekä TšKP:n maaliskuussa 1921 perustetun saksalaisen jaoston edustajat arvostelivat jyrkästi puolueen johdon ja varsinkin Bohumir Šmeralin politiikkaa. »Vasemmistolaiset» syyttivät Šmeralia miltei tahallisesti TšKP:n

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 2, оп. 1, ед. хр. 19320, л. 12.

² Владимир Ильич Ленин. Биография. М., 1967, стр. 684.

³ ЦПА ИМЛ, ф. 2, оп. 1, ед. хр. 19320, л. 13.

⁴ О Ленине. Воспоминания зарубежных современников, стр. 144.

perustamisen vastustamisesta, julistivat hänet keskustalaiseksi ja vaativat hänen erottamistaan TšKP:n johdosta. He eivät ymmärtäneet, että sen joustavan politiikan ansiosta, jota Šmeralin johtama »Marxilainen vasemmisto» noudatti, Tšekkoslovakiassa onnistuttiin säilyttämään kommunistisen puolueen joukkoluonteisuus. Šmeralin toiminnassa ilmeni kuitenkin myös virheitä, mm. saksalaisen jaoston TšKP:hen yhdistämisen pitkittelyssä. Lenin puolusti Šmeralia. Hän sai aikaan, että kolmannen kongressin taktiikkaa koskevista teeseistä poistettiin kohta, jossa Šmeralia luonnehdittiin keskustan kannattajaksi. Lenin totesi silti, että oli väärin pitkittää TšKP:n ja saksalaisen jaoston yhdistämistä.¹ Hän esitti toivomuksen, että tšekkiläiset toverit määrittelisivät täsmällisemmin kantansa. Myöhemmin Lenin tutki huolellisesti Šmeralin alustuksen perustavassa edustajakokouksessa. Lenin alleviivasi alustuksen peruskohdat ja hyväksyi Šmeralin perustelut kysymyksissä, jotka koskivat puolueen joukkoluonteisuuden tärkeyttä, joustavan taktiikan tarpeellisuutta sekä työväenluokan liittolaisten hankkimisen välttämättömyyttä. Alustuksen tekstistä Lenin alleviivasi mm. seuraavat kohdat:

»Keski-Euroopan porvaristo on läpäissyt ensimmäisen kriittisen vaiheen sotilaallisen tappion jälkeen (tässä ja alempana alleviivaukset Leninin. — *Toim.*) ja ryhtynyt jälleen rakentamaan vanhaa riistokoneistoa... sosiaalipatriootit esiintyvät ratkaisevalla hetkellä kapitalismin suoranaisine puolustajina... Nämä puolueet on perustettu joukkopuolueiksi, ja me pystymme voittamaan ne ja kapitalistit vain siinä tapauksessa, että meistä tulee suuri Kommunistinen puolue, joukkojen puolue...» Lenin kiinnitti huomiota myös Šmeralin sanoihin siitä, että joukkojen valloittamiseksi »on tarpeen rauhallisen selittämisen, suvaitsevaisuuden ja kärsivällisyyden taktiikka», että on tärkeää suhtautua hellävaraisesti työläisten kansallistunteisiin, että ei saa suhtautua ylenkatseellisesti Slovakian köyhälistön uskonnollisiin katsomuksiin. Lenin alleviivasi alustuksesta sen kohdan, jossa puhuttiin, että puolueen on tuettava »joukkojen aktiivisia liikkeitä, lakkoja, vastalausemielensoituksia ja jopa elintarvikepulan aiheuttamia kapinoita sekä konkreettisia väkivaltatekoja ja taantumusta vastaan suunnattuja vastalausemielensoituksia», että puolueen on aina oltava yhdessä

¹ Tšekkoslovakian Kommunistisen Puolueen ja sen saksalaisen jaoston yhdistävä edustajakokous pidettiin 30. lokakuuta — 4. marraskuuta 1921.

joukkojen kanssa, ja se tulee järjestämään joukkoesiintymisiä konkreettisten vaatimusten tukemiseksi, joukkojen tarpeita silmällä pitäen. Lenin oli täysin samaa mieltä Šmeralin kanssa, kun tämä vastusti »aikomusta saada keinotekoisesti aikaan taistelutillanne olosuhteista piittaamatta» ja sanoi, että »tällaista taktiikkaa on periaatteessa vastustettava päättävästi». Lenin merkitsi myös virheelliset väittämät Šmeralin alustuksessa, muun muassa hänen väitteensä saksalaisen jaoston ja TŠKP:n viipymätöntä yhdistämistä vastaan ja eräät muut virheelliset kohdat.¹ Leninin suorittama Šmeralin alustuksen erittely osoittaa havainnollisesti, miten huolellisesti Lenin tutki kommunististen puolueiden kokemusta, miten hän huolehti siitä, että tätä kokemusta käytettäisiin hyväksi Kominternin poliittista linjaa, strategiaa ja taktiikkaa kehitellessä.

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 2, оп. 1, ед. хр. 20565, л. 2, 5, 7, 8.

KOMMUNISTISEN INTERNATIONAALIN KÖLMAS KONGRESSI

Kongressi kommunististen puolueiden taktiikasta

Kommunistisen Internationaalin kolmas kongressi avattiin 22. kesäkuuta 1921 Moskovassa. 48 maan kommunististen puolueiden, 28 nuorisoliiton ja monien muiden proletaaristen järjestöjen lähetit (kongressissa oli läsnä kaikkiaan 103 järjestön 605 edustajaa 52 maasta) kokoontuivat määrittelemään yhteisvoimin Kominternin ja sen jaostojen politiikkaa muuttuneissa oloissa ja käsittelemään monia muita kansainvälisen kommunistisen liikkeen rakentamista koskevia ajankohtaisia kysymyksiä. Kongressin päiväjärjestyksessä olivat seuraavat kysymykset: yleismaailmallinen taluspula ja Kominternin uudet tehtävät, Kominternin Toimeenpanevan Komitean toimintakertomuksen, Kominternin taktiikan, Venäjän Kommunististen Puolueen taktiikan sekä Kominternin ja sen jaostojen järjestörakenteen käsittely, ammatillisen, osuustoiminta-, nuoris- ja naisliikkeen kysymykset, muutamissa kommunistisissa puolueissa vallitseva asiointila ym. Kongressissa olivat keskeisimpinä kansainvälisen tilanteen sekä kommunististen puolueiden strategian ja taktiikan ongelmat. Lenin esiintyi kongressissa kolme kertaa: hän teki alustuksen VKP:n taktiikasta, piti puheen Italian kysymyksestä ja puheen Kommunistisen Internationaalin taktiikan puolustukseksi.

Kongressi totesi, että ensimmäinen sodanjälkeinen vallankumousliikkeen kausi, jolle oli tunnusomaista joukkojen vaistonvarainen nousu, melko epämääräiset menetelmät ja tavoitteet ja hallitsevien luokkien pakokauhu, oli pääpiirtein päättynyt. Porvaristo oli kaikissa maissa siirtynyt hyökkäykseen työläisjoukkoja vastaan niin taloudellisella kuin poliittiselläkin rintamalla. Proletariaatin yleismaailmallinen vallankumouksellinen taistelu oli tyrehdyksissä. Kapitalistisen talouden tasapaino ei kuitenkaan ollut palautunut sodan jälkeen.

Koska kapitalismin vakaannuttamisen ehtona on riiston tehostuminen, työläisten oli jatkuvasti käytävä lakkotaistelua sekä muunlaista luokkataistelua. Kapitalistisissa maissa vallitsi yhä objektiivisesti vallankumouksellinen tilanne, mutta vallankumousliike oli perääntymisvaiheessa. »Nykyisessä kriisitilanteessa kommunistisen puolueen perustehtävänä on ja pysyy proletariaatin

nykyisen puolustustaistelun johto, taistelun laajentaminen ja syventäminen, sen yhtenäisyyden aikaansaaminen ja sen kohottaminen kehityskulkua vastaavasti *lopullisen poliittisen taistelun tasolle.*»¹ Tästä tilanteen ja vallankumousliikkeen tulevien kehitysnäköalojen arvioinnista seurasi johtopäätös: on otettava huomioon kapitalismin vallankumouksellisen kukistamisen valmisteluun tarvittavan pitkäaikaisen taistelun välttämättömyys, on valmisteltava entistä perusteellisemmin vallankumousta, tutkittava syvällisesti luokkataistelun konkreettista kehitystä kapitalistimaisessa, jotta vallankumouksellisia peruseriaatteita osattaisiin soveltaa kunkin maan erikoisuuksia vastaavasti. »Mitä järjestyneempää kapitalistisesti kehittyneen maan proletariaatti on, sitä suurempaa perusteellisuutta historia vaatii meiltä vallankumouksen valmistelussa ja sitä suuremmalla perusteellisuudella meidän on valloittettava puolellemme työväenluokan enemmistö», Lenin sanoi kongressissa.² Siksi oli tehtävä loppu sellaisista »vasemmistolaisista» harhakuvitelmistä, että maailmanvallankumous etenee muka keskeytymättä myrskyisää alkuvauhtiaan, että ollaan jo uuden vallankumoussaallon harjalla ja että vallankumouksen voitto riippuu yksinomaan kommunististen puolueiden tahdosta ja aktiivisuudesta.³

Lenin ja häntä aktiivisesti kannattaneet sellaiset kommunististen puolueiden tunnetut toimihenkilöt kuin Clara Zetkin, Otto Kuusinen, Vasil Kolarov, Bohumir Smeral, Joseph Jacquemotte, Robert Minor (Ballister) ja monet muut kamppailivat sen puolesta, että kongressi olisi hyväksynyt kansainvälisessä kommunistisessa liikkeessä vallinnutta asiaintilaa ja liikkeen tehtäviä vastaavia päätöksiä. Tämän suunnan noudattaminen osoittautui melko vaikeaksi tehtäväksi, sillä huomattava osa edustajista oli saapunut kongressiin aikeissa viedä läpi »hyökkäysteoria» ja asettaa se kommunististen puolueiden tulevan toiminnan perustaksi. Näitä katsomuksia puolustaneiden nuorten kommunistien ehdoton enemmistö oli rehellisiä, vallankumouksen asialle uskollisia henkilöitä, mutta he ymmärsivät väärin puolueensa perustehtävän silloisessa tilanteessa ja tekivät vallankumouksellisen innostuksensa ja kokemattomuutensa vuoksi »vasemmistolaisia» virheitä. Keskustelua kävivät aate- ja taistelutoverit, jotka olivat yksimielisiä tärkeimmästä, nimittäin siitä, että taistelu proletarisen vallankumouksen puolesta on välttämätöntä, mutta heidän taistelumenetelmiä

¹ Коммунистический Интернационал в документах 1919—1932. М., 1933. стр. 179.

² V. I. Lenin. Teokset, 32. osa, s. 430.

³ О Ленине. Воспоминания зарубежных современников. стр. 45.

ja -keinoja koskevat katsomuksensa olivat eriäviä. Kongressissa oli läsnä puheoikeuksin myös vähäinen »ultravasemmistolaisten» ryhmä, joka kannatti äärimmäistä lahkolais- ja seikkailuhenkistä politiikkaa. Ryhmään kuuluivat Saksan Kommunistisen Työväenpuolueen edustajat ja anarkosyndikalismin voimakkaan vaikutuksen alaisina olleiden hollantilaisten »vasemmistolaisten» edustajat.

Ääriavasemmistolaisia tendenssejä ilmeni myös Zinovjevin selonteossa Kominternin Toimeenpanevan Komitean toiminnasta. Vastoin Leninin ohjeita siitä, että voimat olisi keskitettävä kommunististen puolueiden ja joukkojen yhteyksien lujittamiseen, työväenluokan enemmistön kannatuksen saamiseen ja puolueiden toiminnassa esiintyneiden »vasemmistolaisten typeryyksien» voittamiseen Zinovjev kehotti edustajia tehostamaan taistelua pääasiallisesti kommunistisissa puolueissa olleita oikeistolaisia ja keskustalaisia aineksia vastaan. Hän sanoi tätä taistelua »päätehtäväksi».¹ Muutamat Italian (E. Gennari, U. Terracini), Saksan (F. Heckert, W. Koenen) ja Unkarin (M. Rákosi) kommunististen puolueiden edustajat vaativat tehostamaan mahdollisimman paljon taistelua keskustalaisia ja puolikeskustalaisia aineksia vastaan ja erottamaan ne kommunistisista puolueista. He lukivat perusteettomasti näihin aineksiin myös ne henkilöt, jotka vaativat kommunistisilta puolueilta joustavampaa taktiikkaa. »Vasemmistolaiset» suhtautuivat itse asiassa samalla tavalla opportunistisiin ja keskustalaisiin sosiaalidemokraattijohtajiin kuin myös niihin entisiin sosiaalidemokraatteihin, jotka olivat liittyneet kommunistiseen puolueeseen, mutta eivät olleet vielä vapautuneet vanhoista käsityksistään ja ennakkoluuloistaan. Kysymyksessä ei siis ollut kommunististen puolueiden uusien jäsenten uudelleenkasvattaminen, vaan konemainen kamppailu puolueen »puhtaudesta» ja kaikkien niiden häätämistä pois, jotka eivät olleet vielä luopuneet virheellisistä katsomuksistaan. »Vasemmistolaiset» kiistivät itse asiassa toiminnan kommunististen puolueiden joukkoluonteisuuden aikaansaamiseksi. He eivät ymmärtäneet, miten tärkeää oli rakentaa uudella tavalla kommunististen puolueiden työ joukkojen valloittamiseksi, eivätkä myöskään sitä, että kansanjoukkojen siirtymisellä vallankumouksen kannalle oli ratkaiseva merkitys. Leninin arvion mukaan kansainvälisessä kommunistisessa liikkeessä vallinneen asiointilan »ydin» oli siinä, että »eräät Kommunistisen Internationaalin parhaimmat ja vaikutusvaltaisimmat osat... olivat hivenen verran liioitelleet 'taistelua keskustalaisuutta vastaan',

¹ III Всемирный конгресс Коммунистического Интернационала. Стенографический отчет. П., 1922, стр. 85, 86, 101.

ylittäneet hivenen verran sen rajan, jonka toisella puolella tuo taistelu muuttuu urheiluksi, sen rajan, jonka toisella puolella alkaa vallankumouksellisen marxilaisuuden komprometointi...

Liioittelu oli vähäistä. Mutta se oli suunnattoman vaarallista.»¹
»Liioittelu taasen, ellei sitä olisi korjattu, olisi vienyt Kommunistisen Internationaalin aivan varmasti turmioon.»² »Keskustalaisvastaisen taistelun liioittelu merkitsee keskustalaisuuden *pelastamista*, sitä että *lujitetaan* sen asemaa, sen vaikutusvaltaa työläisten keskuudessa.»³

Lenin sanoi, että oikeisto-opportunismia ja »vasemmisto»-lahkolaisia vastaan taisteltaessa kommunististen puolueiden on käytettävä mahdollisimman paljon hyväkseen jo saatua vallankumouksellista kokemusta, ennen kaikkea bolševikkien kokemusta. Lenin totesi usein, että bolševikkipuolueen ja Lokakuun vallankumouksen kokemuksella on yleismaailmallinen merkitys ja että bolševikkien taktiikka on esikuvana koko maailman kommunistiselle liikkeelle. Hän varoitti samalla jäljentämästä sokeasti ja soveltamasta kaavamaisesti tätä kokemusta. Kongressissa Lenin korosti: »Me emme ole koskaan halunneet Serratin jäljittelevän Italiassa Venäjän vallankumousta. Se olisi tyhmää. Meillä on riittävästi järkeä ja joustavuutta välttääksemme *tekemästä* sellaista tyhmyyttä.»⁴

Kommunistisen puolueen ensimmäisenä perustamisvaiheena on todenteolla suoritettu lopullinen, selvä ja päättävä ero reformismista, Lenin sanoi. »Toinen etappi ei suinkaan tule olemaan vallankumouksellisten tunnusten toistamista. Se on ilmenevä siinä, että hyväksytään meidän viisaat ja taitavat ratkaisumme, jotka tulevat aina olemaan sellaisia ja joissa toistuu aina: vallankumouksellisia peruseräjänteitä on sovellettava eri maiden erikoisuuksia vastaavasti.»⁵

Lenin kehotti kommunisteja ottamaan huomioon, että joustava ja varovainen taktiikan noudattaminen on tarpeellista, mutta varoitti samalla, että tämä ei saa missään tapauksessa merkitä luopumista vallankumoustaistelusta. Oikeistolaisia arvostellen Lenin sanoi: »Jos taistelun jälkeen, johon on osallistunut satoja tuhansia, joku esiintyy tuota taistelua vastaan ja käyttäytyy kuten Levi, hänet on erotettava.»⁶ Kun eri maiden työläisten käymän

¹ V. I. Lenin. Teokset, 32. osa, s. 521.

² Sama.

³ Sama, s. 522.

⁴ Sama, s. 465.

⁵ Sama, s. 463.

⁶ Sama, s. 471.

taistelun välttämätön koordinointi tulkitaan siten, että väkiluvultaan pienemmän maan pitää odottaa, kunnes toinen, rikkaampi ja väkiluvultaan suurempi maa nousee taisteluun ensin, niin se on suoranaista petkutusta, kuten Lenin sanoi. »Koordinoinnin pitää olla sitä, että toverit muista maista tietäisivät, mitkä momentit ovat suurimerkityksisiä. Tärkein koordinoinnin tulkinta on seuraava: seurattakoon paremmin ja nopeammin hyviä esimerkkejä.»¹

Kominternin kongressi tähdensi, että kommunististen puolueiden, mm. Tšekkoslovakian Kommunistisen Puolueen, on hylättävä »kaikki keskustalaiset horjuntaperinteet»². Tapaamistilaisuudessa saksalaisen, puolalaisen, tšekkoslovakialaisen, unkarilaisen ja italialaisen valtuuskunnan jäsenten kanssa Lenin sanoi, että huolestuttaa se, »kehittykö tilanne Tšekkoslovakiassakin todella hyökkäyksen valmisteluun asti vai rajoitutaanko siellä pelkkään jaaritteluun vaikeuksista».³ Mikäli »virhe koskee rohkeutta hyökätä, niin se ei ole suinkaan pieni virhe, vaan petos... Se teoria, että me suoritamme vallankumouksen, mutta vasta sitten, kun toiset ovat lähteneet liikkeelle, on pohjaltaan väärä.»⁴

Kolmannen kongressin äänenkannattajassa, »Moskova»-lehdesä julkaistiin 1. heinäkuuta saksalaisen, itävaltalaisen ja italialaisen valtuuskunnan allekirjoittamat korjaukset taktiikkaa koskevaan teesiluonnokseen. Niissä ei arvosteltu SYKP:n Keskuskomitean maaliskuun esiintymisen aikaisia virheitä, vaan kehoitettiin hyväksymään »hyökkäysteoria» ja poistamaan teeseistä kaikki se, mikä oli suunnattu »kärsimättömien ja poliittisesti kokemattomien vallankumouksellisten ainesten» noudattamia tendenssejä vastaan. Korjauksissa kehoitettiin pyyhkimään pois maininta »Avoimesta kirjeestä» ja poistamaan sana »enemmistö» teesin siitä kohdasta, jossa puhuttiin, että kommunististen puolueiden on saatava työväenluokan enemmistö kannattamaan kommunismin periaatteita. Nämä kolmen valtuuskunnan korjausehdotukset, joihin yhtyivät Tšekkoslovakian Kommunistisen Puolueen saksalaisen jaoston valtuuskunta, Unkarin valtuuskunnan enemmistö ja Kommunistisen Nuorisointernationaalin edustajat, kärjisti jyrkästi väittelyä kongressissa.

Lenin puhui kongressin istunnossa 1. heinäkuuta ja selitti Kommunistisen Internationaalin taktiikan periaatteita sekä »vasemmisto»-opportunistimin vaarallisuutta kommunistisen liikkeen kohtaloille. »Ei kongressi ryhdy päättävään hyökkäykseen

¹ V. I. Lenin. Teokset, 42. osa, s. 287.

² Коммунистический Интернационал в документах. М., 1933. стр. 187.

³ V. I. Lenin. Teokset, 42. osa, s. 286.

⁴ Sama.

tuollaisia virheitä, tuollaisia 'vasemmistolaisia' typeryyksiä vastaan, silloin koko liike on tuhoon tuomittu», Lenin sanoi.¹ Hän tähdensi, että taktiikkaa koskevien teesien tarkoituksena oli Kominternin peruslinjan määrittely, ja nämä teesit ovat tarpeen varsinkin sen jälkeen, kun kommunistit eivät ole ainoastaan muodollisesti tuominneet aitoja keskustalaisia, vaan ovat myös erottaneet heidät puolueesta. Lenin muistutti, että Kominternin I ja II kongressin tunnuksena oli: »Alas keskustalaiset». Keskustalaisjohtajia vastaan käydyin päättävän taistelun tietä valloitettiin Kominternin kannalle Saksan, Ranskan ym. maiden keskustalaisten puolueiden kumoushaluiset jäsenet. Oli mentävä eteenpäin. »Nyt meidän on käännettävä toista puolta vastaan, jota myös pidämme vaarallisen»,² »edessämme on nyt toisenlaisia ja tärkeämpiä kysymyksiä kuin keskustalaisten jahtaaminen.»³ »Sen asemesta tovereiden olisi pitänyt oppia käymään todellista vallankumoustaistelua»,⁴ »ei pidä harrastaa tyhjää suunsoittoa, vaan on ryhdyttävä oppimaan, oppimaan tehtyjen virheiden pohjalta, miten taistelu voidaan järjestää paremmin.»⁵

Lenin korosti, että teesikorjauksissa niin ilmeisenä esiintynyt »vasemmistolainen» suuntaus on muuttunut niin vahingolliseksi ja vaaralliseksi, että »tuota suuntaa vastaan pitää taistella sääliittä, koska muussa tapauksessa ei ole kommunismia eikä Kommunistista Internationaalia».⁶ Lenin sanoi kommunistille häpeälliseksi teoksi sitä, että »vasemmistolaiset» kiistivät työväenluokan enemmistön voittamisen tehtävän ja esiintyivät »Avointa kirjettä» vastaan. »Joka ei käsitä sitä, että Euroopassa — missä melkein kaikki proletaarit ovat järjestyneitä — meidän on voitettava puolellemme työväenluokan enemmistö, hän on kommunistisen liikkeen kannalta menettänyt miestä.»⁷ Perustellen proletariaatin ja yleensä työtätekevien enemmistön kannatuksen saavuttamista Lenin sanoi: »Meidän puolueemme Venäjällä oli pieni, mutta kanssamme oli sen lisäksi myös Työläisten ja talonpoikien Neuvostojen enemmistö koko maassa. Missä se on teillä? Meidän puolellemme oli melkein puolet armeijasta, joka silloin käsitti vähintään 10 miljoonaa miestä. Onko teidän puolellanne armeijan

¹ V. I. Lenin. Teokset, 32. osa, s. 466.

² Sama, s. 475.

³ Sama.

⁴ Sama.

⁵ Sama.

⁶ Sama, s. 467.

⁷ Sama, s. 468.

enemmistö? Osoittakaa minulle sellainen maa!»¹ »Kun puhutaan, että me voitimme Venäjällä siitä huolimatta, että meillä oli pieni puolue, niin sillä vain osoitetaan, ettei ole ymmärretty Venäjän vallankumousta ja ettei ensinkään ymmärretä sitä, miten vallankumousta pitää valmistella.»²

Selittäessään kongressiedustajille, että kommunistien on voitettava puolelleen laajat joukot, Lenin totesi, että käsite »joukot» on muuttuva, se muuttuu taistelun luonteen muuttuessa. Taistelun alussa riitti muutama tuhat vallankumouksellista, että voitiin puhua joukoista. Kun puolue onnistuu saamaan taisteluun mukaan muitakin kuin omat jäsenensä, kun se onnistuu saamaan liikkeelle myös puolueettomat, niin se on jo joukkojen valloituksen alkua. Vallankumouksen aikana »joukko»-käsitteeseen sisältyy jo enemmistö, eikä yksinomaan työläisten enemmistö, vaan kaikkien sorrettujen enemmistö. Lenin toisti yhä uudelleen, että »voiton saavuttamiseksi, vallan säilyttämiseksi ei riitä pelkkä työväenluokan enemmistö... vaan tarvitaan myös riistetyin ja työtätekevään maalaisväestön enemmistöä».³ Vallankumouksellisessa puolueessa ei voida kiistellä vallankumouksellisen hyökkäyksen välttämättömyydestä, on tarpeellista ymmärtää oikein, että menestyksen perusedellytyksenä on hyökkäyksen valmistelu, ennen kaikkea kaupunkien ja maaseudun työtätekevien joukkojen enemmistön valloittaminen.

Lenin paljasti »vasemmisto»-kommunistien virheet, kehotti tunnustamaan ne avoimesti ja rohkeasti ja korjaamaan nuo virheet. Kiihkeän puheensa päätteeksi hän sanoi: »Emme saa peitellä virheitämme vihollisen edessä. Kuka pelkää sitä, ei ole vallankumouksellinen. Päinvastoin, jos sanomme työläisille avoimesti: 'Niin, me olemme tehneet virheitä', se merkitsee, että vastaisuudessa virheet eivät toistu ja että osaamme valita ajankohdan paremmin. Jos sitten varsinaisen taistelun aikana puolellemme tulee työtätekevien enemmistö — ei pelkkä työväenluokan enemmistö, vaan kaikkien riistettyjen ja sorrettujen enemmistö — silloin me todella voitamme.»⁴

Leninin puhe teki valtavan vaikutuksen kongressiedustajiin. Koenen muisteli: »Kongressin osanottajien painostava jännittyneisyys laukesi.»⁵ Tuohon aikaan aktiivisesti »vasemmistolaisia»

¹ Sama, s. 469.

² Sama, s. 472.

³ Sama, s. 475.

⁴ Sama, ss. 475—476.

⁵ О Ленине. Воспоминания зарубежных современников, стр. 368.

katsomuksia puolustanut Terracini kirjoitti myöhemmin, että Leninin puhuessa hän ymmärsi »mikä ankara tuomio sisältyi Leninin sanoihin, jotka paukkuivat ikään kuin moukarin iskut, kun hän lausui ne hänen osakseen tulleen korkean velvollisuuden pakottamana. Tuona velvollisuutena oli minun ja meidän kaikkien pelastaminen virheeltä, josta olisi saattanut tulla korjaamaton ja tuhoisa paitsi meille myös kaikkein suurimmalle ja jaloimmalle yhteiskunnallisen vapautuksen asialle, joka on meidän kaikkien yhteinen asia... Myöhemmin tämä opetus oli minulle hyödyksi nelikymmenvuotisella kommunistin taistelutaipaleella.»¹

Robert Minor (Ballister) ilmoitti, että Amerikan Kommunistisen Puolueen valtuuskunta hyväksyi täysin »Venäjän valtuuskunnan esittämät teesit taktiikkakysymyksestä.»² Clara Zetkin kannatti lämpimästi Leninin puhetta. »Me kiitämme venäläisiä veljiämme ja kiitämme Venäjän proletaareja paitsi siitä, että he ovat antaneet meille taistelumenetelmät ja -keinot hetkellä, jolloin vanha maailma on hajoamassa maailmanvallankumouksen vaikutuksesta, me kiitämme heitä ennen kaikkea siitä, että he ovat osoittaneet meille, mitkä valtavat voimat piilevät vallankumoustaistelun tahdossa.»³ »Ranskalainen valtuuskunta ilmoittaa hyväksyvänsä täydellisesti Venäjän Kommunistisen Puolueen esittämät teesit», Vaillant-Couturier sanoi kongressin puhujankorokkeelta.⁴ Ison-Britannian Kommunistisen Puolueen valtuuskunta pääpiirtein »hyväksyy esitetyt teesit», Thomas Bell lausui.⁵ Teesejä kannattivat myös Tšekkoslovakian ynnä muiden maiden kommunististen puolueiden valtuuskunnat.⁶ Kongressissa vallitsi veljellisen yhteistyön ja proletaarisen internationalismin henki, vaikka keskustelut olivatkin usein hyvin kiivaita. Kommunististen puolueiden edustajat pyrkivät yhteisvoimin löytämään oikean vastauksen kysymykseen, miten kommunistien on toimittava vastaisuudessa, miten on valmistauduttava edessä oleviin puolustus- ja hyökkäystaisteluihin. Siksi käsittelyn lainomaisena tuloksena oli se, että edustajien ehdoton enemmistö hylkäsi »vasemmistolaisten» virheelliset katsomukset. Kongressiedustajat vakuutuivat siitä, että kansainvälisen kommunistisen liikkeen rikkaaseen kokemukseen

¹ Sama, s. 395.

² III Всемирный конгресс Коммунистического Интернационала, стр. 270.

³ Sama, s. 286.

⁴ Sama.

⁵ Sama, s. 288.

⁶ Sama, s. 256.

perustuva leniniläinen asennoituminen kommunististen puolueiden tehtäviä ja toimintamenetelmiä koskevissa kysymyksissä vastaa yksinomaisesti proletariaatin luokkataistelun jatkuvan kehityksen etuja ja antaa mahdollisuuden valloittaa kansanjoukot kommunistien puolelle.

»Kongressi asettui kannattamaan Leniniä», Kuusinen muisteli.¹ »Vasemmistolaisten» korjausten alullepanijat antoivat kongressin puhemiehistölle ilmoituksen, jossa lausuiivat hyväksyvänsä niiden taktiikkaa koskevien teesien peruseriaatteet, jotka venäläinen valtuuskunta oli esittänyt yksinomaan ja selvästi Leninin ja muiden VKP(b):n edustajien lausuntoja vastaavasti.² Kongressi hyväksyi yksimielisesti taktiikkaa koskevat teesit, joissa sanottiin, että kommunististen puolueiden tärkeimpänä tehtävänä on ennen muuta työväenluokan enemmistön saaminen vaikutusvaltaansa, työväenluokan ratkaisevan osan saaminen mukaan taisteluun, *»väliön osallistuminen työväenjoukkojen taisteluun, tämän taistelun kommunistinen johto ja suurten, vallankumouksellisten, kommunististen joukkopuolueiden perustaminen taistelun kuluksa»*³. Teeseissä tähdennettiin, että kommunistien osallistuminen taisteluun proletariaatin jokapäiväisten elintärkeiden vaatimusten puolesta on hyvin tärkeää. Kongressi totesi, että työtätekevien osavaatimuksia puolustava liike on välittömässä yhteydessä niihin näköaloihin, jotka lähentävät joukkoja sosialistisen vallankumouksen tehtäviin. »Kommunistit saavat tosiaan nostetuksi laajat proletaarijoukot taisteluun diktatuurin puolesta ainoastaan ottamalla käsiinsä proletariaatin käytännöllisen taistelun johdon, ainoastaan kannustamalla tätä taistelua», teeseissä sanottiin.⁴

Vastoin niiden »vasemmistolaisten» väitteitä, jotka suhtautuivat ylenkatseellisesti osavaatimusten puolustamiseen ja kehottivat keskittämään kaikki voimat aseellisen hyökkäyksen järjestelyyn, kongressi totesi, että proletariaatti ei voi »luopua taistelusta elintärkeiden, ajankohtaisten vaatimustensa puolesta niin kauan kuin se ei pystytä diktaturiaan»⁵. Taktiikkaa koskevissa teeseissä sanottiin, että kommunistiset puolueet eivät esitä sosiaalidemokraattisen mallin mukaista minimiohjelmaa, jonka olisi kapitalismin puitteissa lujitettava ja korjailtava kapitalismin horjuvaa rakennusta. Asettaessaan taistelun proletariaatin konkreettisten

¹ O. W. Kuusinen. Valitut teokset. Kustannusliike Edistys, Moskova, s. 567.

² ЦПА ИМЛ, ф. 512, оп. 1, ед. хр. 8133, л. 1.

³ Коммунистический Интернационал в документах, стр. 183.

⁴ Sama, s. 189.

⁵ Sama.

vaatimusten puolesta välittömäksi tehtäväksi kongressi lähti siitä, että näiden vaatimusten tyydyttäminen kokonaisuudessaan horjuttaa porvariston valtaa, organisoii proletariaattia ja muuttuu työväenluokan valtataistelun vaiheeksi. Kommunistisen puolueen on esitettävä uusia tunnuksia ja kohotettava työtätekevien taistelua korkeammalle asteelle sitä mukaa kuin kehittyy liike konkreettisten vaatimusten puolesta. Kongressi varoitti, että »jokainen vastaväite osavaatimusten esittämistä vastaan, jokainen syytös reformismista osittaistaistelun vuoksi johtuu siitä, ettei käsitetä vallankumoustoiminnan elintärkeitä tarpeita, mikä on ilmennyt siinä, että erinäiset kommunistiset ryhmät ovat vastustaneet ammattiliittoihin osallistumista ja parlamenttitoiminnan hyväksikäyttöä. Kysymys ei ole proletariaatin kehottamisesta tavoittamaan lopullisia päämääriä, vaan siitä, että kohotettaisiin proletariaatin käytännöllistä taistelua, joka vain yksin saattaa johtaa proletariaatin taisteluun lopullisten tavoitteiden puolesta.»¹

Kongressi perusteli syvällisesti työtätekevien konkreettisten osavaatimusten puolesta käytävän taistelun ja sen toiminnan keskinäistä yhteyttä, jonka tarkoituksena on saada joukot ymmärtämään kapitalistisen järjestelmän kukistamisen välttämättömyys, ja havainnollisti Leninin perusajatusta sosialismin puolesta käytävän taistelun menetelmistä.

Kongressi hylkäsi päättävästi »hyökkäysteorian» ja tähdensi, että kärsimättömien ja poliittisesti kokemattomien kumoushaluisten aineiden yritykset turvautua erinäisissä kysymyksissä äärimäisiin menetelmiin, jotka ovat itse asiassa ratkaisevan vallankumousskapinan menetelmiä, puhuvat mitä vaarallisimmasta seikkailuhalusta, ja mikäli noihin menetelmiin satutaan tosiaan turvautumaan, ne voivat tehdä tyhjäksi proletariaatin vallanottoon tähtäävän todellisen vallankumouksellisen valmistelutyön.

Työväenluokan eri maissa käymän taistelun kokemukseen ja SYKP:n »Avoimen kirjeen» antamaan esimerkkiin pohjautuen kongressi teki johtopäätöksen, että työväenluokan kaikki osastot ja järjestöt on saatava mukaan yhteiseen taisteluun jokapäiväisten, elintärkeiden tarpeiden tyydyttämisestä. »Ottaa huomioon, että Länsi-Euroopassa ja Amerikassa, missä työväenjoukot ovat järjestyneet ammattiliitoiksi ja poliittisiksi puolueiksi ja missä siitä syystä voidaan vain ani harvoissa tapauksissa odottaa itseltään syntyviä liikkeitä, kommunististen puolueiden on pyrittävä aloittamaan yhteinen taistelu proletariaatin lähimpien etujen puo-

¹ Коммунистический Интернационал в документах, стр. 191.

lesta tehostamalla vaikutustaan ammattiliitoissa ja voimistamalla painostusta muihin proletariaattiin nojaaviin puolueisiin.»¹

Työväenliikkeen käytännöstä tekemiensä yleisten johtopäätösten ja tuon käytännön kollektiivisen käsittelyn perusteella Leninin ratkaisevaan apuun nojaten kommunistiset puolueet panivat alulle Kominternin III kongressissa uuden vaiheen kansainvälisen kommunistisen liikkeen historiassa. Se oli proletariaatin yhteisrintaman luomiseen suunnatun toiminnan vaihe.

III kongressi asetti kommunististen puolueiden tehtäväksi saada puoliproletaariset ja pikkuporvarilliset kansankerrokset, ennen muuta pientalonpojisto sekä pikkuporvariston, toimihenkilöiden ja sivistyneistön edistykellinen osa proletariaatin puolelle pitäen silmällä laajan yhteisrintaman perustamista pääoman hyökäystä vastaan.

Saksan Yhdistyneen Kommunistisen Puolueen edustajakokoukselle osoittamassaan kirjeessä Lenin selitti III kongressin päätösten merkitystä ja neuvoi: »Ei saa menettää kylmäverisyyttä ja mielenmalttia; on järjestelmällisesti korjattava entisiä virheitä; pyrittävä johdonmukaisesti valloittamaan työväenjoukkojen enemmistö niin ammattiliitoissa kuin niiden ulkopuolellakin; rakennettava kärsivällisesti lujaa ja viisasta kommunistista puoluetta, joka pystyy toden teolla johtamaan joukkoja kaikissa ja kaikenlaisissa tapahtumien käänneissä; luotava oma strategia, joka olisi 'valistuneimman' (ylensä vuosisatojen kokemuksen ja varsinkin 'Venäjän kokemuksen' valistaman) eturivin porvariston parhaan kansainvälisen strategian tasolla. Nämä ovat tehtäviä, joita Saksan proletariaatin pitää suorittaa, joita se suorittaa ja jotka takaavat sille voiton.»² Lenin siteerasi kirjeessään varta vasten III kongressin taktiikkaa koskevista teeseistä jakson, jossa Italian Kommunistiselle Puolueelle asetettiin tehtäväksi työväenluokan kaikkien järjestöjen liittäminen yhteen taistelussa fasismia vastaan. Lenin ei asettanut yhteisrintaman perustamiselle sellaista ehtoa, että reformististen puolueiden rivijäsenten olisi pitänyt katkaista välinsä näiden puolueiden johtoon. Tärkeintä oli saada joukot osallistumaan yhteisrintamana taisteluun, jossa ne varmistuisivat oman kokemuksensa perusteella yhtenäisyyden tarpeellisuudesta sekä siitä, että kommunistien politiikka on oikeaa, ja asettuisivat kommunistien kannalle. Lenin kirjoitti: »Tällainen valloitus edistyy koko maailmassa kaikkialla ja kaikin tavoin. Ryhtykäämme valmistelemaan sitä vielä perusteellisemmin

¹ Коммунистический Интернационал в документах, стр. 193.

² V. I. Lenin. Teokset, 32. osa, ss. 514—515.

ja huolellisemmin, älkäämme päästäkö ohitse yhtään merkittävää tapausta, jolloin porvaristo pakottaa proletariaatin nousemaan taisteluun, oppikaamme määrittelemään oikein ne hetket, jolloin proletariaatin *joukot eivät voi olla* nousematta yhdessä meidän kanssamme.

Silloin voitto on taattu, olivatpa erilliset tappiot ja suuren marssimme erilliset matkaosuudet miten vaikeita tahansa.»¹

Leninin alustus VKP(b):n taktiikasta

Lenin alusti 5. heinäkuuta VKP(b):n taktiikasta. Hän eritteli perusteellisesti silloista kansainvälistä tilannetta, vallankumous-taistelun näköaloja ja tehtäviä ja luonnehti maailman vallanku-mousliikettä yhtenäisenä prosessina, jossa vaikuttaa kolme päävoimaa: Neuvosto-Venäjä, kapitalistimaiden vallankumousliike ja sorrettujen kansojen vapautustaistelu. Lenin arvioi kansallisen vapautusliikkeen aktiiviseksi vallankumoukselliseksi tekijäksi ja sanoi, että »maailmanvallankumouksen tulevilla ratkaisevissa taisteluissa maapallon väestön enemmistön liike, joka alussa täh-tää kansalliseen vapautukseen, kääntyy kapitalismia ja imperia-lismia vastaan».²

Lenin osoitti Neuvosto-Venäjällä toteutettujen sosialististen uudistusten kansainvälisen merkityksen. Kommunistinen puolue piti sosialismin rakentamista neuvostomaassa kansainvälisenä vel-vollisuutenaan, tärkeänä panoksena maailman vallankumousliik-keen kehitykseen. Puheessaan VKP(b):n 10. yleisvenäläisessä konferenssissa, joka pidettiin vähän ennen kongressin avaamista, Lenin sanoi: »Nyt me vaikutamme kansainväliseen vallankumouk-seen pääasiallisesti talouspolitiikallamme. Kaikki katsovat Venä-jän Neuvostotasavaltaan, kaikki työtätekevät maailman kaikissa maissa ilman mitään poikkeusta ja ilman mitään liioittelua... Taistelu on siirtynyt tälle alalle maailman mitassa. Jos ratkaisem-me tämän tehtävän, niin silloin voitamme kansainvälisessä mitas-sa varmasti ja lopullisesti.»³

III kongressissa tekemässään alustuksessa Lenin luonnehti uuden talouspolitiikan (nep) yleisiä periaatteita, jotka soveltuvat kaikkiin sosialismin tielle lähteviin maihin. Hän osoitti, että uusi talouspolitiikka ei ole yksityisongelma, vaan yksi tärkeimmistä

¹ *V. I. Lenin. Teokset, 32. osa, s. 523.*

² *Sama, s. 481.*

³ *Sama, s. 435.*

maailmanvallankumouksen kehityksen kysymyksistä. Uusi talouspolitiikka oli voittaneen proletariaatin siirtymäkaudella noudattamaa talouspolitiikkaa. Sen tarkoituksena oli luoda sosialismin taloudellinen perusta kehittämällä kaikinpuolisesti teollisuutta, joka pystyisi uudelleenjärjestämään myös maatalouden. Sen tarkoituksena oli turvata sosialismin täydellinen voitto kapitalismista käyttämällä hyväksi tavara- ja rahasuhteiden mekanisme ja antamalla yksityiskapitalistisille aineksille tietyn toimintavapauden työläisten ja talonpoikien liiton, teollisuuden ja maatalouden liiton pohjalla; lopullisena tarkoituksena oli riistäjäluokkien hävittäminen. Lenin perusteli työväenluokan ja talonpoijiston liiton välttämättömyyttä osoittaen, että se on proletariaatin diktatuurin korkein periaate, näiden luokkien taloudellisen liiton kehittymisen ja lujittumisen lainomaisuus. Neuvosto-Venäjällä elintarvikeyljäämien luovutusvelvollisuuden korvaaminen elintarvikeverolla olikin tämän liiton taloudellisena perustana. Tämä toimenpide viitoitti tien talonpoikaisjoukkojen vähittäiselle vetämiselle mukaan sosialistiseen rakennustyöhön ja sillä oli valtava merkitys ensimmäisen proletaarisen valtion sisäisen taloudellisen ja poliittisen lujittamisen kannalta.

Lenin korosti, että »tämä tehtävä on niitä sosialistisen rakennustyön vaikeimpia tehtäviä, jotka nousevat kaikkien kapitalististen maiden eteen».¹

Määritellään uuden talouspolitiikan pohjalta sosialismin rakentamisen käytännöllisiä teitä VKP(b) otti huomioon Neuvosto-Venäjän talouden omalaatuisuuden siirtymäkaudella ja sen erilaiset talousmuodot, joista tärkeimpiä olivat sosialismi, talonpoikien pientavaratalous ja kapitalismi. Puolue otti huomioon, että kapitalismista sosialismiin siirtymisen konkreettiset muodot ovat väistämättömiä ja niiden on oltavakin moninaisia niiden olosuhteiden mukaan, joissa sosialismin rakentaminen aloitetaan ja ennen kaikkea sen mukaan, vallitseeko kyseisessä maassa koneellinen suurtuotanto vai pientalous.

Uusi talouspolitiikka edellytti sellaisten muotojen ja menetelmien soveltamista, jotka turvasivat monimuotoisen talouden vähittäisen muuttamisen sosialistiseksi taloudeksi. Sen tarkoituksena oli tehdä kaupungin ja maaseudun välisen vaihdon, kaupallisen liiton välityksellä mahdolliseksi proletaarisen valtion vaikutus pientavaratalouteen ja valmistella talonpoikaisjoukkojen siirtymistä sosialismin tielle. Tämä oli mahdollista vain niillä chdoilla, että poliittinen johto kuului työväenluokalle, että maassa toteutettiin

¹ V. I. Lenin. Teokset, 32. osa, s. 454.

socialistista teollistamista ja että valtio antoi taloudellista apua talonpojistolle. VKP(b):n uuden talouspolitiikan punaisena lankana oli Leninin ajatus maan teollistamisen, sähköistämisen ja talonpoikaistalouden osuustoiminnallistamisen elimellisestä yhteydestä.

»Ultravasemmistolaisten» ryhmien — Saksan Kommunistisen Työväenpuolueen, Hollannin »vasemmistolaisten» ja VKP(b):n »työväenoppositio»-ryhmän — edustajat arvostelivat kongressissa uutta talouspolitiikkaa. He väittivät, että puolueen tällainen politiikka vaikeuttaa muka maailmanvallankumouksen kehitystä ja myötävaikuttaa kapitalismin voimistumiseen koko maailmassa. »Ultravasemmistolaiset» yrittivät todistella, että kapitalistimaiden vallankumouksellisen proletariaatin edut ja neuvostomaan edut ovat ristiriidassa keskenään. Ääriavasemmistolaiset lahkolaiset eivät halunneet ymmärtää maailman vallankumousprosessin todellista kulkua eivätkä neuvostomaan socialistisen rakennustyön maailmanhistoriallista merkitystä, vaan julistivat tunnuksen »edistettävä vallankumousta mahdollisimman lyhyessä ajassa»¹ ja esittivät sen tapaisia seikkailuhenkisiä vaatimuksia kuin yleisen »sabotaasin» järjestäminen. Saatuaan kommunistisilta puolueilta kovan vastaiskun ääriavasemmistolaiset koettivat saada aikaan kansainvälisen kommunistisen liikkeen hajaannuksen ja huusivat kommunistisissa puolueissa ja Kommunistisessa Internationaalisessa olevan opposition tarkoituksenmukaisuutta. Ääriavasemmistolaisten nimissä Henriette Roland-Holst sanoi kongressissa, että Kominternin normaalin ja terveen kehityksen kannalta olisi tarpeellista, että siihen kuuluisi »vasemmistolaisia» ja »ääriavasemmistolaisia» puolueita, vaikka ne eivät alistuisikaan Kominternin kuriin. Ääriavasemmistolaiset puolustelivat tällaisen opposition tarpeellisuutta sillä, että Kominternissa oli muka vastustettava VKP(b):n vaikutusta, sillä VKP(b) jarruttaa vallankumouksen kehitystä valtiollisia näkökohtiaan silmällä pitäen. Kongressissa ääriavasemmistolaiset turvautuivat teoissaan ja esiintymisissään kaikenlaisille kansainvälisen kommunistisen liikkeen hajottajille ominaisiin poliittisen taistelun menetelmiin: yritykseen tyrkyttää kommunistisille puolueille dogminsa hajottaakseen liikkeen ja ennen kaikkea yritykseen erottaa toisistaan ja asettaa vastakkain toisaalta kapitalistimaiden kommunistiset puolueet ja toisaalta bolševikkipuolue, jota syytettiin siitä, että se oli luopunut maailmanvallankumouksen aatteesta.

¹ III Всемирный конгресс Коммунистического Интернационала, стр. 377.

III kongressin jälkeen äärivasemmistolaiset katkaisivat välin­sä kansainväliseen kommunistiseen liikkeeseen ja niistä tuli nopeasti mitättömiä lahkoja, joilla ei ollut vaikutusta työväenluo­kan keskuudessa.

Kommunististen puolueiden edustajat torjuivat äärivasemmis­tolaiten hyökkäilyt ja sanoivat kannattavansa päättävästi VKP(b):n politiikkaa. Kongressi hyväksyi yksimielisesti VKP(b):n toiminnan ja totesi, että VKP(b) »on kaikissa tilan­teissa alusta alkaen havainnut uhkaavat vaarat ja löytänyt aina keinot niiden ehkäisemiseksi pysyen uskollisena vallankumouksel­lisen marxilaisuuden periaatteille» ja että »ainoastaan Venäjän Kommunistisen Puolueen johdonmukaisen ja tietoisin politiikan ansiosta Neuvosto-Venäjä pysyy maailmanvallankumouksen ensimmäisenä ja tärkeimpänä linnoituksena».¹ Kongressi kehotti kaikkien maiden proletaareja tukemaan Neuvosto-Venäjän työtä­tekeviä ja taistelemaan proletariaatin voiton puolesta.

Kommunististen puolueiden järjestörakennustyö

Työväenluokan enemmistön valloittaminen vaati kommunistis­ten puolueiden järjestöllistä lujittamista. Kommunistiset puolueet eivät voineet jäljitellä sosiaalidemokraattisten puolueiden järjestö­muotoja. Oli kehiteltävä uudet puoluerakennustyön periaatteet ja niitä vastaava järjestörakenne. Tässä yhteydessä kongressissa käsiteltiin järjestörakennustyön kysymyksiä sekä puolue­työn menetelmiä ja sisältöä. Hyväksytyissä teeseissä puhuttiin kommu­nistien jokapäiväisen kenttätö­n välttämättömyydestä, sillä »kom­munistinen puolue ei pysty järjestämään suuria joukkoesiintymi­siä ja tosi vallankumouksellisia liikkeitä, elleivät puoluejärjestöt solmi läheisiä yhteyksiä suurissa ja keskisuurissa yrityksissä työ­kenteleviin proletaarijoukkoihin»². Tehtäväksi asetettiin puoluei­den järjestörakenteen uusiminen alueellis-tuotannollisen periaat­teen mukaan, tehdassolujen perustaminen ja joukkojärjestöissä työskentelevien kommunistien yhdistäminen. Demokraattinen sent­ralismi vahvistettiin sisäisen puolue-elämän perustaksi.

Selittäessään teisien sitä kohtaa, jossa puhuttiin sentralismin ja proletaarisen demokratismin elimellisen yhteensovittamisen välttämättömyydestä, alustajana ollut SYKP:n edustaja Wilhelm Koenen sanoi: »Puolueiden on seurattava tarkasti, että niiden toi-

¹ Коммунистический Интернационал в документах, стр. 231.

² Sama, s. 216.

minta olisi todella sentralisoitua etteikä saisi sijaa virkavaltainen sentralismi. Siinä tarkoituksessa niiden on jatkuvasti parannettava, tarkistettava koneistoaan saadakseen aikaan työväenjoukkojen todella keskitetyn johdon. Puoluekeskuksen ja kaikkien puoluelinten välinen elävä yhteys on varmin keino koneiston virkavaltatumista vastaan.»¹

Kominternin kongressi kiinnitti suurta huomiota kommunististen puolueiden yhtenäisyyskysymyksiin. Veljespuolueet pitivät Kominternia kansallisten jaostojen yhteisvoimin perustamana maailmanpuolueena. Kukin kansallinen jaosto kuului tasa-arvoisena osana yhtenäiseen kansainväliseen järjestöön ja kantoi vastuun III Internationaalin koko toiminnasta. SYKP:n valtuuskunnan ehdotuksesta kongressi hyväksyi päätöksen, jossa tähdennettiin, että »kommunististen puolueiden on tehtävä kaikkensa ylläpitääkseen mahdollisimman vilkasta ja läheistä yhteyttä Toimeenpanevaan Komiteaan; niiden ei ole ainoastaan lähetettävä maansa parhaita edustajia Toimeenpanevaan Komiteaan, vaan myös informoitava harkitusti, mahdollisimman jatkuvasti ja luotettavasti Toimeenpanevaa Komiteaa, jotta se voisi alkuperäisten asiakirjojen ja luotettavien aineistojen perusteella määritellä kantansa uusiin poliittisiin kysymyksiin.»² Päätöslauselmassa osoitettiin myös, että jaostojen kesken on pidettävä yllä järjestöllistä ja tiedotusyhteyttä siten, että edustetaan toisiaan tärkeimmissä konferensseissa ja vaihdetaan johtavia työntekijöitä. »Tämä johtavien voimien vaihto on otettava käytäntöön viipymättä ja siitä on tultava tavallaan vakituinen sääntö kaikille enemmän tai vähemmän toimintakykyisille jaostoille.»³ Hyväksyttiin päätös Kominternin Toimeenpanevan Komitean laajentamisesta niin että kaikki kommunistiset puolueet olisivat edustettuina siinä, ja tämä päätös pantiin täytäntöön.

Syyskuussa 1921 Kominternin Toimeenpanevan Komitean pieni toimikunta nimitettiin Kominternin Toimeenpanevan Komitean Puhemiehistöksi. Joulukuussa 1921 säädettiin Toimeenpanevan Komitean pääsihteerin virka ja tähän virkaan valittiin Otto Kuusinen, joulukuussa 1922 pääsihteeriksi tuli Vasil Kolarov.

III kongressin edustajat tähdensivät kommunistien läheisen yhteenkuuluvuuden ja yhtenäisen kurin tarpeellisuutta sekä puolueen ja Kominternin päätösten täyttämisen ehdotonta välttämät-

¹ III Всемирный конгресс Коммунистического Интернационала, стр. 447.

² Тезисы и резолюции III конгресса Коммунистического Интернационала. М., 1921, стр. 55.

³ Sama.

tömyyttä. SYKP:n valtuuskunnan ja VKP(b):n Keskuskomitean edustajien tapaamistilaisuudessa 9. heinäkuuta 1921 Lenin sanoi, että puolueen on noudatettava kuria ja rohjettava arvostella puutteellisuuksiaan. On vaarallisempaa, jos ollaan vaiti puutteellisuuksista. Samalla hän esiintyi jyrkästi kaikkinaista ryhmäkuntatoimintaa vastaan ja kehotti lujittamaan kommunististen puolueiden ja Kominternin yhtenäisyyttä. »Me olemme täällä Kommunistisen Internationaalin jäsenenä ja vaadimme, että kaikki Kommunistiseen Internationaaliin kuuluvat noudattaisivat kuria», Lenin sanoi.¹ Kommunististen puolueiden yhtenäisyys marxilais-leniniläisellä perustalla ja koko kansainvälisen kommunistisen liikkeen yhtenäisyys on työväenluokan vapautustaistelun menestyksen tae.

III kongressi tähdensi kommunististen puolueiden yhtenäisyyden ja puoluekurin välttämättömyyttä, yhteisesti laadittujen ja Kominternin hyväksymien päätösten velvoittavuutta kaikille Kominternin jäsenpuolueille sekä puolueen ja puoluejärjestöjen päätösten velvoittavuutta kaikille kommunisteille. Kongressi tähdensi, että puoluekurin kiistäminen ja esiintyminen puolueen ja kansainvälisen kommunistisen liikkeen yhtenäistä linjaa vastaan ei sovi yhteen puolueen jäsenyyden kanssa. Kongressin päätöksessä sanottiin: »*Yhteisrintaman* heikentäminen tai rikkominen on pahin *kurinrikkomus* ja pahin virhe vallankumoustaistelussa. Jokaisen puolueenjäsenen ylin velvollisuus on puolustaa kommunistista puoluetta ja ennen muuta Kommunistista Internationaalia kaikkia kommunismin vihollisia vastaan. Se joka unohtaa tämän tai jopa hyökkää julkisesti puoluetta tai Kommunistista Internationaalia vastaan, on luettava puolueen viholliseksi.»²

Kongressin hyväksymissä ja pohjaltaan oikeissa järjestökysymystä koskevissa teeseissä oli silti oleellinen epäkohta. Kominternin IV kongressissa Lenin huomautti, että kyseinen päätöslauselma oli »liian venäläinen», sillä se perustui vain VKP(b):n kokemukseen eikä ottanut huomioon eri maiden omalaatuisia oloja ja taistelutehtäviä. Lenin kehotti kommunisteja muistamaan, että on tärkeää ja välttämätöntä ottaa huomioon kansalliset erikoisuudet kussakin maassa ja kussakin tilanteessa ja että VKP:n kokemusta ei saa jäljentää konemaisesti, vaan sitä on harkittava ja sovellettava oman maan oloihin. »Emmekä me pääse eteenpäin, ellemmä tätä käsitä. Arvelen, että nyt... meidän kaikkien niin venäläisten kuin ulkomaalaistenkin toverien tärkein tehtävä on opiskella.»³ Lenin sanoi, että ulkomaalaisten kommunistien

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 2, оп. 1, ед. хр. 25774, л. 1.

² Коммунистический Интернационал в документах, стр. 222.

³ V. I. Lenin. Teokset, 33. osa, s. 420.

»on omaksuttava osa venäläisten kokemuksesta... Meidän, venäläisten, on niin ikään etsittävä keinoja tehdäksemme selväksi ulkomaalaisille tämän päätöslauselman perusajatukset. Muuten he eivät lainkaan pysty täyttämään tätä päätöslauselmaa.»¹

Eritellen III kongressin järjestökysymystä koskevien teesien puutteellisuuksia Otto Kuusinen kirjoitti myöhemmin, että teeseissä kommunistisille puolueille asetetut tehtävät olivat sinänsä oikeita ja tarpeellisia, mutta ne oli esitetty siten, että ne vastasivat yhtä suuressa määrin, ja siis epätarkasti, kunkin erillisen kapitalistisen maan oloja ja jokaisen puolueen tehtäviä. Samoin oli jäänyt määrittelemättä, mitkä tehtävät ovat ensisijaisia ja mitkä toissijaisia. Teeseissä esitettiin vain teoreettisesti, VKP (b):n kokemuksen valossa, mitä tehtäviä kommunistisilla puolueilla voi yleensä olla järjestötyön alalla. Myöhemmin Kuusinen kirjoitti: »Päätöslauselma oli siis itse asiassa järjestöllisen bolševisoinnin teoreettinen ohjelma. Siitä huolimatta päätöslauselma oli tarkoitettu antamaan käytännöllisiä ohjeita. Ja siinä oli sen virhe.»²

III kongressi kommunistien työstä joukkojärjestöissä. Kongressin merkitys

III kongressissa käsiteltiin kommunististen puolueiden työtä ammattiliitoissa, osuuskunnissa, nais- ja nuorisojärjestöissä. Äärivasemmistolaiset esittivät kongressissa vaatimuksen vanhojen ammattiliittojen hajottamisesta ja uusien »vallankumouksellisten» ammattiliittojen perustamisesta. Saksan Kommunistisen Työväenpuolueen edustaja L. Meyer (Bergmann) väitti, että reformistiset ammattiliitot ovat muuttuneet »kapitalistisen valtion osaksi ja vieläpä hyvin oleelliseksi osaksi», ja siksi »kommunistien ei pidä ottaa tunnukseksi ammattiliittojen valloittamista, vaan niiden hajottaminen ja samalla uusien järjestöjen perustaminen».³ Kongressi torjui lahkolaisten vastaväitteet ja kehotti kommunisteja »selittämään kaikille proletaareille, ettei pelastus ole siinä, että erotaan vanhoista ammattiliitoista perustamatta uusia ja jäädään järjestäytymättömiksi, vaan siinä, että vallankumouksellistetaan ammattiliitot, hädätään niistä reformismin henki ja kavalat reformistijohtajat ja muutetaan ne vallankumouksellisen proletariaatin

¹ Sama, s. 421.

² Ленин и международное рабочее движение. Воспоминания. М., 1934, стр. 58.

³ III Всемирный конгресс Коммунистического Интернационала, стр. 343—345.

todelliseksi linnakkeiksi».¹ Kunkin kommunistisen puolueen paras voimannäyte on tosiasiallinen vaikutus, jonka se tekee ammatillisesti järjestyneisiin työläisjoukkoihin. Puolueen on osattava vaikuttaa ammattiliittoihin lankeamatta kuitenkaan niiden pikkumaisen holhoamiseen.

Kongressi vastusti jyrkästi reformistien levittämää ajatusta, että ammattiliittojen pitäisi olla puolueettomuuskannalla poliittisen taistelun kysymyksissä. Tällä tavalla reformistit yrittivät estää ammattiliittoja osallistumasta vallankumoustaisteluun. Kongressin teeseissä asetettiin tehtäväksi taistelu reformistien harjoittamaa ammatillisten järjestöjen hajottamista vastaan ja Amsterdamin Ammatiyhdistysinternationaalia vastaan, joka oli kansainvälisen pääoman suurimpana tukena työväenluokan keskuudessa.

Samaan aikaan kun Kominternin III kongressissa käsiteltiin kommunistien tehtäviä ammattiliitoissa, Moskovassa avattiin vallankumouksellisten ammatiyhdistysten ja tuotannollisten liittojen I kansainvälinen kongressi, joka työskenteli 3.—19. heinäkuuta. Tervehdyksessään ammattiliittokongressille Lenin kirjoitti: »Kommunismiin aatteet valtaavat ammatiyhdistysten jäseniä, ja tuo valtausliike edistyy vastustamattomasti kaikkialla, kaikissa maissa koko maailmassa. Se edistyy säännöttömästi, epätasaisesti, tuhansia esteitä voittaen, mutta edistyy vastustamattomasti. Ammatiyhdistysten kansainvälinen edustajakokous jouduttaa tuota liikettä. Kommunismi voittaa ammatiyhdistyksissä. Mitkään voimat maailmassa eivät voi ehkäistä kapitalismin tuhoa ja työväenluokan voittoa porvaristosta.»² Tuohon aikaan monissa maissa oli jo itsenäisiä vallankumouksellisia ammattiliittoja ja syntyi niiden yhdistämisen tarve. Kongressin valmistelutyön oli tehnyt heinäkuussa 1920 Moskovassa perustettu Kansainvälinen Ammattiliittoneuvosto, joka propagoi ammattiliittojen vallankumouksellisen luokkataistelun aatteita.

Ammattiliittokongressi hyväksyi päätöksen yhtenäisen taistelujärjestön, yhtenäisen kansainvälisen johtokeskuksen — Punaisen Ammatiyhdistysinternationaalin (Profinternin) — perustamisesta ja läheisen yhteistyön aikaansaamisesta koko maailman vallankumouksellisen työväenliikkeen etujoukon, Kommunistisen Internationaalin kanssa. Kongressin näkökanta oli se, että vallankumouksellisten työläisten on vallattava vanhat reformistiset ammattiliitot ja jätävä niihin perustamatta erillisiä, hajanaisia ammatillisia ryhmiä. Kongressin päätöksessä sanottiin: »Vallankumoustaistelua

¹ Коммунистический Интернационал в документах, стр. 235.

² V. I. Lenin. Teokset, 32. osa, s. 501.

on käytävä *ammattiliittojen valtaamiseksi*, ts. vanhoihin ammattiliittoihin kuuluvien monimiljoonaisten joukkojen valloittamiseksi eikä *hajottamiseksi*.»¹

Kongressissa valittiin Punaisen Ammattiyhdistysinternationaalin Keskusneuvosto. Profinternin pääsihteeriksi valittiin Sergei Lozovski. Profintern yhdisti Amsterdamin Internationaaliin kuulumatonta ammattilliset keskusjärjestöt ja ammattiliitot: Yleisvenäläisen Ammattiliittojen Keskusneuvoston, Alankomaiden, Belgian, Bulgarian, Chilen, Eestin, Indonesian, Irlannin, Itävallan, Kanadan, Kiinan, Kolumbian, Korean, Liettuan, Mongolian, Persian, Perun, Ranskan, Tšekkoslovakian ja Uruguayn kansalliset vallankumoukselliset ammattilliset keskusjärjestöt sekä eräiden kapitalististen maiden reformististen ammattiyhdistysliittojen sisäiset oppositioryhmät ja -suuntaukset. Se kannatti aktiivisesti ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyden aikaansaamista vallankumoustaistelun pohjalta, jota käytiin työväenluokan vaatimusten puolesta, pääoman ja fasismin hyökkäystä vastaan, imperialistisen sodan vaaraa vastaan ja läheisempien yhteyksien solmimiseksi neuvostomaan työväenluokan kanssa.

Kominternin III kongressin päätöksissä, jotka koskivat kommunistien työtä osuuskunnissa sekä naisten ja nuorison keskuudessa, korostettiin, että työtätekevien erilaiset joukkojärjestöt on pyrittävä saamaan yhä aktiivisemmin mukaan työväenluokan taisteluun. Kommunistisen Nuorisointernationaalin ja eri maiden kommunististen nuorisoliittojen päätehtävänä on nuoren polven kasvattaminen kommunismin hengessä ja nuorisoliittojärjestöjen kehittämisen kommunististen puolueiden reserviksi ja apulaiseksi.

Vähän ennen III kongressin alkua Moskovassa pidettiin 9.—15. kesäkuuta II kansainvälinen naiskommunistien konferenssi. Siihen osallistui 82 edustajaa 28 maasta. Konferenssissa käsiteltiin naisten keskuudessa suoritettavan kommunistisen työn muotoja ja menetelmiä sekä Naisten Kansainvälisen Sihteeristön tehtäviä. III kongressi hyväksyi konferenssin päätökset ja kehotti kommunistisia puolueita tehostamaan työtään työläisnaisten keskuudessa, koska »proletariaatin valtaan nousu ja kommunismin rakentaminen maassa, jossa porvariston sorto on jo kukistettu, eivät ole toteutettavissa ilman naisproletariaatin ja puoliproletariaatin laajojen joukkojen aktiivista osanottoa».²

¹ I Международный конгресс революционных профессиональных и производственных союзов. Стенографический отчет. М., 1921. Приложение к стенографическому отчету, стр. 15.

² Коммунистический Интернационал в документах. стр. 243.

Kommunistisen Internationaalin III kongressi oli merkittävä vaihe kansainvälisen kommunistisen liikkeen historiassa. Ottaen huomioon vallankumoustaistelun käytännön kokemuksen ja uudet muuttuneet olosuhteet kongressi määritteli kommunistien työmenetelmät vallankumoussaallon laskukaudeksi ja kehotti heitä kohdistamaan huomionsa työväenluokan ja muiden työ-
tätekevien joukkojen enemmistön valloittamiseen sekä tulevien vallankumoustaistelujen entistä perusteellisempaan valmisteluun.

Leninin johdolla kongressi torjui päättävästi »vasemmisto»-
lahkolaisten kansainväliselle kommunistiselle liikkeelle tyrkyttä-
män erittäin vahingollisen politiikan, jonka tarkoituksena oli
kääntää kommunistiset puolueet »vallankumouksellisen» seikkai-
lupolitiikan ja proletariaatille tappiollisten, ennaaikaisten, val-
mistelemattomien kapinoiden tielle. Lenin hahmotteli ja sai
kongressissa viedyksi läpi — veljespuolueiden valveutuneimpien
ja kokeneimpien jäsenten tukemana — oikean taktisen linjan, joka
tähtäsi taisteluun joukkojen valloittamiseksi.

III kongressin työ oli hyvää koulua nuorille kommunistisille
puolueille. Keskinäinen kokemusten vaihto sekä puolueiden tehtä-
vien ja työmenetelmien yhteinen käsittely kongressissa rikastutti-
vat tuntuvasti kansainvälisen kommunistisen liikkeen strategiaa
ja taktiikkaa. Kongressi teki johtopäätöksen, että kommunististen
puolueiden on vedettävä työväenluokan kaikki osastot ja järjestöt
yhteiseen taisteluun työväenluokan elintärkeiden etujen puolesta,
puolustettava työtätekevien jokapäiväisiä taloudellisia etuja, demo-
kraattisia oikeuksia ja vapauksia ja valmisteltava joukkoja uusiin
vallankumoustaisteluihin. Kongressin jälkeen julkaistussa Komin-
ternin Toimeenpanevan Komitean vetoomuksessa sanottiin:
»Ainoastaan taistelussa työväenjoukkojen elintärkeiden perus-
vaatimusten tyydyttämisestä me pystymme luomaan proletariaatin
yhteisrintaman porvaristoa vastaan ja tekemään lopun proletariaa-
tin kahtiajaosta, joka helpottaa porvariston olemassaoloa vastai-
suudessa.»¹

Vaikka puolueen ja neuvostovaltion johtaminen vaati Leni-
niltä tavattoman paljon aikaa, hän otti jatkuvasti vastaan Mosko-
vaan saapuneita ulkomaalaisia kommunisteja, keskusteli heidän
kanssaan ja kyseli työväenjoukkojen työ- ja elinoloista ja mieli-
aloista. Siten Lenin piti yllä läheisiä yhteyksiä työtätekevien jouk-
kojen elämään ja taisteluun. Siten hän saattoi perehtyä paremmin

¹ Тезисы и резолюции III конгресса Коммунистического Интернационала, стр. 93.

työläisten mielialoihin ja määritellä oikein kommunististen puolueiden taktiikan.

Elokuun alussa 1921 Lenin tapasi Kominternin Toimeenpane-
vassa Komiteassa Ison-Britannian Kommunistista Puoluetta edus-
taneen Thomas Bellin. »Me puhuimme trade unioneista ja labour-
puolueesta, niiden suhteellisesta voimakkuudesta ja vaikutuksesta
Englannin työväenliikkeeseen, puhuimme kommunistisesta puo-
lueestamme, sen koostumuksesta ja vaikutuksesta työläisten kes-
kuudessa», Thomas Bell muisteli.¹ Huhtikuusta kesäkuuhun 1921
Englannin kaivostyöläiset taistelivat sinnikkäästi kaivosten omis-
tajia vastaan, jotka olivat ilmoittaneet palkkojen alentamisesta.
Lakkoon osallistui toista miljoonaa kaivostyöläistä. Trade unio-
nien kavalat reformistijohtajat ajoivat karille kaivostyöläisiä
tukeneen yleisen solidaarisuuskon, joten kaivostyöläiset kärsi-
vät tappion. Lenin keskusteli Bellin kanssa seikkaperäisesti kai-
vostyöläisten liikkeestä, heidän mielialoistaan ja kommunistien
työstä heidän keskuudessaan.

Muutaman päivän kuluttua Bell lähetti Leninille kirjeen, jossa
kertoi Etelä-Walesin kaivostyöläisten edustajakokouksesta ja hei-
dän päätöksestään liittyä III Internationaaliin, merijalkaväen
osuudesta lakon tukahduttamisessa kivihiihialueella ja työläisten
veljeilystä sotamiesten kanssa.

Vastauksessaan Bellin kirjeeseen Lenin totesi, että Etelä-Wa-
lesin kaivostyöläisten taistelulla on suuri merkitys, ja lausui toi-
vomuksenaan, että »ehkä tässä on kysymys todellisen proletaari-
sen joukkoliikkeen *alkamisesta* Isossa-Britanniassa *kommunisti-*
sessa mielessä», koska siihen mennessä siellä ei vielä ollut ollut
»todella *laajamittaista* kommunistista liikettä».² Lenin korosti, että
Englannin kapitalistit olivat viekkaita, älykkäitä ja kavalia, että
he tukivat kaikkia taloudellisia toimenpiteitä (kuten yhteiskeit-
tiöitä) saadakseen suunnatuksi työläisten huomion toisaalle poliit-
tisista tavoitteista, ja suositteli seuraavia tärkeitä toimenpiteitä:

»1) Perustaa tuohon osaan Englantia hyvä, todella proletaari-
nen, todella joukkojen *kommunistinen puolue*, toisin sanoen
sellainen puolue, joka olisi *todellisuudessa* siinä osassa Englantia
koko työväenliikkeen *johtava* voima (maanne siinä osassa pitää
soveltaa puolueen organisaatiota ja työtä koskevaa III kongressin
päättöslauselmaa).

2) Ryhtyä julkaisemaan työväen päivälehteä Englannin sen
osan työväenluokalle.»³ Lenin selitti Englannin kommunisteille

¹ О Ленине. Воспоминания зарубежных современников, стр. 384.

² V. I. Lenin. Teokset, 32. osa, s. 510.

³ Sama, s. 511.

seikkaperäisesti, miten sanomalehden julkaiseminen voidaan järjestää työläisten apuun turvautuen ja työläisten varoilla ja miten siitä voidaan tehdä *»joukkojen taloudellisen ja poliittisen taistelun välikappale»*.¹

Lenin ymmärsi, että vaikka Englannin työläiset tunsivatkin suurta myötämielisyyttä Neuvosto-Venäijää kohtaan, kumousmielialat eivät kuitenkaan olleet vielä vallitsevina työväenjoukkojen keskuudessa. Siksi hän kehottikin aloittamaan sellaisen sanomalehden julkaisemisesta, joka pystyisi kokoamaan ympärilleen joukkoja. Englannin kommunistit eivät kuitenkaan pystyneet tuohon aikaan noudattamaan tätä Leninin neuvoa. Päivälehti *»Daily Worker»* alkoi ilmestyä vasta 1930.

Lenin seurasi tarkkaavaisesti Englannin kommunistien toimintaa ja kirjoitti, että heitä on autettava perehtymään bolševikkien kokemukseen. Syyskuun 8. 1921 päivätysssä kirjeessään Jan Berzinsille hän neuvoi: *»Englannin kommunisteja on opetettava, opetettava ja opetettava työskentelemään niin kuin bolševikit työskentelivät: on opetettava artikkelein, on opetettava julkisesti, lehdistössä. Voidaan opettaa Kominternin III kongressin puoluettyötä koskevan päätöslauselman mukaan.»*²

Samana päivänä Lenin kirjoitti Vatslav Vorovskille, että on autettava Italian kommunisteja: *»Heitä on opetettava, opetettava ja opetettava työskentelemään niin kuin bolševikit, on opetettava artikkelein ja ehdottomasti lehdistössä.»*³ Lenin pyysi lähettämään hänelle näissä maissa ilmestyneet tärkeimmät artikkelit, kirjaset ja kirjat.

Koska oli tarpeen laajentaa kapitalistimaiden työväenliikettä koskevaa informaatiota, Lenin kehotti perustamaan Saksaan kyseistä aineistoa keräävän toimiston. Hän hahmotteli selvästi tämän toimiston tehtävät ja työmenetelmät. *»Tarvitsemme täydellistä ja totuudenmukaista informaatiota. Ja totuus ei saa riippua siitä, ketä se on tarkoitettu palvelemaan»*, Lenin kirjoitti.⁴ Leninin neuvoihin pohjautuen Kominternin Toimeenpanevan Komitean Puhemieshistö päätti perustaa 6. syyskuuta 1921 tilastollisen informaatiolaitoksen Berliiniin. Sen johtajaksi nimettiin Jevgeni Varga.

Lenin tähdensi erikoisesti sitä, että kommunistien on toiminnassaan yhdistettävä toisiinsa periaatteellinen vallankumouksellisuus ja manöverointitaito. Hän kehotti kommunisteja opettelemaan

¹ V. I. Lenin. Teokset, 32. osa, s. 511.

² ЦПА ИМЛ, ф. 2, оп. 1, ед. хр. 24694, л. 1.

³ ЦПА ИМЛ, ф. 2, оп. 1, ед. хр. 24693, л. 1.

⁴ V. I. Lenin. Teokset, 42. osa, s. 298.

»joustavuutta, taitoa muuttaa nopeasti ja jyrkästi taktiikkaamme ottaen huomioon muuttuneet objektiiviset olosuhteet, valiten toisen päämääräämme johtavan tien, kun entinen tie on tietynä ajankohtana osoittautunut epätarkoituksenmukaiseksi ja mahdottomaksi».¹ Hän varoitti kommunisteja hätiköimästä ja pyrkimästä käytännöllisessä toiminnassaan vallankumouksellisen nousun edelle, hän sanoi, että vallankumousta on kehitettävä, kunnes se on täysin kypsä. Kommunistit eivät saa antaa porvariston provosoida itseään, sillä porvaristo koettaa nostattaa ennenaikaisen kapinan tukahduttaakseen vallankumouksen. Lenin kirjoitti Puolan kommunisteille 19. lokakuuta 1921: »Jos porvaristo surmaa 100—300 miestä, ei se saata asiaa turmioon. Mutta jos porvaristo saa provosoiduksi verilöylyn ja siten surmatuksi 10—30 *tuhatta* työläistä, niin tämä *voi* viivästyttää vallankumousta *jopa useita vuosia.*»² Siksi Lenin opetti, että kommunistien on oltava maltillisia ja kärsivällisiä, joustavia ja harkitsevaisia, heidän on osattava odottaa vallankumoussaallon nousua korkeimmilleen ja valmistaa tähän proletariaatin etujoukkoa jokapäiväisissä luokkataisteluissa.

Kominternin Toimeenpanevan Komitean Puhemiehistön pyynnöstä Lenin tutustui Ranskan Kommunistisen Puolueen Keskuskomitean julkaisemiin agraariteeseihin ja kirjoitti 11. joulukuuta 1921 artikkelin, jossa eritteli teesien peruskohtia ja arvioi ne kokonaisuudessaan aivan oikeiksi. Lenin auttoi Ranskan kommunisteja laatimaan täsmällisen agraariohjelman ja neuvoi kiinnittämään erikoista huomiota »siirtymävaiheen toimenpiteiden ohjelman» laatimiseen, jotta nämä toimenpiteet auttaisivat talonpoikia ryhtymään vapaaehtoisesti vallankumouksen voiton jälkeen maatalouden yhteiskunnallistamiseen ja parantaisivat viipymättä maalaisväestön, palkkatyöläisten ja pientalonpoikien valtaenemmistön asemaa. Lenin korosti, että on tärkeää taata ehdottomasti maataan itsenäisesti muokkaaville pienomistajille jatkuva (ja periytyvä) maankäyttöoikeus: »*Täydellisen* kommunismin välitön soveltaminen... *pientalonpoikaistalouden* aikaisissa oloissa olisi *perin virheellistä* (ei suinkaan yksin Ranskassa, vaan kaikissa maissa, missä on olemassa pientalonpoikaistaloutta).»³

Lenin piti tarpeellisena, että paljastettaisiin entistä tehokkaammin Ranskan imperialismin politiikkaa, työtätekevän talonpoijiston keskuudessa vallitsevia harhaluuloja ja pasifismin ideologiaa. Hän neuvoi puoluetta tukeutumaan laajemmin vuoden 1789 porva-

¹ V. I. Lenin. Teokset, 33. osa, s. 39.

² V. I. Lenin. Teokset, 42. osa, s. 312.

³ V. I. Lenin. Teokset, 33. osa, s. 116.

rillisdemokraattisen vallankumouksen perinteisiin ja Ranskan kansan vapautustaistelun perinteisiin.

Lenin kehitti kyseisessä artikkelissa ajatusta sotien luonteesta alkaneella kaudella. »Varmaa on, että vain proletariaatin vallankumous voi tehdä ja varmasti tekee lopun ylipäänsä kaikista sodista. Mutta pasifistista harhakuvittelua olisi luulla, että yhden maan, esimerkiksi Ranskan proletariaatin voittoisa vallankumous hävittää heti ja taatusti kaikkinaiset sodat.»¹ Lenin sanoi, että on ehdottomasti tehtävä ero imperialististen sotien ja vallankumouksellisten ja vapautussotien välillä. »Yhtä rikollisia ja tuhoisia kuin ovat taantumukselliset sodat ja mm. imperialistiset sodat... yhtä laillisia ja oikeudenmukaisia ovat vallankumoukselliset sodat, ts. sodat, joiden tarkoituksena on sorrettujen luokkien puolustautuminen kapitalisteja vastaan, muutamien harvojen maiden imperialistien sortamien kansojen puolustautuminen sortajiaan vastaan, sosialistisen vallankumouksen puolustaminen ulkoisilta maahanhyökkäyksiltä.»²

Kommunististen puolueiden strategiaa ja taktiikkaa kehitellessään Lenin pyrki siihen, että näiden puolueiden politiikan suuntaana olisi ollut liittoutuminen laajojen ei-proletaaristen työtätekevien joukkojen kanssa ja kaikkien imperialisminvastaaisesta taistelusta kiinnostuneiden yhteiskunnallisten voimien yhteisrintaman aikaansaaminen.

¹ V. I. Lenin. Teokset, 33. osa, s. 113.

² Sama.

TYÖSKENTELEY TYÖVÄEN YHTEISRINTAMAN PUOLESTA

Työväen yhteisrintamataktiikan kehittely

III kongressin hahmotteleman yhteisrintamataktiikan noudattaminen ja »Joukkoihin!»-tunnuksen käytännöllinen toteuttaminen avasi kommunistisille puolueille mahdollisuuksia valloittaa puolelleen työväenluokan ja kaikkien työtätekevien enemmistö. Työtätekevien elintärkeiden vaatimusten puolustamisella oli tältä kannalta ensiarvoinen merkitys, sillä kommunistit voivat saada kansanjoukot puolelleen ainoastaan johtamalla tätä jokapäiväistä taistelua. Kominternin Toimeenpanevan Komitean 1. elokuuta 1921 julkaisemassa vetoamuksessa sanottiin: »Tehtävänäme on liittää yhteen kaikkien maiden työväenjoukot niiden puolustamiseksi kapitalismin iskuilta ja taistella yhteenliittyneiden työväenjoukkojen johdossa niiden vapauttamisen puolesta. Täyttäessämme tätä tehtävää me liitämme joukot Kommunistisen Internationaalin ympärille, sen ainoan elävän Internationaalin ympärille, joka pystyy vapauttamaan proletariaatin porvariston vallasta, liittämään sen yhteen ja asettamaan sen porvariston vastavoimaksi.»¹

Yhteisrintamatunnus sai laajaa vastakaikua kapitalistimaiden työväenjoukoissa. Se vastasi niiden pyrkimystä saada puolustetuksi ja syvennetyksi demokraattiset vapaudet sekä ensimmäisten sodanjälkeisten vuosien taloudelliset ja poliittiset saavutukset ja saada laajennetuksi työtätekevien oikeudet. Proletariaatin yhteisrintaman perustamista vaikeuttivat kuitenkin tavattomasti työväenluokan hajanaisuus, kansainväliset opportunistiset järjestöt, joiden johto vastusti kaikin mahdollisin keinoin työväen todellisen yhteistoiminnan aikaansaamista, nuorten kommunististen puolueiden heikkous ja vähälukuisuus ja porvariston joustava politiikka. sen käyttämät osittaisten myönnytysten menetelmät sekä suoranainen terrori ja raaka väkivalta proletariaatin vallankumouksellista etujoukkoa vastaan. Sabotoidessaan ja torpedoidessaan työväen yhteistoimintaa oikeistososiaalidemokraatit väittivät, että kommunistien esittämä yhteisrintamatunnus on manöverointia. He veto-

¹ Деятельность Исполнительного Комитета и Президиума ИК Коммунистического Интернационала от 13 июля 1921 г. до 1 февраля 1922 г. Петроград, 1922, стр. 73.

sivat tällöin Kominternin muutamien Zinovjevin ja Buharinin kaltaisten johtohenkilöiden lausumiin, joissa tulkittiin yksipuolisesti ja lahkolaishenkisesti yhteisrintaman tehtäviä.

Leninin johdolla Kommunistinen Internationaali määritteli yhteisrintamataktiikan tavoitteet ja tarkoituksen sekä työväenluokan yhteistoiminnan saavuttamismenetelmät. Lenin kirjoitti: »Yhteisrintamataktiikan tavoitteena ja tarkoituksena on saada entistä laajemmat työläisjoukot taisteluun pääomaa vastaan, vaikka sitä varten pitäisi esittää toistuvasti tällaista yhteistaistelua jopa II ja II^{1/2} Internationaalin johtajille.»¹ Esittäessään yhteisrintamatunnuksen kommunistit pyrkivät liittämään joukot yhteen pääomaa, työtätekevien yhteistä vihollista vastaan. Yhteenliittäminen oli toteutettavissa siten, että saatiin aikaan yhteistoiminta työläisten kiireellisimpien ja lähimpien käytännökysymysten ratkaisemisessa, se oli toteutettavissa joukkojen välittömän taistelun tietä. Lenin piti samalla tarpeellisena, että yhteistoiminnan aikaansaamista koetettaisiin helpottaa neuvottelemalla sosiaalidemokraattijohtajien kanssa. Leninin kehitelemän työläisten yhteisrintamataktiikan olemuksena oli siis työläisten yhteistoiminnan aikaansaaminen taistelussa kansanjoukkojen lähimpien käytännökysymysten ratkaisemiseksi, työväenluokan erilaisten osastojen, mm. myös reformistien vaikutuksen alaisina olleiden, vetäminen mukaan liikkeeseen ja proletariaatin vallankumouksellinen kasvataminen tässä taistelussa, jotta se olisi valmis suorittamaan perustehtävänsä: kukistamaan porvarillisen järjestelmän, pystyttämään proletariaatin diktatuurin ja rakentamaan sosialismia. Työväenluokan yhteisrintamataktiikka ei ollut kommunistien manööverointia, vaan se oli heidän toimintansa peruseriaate, poliittinen linja, jonka oli sanellut huoli kaikkien työtätekevien elineduista.

Kommunistinen Internationaali kehotti 1921 useaan otteeseen perustamaan kaikkien työväenpuolueiden ja -järjestöjen kansainvälisen yhteisrintaman. Kominternin Toimeenpaneva Komitea julkaisi 30. heinäkuuta 1921 vetoimuksen kaikkien maiden työläisille ja työläisnaisille kehottaen auttamaan Neuvosto-Venäjän nälänhätää kärsivää väestöä. Komintern kehotti kommunistisia puolueita ottamaan yhteyttä työväenjärjestöihin ja perustamaan yhteisiä avustuskomiteoita, joiden oli harjoitettava agitaatiota laajojen kansanjoukkojen keskuudessa rahavarojen keräämiseksi viljan ja lääkkeiden ostoon nälänhätää kärsiville. Kominternin TPK:n aloitteesta 12. elokuuta Berliinissä perustettiin ulkomainen komitea työläisten avustustoiminnan järjestämiseksi Venäjän näl-

¹ V. I. Lenin. Teokset, 42. osa, ss. 369—370.

kää näkeville väestölle, myöhemmin se muutettiin Kansainvälinen Työväen Apu -järjestöksi. Komitean puheenjohtajaksi valittiin Clara Zetkin ja sihteeriksi Willi Münzenberg. Komiteaan kuuluivat myös Albert Einstein, Martin Andersen Nexö, Bernard Shaw, Anatole France, Henri Barbusse ja monet muut. Komitea teki suuren työn nälkää näkevien auttamiseksi. Se kääntyi 15. elokuuta Amsterdamin Internationaalien, II ja II^{1/2} Internationaalien puoleen kehottaen näitä ryhtymään yhteistoimintaan, mutta näiden johto kieltäytyi yhteistoiminnasta. Kommunistiset puolueet perustivat kaikkialla komiteoita nälkää näkevien auttamiseksi ja saivat niihin mukaan julkisuuden henkilöitä, kirjailijoita ja tiedemiehiä. Komintern ja kommunistiset puolueet yrittivät perustaa sosiaalidemokraattien kanssa yhteisiä avustuskomiteoita, mutta reformistien hajotuspolitiikan vuoksi tällaisia komiteoita saatiin perustetuksi vain lyhyeksi ajaksi Tšekkoslovakiaan ja Italiaan.

Koko maailman laajat työväenjoukot yhtyivät kampanjaan Volganvarren nälkää näkevän väestön auttamiseksi. Siitä muodostui todellinen proletarisen internationalismin manifestaatio. Amsterdamin Ammattiyhdistysinternationaali osallistui joukkojen painostuksesta avustuskampanjaan. Talouspulasta, palkkojen alenuksesta ja työttömyydestä huolimatta kapitalistimaiden proletariaatti tuli neuvostomaan avuksi.

Vuoden 1923 kesään mennessä avustuskomitea oli kerännyt ja lähettänyt Neuvosto-Venäjälle elintarvikkeita sekä tavara- ja rahalahjoituksia yli 5 miljoonan dollarin arvosta. Amsterdamin Ammattiyhdistysinternationaali keräsi lähes 1 miljoonaa dollaria. Kansainvälisen proletariaatin solidaarisuus pelasti kymmenien tuhansien ihmisten ja varsinkin lasten hengen nälänhätää kärsivillä alueilla. Lenin puhui monta kertaa siitä, miten tärkeää oli Neuvosto-Venäjän taloudellisen jälleenrakentamisen kannalta kansainvälisen proletariaatin antama veljellinen apu, joka merkitsi suurta panosta yhteiseen taisteluun kansainvälistä imperialismia vastaan. Hän kirjoitti: »Kansainvälisen rahapääoman sortoa ja kansainvälistä taantumusta vastaan suunnatun taistelun rauhanoimien keinojen joukossa ei ole toista, joka lupaisi niin nopeasti ja varmasti voittoa, kuin apu Neuvosto-Venäjän kansantalouden jälleenrakentamisessa.»¹ Nälänhätää kärsivien auttamiskampanja edisti kapitalistimaiden työläisten yhteenliittymistä, luokkatietoisuuden kasvua ja proletarisen internationalismin voimistumista.

¹ V. I. Lenin. Teokset, 35. osa, s. 483.

Kominternin Toimeenpaneva Komitea esiintyi aktiivisesti sen puolesta, että autettaisiin niiden maiden työtätekeviä, joissa taantumus raivosi hillittömimmin. Kominternin TpK hyväksyi 9. lokakuuta 1921 päätöksen, että käännettäisiin Amsterdamin Ammattiyhdistysinternationaalien puoleen ja kehoitettaisiin sitä ryhtymään yhteistoimiin valkoista terroria vastaan Balkanin maissa ja Espanjassa. Tämä ehdotus tapaamisesta ja yhteistoimista esitettiin Kominternin TpK:n ja Profinternin Toimikunnan julistuksessa 19. lokakuuta 1921. Kominternin TpK:n Puhemiehistö lähetti Amsterdamin Ammattiyhdistysinternationaalien Toimeenpanevalla Komitealla kirjeen, jossa se kehotti jälleen järjestämään Kominternin, Profinternin ja Amsterdamin Internationaalien edustajien »neuvottelun käsittelemään varta vasten taistelumuotoja, -menetelmiä ja -keinoja»¹ Espanjan ja Jugoslavian työtätekevien tukemiseksi. Amsterdamin Internationaalien reformistinen johto ei ottanut huomioon Kominternin ja Profinternin ehdotusta.

Kommunistiset puolueet koettivat saada aikaan työläisten yhteistoiminnan. Lokakuun lopussa 1921 Saksan Kommunistinen Puolue kääntyi muiden työväenpuolueiden ja ammattiliittojen puoleen kehottaen ryhtymään yhteistoimiin työtätekevien oikeuksien puolustamiseksi, verotaakan siirtämiseksi omistavien luokkien harteille, kaikkien vastavallankumouksellisten järjestöjen aseistariisumiseksi ja lakkauttamiseksi ja työtätekevien itsepuolustuselinten perustamiseksi, valtiokoneiston ja armeijan puhdistamiseksi monarkistisista aineksista työväenluokan valvonnassa jne. Kommunistinen puolue kannatti aktiivisesti 10 vaatimusta, jotka ammattiliittojohto oli esittänyt monopolien hyökkäyksen vastustamiseksi. Puolue tähdensi, että työtätekevien demokraattiset vapaudet voidaan taata vain taantumusta vastaan suunnatun joukko-taistelun tietä. Kominternin Toimeenpanevan Komitean tukemana Saksan Kommunistinen Puolue laati demokraattisten vaatimusten ohjelman, jonka perusteella se pyrki saamaan aikaan työväen yhteisrintaman. Se asetti toimintansa keskipisteeksi taistelun sellaisen työväenhallituksen puolesta, jonka politiikan suuntana olisi työväenluokan etujen puolustaminen, ja ilmoitti olevansa valmis menemään tietyin ehdoin tähän hallitukseen.² Sosiaalidemokratian oikeistajohtajat vastasivat tähän kommunistien kiivaalla parjaamisella, syyttämällä kommunistista puoluetta kapina-aikeesta ja hylkäämällä Saksan Kommunistisen Puolueen yhteisrintamaehdotuksen.

¹ Деятельность Исполнительного Комитета, стр. 282.

² Geschichte der deutschen Arbeiterbewegung, Bd. 3. s. 349—350.

Saadakseen nuoret kommunistiset puolueet ymmärtämään oikein yhteisrintamataktiikan Kominternin Toimeenpaneva Komitea laati VKP(b):n Keskuskomitean Poliittisen Toimikunnan aloitteesta ja hyväksyi 18. joulukuuta 1921 teesit työväen yhteisrintamasta ja asennoitumisesta työläisiin, jotka kuuluvat II, II^{1/2} ja Amsterdamin Internationaaliin sekä anarkosyndikalistisia järjestöjä kannattaviin työläisiin. Tässä asiakirjassa perusteltiin ja selitettiin proletariaatin yhteisrintamataktiikkaa ja hahmoteltiin kommunististen puolueiden tehtävät sen noudattamiseksi. »Työläisten yhteisrintamalla tarkoitetaan kaikkien niiden työläisten yhtenäisyyttä, jotka haluavat taistella kapitalismia vastaan», teeseissä sanottiin.¹ »Taattuaan itselleen järjestöllisesti täydellisen vapauden vaikuttaa aatteellisesti työläisjoukkoihin kaikkien maiden kommunistiset puolueet pyrkivät nyt kaikissa tapauksissa saamaan aikaan näiden joukkojen mahdollisimman laajan ja täydellisen käytännöllisen yhteistoiminnan.»² Komintern asetti II ja II^{1/2} Internationaalin puolueiden kanssa sopimuksia solmiville kommunistisille puolueille pääehdoksi sen, että kukin kommunistinen puolue olisi ehdottoman itsenäinen ja poliittisesti riippumaton katsomuksiaan esittäessään ja kommunistien vihollisia arvostellessaan. Leninin ehdotuksesta työläisten yhteisrintamaa koskeviin teeseihin lisättiin Venäjän bolševikkien kokemusta esittävä liite, jossa selitettiin, että bolševikit taistelivat jatkuvasti reformismia vastaan, mutta solmivat menševikkien kanssa usein sopimuksia, liittoja ja puolinaisia liittoja. Noudattaen joustavaa taktiikkaa ja pyrkien saamaan aikaan työväen joukkojen yhtenäisyyden taistelussa työläisten vallankumouksellisten vaatimusten puolesta kapitalisteja vastaan bolševikit saivat puolelleen Venäjän työväenluokan enemmistön. Kominternin Toimeenpaneva Komitea varoitti kommunistisia puolueita, että oikeistoaineokset yrittävät tulkita yhteisrintaman aatteelliseksi sovinnoksi II Internationaalin kanssa ja koettavat saada sulautetuksi kommunistiset puolueet ja reformistit periaatteettomaksi liittoumaksi. Tämä opportunistinen tulkinta ei sovellu lainkaan yhteisrintamataktiikkaan, joka edellyttää joustavuutta sen noudattamisessa mutta varmaa kantaa vallankumouksellisen politiikan periaatteiden puolustamisessa. Teeseissä korostettiin, että kommunistien muiden järjestöjen kanssa käymät neuvottelut on saatettava laajojen työläisjoukkojen huomion kohteeksi, jotta nämä joukot saisivat tarvitsemaansa poliittista koke-
musta.

¹ Деятельность Исполнительного Комитета, стр. 398.

² Sama, s. 389.

Ilmaistessaan toistamiseen valmiutensa sovinnontekoon II, II¹/₂ ja Amsterdamin Internationaalin kanssa työväenluokan elin-
etujen puolustamiseksi ja uuden imperialistisen sodan vaaran
torjumiseksi Kommunistinen Internationaali ilmoitti, että vaikka
II, II¹/₂ ja Amsterdamin Internationaali torjuvatkin mitkä hyvän-
sä Kominternin käytännölliset ehdotukset, se ei luovu taktikas-
taan, joka on juurtunut syvälle joukkoihin ja jota on kehitettävä
jatkuvasti ja horjumattomasti. Kominternin Toimeenpaneva Komi-
tea ja Profinternin Toimikunta kehottivat 1. tammikuuta 1922
»kaikkia kommunistisia työläisiä ja yleensä kaikkia rehellisiä työ-
läisiä liittymään kaikkialla — työpaikoilla ja kokouksissa — yhte-
näiseksi työtätekevien perheeksi, joka pystyy puolustautumaan
ja lyömään takaisin kaikki pääoman rynnäköt vaikealla hetkellä».¹
Vetoomuksessa sanottiin: »Kaikki proletariaattiin nojautuvat ja
siihen vetoavat puolueet huomaavat, että niiden on pakko liittyä
yhteen puolustussodassa pääomaa vastaan vain siinä tapauksessa,
että te, proletaarit, ojennatte kättä toisillenne työverstaissa ja kai-
voksissa. Vain siinä tapauksessa niiden on pakko katkaista välinsä
kapitalistisiin puolueisiin.»² Vetoamus sisälsi työttömyyttä ja
palkkojen alennusta, aseiden kartuttamista ja uuden imperialisti-
sen sodan vaaraa sekä entente-maiden imperialistien harjoittamaa
Saksan rosvoista vastaan suunnatun ohjelman ja tuotannon työ-
väenvalvontaan saattamista sekä Neuvosto-Venäjän tunnustamista
vaatineen konkreettisen taisteluohjelman. Tämän laajojen kan-
sanjoukkojen etuja vastaavan ohjelman perusteella Kommunistinen
Internationaali pyrki saamaan aikaan työväenluokan ja sen järjes-
töjen yhteistoiminnan.

Muutamat kommunististen puolueiden johtajat eivät heti
ymmärtäneet oikein yhteisrintamatunnusta. »Vasemmisto»-ainek-
set, esim. A. Bordiga Italiassa, käsittivät tämän taktiikan vain
taloudellisen taistelun pohjalla tapahtuvaksi yhteistyöksi ammatti-
liitoissa. Ranskassa Ludovic-Oscar Frossard väitti, että yhteisrin-
tamataktiikka saattaa johtaa kommunistisen puolueen ja sosialis-
tisen puolueen järjestölliseen yhdistymiseen, ja kehotti rajoittu-
maan vain yhteistyöhön vallankumouksellisten syndikalistien
kanssa. Saatuaan tietää Saksan Kommunistisen Puolueen Keskus-
komitean joulukuun lopulla 1921 Kominternin TpK:lle tekemästä
ehdotuksesta, että olisi tarkoituksenmukaista kääntyä II ja II¹/₂
Internationaalin puoleen yhteistoiminnan aikaansaamiseksi niiden
kanssa, A. Bordiga ja H. Valecki lähettivät Kominternin TpK:lle

¹ Деятельность Исполнительного Комитета, стр. 416.

² Sama.

huolestuneen säikeen, jossa sanottiin, että »sellainen toimenpide aiheuttaisi Ranskassa ja muissa maissa hämminkiä ja kiivaita sisäisiä eripuraisuuksia»¹. »Vasemmistolaisen» lahkolaiskatso-
mukset estivät kommunistisia puolueita kehittämästä oikeaa tak-
tiikkaa ja harjoittamasta laajaa kenttätyötä. Kommunistisissa
puolueissa vaikuttaneet oikeisto-oppoportunistit yrittivät samalla
käyttää hyväkseen yhteisrintamataktiikkaa ja harhauttaa kommu-
nistiset puolueet reformismin tielle.

Lenin ja Komintern seurasivat tarkkaavaisesti, miten nuoret
kommunistiset puolueet noudattivat yhteisrintamataktiikkaa, ja
auttoivat niitä korjaamaan virheensä. Englannin parlamenttivaalien
valmistelukaudella Lenin kehotti 12. tammikuuta 1922 hyväksy-
mään Kominternin Toimeenpaneassa Komiteassa »tarkasti perus-
tellun päätöslauselman, jossa on vaadittava ehdottomasti, että
Ison-Britannian Kommunistinen Puolue, kaikki kommunistit jäse-
toisivat ja äänestäisivät vaaleissa työväenpuolueen jäseniä, niitä
harvoja tapauksia lukuun ottamatta, jolloin voidaan mennä takuu-
seen, että kommunistin äänestäminen ei tuota voittoa porvariston
ehdokkaalle».² Kominternin Toimeenpaneavan Komitean Puhemie-
histö päätti 13. tammikuuta »tunnustaa kerrassaan tarpeelliseksi,
että Englannin kommunisteja kehoitettaisiin kannattamaan vaaleis-
sa työväenpuoluetta».³ Maaliskuussa 1922 Ison-Britannian Kom-
munistinen Puolue esitti Kominternin TPK:n kehotuksen mukaan
labour-hallituksen vaalivoittoa kannattaneen taistelutunnuksen.
Mainitun päätöksen mukaisesti kommunistinen puolue poisti
saman vuoden syksyllä parlamenttivaaleihin labour-puolueen jäsen-
ten vastapainoksi asettamansa ehdokkaat ja selitti samalla työläis-
sille tällaisen päätöksen aiheuttaneet syyt.

Kommunististen puolueiden toimintaa eritellessään Lenin neu-
voi niitä yhä uudelleen soveltamaan joustavaa taktiikkaa ja varoit-
ti niitä »vasemmistolaisen» opportunistin ja seikkailupolitiikan
tuhoisasta vaarasta. Hän kirjoitti: »Liiallinen varovaisuus johtaa
erehdyksiin, tämä ensiksi. Ja toiseksi ei pidä unohtaa, että saate-
taan tehdä kerrassaan auttamaton virhe, jos tilanteen tervejärkinen
varteenotto korvataan pelkästään »mielialalla» tai punaisten lip-
pujen heilutuksella; saatetaan tuhoutua siinäkin tapauksessa,
jolloin tuho ei ole vielä lainkaan, ei ollenkaan välttämätön, jos
kohta vaikeudet ovatkin suuria.»⁴

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 110, л. 1.

² ЦПА ИМЛ, ф. 2, оп. 1, ед. хр. 22623, л. 11.

³ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 2, ед. хр. 12, л. 11.

⁴ *V. I. Lenin*. Teokset, 33. osa, s. 193.

Joissakin kommunistisissa puolueissa oli paljon entisiä sosiaalidemokraatteja, jotka eivät olleet vielä luopuneet tottumuksistaan ja vanhoista käsityksistään puolueen osuudesta. Lenin korosti, että näillä puolueilla oli edessään pitkäaikainen uudistamisvaihe, puolueen rakenteen ja koko työn perinpohjainen sisäinen uudelleenjärjestäminen näiden puolueiden muuttamiseksi tosi vallankumoukselliseksi, taisteluhenkiseksi kommunistiseksi joukkopuolueiksi. »Puolueiden luonteen muuttaminen jokapäiväisessä elämässä, vapautuminen totunnaisuudesta, sen aikaansaaminen, että puolue muodostuisi vallankumouksellisen proletariaatin etujoukoksi, ei loitonisi joukoista, vaan yhä lähenisi niitä kasvattaen niissä tietoista vallankumouksellisuutta ja nostattaen niitä vallankumoustaisteluun — tämä on mitä vaikeinta, mutta samalla tärkeintä.»¹

Lenin auttoi ratkaisevalla tavalla kommunistisia puolueita kehittymään tosi vallankumoukselliseksi, hän opetti niille tarkkaavaisesti ja huolellisesti marxilaista periaatteellisuutta ja myötävaikeutta niiden muodostumiseen uudentyyppiseksi puolueiksi. Hän tehosti jatkuvasti niiden poliittista aktiivisuutta ja kasvatti kommunisteissa vastuuntunnetta proletaarisen maailmanvallankumouksen asiaa ja sosialismin voittoa kohtaan. Lenin opetti kommunistisia puolueita suunnittelemaan oikein politiikkansa ja noudattamaan sitä taitavasti muuttamalla rakennettaan sekä puolueen ja joukkojen järjestöllisiä yhteysmuotoja luokkataistelun tarpeiden mukaisesti. »Euroopassa ja Amerikassa on ryhdytty hiljaiseen, koruttomaan, vaatimattomaan, aikaa vievään, mutta perusteelliseen työhön, luomaan todellisia kommunistisia puolueita, todellisia proletariaatin vallankumouksellisia etujoukkoja, ja tämä työ edistyy», Lenin kirjoitti helmikuussa 1922.²

Kansainvälisen työväenkonferenssin valmistelu. Kominternin Toimeenpanevan Komitean 1. kokous

Ajatus yhteisrintaman perustamisesta ja siinä tarkoituksessa koollekutsuttavasta työväenpuolueiden ja -järjestöjen maailmankongressista levisi hyvin laajalti ja sitä pohdittiin työväen lehtien palstoilla sekä työtätekevien kokouksissa Saksassa, Tšekkoslovakiassa, Ranskassa, Englannissa ym. maissa. II¹/₂ Internationaaliin kuuluneen Ranskan Sosialistisen Puolueen edustajakokous kehotti kyseisen Internationaalin Toimikuntaa kutsumaan II ja III Inter-

¹ V. I. Lenin. Teokset, 33. osa, ss. 192—193.

² Sama, s. 193.

nationaalien edustajia yhteiseen konferenssiin. Työväenjärjestöjen kansainvälisen konferenssin koollekutsumista kannatti jopa II^{1/2} Internationaalien johto, joka oli hylännyt Englannin labour-puolueen ehdotuksen yksinomaan II ja II^{1/2} Internationaalien edustajien konferenssin pitämisestä. Siten reformistijohtajien yritys perustaa yhteisrintama reformismien pohjalle, ilman kommunisteja ja kommunisteja vastaan, epäonnistui sen tehokkaan toiminnan ansiosta, jota Kommunistinen Internationaali oli harjoittanut nojautuen työväenjoukkojen pyrkimykseen saada aikaan yhteistoiminta. Kominternin TpK:n Puhemiehistö päätti 13. tammikuuta 1922 ilmoittaa kommunistisille puolueille, että Kominternin TpK asettaa helmikuun laajennetun kokouksen päiväjärjestykseen kysymyksen Kominternin ja kaikkien muiden kansainvälisten työväenjärjestöjen yhteisestä konferenssista, jossa käsiteltäisiin Genovan konferenssissa esille tulevia kansainvälisen politiikan perusongelmia (mm. kysymystä Saksasta ja Versailles'n rauhansopimuksen tarkistamisesta sekä Neuvosto-Venäjän auttamisesta). II^{1/2} Internationaalien Toimikunta hyväksyi 14.—15. tammikuuta Berliinissä pitämässään istunnossa päätöksen aloittaa neuvottelut kaikkien työväenpuolueiden yhteisen konferenssin koollekutsumiseksi ja ehdotti 19. tammikuuta 1922 Kominternin Toimeenpanevalle Komitealle, että kutsuttaisiin koolle kansainvälinen konferenssi, johon osallistuisivat kolmen Internationaalien Toimeenpanevat Komiteat käsittelemään Euroopan talousongelmia ja työväenluokan toimintaa taantumuksen hyökkäyksen vastustamiseksi. Kominternin TpK:n Puhemiehistö katsoi tarpeelliseksi ottaa vastaan tämän kutsun ja asetti kysymyksen siitä 21. tammikuuta Kominternin TpK:n laajennetun kokouksen päiväjärjestykseen.

Lenin osallistui aktiivisesti Kominternin Toimeenpanevan Komitean suorittamaan konferenssin valmistelutyöhön. Hän hahmoteli peruslinjan, jota Kominternin valtuuskunnan tuli noudattaa. Lenin kirjoitti: »Neuvottelukokouksessa käsiteltävien kysymysten luettelo on harkittava etukäteen ja laadittava sopien asiasta kunkin neuvottelukokoukseen osallistuvan osapuolen kanssa. Meidän on puolestamme pantava tähän luetteloon vain kysymyksiä, jotka koskevat välittömästi työväenjoukkojen käytännöllistä yhteistoimintaa sillä alalla, mikä katsotaan kiistattomaksi kaikkien kolmen osapuolen lehdistön virallisissa lausunnoissa.»¹ Lenin kehotti jälleen kommunisteja kiinnittämään huomiota työväen yhteistoiminnan aikaansaamiseen, mikä oli mahdollista, vaikka vallankumouksellisten ja reformististen järjestöjen välillä olisikin ollut

¹ V. I. Lenin. Teokset, 42. osa, s. 352.

oleellisia poliittisia erimielisyyksiä. Jos reformistit yhteisrintamaa torpedoidakseen asettaisivat käsiteltäväksi kysymyksiä suhtautumisesta menševikkeihin tai joitain muita, niin Lenin kehotti vaatimaan, että otettaisiin käsiteltäväksi kysymykset II ja II^{1/2} Internationaalin luopiomaisesta suhtautumisesta vuoden 1912 Baselin manifestiin, reformistipuolueiden osallisuudesta Saksan kommunistien murhiin, joita näiden puolueiden tukemat porvarilliset hallitukset olivat suorittaneet, näiden puolueiden samanlaisesta suhtautumisesta vallankumoustaistelijain murhiin siirtomaissa jne. »Meidän on löydettävä aihetta julistaa virallisesti, ettemme pidä II ja II^{1/2} Internationaalia minään muina kuin maailman vastavallankumouksellisen porvariston epäjohton mukaisina ja horjuvina liittolaisina ja että suostumme osallistumaan yhteisrintamaa koskevaan neuvottelukokoukseen pitäen silmämääränämme joukkojen mahdollisen välittömän käytännöllisen yhteistoiminnan aikaansaamista sekä II ja II^{1/2} Internationaalin koko poliittisen asenteen erheellisyyden paljastamista.»¹ Lenin tähdensi moneen otteeseen joustavan yhteisrintamataktiikan välttämättömyyttä ja esiintyi samalla jyrkästi periaatteellisia poliittisia myönnytyksiä vastaan, jotka saattoivat heikentää kommunistista puoluetta ja neuvostovaltaa sekä kansainvälistä kommunistista liikettä.

Työväen yhteisrintamataktiikkaa käsiteltiin seikkaperäisesti Kominternin Toimeenpanevan Komitean ensimmäisessä laajennetussa kokouksessa, joka pidettiin 21. helmikuuta — 4. maaliskuuta 1922. Kokoukseen osallistui 36 kommunistisen puolueen edustajia. Lenin tutustui kolmen Internationaalin konferenssiin osallistumista koskevaan päätöslauselmaehdotukseen ja piti sen hyväksymistä kokouksen tärkeimpänä tehtävänä. Hän teki päätöslauselmaehdotukseen korjauksia ja neuvoi mm., ettei päätöslauselmassa saa käyttää jyrkkiä sanoja II ja II^{1/2} Internationaalin johtajista, etteivät he voisi käyttää niitä verukkeena luopuakseen konferenssista. »Tärkein ehdottamani muutos on se, että pyyhittäisiin pois kappale, jossa II ja II^{1/2} Internationaalin johtajia sanotaan maailman porvariston apureiksi», Lenin kirjoitti. »Ei ole lainkaan järkevää saat- ta erittäin tärkeä käytännöllinen asia vaaraan sen takia, että soisimme itsellemme ilon haukkua liiemman kerran heittäitä, joita haukumme ja tulemme haukkumaan 1000 kertaa toisessa paikassa.»²

Kiivaan keskustelun jälkeen Kominternin TPK:n kokous vahvisti äänten enemmistöllä (Italian ja Espanjan valtuuskunnan ja

¹ V. I. Lenin. Teokset, 42, osa, s. 353.

² Sama, s. 359.

Ranskan valtuuskunnan enemmistön äänestäessä vastaan) oikeiksi joulukuussa hyväksytyt yhteisrintamateesit ja päätti osallistua kaikkien työväenjärjestöjen maailmankonferenssiin. Kokous kehotti kutsumaankonferenssiin kaikki ammattiliitot ja niiden kansalliset ja kansainväliset yhdistykset, jotta konferenssi olisi edustanut tosiasiallisesti ja kaikinpuolisesti maailman kaikkia työväenjärjestöjä. »Työväenjärjestöjen maailmankonferenssin on asetettava ratkaistavakseen yksi ainoa suurtehtävä: työväenluokan kansainvälistä pääomaa vastaan suunnatun puolustustaistelun järjestäminen.»¹

Kominternin ТрК:n kokous käsitteli myös uuden imperialistisen sodan uhkaa. »Meidän on saatava aikaan proletariaatin tiivis yhteisrintama taistellaksemme sotaa ja imperialismia vastaan», Clara Zetkin sanoi puheessaan.² Kokous velvoitti kommunistiset puolueet valmistelemaan ideologisesti ja järjestöllisesti luokkataistelua sotien ehkäisemiseksi ja neuvot liittämään kansanjoukkoja yhteen sellaisten tunnusten alle kuin kaikkien epäoikeudenmukaisen sodanjälkeisten sopimusten purkaminen, aseistuksen rajoittaminen, sodan seuraamusten ja sotakorvausten taakan siirtäminen porvariston hartaille ja Neuvosto-Venäjän puolustaminen. Ilmaisten kansanjoukkojen hartaimmat toiveet Kommunistinen Internationaali kehotti työtätekeviä taistelemaan uusien imperialististen sotien vaaraa vastaan, rauhan puolesta.

Kolmen Internationaalin konferenssi

Berliinissä pidettiin 2.—5. huhtikuuta 1922 kolmen Internationaalin Toimeenpanevien Komiteoiden edustajien konferenssi, jossa pohdittiin työväen maailmankongressin valmistelukysymyksiä. Ensimmäisessä istunnossa Clara Zetkin kehotti Kominternin ТрК:n valtuuskunnan nimissä »käsittelemään tulevassa kansainvälisessä konferenssissa vain sellaisia kysymyksiä, jotka koskevat välittömästi työväenjoukkojen käytännöllistä yhteistoimintaa, jotka eivät erota työväenjoukkoja toisistaan, vaan yhdistävät niitä».³ Kominternin ТрК:n valtuuskunta ehdotti kansainvälisen konferenssin päiväjärjestykseen sellaiset kysymykset kuin pääoman hyökkäyksen

¹ Коммунистический Интернационал в документах, стр. 269.

² Die Taktik der Kommunistischen Internationale gegen die Offensive des Kapitals. Hamburg 1922, S. 143.

³ Международная социалистическая конференция (Объединенное заседание Исполкомов трех Интернационалов). Стенографический отчет. М., 1922, стр. 15.

ja taantumuksen vastustaminen, uusien imperialististen sotien valmistelun ehkäiseminen, Neuvosto-Venäjän auttaminen, Versaillesin sopimus ja jälleenrakennustyöt hävitetyillä alueilla. Toisen Internationaalin valtuuskunnan nimissä Emile Vandervelde sanoi, että kongressin koollekutsuminen olisi mahdollista vain sillä ehdolla, että kommunistit kieltäytyisivät perustamasta solujaan aumattiliittoihin, että Punaisen Armeijan joukko-osastot poistettaisiin Gruusiasta ja palautettaisiin siellä menševikkien valta ja että II Internationaalin edustajille myönnettäisiin lupa puolustaa oikeudessa neuvostoelinten vangitsemia eserrä-terroristeja. Tämä oli ilmeinen yritys provosoida Kominternin TpK:n valtuuskunta luopumaan sovinnonteosta, koska se ei voisi hyväksyä näitä vaatimuksia, ja saada se syyllistymään konferenssin karilleajoon. II¹/₂ Internationaalin edustaja Paul Faure tosiasiallisesti kannatti II Internationaalin vaatimuksia.

II ja II¹/₂ Internationaalin valtuuskuntien menettely aiheutti kriisitilanteen konferenssin työssä. Kominternin TpK:n valtuuskunta esitti 3. huhtikuuta konferenssin puhemiehistölle ja II¹/₂ Internationaalin valtuuskunnalle kirjelmän, jossa se kehotti lopettamaan väittelyn ja asettamaan kaikille valtuuskunnille kysymyksen, »ovatko ne valmiit osallistumaan kansainväliseen kongressiin»¹. Konferenssin istunnossa 4. huhtikuuta MacDonald ja Otto Bauer toistivat itse asiassa entiset vaatimuksensa. Sovinnon aikaansaamiseksi Kominternin valtuuskunta teki huomattavan myönnytyksen suostumalla siihen, ettei neuvostovalta soveltaisi kuolemantuomiota eserrä-terroristien jutussa ja II ja II¹/₂ Internationaalin edustajat saisivat olla läsnä oikeudenistunnossa. Nämä yksipuoliset myönnytykset merkitsivät Kominternin Toimeenpanevan Komitean ohjeiden rikkomista. Artikkelissaan »Olemme maksaneet liian paljon» Lenin kirjoitti: »Komintern on tehnyt poliittisen myönnytyksen kansainväliselle porvaristolle II ja II¹/₂ Internationaalin valtuutettujen painostuksesta, kun sen sijaan me emme ole saaneet mitään myönnytyksiä... Diplomaattien sa ansiosta porvaristo osoittautui vielä kerran Kommunistisen Internationaalin edustajia taitavammaksi. Sellainen on Berliinin neuvottelukokouksen antama opetus.»² Vaikka Lenin pitikin välttämättömänä aikaansaadun sopimuksen allekirjoittamista, hän vaati ottamaan säännöksi, ettei kansainväliselle porvaristolle tehdä mitään myönnytyksiä, ellei saada vastineeksi enemmän tai vähemmän tasaveroisia myönnytyksiä Neuvosto-Venäjälle tai muille kapi-

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495. оп. 18, ед. хр. 86. л. 219.

² V. I. Lenin. Teokset, 33. osa, ss. 317, 318.

talismia vastaan taistelevan kansainvälisen proletariaatin osastoille.

Konferenssi hyväksyi julkilausuman, jossa katsottiin mahdolliseksi järjestää yhteisneuvotteluja ja -esiintymisiä 20. huhtikuuta ja 1. toukokuuta pitäen tunnuksina taistelua 8-tuntisen työpäivän puolesta, työttömyyttä ja pääoman hyökkäystä vastaan, Venäjän vallankumouksen puolesta, Venäjän nälänhätää kärsivien auttamiseksi, kaikkien valtioiden ja Neuvosto-Venäjän poliittisten ja taloudellisten yhteyksien ennallistamiseksi ja proletariaatin yhteisrintaman aikaansaamiseksi. Konferenssi kannatti työväenjärjestöjen maailmankongressin koollekutsumista mahdollisimman pian ja perusti 9-henkisen järjestelytoimikunnan (3 edustajaa kustakin Internationaalista) valmistelemaan tulevia konferensseja ja kongressia. Kongressin pitoajasta ja sen koostumuksesta ei kuitenkaan päästä tarkkaan sopimukseen.

Rajoittuneisuudestaan huolimatta Berliinin konferenssin tulokset osoittivat, että työväenluokan erilaiset osastot voivat päästä yksimielisyyteen työväen kiireellisimmistä ja lähimmistä käytännönkysymyksistä, vaikka näiden osastojen väliset poliittiset erimielisyydet olisivatkin perustavaa laatua. Havainnollisen vahvistuksensa sai se, että Kominternin poliittinen linja, sen noudattama työväen yhteisrintaman taktiikka oli oikea. Vaikka Kominternin Toimeenpanevan Komitean valtuuskunta tekikin konferenssissa vakavan virheen suostumalla yksipuoliseen myönnytykseen II ja II^{1/2} Internationaalien edustajille, Berliinissä aikaansaatu sopimus teki mahdolliseksi yhteisrintaman perustamisen ja helpotti kommunistien kenttätyötä. Lenin kirjoitti: »Kommunistit eivät saa sulkeutua kuoreensa, vaan heidän on opittava toimimaan niin, että he tiettyjä uhrauksia kaihtamatta, jokaisen uuden ja vaikean työn alussa väistämättömiä virheitä pelkäämättä pääsevät suljettuun huoneeseen, jossa porvariston edustajat yrittävät vaikuttaa työläisiin.»¹ Lenin tähdensi, että kommunistien on tehtävä työtä niiden huomattavien työväenluokan kerrosten keskuudessa, jotka ovat vielä II ja II^{1/2} Internationaalien vaikutuksen alaisina, ja että sen jälkeen, kun Berliinissä on tehty sopimus, II ja II^{1/2} Internationaalien politiikkaa on arvosteltava hieman toisella tavalla, selittävämmiin, kärsivällisesti ja seikkaperäisesti, etteivät nämä työläiset säikähtäisi jyrkkiä sanoja, on osoitettava, että niiden edustajien Berliinissä hyväksymät tunnukset ja koko reformistinen politiikka ovat sovitattomassa ristiriidassa keskenään. Voidaksemme auttaa näitä joukkoja taistelemaan pääomaa vastaan ja ymmärtämään

¹ V. I Lenin. Teokset, 33. osa, s. 318.

reformismin turmiollisuuden »olemme hyväksyneet yhteisrintamataktiikan ja noudatamme sitä loppuun saakka», Lenin kirjoitti.¹

Kommunistinen Internationaali piti Berliinin konferenssin tuloksia suotuisana edellytyksenä työväenluokan yhteistoiminnan aikaansaamiselle ennen muuta rauhan puolustamiseksi, ja neuvostovaltuuskunnan Genovan kansainvälisessä konferenssissa esittämän asevarustusten yleistä vähentämistä koskevan ohjelman kannattamiseksi. Huhtikuun 17. päivänä lähetettiin Kominternin TPK:n valtuuskunnalle Berliiniin Leninin ja muiden VKP(b):n Poliittisen Toimikunnan jäsenten allekirjoittama sähke, jossa arvosteltiin valtuuskunnan toimintaa ja asetettiin uusia tehtäviä. Sähkeessä sanottiin: »Kehotamme yhdeksikkökomiteaa asettamaan viipymättä kysymyksen neuvottelujen kulusta Genovassa. On todistettu, että välit saattavat mennä poikki millä hetkellä hyvänsä; syyt: aseistariisumiskysymys ja Ententen esittämä vaatimus ulkomaisten suurenkapitalistien yksityisten velkojen tunnustamisesta. Osoittakaa, että aseistariisumisvaatimus on II ja II¹/₂ [Internationaalin] vaatimuksia. Jos asiaa ei ratkaista vuorokauden kuluessa, niin esittäkää itse Toimeenpanevan Komitean manifesti ja kehottakaa kaikkia työläisiä esittämään vastalauseensa.»²

Kominternin TPK:n Puhemiehistö allekirjoitti 18. huhtikuuta Berliinin konferenssissa tehdyn sopimuksen ja kehotti, että yhdeksikkökomitean käsiteltäväksi asetettaisiin kysymys Kominternin, Profinternin ja Amsterdamin Internationaalien edustajien neuvottelukokouksesta, jonka päiväjärjestykseen merkittäisiin kysymykset taistelusta sodan vaaraa vastaan ja taistelusta pääoman hyökkäystä vastaan. Kominternin TPK:n Puhemiehistö kehotti myös yhdeksikkökomiteaan kuuluvia jäseniään (Zetkiniä, Frossardia ja Radekia) järjestämään kolmen Internationaalien yhteistä esiintymistä Genovan konferenssin kariutumisen estämiseksi.

20. huhtikuuta yhdeksikkökomiteassa ollut Kominternin TPK:n edustaja lähetti sähkeen II¹/₂ Internationaalien johtajalle Friedrich Adlerille ja Saksan Sosiaalidemokraattisen Puolueen puheenjohtajalle Otto Welsille kehottaen kutsumaan 48 tunnin sisällä koolle yhdeksikkökomitean käsittelemään Kominternin TPK:n Puhemiehistön päätöksensä asetettuja kysymyksiä.³ Yhdeksikkökomiteaa ei kutsuttu koolle, sillä Wels sanoi, ettei hänellä ollut valtuuksia siihen.⁴

¹ V. I. Lenin. Teokset, 33. osa, s. 319.

² ЦПА ИМЛ, ф. 2, оп. 1, ед. хр. 25669, л. 1—2.

³ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 86, л. 18.

⁴ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 86, л. 19.

Kapitalististen maiden työväenjoukot kannattivat lämpimästi Berliinin konferenssin päätöksiä yhteisistä esiintymisistä. Itävaltan, Saksan, Ruotsin ja Norjan työläiset panivat 20. huhtikuuta ja 1. toukokuuta toimeen mahtavia mielenosoituksia esittäen yhteisrintamatunnuksia. Tämä ei vastannut reformistien aikeita, sillä nämä lykkäsivät kaikin mahdollisin keinoin yhdeksikkökomitean koollekutsumista ja sabotoivat työväen maailmankongressin valmistelua.

VKP(b):n Keskuskomitean kokous, johon osallistui Lenin, kehotti 16. toukokuuta 1922 VKP(b):n edustajaa esittämään Kominternin Toimeenpanevalle Komitealle ohjeluonnoksen (yhdeksikkökomitean koollekutsumisen yhteydessä), jossa vaadittiin kutsumaan lyhyessä ajassa koolle työväen maailmankongressi. »Jos II Internationaali sabotoi edelleenkin tässä kysymyksessä, niin Komintern kutsuu viipymättä pois valtuutettunsa yhdeksikköistä ja jatkaa agitaatiota proletariaatin yhteisrintaman puolesta tilanteen edellyttämässä muodossa.

Yhdeksikön Venäjän valtuutetun on ilmoitettava sopivassa muodossa VKP(b):n nimissä, että olemme täysin valmiit pyyhkimään yhteisestä toimintaohjelmasta pois lupauksen puolustaa Neuvosto-Venäjää ja keskittämään koko taistelun 8-tuntisen työpäivän puolustukseen, työttömyyden vastustamiseen jne.

On myös ilmoitettava, että jos II ja II^{1/2} Internationaali muuttavat mieltään ja antavat edustajia, jotka ovat valmiit teoin eivätkä sanoin kutsumaan koolle kongressin, niin me lähetämme jälleen valtuutettumme yhdeksikköön.»¹

Kominternin TpK:n Puhemiehistö hyväksyi 17. toukokuuta VKP(b):n Keskuskomitean esityksen ja antoi yhdeksikköön kuuluville edustajilleen tehtäväksi ilmoittaa seuraavasta: »II ja II^{1/2} Internationaalin johtajat ovat usein väittäneet, että Kominternin yhteisrintamataktiikka juontuu vain Neuvosto-Venäjän valtiollisista näkökannoista. Venäjän kommunistien ilmoitus todistaa päinvastaista. Komintern kokonaisuutena vaatii II ja II^{1/2} Internationaalin edustajia esittämään virallisesti mielipiteensä venäläisten kommunistien ilmoituksesta. Jos II ja II^{1/2} Internationaalin edustajat vaativat tosiaan, että Neuvosto-Venäjän tukemisen tunnus peruutettaisiin tavalla tai toisella, niin Kominternin valtuuskunta on valmis ottamaan tiedoksi II ja II^{1/2} Internationaalin kyseisen lausunnon ja käsittelemään sen.»² Kominternin TpK:n Puhemiehistön

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 17, оп. 2, ед. хр. 79, л. 2.

² ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 2, ед. хр. 12, л. 108.

kannattama VKP(b):n Keskuskomitean aloite osoitti, että Kominternin yhteisrintamataktiikan tarkoituksena oli kaikkien maiden työväenjoukkojen yhdistäminen taisteluun porvaristoa vastaan työtätekevien lähimpien vaatimusten tyydyttämiseksi ja että tämän taktiikan noudattamista vaativat laajojen työtätekevien joukkojen edut eivätkä lainkaan Neuvosto-Venäjän ulkopoliittiset tavoitteet, kuten II Internationaalin johtajat väittivät.

II ja II^{1/2} Internationaalin johtajat noudattivat aivan toisenlaista politiikkaa. Muutamien II ja II^{1/2} Internationaaliin kuuluneiden puolueiden edustajat sopivat 21. toukokuuta yhdeksikkökomitean selän takana kansainvälisen työväenkonferenssin koollekutsumisesta ilman kommunisteja. Tämä ratkaisi ennakolta yhdeksikkökomitean 23. toukokuuta pitämän istunnon lopputuloksen: Kominternin valtuuskunta ilmoitti eroavansa komiteasta. Vuoden 1922 keväällä reformistijohtajien hajotuspolitiikka teki tyhjäksi yrityksen saada aikaan proletariaatin yhteisrintama. Kaunopuheisena todistuksena siitä, että II Internationaalin johtajat olivat tietoisesti pyrkineet tekemään yhteisrintaman tyhjäksi, oli saksalaisen sosiaalidemokraattisen »Vorwärts» lehden tunnustus: »Työväenliikkeen yhtenäisyys saadaan palautetuksi ja lujitetuksi ainoastaan ankarassa taistelussa kommunisteja vastaan.»¹ Lontoossa 18.—19. kesäkuuta 1922 pidetty II Internationaalin konferenssi totesi päätöksessään, että II Internationaali »ei voi osallistua vastaisuudessa yrityksiin saada aikaan kansainvälinen sopimus III Internationaalin kanssa».²

Yhdeksikkökomiteaan kuulunut Kominternin TpK:n valtuuskunta julkaisi 24. toukokuuta vetoituksen kaikkien maiden työläisille paljastaen siinä II Internationaalin johtajien hajotustoitinnan. Vetoomuksessa sanottiin: »Tämän työväen maailmankongressin ensimmäisen koollekutsumisyriksen antama kokemus osoitti, että sen aikaansaamiseksi on murrettava ennen kaikkea sosiaalidemokraattijohtajien vastarinta Saksassa ja Englannissa ja että näiden maiden työväenjoukot on yhdistettävä niiden puoluekannasta riippumatta jokapäiväisessä käytännöllisessä taistelussa yhteisrintaman perustamisesta ja laajentamisesta myöhemmin kaikki maat käsittäväksi.»³ Kominternin Toimeenpanevan Komitean laajennettu kokous, joka pidettiin 7.—11. kesäkuuta 1922, hyväksyi Kominternin TpK:n valtuuskunnan toiminnan Berliinissä ja vastaukseksi II Internationaalin politiikkaan päätti

¹ »Vorwärts», 29. V. 1922.

² ЦПА ИМЖИ, ф. 495, оп. 33, ед. хр. 185, л. 157—158.

³ »International Press-Correspondence», vol. 2, N 42, 27 May, 1922, p. 318.

noudattaa vastaisuudessakin yhteisrintamataktiikkaa. Kominternin TpK:n kokous arvosteli Ranskan ja Italian kommunistisessa puolueessa sekä Tšekkoslovakian Kommunistisen Puolueen »vasemistolaisessa» oppositioryhmässä ilmenneitä lahkolaishenkisiä käsityksiä yhteisrintamataktiikasta.

Kommunistiset puolueet jatkoivat kamppailua työläisten yhteistoiminnan puolesta yhdeksikkökomitean lakkauttamisenkin jälkeen. Kesällä 1922 Saksan Kommunistinen Puolue oli aloitteen tekijänä työväen yhteisissä esiintymisissä taantumuksellisten monarkististen järjestöjen vilkastumista vastaan. Saksan Sosiaalidemokraattisen Puolueen ja ammattiliittojen oikeistijohtajat, jotka joukkojen painostuksesta osallistuiivat tähän liikkeeseen, saivat myöhemmin hajotetuksi muodostuneen yhteisrintaman ja estivät työväenluokkaa saavuttamasta reaalaisia tuloksia taistelussa taantumusta vastaan.

Yhteisrintamaongelma ja etenkin fasisminvastaisen yhteisrintaman perustaminen muodostui erittäin kärkeväksi Italiassa, jossa suurporvariston, tilanherrojen ja valtiokoneiston tukemat Mussolinin fasistijoukkioit pyrkivät raivoisasti valtaan hajottaen työväenjärjestöjä, murhaten ja terrorisoiden työväenliikkeen aktiivijäseniä. Demagogian sekä äärimmäisen šovinistisen ja nationalistisen propagandan avulla fasismi veti puolelleen pikkuporvaristoa ja takapajuisimpia väestökerroksia, niitä jotka pitivät proletariaatin taistelua onnettomuuksiensa syynä.

Tuohon aikaan Italian proletaariset järjestöt eivät kyenneet liittämään fasismin vastustamiseksi yhteen työväenluokkaa, talonpojista, kaupunkilaista pikkuporvaristoa ja kaikkia demokraattisten vapauksien puolustamisesta kiinnostuneita väestönosia. Työväenluokkaan melkoisen vaikutuksen saanut sosialistinen puolue noudatti »passiivisen vastarinnan» politiikkaa ja suostui jopa solmimaan elokuussa 1921 fasistien kanssa häpeällisen »sovintorauhan», jonka perusteella kumpikin osapuoli sitoutui pidättymään vihamielisistä toimista toisiaan vastaan. Tämä sosialistisen puolueen askel vaikeutti suuresti työväenluokan taistelua fasismia vastaan. Se todisti havainnollisesti, ettei tämä puolue kyennyt johtamaan fasisminvastaista liikettä.

Nuori Italian Kommunistinen Puolue taisteli aktiivisesti fasismia vastaan. Mutta puolueen johto Bordiga etunenässä oli lahkolaisella kannalla. Se erehtyi samastamaan fasismin valtaannousun entisen porvarillisen hallitusmuodon puitteissa tapahtuneeseen tavalliseen henkilönvaihdokseen tai henkilöryhmien vaihdokseen hallituksessa. Se ei ymmärtänyt fasismin olemusta ja kieltäytyi yhteistyöstä muiden puolueiden ja poliittisten järjestöjen

kanssa, jotka olivat valmiit tekemään vastarintaa fasismille. Tämä johti vallankumouksellisen etujoukon eristäytymiseen, »riisti työväenluokalta mahdollisuuden ryhtyä rakentavaan toimintaan eri sosiaalisten ryhmien ja niiden poliittisten puolueiden kanssa taantumuksellisimpien voimien eristämiseksi sekä välttämättömän yhteistoiminnan aikaansaamiseksi demokratian ja sosialismin puolesta käytävää taistelua varten»¹. Kominternin Toimeenpaneva Komitea koetti saada aikaan, että Italian Kommunistinen Puolue olisi korjannut lahkolaiset virheensä, ja kehotti italialaisia kommunisteja ja soisalisteja »kokoamaan rivinsä, yhdistämään miljoonat kaupunkien ja maaseudun proletaarit työväenhallituksen lipun alle taistelemaan yhteisvoimin proletariaatin jatkuvaa kurjistumista ja fasistisen taantumuksen voimistuvaa painostusta vastaan»². Bordigalaisjohdon lahkolaisasenteesta huolimatta Italian kommunistit taistelivat eturiveissä fasismia vastaan ollen työtätekeville esimerkkinä miehuullisuudesta, uhrautuvaisuudesta ja valmiudesta taistella loppuun saakka.

Fasismin rynnistystä ei saatu pysäytetyksi. Lokakuussa 1922 Italiassa pystytettiin terroristinen fasistidiktatuuri. Se merkitsi raskasta tappiota työväenluokalle ja Italian kansan demokraattisille voimille.

Italian tapahtumat osoittivat havainnollisesti, että kapitalistisissa maissa oli poliittiselle areenalle astunut uusi erittäin aktiivinen taantumuksellinen voima, fasismi, jota monopolipääoma pyrki käyttämään hyväkseen vallankumouksellisen ja demokraattisen liikkeen tukahduttamiseksi ja avoimen terroristisen diktatuurinsa pystyttämiseksi. Mussolinin suorittama vallankaappaus myötävaikutti fasistijärjestöjen vilkastumiseen Saksassa, Puolassa ja muissa maissa. Taistelu fasistista vaaraa vastaan kävi yhä tarpeellisemmaksi kansainväliselle työväenluokalle. Oli kehiteltävä taistelumenetelmät ja -keinot, oli määriteltävä poliittiset voimat, jotka voitiin liittää yhteen fasismia vastustamaan, oli määriteltävä fasisminvastaisen taistelun osuus ja sen merkitys proletariaatin vallankumoukselliselle taistelulle. Maailman kommunistinen liike ymmärsi tämän taistelun tärkeyden ja etsi ratkaisua sen eteen nousseihin tehtäviin.

¹ П. Тольятти. Итальянская коммунистическая партия. М., 1959, стр. 37.

² «Правда», 29 июля 1922 г.

KOMMUNISTISEN INTERNATIONAALIN NELJÄS KONGRESSI

IV kongressi työväen yhteisrintamataktiikasta

Kommunistisen Internationaalin IV kongressi aloitti työnsä 5. marraskuuta 1922 Pietarissa. Sen seuraavat istunnot pidettiin Moskovassa. Kongressissa oli edustettuna 58 kommunistista puoluetta ja joukko työväenjärjestöjä, kaikkiaan 58 maan 408 edustajaa 66 puolueesta ja järjestöstä. Mandaattivaliokunnan tietojen mukaan kommunistisissa puolueissa oli tuohon aikaan 1 253 000 jäsentä niistä 825 000 kapitalististen maiden kommunistisissa puolueissa.¹ 17 puoluetta ei ollut esittänyt tietoja jäsenmäärästään.²

Kongressin ensimmäisessä istunnossa luettiin Leninin onnitte-lusähke, jossa sanottiin: »Kommunististen puolueiden tiellä olevista tavattoman suurista vaikeuksista huolimatta Komintern kasvaa ja lujittuu. Tärkein tehtävämme on edelleenkin työläisten enemistön saaminen puolellemme. Ja tämän tehtävän me *täytämme* kaikesta huolimatta... Neuvosto-Venäjä on erittäin ylpeä saadesaan auttaa koko maailman työläisiä heidän vaikeassa taistelussaan kapitalismin kukistamiseksi. Voitto on oleva meidän.

Eläköön Kommunistinen Internationaali!»³

Kongressissa käsiteltiin Kominternin Toimeenpanevan Komitean toimintaselostus, Leninin selostus »Venäjän vallankumouksen viisivuotispäivä ja maailmanvallankumouksen näköalat», kysymys pääoman ja fasismin hyökkäyksestä, Kommunistisen Internationaalin ohjelmasta, kommunistien työstä ammattiliitoissa, työväen avusta nälänhätää kärsiville, Idän kysymys, agraarikysymys, kysymys nuorisoliikkeestä, osuustoimintaliikkeestä, työstä naisten keskuudessa, kommunistien kasvatustyöstä, Versailles'n rauhan-sopimuksesta sekä eräissä kommunistisissa puolueissa vallitsevas-ta tilanteesta.

Kominternin TpK:n toimintakertomuksessa, jonka esitti TpK:n puheenjohtaja Zinovjev, sekä Radekin esitelmässä pääoman

¹ Kommunistien lukumäärän pieneneminen kapitalistisissa maissa johdettiin siitä, että vallankumouksen laskukausi ja taantumuksen hyökkäys jatkui, ja horjuvat ainekset loittonivat puolueista. VKP(b):ssä oli vuosina 1921—1922 pantu toimeen puoluepuhdistus.

² ЦПА ИМЛ, ф. 491, оп. 1, ед. хр. 338, л. 2.

³ V. I. Lenin. Teokset, 33. osa, ss. 405, 406.

hyökkäyksestä eriteltiin kansainvälistä tilannetta, selitettiin työväenluokan puolustustaistelun tehtäviä ja perusteltiin yhteisrintamataktiikan noudattamisen välttämättömyyttä vastaisuudessakin. Zinovjev teki vakavia virheitä vallankumouksen kehitysnäköaloja arvioidessaan. Toisaalta hän väitti, että kapitalismi ei pysty löytämään ulospääsyä muodostuneesta tilanteesta. Toisaalta taas hän sanoi, että koko Keski-Euroopassa voidaan odottaa fasismin valtaantumista. Zinovjev väitti, että fasismi on vallankumouksellistava tekijä, että esim. fasismin valtaantulo Italiassa merkitsee historian näkökannalta »tilanteen kärjistymistä ja proletaarisen vallankumouksen kypsymistä Italiassa».¹

Kongressi ei kannattanut Zinovjevin näkökantaa. Useimmat edustajat, mm. VKP(b):n edustajat, torjuivat Zinovjevin äärivasemmistolaiset ja samalla antautumishenkiset arviot fasisminvastaisen taistelun näkymistä. Kongressin hyväksymissä taktiikkaa koskevissa teeseissä sanottiin, että porvaristo ei tyydy enää työtekevien vallankumoustaistelun »laillisiin» tukahduttamismenetelmiin, vaan ryhtyy »perustamaan erikoista valkokaartia, joka on suunnattu varta vasten proletariaatin kaikkia vallankumouksellisia pyrkimyksiä vastaan ja jota käytetään yhä enemmän tukahduttamaan väkivaltaisesti kaikki työväenluokan yritykset parantaa asemaansa».² Fasisminvastaisen liikkeen kehittämiseksi oli tärkeä merkitys sillä kongressin toteamuksella, että fasismin avoin herruus »suuntautuu samalla porvarillisen demokratian perustoja vastaan yleensä»³, että porvaristo pyrkii vaihtamaan demokraattisen hallitusmuodon karkeaan valkokaartilaiseen, terroristiseen taantumukseen. Kongressi totesi, että fasistit eivät ainoastaan perusta aseistettuja terroristijärjestöjä, vaan yrittävät myös sosiaalisen ja nationalistisen demagogian avulla luoda itselleen maaperää joukkojen keskuudessa: talonpojiston, pikkuporvariston ja jopa proletariaatin takapajuisten kerrosten keskuudessa. Kongressi eritteli fasismin olemusta ja alkuperää, sen osuutta ja sosiaalista perustaa ja tähdensi, että fasismin vaara oli olemassa monissa kapitalistimaissa. IV kongressi määritteli yhdeksi kommunististen puolueiden tärkeimmistä tehtävistä fasisminvastaisen taistelun järjestämisen. Kommunististen puolueiden »on johdettava työväenluokkaa taisteluun fasistijoukkioita vastaan noudattaen tässäkin taistelussa tarmokkaasti yhteisrintamataktiikkaa ja turvautuen

¹ «Бюллетень IV конгресса Коммунистического Интернационала» № 3, 13 ноября 1922 г., стр. 2.

² «Бюллетень IV конгресса» № 32, 9 декабря 1922 г., стр. 11.

³ Sama, s. 12.

ehdottomasti illegaalisin järjestömuotoihin».¹ Komintern liitti yhteisrintamataktiikan yhä kiinteämmin yleisdemokraattisten poliittisten vaatimusten ja työtätekevien jokapäiväisten tarpeiden puolustamiseen.

IV kongressissa Italian Kommunistisen Puolueen edustaja Camilla Ravera esitti muistelmissaan sanat, jotka Lenin oli lausunut keskustellessaan italialaisten kommunistien kanssa: »Työväenluokka taistelee aina demokraattisten oikeuksien saavuttamisesta ja puolustamisesta, vaikka ne olisivatkin porvariston vallan rajoittamia. Mutta menetettyään ne se taistelee niiden palauttamisesta ja hankkii samalla itselleen liittolaisia.»²

Komintern oli sillä kannalla, että luokkataistelun jatkuva kehitys pääoman maissa saattaa johtaa joko välittömästi proletaariseen vallankumoukseen tai tätä vallankumousta lähentäviin siirtymävaiheisiin. Kongressin teeseissä sanottiin: »Nykyisen avoimen porvarillisen taantumuksen valtakauden ja vallankumouksellisen proletariaatin täydellisen voiton välillä on erilaisia vaiheita ja ovat mahdollisia erilaiset lyhytaikaiset episodit. Kommunistisen Internationaalien ja sen jaostojen on otettava huomioon nämäkin mahdollisuudet. Niiden on osattava puolustaa vallankumouksen asemia joka tilanteessa.»³ Ottaen huomioon sosialistista vallankumousta edeltävän siirtymävaiheen tehtävät ja tehden yleisiä johtopäätöksiä kommunististen puolueiden kokemuksen perusteella kongressi kehitti yksityiskohtaisesti yhteisrintamataktiikan kysymyksiä ja korosti, että tällä taktiikalla »tulee olemaan ratkaiseva merkitys uudella aikakaudella»⁴.

Työväenhallituksen tunnus

Proletariaatin yhteisrintamataktiikkaa kehiteltäessä IV kongressissa tarkasteltiin kysymystä työväenhallituksen perustamismahdollisuudesta. Tätä tunnusta käsiteltäessä kongressissa syntyi kiivas keskustelu. Ääri vasemmistolaiset dogmaatikot yrittivät tulkita sen vain »proletariaatin diktatuurin terminologiseksi vastineeksi»⁵. Zinovjev oli samalla kannalla. Hän oli väittänyt jo Kominternin ТрК:n kokouksessa kesällä 1922, että työväenhallitus on samaa kuin proletariaatin diktatuuri, että se on neuvostohalli-

¹ «Бюллетень IV конгресса» № 32, 9 декабря 1922 г., стр. 11.

² О Ленине. Воспоминания зарубежных современников, стр. 471.

³ Коммунистический Интернационал в документах, стр. 298.

⁴ Sama, s. 300.

⁵ «Бюллетень IV конгресса» № 4, 14 ноября 1922 г., стр. 16.

tuksen salanimi.¹ Monet IV kongressin edustajat, mm. VKP(b):n valtuuskunnan jäsenet, arvostelivat tuota näkökantaa ja selittivät, että työväenhallituksen tunnus juontuu välittömästi yhteisrintamaktiikasta ja helpottaa joukkojen vetämistä mukaan taisteluun ja että työväenhallitusta on pidettävä proletariaatin diktatuuriin johtavana mahdollisena välimuotona.

Työväenhallituskysymystä tarkastellessaan Kommunistinen Internationaali nojautui kommunististen puolueiden kokemukseen, jota kukin niistä oli saanut pyrkiessään oman maansa konkreettisisissa oloissa määrittelemään proletaariseen vallankumoukseen johtavat tiet. Se merkitsi koko kansainvälisen kommunistisen liikkeen kollektiivisen kokemuksen rikastuttamista. Saksan Kommunistisen Puolueen valtuuskunta esitti kongressin käsiteltäväksi puolueen ohjelmanluonnoksen, jossa kiinnitettiin suurta huomiota poliittisen vallan valtaamista edeltäviin siirtymävaiheen toimenpiteisiin, mm. työväen hallituksen tunnukseen. Ohjelmanluonnoksessa sanottiin, että työväen hallituksen vaatimus oli sopiva keino proletaarijoukkojen vapauttamiseksi porvariston vallasta aikana, jolloin proletariaatin itsenäinen joukkoliike on saavuttanut tietyn kypsyys- ja laajuusasteen, jolloin proletariaatin ja porvariston sekä porvaristosta riippuvien työväenjohtajien välinen kuilu on syventynyt, mutta proletariaatin enemmistö ei ollut vielä valmis murttamaan porvarillisen demokratian puitteita. Tässä tilanteessa työväen hallituksen vaatimus saattoi olla laajana lähtökohtana taistelulle proletariaatin diktatuurin puolesta. Aseistettuihin työläisiin tukeutuvan työväenhallituksen oli pantava toimeen useita poliittisia, taloudellisia ja finanssitoimenpiteitä, jotka eivät muodollisesti ylittäneet porvarillisen järjestelmän rajoja, mutta tosiasiallisesti rajoittivat kapitalistien oikeutta määrätä omaisuudestaan ja kapitalistisesta voitosta. Porvariston vastarinta pakottaisi luonnollisesti työväenhallituksen menemään puolinaisia toimenpiteitä pitemmälle ja saisi kansanjoukot ymmärtämään, että tuotantovälineiden porvarillisen omistuksen täydellinen lakkauttaminen, vanhan porvarillisen valtiokoneiston murskaaminen ja proletariaatin diktatuurin pystyttäminen oli välttämätöntä. Saksan Kommunistisen Puolueen valtuuskunnan nimissä Ernst Meyer, Edwin Hoernle ja Walter Ulbricht esittivät toimituskunnalle korjauksia taktiikkaa koskevien teesien luonnokseen. Korjauksissa määriteltiin täsmällisemmin työväenhallituksen tunnus ja luonnehdittiin erityyppisiä

¹ »Bericht über Tätigkeit des Präsidiums und der Exekutive der Kommunistischen Internationale für die Zeit vom 6. März bis 11. Juni 1922», Hamburg 1922, S. 123.

työväenhallituksia. Toimituskunta ja sitten myös kongressi hyväksyivät nämä korjaukset.

Kommunistinen Internationaali asetti työväenhallituksen tunnuksen vastapainoksi reformistien yrityksille muodostaa yhdessä porvarillisten puolueiden kanssa porvariston etuja ajavia kokoomushallituksia. IV kongressi piti työväenhallituksen tunnusta kaikkien työtätekevien yhteisrintaman ja kaikkien työväenpuolueiden liitoutuman vaatimuksena taloudellisessa ja poliittisessa taistelussa porvariston valtaa vastaan ja sen kukistamiseksi lopullisesti. Työväenhallitus saatettiin perustaa myös parlamentaariselle pohjalle, mutta läheisessä yhteydessä porvaristonvastaiseen vallankumoustaisteluun ja ainoastaan joukkotaistelun tietä, joukkoihin nojautuen ja vallankumousliikettä tehostaen. Kongressi totesi, että työväenhallituksen tunnusta voitiin käyttää miltei kaikkialla yleisenä agitaatiotunnuksena. Ajankohtaisena poliittisena tunnuksena sillä oli merkitystä niissä maissa, joissa työväen ja porvariston voima-suhte asetti päiväjärjestykseen hallituskysymyksen käytännöllisesti välttämättömänä. Sellaisen työväenhallituksen tehtäviin, joka ei vielä ollut muuttunut proletariaatin diktatuurin hallitukseksi, kuului työväenluokan aseistaminen ja porvariston vastavallankumouksellisten järjestöjen aseistariisuminen, tuotannon alistaminen työväenvalvontaan, suurimman verotaakan sälyttäminen omistavien luokkien harteille ja vastavallankumouksen vastarinnan tukahduttaminen. Näiden toimenpiteiden johdonmukainen toteuttaminen edistäisi työtätekevien vallankumouksellista kasvatusta, heidän yhteenliittymistään kommunististen puolueiden ympärille ja siten valmistelisi siirtymistä sosialistiseen vallankumoukseen.

Kommunistien oli oltava valmiina muodostamaan työväenhallitus yhdessä ei-kommunististen työväenpuolueiden ja työväenjärjestöjen kanssa sillä ehdolla, että tämä hallitus tulisi todella taistelemaan porvaristoa vastaan. Kyseiseen hallitukseen kuuluvien kommunistien oli oltava puolueensa tiukan valvonnan alaisina ja pidettävä läheistä yhteyttä vallankumouksellisiin joukkojärjestöihin. Kommunistisen puolueen oli säilytettävä omaleimaisuutensa ja täydellinen itsenäisyys agitaatiotyössään. Työväenhallituksen perustaminen ja sen olemassaolo olivat kaikissa maissa erottamattomat luokkataistelusta porvaristoa vastaan.

Työväenhallituksen tunnus oli tärkeä askel sillä konkreettisella tiellä, joka johti kansanjoukkoja vallankumoukseen. Ajatus työtätekevien jokapäiväisten taloudellisten ja poliittisten etujen puolustamisesta sekä yleisdemokraattisten vaatimusten toteuttamisesta punoutui siinä ajatukseen kansanjoukkojen johtamisesta taiste-

luun sosialismin puolesta. Se oli proletaarisen vallankumouksen marxilais-leniniläisen opin kehittelyä.

Leninin selostus

»Viisi vuotta

**Venäjän vallankumousta
ja maailmanvallankumouksen
näköalat»**

Lenin kehotti kommunisteja soveltamaan kunkin maan konkreettiseen tilanteeseen marxilaista teoriaa ja kansainvälisen kommunistisen liikkeen saamaa kokemusta. Lenin varoitti, että kommunististen puolueiden ei ole ainoastaan varauduttava mahdolliseen hyökkäykseen porvaristoa vastaan, vaan myös mahdolliseen perääntymiseen ja tuon perääntymisen turvaamiseen. Kommunistien on tiedettävä muutakin kuin se, miten on toimittava, kun vallankumous siirtyy hyökkäykseen ja voittaa. »Vallankumousaikana on aina hetkiä, jolloin vihollinen hämmentyy, ja jos sellaisena hetkenä hyökkäämme sen kimppuun, voimme voittaa sen helposti. Mutta se ei merkitse vielä mitään, koska vihollisemme, jos sillä on tarpeeksi malttia, voi jo ennakolta koota voimia jne. Se voi silloin helposti provosoida meidät hyökkäämään ja siten lyödä meidät moniksi vuosiksi takaisin.»¹ Kommunistien on otettava vaaria fasismiin Italiassa saamista voitoista. Lenin varoitti kommunisteja, että fasismiin vaara asettaa etualalle taantumusten vastaisen taistelun tehtävät ja että tässä taistelussa saatu kokemus auttaa kommunistisia puolueita omaksumaan VKP(b):n vallankumouksellisen kokemuksen ja soveltamaan sitä. Lenin korosti, että muiden maiden kommunistien on omaksuttava bolševikkipuolueen kokemusta luovasti eikä dogmaattisesti ja osattava soveltaa käytäntöön vallankumousteoriaa. Hän sanoi, että veljespuolueiden tärkeimpänä tehtävänä on »todella käsittää vallankumouksellisen työn järjestöperiaatteet, rakenteen, menetelmät ja sisällön».²

Lenin eritteli neuvostomaan kansalaissodan jälkeisen kehityksen peruskysymyksiä, sosialistisen rakennustyön tehtäviä ja uuden talouspolitiikan saavutuksia. Bolševikkipuolueen johtaja osoitti, että VKP(b):n hahmottelema ja noudattama politiikka oli ainoa mahdollinen sosialismin voiton turvaamiseksi ja että VKP(b):n viitoittamaa tietä tulevat väistämättä kulkemaan muutkin kansat. »Olemme ottaneet vallan työläisiä varten ja tarkoituksenamme

¹ V. I. Lenin. Teokset, 33. osa, s. 410.

² Sama, s. 421.

on luoda tämän vallan avulla sosialistinen järjestelmä. Siksi meille on ollut tärkeintä sosialistisen talouden taloudellinen valmistelu»¹, Lenin sanoi. Hän korosti, että VKP(b):n toteuttama uusi talouspolitiikka oli ainoa oikea tie sosialistisen talouden rakentamiseksi ja että puhtaasti sosialististen taloudenpito- ja jakomuotojen soveltaminen heti vallankumouksen voiton jälkeen oli mahdotonta. Lenin puhui, että pitää ottaa realistisesti huomioon talouselämän kehityksen lainomaisuudet ja että yritykset kiristää liiaksi kansantalouden kehitysvauhtia saattavat aiheuttaa vain suurta vahinkoa, ne horjuttavat kansantaloutta ja murtavat työväenluokan ja talonpoijiston liittoa.

Selostuksessaan Lenin kehitteli aikaisemmin esittämäänsä perusajatusta neuvostomaan teollistamisesta. Hän sanoi: »Pelastamatta raskasta teollisuutta, sitä jälleenrakentamatta me emme kykene rakentamaan minkäänlaista teollisuutta, ja ilman sitä me yleensä joudumme perikatoon itsenäisenä maana. Sen me hyvin tiedämme.»² Hän kiinnitti erityistä huomiota raskaan teollisuuden jälleenrakentamiseen tarvittavien varojen kasaamiseen tähdentäen kaupankäynnin merkitystä sekä tiukan säästäväisyyden tarpeellisuutta näiden varojen kasaamiseksi. Lenin osoitti, että VKP(b):n ensisijaisena tehtävänä on tietojen hankkiminen, on opittava hoitamaan valtion asioita ja johtamaan oikein kansantaloutta, on opiskettava herkeämättä.

Lenin teki selostuksessaan yleisiä johtopäätöksiä sen kokemuksen perusteella, jota VKP(b) oli saanut poliittisen ja taloudellisen toiminnan alalla valmistellessaan sosialismin voittoa neuvostomaassa, ja tutustutti kansainvälistä kommunistista liikettä tähän kokemukseen.

Kongressiedustajat pitivät bolševikkipuolueen toimintaa erittäin suurimerkityksisenä ja luonnehtivat bolševikkipuolueen maailman kommunistisen liikkeen etujoukoksi. Clara Zetkin kirjoitti Leninille 12. marraskuuta 1922: »Uusi politiikka on väistämätön kommunismin siirtymistä varten, eikä yksinomaan Venäjän oloissa. Otettuaan käsiinsä poliittisen vallan muiden proletariaatin on mutatis mutandis³ läpäistävä 'uuden politiikan' vaivalloinen tie, mutta tietenkin paljon suotuisammassa oloissa kuin ovat teikäläiset olot.»⁴ Venäjän vallankumousta koskevassa IV kongressin päätöslauselmassa sanottiin, että Neuvosto-Venäjä on maailman proletariaatille historiallisen vallankumouksellisen kokemuksen

¹ V. I. Lenin. Teokset, 33. osa, ss. 416—417.

² Sama, s. 415.

³ — suorittamalla tarpeelliset oikaisut. *Toim.*

⁴ ЦПА ИМЛ, ф. 2, оп. 1, ед. хр. 23461, л. 1.

aarteisto. Kongressi totesi, että maailman proletariaatti pystyy vain yhteisin ponnistuksin suojaamaan Venäjän proletaarisen vallankumouksen imperialististen valtioiden hyökkäykseltä ja porvarillisen järjestelmän palauttamiselta. Se kehotti koko maailman työtätekeviä tukemaan Neuvosto-Venäjää. Kongressissa käsiteltiin kysymystä proletaarisesta avunannosta neuvostomaalle ja korostettiin, että kaikkien työväenpuolueiden ja -järjestöjen ja ennen muuta kaikkien kommunistien velvollisuutena on antaa viipymätöntä ja reaalista apua Neuvosto-Venäjälle sen talouden jälleenrakentamisessa ei ainoastaan käymällä omassa maassaan vallankumoustaistelua vaan myös järjestämällä laajojen työtätekevien joukkojen taloudellista avustusta, sillä »maailman ensimmäisen työväenvaltion, Neuvosto-Venäjän lujittaminen merkitsee kansainvälisen proletariaatin voimistamista sen taistelussa luokkavihollistaan, porvaristoa vastaan».¹

Kominternin ohjelmanluonnoksen käsittely

Kominternin ohjelmanluonnos oli kongressissa käsittelyn kohteena. Kominternin TPK:n toisessa laajennetussa kokouksessa perustettiin valiokunta laatimaan ohjelmanluonnosta. Valiokuntaan kuuluivat V. Lenin, C. Zetkin, M. Cachin, B. Šmeral, O. Kuusinen, B. Kun, H. Kabaktšijev, Sen Katayama ym. kommunististen puolueiden toimihenkilöt. Ohjelmavaliokunnan istunnoissa ja kommunistisen lehdistön palstoilla käytiin vilkasta keskustelua siitä, millainen Kominternin ohjelman tulee olla. Keskustelun osanottajien mielestä ohjelmassa oli luonnehdittava silloinen aikakausi ja imperialismi, perusteltava sosialistisen vallankumouksen välttämättömyys sekä esitettävä oppi proletariaatin diktatuurista, sosialismista ja kommunismista. Eriäviä näkökantoja ilmeni kysymyksissä siitä, miten ohjelman on vastattava kapitalistisissa maissa käytävän luokkataistelun konkreettisiin kysymyksiin, ja miten siinä on esitettävä kommunististen puolueiden yleisimmät tunnukset ja vaatimukset, kun otetaan huomioon kunkin maan erikoisuudet aikana, jolloin kommunistiset puolueet eivät ole vielä ottaneet käsiinsä valtiovaltaa.

Toiset keskustelun osanottajista olivat sillä kannalla, että ohjelmassa ei pidä esittää kommunististen puolueiden yleisimpiä siirtymävaiheen vaatimuksia (mm. työväenhallituksen tunnusta

¹ Protokoll des Vierten Kongresses der Kommunistischen Internationale. Hamburg 1923, S. 936.

ja tuotannon alistamista työväenvalvontaan), joiden tarkoituksena on johtaa joukot ratkaisemaan proletaarisen vallankumouksen tehtäviä. Heidän mielestään nämä kysymykset kuuluivat puolueiden välittömän käytännöllisen toiminnan alaan, ja siksi he vastustivat niiden yleistämistä Kominternin ohjelmassa.

Keskustelun toiset osanottajat, mm. C. Zetkin, B. Smeral ja J. Varga, kannattivat sitä, että Kominternin ohjelma tarjoaisi kommunistisille puolueille strategisen suunnitelman, joka sisältäisi paitsi työväenluokan yleisiä taisteluperiaatteita myös käytännölliset menetelmät, joita eri maiden proletariaatti käyttää taistelussa poliittisesta vallasta sekä yleisimmät siirtymäkauden vaatimukset, joiden avulla työväen joukot nostetaan taisteluun pääomaa vastaan. Tätä keskustelua, jonka keskeisimpinä ongelmina olivat niin sanotun siirtymävaiheen vaatimusten ja sosialistisen vallankumouksen lopullisten tehtävien keskinäissuhteet, jatkettiin vielä kongressissakin.

Buharinin laatima ohjelmanluonnos rajoittui kapitalismin ja imperialismin luonnehdintaan, yleisiin väittämiin kommunistisesta yhteiskunnasta sekä proletaarisen vallankumouksen ja proletariaatin diktatuurin tehtävien esittelyyn.¹ Siinä ei eritelty kommunististen puolueiden toimintaa proletaarisen vallankumouksen valmistelemiseksi ja suorittamiseksi. Buharin ei yleensä pitänyt tarpeellisenä perustella Kominternin ohjelmassa teoreettisesti yleisimpiä siirtymävaiheen vaatimuksia ja yksityisiä vaatimuksia. Saksan ja Bulgarian kommunistisen puolueen kongressiedustajat arvostelivat jyrkästi hänen näkökantaansa ja perustelivat sitä, että ohjelmaan on sisällytettävä siirtymävaiheen vaatimukset. Bulgarian kommunisti Hristo Kabaktšijev sanoi: »Kommunistisen puolueen ohjelman ei tule olla ajankohdan tilapäisvaatimukset sisältävä toimintaohjelma, vaan historiallisen maailmankatsomuksemme teoreettinen ja periaatteellinen esitys, joka sisältää samalla ne perusvaatimukset, joiden täyttämisestä vallankumouksellinen proletariaatti taistelee siirtymäkaudella ennen valtaan tuloaan sekä proletariaatin diktatuurin kaudella.»²

VKP(b):n valtuuskunta ei ollut käsitellyt ennakolta Buharinin laatimaa ohjelmanluonnosta. Kongressissa tekemässään selostuksessa Lenin kehotti rajoittumaan ohjelmanluonnoksen yleispiirteeseen käsittelyyn ja lykkäämään sen hyväksymisen myöhemmäksi ajaksi. Hän piti tarpeellisenä, että harkittaisiin syvällisemmin ja kaikinpuolisesti ohjelmaa, varsinkin strategian ja taktiikan sekä

¹ Ks. К вопросу о программе Коммунистического Интернационала. (Материалы). М., 1924, стр. 56—66.

² Sama, s. 101.

siirtymävaiheen ongelmia ja mahdollista perääntymistä, sitä »miten tämä perääntyminen olisi turvattava. Mutta tämä kysymys on sellainen, johon meidän on ehdottomasti kiinnitettävä huomiota, sillä sitä vaativat sellaiset koko maailman käsittävät perinpohjaiset muutokset kuin kapitalismin kukistaminen ja sosialismin rakentaminen, siihen liittyvine äärettömene vaikeuksineen», Lenin sanoi.¹ VKP(b):n valtuuskunta esitti kongressin puhemiehistölle pyynnön, että sille annettaisiin mahdollisuus käsitellä istunnossaan kysymys siirtymävaiheen vaatimusten sijasta Kominternin ohjelmassa. Kongressin puhemiehistö täytti tämän pyynnön.

VKP(b):n valtuuston toimikunta käsiteli Leninin johdolla 20. marraskuuta Kominternin ohjelmanluonnosta koskevan kysymyksen ja kannatti sitä, että kommunististen puolueiden ohjelmaan sisällytettäisiin siirtymävaiheen vaatimukset ja Kominternin ohjelman yleisessä osassa muotoiltaisiin ne yleispiirtein ja perusteltaisiin teoreettisesti.² Kongressin hyväksymä päätös edellytti, että Kominternin ohjelmaa on laadittava edelleenkin ja siinä on ehdottomasti perusteltava teoreettisesti kaikki siirtymävaihe- ja yksityisvaatimukset ja esitettävä selvästi eri kansallisten jaostojen siirtymävaihevaatimusten historialliset perustyytit, jotka vastaavat eri maiden taloudellisen ja poliittisen rakenteen peruseroavuuksia, esim. toisaalta Englanti ja toisaalta Intia jne. Päätöslauselmassa sanottiin: »Kongressi tuomitsee jyrkästi suuntauksen, joka pitää opportunistina siirtymävaihevaatimusten sisällyttämistä ohjelmaan, samoin kuin kaikki yritykset hämätä vallankumoukselliset perustehtävät tai korvata ne erinäisvaatimuksilla.»³ Kominternin IV kongressin kaikki päätökset suuntasivat kommunisteja etsimään niitä konkreettisia teitä, joita myöten olisi helpompi johtaa työtätekevät joukot vallankumoukseen.

IV kongressin päätöksissä agraarikysymyksestä täsmennettiin tunnuksia, joita kommunistiset puolueet esittävät maaseudun työtätekevän väestön jokapäiväisiä etuja puolustaessaan proletaarista vallankumousta edeltävällä kaudella (maatalousproletariaatin etujen puolustaminen pääoman harjoittamaa köyhän ja keskivarakkaan talonpoikiston kaikkinaista riistoa vastaan, kamppailu köyhien talonpoikien vapauttamiseksi veroista, kahdavielijöiden aseman parantamiseksi ja heidän maanvuokransa alentamiseksi, maan, karjan ym. tuotantovälineiden myöntämiseksi kaikille vähän maa-

¹ V. I. Lenin. Teokset, 33. osa, s. 410.

² V. I. Lenin. Teokset, 42. osa, ss. 385—386.

³ Постановления IV Всемирного конгресса Коммунистического Интернационала. II., 1923, стр. 107.

ta omaaville talonpojille jne.). Joka maan kommunistisen puolueen on puolustettava jatkuvasti maaseudun työtätekevien etuja ja todistettava siten olevansa todella kaikkien työtätekevien ja sorrettujen puolue.

Imperialisminvastaisen yhteisrintaman puolesta

Kominternin IV kongressissa eriteltiin seikkaperäisesti siirtomaiden ja epäitsenäisten maiden kansallisen vapautusliikkeen tilaa. Niihin aikoihin päättyi Turkin kansan voittoon sen riippumattomuudestaan käymä sota. Vapautusliikkeen kasvu Intiassa, Egyptissä, Marokossa, Kiinassa ja Koreassa sekä työväenliikkeen herääminen ja kommunististen puolueiden synty Idän maissa todistivat havainnollisesti oikeaksi Kominternin kansallisuus- ja siirtomaakysymyksessä noudattaman leniniläisen politiikan ja Leninin opin kansallisesta vapautusliikkeestä, joka on kansainvälisen proletaarisen vallankumouksen yhdysosa. Kommunistinen Internationaali piti siirto- ja puolisiirtomaiden kommunistien ensisijaisena tehtävänä kommunististen puolueiden ydinjoukon perustamista ja imperialisminvastaisen kansallisen vallankumousliikkeen kaikkinaista tukemista, kommunististen puolueiden kehittämistä tämän liikkeen etujoukoksi sekä yhteiskunnallisen liikkeen herättämistä ja vilkastamista kansallisen vapautustaistelun kulussa.

Tammi- ja helmikuussa 1922 Moskovassa ja Pietarissa pidettiin Kauko-Idän vallankumouksellisten järjestöjen edustajakokous, johon osallistui Kiinan, Korean, Japanin, Mongolian, Intian, Indonesian ja Siperian kansojen edustajia. Edustajakokous ilmoitti kannattavansa täydellisesti Kominternin kongressien kansallisuus- ja siirtomaakysymyksestä tekemiä päätöksiä ja tähdensi varsinkin sitä, että »on ymmärrettävä oikein kansallisten vallankumousliikkeiden ja työtätekevien yhteiskunnallisen vapautuksensa puolesta käymän taistelun keskinäissuhteet, sillä ainoastaan liittossa kansainvälisen proletariaatin kanssa imperialismin orjuuttamat Kauko-Idän työtätekevät joukot voivat saavuttaa kansallisen ja yhteiskunnallisen vapautuksensa».¹ Japanin työväenliikkeen veteraani ja Japanin Kommunistisen Puolueen perustaja Sen Katayama esiintyi IV kongressissa ja sanoi, että Kauko-Idän vallankumouksellisten järjestöjen edustajakokouksessa »me perustimme yhteisrintaman. Lähtökohtana oli se, että Japanin, Kiinan ja Korean

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 154, ед. хр. 170.

kommunistit perustavat yhteisrintaman Japanin imperialismia vastaan.»¹

Kominternin kansallisuus- ja siirtomaakysymyksessä noudattamaa politiikkaa kehitellen ja täsmentäen IV kongressi esitti imperialisminvastaisen yhteisrintaman tunnuksen. Yhteisrintaman ohjelmana oli riippumattoman tasavallan perustaminen, kaikkien feodaalisten oikeuksien ja etuoikeuksien hävittäminen, agraariuudistuksen toteuttaminen, edistyksellisen työväenlainsäädännön voimaan saattaminen, valtiojärjestelmän demokratisointi jne., ts. imperialismin- ja feodalisminvastaisen demokraattisen vallankumouksen suorittaminen. Tällaisen vallankumouksen menestymisen ehtona on liittoutuminen kansainvälisen proletariaatin ja neuvostotasavaltojen kanssa. Neljäs kongressi totesi kansallisen porvariston epäjohtonmukaisuuden ja tähdensi, että kansallista vallankumousliikettä on tuettava ja on käytettävä hyväksi sitä, että kansallinen porvaristo on kiinnostunut imperialisminvastaisen taistelun perustehtävien ratkaisusta. »Siirto- ja puolisiirtomaiden työväenliikkeen on ennen kaikkea päästävä itsenäiseksi vallankumoukselliseksi tekijäksi imperialisminvastaisessa yhteisrintamassa. Tilapäiset sopimukset porvarillisten demokraattien kanssa ovat mahdollisia ja välttämättömiä vain sillä perustalla, että tunnustetaan työväenliikkeen itsenäinen merkitys ja että se säilyttää täydellisen poliittisen riippumattomuutensa.»² Työväenluokan on ehdottomasti pyrittävä liittoutumaan näiden maiden talonpoikaisten ja puoliproletaaristen joukkojen kanssa.

Kongressi tähdensi, että siirtomaiden vallankumousliike ei voi menestyä, ellei se tukeudu laajojen talonpoikaisjoukkojen toimiin. Kommunistien Idän maissa esittämä agraariohjelma vaati feodalismia ja sen jäänteiden täydellistä hävittämistä ja agraariohjelman tarkoituksena oli saada talonpoikaisjoukot osallistumaan aktiivisemmin taisteluun kansallisen vapautuksen puolesta. Teeseissä neuvottiin kommunisteja pyrkimään siihen, että kansalliset vallankumouspuolueet hyväksyisivät radikaalin agraariohjelman. Komintern korosti, että takapajuisissa maissa kommunististen puolueiden on tärkeää käyttää näiden maiden kansallisen porvariston edistyksellisiä pyrkimyksiä imperialismin- ja feodalisminvastaisen taistelun etujen mukaisesti. Kongressi totesi, että feodaaliherrat ja feodaalinen virkavalta tukevat siirtomaissa ulkomaista imperialismia. Mutta niissä maissa, joissa feodaalis-patriarkallinen yhteiskuntajärjestys ei ole vielä siinä määrin lahonnut, että siirtomaiden

¹ «Бюллетень IV конгресса» № 19, 1 декабря 1922 г., стр. 30.

² Коммунистический Интернационал в документах, стр. 322.

ylimystö olisi eronnut täydellisesti kansanjoukoista, »näiden huip-pukerrostien edustajat saattavat ryhtyä johtamaan aktiivisesti taistelua imperialistista väkivaltaa vastaan»¹. Tämä johtopäätös antoi Aasian ja Afrikan takapajuisten maiden kommunisteille vastauksen kysymykseen näiden maiden mahdollisista taistelu-teistä.

Kongressin teeseissä sanottiin: »Pitäen selviönä sitä, että erilaisissa historiallisissa oloissa kansakunnan pyrkimystä valtiolliseen itsenäisyyteen saattavat ilmentää mitä erilaisimmat väestökerrokset, Kommunistinen Internationaali tukee kaikkia imperialisminvastaisia kansallisia vapautusliikkeitä. Se ei jätä huomion ulkopuolelle myöskään sitä, että ainoastaan johdonmukainen vallankumouksellinen suunta, jota tukee laajojen joukkojen aktiivinen osallistuminen taisteluun, ja ehdoton irtisanoutuminen kaikista niistä, jotka luokkaherruutensa etuja ajaen kannattavat sovinnontekoa imperialistien kanssa, ovat sorrettujen joukkojen voiton ehtona.»² Kongressi tähdensi, että poliittisen johtajan rooliin valmistuakseen Idän proletariaatin on tehtävä aikaa vaativaa työtä »omissa riveissään ja proletariaattia lähellä olevissa yhteiskuntakerroksissa». »Kun siirtomaiden kommunistit kieltäytyvät osallistumasta taisteluun imperialistista väkivaltaa vastaan sillä verukkeella, että he 'puolustavat' muka itsenäisiä luokkaetujaan, on se pahinta opportunistia, joka saattaa vain huonoon valoon proletaarisen vallankumouksen Idän maissa. Yhtä vahingolliseksi on katsottava myös yritys jäädä 'kansallisen yhtenäisyyden' tai porvarillisten demokraattien kanssa solmittavan 'kansalaisrauhan' nimissä syrjään työväenluokan elintärkeiden ja jokapäiväisten etujen puolustamisesta.»³ Kongressi tuli johtopäätökseen, että Idän kommunististen puolueiden, »jotka ovat vielä enemmän tai vähemmän alkioasteella, on osallistuttava jokaiseen liikkeeseen, joka lähentää niitä joukkoihin»⁴, että siirto- ja puolisiirtomaiden työväenluokasta tulee vallankumouksen johtaja vain imperialisminvastaisessa taistelussa ja että työväenluokan taloudellinen ja poliittinen järjestäytyminen voimistaa tämän taistelun vallankumouksellista aloitteellisuutta.

Näin ollen IV kogressin teeseissä osoitettiin selvästi, että sorrettujen maiden proletariaatin kansalliset ja luokkatehtävät ovat läheisessä yhteydessä toisiinsa. Näitä tehtäviä ei missään määrin

¹ Коммунистический Интернационал в документах, стр. 318.

² Sama, s. 319.

³ Sama, s. 321.

⁴ Sama, s. 322.

asetettu vastakkain, vaan vieläpä todettiin, että ne täydentävät toisiaan. Idän imperialisminvastaisen yhteisrintaman taktiikka liittyi kiinteästi Lännen työväen yhteisrintamatunnukseen. Ne olivat saman taktiikan eri näkökohtia, ja tätä taktiikkaa noudattaen saavutettiin proletariaatin ja kommunistisen puolueen johtava osuus vallankumousprosessissa toimimalla tarmokkaasti ja jatkuvasti yhteisrintaman puitteissa. Kommunistien ja proletariaatin johto-osuuden tunnustamista ei lainkaan asetettu minkäänlaisten poliittisten voimien yhteisrintamaan »pääsyn» ehdoksi. Kongressi totesi, että taistelu imperialisminvastaisen yhteisrintaman puolesta auttaa »paljastamaan porvarillisten nationalistien eri ryhmien horjunnan»¹.

Kansallisen vapautusliikkeen myöhempi kehitys osoitti, että uusissa olosuhteissa saattoi syntyä uusia menetelmiä, joiden avulla kansanjoukot saatiin osallistumaan vallankumoustaisteluun.

Komintern esiintyi jyrkästi nationalistisia ja rotuennakkoluuloja vastaan, jotka estivät siirtomaissa asuvien eurooppalaisten työtätekevien ja kantäväestön yhteenliittymistä, tähdentäen, että »siirtomaissa toimittaessa on nojaututtava kantäväestön parhaisiin aineksiin, ennen muuta työtätekevään nuorisoon, eikä kapitalististen ja nationalististen ennakkoluulojen läpeensä saastuttamiin aineksiin»². Leninin oppi sosialistisen proletaarisen valtion, kapitalististen maiden vallankumouksellisen proletariaatin ja kansallisen vapautusliikkeen kiinteän liiton välttämättömyydestä oli IV kongressissa hyväksytyjen Idän kysymystä koskevien teesien punaisena lankana. Kongressin esittämä imperialisminvastaisen yhteisrintaman tunnus oli merkittävä panos taisteluun sorrettujen kansojen vapauden ja riippumattomuuden puolesta.

IV kongressi kommunististen puolueiden kenttätöystä. Kongressin merkitys

Kommunistien kenttätöön elvyttäminen vaati jokaiselta puoluejäseneltä järjestäjän, propagandistin ja agitaattorin sekä joukkojen kasvattajan taitoa. Kongressissa oli varta vasten esillä kysymys kommunististen puolueiden toiminnasta joukkojen valistamisen ja kasvattamisen alalla. Alustajina olivat saksalainen kommunisti Edwin Hoernle ja Nadežda Krupskaja. Kumpikin puhui

¹ Коммунистический Интернационал в документах, стр. 322.

² Sama, s. 349.

siitä, että kasvatustyötä on harjoitettava sekä puolueissa että laajojen työtätekevien joukkojen keskuudessa. Kasvatustyö on yhdistettävä joukkojen jokapäiväiseen käytäntöön ja taisteluun, ja sen tavoitteeksi on asetettava joukkojen poliittinen kasvatusta, vallankumouksellisten luokkataistelijoiden kasvatusta, puolueen taistelukuntoisuuden parantaminen sekä sen agitaattori- ja järjestäjävoimien pätevyyden täydentäminen. Ideologisen työn merkityksestä puhuessaan Krupskaja vetosi bolševikkipuolueen kokemukseen: »Kommunistinen puolue ei ole milloinkaan erottanut agitaatio- ja propagandatyötä perustyöstä. Agitaatio- ja propagandakysymykset ovat aina olleet puolueen sisällönä.»¹

IV kongressissa eriteltiin kommunistien työtä työtätekevien joukkojärjestöissä: ammattiliitoissa, osuuskunnissa, nais- ja nuorisjärjestöissä. Kongressin päätökset neuvoivat kommunistisia puolueita tekemään proletarisista järjestöistä työtätekevien etujen puolustajia, heidän vallankumouksellisen kasvatuksensa välikappaleita. Lozovskin alustamissa ja kongressin hyväksymissä teeseissä kommunistien tehtävistä ammattiyhdistysliikkeessä tähdennettiin, että on toimittava ammattiliittojen kahtiajaon estämiseksi sekä ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyden säilyttämiseksi ja palauttamiseksi siellä, missä reformistit ovat rikkoneet sen. Ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyden puolustamisen tunnus asetettiin 19. marraskuuta — 2. joulukuuta 1922 Moskovassa pidetyn Punaisen Ammattiyhdistysinternationaalien toisen kongressin päätösten perustaksi.

Vanhojen bolševikkien seuran jäsenen Feliks Konin ehdotuksesta 30. marraskuuta tehtiin päätös Kansainvälisen Vallankumoustaistelijain Avustusjärjestön perustamisesta. Järjestön tarkoituksena oli »antaa aineellista ja moraalista apua vankiloissa kituville pääoman uhreille»². Näin syntyi uusi kansainvälinen järjestö, joka esitti suurta osaa työtätekevien kansainvälisen solidaarisuuden kehittämisessä ja lujittamisessa sekä avunannossa valkoisen terrorin uhreille ja fasismia ja sotaa vastaan esiintyneille vallankumoustaistelijoille. Kansainvälisen Vallankumoustaistelijain Avustusjärjestön (MOPR:in) työtä johtivat kansainvälisen työväenliikkeen merkkihenkilöt Julian Marchlewski, Clara Zetkin, Jelena Stasova ja Wilhelm Pieck.

IV kongressissa kiinnitettiin suurta huomiota Kominternin eri jaostoissa vallitsevaan asiintilaan. Kongressin täysistunnoissa ja valiokunnissa käsiteltiin Ranskan, Espanjan, Italian, Tšekkoslo-

¹ «Бюллетень IV конгресса» № 25, 5 декабря 1922 г., стр. 8.

² «Бюллетень IV конгресса» № 27, 6 декабря 1922 г., стр. 16.

vakian, USA:n, Jugoslavian, Puolan, Tanskan ynnä muiden maiden kommunististen puolueiden toimintaa. Kongressin ja valiokuntien hyväksymät päätökset auttoivat puolueita pääsemään sosiaalidemokraattisista jäänteistä sekä oikeisto-oppportunistisista ja dogmaattisista lahkolaisvirheistä ja kehittymään Kominternin jaostoina uudentyyppisiksi marxilais-leniniläisiksi puolueiksi. Kongressin päättäjaisistunnossa 5. joulukuuta 1922 valittiin Toimeenpaneva Komitea. Kominternin Toimeenpanevan Komitean valitseminen kongressin istunnossa (siihen mennessä se oli muodostettu kommunististen puolueiden nimeämistä edustajista) oli osoituksena Kominternin konsolidoitumisesta yhtenäiseksi yleismaailmalliseksi puolueeksi sekä maailman kommunistisen liikkeen lujittumisesta.

IV kongressi merkitsi uutta askelta työväenluokan yhteisrintaman perustamisessa. Komintern käytti hyväkseen sitä seikkaa, että uuden maailmansodan vaaraa vastaan esiintyneiden työväenjoukkojen painostuksesta Amsterdamin Internationaali kutsui koolle joulukuussa 1922 Haagiin kansainvälisen rauhankongressin. Tähän kongressiin saivat kutsun II ja II^{1/2} Internationaalien puolueet, porvarilliset pasifistijärjestöt, ammattiliitot ja osuustoiminnalliset yhtymät, mm. Neuvostoliiton ammattiliitot ja osuustoimintajärjestöt. Kominternin IV kongressi lähetti avoimen kirjeen Haagin kongressille, II ja II^{1/2} Internationaalille sekä kaikkien maiden ammattiliitoille ja ehdotti niille yhteistoimintaa pääoman hyökkäystä ja sodanvaaraa vastaan, kutsui taisteluun kahdeksantuntisen työpäivän puolesta ja tuotannon alistamisesta työväenvalvontaan, proletariaatin elinkustannusminimin säättämisestä ja proletariaatin yhteisiä tehtäviä ratkaisevan, työväenluokan lähimpiä etuja puolustavan työväenpuolueiden hallituksen perustamisesta kuhunkin maahan.¹ Neuvostomaan ammattiliittojen valtuuskunta käytti hyväkseen Haagin kongressin puhujalavaa esiintyen sodanvaaraa vastaan ja työväen yhteisrintaman perustamisen puolesta, mutta Haagin kongressin opportunistinen enemmistö torjui neuvostovaltuuskunnan ehdotukset.

Kommunistisen Internationaalien IV kongressilla on merkittävä sija kansainvälisen kommunistisen ja työväenliikkeen historiassa. Kongressi kehitteli proletariaatin yhteisrintamataktiikkaa yhdistäen sen yleisdemokraattisten vaatimusten puolustamiseen ja ennen muuta taantumusta ja fasismia vastaan suunnatun taistelun tehtäviin. Kongressi kehotti kommunistisia puolueita etsimään uusia teitä joukkojen johtamiseksi proletaariseen vallankumoukseen ja osoitti, että työväenhallitus on työväenluokan valtaannousun

¹ Ks. «Вопросы истории КПСС», 1962, № 1, стр. 144—148.

ja proletariaatin diktatuuriin siirtymisen mahdollinen muoto. Neljäs kongressi teki yhteenvetoja kansallisen vapautustaistelun kokemuksesta näissä sorretuissa ja epäitsenäisissä maissa, esitti imperialisminvastaisen yhteisrintaman tunnuksen ja hahmotteli näiden maiden imperialisminvastaisen, feodalisminvastaisen ja demokraattisen vallankumouksen ohjelman.

Kansainvälisen kommunistisen liikkeen teoriaa ja taktiikkaa kehitellessään Komintern nojautui Leninin suorittamaan maailman vallankumousprosessin näköalojen erittelyyn. Lenin oli kehitellyt suunnitelman sosialismin rakentamiseksi Neuvostoliitossa, ja tähän suunnitelmaan pohjautui Neuvostoliiton Kommunistisen Puolueen toiminta. Lenin oli eritellyt maailman vallankumousliikkeen näköaloja ja todennut, että imperialisminvastaisessa taistelussa liittyvät yhteen voittaneen proletaarisen vallankumouksen maan, kapitalististen maiden työväenliikkeen sekä maapallon väestön ehdottomana valtaenemmistönä olevien sorrettujen kansojen kansallisen vapautusliikkeen voimat. Lenin opetti kommunisteille vallankumouksellisen luomistyön taitoa, taitoa päästä selvyYTEEN maansa konkreettisissa oloissa tapahtuvan luokkataistelun ja vallankumouksen kehityksen omaperäisyydestä ja taitoa noudattaa sellaista politiikkaa, joka vastaisi maassa vallitsevaa tilannetta ja luokkien voimasuhteita sekä maansa vallankumoustaistelun tehtäviä ja maailman vallankumousliikkeen tehtäviä. Kansainvälinen kommunistinen liike pitää jatkuvasti ohjeenaan Kommunistisen Internationaalien perustajan ja suuren johtajan, Vladimir Iljitš Leninin neuvoja.

KOMINTERNIN STRATEGIA JA TAKTIikka VUODEN 1923 SYKSYN VALLANKUMOUSTAPAHTUMISSA

Työskentely yhteisrintaman
puolesta kärjistyneessä
kansainvälisessä tilanteessa

Kansainvälistä tilannetta luonnehtiessaan Kominternin IV kongressi totesi, että porvariston jatkuvasta hyökkäystoiminnasta huolimatta tilanne pysyy objektiivisesti vallankumouksellisena, ja vähäisinkin aihe saattaa johtaa suuriin vallankumoustaisteluihin. Tämä Kominternin oletamus kävi toteen vuoden 1923 vallankumoustahtumissa.

Ranskan imperialistien toimeenpanema Ruhrin alueen miehitys kärjisti jyrkästi kansainvälistä tilannetta. Tammikuussa 1923 Hessenissä pidettiin konferenssi, johon osallistuivat Alankomaiden, Belgian, Englannin, Italian, Ranskan, Saksan ja Tšekkoslovakian kommunististen puolueiden sekä Saksan ja Ranskan vallankumouksellisten ammattiliittojen edustajat ja Punaisen Ammattiyhdistysinternationaalin ja Kommunistisen Nuorisointernationaalin edustustot. Konferenssi varoitti Euroopan työtätekeviä joukkoja rauhaa uhkaavasta vaarasta, jonka oli aiheuttanut Ruhrin miehitys, ja kutsui yhteistoimintaan pääoman hyökkäystä ja sodanvaaraa vastaan.

Kominternin Toimeenpaneva Komitea ja Profinternin Toimikunta kääntyivät II Internationaalin ja Amsterdamin Internationaalin puoleen ja kehottivat aloittamaan neuvottelut yhteistoiminnasta uuden sodan ehkäisemiseksi.¹ Tammikuun 15. päivänä ne kääntyivät reformististen yhdistysten johdon puoleen kehottaen näitä yhteisiin käytännöllisiin toimiin fasismia vastaan ja Italian proletariaatin tukemiseksi.² Reformistijohtajat torjuivat kaikki Kominternin ehdotukset. Kommunistinen Internationaali kääntyi välittömästi kaikkien työläisten, talonpoikien ja sotilaiden puoleen kehottaen aloittamaan kansainvälisen vastalausekampanjan Ranskan ja Belgian Ruhrin alueelle tekemää hyökkäystä vastaan ja järjestämään aktiivisen toiminnan lähestyvää fasismin vaaraa vastaan.

¹ »Internationale Presse-Korrespondenz», 1923, N 11, S. 76.

² Ibidem, N 17, S. 124.

Ruhrin miehitys ja siitä Saksan talouselämälle koituneet ras-
kaat seuraamukset sekä työtätekevien riiston tehostuminen aiheut-
tivat maassa luokkataistelun uuden nousun. Kominternin kaikkinaista
tukea saanut Saksan Kommunistinen Puolue oli Saksan työväenluokan
etujoukkona taistelussa yhteiskunnallisen ja kansallisen vapautuksen
puolesta. Kommunistinen puolue johti lakkoja ja esiintymisiä
ulkomaiden sotilaallista maahanhyökkäystä sekä šovinismia ja
hallituksen epäkansallista, taantumuksellista politiikkaa vastaan,
työtätekevien vararikkoutumista ja kurjistumista sekä fasismia ja
separatismia vastaan. Leipzigissä 28. tammikuuta — 1. helmikuuta
1923 pidetty Saksan Kommunistisen Puolueen edustajakokous
asetti puolueen tehtäväksi joukkotoiminnan järjestämisen
työtätekevien sosiaalisten ja demokraattisten oikeuksien ja
koko kansakunnan etujen puolustamiseksi, puolustustaistelun
kehittämisen joukkotoiminnaksi ja työväenhallituksen muodostamisen.
Ääriivasemmistolaiset ainekset (Ruth Fischer, Arkadi Maslow
yms.) yrittivät jälleen saada edustajakokouksen luopumaan
yhteisrintamataktiikasta. Työväenhallituksen tunnukseen he
tulkitisivat vain proletariaatin diktatuurin tunnuksiksi.
Edustajakokous ei hyväksynyt heidän katsomuksiaan, vaan selitti,
että työväenhallitus on proletariaatin diktatuuriin johtava
siirtymävaihe.

Kominternin auttamana Saksan Kommunistinen Puolue teki
näin ollen oikean johtopäätöksen, että proletariaatin diktatuuria
ei voida saavuttaa »yhdellä harppauksella», ja asetti tavoitteekseen
työväenhallituksen proletariaatin diktatuuriin johtavana välivai-
heena. Tämä merkitsi Kominternin IV kongressin päätösten kon-
kretisointia ja Saksan kommunistien uutta tärkeää askelta niiden
käytännöllisten teiden määrittelyssä, joita myöten kansanjoukot
johdettaisiin vallankumoukseen Saksassa. Yhteisrintamataktiikkaa
ja työväenhallitusta koskevissa sekä eräissä muissa SKP:n edusta-
jakokouksen päätöksissä oli epätarkkoja ja virheellisiä sanamuotoja.
Niiden vaikutuksesta pääsivät leviämään oikeisto-oppportunis-
tiset harhakuvitelmat, että työväenhallituksen pitkäaikainen ole-
massaolo on mahdollista porvarillisen demokratian puitteissa.
Kommunistinen Internationaali taas piti työväenhallitusta taiste-
lukeinona porvaristoa vastaan, sen kukistamiseksi lopullisesti, ts.
proletariaatin diktatuuria edeltävänä siirtymävaiheena. Päätöslau-
selmassaan erimielisyyksistä Saksan puolueessa Kominternin Toi-
meenpaneva Komitea totesi, että SKP:n Leipzigin edustajakokouksen
päätöksissä on virheellisiä sanamuotoja. Kominternin Tpk:n
päätöslauselmassa sanottiin: »Työväenhallitus voi ottaa lähtökoh-
dakseen olemassaolevat demokraattiset instituutiot, joista voidaan

luopua, kun porvariston hyökkäys proletariaattia vastaan pakottaa laajat työväenjoukot, mm. sen sosiaalidemokraatteja kannattavan osan, tajuamaan, että demokratian tarjoamat keinot ovat riittämättömät proletariaatin etujen puolustamiseen. Mutta heti kun työvänehallitus ryhtyy toteuttamaan ohjelmaansa ja joutuu torjumaan olemassaoloaan porvariston taholta uhkaavan vaaran, sen on rikottava porvarillinen valtiokoneisto ja perustettava oma proletaarinen.»¹ Komintern varoitti SKP:tä, että työvänehallituskysymystä ei voida ratkaista tyydyttävästi Saksan erillisten osien puitteissa, vaan on kamppailtava yleissaksalaisen työvänehallituksen puolesta. Kominternin TpK totesi, että Saksan Kommunistisen Puolueen on »vedottava Saksin sosiaalidemokraattista hallitusta liitohallituksen taholta uhkaavaan vaaraan sekä fasismin vaaraan koko maassa ja pantava tarmokkaasti toimeen laaja kampanja yleissaksalaisen työvänehallituksen muodostamiseksi»². Näissä Kominternin TpK:n ohjeissa määriteltiin selvästi Saksan Kommunistisen Puolueen toiminnan suuntaviivat.

Frankfurt am Mainissa pidettiin 17.—20. maaliskuuta kansainvälinen konferenssi, jonka olivat kutsuneet koolle Reinin-Westfalenin alueen tehdaskomiteat järjestämään taistelua Ruhrin miehitystä sekä fasistista taantumusta ja uuden sodan vaaraa vastaan. Toinen, Puolenkolmatta ja Amsterdamin Internationaali kieltäytyivät osallistumasta konferenssiin. Komintern, Kommunistinen Nuorisointernationaali, Profintern sekä Euroopan maiden kommunistiset puolueet ja vallankumoukselliset ammattiliitot samoin kuin monet paikalliset sosiaalidemokraattiset järjestöt ja Saksan tehdaskomiteat lähettivät edustajansa konferenssiin. Konferenssi julkaisi manifestin »Kaikkien maiden työläisille!» ja hyväksyi päätöslauselman Ranskan imperialistien rosvohyökkäyksestä Ruhrin alueelle ja uuden sodan vaarasta sekä taistelusta fasismia vastaan ja proletariaatin yhteisrintaman perustamisesta. Konferenssissa valittiin Clara Zetkinin, Fritz Heckertin ja Henri Barbussen johtama Kansainvälinen toimikunta sodanvaaran ja fasismin vastustamiseksi, sen tehtäväksi annettiin proletariaatin yhteisrintaman perustaminen kansainvälisellä tasolla.³ Frankfurtin konferenssi päätti lähettää valtuuskunnan kehottamaan reformististen yhdistysten johtoa osallistumaan fasisminvastaisen yhteisrintaman järjestämiseen, mutta tämäkin yritys törmäsi oikeistokeskustalaisen hajottajien suoranaiseen sabotaasiin.⁴

¹ «Коммунистический Интернационал», 1923, № 25, стр. 6847.

² Sama, s. 6852.

³ »Internationale Presse-Korrespondenz», 1923, N 52, S. 406—424.

⁴ Ibidem, N 75, S. 651—652.

Kominternin Toimeenpaneva Komitea varoitti työtätekeviä, että muidenkin kapitalististen maiden kansoja uhkaa sama vaara; demokraattisten oikeuksien ja vapauksien menettäminen ja samanlaisen terroristisen ja väkivaltaisen hallitusmuodon pystyttäminen kuin fasistit olivat pystyttäneet Italiassa. »Fasismi ei suuntaudu työväenliikkeen erillistä poliittista virtausta vastaan, vaan koko luokkaa vastaan, sillä porvaristo pitää kapitalismin vakaannuttamisen mahdollisina keinoina ainoastaan työläisten voimaperäistä riistoa ja ehdotonta poliittista orjuutusta.»¹ Fasismien herruus johtaa väistämättä imperialistisiin sotiin, joissa fasistit tulevat toimimaan yhtä julmasti kuin sosiaalisissakin sodissa. Kominternin TpK kehotti Ranskan, Saksan, Englannin, Amerikan ym. maiden työläisiä antamaan käytännöllistä apua Italian työtätekeville näiden taistelussa fasismia vastaan. Kominternin TpK:n 18. tammikuuta 1923 julkaisemassa vetoomuksessa sanottiin: »Taistellessanne Italian fasismia vastaan te taistelette oman vapautenne puolesta ja osoitate hallitseville luokille, ettette milloinkaan päästä muissa maissa riehumaan niitä mielivaltaisuuksia ja murhia, joita Italia on joutunut kärsimään.»² Fasismien leviämisen vaara kävi yhä ilmeisemmäksi.

Talouselöjen huonotessa Saksan fasistiset järjestöt kasvoivat nopeasti nationalismiin ja šovinismin aallonharjalla. Hitlerin johtama niin sanottu kansallissosialistinen työväenpuolue sai monopolipääoman kannatusta, suurporvariston taantumuksellisimmat piirit tukivat sitä apurahoilla. Fasistit turvautuivat laajalti sosiaaliiseen demagogiaan ja esittivät šovinistisiä sekä revanššihenkisiä turnuksia saadakseen jalansijaa luokka-asemansa menettäneiden ja pikkuporvarillisten ainesten sekä kaupungin ja maaseudun keskikerrosten keskuudessa. Hitleriläiset perustivat sotilaallistettuja järjestöjä, hajottivat työväen kokouksia, murhasivat kommunisteja salakähmäisesti ja valmistelivat vallankaappausta.

Ottaen huomioon fasismien voimistumisen ja sodanvaaran lähenemisen sekä Frankfurtin konferenssissa esiin tulleen työväen yhtenäisyyspyrkimyksen Kominternin TpK:n Sihteeristö lähetti kommunistisille puolueille kirjelmän toukokuun 1. päivän mielenosoitusten valmistelusta. Kirjelmässä sanottiin: »Toukokuun 1. päivän mielenosoituksemme on mielestämme suunnattava ensi sijassa fasismia vastaan. Menestyksellisen fasisminvastaisen taistelun ensimmäisenä ja tärkeimpänä edellytyksenä on proletaarisen yhteisrintaman kehittäminen. Toukokuun 1. päivän mielenosoituksemme

¹ »Internationale Presse-Korrespondenz», 1923, N 19, S. 150.

² Ibidem.

on suunnattava uhkaavaa sodanvaaraa vastaan.»¹ »Työläiset, osoitakaa toukokuun 1. päivänä mieltänne fasismia vastaan, sodanvaaraa vastaan, proletariaatin yhteisrintaman puolesta, Neuvosto-Venäjän puolesta»², sanottiin toukokuun 1. päivän juhlamista koskeissa Kominternin ТрК:n kehotussanoissa. Kommunistiset puolueet kehottivat sosiaalidemokraattisia puolueita esiintymään yhteisvoimin toukokuun 1. päivänä, mutta sosiaalidemokraatit kieltäytyivät. Berliinissä tuona päivänä osallistui 500 000 henkeä mielenosoitukseen vaatien Cunon ja Poincarén hallituksen kaatoa sekä aseistettujen itsepuolustusosastojen muodostamista fasistien vastustamiseksi.³ Mielenosoittajilla oli mukanaan hirsipuu, jossa roikkui Hitler-nukke.

Italiassa, Espanjassa, Puolassa, Latviassa ja Japanissa poliisi ja fasistit hyökkäsivät raivokkaasti toukokuun 1. päivää juhlineiden työläisten kimppuun.

Samaan aikaan kun joukkojen keskuudessa voimistui pyrkimys työväenluokan kaikkien osastojen yhdistämiseen, reformistijohtajat panivat Hampurin kongressissa toukokuussa 1923 toimeen Toisen ja Puolenkolmatta Internationaalin yhdistymisen Sosialistiseksi Työväeninternationaaliksi oikeistososiaalidemokraattisen toimintaohjelman pohjalla. Keskustalaiset II¹/₂ Internationaalista taipuivat kulkemaan oikeistijohtajien talutusnuorassa ja luopuivat jopa sanallisesti tunnustamasta sosiaalisen vallankumouksen ja proletariaatin diktatuurin välttämättömyyttä. Toisen ja Puolenkolmatta Internationaalin yhdistyminen lujitti oikeistolaisen sosiaalidemokraattijohtajien asemia ja syvensi kansainvälisen työväenliikkeen hajaannusta. Sosialistiseen Työväeninternationaaliin kuuluneissa puolueissa oli 1923 yli 6 miljoonaa 700 000 jäsentä.⁴

Hampurin kongressin osanottajat eivät suostuneet edes kuuntelemaan ehdotusta, jonka teki Kansainvälinen toimikunta sodanvaaran ja fasismin vastustamiseksi, että kongressi olisi käsitellyt jossakin istunnossaan kysymyksen kaikkien maiden mihin hyvänssä puolueeseen tai ammattiliittoon kuuluvien proletarienin yhteisestä taistelusta kaikkia uhkaavaa fasismin ja sodan vaaraa vastaan.

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 44, л. 236.

² «Правда», 14 апреля 1923 г.

³ «Правда», 3 мая 1923 г.

⁴ Jahrbuch für Wirtschaft, Politik und Arbeiterbewegung 1923—1924. Hamburg, S. 51.

Kominternin TpK:n

3. kokous

Moskovassa 12.—23. kesäkuuta 1923 pidetty Kominternin TpK:n 3. laajennettu kokous, jonka työhön osallistui 26 kommunistisen puolueen edustajia, kiinnitti runsaasti huomiota työväenluokan yhteisrintamataistelulle fasismin vaaraa vastaan ottaen aivan päinvastaisen suunnan kuin reformistien hajotuspolitiikka. Kominternin TpK:n kokous totesi, että II ja II^{1/2} Internationaalien yhteenliittyminen Hampurissa Sosialistiseksi Työväeninternationaaliksi merkitsee keskustalaisten antautumista selvien reformistien johdettavaksi, ja kehotti tehostamaan taistelua työväenliikkeessä ilmenevää reformismia vastaan. »Mutta sitä voidaan ja pitää käydä ainoastaan proletariaatin kansallista ja kansainvälistä yhteisrintamaa puolustavan toimintaohjelman pohjalta. Yhteisrintaman puolesta on kamppailtava kaikissa maissa yhä suunnitelmallisemmin ja päättävämmiin, konkreettisemmin ja laajemmin. Sosiaalipatrioottien ja porvariston yhteisrintaman vastapainoksi on asetettava taistelu porvaristoa vastaan ja kaikkien riistettyjen yhteisrintaman puolesta, työväenpuolueiden ja kapitalistien liittoutuman vastapainoksi on asetettava kaikkien työväenpuolueiden yhteinen taistelu työläisten ja talonpoikien hallituksen puolesta ja kapitalisteja vastaan.»¹

Kysymys työväenluokan ja talonpojiston keskinäissuhteista on kansainvälisen proletaarisen vallankumouksen peruskysymyksiä. Nojautuen Kominternin II kongressissa laadittuihin ja IV kongressin päätöksissä täsmennettyihin agraarikysymystä koskeviin ohjelmallisiin peruskohtiin Kominternin TpK:n kokous esitti työläisten ja talonpoikien hallituksen tunnuksen, jossa saivat keskitetyn poliittisen ilmauksensa II ja IV kongressin päätösten toteuttaminen ja kehittäminen. Kominternin TpK:n kokouksen päätöksessä sanottiin: »Kommunistisen puolueen on oltava valmis voittamaan jo huomenna porvaristo, ja siksi sen on jo tänään asetettava tähtäimeensä koko kansan tavoitteet ja pyrittävä saamaan proletaarista kannalle kaikki ne väestökerrokset, jotka yhteiskunnallisen asemansa puolesta saattavat ratkaisevalla hetkellä tukea jossain määrin proletaarista kumousta.»² Kapitalististen maiden vallankumouksellisten työläisten ja talonpoikaisjoukkojen yhteenliittämistä edisti 1920-luvulla merkittävästi Kansainvälinen talonpoikaisneuvosto (Talonpoikaisinternationaali), Kominternia lähellä

¹ Коммунистический Интернационал в документах, стр. 376.

² Sama, s. 371.

ollut puolueeton talonpoikaisjärjestö. Se perustettiin lokakuussa 1923 kansainvälisessä talonpoikaiskonferenssissa. Kansainvälinen talonpoikaisneuvosto pyrki liittämään yhteen työtätekevät talonpojat ja vapauttamaan heidät tilanherrojen ja kapitalistien vaikutusvallasta. Sen perustunnuksia olivat: »Kaikkien maiden työläiset ja talonpojat, liittykää yhteen!» sekä työläisten ja talonpoikien hallitusta vaativa tunnus.

Työtätekevän talonpojiston ja muiden ei-proletaaristen työtätekevien joukkojen taloudellisia etuja puolustaessaan kommunistinen puolue, työväenluokan puolue, pyrkii saamaan mukaansa kaikki työtätekevät väestökerrokset ja nostamaan ne taisteluun kapitalismia vastaan. Työläisten ja talonpoikien hallituksen tunnus ilmensi koko kansan tavoitteita taistelussa pääoman, taantumuksen ja fasismin hyökkäystä vastaan ja ensi sijassa se tähdensi työväenluokan sekä työtätekevän talonpojiston liiton välttämättömyyttä. Siinä konkretisoitui IV kongressin esittämä työväenhallituksen tunnus, ja se merkitsi »proletariaatin diktatuuriin johtavaa tietä»¹, sillä se laajensi liikkuma-alaa yhteisrintamataktiikan noudattamista varten, kuten Kominternin ТрК:n kokouksen päätöksessä sanottiin. Se merkitsi Kommunistisen Internationaalin strategian ja taktiikan jatkuvaa kehittämistä.

Kokouksessa tekemässään selostuksessa yhteisrintamataktiikkasta Zinovjev tulkitsi lahkolaishenkisesti yhteisrintamataktiikan »strategiseksi manööveriksi», jonka tarkoituksena on sosiaalidemokraattisten puolueiden paljastaminen, koska jo ennakolta on selvää, että nuo puolueet eivät suostu yhteisrintamaan.² Tämä tulkinna oli itse asiassa Leninin yhteisrintamataktiikkaa koskevan opin vääristelyä ja käytännössä se merkitsi yhteisrintamatunnuksen saattamista huonoon valoon. Zinovjevin näkökanta ei saanut vahvistusta kokouksen päätöksissä.

Clara Zetkin teki kokouksessa selostuksen fasisminvastaisesta taistelusta. Tämän ongelman käsittely oli erittäin tärkeää, sillä 9. kesäkuuta 1923 Bulgariassa tapahtui fasistinen sotilaskaappaus, Stambulinkin demokraattinen hallitus kaadettiin ja pystytettiin fasistinen sotilasdiktatuuri. Näiden tapahtumien aikana Bulgarian Kommunistisen Puolueen johto asettui väärälle kannalle: se kieltäytyi osallistumasta taisteluun, koska sitä kävivät keskenään kaksi porvaristoleiriä, maalais- ja kaupunkilaisporvaristo. Bulgarian Kommunistisen Puolueen johto ei ymmärtänyt, että kysymyk-

¹ Коммунистический Интернационал в документах, стр. 371.

² Расширенный пленум Исполнительного Комитета Коммунистического Интернационала (12—23 июня 1923 г.). Отчет. М., 1923, стр. 13.

sessä oli taantumuksellisen terroristisen hallitusmuodon pystyttäminen ja demokraattisten vapauksien hävittäminen eikä yhden porvarillisen hallituksen vaihtaminen toiseen. Kominternin TPK:n kokous arvosteli kaikinpuolisesti BKP:n lahkolaishenkistä kaavaoppista kantaa, joka oli syynä puolueen opportunistiseen toimitusmuuteen fasistisen sotilaskaappauksen aikana.

Clara Zetkin sanoi, että fasismia ei voida väheksyä, sillä se on »tavattoman vaarallinen ja pelottava vihollinen... Taistelu fasismia vastaan on koko proletariaatin asia.»¹ Clara Zetkin kumosi sen yksinkertaistetun käsityksen, että fasismi on vain porvariston väkivaltaa ja terroria. Hän totesi, että toisin kuin muut taantumuksellisen porvarillisen diktatuurin muodot fasismi saa tukea huomattavien väestökerrosten — pikkuporvariston, luokka-asemansa menettäneiden aineiden ja jopa proletariaatin takapajuisten kerrosten — taholta. Taantumus käyttää taitavasti hyväkseen tätä tukea tukahduttaessaan porvarillista demokratiaa yleensä. »Fasismilla on erilaisia piirteitä kunkin maan konkreettisten olojen mukaisesti. Mutta kaksi piirrettä ovat sille ominaisia kaikkialla: ensinnäkin yhteiskunnan laajojen joukkojen mielialoihin, etuihin ja vaatimuksiin tavattoman taitavasti mukautettu näennäisen vallankumouksellinen ohjelma ja toiseksi raaka ja julma terrori.»² Taistelussa fasismia vastaan on noudatettava joustavaa politiikkaa, joka tekee mahdolliseksi fasismin eristämisen sekä laajojen väestökerrosten yhteenliittämisen sitä vastaan ja antaa proletariaatille mahdollisuuden saada puolelleen väestön keskikerrokset, talonpoijiston ja sivistyneistön, »kaikki ne kerrokset, joita taloudellinen ja yhteiskunnallinen asema pakottaa suhtautumaan vihamielisesti suurpääomaan»³. Tietoiset työläiset on saatava ymmärtämään, että heillä tulee olemaan sama kohtalo kuin Italian työväenluokallakin, elleivät ne hallitsevaa luokkaa vastaan suunnatun tarmokkaan vallankumoustaistelun tietä estä vähemmän luokkatietoisten aineiden virtaamista fasismiin, kuten kokouksen päätöslauselmassa sanottiin. Siksi työväenjärjestöjen on ryynnättävä tarmokkaasti pääomaa vastaan puolustamaan laajoja työtätekeviä joukkoja riistolta, sorrolta sekä keinottelulta ja asetettava fasistien vaevallankumouksellisten demagogisten tunnusten vastapainoksi vakava ja järjestynyt joukkotaistelu. »Niiden on kaikin voimin estettävä kotimaassaan fasismin ensimmäiset järjestäytymisyrietykset ja muistettava aina, että tarmokas taistelu fasismia vastaan

¹ Расширенный пленум ИККИ, стр. 207.

² Sama, стр. 213.

³ Sama, s. 225.

omassa maassa on paras keino fasismin vastustamiseksi Italiassa ja koko maailmassa.»¹

Kommunistinen Internationaali kehotti uupumattomasti työläisiä tiivistämään rivejään fasismin vastustamiseksi. Kominternin TpK:n ja Profinternin Toimikunnan 25. elokuuta 1923 lähettämässä avoimessa kirjeessä Sosialistiselle Työväeninternationaalille ja Amsterdamin Internationaalille sanottiin: »Saksan fasismi nostaa päätään. Proletariaatin kansainvälisten järjestöjen on autettava Saksan vallankumouksellisia työläisiä fasismin vastustamisessa.»² Kominternin TpK ehdotti, että pidettäisiin kansainvälinen konferenssi solidaarisuuden osoittamiseksi Saksan työväenluokkaa kohtaan ja käsiteltäisiin siinä rauhantaistelun kysymyksiä. Reformistijohtajat hylkäsivät jälleen Kominternin ehdotukset.

Imperialisminvastaisen yhteisrintaman ongelmat Indonesiassa ja Kiinassa

Kominternin TpK ryhtyi konkreettisiin toimenpiteisiin Kominternin II ja IV kongressin kansallisuus- ja siirtomaakysymyksestä tekemien päätösten toteuttamiseksi johdonmukaisesti. Kominternin TpK:n asenne kansallisuuspolitiikan kysymyksiin, Indonesiassa ja Kiinassa käydyin vapautustaistelun kysymyksiin oli erittäin kuvaava tässä suhteessa.

Kominternin TpK tähdensi usein, että Indonesian kommunistien on tarkoituksenmukaista ja hyödyllistä työskennellä vallankumouksellisissa nationalistisissa järjestöissä ja ennen kaikkea silloisessa joukkojärjestössä Sarekat Islam. Osa Indonesian Kommunistisen Puolueen johtajista vastusti tällaista taktiikkaa.

Indonesian Kommunistisen Puolueen johdolle vuoden 1923 alussa lähettämässään kirjeessä Kominternin TpK tähdensi, että Idän maissa kansalliset vallankumousliikkeet ovat luonteeltaan imperialisminvastaisia. Kirjeessä sanottiin: »Tiedätte hyvin, miten tärkeänä pidämme Sarekat Islam -liikettä. Ei ole syytä kirjoittaa sen tärkeydestä, sillä puolueemme on alusta alkaen pyrkinyt yhteistyöhön Sarekat Islamin kanssa. III Internationaali on myös suuresti kiinnostunut tästä liikkeestä... Vaikeudet joita aiheuttavat Sarekat Islamin pari kolme johtajaa, olisivat mitättömiä siihen etuisuuteen verraten, jota meille merkitsisivät Sarekat Islamin jä-

¹ Коммунистический Интернационал в документах, стр. 383.

² »Internationale Presse-Korrespondenz», 1923, Bd. 2, N 35, S. 835.

senjoukot.» Sarekat Islamin tunnetuimmalle johtajalle Omar Said Tjokroaminotolle Indonesian Kommunistisen Puolueen johdon kautta lähettämässään kirjeessä Kominternin TpK sanoi, että Sarekat Islam -järjestö esittää laajojen työtätekevien kerrosten etuja vastaavia vaatimuksia, mikä tuli erittäin selvästi esiin maaliskuussa 1921, jolloin tämän järjestön edustajakokouksessa muotoiltiin tunnukset: »kaikki maat palautettava talonpojille, saatettava voimaan 'yhteinen oikeus' tehtaisiin ja kaivoksiin, saatettava voimaan työväenvalvonta». Kominternin TpK:n kirjeessä sanottiin, että Sarekat Islam »on enemmän kuin pelkkä nationalistinen liike». »Tiedämme ettei meidän asia vastaa kaikessa Sarekat Islamin asiaa», kirjeessä sanottiin. Mutta tämä ei voinut olla yhteisen imperialisminvastaisen taistelun esteenä. Kirjeessä korostettiin, että Kominternin TpK:n tarkoituksena on saada aikaan »Sarekat Islamin ja III Internationaalin yhteistoiminta».¹

Indonesian Kommunistisen Puolueen johto ei siihen aikaan pitänyt hyväksyttävänä tuota taktiikkaa. Se loittoni Sarekat Islamista ja vei mukanaan valtaosan tämän järjestön jaostoista, jotka perustivat Punaisen Sarekat Islamin ja sittemmin Sarekat Rakjatin (Kansanliiton), pääasiallisesti talonpoikaisen järjestön. IKP:n johtajilla ei ollut selvää käsitystä kommunistisen puolueen sijasta ja osuudesta demokraattisten poliittisten voimien ja joukkojärjestöjen järjestelmässä. Tässä piili se vaara, että kommunistit sulautuvat demokraattiseen liikkeeseen. Kommunistisen puolueen ja Sarekat Rakjat -järjestön välillä ei mm. ollut täsmällistä rajaviivaa. Komintern neuvoi Indonesian kommunisteja voimistamaan johto-osuuttaan ja tekemään Sarekat Rakjat -järjestöstä itsenäisen kansallisen vallankumouspuolueen, joka toimisi kiinteässä liitossa kommunistisen puolueen kanssa ja tämä taas lujittaisi mahdollisimman paljon vaikutusvaltaansa kyseisessä järjestössä.

Kannattaessaan kansallisten vallankumouspuolueiden sekä työväen ja talonpojiston puolueiden perustamista Idän maissa Kominternin TpK ei suinkaan pyrkinyt korvaamaan niillä kommunististen puolueiden toimintaa eikä lainkaan pitänyt kansallisten vallankumouspuolueiden työläis- ja talonpoikaismoitoista koostumusta takeana siitä, että näiden puolueiden johto tulisi noudattamaan työväen ja talonpojiston politiikkaa. Kyseessä olivat joukkojärjestöt, joissa kommunistit ja porvarilliset ainekset tulisivat taistelemaan vaikutusvallasta ja hegemoniasta.

Kominternin TpK kiinnitti erittäin vakavaa huomiota Kiinan kommunistien ja kansallisten vallankumousvoimien yhteisrinta-

¹ ЦПА ИМЛ, коллекция необработанных документов.

man ongelmaan. Heinäkuussa 1921 pidetty Kiinan Kommunistisen Puolueen 1. edustajakokous hylkäsi eri puolueiden yhteistoiminnan taktiikan: »Meidän on puolustettava yksinomaan proletariaatin etuja, emmekä ryhdy solmimaan minkäänlaisia suhteita muihin puolueisiin»¹, sanottiin sen eräessä päätöksessä. Monet kiinalaiset kommunistit pitivät siihen aikaan lähimpänä tehtävänäään sosialistista vallankumousta. Kiinassa siihen aikaan olleet Kominternin edustajat totesivat selostuksissaan, että Kiinan kommunistit olivat erossa työväenluokasta ja kansallisesta vapautusliikkeestä. Eristäytyminen oli monille Idän kommunistisille puolueille luonteenomainen »vasemmistolaisuuden» lastentaudin» erikoismuoto. Kiinan Kommunistisen Puolueen johto kaipasi taistelukokemusta voidakseen vakuuttua siitä, että Kominternin neuvoma suunta oli oikea.

KKP:n toisen edustajakokouksen päätökset olivat askel eteenpäin oikean suunnan määrittelyssä: edustajakokous hyväksyi päätöslauselman kommunistien ja nationalistien (ts. kuomintangin) yhteisrintamasta. Päätöslauselmassa sanottiin: »Meidän on liitettävä kaikki vallankumoukselliset puolueet ja järjestöt yhteisrintamaksi voidaksemme yhteisvoimin kukistaa militaristien ja imperialistien puolueen ja laskea perustan tosi demokraattiselle ja riippumattomalle kansakunnalle.»²

Tammikuun 12. päivänä 1923 Kominternin TpK hyväksyi päätöslauselman »Kiinan Kommunistisen Puolueen suhteista kuomintang-puolueeseen». TpK totesi, että »Kiinassa on keskeisimpänä tehtävänä kansallinen vallankumous imperialisteja ja heidän kotimaisia feodaalisia asiamiehiä vastaan»³, että »Kiinan ainoa vakava kansallinen vallankumouksellinen ryhmittymä on kuomintang-puolue, joka tukeutuu osittain liberaalis-demokraattiseen porvaristoon ja pikkuporvaristoon ja osittain sivistyneistöön sekä työläisiin»⁴ ja että työväenluokka on itse kiinnostunut kansallisen vallankumouksen voitosta. Komintern kehotti kiinalaisia kommunisteja työskentelemään kuomintang-puolueessa. Tämä ei silti saanut missään tapauksessa horjuttaa kommunistisen puolueen itsenäisyyttä eikä johtaa itsenäisyyden menettämiseen. KKP:n johto vakuuttui ankaran taistelukokemuksen perusteella (Pekingin — Hankoun radan rautatieläislakko nujerrettiin helmikuussa 1923) siitä, että kommunistiselle puolueelle on tarpeen joukkoliittolainen,

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 514, оп. 1, ед. хр. 13.

² ЦПА ИМЛ, ф. 514, оп. 1, ед. хр. 33.

³ Стратегия и тактика Коминтерна в национально-колониальной революции на примере Китая. М.; 1934, стр. 112.

⁴ Sama.

ja tunnusti Kominternin ehdottoman taktiikan oikeaksi. KKP:n kolmannessa edustajakokouksessa (kesäkuu 1923) murrettiin lahkolaisten ja oikeisto-oppoportunistien vastarinta ja hyväksyttiin päätös, joka pohjautui Kominternin TpK:n 12. tammikuuta 1923 hyväksymässä päätöslauselmassa oleviin ajatuksiin.

Komintern oli sillä kannalla, että sorrettujen maiden kansalliset imperialisminvastaiset ja varsinaiset luokkatehtävät eivät missään määrin ole ristiriidassa keskenään. Siksi kommunististen puolueiden asemien lujittumisen Idän kansallis-vallankumouksellisissa järjestöissä oli vastattava proletariaatin välittömiä luokkaetuja ja samalla edistettävä mahdollisimman paljon kansallisten vallankumousliikkeiden laajenemista sekä niiden Idän »suurtaistelujen ja vallankumousten» valmistelua, joiden lähenemisestä Lenin puhui.

Kansallisuus- ja siirtomaakysymyksessä Komintern piti politiikkansa lähtökohtana Leninin ajatusta siitä, että kansainvälisen työväenliikkeen ja vallankumouksellisen Idän liitto on välttämätön. Kun Mihail Borodin lähetettiin 1923 Kiinaan Kominternin edustajana, hän sai neuvon, että imperialisminvastaisessa taistelussa on pidettävä lähtökohtana ennen muuta Kiinan kansallisen vapautusliikkeen etuja.

Kominternin Toimeenpaneva Komitea auttoi jatkuvasti Kiinan vallankumousvoimia. Marraskuussa 1923 Kominternin TpK hyväksyi »Päätöslauselman kansallisesta vapautusliikkeestä ja kuomintang-puolueesta»¹. Päätöslauselma kehotti kuomintangia panemaan merkille, että huipputasolla käyty poliittinen taistelu on tehotonta, elleivät sitä tue talonpojiston ja kaupunkilaisväestön laajat joukot. Päätöslauselmassa oli keskeisimpänä kohta, jossa esitettiin Kominternin asenne kuomintangin »kolmeen kansan periaatteeseen» (nationalismiin, demokraattisuuteen ja kansan hyvinvointiin).

Nationalismi tulkittiin kuomintangin taisteluksi maailman imperialismia ja sen suosikkeja vastaan, Kiinan riippumattomuuden puolesta, taisteluksi, joka tukeutui talonpoikien, työläisten ja sivistyneistön laajoihin kerroksiin sekä kauppaa ja teollisuutta harjoitaviin kotimaisiin väestökerroksiin, ts. se tulkittiin imperialisminvastaiseksi nationalismiksi. Työätekevälle väestölle nationalismi merkitsi, että on hävitettävä paitsi ulkomaisen myös kansallisen pääoman harjoittama feodaalinen despoottinen sorto ja petomainen riisto. Toisaalta tämä periaate edellytti Kiinan kansallisliikkeen sekä Kiinan hallitsevien piirien sortamien kansallis-

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 514, оп. 1, ед. хр. 36.

ten ryhmien vapautusliikkeen yhteistyötä ja näiden kansallisten ryhmien itsemääräämisoikeuden tunnustamista.

Demokraattisuus tulkittiin periaatteeksi, joka turvaisi väestölle ja imperialisminvastaista taisteluoohjelmaa kannattaville järjestöille kaikki oikeudet ja vapaudet.

Kansan hyvinvoinnin periaatteella saattoi Kominternin mielestä olla kansanjoukkoja vallankumouksellistava merkitys, mikäli se edellyttäisi ulkomaisten firmojen, yritysten, pankkien, rautateiden ja vesitieverkon kansallistamista sekä maiden luovuttamista niille, jotka sitä muokkaavat, ja verotaakan keventämistä.

Päätöslauselmassa sanottiin, että on saatava aikaan Kiinan imperialisminvastaisen vapautusliikkeen sekä työläisten ja talonpoikien valtion, Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton yhteisrintama. Kuomintangin ensimmäinen edustajakokous (tammikuu 1924) osoitti, että tämän järjestön johto Sun Jat-sen etunenässä käytti kansallisen vapautusliikkeen kehittäessä hyväkseen Kominternin suosituksia.

Kominternin päätökset Kiinan kysymyksestä, Kominternin käytännöllinen apu kuomintangin uudelleenjärjestämisessä kansalliseksi joukkopuolueeksi sekä Neuvostoliiton Kiinan kansalliselle hallitukselle antama tuki merkitsivät Leninin esittämän imperialisminvastaisen yhteisrintaman ajatuksen toteuttamista. Kuomintangista, jonka vallankumouksellisena kärkijoukkona olivat kommunistit, tuli Kiinan imperialisminvastaisten voimien liittoutumaan kuuluva puolue. Kominternin aktiivisella myötävaikutuksella kuomintang kehittyi kansalliseksi puolueeksi, mikä seikka pani liikkeelle kansanjoukot ja merkitsi tärkeää vaihetta Kiinan vallankumouksen valmistelussa. Mutta tässä omalaatuisessa »moniluokkaisuudessa» puolueessa syttyi taistelu johtoasemasta toisaalta vallankumouksellisten aineiden ja toisaalta porvaristo- ja tilanherrapiirien välillä.

Bulgarian syyskuun kapinan ja Puolan yleislakon opetukset

Tuohon aikaan Kominternin TpK antoi suurta apua Bulgarian kommunisteille. Sen ansiosta Bulgarian Kommunistinen Puolue luopui virheellisestä lahkolaispolitiikasta ja ryhtyi tarmokkaasti kokoamaan kaikkia fasisminvastaisia voimia kaupunkien ja maaseudun työtätekevien yhtenäiseksi liittoutumaksi. Bulgariassa alettiin valmistella aseellista kapinaa. Kapinan tavoite oli yleisdemokraattinen: monarkkis-fasistisen diktatuurin kukistaminen sekä työläisten ja talonpoikien hallituksen pystyttäminen. Kapinaa val-

misteltiin kansankapinana, johon osallistuisivat kaikki demokraattiset voimat. Puolueen uuden suunnan kehittämisessä esittivät huomattavaa osaa Vasil Kolarov ja Georgi Dimitrov. Puolueen pää-äänenkannattajassa, »Rabotnitšeski vestnik» lehdessä julkaisemissaan artikkeleissa Dimitrov käsitteli yhteisrintamakysymyksiä, perusteli kaikkien työtätekevien ja maan demokraattisten voimien yhteistyön välttämättömyyttä päättävässä taistelussa fasisista diktatuuria vastaan ja selitti fasisminvastaisen taistelun yleisdemokraattista sisältöä. Dimitrov kirjoitti: »Fasismi ei ole suinkaan vain *kommunisminvastainen*, se on myös *kansanvastainen*. Työtätekevien joukkojen sekä työtätekevän sivistyneistön samoin kuin niiden poliittisten puolueiden ja talousjärjestöjen yhteiset elinedut vaativat nyt, että ne saisivat yhteisin ponnistuksin puolustetuksi vapautensa, oikeutensa, kunniansa ja henkensä taltuttamalla heti alkuunsa päätään nostavan porvarillisen taantumuksen ja sen tyyppisimmän ilmentymän, fasismin.»¹ Dimitrov kirjoitti, että työtätekevien joukkojen sekä niiden poliittisten puolueiden ja talousjärjestöjen yhteisrintama turvaa todellisen kansanvallan, työläisten ja talonpoikien hallituksen perustamisen, mikä merkitsee, että maan poliittinen, talous- ja kulttuurielämä ja koko yhteiskuntakehitys suunnataan työkansan tarpeiden tyydyttämiseen sekä oikeuksien, vapauksien, olemassaolon, hyvinvoinnin ja rauhan turvaamiseen sille. Fasisminvastaisten taistelutehtävien konkreettisen erittelyn perusteella kansainvälisessä kommunistisessa liikkeessä muodostui ja kehittyi käsitys vapautusliikkeen uusista kehitysteistä, joissa taantumusta ja fasismia vastaan sekä demokraattisten oikeuksien laajentamiseen ja syventämiseen suunnatun yleisdemokraattisen taistelun tehtävät liittyivät yhä kiinteämmin sosialismin puolesta käytävän taistelun tehtäviin.

Komintern asetti tavoitteeksi työväenluokan ja talonpoijiston liiton perustamisen Bulgariassa. Syyskuussa 1923 ilmestyneessä Kominternin ТрК:n julistuksessa sanottiin: »Vastaukseksi Tsankovin provosointipoliitikkaan Bulgarian työläisten ja talonpoikien on tiivistettävä rivejään, perustettava illegaalisia ryhmiä kautta maan, harjoitettava agitaatiota satojen tuhansien ja miljoonien työtätekevien keskuudessa ja ajan tullen muodostettava työläisten ja talonpoikien hallitus. Valkoisten pyöveleiden hallitukseen kohdistuvan vihan aalto nousee yhä korkeammaksi. Koittaa hetki, jolloin Bulgarian työläiset ja talonpojat maksavat väkivallantekijöille sen, minkä nämä ovat ansainneet.»²

¹ Г. Димитров. Избранные произведения. Т. I. М., 1957, стр. 100—101.

² »Правда», 21 сентября 1923 г.

BKP teki Bulgarian kansan maanviljelijäliitolle, sosiaalidemokraattiselle puolueelle ja muille demokraattisille puolueille ehdotuksen yhteisrintaman perustamisesta. BKP:n ehdotuksen otti vastaan ainoastaan maanviljelijäliiton vasen siipi. BKP oli yhteistoiminnassa sen kanssa ja johti aseellista kansankapinaa syyskuussa 1923. Se oli historian ensimmäinen kommunistien johtama fasisminvastainen kapina. Vaikka kapina kärsikin tappion, se antoi arvokasta vallankumouksellista opetusta kommunistiselle puolueelle, kansanjoukoille ja koko kansainväliselle kommunistiselle liikkeelle. Kommunistisen puolueen uhrautuvainen toiminta fasisminvastaisen yhteisrintaman luomiseksi, kommunistien osoittama sankaruus sekä proletariaatin luokkataistelun tehtävien yhdistäminen oikealla tavalla taantumusta ja fasismia vastaan suunnatun taistelun yleisdemokraattisiin tehtäviin lähensivät kommunistista puoluetta kansaan ja loivat »edellytykset sille, että puolueesta tuli kaupungin ja maaseudun työtätekevien todellinen johtaja taistelussa demokratian ja sosialismin puolesta»¹.

Syksyllä 1923 työväenluokan myrskyisät esiintymiset järkyttivät porvariston ja tilanherrojen hallitusjärjestelmää Puolassa. Lakkoliike levisi ennen näkemättömän voimakkaana. Lakot olivat usein poliittisluonteisia, niihin liittyivät katumielenosoitukset ja yhteenotot poliisin kanssa. Työläisten taistelun kärjessä oli Puolan Kommunistinen Työväenpuolue. Elokuussa PKTP esitti Puolan työkansalle, Puolan Sosialistiselle Puolueelle ja talonpoikaipuolueelle »Wyzwolenie» kehotuksen yhteisrintaman perustamiseen taistelussa työläisten ja talonpoikien hallituksen puolesta. Tämä hallitus voisi puolustaa työtätekevien joukkojen etuja, luovuttaa tilanherrojen maat lunastuksetta maattomille ja maanpuutetta kärsiville talonpojille, tunnustaa vähemmistökansallisuuksien itsemääräämisoikeus, turvata Puolan riippumattomuus ja panna alulle Puolan ja Neuvostoliiton lähentyminen. PKTP:n toinen edustajakokous, joka pidettiin 19. syyskuuta — 2. lokakuuta 1923, kehotti Puolan työkansaa luomaan työväen yhteisrintaman, työväenluokan, talonpoijiston ja sorrettujen kansallisuuksien liiton, jonka johdossa olisi työväenluokka, ja ryhtymään yhteiseen taisteluun porvariston ja tilanherrojen hallitusjärjestelmän kukistamiseksi ja työläisten ja talonpoikien vallan pystyttämiseksi. A. Warskin, M. Koszutskan, H. Valeckin, E. Pruchniakin ym. PKTP:n tunnettujen toimihenkilöiden valmistelemat 2. edustajakokouksen päätökset olivat Leninin opin joustavaa soveltamista Puolan oloihin.

¹ Г. Димитров. Избранные произведения. Т. II. М., 1957, стр. 590.

Yhtenä laajan lakkoliikkeen keskuksista syksyllä 1923 oli Ylä-Sleesia, jossa tehdaskomiteain edustajakokous valitsi yhteisrintamaelimen, »21:n valiokunnan». Siihen kuului kommunisteja, sosialisteja ja ammattiliittojen toimihenkilöitä. Valiokunnan johdossa oli kommunisti J. Wiczerek. »21:n valiokunnan» kehotuksesta 15. lokakuuta Ylä-Sleesiassa puhkesi yleislakko, johon osallistuivat mm. vuori- ja metallityöläiset, rautatieläiset, posti- ja lennätinlaitoksen työntekijät ja kunnallislaitosten työläiset. Vastaukseksi lakkoliikkeen nousuun hallitus julisti maan poikkeustilaan. Työläisten painostuksesta Puolan Sosialistisen Puolueen ja reformististen ammattiliittojen johdon oli pakko määrätä 5:nneksi marraskuuta yleinen vastalauselakko rautateiden militarisoimista sekä kenttäoikeuksien voimaansaattamista vastaan. Sovittelijapuolueiden johtajat aloittivat samalla neuvottelut hallituksen kanssa toivoen saavansa aikaan joitakin myönnytyksiä ja lakon lopettamisen. Kommunistinen puolue kehotti työtätekeviä taistelemaan yhteisrintamana ja asettamaan tavoitteeksi porvarillisen hallituksen kukistamisen.

Marraskuun 5. päivänä maan monilla alueilla oli lakko. Krakovassa se kehittyi aseelliseksi yhteenotoksi. Mutta kapinallisilla ei ollut johtavaa keskusta. Huomattava osa Krakovan kommunisteista oli vankilassa, vapaana olleet kommunistit taas eivät kyenneet johtamaan kapinaa. Puolan Sosialistisen Puolueen johtajat tekivät sopimuksen viranomaisten kanssa ja onnistuivat riisumaan työläiset aseista. Sitten ne saivat viedyksi läpi päätöksen yleislakon lopettamisesta. Kommunistinen puolue oli ankarien rankaisutoimenpiteiden heikentämä eikä sillä ollut vaikutusvaltaa työväenluokan enemmistöön, joten se ei saanut aikaan yleislakon jatkumista.

Tehdessään yhteenvetoja Krakovan tapahtumista Kominternin Toimeenpaneva Komitea totesi, »että Krakovassa verellä vahvistettu työläisen ja talonpojan liitto on Puolan vallankumouksen voiton pääehto; tämä on Krakovan tapahtumista saatu tärkein opetus, tämä on kommunistien perustehtävä»¹. Kominternin Toimeenpaneva Komitea paljasti Puolan Sosialistisen Puolueen johtajien kavalluksen ja kehotti Puolan työläisiä ja talonpoikia, kaikkia työtätekeviä sekä Puolan kapitalistien ja tilanherrojen sortamia vähemmistökansallisuuksia liittymään yhteen Kominternin lipun alle ja taistelemaan kapitalistien ja tilanherrojen hallituksen kukistamiseksi sekä työläisten ja talonpoikien hallituksen pystyttämiseksi.

¹ «Правда», 17 ноября 1923 г.

Saksan kysymys Kominternissa

Vuoden 1923 Saksan tapatumat olivat kansainvälisen proletaariaatin huomion kohteena. Saksan Kommunistisen Puolueen johdolla maassa levisi joukkoliike Cunon hallituksen epäkansallista, taantumuksellista politiikkaa vastaan. Keväällä ja kesällä 1923 maassa nousi laaja lakkoliike. Kommunistisen puolueen arvovalta kasvoi. Sosiaalidemokraattisen puolueen ja ammattiliittojen oikeistojohtajien vaikutus heikkeni, joskin työväenluokan enemmistö seurasi niitä yhä. Työläisten pyrkimys yhteistoimintaan sai ilmauksensa yhteisrintamaelinten — tehdaslautakuntien, valvontakomissioiden ja työttömyyslautakuntien — perustamisessa sekä fasismiin ja sodan vaaraa vastaan toimineiden proletaaristen itsepuolustusjärjestöjen perustamisessa. Toukokuussa 1923 Saksan Kommunistisen Puolueen Keskuskomitean kokous kehotti taisteluun Cunon hallituksen kukistamiseksi ja työvänehallituksen muodostamiseksi. SKP kiinnitti vakavaa huomiota fasismiin vaaran voimistumiseen maassa. Puolueen toimesta 29. heinäkuuta vietettiin kautta maan fasisminvastaisen taistelun päivää, jonka viettoon osallistui satoja tuhansia työläisiä. Cunon hallituksen kukistamisen tunnus sai yhä suurempaa kannatusta mm. sosiaalidemokraattisten työläisten keskuudessa, jotka painostivat johtajiaan. Elokuun 11. päivänä vallankumouksellisten tehdaslautakuntien Berliinin komitea kehotti aloittamaan yleislakon Cunon hallituksen kaatamiseksi. Samana päivänä alkoi Berliinin työläisten lakko. SKP:n Keskuskomitea ja tehdaslautakuntien valtakunnankomitea kehittivät 12. elokuuta ryhtymään koko maan käsittävään yleislakkoon. Sosiaalidemokraattien oikeistojohtajien oli pakko lakata kannattamasta hallitusta. Cunon hallitus kaatui. Perustettiin Stresemannin kokoomushallitus, johon kuuluivat myös oikeistososiaalidemokraatit.

Tapahtumien säikäyttämä Saksan porvaristo keskitti kaikki voimansa vallankumousliikkeen tukahduttamiseen. Maa julistettiin 27. syyskuuta poikkeustilaan. Porvarillis-demokraattisten vapauksien lakkauttaminen todisti sitä, että hallitseva luokka ei pystynyt pitämään valtaa käsissään entisin menetelmin. Työätekevien taloudellisen aseman jatkuva huononeminen johti luokkaristiriitojen kärjistymiseen ja luokkataistelun tehostumiseen.

Leipzigin edustajakokouksessa vuoden 1923 alussa kehitellyt strategiset suuntaviivat tähtäsivät proletariaatin yhteisrintaman luomiseen taistelussa demokraattisten vapauksien puolustamiseksi ja laajentamiseksi sekä työväen taloudellisen aseman parantami-

seksi, ne tähtäsivät työväenluokan ja muiden työtätekevien kerrosten liiton aikaansaamiseen ja kamppailuun työläisten ja talonpoikien hallituksen puolesta. Saksassa, jossa porvariston käytettävissä olivat huomattavat sotilasvoimat ja jossa fasistikoplat olivat aktivoituneet, kommunistisen puolueen oli joukkotaistelua johtaessaan valmisteltava myös aseellista kapinaa.¹

Sen jälkeen kun yleislakko oli päättynyt ja Cunon hallitus oli kaatunut, SKP ja Kominternin TpK pitivät toimintansa lähtökohdana sitä, että Saksassa kasvoi nopeaa vauhtia vallankumouksellinen kriisi. SKP:n Keskuskomitean Poliittinen Toimikunta muodosti 28. elokuuta 6-henkisen ryhmän Keskuskomitean jäsenistä valmistelemaan kapinaa. Perustettiin sotaneuvosto, joka laati kapinan sotilaallisen valmistelun suunnitelman ja ryhtyi muodostamaan, kouluttamaan ja aseistamaan proletaarisia osastoja.² Puoluejärjestöt kiinnittivät päähuomion kapinan sotatekniseen valmisteluun. Puoluejohto, jonka kärjessä oli Heinrich Brandler, väheksyi työväenluokan sosiaalisia ja demokraattisia oikeuksia puolustaneen joukkoliikkeen merkitystä. Kominternin TpK totesi tammikuussa 1924: »Cunoa vastaan suunnatun lakon jälkeen tehtiin virhe, kun yritettiin pidättää vaistonvaraisia joukkoliikkeitä ja lykätä ne ratkaiseviin taisteluihin asti. Kuumeinen tekninen valmistelu kriittisten viikkojen aikana, esiintymisen pitäminen yksinomaan puolueemme tehtävänä ja orientoituminen ainoastaan 'ratkaisevaan iskuun' piittaamatta sitä edeltäneestä erillisten yhteenottojen ja joukkoliikkeiden voimistumisesta teki mahdottomaksi todellisten voimasuhteiden ja tarkoituksenmukaisten aikamäärien määrittelyn.»³ Puoluejohto yliarvioi joukkojen valmiuden ratkaiseviin taisteluihin ja vallankumoukskriisin kärjistymisvauhdin, mutta aliarvioi imperialististen ja militarististen voimien liikuntakyvyn.⁴

Saksan Kommunistisen Puolueen auttamiseksi Kominternin TpK kutsui koolle Saksan, Ranskan ja Tšekkoslovakian kommunistiset puolueet sekä VKP(b):n edustajien neuvottelun. Neuvottelukokous avattiin 21. syyskuuta 1923. Vaikean sairautensa vuoksi Lenin ei osallistunut sen työhön.

Heinrich Brandler teki selostuksen Saksan tilanteesta. Maassa muodostunutta tilannetta luonnehtiessaan hän yliarvioi kommunistisen puolueen valmiuden ratkaiseviin valtataisteluihin ja antoi

¹ Ks. Geschichte der deutschen Arbeiterbewegung, Bd. 3, S. 416.

² ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 19, ед. хр. 70, л. 6.

³ Уроки германских событий. Германский вопрос в Президиуме Исполкома Коминтерна (январь 1924 г.). М., 1924, стр. 95, 96.

⁴ Ks. Geschichte der deutschen Arbeiterbewegung, Bd. 3, S. 422—423.

väärän kuvan sosiaalidemokraattisessa puolueessa vallitsevasta asiaintilasta. Laajojen työväenjoukkojen osallistumisen yleislakoon Cunon hallitusta vastaan hän tulkitse Saksan työväenluokan valmiudeksi nousta kommunistisen puolueen johdolla taisteluun kautta maan ja väitti, että ottaessaan vallan käsiinsä kommunistinen puolue ei kohtaa ankaraa vastarintaa. »Me kaikki vastuunalaiset työntekijät pidämme vallanottoa helppona ja täysin ratkaistavissa olevana tehtävänä»¹, Brandler sanoi.

Arvioidessaan SKP:n valmiutta vallankumoustaisteluihin Brandler sanoi, että puolueella on käytettävissä proletaarisia osastoja, joissa on kaikkiaan 250 000 henkeä², ja se on alkanut muodostaa niistä 15 divisioonaa. Hän väitti, että aseksymyskin on pääpiirtein ratkaistu ja teknisenä vaikeutena on vain aseiden jako, mikä pitää tehdä siten, ettei poliisi pystyisi estämään osastojen aseistamista.³

Ernst Thälmann ja Hugo Eberlein väittivät, että Brandlerin esittämä kuva on liian optimistinen. Thälmann sanoi, että Brandlerin selostus ei perustunut koko maassa vallitsevien voimasuhteiden ja tilanteen erittelyyn, vaan ainoastaan sen tilanteen arviointiin, joka vallitsi Saksissa ja Thüringenissä, missä työväen yhteisrintamaliike oli kehittynyt pisimmälle. Thälmann totesi, että vaikka yleislakko olikin osoittanut, että joukot alkavat päätyä ajatukseen aseellisen kapinan välttämättömyydestä, niin Brandler oli sittenkin liioitellut voimasuhteiden arvioinnissa. Thälmann sanoi, että proletariaatin osastot eivät ole lainkaan valmiit sotatoimiin eikä niillä ole aseita. Hän kumosi Brandlerin optimistiset väitteet, että ne voitaisiin nopeasti aseistaa. SKP:n Keskuskomitean istunnossa 3. marraskuuta 1923 Thälmann tähdensi: »Puhuimme hyvin vakavasti M[oskova]ssa, että proletaarisella vallankumouksella ei saa leikkiä, ellei sitä ole poliittisesti ja sotilaallisesti valmistettu

¹ «Правда», 22 сентября 1923 г. Neuvottelukokoukseen osallistunut Otto Kuusinen kirjoitti myöhemmin: »Brandler lankesi nyt suin päin vallankumouksellisen kuvittelun valtaan. Hänestä näytti nyt hyvin helpolta ja varmalta vallanotto. Hän liioitteli monin kerroin Saksan KP:n taisteluvalmiutta ja teki sillä TpK:lle vaikeammaksi muodostaa itselleen tarkkaa totuudenmukaista kuvaa Saksan liikkeen lähimmistä vaikeuksista ja tarpeista.» (O. W. Kuusinen. Kommunistisen Internationaalinen ja sen osastojen tehtävistä. Valtion kustannusliike Kirja, Leningrad 1932. Artikkelista »Epäonnistunut esitys 'Saksan lokakuusta'», s. 87.)

² Tosiasiallisesti proletariaatin osastoissa oli lokakuun puolivälissä 1923 noin 133 000 henkeä. ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 19, ед. xp. 70, л. 29.

³ Kominternin TpK:n 5. marraskuuta 1923 lähettämässä kirjeessä SKP:n Keskuskomitealle sanottiin: »Moskovassa esittämämme tiedot asian organisatoris-teknisestä valmiudesta ja etenkin aseistuksesta olivat tavattomasti liioiteltuja.» ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 19, ед. xp. 70, л. 85.

niin kuin kuuluu. Brandler puhui divisiooneista, vaikka todellisuudessa asia oli siten, ettei meillä ollut mahdollisuutta aseistaa taistelijoitamme.»¹ Thälmann varoitti, että puolue ei ole vielä ideologisesti enempää kuin poliittisestikaan valmis kansalaissootaan.

Todettuaan että puolue on yksimielinen asiantilan ja taistelumahdollisuuksien arvioinnissa Eberlein sanoi, että Brandler esittää toivotun todellisuutena puhuessaan taistelujärjestöistä ja aseistuksesta, että näitä osastoja vasta muodostetaan ja aseita on liian vähän. Neuvottelukokouksessa ei kuitenkaan otettu huomioon Thälmannin ja Eberleinin esittämiä vakavia näkökohtia.

SKP:n »vasemmisto»-opposition edustajat Fischer ja Maslow vaativat, että SKP:n välittömäksi tavoitteeksi asetettaisiin työläisten ja talonpoikien hallituksen asemesta taistelu proletariaatin diktatuurin ja neuvostovallan puolesta ja suunnaksi otettaisiin suoranainen vallankaappaus. Zinovjev kannatti heitä aktiivisesti. Tehdessään 4. lokakuuta keskustelun yhteenvetoja hän sanoi, että Saksan nykyisessä kehitysvaiheessa työläisten ja talonpoikien hallituksen tunnus olisi riittämätön ja kehotti selittämään kansanjoukoille, että työläisten ja talonpoikien hallitus merkitseekin vain proletariaatin diktatuurin neuvostojen muodossa.

Zinovjev saattoi neuvottelun osanottajien tietoon VKP(b):n Keskuskomitean kokouksessa 23. syyskuuta hyväksytyt teesit »Saksan tuleva vallankumous ja VKP:n tehtävät», jotka olivat pääpiirtein Zinovjevin kirjoittamat. Teeseissä sanottiin, että Saksassa ovat kypsyneet kaikki edellytykset proletaarisen vallankumouksen voitolle: »Nykyään on jo aivan selvää, että proletaarinen kumous Saksassa ei ole ainoastaan väistämätön, vaan se on jopa aivan lähiaikojen asia. Saksan Kommunistinen Puolue on vallannut puolelleen proletariaatin aktiivisten kerrosten enemmistön. Aivan lähitulevaisuudessa Saksan Kommunistinen Puolue pystyy saamaan mukaansa koko proletariaatin enemmistön.»² Teeseissä sanottiin, että Saksan Sosiaalidemokraattinen Puolue on joutunut ankaran kriisiin kouriin ja menettänyt arvovaltansa joukkojen keskuudessa. Edelleen väitettiin, että sosiaalidemokraattiset työläiset kannattavat suurimmalta osaltaan vasemmisto-oppositiota ja »lähtevät kommunistisen puolueen osoittamaa tietä heti kun huomaa, että sosiaalidemokraattisen puolueen 'uudet' johtajat noudattavat vanhaa politiikkaa». Stresemannin hallitus luonnehdittiin

¹ Очерки по истории вооруженного восстания. Т. II. М., 1931, стр. 60—61.

² ЦПА ИМЛ, ф. 17, оп. 2, ед. хр. 101, л. 6.

teeseissä sellaiseksi, ettei sillä ole käytettävissä minkäänlaista reaalista voimaa.

Lokakuun 1. päivänä Kominternin TpK ja Saksan Kommunistisen Puolueen edustajat hyväksyivät päätöksen, että SKP:n edustajien on tarkoituksenmukaista osallistua Saksin ja Thüringenin hallitukseen. Osallistumisehdoksi asetettiin, että hallitusten johdossa olevat vasemmistososiaalidemokraatit lupaavat puolustaa Saksia Baijeria vastaan, jossa on vilkastunut fasistien toiminta, ja että aseistetaan 50—60 tuhatta työläistä ja esiinnyttään kenraali Mülleria vastaan, jonka Saksan hallitus on lähettänyt Saksiin tukahduttamaan vallankumoustaistelua. Sama koski myös Thüringeniä. Tämä päätös pohjautui siihen varmaan uskoon, että 4—6 lähiviikon kuluessa maassa tapahtuisi ehdottomasti aseellinen kapina ja kommunistien osallistuminen Saksin ja Thüringenin hallitukseen jouduttaisi vallankumouksen kypsymistä.¹

Neuvottelukokouksessa hyväksytty puolueen esiintymissuunnitelma perustui siihen, että proletariaatti aloittaa taistelun Saksissa nouden puolustamaan työväenhallitusta. Saksin proletariaatti käyttää hyväkseen valtiovaltaa aseistautuakseen ja muodostaa Keski-Saksan tiheään asutulle proletariselle alueelle välikarsinan erottamaan etelässä olevia baijerilaisia vastavallankumouksellisia pohjoisessa sijaitsevista fasisteista. Samanaikaisesti puolue panee kansanjoukot liikekannalle koko maassa.²

Saksan tilanneanalyysissä yliarvioitiin tilanteen kypsyys ja aliarvioitiin vihollisen voimat.³ Syksyllä 1923 kommunistinen puolue ei vielä johtanut työväenluokan enemmistöä, huolimatta siitä, että Saksan työväenluokan vallankumoukselliset mielialat olivat voimistuneet ja puolueen asemat olivat varmistuneet suuryritysten tärkeimmissä ammattiyhdistyksissä ja tehdaskomiteoissa. Ammattiliittoihin nojautuen sosiaalidemokraatit pitivät yhä vielä vaikutusvaltansa alaisena Saksan proletariaatin perusjoukkoa.

Neuvottelukokouksen päätökset pohjautuivat Saksan tilanteen liian optimistiseen arviointiin. Ne eivät asettaneet puolueen tehtäväksi joukkojen johtamista taisteluun työläisten ja talonpoikien hallituksen perustamiseksi Saksassa, mikä olisi vastannut

¹ Уроки германских событий, стр. 55.

² Sama, s. 5.

³ VKP(b):n Keskuskomitean 4. helmikuuta 1924 lähettämässä kirjeessä Puolan Kommunistisen Puolueen Keskuskomitealle sanottiin: »Kominternin Toimeenpaneva Komitea tunnustaa, että me kaikki yliarvioimme lokakuussa tilanteen kypseyden ja aliarvioimme vihollisen voimat.» »Nowy przeglad», Gliwice 1924, N 3, s. 666.

ajankohdan vaatimuksia, vaan asettivat sellaisia tehtäviä, jotka merkitsivät välttämättömien taisteluvaiheiden sivuuttamista. Näissä päätöksissä väheksyttiin joukkoja vallankumoukseen lähentävien keinojen etsintää, mistä puhuttiin Kominternin IV kongressin päätöksissä. Vetoimuksessaan »Saksan proletariaatille» SKP:n johto esitti 8. lokakuuta tunnuksen, joka julisti, että valkoisen diktatuurin vastapainoksi on luotava punainen diktatuuri ja valtiopäivien asemesta neuvostojen edustajakokouksen on otettava käsiinsä valta. »Vaatimus että neuvostovalta pystytettäisiin koko maassa, ei vastannut silloista tilannetta eikä myöskään samanaikaisesti tehtyä ilmoitusta osallistumisesta yhdessä Saksan Sosiaalidemokraattisen Puolueen kanssa Saksin ja Thüringenin kokoomushallitukseen», Walter Ulbricht sanoi.¹

Saksan todellinen asiointi ei lainkaan muistuttanut sitä »ruusunhohteista kuvaa»², jonka Brandler oli esittänyt Moskovan neuvottelussa. Brandler ei pystynyt arvioimaan tilannetta oikein, vaan suuntasi tosiasiallisesti puoluetta toimimaan parlamentarismin hengessä. Opportunistinen käsitys hallitustoiminnasta porvarillisten lakien puitteissa sekä yhteisrintamana käydyin joukkotais- telun aliarviointi johtivat siihen, että Saksan Kommunistinen Puolue ei pystynyt käyttämään Saksin ja Thüringenin työväenhallitusta vallankumousliikkeen laajentamiseen maassa. Brandlerin oikeisto-opportunistiset kannattajat aiheuttivat sen, että laiminlyötiin proletariaatin aseistamistoimet.³ SKP:n johdossa olleen Brandlerin ryhmän oikeisto-opportunistinen politiikka vaikeutti tuntuvasti puolueen toimintaa lokakuun päivinä 1923. »Epäselvyys valtiovallan luonnetta koskevassa kysymyksessä sekä oikeisto-opportunistiset ja ääri-vasemmistolaiset katsomukset estivät puoluetta valloittamasta puolelleen työväenluokan enemmistöä»,⁴ Walter Ulbricht totesi.

Kun 20. lokakuuta saatiin tieto Reichswehrin joukko-osastojen lähettämisestä Saksiin, SKP:n johto päätti viedä läpi 21. lokakuuta Chemnitziin koollekutsuttavassa Saksin tehdaskomiteain, ammatti-liittojen ja valvontalautakuntien konferenssissa päätöksen yleislakosta. Lakon edellytettiin kasvavan aseelliseksi kapinaksi Hampurissa. Vasemmistososiaalidemokraattien asennetta yleislakkoa

¹ W. Ulbricht. Referat zum »Grundriß der Geschichte der deutschen Arbeiterbewegung», »Einheit», Sonderheft, August 1962, S. 36—37.

² Myöhemmin hän tunnusti tämän 13. marraskuuta 1923 päivätyssä kirjeessään Clara Zetkinille. ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 19, ед. хр. 70, л. 136.

³ Lokakuun 21. pnä proletariaatin osastojen aseistukseen kuului kaikkiaan noin 11 000 kivääriä. ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 19, ед. хр. 70, л. 29.

⁴ »Einheit», Sonderheft, August 1962, S. 37.

koskevaan kysymykseen ei ollut otettu selville¹, ja kun nämä esiintyivät Chemnitzin konferenssissa yleislakon julistamista vastaan, niin SKP:n johto luopui suunnitelmastaan.

Saksan vallankumoustaistelulle tuotti suurta vahinkoa se, että Saksan Sosiaalidemokraattisen Puolueen vasemmisto ei halunnut ratkaisevalla hetkellä kannattaa yleislakkoehdotusta ja myös se horjuva, epävarma politiikka, jota vasemmistososiaalidemokraatit noudattivat syksyn tapahtumien aikana 1923. Kommunistinen puolue ei saanut vasemmistososiaalidemokraatteja luopumaan horjuvuudestaan eikä liittymään kommunisteihin vastoin oikeistojohtajien tahtoa. Saksin ja Thüringenin työväenhallitus ajettiin hajalle. Sosiaalidemokraattien oikeistojohtajat esittivät aktiivista osaa vallankumousliikkeen tukahduttamisessa.

Brandlerin edustama SKP:n Keskuskomitean johto ei järjestänyt laajaa protestiliikettä taantumuksen hyökkäyksen vastustamiseksi. Se antautui itse asiassa taantumuksen armoille. Ainoana poikkeustapauksena oli Ernst Thälmannin johtama Hampurin vallankumouksellisten työläisten sankarillinen kapina. Se oli kuitenkin yksinäinen, eristetty kapina, ja 60 tuntia jatkuneiden sitkeiden taistelujen jälkeen se lopetettiin. Saksan työväenluokan vallankumoustaistelu syksyllä 1923 päättyi tappioon. Tappion syyinä olivat epäsuotuisat voimasuhteet, jotka johtuivat siitä, että sosiaalidemokraattien oikeistojohtajat tukivat aktiivisesti vastavallankumouksen voimia ja että vasemmistososiaalidemokraatit pysyivät epäröivällä ja horjuvalla kannalla. Kommunistisella puolueella ei ollut ratkaisevien tapahtumien hetkellä puolellaan työväenluokan ja laajojen talonpoikaisjoukkojen enemmistöä. Puolueen johto Brandlerin — Thalheimerin ryhmä etunenässäan teki vakavia oikeisto-oportunistisia ja äärivasemmistolaisia virheitä, jotka estivät puoluetta syventämästä ja voimistamasta vallankumousliikettä maassa.

Vuoden 1923 syksyn tapahtumista Saksassa samoin kuin myös Bulgarian ja Puolan tapahtumista tuli tarkkaavaisen tutkimuksen kohde kansainvälisessä kommunistisessa liikkeessä.

Suuri merkitys oli työläisten ja talonpoikien hallituksen tunnuksella proletariaatin diktatuuriin johtavana tienä, yrityksenä liittää toisiinsa taistelu taantumuksen ja fasismin hyökkäystä vastaan ja taistelu työläisten ja talonpoikien hallituksen puolesta ja pyrkimyksenä saada tällä pohjalla aikaan työväenluokan yhteistoiminta, saada laajat työtätekevät joukot kannattamaan työläisiä. Syksyn 1923 ratkaiseviin tapahtumiin mennessä kommunistiset

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 19. ед. хр. 67, л. 51.

puolueet eivät olleet ehtineet kehittää syvällisesti ja täydellisesti tätä strategista linjaa. Hyvin itsepintaisesti säilyivät vielä käsitykset, että vallankumouksessa voidaan päästä voitolle yhdellä »ratkaisevalla iskulla» taistelun välivaiheet sivuuttaen. Kommunistiset puolueet eivät onnistuneet saamaan puolelleen työväenluokan ja ei-proletaaristen työtätekevien joukkojen enemmistöä eivätkä saamaan aikaan työväenluokan ja talonpojiston liittoa. Kommunististen puolueiden toimintaan vaikuttivat sekä sosiaalidemokraattiset, opportunistiset jäänneet että lahkolaishenkisen kaavaoppineisuuden virheet.

Kommunististen veljespuolueiden aatteellisella ja järjestöllisellä lujittamisella, kenttätyön kaikkien muotojen ja menetelmien omaksumisella sekä strategian ja taktiikan kehittälyllä oli tärkeä merkitys kansainväliselle kommunistiselle liikkeelle. Taistelussa yhteisrintamataktiikan oikeisto-opportunistisia vääristelyjä vastaan tehtiin kuitenkin vasemmistolahkolaisia virheitä.

Virheet olivat huomattavassa määrin vastavaikutusta antikommunistiseen politiikkaan, jota oikeistososiaalidemokraatit ajoivat auttaessaan itsepintaisesti porvaristoa sen taistelussa vallankumousliikettä vastaan ja harjoittaessaan siinä tarkoituksessa hajoitustoimintaa kansainvälisessä työväenliikkeessä. Sosiaalidemokraattisen puolueen vasemmistosiipikin luopui päättävistä toimista taantumusta vastaan luokkataistelun kärjistymisen kaudella Saksassa syksyllä 1923. Tämä syvensi työväenjoukkojen kahtiajakoa.

Saksan Kommunistisen Puolueen ja Kominternin TpK:n ääri-vasemmistolaiset ainekset käyttivät SKP:n brandlerilaisjohdon opportunistista toimintaa ja vasemmistososiaalidemokraattien horjuvuutta, Saksin ja Thüringenin työväenhallitusten kärsimää tappiota sekä Saksan Sosiaalidemokraattisen Puolueen oikeistojohdajien vastavallankumouksellista toimintaa perusteena kiistääkseen ajatuksen vallan välimuodoista. He väittivät, että työväenhallitus on tulkittava vain proletariaatin diktatuurin salanimeksi, ja yhteistoimintataktiikkaa he pitivät pelkästään sosiaalidemokraattien paljastamisen menetelmänä.

Useat kommunistisen liikkeen toimihenkilöt (mm. Clara Zetkin, Wilhelm Pieck ja Puolan Kommunistisen Puolueen johto) osoittivat, että kyseiset väitteet ovat vasemmistolahkolaisia olemukseltaan. Niinpä Puolan Kommunistisen Puolueen Kominternille osoittamassa kirjeessä sanottiin, että kaikki sanamuodot, jotka voitaisiin tulkita yhteisrintamataktiikkaa tuomitseviksi, ovat virheellisiä. Tällaisia mielipiteitä ei kuitenkaan otettu huomioon. Sosiaalidemokraattinen puolue julistettiin »fasismin siiveksi». Zinovjev puhui tästä Kominternin TpK:n Puhemiehistön istunnossa

tammikuussa 1924 Saksan kysymystä käsiteltäessä.¹ Hän esitti myös teesin, että päävihollisia ovat vasemmistososiaalidemokraatit ja että taistelua on käytävä paitsi ilman vasemmistososiaalidemokraatteja myös heitä vastaan, että yhteisrintamaa on luotava vain alhaalta käsin käymättä mitään neuvotteluja sosiaalidemokraattijohtajien kanssa. Nämä ajatukset esitettiin Kominternin ТрК:n Puhemiehistön päätöslauselmassa.² Vasemmistolahkolaiset ja dogmaattiset virheet tuottivat myöhemmin suurta vahinkoa kansainväliselle kommunistiselle liikkeelle ja taistelulle työväenluokan yhtenäisyyden puolesta. Kommunistit korjasivat nämä virheet myöhemminä vuosina saamansa historiallisen kokemuksen pohjalta.

Opetus jota kommunistiset puolueet saivat syksyllä 1923 kärsimistään tappioista, edellytti ennen kaikkea, että on omaksuttava marxilais-leniniläistä teoriaa, on kehitettävä jatkuvasti kansainvälisen kommunistisen liikkeen strategiaa ja taktiikkaa ja tehtävä kommunistisista puolueista taisteluhenkisiä joukkopuolueita, joilla on kiinteä yhteys työväenluokan ja kaikkien työtätekevien laajoihin kerroksiin.

¹ Уроки германских событий, стр. 57—67.

² Sama, ss. 92, 99—100.

Kolmas luku

**KOMINTERN
KAPITALISMIN OSITTAISEN VAKAANTUMISEN
JA NEUVOSTOLIITON SOSIALISTISEN
RAKENNUSTYÖN VUOSINA.
SUUNTANA KOMMUNISTISTEN PUOLUEIDEN
AATTEELLINEN JA JÄRJESTÖLLINEN
LUJITTAMINEN**

(1924—1928)

Kapitalismin vakaantumisen yleispiirteet

Vuoden 1924 alkuun päättyi ensimmäisten sodanjälkeisten vuosien vallankumouksellinen nousu. Jo vuosina 1921—1923 eräissä kapitalistisissa maissa oli havaittavissa porvarillisen hallitusmuodon vähittäistä lujittumista, mutta siihen aikaan alkanut kapitalismin vakaantuminen ei ollut vielä todella yleismaailmallista. Kapitalistisessa maailmassa alkoi tilapäisen, osittaisen vakaantumisen kausi sen jälkeen kun Saksan, Bulgarian ja Puolan proletariaatin vallankumoukselliset esiintymiset olivat kärsineet tappion 1923.

Välittömästi porvarillista hallitusmuotoa vastaan suunnatun rynnäkön epäonnistuminen oli pääsyynä siihen, että kapitalistisissa maissa alkoi vallankumousprosessin hitaan kehityksen vaihe. Samaan suuntaan vaikuttivat myös muut tekijät.

Kapitalistisen talouden kriisikausi päättyi ja alkoi sen nousuvaihe. Tämä merkitsi teollisuuden teknistä ja organisatorista uudistamista sekä työn tuottavuuden ja tuotantovolyymin kasvua. Ennen näkemättömät mittasuhteet sai tuotannon keskittyminen ja pääoman yhteenkokoontuminen, mitkä aiheuttivat jättimäisten monopoliyhtymien synnyn.

1920-luvun taloudellinen nousu lujitti porvarillista valtiojärjestelmää. Porvarilliset puolueet alkoivat ottaa takaisin aikaisemmin menettämiään asemia.

Kapitalismin tilapäinen vakaantuminen vaikutti myös kansainvälisten suhteiden alaan. Versailles'n rauhan ja Washingtonin sopimusten mukainen maailman uudelleenjako muodosti perustan väliaikaiselle sopimukselle kapitalististen suurvaltojen vaikutuspiireistä. Voittajamaat pääsivät Washingtonin konferenssissa (marraskuu 1921 — helmikuu 1922) tilapäisesti sovintoon Kiinan kansan yhteisestä riistosta Kiinan puolisiirtomaa-aseman säilyttämisen ja vakiinnuttamisen pohjalla. Washingtonin sopimus sai tilapäisesti aikaan imperialististen suurvaltojen voimien tasapainon Isolla valtamerellä, mutta ei poistanut niiden välisiä ristiriitoja.

USA:n ja Englannin hallituspiirit olivat kiinnostuneita siitä, että Keski-Eurooppaan muodostettaisiin neuvostovastainen voima. Näiden piirien painostuksesta 1924 hyväksyttiin Dawesin suunnitelma, jonka mukaan Saksa vapautettiin huomattavasta osasta

sotakorvauksia ja se sai Englannilta ja Amerikalta lainoja sotilallisen ja taloudellisen mahtinsa palauttamiseksi. Dawesin suunnitelma tasoitti tilapäisesti Saksan ja voittajavaltojen välisiä kärkevimpiä ristiriitoja, ja sen tarkoituksena oli tehdä Neuvostoliitosta Saksan teollisuustavaroiden myyntimarkkinat ja ajaa karille Neuvostoliiton teollistaminen. Locarnon sopimuksen mukaan (lokakuu 1925) ententemaiden imperialistit takasivat Versailles'n rauhassa säädettyjen Saksan ja Ranskan sekä Saksan ja Belgian välisten rajojen koskemattomuuden. Samalla ne kieltäytyivät takaamasta Saksan ja Puolan sekä Saksan ja Tšekkoslovakian välisten rajojen koskemattomuutta osoittaen siten Saksan tulevalle hyökkäyspolitiikalle »ulospääsyn itään».

Kapitalismin osittaisen vakaantumisen kaudella voimistui porvariston aatteellis-poliittinen vaikutus työtätekeviin. Taloudellinen nousu, työttömyyden supistuminen ja erinäisten työtätekevien kerrosten elintason tietty kohoaminen varmistivat laajoissa väestöpiireissä uskoa silloisten olosuhteiden pysyvyyteen. Tuona aikana levisivät porvarillis-parlamentaariset ja pasifistiset harhakuvitelmat sekä käsitykset, että kapitalismi olisi voittanut huonot puolensa. Oikeistososiaalidemokraatit onnistuivat saamaan työväen reformistiset joukkojärjestöt yhteistyöhön porvariston kanssa. Porvarilliset ja oikeistososialistiset ideologit ja poliitikot julistivat, että on koittanut kapitalismin ikuisen kukoistuksen aikakausi.

Komintern ja kommunistiset puolueet kumosivat porvarillis-reformistiset väitteet, että kapitalismi olisi päässyt lahoamistilasta ja saanut tasoitetuksi ristiriitansa.

Kapitalismin vakaantuminen ei voinut olla kestävä, sillä se tapahtui kapitalismin yleisen kriisin oloissa, jolloin tärkeimpinä kriisin merkkeinä olivat Lokakuun suuren sosialistisen vallankumouksen voitto, maailman jakautuminen kahdeksi järjestelmäksi ja imperialismin valtapiirin kaventuminen. Neuvostomaan olemassaolo, sen mahdin ja arvovallan kasvu estivät tuntuvasti kapitalismin vakaantumista. Proletariaatin diktatuurin valtion lujittaminen ja sosialismin menestyksellinen rakentaminen Neuvostoliitossa tekivät valtavan kumouksellistavan vaikutuksen koko maailmaan.

Vakaantuminen ei voinut »lakkauttaa» kapitalismin objektiivisten lakien vaikutusta. Työläisten ja muiden työtätekevien väestökerrosten riisto tehostui, kapitalistinen järkiperaistaminen kohotti jyrkästi työn intensiivisyyttä, työttömyys muuttui krooniseksi. Kapitalismin kehityksen myötä syntyi tekijöitä, jotka kärjistyivät väistämättä sen ristiriitoja.

Kapitalismin vakaantumisen oloissa proletariaatti jatkoi luokkataisteluaan, joka usein oli hyvin ankaraa. Vakaantumassa

ollutta kapitalismia horjuttivat sellaiset levottomuudet kuin fasisminvastainen lakko Italiassa heinäkuussa 1924, johon osallistui lähes 500 000 henkeä; Ranskassa lokakuussa 1925 olleet joukko-mielenosoitukset ja lakot Ranskan imperialistien siirtomaasotia vastaan; Englannin vuoden 1926 toukokuun yleislakko, joka lamautti maan talouselämän; barrikaditaistelut Wienin kaduilla heinäkuussa 1927 sekä työväenluokan taistelut Saksassa, Tšekkoslovakiassa ym. maissa. Sitä horjutti myös imperialismin siirtomaajärjestelmän syvenevä kriisi. Lokakuun vallankumouksen herättämät Idän kansat nousivat tarmokkaasti kansalliseen vapautustaiteluun. Imperialisminvastaisia kapinoita puhkesi noina vuosina Syyriassa, Marokossa ja Indonesiassa. Vuosina 1925—1927 Kiinassa loimusi kansallinen vallankumous. Yhä uudet Aasian ja Afrikan kansat nousivat poliittiseen taisteluun. Latinalaisessa Amerikassa laajenivat kansanjoukkojen esiintymiset USA:n ja Englannin imperialismia vastaan.

Vakaantumisen epävarmuus johtui myös eri maiden kehityksen epätasaisuudesta, mikä kärjisti imperialistien välisiä ristiriitoja. USA:n, Japanin ja Saksan taloudellinen mahti kasvoi nopeasti, kun taas Englannin osuus maailmantaloudessa pieneni ja Ranskan pysyi miltei muuttumattomana. Alkoi muodostua imperialistien välisten ristiriitojen uusia solmukohtia.

Kaikki nämä vaikuttavat tekijät johtivat väistämättömästi kapitalismin vakaantumisen keskeytykseen ja vallankumoustaistelun nousuun, kuten kommunistit olivat ennakoita nähneet. Se oli tieteilisesti määritelty tapahtumien kehityssuunta. Niin kauan kuin kapitalistiset suhteet lujittuivat tilapäisesti, maailman vallankumousprosessi hidastui ehdottomasti ja koitti »maailmanvallankumouksen pitkällisen kehityksen» vaihe.¹

Kansainvälisellä kommunistisella ja työväenliikkeellä oli vastassaan maailman pääoma, historiallisesti tuhoon tuomittu, mutta yhä vielä voimakas vihollinen täysissä aineellisissa, poliittisissa, sotilaallisissa ja aatteellisissa varusteissaan. Edessä oli pitkä ja vaikea kamppailu. Vallankumouksellisten voimien tukena tässä taistelussa oli Neuvostoliitto.

Oikeistososiaalidemokraatit olivat kapitalistisen järjestelmän tehokkaimpia »vakaannuttajia». Sosiaalidemokraattien oikeistojohdajat levittivät työtätekevien keskuuteen opportunistista ajatusta, että kansanjoukkojen asemaa voidaan parantaa perusteellisesti ja saada aikaan niiden sosiaalinen vapautus ilman kapitalistisen järjestelmän perustan murtamista. Sosiaalidemokraatit käyttivät

¹ Коммунистический Интернационал в документах, стр. 475.

taitavasti hyväkseen sitä, että työväenluokan huomattavat kerrokset onnistuivat taistelun tietä saamaan aikaan reaali-palkan tietyn korotuksen.

Kapitalismin vakaantumisen vuosina Sosialistiseen Työväen-internationaaliin kuuluneissa reformistisissa työväenpuolueissa oli 6,5—7 miljoonaa jäsentä. Amsterdamin Ammattiyhdistysinternationaaliin sekä USA:n, Kanadan, Japanin ja Intian reformistisiin ammatillisiin keskusjärjestöihin kuului 17,5 miljoonaa työläistä. Noin 25 miljoonaa valitsijaa äänesti tuolla kaudella reformisteja.

Sosialistisen Työväeninternationaalin Marseille'n kongressin (1925) päätökset, joissa puhuttiin kapitalismin kasvattamisesta sosialismin, johtivat harhaan työläisiä. Heidelbergissä 1925 hyväksyty Saksan Sosiaalidemokraattisen Puolueen ohjelma kuvasi pääoman keskittymisen prosessiksi, jossa tuotantovälineet siirtyvät vähitellen yhteiskunnalliseen omistukseen. Saksan sosiaalidemokraattien teoreetikko Hilferding julisti, että on koittanut »organisoitua kapitalismin» aikakausi, jolloin voidaan estää kriisit ja tuotannon anarkia. Hilferding piti trustien ja kartellien voimistumista, niiden kansainvälisten yhteyksien lujittumista ja laajenemista sekä valtiomonopolistista säännöstelyä »kapitalistisen vapaan kilpailun periaatteen periaatteellisenä vaihtumisena sosialistiseen suunnitelmatuotannon periaatteeseen»¹. Näitä ajatuksia kannattivat Sosialistisen Työväeninternationaalin kaikkien puolueiden oikeistojohdajat.

Euroopan pikkuporvarillisten väestökerrosten ja työväenaristokratian mielialoja ilmentäen reformistijohtajat puolustivat itse asiassa siirtomaasorron politiikkaa. Tämä kuvastui Sosialistisen Työväeninternationaalin Brysselin kongressin (1928) päätöksissä. Työtätekevien keskuuteen levitettiin harhakuvitelmia, että kapitalismi on muka kadottanut imperialistisen luonteensa, että se ei ole enää kiinnostunut siirtomaiden tai myyntimarkkinoiden valtauksesta ja että on tullut mahdolliseksi ikuinen rauha kapitalistimaiden kesken.

Tällaiset päätelmät olivat ideologisena perustana työväenluokan ja porvariston laajamittaisen luokkayhteistyön politiikalle. Oikeistososiaalidemokraatit eivät milloinkaan aikaisemmin olleet saaneet niin valtavia työtätekevien joukkoja käytännölliseen yhteistyöhön porvariston kanssa kuin noina vuosina.

Kapitalismin osittaisen vakaantumisen oloissa vallankumoustaistelun kehitys vaikeutui tuntuvasti. Muuttunut tilanne vaati, että

¹ Sozialdemokratischer Parteitag in Kiel. Berlin 1927, S. 168.

Kommunistisen Internationaalin ja sen jaostojen oli määriteltävä uudelleen kansainvälisen kommunistisen ja työväenliikkeen lähimmät tehtävät ja koko maailman vallankumousprosessin näköalat. Kommunistien ratkaistavaksi nousivat koko mittavuudessaan työväenluokan puolueiden yhteenliittämisen sekä niiden ja kansanjoukkojen yhteyksien laajentamisen ja lujittamisen tehtävät.

KOMINTERNIN VIIDES KONGRESSI. SUUNTANA KOMMUNISTISTEN PUOLUEIDEN AATTEELLINEN JA JÄRJESTÖLLINEN LUJITTAMINEN

V kongressin avajaiset

Kominternin V kongressi avattiin 17. kesäkuuta 1924 Moskovassa. Se oli ensimmäinen kongressi Kommunistisen Internationaalin perustajan ja johtajan, Leninin poistumisen jälkeen. Vallankumouksellisen proletariaatin johtajan kuolema järkytti syvästi miljoonia työtätekeviä maailman kaikilla kolkilla. Maailman kommunistisen liikkeen raskas menetys kannusti sen osanottajia tiivistämään rivejään.

V kongressin työhön osallistui 504 valtuutettua. He edustivat 49 kommunistista ja työväenpuoluetta, yhtä vallankumouksellista kansanpuoluetta ja 10 kansainvälistä järjestöä (Profinternia, Nuorisointernationaalia, Kansainvälinen Työväenapu -järjestöä, Kansainvälistä Vallankumoustaistelijain Avustusjärjestöä jne.). Kominternin V kongressin aikana kommunististen puolueiden jäsenmäärä oli 1 319 000, josta lähes puolet oli VKP(b):n jäseniä. Kommunististen puolueiden yhteinen jäsenmäärä oli hieman supistunut vuoteen 1922 verraten. Tämän olivat aiheuttaneet työväenluokan tappiot vuoden 1923 taisteluissa, vaikeat maanalaisten toiminnan olot useissa kapitalistimaiden kommunistisissa puolueissa sekä horjuvien aineiden siirtyminen reformistien puolelle.

V kongressin oli tarkasteltava joukko teoreettisia, ohjelmallisia ja taktisia kysymyksiä, jotka olivat nousseet maailman kommunistisen liikkeen eteen IV kongressin jälkeen kuluneen puolentoista vuoden aikana.

Kongressin huomion keskipisteenä oli työväenluokan ja koko maailman vallankumousliikkeen eheyttäminen pääoman hyökäyksen torjumiseksi ja varsinkin kommunististen puolueiden lujittaminen. Tämä tehtävä voitiin ratkaista menestyksellisesti vain marxismi-leninismien teoreettisten, ohjelmallisten ja taktisten yhteenvetojen kehittelyn pohjalta, soveltamalla näitä yhteenvetoja kunkin maan konkreettisiin oloihin ja käyttämällä hyväksi maailmanhistoriallisen merkityksen omaavaa VKP(b):n kokemusta.

Kongressin oli tarkasteltava kysymystä kommunististen puolueiden politiikasta ja taktiikasta uusissa oloissa. Kominternin »vasemmisto»-aineukset olettivat, että vuoden 1923 syksyn tapahtumat Saksassa, Bulgariassa ja Puolassa merkitsivät vallankumousten uuden aikakauden alkua. Tästä arvostelmastaan ne tekivät johtopäätöksen, että suunnaksi on asetettava välittömästi proletariaatin diktatuurin pystyttäminen kapitalistimaissa ja että on luovuttava yhteisrintamataktiikasta, jota ne pitivät vain lyhyen ajanjakson manööverinä eivätkä työväenjoukkojen kannatuksen saamiseen tähtäävänä tärkeänä taisteluperiaatteena. Siirtomaa- ja kansallisuuskysymyksessä, joka niin ikään kuului kongressissa käsiteltäviin kysymyksiin, »vasemmistolaiset» keskittivät tulensa imperialisminvastaisen yhteisrintaman tunnusta vastaan.

V kongressin käsiteltäväksi otettujen mutkallisten teorian ja käytännön ongelmien ratkaisemista vaikeutti tavattomasti se, että maailman kommunistien edustajakokouksessa ei tällä kertaa ollut Leniniä. Kansainvälisen kommunistisen liikkeen johtajan, Kommunistisen Internationaalin perustajan ja johtajan sekä vallankumouksen suuren teoreetikon ja käytännönmiehen kuolema oli todella korvaamaton menetys Kominternille.

Kominternin Toimeenpaneva Komitea ja Profinternin Toimikunta ilmaisivat koko maailman miljoonien työätekevien tunteet kirjoittaessaan 23. tammikuuta 1924 julkaistussa »Vetoomukseensa», että Leninin kuoleman aiheuttama suru ei lannista kommunisteja, vaan heidän kuolemattoman johtajansa suuri esikuva innoittaa heitä toteuttamaan hänen historialliset neuvonsa. »Vetoomuksessa» sanottiin: »Niin Marx kuin myös Lenin jää kuolemansa jälkeenkkin johtajaksemme.» »Vetoomus» päättyi sanoihin: »Käännyimme miljoonien taistelutovereidemme puoleen kautta maailman kehottaen: 'Seuratkaa Leninin ohjeita, jotka elävät hänen puolueessaan ja kaikessa, mikä on hänen elämäntyönsä aikaansaannosta. Taistelkaa niin kuin Lenin, niin te voitatte niin kuin Lenin.»¹

Avatessaan V kongressin Kominternin TpK:n pääsihteeri Vasil Kolarov sanoi: »Edellisestä kongressista on kulunut vain puolitoista vuotta. Se on hyvin lyhyt aika, mutta tähän lyhyeen aikaan on mahtunut joukko hyvin merkityksellisiä tapahtumia, on tapahtunut suuria muutoksia niin kansainvälisissä suhteissa kuin myös puolueidemme elämässä ja kehityksessä. Käymässämme taistelussa on ollut osittaisia tappioita samoin kuin huomattavia voittojakin. On jouduttu tekemään myös raskaita uhrauksia. Kongressia aloittaessamme meidän on sanottava valtavista menetyksistämme.

¹ «Правда», 23 января 1924 г.

Ensimmäinen sanamme on maailman vallankumouksen suuren johtajan, toveri Leninin poistumisesta.»¹

Kesäkuun 18. päivänä kongressiedustajat kokoontuivat Leninin mausoleumin luo, jossa Neuvostoliiton Toimeenpanevan Keskuskomitean puheenjohtaja Mihail Kalinin teki heille selostuksen aiheesta »Leninismi ja Komintern». Kalinin sanoi: »Toverit, jo kauan ennen kongressin alkua jokaiselle teistä oli luullakseni selvää, että ensimmäinen kongressissa lausuttu sana koskee ehdottomasti toveri Leniniä. Tämä on itsestään selvää. Venäjän vallankumouksen johtaja, bolševismin johtaja oli samalla myös Kommunistisen Internationaalin johtaja. Tämä ei ollut mikään historiallinen satuma. Siihen mitä sanomme leninismiksi, sisältyy johdonmukaisin, täydellisin ja tehokkain internationalismi.»²

Kommunististen puolueiden aatteellinen ja järjestöllinen lujittaminen. Bolševisoimistunnus

Kommunistisen liikkeen perustehtäviä hahmotellessaan Kominternin V kongressi totesi, että »proletariaatin rivien ja sen kommunististen karkijoukkojen (puolueiden) järjestyneisyysaste on koko historiallisen aikakauden keskeisin kysymys»³. Kongressi tähden si, että Kommunistisen Internationaalin III kongressin esittämä tunnus »joukkoihin!» jää ehdottomasti voimaan. Kongressi tuomitsi niiden oikeistolaisten suunnan, jotka »vaativat että ensiksi on valloitettava työtätekevien joukkojen tilastollinen enemmistö, ja olettavat, että mistään vakavista vallankumoustaisteluista ei voi olla puhuttakaan, ennen kuin kommunistit ovat saaneet puolelleen miltei 99% työtätekevistä»⁴. Toisaalta V kongressi kiisti päättävästi niiden äärivasemmistolaisten katsomukset, jotka eivät ymmärtäneet »joukkoihin!»-tunnuksen ratkaisevaa merkitystä. Kuten kongressissa sanottiin, nämä lahkolaiset luulivat että kommunistiset puolueet pystyvät viemään työtätekevät taisteluun millä hetkellä hyvänsä, vaikka ne eivät olisikaan joukko puolueita.⁵

¹ Пятый Всемирный конгресс Коммунистического Интернационала. Стенографический отчет. М., 1925, ч. 1, стр. 5.

² Sama, s. 33.

³ Коммунистический Интернационал в документах, стр. 403.

⁴ Sama, s. 404.

⁵ Ks. sama.

Kolmannen ja neljännen kongressin linjaa jatkaneet viidennen kongressin antamat suuntaviivat olivat ajan vaatimusten mukaisia, sillä eräissä kommunistisissa puolueissa oli tuntuva vaikutus aineksilla, jotka todella olemassa olleeseen oikeistolaiseen vaaraan vedoten kallistuiivat äärivasemmistolaiselle kannalle. Tällainen asiain-tila vallitsi mm. Saksan Kommunistisessa Puolueessa, joka toimi proletariaatin kansainvälisen luokkataistelun kireimmillä lohkoilla. Brandlerin ja Thalheimerin ryhmä yritti vuoden 1924 alussa Saksassa ja sitten myös V kongressissa Moskovassa puolustella vuoden 1923 lokakuun tapahtumiin liittyviä antautumishenkisiä virheitään, jotka johtuivat viime kädessä vihollisvoimien aliarvioinnista. Toisaalta SKP:n Keskuskomiteassa ollut äärivasemmistolainen ryhmä (Fischer, Maslow, Scholem) väitti, että Saksin ja Thüringenin tapahtumat osoittivat yhteisrintama-ajatuksen »virheellisyys». Tämä ryhmä otti suunnaksi täydellisen irtisanoutumisen sosiaalidemokraattisesta puolueesta ja keskitti tulensa sen vasemmistosiipeä vastaan. Äärivasemmistolaiset vaativat, että on luovuttava ammattiliittojen yhtenäisyyden tavoittelusta niin Saksassa kuin kansainväliselläkin areenalla. Äärivasemmistolaisryhmä oli päässyt SKP:n johtoon käyttämällä hyväkseen Brandlerin ja Thalheimerin oikeisto-oppoportunististen virheiden arvostelua sekä kumousmielisten työläisten suuttumusta, jota olivat aiheuttaneet sosiaalidemokraattijohtajien teot. Saksan Kommunistisen Puolueen Frankfurtin edustajakokous (7.—10. huhtikuuta 1924) teki tämän ryhmän painostuksesta johtopäätöksen, että uusi vallankumouksen nousu on lähenemässä nopeaa vauhtia. Kominternin TpK:n edustajien — Otto Kuusisen, Dmitri Manuilskin ja Sergei Lozovskin — vastaväitteistä huolimatta äärivasemmistolaiset veivät läpi päätöslauselman, joka tosiasiallisesti hylkäsi yhteisrintamataktiikan. Äärivasemmistolaiset suuntaukset olivat tuohon aikaan voimakkaita myös Italian Kommunistisessa Puolueessa. Viidennessä kongressissa pitämässään puheessa Bordiga ilmaisi pelkistetyssä asussa johtamansa ryhmän virheelliset katsomukset. Jättäen kokonaan huomion ulkopuolelle poliittiset tosiolot ja reformismien työväenliikkeeseen tekemän vaikutuksen Bordiga sanoi: »Ellemme aio saattaa huonoon valoon työtämme proletariaatin vallankumouksellisen ja poliittisen valmennuksen alalla, niin emme saa ajatella, että on olemassa jokin muu työväenpuolue kuin kommunistinen.»¹ Tästä juontui, että on luovuttava kaikkinaisesta työväen yhteisrintamapolitiikasta.

¹ Пятый Всемирный конгресс Коммунистического Интернационала, ч. 1, стр. 383.

Tässä tilanteessa oli erittäin tärkeää, että V kongressi tuomitsi ääri vasemmistolaisen poikkeaman, joka aiheutti kommunistisille puolueille vaaran joutua eristetyksi työväenluokasta ja kaikista työtätekevästä joukoista. Teeseissään »Taktiikkakysymykset» kongressi korosti: »Venäjän vallankumouksellisen proletariaatin liike bolševismi kehittyi paitsi ankarassa taistelussa menševismiä ja keskustalaisuutta vastaan myös taistelussa ääri vasemmistolaisia poikkeamia vastaan. Kommunistinen Internationaali on kansainvälisenä bolševistisena järjestönä taistellut armotta olemassaolonsa ensi päivästä paitsi oikeisto-oppotunismia myös ääri vasemmistolaisia poikkeamia vastaan, jotka usein ovat vain opportunistin kääntöpuoli.»¹

Viides kongressi tähdensi työväenluokan puolueiden aatteellisen ja järjestöllisen lujittamisen tarpeellisuutta ja esitti Kommunistisen Internationaalin jaostojen bolševisoimisen, bolševistiseksi tekemisen tunnuksen. Kongressi piti kommunististen puolueiden bolševisoimista, niiden tekemistä aatteellisesti karaistuneiksi joukojärjestöiksi, keskeisimpänä tehtävänä Kommunistisen Internationaalin työssä. Aikana jolloin suoranainen rynnäköinti porvarillisia hallitusmuotoja vastaan oli vaihtunut työväenluokan pitkälliseen asemasotaan pääomaa vastaan, oli käytettävä kaikkia mahdollisuuksia proletaaristen järjestöjen ja ennen muuta vallankumouksellisen proletariaatin kärkijoukon ja johtavan voiman, kommunistipuolueiden, lujittamiseksi.

Vuosien 1918—1923 vallankumoustaistelussa tuli usein ilmi kommunististen puolueiden järjestyneisyyden riittämättömyys, puolueiden ja laajojen joukkojen yhteyksien epävarmuus sekä tarpeellisen kokemuksen ja karaistuneisuuden puute. Komintern otti nämä viat huomioon ja asetti tehtäväksi niiden poistamisen. Komintern oli sillä kannalla, että siihen mennessä kun vallankumouksellisen nousun objektiiviset edellytykset ovat kypsyneet, on kaikkien subjektiivistenkin edellytysten oltava valmiina. Uuden nousun tullen työväenluokalla pitää olla luja ja karaistunut kommunistinen puolue, joka pystyy johtamaan työtätekevät voittoon. Kommunististen puolueiden bolševisoiminen oli siis tärkeä vaihe kommunistisen ja työväenliikkeen monipuolisessa valmistelussa uusiin otteluihin.

Lenin oli kiinnittänyt vakavaa huomiota tähän tehtävään jo Kominternin toiminnan alkuvaiheissa. Hänen Kominternin kongresseissa tekemiensä selostusten ja pitamiensä puheiden sekä »'Vasemmistolaisuus' lastentautina kommunismissa» kirjansa

¹ Коммунистический Интернационал в документах, стр. 406—407.

ja koko teoreettisen ja käytännöllisen toimintansa tarkoituksena oli nuoren kommunistisen liikkeen lujittaminen ja eheyttäminen, sen taistelukuntoisuuden parantaminen. Lenin puhui usein, että veljespuolueiden on tärkeää perehtyä bolševikkien kokemukseen. Bolševismi kelpaa taktiikan esikuvaksi kaikille, koska sillä on kokemusta kolmesta vallankumouksesta, se on omaksunut kaiken arvokkaimman proletariaatin kansainvälisestä vallankumousliikkeestä ja kehittänyt sitä edelleen, se on ollut rajattoman uskollinen työväenluokan eduille ja puolustanut niitä periaatteellisesti. Bolševismi on läpäissyt ennen kuulumattoman raskaiden tuskien ja uhrausten, ennen näkemättömän vallankumouksellisen sankaruuden, uskomattoman suuren tarmon ja alttiin etsiskelyn, opetuksen, käytännöllisen kokeilun, tarkistuksen sekä Euroopan kokemuksen vertailun vuodet, kuten Lenin kirjoitti. Lenin varoitti jatkuvasti, että Venäjän esimerkkiä ei saa seurata kaavamaisesti, konemaisesti. Hän vastusti jyrkästi sitä, että bolševikkien kokemusta pidettäisiin ehdottoman yleispätevänä tai sovellettaisiin konemaisesti, varsinkin kun tällä kokemuksella yritettiin verhota dogmatismia tai taitamattomuutta bolševistisen tieteen soveltamisessa jonkin maan konkreettisiin oloihin. Lenin kehotti veljespuolueita ottamaan oppia bolševikeilta, mutta samalla hän piti VKP(b):n kansainvälisenä velvollisuutena auttaa veljespuolueita Venäjän kokemukseen perehtymisessä ja sen soveltamisessa.

Kongressi laski Kominternin jaostojen aatteellis-teoreettista ja järjestöllistä lujittamista koskevien päätöstensä perustaksi Leninin ajatukset bolševikkien kokemukseen perehtymisestä. Tältä näkökannalta Kominternin V kongressi määritteli bolševisoimisen konkreettiset tehtävät. Bolševisoiminen on pitkäaikainen ja mutkallinen prosessi, jossa puolue kehittyy todella kommunistiseksi ja jossa syntyy Marxin ja Leninin aatteita seuraava vallankumouksellinen joukkoliike. Bolševisoiminen edellyttää taitoa soveltaa marxismi-leninismien perusajatuksia konkreettisen todellisuuden erittelyyn.

Kongressi piti kommunististen puolueiden joukkopuolueiksi muuttamisen perusehtona ja edellytyksenä järjestöllistä uudelleenrakentamista, jotta puolueen perustana olisivat tuotantolaitosten puoluesolut; oikeaa kommunistista työtä ammattiliitoissa, oikeaa politiikkaa suhteissa talonpojiin; marxilais-leniniläistä politiikkaa kansallisuuskysymyksessä.

Kongressi määritteli tosi bolševistisen puolueen peruspiirteet: Puolueen on oltava todellinen joukkopuolue, joka pitää yllä sekä legaalisisa että illegaalisisa oloissa erottamatonta yhteyttä työtätekeviin, ilmentää työtätekevien tarpeita ja toiveita.

Puolueen on noudatettava dogmatismista ja lahkolaisuudesta vapaata joustavaa taktiikkaa ja osattava käyttää kaikkia strategisia reservejä taistelussa luokkavihollista vastaan.

Sen on oltava olemukseltaan vallankumouksellinen, marxilainen puolue, joka kulkee horjumattomasti kohti päämääräänsä ja kaikissa tilanteissa pyrkii lähentämään proletariaatin voittoa porvaristosta.

Sen on oltava keskitetty puolue, jonka tiukka kuri ei ole kone- maista luonteeltaan, vaan ilmentää puolueen tahdon ja toiminnan yhtenäisyyttä.

Puolueiden bolševisoimisen tunnus oli kehotus tutkia ja soveltaa luovasti koko kansainvälisen kommunistisen liikkeen kokemusta. Viides kongressi tähdensi: »Puolueiden bolševisoiminen merkitsee, että jaostomme omaksuvat Venäjän bolševismista sen, mikä siinä on ollut ja on merkitykseltään kansainvälistä ja yleispätevää.»¹ Tätä tunnusta ei saa ymmärtää siten, että kaikkien muiden puolueiden olisi jäljiteltävä kaikessa Venäjän bolševikkipuolueen kokemusta, kuten kongressi varoitti. Teeseissä korostettiin, että »puolueiden bolševisoimisessa on noudatettava uskollisesti Leninin neuvoja ja *otettava huomioon kunkin maan konkreettiset olot*»².

»Työ on pantu jo alulle. Monissa jaostoissa puolueen johtoelimet, järjestöt ja erilliset jäsenet aktivoituvat jatkuvasti, joskin hitaasti. Parhaat puolueet osoittavat jo nyt tuosta todellista vallankumouksellista aloitteellisuutta, herpaantumaton tarmokkuutta ja taistelukuntoisuutta, viisasta manöverointitaitoa ja tosi vallankumouksellisen järjestön tietoista rautaista kuria.»³

Kongressi asetti taistelun marxilais-leniniläisen teorian vääristelyä vastaan yhdeksi tärkeimmistä tehtävistä kommunististen puolueiden bolševisoimisen alalla korostaen, että »oikeistolaiset ja vasemmistolaiset kallistumat ja poikkeamiset marxismi-leninismistä liittyvät poikkeamisiin proletariaatin luokkaideologiasta»⁴. Kongressin hyväksymissä »Teeseissä Kominternin ja sen jaostojen propagandatyöstä» sanottiin: »Kommunistiset puolueet eivät saa rajoittua harjoittamaan laajojen joukkojen keskuudessa agitaatiota joidenkin marxismi-leninismien pääajatusten puolesta, vaan niiden on pyrittävä siihen, että jokainen erillinen puolueen jäsen perehtyisi marxismi-leninismiin kokonaisuudessaan suunnitelmallisen

¹ Коммунистический Интернационал в документах, стр. 412.

² Sama, s. 396.

³ Sama.

⁴ Пятый Всемирный конгресс Коммунистического Интернационала, ч. 2, стр. 97.

ja tarmokkaan propagandan avulla. Kominternin kiireellisimpiä ja tärkeimpiä tehtäviä on Leninin ohjeiden laaja propagointi ja tämän propagandan systemaattinen järjestely.»¹ Kongressi tervehdi VKP(b):n XIII edustajakokouksen päätöstä Marxin ja Engelsin koottujen teosten ja kirjeiden julkaisemisesta.²

Bolševisoimisen tunnus, joka edellytti VKP(b):n kokemuksen taitavaa soveltamista, kommunististen puolueiden suunnitelmallista, jatkuvaa aatteellista ja järjestöllistä lujittamista, puolueiden ja kansanjoukkojen yhteyksien laajentamista, lähikaudella toimeenpantavaa työväenluokan ja sen kommunistisen kärkijoukon valmistelua vastaisiin ratkaiseviin taisteluihin sekä puoluekaadereiden huolellista valintaa ja marxilais-leniniläistä valmennusta, vastasi täydellisesti niitä vaatimuksia, joita poliittiset tosiolot nosivat esiin kapitalismin osittaisen vakaantumisen kaudella. Kansainvälinen kommunistinen liike kannatti lämpimästi tätä tunnusta, joka oli Kominternin V kongressin merkittävä aikaansaannos.

Bolševisoiminen edellytti ehdottomasti marxilais-leniniläisen puolueen yhtenäisyyden lujittamista. Kamppailu yhtenäisyyden puolesta oli tarpeellista varsinkin siksi, että yhtenäisyysperiaatteen oli tullut ryhmäkuntien hyökkäilyn peruskohde.

Syksyllä 1923 VKP(b):ssä oli järjestöllisesti muotoutunut Trotskin johtama oppositio Leniniä vastaan. Opposition osanottajat yrittivät asettaa toistensa vastakohdaksi puolueen rivijäsenet ja johtajakoneiston, he vaativat ryhmäkuntatoiminnan vapautta sekä tosiasiallista lupumista uudesta talouspolitiikasta ja esiintyivät työväenluokan ja talonpoijiston liittoa vastaan. He tyrkyttivät puolueelle väittelyn. Saatuaan päättävän vastaiskun VKP(b):ssä oppositio alkoi etsiä tukea kapitalistimaiden nuorista kommunistisista puolueista ja varsinkin äärivasemmistolaisella kannalla olleiden ainesten keskuudesta. Neuvostoliiton kommunistien kokemuksella, jota he olivat saaneet taistelussa trotskilaisuutta vastaan, oli tärkeä merkitys kommunististen puolueiden aatteelliselle ja järjestölliselle lujittamiselle.

Kesäkuun 27. päivänä VKP(b):n Keskuskomitea esitti V kongressille selostuksen »Neuvostoliiton taloudellisesta asemasta ja VKP:ssä käydystä keskustelusta». Neuvostoliiton kommunistit selostivat kansainväliselle kommunistiselle liikkeelle sosialistisen rakennustyön kulkua, sen saavutuksia ja vaikeuksia. Selostuksessa tähdennettiin, että puolueessa on taisteltava ryhmiä ja

¹ Sama, ss. 97—99.

² Кс. Пятый Всемирный конгресс Коммунистического Интернационала, ч. 2, стр. 180.

ryhmäkuntia vastaan; todettiin että oppositiosta oli tullut puolueelle vihamielisiä aineksia puoleensa vetävä keskus ja tuomittiin trotskilaisuudelle tyypillinen tapa asettaa nuoriso ja puolueen vanha kaarti toistensa vastakohtaksi.

Kesäkuun 26. päivänä 1924 Saksan, Ranskan, Amerikan ja Englannin valtuuskunnat jättivät puhemiehistölle »Esityksen Venäjän kysymyksestä». Siinä sanottiin: »Allekirjoittaneet valtuuskunnat puhuvat niiden puolueiden nimissä, jotka ovat alusta alkaen seuranneet erittäin tarkasti ja vakavasti huolestuneina Venäjän puoluekeskustelua ja kannattaneet yksimielisesti VKP:n Keskuskomiteaa. Näin ne ovat tehneet siksi, että ovat nähneet opposition ehdotuksissa proletariaatin diktatuurin eheyttä ja VKP:n yhtenäisyyttä uhkaavan vaaran... Kominternin V kongressin on vahvistettava oikeiksi VKP:n XIII edustajakokouksen päätös ja todettava, että opposition katsomukset ovat merkinä pikkuporvarillisesta opportunistisesta poikkeamasta. Korostamme tässä, että Venäjän kysymys ei ole kansallinen, vaan sillä on kansainvälinen merkitys.»¹

Kongressi hyväksyi valtuuskuntien esityksen hengessä laaditun päätöslauselman. Kommunistisen Internationaalin V kongressi vahvisti oikeiksi XIII puoluekonferenssin ja VKP(b):n XIII edustajakokouksen päätöslauselmat, joissa opposition toimintaohjelma ja edesottamukset tuomittiin, koska ne »uhkasivat puolueen yhtenäisyyttä ja proletariaatin diktaturia Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitossa»². Kansainvälinen kommunistinen liike auttoi suuresti VKP(b):tä tuomitsemalla päättävästi trotskilaisen opposition.

V kongressi kommunististen puolueiden taktiikasta

Taktiikan kysymyksiä ratkaistessaan Kominternin V kongressi lähti siitä johtopäätöksestään, että työväenliikkeellä oli tavallaan väliasema kahden vallankumousoaallon välissä. Kominternin TPK:n kansainvälistä tilannetta koskevassa seloituksessa todettiin vallankumousliikkeen lasku, mutta samalla ilmaistiin myös toivomus vallankumouksellisen kriisin nopeasta lähestymisestä. Kominternin V kongressin päätöksissä ei ollut vielä teesiä kapitalismin vakaantumisen alkamisesta. Jotkut kongressiedustajat pitivät vuoden

¹ Пятый Всемирный конгресс Коммунистического Интернационала, ч. 1, стр. 550.

² Коммунистический Интернационал в документах, стр. 463.

1923 luokkataisteluja uuden vallankumouksellisen nousun alkuna, vaikka ne itse asiassa olivat luonteeltaan jälkijoukon taisteluja. Tämä arvio, joka ei kuvastanut niinkään paljon todellisuutta kuin vasemmistolaisuuteen kallistuneiden vallankumousmiesten halua pitää tilannetta suotuisana aktiiviselle toiminnalle, vaikutti jossain määrin V kongressin päätöksiin erinäisistä taktiikan kysymyksistä, mm. päätökseen työväen yhteisrintamasta, työläisten ja talonpoikien hallituksesta ja työtätekevien lähimpien vaatimusten puolustamisesta. Luonnehtiessaan vuoden 1923 luokkataistelun opetuksia ja etenkin Saksassa kärsityn tappion opetuksia Zinovjev ja hänen kannattajansa tekivät sen johtopäätöksen, että III ja IV kongressin muotoilema yhteisrintamataktiikka ei vastannut odotuksia. Siksi he pitivät tarpeellisena tuon taktiikan tiettyä revidointia. Zinovjev sanoi selostuksessaan suoraan, että yhteisrintamataktiikka on vain Kominternin agitaatiomenetelmä, joukkojen mobilisoinnin menetelmä, manööveri. Hän kehotti luopumaan tätä kysymystä koskevasta IV kongressin päätöksestä.

Puhuessaan työläisten ja talonpoikien hallituksen tunnuksesta Zinovjev sanoi tuota hallitusta proletariaatin diktatuurin »salanimeksi» asettaen siten tarkistettavaksi Kominternin IV kongressin päätökset ja poistaen työläisten ja talonpoikien hallituksen tunnuksesta sen reaalisen poliittisen sisällön, tämän hallituksen tilapäisolemuksen. Kominternin IV kongressin hyväksymä suuntautuminen kommunististen ja sosiaalidemokraattisten puolueiden yhteistoimintaan ja kaikkien työtätekevien yhteisrintamaan oli hänen näkökannaltaan vain »oportunismien saarnaa». Yhteisrintamataktiikan lahkolaishenkisen tulkinnan mukaisesti Zinovjev kehotti keskittämään tulen sosiaalidemokraattista puoluetta ja varsinkin sen vasemmistosiipeä vastaan.

Zinovjevin asennetta vastustivat monet edustajat, jotka olivat sitä mieltä, että kommunististen puolueiden oli toteutettava politiikkassaan yhteisrintama-ajatusta. Bulgarian kommunistien edustaja, Kominternin TPK:n pääsihteeri Vasil Kolarov eritteli kommunististen puolueiden toimintaa vuonna 1923 ja korosti: »Minun on sanottava teille, että puolueemme tekemien virheiden perimmäinen syy oli se, ettemme noudattaneet yhteisrintamataktiikkaa sen koko laajuudessa. Meillä yhteisrintamataktiikkaa noudatettiin vain alhaalta käsin. Me väheksyimme talonpoikaisjärjestöjä aivan samoin kuin bulgarialaisia menševikkejä ja sosiaalidemokraatteja... Kesäkuun tappion jälkeen tilanne muuttui kokonaan, ja puolueemme alkoi soveltaa yhteisrintamataktiikkaa myös ylhäältä käsin... Miten tällä hetkellä asetetaan kysymys? Yhteisrintamataktiikkaa on noudatettava ylhäältä ja alhaalta, yhteisrintamataktiikkaa

on noudatettava kaikilla suunnilla ja kaikkina muunnelmilla.»¹

Clara Zetkin arvosteli perustellusti ja jyrkästi Zinovjevin asennetta. Hän sanoi, että kysymyksellä proletaarisen yhteisrintaman ymmärtämisestä ja toteuttamisesta oikealla tavalla oli tavattoman suuri, ratkaiseva merkitys paitsi Saksalle myös kaikille Kominternin jaostoille. »Minun on tunnustettava, toverit, että minua ei tyydyttänyt enempää Zinovjevin selostus kuin sen jälkeen käyty keskustelukaan», Clara Zetkin totesi.² Hän sanoi, että oikean yhteisrintamataktiikan edellytyksiä on »taito solmia päivästä päivään yhä läheisempiä yhteyksiä työtätekeviin joukkoihin, perehtyä huolellisesti työtätekevien tarpeisiin, toivomuksiin ja mielialoihin, harkita perusteellisesti omat tekonsa ja puolustaa järkähtämättömästi proletariaatin etuja».³ Kosketellen kysymystä työläisten ja talonpoikien hallituksesta Clara Zetkin sanoi: »En voi millään olla samaa mieltä toveri Zinovjevin kanssa siitä, että työläisten ja talonpoikien hallitus olisi vain proletariaatin diktatuurin pseudonyymi, synonyymi tai vielä jokin 'nyymi'.»⁴

Tim Buck sanoi: »Täällä väitettiin, että työläisten ja talonpoikien hallitus on työväen diktatuurin, proletariaatin diktatuurin synonyymi. Älkää kuvitelkokaan, että tätä teesiä voitaisiin soveltaa Kanadaan tai Pohjois-Amerikkaan. Kanadassa farmareiden ja työläisten hallitus tulee olemaan vain liberaalinen työvänehallitus, ei sen enempää.»⁵

Lahkolaisainekset esiintyivät Zinovjevin puolesta. Ruth Fischer hyökkäili niiden edustajien kimppuun, jotka eivät hyväksyneet Zinovjevin esittämää yhteisrintamataktiikan tulkintaa. Amadeo Bordiga asettui samanlaiselle kannalle: hän vaati, että kongressi luopuisi avoimesti IV kongressin päätöksistä, jotka koskivat yhteisrintamakysymystä sekä työläisten ja talonpoikien hallituksen tunnusta, eikä hyväksyisi niitä edes »agitaatiokeinona».

Kongressin päätöksissä sanottiin työväen yhteisrintamataktiikasta, että se on ollut ja on edelleenkin tarpeen, jotta »saataisiin taisteluun mukaan proletariaatin ratkaiseva enemmistö ja siten turvattaisiin siirtyminen hyökkäykseen porvaristoa vastaan»⁶.

¹ Пятый Всемирный конгресс Коммунистического Интернационала, ч. 1, стр. 277—278.

² Sama, s. 321.

³ Sama, s. 322.

⁴ Sama, s. 323.

⁵ Sama, s. 399.

⁶ Коммунистический Интернационал в документах, стр. 408.

Kongressi tähdensi erityisesti, että yhteisrintamataktiikkaa on tärkeä noudattaa alhaalta käsin ja totesi vääräksi sen noudattamisen *ainoastaan* »ylhäältä käsin». Samalla kongressi neuvoi, että »sellaista menetelmää kuin yhtenäisyys *alhaalta käsin ja samaan aikaan* neuvottelut *huippukerrosten* kanssa sopii käyttää melko usein niissä maissa, joissa sosiaalidemokraattinen puolue on vielä huomattavana voimana»¹.

Taktiikkakysymyksiä tarkastellut kongressin alavaliokunta laati »vasemmistolaisten» painostuksesta taktiikkaa koskevat teesit, joissa työläisten ja talonpoikien hallitusta ei tulkittu valtataistelun välivaiheen tunnukseksi, vaan tulkittiin lahkolaishenkiseksi proletariaatin diktatuurin välittömän valloittamisen tunnukseksi. Päätöksissä kuvastui se äärivasemmistolainen teesi, että sosiaalidemokraattiset puolueet ovat useissa tapauksissa fasismin siipi.²

Taktiikkaa koskevissa päätöksissä tehdyt virheet olivat kommunistien esteenä taistelussa työväen yhteisrintaman puolesta, kommunistisen ja sosiaalidemokraattisen puolueen ja ammattiliittojen yhteistoiminnan puolesta. Virheelliset johtopäätökset olivat monessa suhteessa nuoren kommunistisen liikkeen vastaavikutusta sosiaalidemokraattisten oikeistijohtajien käyttäytymiseen. Sodanjälkeisen vallankumouksellisen nousun vuosina nämä johtajat antoivat suoranaista apua proletariaatin luokkaviihollisille, usein yhdessä niiden kanssa he tukahduttivat työtätekevien vallankumouksellisia esiintymisiä ja kannattivat sotaisaa antikommunismia.

Kominternin V kongressi teki myös tärkeitä päätöksiä, joiden tarkoituksena oli ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyden aikaansaaminen. Tästä kysymyksestä teki selostuksen Sergei Lozovski, joka sanoi, että »joukkojen kannatuksen saaminen on mahdotonta ellei saada ammattiliittojen kannatusta»³. Hän arvosteli terävästi eräitä kommunistisia puolueita, jotka väheksyivät reformistisissa ammattiliitoissa tehtävää työtä ja kehottivat kannattajiaan poistumaan niistä. Ammattiliitoista poistuminen ei ole osoituksena poistuvien aktiivisuudesta, vaan se on epätoivon merkki. Niissä maissa, joissa on rinnakkaisia ammatillisia keskusjärjestöjä, niin kuin Ranskassa ja Tšekkoslovakiassa, päätunnukseksi on asetettava »yhtenäisyys yhteisen kongressin kautta». »Yhtenäisyysmonopolia

¹ Коммунистический Интернационал в документах, стр. 408.

² Sama.

³ Пятый Всемирный конгресс Коммунистического Интернационала, ч. 1, стр. 805.

ei missään tapauksessa saa antaa ammattiyhdistysliikettä hajottavien reformistien käsiin.»¹

VKP(b):n valtuuskunta esitti tärkeän ehdotuksen kansainvälisen ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyden aikaansaamiseksi. Se piti tarkoituksenmukaisena, että Profintern kääntyisi Amsterdamin Ammattiyhdistysinternationaalien puoleen ja ehdottaisi kaikkien ammattiliittojen kansainvälisen kongressin koollekutsumista suhteellisen edustuksen perusteella. Kongressin tarkoituksena olisi Punaisen Ammattiyhdistysinternationaalien ja Amsterdamin Internationaalien liittäminen yhtenäiseksi Kansainväliseksi Ammattiyhdistysten Liitoksi. VKP(b):n Keskuskomitean valtuuskunnan ehdotuksessa sanottiin: »Me kommunistit olemme periaatteellisesti ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyden kannalla, ja Venäjällä ammattiliittojen yhtenäisyys on pysynyt lujana kaikista puolueen hajaannuksista huolimatta.»²

Sergei Lozovskin selostuksen perusteella V kongressi hyväksyi päätöslauselman, joka vastasi työväen yhteisrintaman perustamisesta käydyn taistelun tehtäviä. Päätöslauselmassa sanottiin: »Kommunistisen Internationaalien toiminnan punaisena lankana on taistelu maailman ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyden puolesta. Tämä ei juonnu organisaation palvonnasta fetiššinä, vaan siitä ajatuksesta, että ammattiliittojen yhtenäisyyden puolesta kamppaillessaan kommunistit laajentavat Kommunistiseen Internationaaliin kuuluvien kommunististen puolueiden vaikutuspiiriä eivätkä hetkeksikään irtoa joukoista. Taistelu ammatillisen yhtenäisyyden puolesta on paras keino ja menetelmä joukkojen kannatuksen saavuttamiseksi. Juuri siksi ei mikään voi eikä saa pakottaa Kommunistista Internationaalia ja siihen liittyviä kommunistisia puolueita muuttamaan peruslinjaansa. Kommunistisen Internationaalien vanhat tunnukset — ammattiliittojen valloittaminen eikä hävittäminen, kamppailu ammattiliitoista poistumista vastaan, kamppailu poistuneiden palauttamiseksi takaisin liittoihin ja kamppailu yhtenäisyyden puolesta — ovat edelleenkin voimassa ja niitä on toteutettava horjumattomasti ja tarmokkaasti.»³

Heinäkuussa 1924 Moskovassa pidettiin Profinternin IV kongressi. Se esitti yhtenäisen Ammattiyhdistysinternationaalien perustamisen tunnuksen ja päätti aloittaa neuvottelut Amsterdamin Internationaalien sekä Englannin trade unionien Pääneuvoston

¹ Пятый Всемирный конгресс Коммунистического Интернационала, ч. 1, стр. 807.

² ЦПА ИМЛ, ф. 492, оп. 1, ед. хр. 134, л. 19.

³ Коммунистический Интернационал в документах, стр. 439.

kanssa. Trade unionien vasen siipi kannatti ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyttä.

Esittäessään ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyden tunnuksen V kongressi menetteli itse asiassa vastoin niitä lahkolaishenkisiä suosituksia, jotka koskivat työväen yhteisrintamataktiikkaa.

Kongressissa käsiteltiin kysymystä fasisminvastaisen taistelun menetelmistä, sillä fasismi oli erittäin suuri vaara vallankumousliikkeelle. Samalla olivat esillä Italian fasisminvastaisen taistelun tehtävät. Kongressi tähdensi, että fasisminvastaisen taistelun lopputulos riippuu laajojen kansanjoukkojen, ennen muuta työväenluokan ja kommunistisen puolueen, aktiivisuudesta. Kongressi piti mahdollisena sitä, että voitokas proletaarinen vallankumous nujertaa fasismin välittömästi tai että fasismi korvataan jollakin porvarillisen demokratian muunnelmalla. Kongressin joustava asenne Italian poliittisiin ongelmiin muovautui Bordigan lahkolaistryhmän kanssa käytyjen keskustelujen kulussa. Bordigan ryhmän kanta oli se, että olosuhteista riippumatta fasismin tilalle voi tulla vain proletariaatin diktatuuri. Kongressin päättäjäsistunnossa valittiin Kommunistisen Internationaalin Toimeenpaneva Komitea.

Kominternia rikastutti jatkuvasti puolueiden käytännöllinen kokemus, jonka pohjalla Komintern teki teoreettisia johtopäätöksiä. Se oli tuhansin sitein yhteydessä jaostojensa elävään toimintaan, joten se sai tuntea koko valtavan liikkeen sykkeen. Kominternin taktiikan käänteet kuvastivat aina sen jaostoissa sekä pääomanvastaisen taistelun yleismaailmallisella rintamalla vallitsevaa asiaintilaa. Historiallisena tehtävänä oli maailman kommunistisen liikkeen kaikkien osastojen yhdistäminen varmalla marxilais-leniniläisellä aatteellisella ja järjestöllisellä perustalla, jotta kukin osasto olisi tuonut liikkeeseen mukaan sorrettujen ja riistettyjen työtätekevien joukot. Taistelun käytäntö rikkoi kaavat, jotka eivät olleet todellisuuden vaatimusten mukaisia. Tässä esitti huomattavaa osaa kommunististen puolueiden bolševisoiminen, jota toteutettiin Kominternin V kongressin päätösten hengessä.

KOMMUNISTINEN INTERNATIONAALI TAISTELUSSA PÄÄOMAA VASTAAN, TYÖVÄENLUOKAN RIVIEN EHEYTTÄMISEN JA IMPERIALISMINVASTAISEN YHTEISRINTAMAN PUOLESTA

Eri maiden kommunististen
puolueiden työskentely
yhteisrintaman puolesta

Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitto — ensimmäinen proletariaatin diktatuurin valtio ja maailman vallankumouksen tukipylväs — saavutti 1920-luvun puoliväliin mennessä hyviä tuloksia sosialistisessa rakennustyössä. Jälleenrakentamiskausi oli päättymässä. Neuvostomaan oli ratkaistava valtavia teollistamistehtäviä ja luotava edistyksellinen sosialistinen talous.

Tuona kautena trotskilaiset valitsivat hyökkäyskohteekseen Leninin perustavaa laatua olevan päätelmän sosialismin voiton mahdollisuudesta yhdessä maassa. VKP(b):n 14. konferenssi (27.—29. huhtikuuta 1925) tuomitsi Trotskin väitteen, että sosialismin rakentaminen on mahdotonta ilman Euroopan proletariaatin valtiollista apua, ja osoitti, että puolueen tehtävänä on »rakentaa sosialismia rohkeasti ja päättävästi jo nyt»¹.

Kohta VKP(b):n 14. konferenssin jälkeen syntyi »uusi oppositio». Zinovjev ja Kamenev alkoivat vähitellen kannattaa Trotskia, aluksi salaa ja sitten avoimesti. Opposition esiintymiset aiheuttivat suoranaista vahinkoa sosialistiselle rakennustyölle.

Joulukuussa 1925 pidetty NKP(b):n 14. edustajakokous hajotti Zinovjevin ja Kamenevin johtaman »uuden opposition», joka oli aatteellisesti yhteen kuuluva trotskilaisuuden kanssa. Opposition edustajat paljastettiin sosialistisen rakennustyön vastustajiksi ja sabotajiksi, ja siten saatettiin päivänvaloon heidän puolueenvastainen olemuksensa. Paljastus nousi esteeksi trotskilaiden ja zinovjevilaisten yrityksille luoda itselleen maaperää kapitalistimaiden kommunistisissa puolueissa.

NKP(b):n suunta maan teollistamiseen edellytti, että Neuvostoliitto tulee kehittymään nopeasti suureksi taloudelliseksi, poliitti-

¹ КПСС в резолюциях. М., 1954, ч. II, стр. 170.

seksi ja sotilaalliseksi voimaksi, joka vaikuttaa yhä enemmän maailman vallankumousprosessiin.

Niinä vuosina kun kommunistien johtama neuvostokansa aloitti maansa teollistamisen, kapitalistimaiden kommunistiset puolueet taistelivat työtätekevien jokapäiväisten elinettujen puolesta. Saksassa se oli taistelua monopolien hyökkäystä vastaan, taantumuksellisia monarkistisia ryhmiä vastaan, 8-tuntisen työpäivän puolustamiseksi ja Dawesin suunnitelman seuraamuksia vastaan. Ranskassa kommunistinen puolue aloitti 1925 laajan kampanjan Marokossa käytyä siirtomaasotaa vastaan tunnuksin: on viipymättä solmittava rauha Rifin tasavallan kanssa ja tunnustettava kaikkien siirtomaakansojen riippumattomuus. Kommunistisen puolueen aloitteleista työpaikoilla perustettiin yhtenäisyyskomiteoita, jotka nostivat kommunistiseen ja sosialistiseen puolueeseen kuuluvia sekä puolueettomia työläisiä sodanvastaiseen taisteluun. Tšekkoslovakiassa kommunistit aloittivat kampanjan kalliita hintoja vastaan.

Englannissa kommunistit osallistuivat kärkeijoukkona »vähemmistöliikkeen» järjestämiseen trade unioneissa. Elokuussa 1924 pidettiin Englannin »vähemmistöliikkeen» konferenssi. Liikkeen puheenjohtajaksi valittiin Tom Mann ja pääsihteeriksi Harry Pollitt. »Vähemmistöliikkeen» edustama Ison-Britannian ammattiliittojen vasen siipi vaati tuotannon alistamista työväenvalvontaan, kamppailua sodanvaaraa vastaan ja ammattiliittojen yhtenäisyyden aikaansaamista.

Kesällä 1925 työläiset nousivat puolustamaan oikeuksiaan, kun kaivosten omistajat yrittivät alentaa kaivosmiesten palkkoja. Hallitsevat piirit joutuivat perääntymään. Englannin työväenluokan yhtenäisyys toi sille voiton 31. heinäkuuta 1925, ja työläiset nimitivät tämän päivän »punaiseksi perjantaiksi». Kommunistinen puolue varoitti työläisiä, että on valmistauduttava uusiin luokkataisteluihin.

Monissa siirtomaissa ja epäitsenäisissä maissa nuoret kommunistiset puolueet liittyivät tarmokkaasti taisteluun kansallisen riippumattomuuden puolesta. Indonesian Kommunistinen Puolue mobilisoi kansanjoukot taisteluun Hollannin imperialistista heruutta vastaan ja kehittyi arvovaltaiseksi poliittiseksi voimaksi.

Kominternin johdolla kommunistiset puolueet toimivat kaikkialla aktiivisimpina työtätekevien etujen, demokraattisten oikeuksien ja vapauksien puolustajina, taistelivat uhrautuvasti uuden imperialistisen sodan vaaraa vastaan, puolustivat neuvostomaata ja propagoivat joukkojen keskuudessa proletaarisen internationalismin periaatteita sekä kommunismin ihanteita.

Kommunististen puolueiden toimintaa vallankumouksellisten voimien yhteenliittämiseksi ja lujittamiseksi haittasivat suuret esteet, porvariston ja oikeistososiaalidemokraattien vastustus. Porvariston hallitsevat piirit olivat rauhattomina sodanjälkeisinä vuosina saaneet monenlaista käytännöllistä opetusta, joten ne osasivat turvautua taitavasti kaikenlaisiin manöövereihin, myönnytyksiin sekä puolittaisiin myönnytyksiin ja porvarillisen parlamentarismen menetelmiin. Mutta tilanteen kärjistyessä ne harjoittivat julkeaa parjausta ja ankaria rankaisutoimia työläisiä vastaan. Esimerkiksi Englannin konservatiivit julkaisivat lokakuussa 1924 muutama päivä ennen parlamenttivaaleja väärennöksen, niin sanotun Zinovjevin kirjeen, joka sisälsi muka Kominternin ohjeet aseellisen kapinan järjestämiseksi Englannissa porvariston vallan kukistamistarkoituksessa. Konservatiivien provokaatio vaikutti tuntuvasti vaalien tulokseen: vasemmistolainen labour-hallitus kaatui.

Monissa maissa »organisoidun kapitalismin» aatetta julistaneet oikeistososiaalidemokraatit noudattivat niin sanotun »taloudellisen demokratian» politiikkaa, joka itse asiassa puolusti valtiomonopolistisia toimenpiteitä. Sosiaalidemokraatit kuvasivat kapitalistisen valtion puuttumisen talouselämään kapitalismin perustan horjuttamiseksi, pääoman yksinvallan vaarantamiseksi.

Reformismi oli päävaarana työväenliikkeessä, se saastutti myös joitakin kommunistiryhmiä ja myötävaikutti oikeistopoikkeamien syntyyn kommunistisissa puolueissa. Komintern muistutti jatkuvasti jaostoilleen, että näitä poikkeamia vastaan on taisteltava leppymättömästi. Huhtikuussa 1925 Kominternin TpK tuomitsi jyrkästi Tšekkoslovakian Kommunistisessa Puolueessa syntyneen Bubnikin oikeistoryhmän, joka toi epäjärjestyttä työväen joukkoliikkeeseen. Luonnehtien tämän ryhmän toimet »poliittiseksi kavallukseksi» Kominternin TpK vaati päättävää ja tehokasta taistelua »sosiaalidemokraattien raskasta perintöä» vastaan ja osoitti, että Tšekkoslovakiassa oli siihen aikaan keskitettävä voimat oikeistolaista vaaraa vastaan.¹

Arvioidessaan Ranskan Kommunistisessa Puolueessa vallitsevaa asiaintilaa Komintern totesi maaliskuussa 1926: »Erittäin uhkaavaksi käy oikeistolaisen vaaran aliarviointi puolueessa. Mutta tämä oikeistolainen vaara kolkuttaa jo itsepintaisesti oveen.»² Kominternin TpK luonnehti Rosmerin, Monatten sekä Souvarinen ryhmät oikeistolaisen vaikutuksen levittäjiksi Ranskan Kommunis-

¹ Коммунистический Интернационал в документах, стр. 507—508.

² Sama, s. 592.

tiseen Puolueeseen (myöhemmin nämä ryhmät liittyivät trotskilaisiin ja asettuivat avoimesti puolueenvastaiselle kannalle).

Kominternin TpK:n 5. laajennettu kokous (21. maaliskuuta — 6. huhtikuuta 1925) antoi merkittävän panoksen kommunististen puolueiden aatteelliseen ja järjestölliseen lujittamiseen. Kokouksessa käsiteltiin kommunistisen liikkeen tärkeitä teorian ja käytännön kysymyksiä.

TpK:n kokouksessa kehiteltiin ja täsmennettiin ennen kaikkea Kominternin V kongressin päätöksiä bolševisoimisesta. Kokous hyväksyi teesit »Kommunistisen Internationaalin puolueiden bolševisoiminen». Teeseissä sanottiin: »Kommunistisen Internationaalin III maailmankongressin aikoina alkoi jo olla selvää, että oli koittanut maailman vallankumouksen enemmän tai vähemmän pitkällinen kehitysvaihe. Viidennen kongressin aikoina se ilmeni entistä selvempänä. Vallankumouksen hitaan ja pitkällisen kehityksen aikana bolševisoimistunnuksen merkitys ei vähene, vaan lisääntyy entisestään.»¹ Kokouksen päätöksessä sanottiin, että kommunistien on tehtävä vielä tarmokkaammin työtä voidakseen »luoda sellaisen proletaarisen ydinjoukon, joka pystyy valmistaamaan ja järjestämään proletaarista vallankumousta millaisissa olosuhteissa hyvänsä»².

Kokouksessa todettiin, että vallankumouksellista puoluetta voidaan kehittää oikeaan suuntaan ja lujittaa vain sillä ehdolla, että käydään taistelua kahdella rintamalla, sekä oikeistolaista vaaraa että äärivasemmistolaista poikkeamaa vastaan, sillä ne kumpikin auttavat itse asiassa vihollisvoimien hyökkäystä.

TpK:n 5. kokous korosti erityisesti, että on kohotettava kommunististen puolueiden aatteellis-teoreettista tasoa, koska se on niiden lujittamisen ja taistelukuntoisuuden parantamisen ratkaiseva edellytys. Kokous asetti jokaisen kommunistisen puolueen tehtäväksi perehtyä leninismiin, joka on marxilaisuutta uudessa kehitysvaiheessa, Venäjän kolmen vallankumouksen ja koko maailman vallankumousliikkeen kokemuksen rikastuttamaa marxilaisuutta. TpK:n 5. kokouksessa tähdennettiin, että marxismi ja leninismi ovat elimellisessä yhteydessä toisiinsa, että ilman marxismia ei olisi leninismia eikä ilman leninismia voisi olla vallankumouksellista marxismiakaan. Kokous tarkasteli leninismien olemusta aikakauden olosuhteiden kannalta ja luonnehti leninismien monopolipääoman (imperialismien), imperialististen sotien ja proletaaristen vallankumousten aikakauden marxismiksi. Kokouksen päätöksessä sanottiin,

¹ Коммунистический Интернационал в документах, стр. 475.

² Sama.

että kansainvälisenä järjestönä Kommunistinen Internationaali asettaa tehtäväkseen leninismien teorian ja käytännön toteuttamisen toiminnassaan. Leninismien teorian omaksumista Kominternin TPK:n kokous piti puolueiden aatteellisen ja järjestöllisen lujittamisen pääedellytyksenä.

Kominternin V kongressin ja TPK:n 5. kokouksen kehittälemä bolševisoimispolitiikka esitti huomattavaa osaa kommunististen puolueiden aatteellis-poliittisen ja järjestöllisen tason kohottamisessa, siinä että puolueet perehtyivät marxilais-leniniläisiin periaatteisiin ja paransivat taistelukuntoisuuttaan. Puolueiden »bolševisoimiskampanja», jonka tarkoituksena oli auttaa ulkomaisia tovereita Venäjän kokemuksen omaksumisessa, levisi hyvin laajalti, kuten Togliatti kirjoitti.

»Se edisti joka maassa puolueiden ja niiden johtavien toimihenkilöiden kehitystä ja syrjäytti ne henkilöt ja ryhmät, jotka eivät halunneet maksua toden teolla marxilais-leniniläisiä periaatteita, vaan vastustivat itsepintaisesti kuria ja vallankumouksellisen puolueen työmenetelmiä.»¹

Bolševisoimisen myötä muuttui puolueiden rakenne, painopiste siirtyi tuotannollisten solujen työhön, millä oli paitsi järjestöllistä myös poliittinen merkitys, sillä siten kehittyi kollektiivinen johto.

Bolševisoimispolitiikkaa toteutettaessa ei silti kaikissa tapauksissa otettu riittävässä määrin huomioon konkreettisia oloja, joissa eri maiden kommunistiset puolueet toimivat.

Kominternin TPK:n 5. kokous tähdensi trotskilaisuuden vaarallisuutta: trotskilaisuudessa olivat punoutuneet yhteen »eurooppalainen opportunisti ja vasemmistoradikaalinen fraasikeikailu». Kokouksen päätöslauselmassa sanottiin, että trotskilaisuus »on monivuotinen leninisminvastainen taistelujärjestelmä, trotskilaisuus ei ole ainoastaan venäläinen ilmiö, vaan se on kansainvälinen ilmiö»².

Kysymys proletariaatin liittolaisista vallankumouksessa ratkaistiin leninismien hengessä: päätöslauselmassa sanottiin, että on osattava »löytää konkreettinen liittolainen kunkin konkreettisen tehtävän ratkaisemiseksi»³. Arvosteltiin eräiden puolueiden aikaisempaa ja »joidenkin Kommunistisen Internationaalin jaostojen nykyistään»⁴ väärää, lahkolaishenkistä asennoitumista talonpojastoon. Yhteisrintamataktiikka luonnehdittiin leninismien mukai-

¹ P. Togliatti. Sul movimento operatio internazionale. Roma 1964, p. 301.

² Коммунистический Интернационал в документах, стр. 481.

³ Sama, s. 486.

⁴ Sama, s. 481.

seksi menetelmäksi, jonka avulla laajat kansanjoukot saadaan mukaan vallankumoustaisteluun. Päätöslauselmassa sanottiin, että porvariston ja proletariaatin nykyisten voimasuhteiden vallitessa joissakin Länsi-Euroopan maissa kaupunkilaisten pientoimitsijain — virkamiesten, teknikkopiirien jne. — huomattavat kerrokset saattavat tietyssä määrin tulla taistelevan proletariaatin liittolaisiksi. Joissakin maissa nämä kerrokset voivat tietyissä tilanteissa esittää jopa samanlaista osaa kuin Venäjän talonpojisto esitti Venäjän proletaarisen vallankumouksen eräissä vaiheissa.

Kominternin TpK:n 5. laajennetun kokouksen päätöksille oli leimallista se, että niissä korostettiin lähimpien poliittisten osavaatimusten ja ennen muuta yhteiskuntapoliittisen elämän demokratisointiin suunnatun taistelun tärkeyttä.

Kokouksessa käsiteltiin yksityiskohtaisesti kansallisuus- ja siirtomaakysymystä. Konkretisoitiin ehdotukset, jotka oli hahmoteltu jo Kominternin V kongressissa tätä kysymystä käsiteltäessä. V kongressissa tekemässään selostuksessa NKP(b):n valtuuskunnan jäsen Manuilski sanoi, että tapahtumat ovat osoittaneet oikeaksi Kominternin ajatuksen proletariaatin sekä sorrettujen kansakuntien ja siirtomaiden vallankumouksellisesta yhteisrintamasta. Selostaja kehotti tekemään yleisiä yhteenvetoja siitä runsaasta tosiasia-aineistosta, joka koski »proletariaatin ja eri maiden sorrettujen kansallisuuksien vallankumouksellista yhteisrintamaa»; analysoimaan eräiden maiden kommunististen puolueiden tässä kysymyksessä tekemät virheet ja määrittelemään, mikä merkitys oli Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton perustamisella »kansallisuuskysymyksen ratkaisun kannalta proletariaatin diktatuurin vallitessa talonpoikaisvaltaisessa maassa»¹.

Idän maiden kommunististen puolueiden oli määriteltävä asenteensa näissä maissa perustettaviin työläis- ja talonpoikaispuolueisiin, joilla oli verrattain radikaali imperialisminvastainen taisteluohjelma. Komintern kehotti Jaavan kommunisteja »osallistumaan aktiivisesti sikäläiseen työläis- ja talonpoikaispuolueeseen»² ja Kiinan kommunisteja liittymään kuomintang-puolueeseen auttaakseen sitä taistelemaan päättävämmiin imperialismia vastaan. Manuilski sanoi, että on vaarallista »väheksyä nihilistisesti näitä uusia ilmiöitä, jotka vallankumouksellistavat Itää» ja samalla varoitti, että kommunistiset puolueet eivät saa harjoittaa »vulgaaria

¹ Пятый Всемирный конгресс Коммунистического Интернационала, ч. 1. стр. 591—592.

² Sama, s. 593.

yhteistyötä pikkuporvariston kanssa menettäen itsenäisen luokkaolemuksensa»¹.

Käsiteltävään kysymyksen kommunistien käytännöllisestä osallistumisesta kansalliseen vapautusliikkeeseen Kominternin ТрК:n 5. laajennettu kokous hyväksyi 6. huhtikuuta päätöslauselmat, joissa arvioitiin Intian, Indonesian ja Egyptin poliittista tilannetta ja esitettiin näiden maiden kommunisteille ohjeita ohjelma- ja taktiikkakysymyksistä.

Kokous totesi, että »toisaalta kommunistisia aineksia, työväenliikettä ja johdonmukaisia nationalisteja vastaan suunnatun Ison-Britannian imperialistien tehostunut repressiivinen politiikka ja toisaalta kansallisliikkeen sisäiset ristiriidat ovat tilapäisesti heikentäneet Intian kansanjoukkojen järjestynyttä vastarintaliikettä Ison-Britannian imperialisteja vastaan»². Kokous asettui sille kannalle, että tämä asiointila ei merkitse tappiota enempää kuin kansallisen vapautusliikkeen vararikkoakaan, se on vain kansallispuolueiden sisäinen tilapäinen kriisi, ja siksi »intialaisten tovereidemme tärkeimpänä tehtävänä on nyt kansallisen vapautusliikkeen aktiivinen elvyttäminen Intian riippumattomuuden puolesta käytävän taistelun pohjalla»³. Intian kommunisteja kehoitettiin jatkamaan työtä Intian Kansallisessa Kongressipuolueessa — laajimmassa kansallisessa joukkojärjestössä — »kansallisen vallankumouksellisen joukkoapuolueen ja Intian imperialisminvastaisen liittouman perustamiseksi», ja etsimään keinoja, jotta »intialainen porvaristo voitaisiin pakottaa päättävämpään poliittiseen toimintaan tukemalla sen imperialisteille tekemää kaikkinaista vastarintaa *imperialisminvastaisen yhteisrintaman pohjalta*»⁴. Kokous piti Intian kommunistien perustehtävänä »kommunististen ryhmien ja ainesten yhteenliittämistä lujaksi työväenluokan puolueeksi, kommunistiseksi puolueeksi»⁵.

Indonesian tilannetta luonnehtiessaan kokous teki johtopäätöksen, että kommunistisen puolueen »on asetettava tunnukseksi imperialisminvastaisen liittouman muodostaminen kaikista Jaavan vallankumouksellisista kansallispuolueista». Kokous totesi, että eräät Indonesian Kommunistisen Puolueen johtajat käyttivät ennenaikaisesti, imperialisminvastaisen demokraattisen vallankumouksen vaiheen sivuuttaen neuvostovallan tunnuksia Jaavalla, vaikka nämä

¹ Пятый Всемирный конгресс Коммунистического Интернационала, ч. 1, стр. 593.

² ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 163, ед. хр. 178, л. 1.

³ Sama.

⁴ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 163, ед. хр. 178, л. 3—4.

⁵ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 163, ед. хр. 178, л. 4.

tunnukset »eivät voineet koota Jaavalla laajoja talonpojiston ja kaupunkilaisporvariston joukkoja vallankumouksellisen kansallispuolueen Sarekat Rakjatin (Kansanliiton — *Toim.*) ympärille»¹.

Egyptin kommunisteja kokous kehotti »tukemaan aktiivisesti kaikkia kansallisen vallankumousliikkeen muotoja ja edistämään siten sen perustan laajenemista ja taistelun syvenemistä»².

Kokous hyväksyi myös päätöslauselman taktiikasta, jota USA:n kommunistien tuli noudattaa USA:n imperialistien sortamien maiden vapautusliikkeeseen nähden. Amerikan kommunisteja kehoitettiin myötävaikuttamaan mahdollisimman toimekkaasti niiden maiden kansallisiin vapautusliikkeisiin, jotka siihen aikaan olivat Yhdysvaltojen siirtomaita tai puolisiirtomaita³ (mm. Puerto Ricon, Filippiinien ja Kuuban); antamaan apua Filippiinien kommunistisen puolueen perustamisessa sekä vallankumouksellisen ammattiyhdistysliikkeen ja talonpoikaisjärjestöjen konsolidoitumisessa; yhdessä muiden Amerikan mantereen kommunististen puolueiden kanssa perustamaan yleisamerikkalaista imperialisminvastaista liittoumaa, jonka tarkoituksena on järjestää Amerikan imperialismia vastaan suunnattua propagandatyötä Keski- ja Etelä-Amerikassa.

Kominternin TPK:n kanta oli se, että historiallisesti kansallinen vapautusliike oli nousussa. Komintern kehotti kommunistisia puolueita osallistumaan tuohon liikkeeseen sen kärkijoukkona. Samalla se varoitti sorrettujen maiden kommunisteja ryhtymästä ennenaikaisiin toimiin, jotka eivät nojaudu joukkojen kannatukseen.

Komintern neuvoi kommunisteja työskentelemään aktiivisesti proletariaatin keskuudessa, sillä proletariaatti on vapautusliikkeen kärkijoukko, joka pystyy saamaan mukaansa kaikki työtätekevät ja riistetyt ja kaikki imperialisminvastaiset voimat. Kominternin TPK otti samalla huomioon, että siirtomaiden ja puolisiirtomaiden työväenluokka oli vasta muodostumassa ja kommunistiset puolueet ottivat vasta ensi askelia. Siksi se piti ennenaikaisena esittää proletariaatin hegemonian valloittamisen tunnusta tai asettaa kommunistien välittömäksi tehtäväksi vapautusliikkeen johtoon nousua kehittyneimmissä näistä maista.

Komintern osoitti, miten valtavia mahdollisuuksia sorrettujen maiden kommunistisille puolueille avautuu, kun ne osallistuvat aktiivisesti kansalliseen vapautustaisteluun. Osallistuessaan taisteluun kommunistiset puolueet laajentavat kansallista vapautusliikettä, antavat sille voimaa, vallankumouksellistavat sitä ja myötä-

¹ «Коммунист», 1969, № 4, стр. 16—17.

² ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 163, ед. хр. 180, л. 2.

³ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 163, ед. хр. 186, л. 3.

vaikuttavat siihen, että tämän liikkeen johtoon tulisivat päättävimmät imperialisminvastaiset voimat.

Kominternin TpK kehotti perustamaan vallankumouksellisia kansanpuolueita, kansanpuolueita sekä työläisten ja talonpoikien puolueita, ja vaati, että Idän kommunistit työskentelisivät jatkuvasti näissä puolueissa — säilyttäen kuitenkin ehdottomasti poliittisen itsenäisyytensä — tehdäkseen niistä imperialisminvastaisen rintaman poliittisia järjestöjä.

Näissä päätöksissä kehiteltiin edelleen II ja IV kongressin ajatuksia ja tehtiin yleisiä yhteenvetoja Kominternin sekä siirtomaiden kommunististen puolueiden käytännöllisestä toiminnasta. Yhä useammissa imperialismin sortamissa ja siitä riippuvissa maissa syntyi ja järjestäytyi kommunistinen liike. Elokuussa 1925 perustettiin Kuuban Kommunistinen Puolue, josta tuli pian Kominternin jaosto. Vuonna 1925 koko Latinalaisessa Amerikassa oli 7500 kommunistia. Nuorten puolueiden ja Kommunistisen Internationalin yhteyksien lujittuminen sekä Latinalaisen Amerikan kommunististen puolueiden perehtyminen Leninin aatteelliseen jäämistöön auttoivat näitä puolueita vapautumaan anarkismin perinteistä ja soveltamaan marxilais-leniniläistä teoriaa kansallisiin tosioihinsaan.

Kominternin TpK:n 5. laajennetun kokouksen päätökset esittivät huomattavaa osaa sekä Lännen kapitalistimaiden että Idän sortettujen maiden kommunististen puolueiden kenttätyön kehityksessä.

Vuosina 1925—1926 kapitalistimaiden kommunistit pääsivät hyvin tuloksiin työväen yhteisrintaman kehittämisessä.

Komintern kehotti kommunistisia puolueita tekemään konkreettisia ehdotuksia muiden fasisminvastaisten puolueiden tai työväenpuolueiden johdolle työväenluokan yhteistoiminnan aikaansaamiseksi. Kominternin TpK:n Puhemiehistö kirjoitti 26. marraskuuta 1925 Italian Kommunistisen Puolueen johdolle yhteisrintamaktiikan käyttämisestä antifasistien yhteenliittämiseksi: »Puolue on noudattanut yhteisrintamaa alhaalta käsin puolustaen ennen kaikkea tehdastyöläisten yhteisrintamatoiminnan välttämättömyyttä, mikä on aivan oikein, mutta tämä ei lainkaan tee tarpeettomaksi, että samalla esitettäisiin yhteistoimintakehotus muidenkin puolueiden johtoiluille.»¹

Ranskan Kommunistisen Puolueen Keskuskomitea julkaisi 9. tammikuuta 1926 vetoimuksen sosialistisen puolueen ylimääräisen edustajakokouksen koollekutsumisen yhteydessä. Kominternin

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 2, ед. хр. 43, л. 40.

TpK kirjoitti Ranskan Kommunistisen Puolueen Keskuskomitealle, että vetoomuksessa oli virheitä. Kominternin TpK oli sillä kannalla, että kommunistisen puolueen olisi pitänyt kääntyä välittömästi edustajakokouksen valtuutettujen puoleen. »Vetoomukseenne on osoitettu Ranskan työläisille ja sosialistityöläisille. Siten olette tehneet edustajakokoukselle mahdottomaksi vastata yhteisrintamakehotukseenne.»¹ Kominternin TpK piti virheenä myös sosialistisen puolueen sisäisten virtausten sekoittamista toisiinsa. »Näin te helpotatte sosialistityöläisten ja -johtajien keskinäistä lähentymistä, mutta politiikkaanne tarkoituksenahan on niitä erottavan kuilun syventäminen»², kirjeessä sanottiin. »Sosialistijohtajille osoittamanne ehdotuksen sävykin tekee jo ennakolta mahdottomaksi yhteisrintaman aikaansaamisen. Unohditte sen, että ensin piti kääntyä johtajien puoleen ja aivan toisessa äänilajissa, ja vasta näiden kieltäytyttyä piti tehdä niin kuin teitte: piti kääntyä johtajien perässä kulkevien joukkojen puoleen ohi johtajien. Heidät piti paljastaa asian vaatimalla tavalla vain siinä tapauksessa, että he kieltäytyvät.»³

Kommunistiset puolueet lujittuivat vapautuessaan oikeistoja »vasemmisto»-poikkeamista taistelussa työväen yhteisrintaman puolesta. Yhteisrintaman puolesta käyty taistelu auttoi kommunisteja ymmärtämään puolueen politiikkaan vaikuttaneiden vasemistolahkolaisten ryhmien vahingollisuuden. Juuri tänä aikana monien puolueiden johdosta syrjäytettiin ääri vasemmistolaiset ryhmät, jotka ilmensivät pikkuporvarillisia seikkailuhenkisiä pyrkimyksiä. Saksan Kommunistisen Puolueen johdossa olleen Fischerin ja Maslowin ryhmän ääri vasemmistolainen politiikka aiheutti suurta vahinkoa puolueelle ja työväenliikkeelle ja heikensi tuntuvasti kommunistien asemia ammattiliitoissa. Valtiopäivävaalien aikana joulukuussa 1924 Fischerin ja Maslowin ryhmä esitti tunnuksen »Proletariaatin diktatuurin ja sosialisoinnin puolesta» (työläisten ja talonpoikien hallituksen tunnus oli hylätty agitaatiotunnuksenakin). Näissä vaaleissa puolue menetti keväällä 1924 pidettyihin vaaleihin verraten lähes 1 miljoonaa ääntä. Vuonna 1925 Saksan ääri vasemmistolaiset ilmoittivat solidaarisuudestaan Neuvostoliitossa ollutta »uutta oppositiotia» kohtaan. Ääri vasemmistolaiset menettivät joukkojen kannatuksen, sillä heidän poliittinen suuntansa oli ilmeisessä ristiriidassa vallankumoustaistelun tarpeiden sekä puolueen kehitystarpeiden kanssa. Marras-

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 2, ед. хр. 47, л. 122.

² Sama.

³ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 2, ед. хр. 47, л. 122—123.

kuussa 1925 ääriivasemmistolaiset syrjäytettiin SKP:n johdosta. Puolueen johtoon tulivat työväenluokan koetellut toimihenkilöt Ernst Thälmann etunenässään. Kominternin Tpk antoi suurta apua SKP:lle ääriivasemmistolaisen johdon syrjäyttämisessä arvostelemalla jyrkästi Fischerin ja Maslowin ryhmää ja kannattamalla Thälmannin työläisryhmää.¹

Kominternin Tpk totesi, että Saksassa »ääriivasemmistolainen siipi oli pääjarruna joukkojen kannatuksen saavuttamisessa»².

Italian Kommunistisessa Puolueessa lähestyi loppuaan kamppailu Bordigan ääriivasemmistolaista poikkeamaa vastaan. Lyonissa (Ranska) pidetyssä kolmannessa edustajakokouksessa Italian Kommunistinen Puolue liittyi yhtenäiseksi kannattamaan Antonio Gramscin ja Palmiro Togliattin johtamaa marxilais-leniniläistä ydinjoukkoa.

Japanin Kommunistisessa Puolueessa käytiin tällä kaudella taistelua Fukumoton ääriivasemmistolaista poikkeamaa vastaan, jonka edustajat väheksyivät proletaaristen joukkojärjestöjen merkitystä ja taistelua työväenluokan osavaatimusten puolesta.

Ääriivasemmistolaisille annettu isku poisti kommunististen puolueiden kenttätyötä jarruttaneet vakavat esteet.

Kominternin ja kommunististen puolueiden johdonmukainen toiminta oikeisto- ja »vasemmisto»-poikkeamia vastaan edisti kommunististen puolueiden aatteellista ja järjestöllistä lujittamista ja niiden bolševisoimista.

Kaikkialla missä kommunistiset puolueet noudattivat joustavaa yhteisrintamataktiikkaa, ne kehittivät menestyksellisesti joukko- liikkeitä. Mainiona esimerkkinä yhteisrintamataktiikan tehokkuudesta oli Saksan hallitsevien ruhtinainden omaisuuden takavarikoimiseksi toimeenpantu kampanja (vuoden 1925 lopulla ja vuoden 1926 alkupuoliskolla). Yhteisrintamana esiintyneisiin kommunistityöläisiin, sosiaalidemokraatteihin ja ammattiliittojen jäseniin liittyivät myös talonpoikien, käsityöläisten ja sivistyneistön edustajien laajat joukot. Jäsenjoukkojen painostuksesta Saksan Sosiaalidemokraattisen Puolueen johdon oli pakko solmia sopimus SKP:n Keskuskomitean kanssa yhteisestä kamppailusta ruhtinainden omaisuuden takavarikoimiseksi korvauksetta. Kansanäänestyksessä yli 14,5 miljoonaa valitsijaa kannatti ruhtinainden omaisuuden pakko- luovutusta. Tämä oli paljon suurempi äänimäärä kuin SKP:n ja SSDP:n edellisissä valtiopäivävaaleissa saama yhteinen äänimäärä.

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 558, оп. 2, ед. хр. 6373, л. 2.

² Коммунистический Интернационал в документах, стр. 579.

Ernst Thälmann piti erittäin merkittävänä tätä kampanjaa ja totesi, että se voimisti proletariaatin luokkataistelua ja heikensi sosiaalidemokraattisen puolueen ja porvarillisten puolueiden yhteyksiä pakottamalla SSDP:n kannattamaan kommunistien aloitetta. Työpaikoille perustettiin yhtenäisyyskomiteita ja saatiin murretuksi se luja muuri, joka oli pitkän aikaa eristänyt sosiaalidemokraattisia ja kommunistisia työläisiä toisistaan.¹ Sosiaalidemokraattisten oikeistojohtajien suuntana oli kuitenkin yhä työväenliikkeen hajottaminen.

Italian Kommunistinen Puolue harjoitti aktiivista toimintaa kaikkien demokraattisten voimien yhteenliittämiseksi fasistista diktatuuria vastaan. Italian Kommunistinen Puolue eritteli kolmannessa edustajakokouksessaan (tammikuu 1926) Italian yhteiskunnallisia ristiriitoja ja lausui selvästi, että työväenluokan on otettava ratkaistavakseen ne kansalliset ongelmat, jotka olivat jääneet ratkaisematta porvarillis-demokraattisessa vallankumouksessa. Edustajakokous tähdensi, että puolueen on johdettava proletariaatti ja sen liittolaiset proletaariseen vallankumoukseen »useiden erillisten esiintymisten kautta»², jotka saattavat olla muunkinlaisia kuin taloudellisuonteisia, ja että toimintansa helpottamiseksi puolue voi »esittää yhteiskunnallisten ongelmien väli-ratkaisuja, kompromissiratkaisuja ja agitoida joukkoja kannattamaan niitä»³. Erittäin tärkeinä pidettiin tällöin taistelutunnuksia, jotka oli suunnattu fasistista lainsäädäntöä ja monarkiaa vastaan, työtätekevien demokraattisten vapauksien ja agraariuudistuksen puolesta jne.

Kominternin ja Profinternin suunta työväenluokan yhtenäisyyteen kansainvälisellä tasolla sai ilmauksensa suuntaukseltaan erilaisten ammattiliitosten keskusjärjestöjen, mm. Neuvostoliiton ammattiliittojen ja kapitalistimaiden ammattiliittojen keskinäisten yhteyksien lujittumisessa. Keväällä 1925 perustettiin Englannin ja Venäjän ammattiliittojen yhtenäisyyskomitea (englantilais-venäläinen komitea). Sen perustamiseen vaikutti huomattavasti »vähemmistöliike», jonka painostuksesta Englannin trade unionien johtajat suostuivat tähän hankkeeseen. Komitea asetti tehtäväkseen kehittää Neuvostoliiton ja Englannin ammattiliittojen yhteyksiä, järjestää niiden yhteisiä esiintymisiä kansainvälisen ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyden puolesta pääoman hyökkäystä vastaan ja neuvostovastaisen sodan vaaraa vastaan.

¹ Кс. Э. Тельман. Избранные статьи и речи. Т. 1, 1919—1928 гг., М., 1957, стр. 235.

² Тридцать лет жизни и борьбы Итальянской Коммунистической партии. М., 1953, стр. 235.

³ Sama, s. 248.

Kominternin TpK:n 6. laajennettu kokous (17. helmikuuta — 15. maaliskuuta 1926) tähdensi jälleen yhteisrintamataktiikan tärkeyttä ja kehotti kommunistisia puolueita yhä uudelleen yhteistyöhön sosiaalidemokraattisten työläisten kanssa. Kokous totesi, että sosiaalidemokraattien vasemmistosiiven edustajat, jotka vastustivat yhteistyötä porvariston kanssa ja osallistumista kokoomushallitukseen, ilmaisivat, joskin heikosti, sosiaalidemokraattisten rivityöläisten tyytymättömyyden sovittelupolitiikkaan. Päätöslauselmassa sanottiin: »Kommunistisen Internationaalin ja sen jaostojen on kannatettava päättävästi ja vilpittömästi näitä sosiaalidemokraattisten työläisten rehellisiä yhtenäisyyspyrkimyksiä.»¹

Komintern piti kommunistien ja vasemmistososiaalidemokraattien yhteistoiminnan aikaansaamista tärkeänä askeleena työväenliikkeen eri osastojen yhteenliittämisessä, jotta taisteluun pääomaa vastaan saataisiin mahdollisimman laajat työväenluokan ja kaikkien työtätekevien joukot ja luokkataistelun kulussa osoitettaisiin joukoille reformistijohtajien epäjohdonmukaisuus, päättämättömyys ja horjunta.

Kominternin TpK piti yhteisrintamataktiikan noudattamisen tärkeimpänä vipuna ammattiliittojen vasemmistoainesten auttamista, näiden työväenluokan yhteenliittämiseen suunnattujen pyrkimysten ja sen taistelun tukemista, jonka tarkoituksena oli ammattiliittojen yhtenäisyyden palauttaminen joka maassa ja yhtenäisen Ammattiyhdistysinternationaalin perustaminen. TpK varoitti, että yhteisten esiintymisten ehdoksi ei pidä asettaa sellaisia vaatimuksia, joita reformistimieliset työläiset eivät ilmeisestikään voi hyväksyä, mutta samalla se piti luvattomana luopua kommunistisen agitaation vapaudesta. Kominternin TpK tähdensi: »Yhteisrintamataktiikka edellyttää ennen muuta työläisten yhteisiä esiintymiä. Mutta yhteisrintamataktiikka ei rajoitu tähän. Mikäli olosuhteet ovat suotuisat kommunistien on esitettävä sellaisia osavaatimuksia, joiden avulla saadaan mukaan myös eräät puoliproletaariset ja pikkuporvarilliset kerrokset.»²

Komintern ilmoitti, että se tulee noudattamaan yhteisrintamataktiikkaa »tehokkaammin kuin milloinkaan, ts. se tulee kehottamaan sosiaalidemokraattisia työläisiä (ja puolueettomia) yhteiseen taisteluun, yhteisiin esiintymisiin porvaristoa vastaan kaikissa tärkeimmissä politiikan ja talouselämän kysymyksissä, joissa sosiaalidemokraattiset työläiset ja kommunistit voivat päästä sopimukseen»³.

¹ Коммунистический Интернационал в документах, стр. 541.

² Sama, s. 551.

³ Sama, s. 542—543.

Ranskan kommunisteille annetuissa ohjeissa sanottiin, että »yhteisrintamataktiikan ei pidä olla luonteeltaan ainoastaan johtajien petoksen paljastamista, vaan sen on myös osoitettava järjestyttömille joukoille, että olemme valmiit työskentelemään yhdessä niiden kanssa alkeellisimpien elämänvaatimusten tyydyttämiseksi»¹. »Kommunistisen Internationaalin tärkeimpänä lähivuosien tehtävänä on kommunististen puolueiden kehittäminen, niiden poliittinen kasvattaminen, karaiseminen, järjestöllinen lujittaminen. Internationaalin on kehitettävä puolueissa aatteellista johdonmukaisuutta, vallankumouksellista päättävyyttä ja taitoa työskennellä kansanjoukkojen keskuudessa»², kokouksen päätöksessä sanottiin. Kominternin TpK tähdensi jälleen, että poikkeuksellisen tärkeä merkitys on tunnuksella »Kaikkien maiden proletaarit, liitetykää yhteen!».

**Kominternin työ
puoluetyöntekijöiden
kouluttamisen ja marxismi-leninisin
tunnetuksi tekemisen
alalla**

Kommunististen puolueiden lujittamisessa Kominternin tärkeimpänä toimialana oli puoluetyöntekijöiden teoreettinen ja poliittinen kouluttaminen. Tuhansia kommunisteja opiskeli sellaisissa oppilaitoksissa kuin Kansainvälisessä leniniläisessä koulussa³, Idän työtätekevien kommunistisessa yliopistossa ja Sun Jat-senin yliopistossa, jotka toimivat Kominternin TpK:n johdolla. Idän kansojen kommunistisessa yliopistossa opiskeli 1920-luvulla Kiinan, Intian, arabimaiden, Indonesian, Indo-Kiinan, Mongolian, Japanin, Filippiinien, Latinalaisen Amerikan ym. maiden ja alueiden vallankumousmiehiä. Kominternin TpK:n oppilaitoksissa tutkittiin marxilais-leniniläistä teoriaa, puoluerakennustyön perusteita, agitaatio- ja propagandatyön menetelmiä ja opiskelijat tutustuivat toistensa kokemuksiin. Monista Kominternin kommunististen puolueiden aktiivijäsenistä, jotka olivat käyneet käytännöllisen taistelun koulun sekä omaksuneet marxilais-leniniläisen teorian ja proletaarisen internationalismin periaatteet, tuli todellisia työtätekevien johtajia.

¹ Коммунистический Интернационал в документах, стр. 596.

² Sama, s. 547.

³ Vuoteen 1928 tätä 1926 perustettua oppilaitosta nimitettiin Kansainväliseksi leniniläiseksi kursseiksi.

Kommunististen puolueiden marxilais-leniniläisessä karaisemisessa oli erittäin tärkeä merkitys sillä, että Komintern ja sen jaostot julkaisivat ja levittivät laajalti tieteellisen kommunismin perustanlaskijoiden teoksia. Marxin, Engelsin ja Leninin teoksia käännettiin ja julkaistiin legaalaisesti kaikkialla, missä kommunistit saivat siihen mahdollisuuden. Niissä maissa, joissa kommunistinen puolue toimi illegaalisesti, kommunistit painattivat näitä teoksia maanalaisissa kirjapainoissa, julkaisivat niitä salanimellä, järjestivät niiden julkaisemisen ulkomailla ja toimittivat niitä salaa kotimaahansa. Kommunistiset puolueet levittivät Kominternin kirjoja ja kirjasia, joissa oli Marxin, Engelsin ja Leninin kirjoituksia, Kominternin ТрК:n päätöksiä, kirjeitä ja vetoamuksia, ТрК:n istuntojen pikakirjoituselosteita sekä Kominternin johtohenkilöiden puheita ja artikkeleita. Monilla kielillä ilmestyi Kominternin ТрК:n tiedonantolehti («Inprecorr»). Vuoteen 1929 mennessä Kominternin julkaisuja ilmestyi 38 maassa 40 kielellä.¹

22. tammikuuta 1924 Kominternin ТрК:n Puhemiehistö päätti julkaista Leninin valittujen teosten kokoelman monilla kielillä.² Pian sen jälkeen ilmestyi Leninin teoskokoelma saksan, englannin, ranskan, espanjan, italian, norjan, japanin, puolan, suomen ym. kielillä. Vuoteen 1929 mennessä Itävallassa julkaistiin 15 erillistä Leninin teosten painosta, Englannissa 29, Unkarissa 16, Saksassa 82, Italiassa 13, USA:ssa 18, Tšekkoslovakiassa 22 jne. Vuonna 1927 Komintern ryhtyi Lenin-instituutin auttamana julkaisemaan Leninin koottuja teoksia saksan, englannin ja ranskan kielellä. Näinä vuosina julkaistiin hyvin usein mm. Leninin »Imperialismi, kapitalismin korkein vaihe», »Valtio ja vallankumous», »Proletaarinen vallankumous ja luopio Kautsky», »'Vasemmistolaisuus' lastentautina kommunismissa», »Neuvostovallan lähimmät tehtävät» sekä Leninin teesit ja selostukset Kominternin kongresseissa. Leninin aatteellisesta perinnöstä tuli kommunististen puolueiden tärkein toimintaohje. Kommunistisen Internationaalin suurimpia historiallisia ansioita oli leninismien propagointi ja Leninin teosten levittäminen työläisten, talonpoikien ja edistysmielisen sivistyneistön keskuuteen.

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 78, ед. хр. 58.

² ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 2, ед. хр. 27, л. 1.

KOMINTERN JA MAAILMAN VALLANKUMOUSLIIKKEEN KEHITYSONGELMAT UUSISSA OLOISSA. TROTSKILAISUUDEN MURSKAAMINEN

**Neuvostoliiton sosialistisen
rakennustyön historiallinen
merkitys. Kominternin
TpK:n 7. laajennettu kokous**

Luokkataistelun kulussa Komintern ja sen jaostot joutuivat ratkaisemaan monia mutkallisia päivänkysymyksiä. 1920-luvun jälkipuoliskolla muuttuneet olosuhteet tekivät tarpeelliseksi strategian ja taktiikan täsmentämisen. Erittäin kärkevänä nousi kysymys sosialismin rakentamisen näköaloista yhdessä, kapitalististen maiden ympäröimässä maassa ja tämän maan osuudesta maailman vallankumousliikkeessä.

Kysymyksellä oli ensiarvoinen merkitys paitsi Neuvostoliiton Kommunistisen Puolueen politiikan myös koko Kommunistisen Internationaalin kannalta. Jotta proletariaatin luokkataistelun konkreettiset tehtävät olisi voitu ratkaista oikein, oli ehdottomasti saatava selvyys kaikista näistä perusongelmista.

Neuvostoliiton Kommunistinen Puolue kannatti varmasti sitä Leninin näkemystä, että Neuvostoliitossa voidaan turvata menestyksellinen sosialismin rakentaminen, vaikka Neuvostoliitto onkin vaikeissa kapitalistisen saarron oloissa. Tämä rakennustyö valtavine yhteiskuntaloudellisine tehtävineen ei merkitse »kansallisiin puitteisiin» sulkeutumista eikä Neuvostoliiton osuuden vähenemistä maailman vallankumouksellisessa kehityksessä, vaan päinvastoin se on maailman vallankumouksen mahtavin tekijä. Neuvostoliiton työväenluokan taistelu sosialismin rakentamiseksi ei ollut ainoastaan neuvostomaan sisäinen asia, vaan se oli suuren kansainvälisen velvollisuuden täyttämistä, se oli koko maailman vallankumouksellisen taistelurintaman tärkein lohko.

Kominternin ja NKP(b):n ratkaistavaksi nousseiden ohjelma- ja taktiikkakysymysten täsmentäminen oli ehdottoman tarpeellista ja kiireellistä myös siksi, että trotskilaisten ja »uuden opposition» kesällä 1926 perustama yhdistynyt leninisminvastainen ja puolueenvastainen liittouma aloitti hyökkäyksen Kommunistisen Internationaalin ja NKP(b):n päälinjaa vastaan. Trotskilaiset

esittivät oman toimintaohjelmansa, joka sisälsi sekä kommunistista liikettä että konkreettisia poliittisia kysymyksiä, mm. Englannin ja Kiinan kysymystä koskevat ohjelmakohdat.

Englannissa oli toukokuussa 1926 suurlakko — Euroopan proletariaatin laajan ja päättävän esiintyminen kapitalismin tilapäisen vakaantumisen vuosina. Lakon valmistelussa esitti aktiivista osaa Ison-Britannian Kommunistinen Puolue ja ammattiliittojen »vähemmistöliike».¹

Kominternin TpK analysoi Englannissa kärjistynyttä selkkausta ja kehotti kansainvälistä proletariaattia järjestämään laajan solidaarisuusliikkeen Englannin työläisten tukemiseksi. Huhtikuun 23. päivänä ilmestyi Kominternin TpK:n julistus, jossa puhuttiin useiden maiden vuorityöläisten yhteisrintaman välttämättömyydestä sekä Amsterdamin Internationaalin ja Punaisen Ammattiyhdistysinternationaalin yhteistoiminnan aikaansaamisesta. Kommunistinen Internationaali ilmoitti, että »maailman proletariaatin yksimielinen kansainvälinen esiintyminen, johon me pyrimme hinnalla millä hyvänsä ja missä tilanteissa hyvänsä», vaatii jättämään taka-alalle kaikki vallankumouksellisten ja reformististen järjestöjen keskinäiset erimielisyydet.² Reformistijärjestöjen johtajat eivät kuitenkaan ottaneet huomioon Kominternin TpK:n kehotusta. Trade unionien Pääneuvoston ja labour-puolueen oikeistoreformistisen johdon Englannin porvaristolle antama suoranainen apu oli suurlakon tappion perussyitä. Trade unionien Pääneuvosto jarrutti kaikin mahdollisin keinoin Englannin ja Venäjän ammattiliittojen yhtenäisyyskomitean kutsumista koolle käsittelemään kysymystä lakoista sekä kaivostyöläisten auttamisesta, mitä Neuvostoliiton ammattiliitot vaativat.

Vastustaakseen yhteisrintamataktiikkaa ja saattaakseen huonoon valoon NKP(b):n ja sen politiikan trotskilainen oppositio yritti käyttää ryhmäkuntansa tarkoituksiin Englannin suurlakon tappiota, minkä jälkeen vain vuorityöläiset jatkoivat sinnikästä lakkotaistelua. Oppositio kohdisti kiivaan tulen Kominternin ja NKP(b):n politiikkaa vastaan englantilais-venäläistä komiteaa koskevassa kysymyksessä.

¹ Suurlakkoon osallistui sen korkeimman nousun hetkellä noin 4 miljoonaa henkeä. Kaivostyöläiset olivat lakon alullepanijoita. Työläisten perustamat lakkokomiteat ja »toimintaneuvostot» hoitivat suurlakon päivinä paikallisten vallanelinten tehtäviä. Trade unionien Pääneuvoston sovittelupolitiikka johti kuitenkin siihen, että lakko menetti yleisluonteisuutensa. Kaivostyöläiset jatkoivat taisteluaan marraskuun loppuun, mutta sitten heidänkin oli lopetettava lakko. Neuvostoliiton työtätekevät antoivat suurta moraalista ja aineellista apua Englannin työläisille.

² ЦПА ИМ.Т. ф. 495, он. 2, ед. xp. 55, л. 106.

Heinäkuussa 1926 englantilais-venäläisessä komiteassa toiminut Neuvostoliiton Ammattiliittojen Keskusneuvoston valtuuskunta sai ohjeen »välttää kaikin mahdollisin keinoin eroa ja saada hinnalla millä hyvänsä komitean englantilainen osapuoli kannattamaan kaikkinaista avunantoa lakossa oleville kaivostyöläisille»¹. Oppositio tyrkytti NKP(b):lle ja Kominternille politiikkaa, joka itse asiassa vastasi Englannin ammattiliittobyrokraattien etuja. Zinovjev lähetti NKP(b):n Keskuskomitean Poliittiselle Toimikunnalle teesit, joissa vaadittiin Neuvostoliiton ammattiliittojen viipymätöntä eroamista englantilais-venäläisestä komiteasta. Zinovjevin mielestä kapitalismin vakaantumisen oli päättynyt tai sen viimeiset päivät olivat meneillään ja kapitalistinen järjestelmä oli siirtymässä vallankumouksellisten purkausten vaiheeseen, joten voimienkokoamistaktiikka alkoi jäädä taka-alalle. Sen jälkeen kun Zinovjev oli esittänyt vaatimuksensa, että on poistuttava englantilais-venäläisestä komiteasta, Trotski ja Kamenev kehottivat suuntaamaan pääskun trade unionien Pääneuvoston vasemmistosiipeä vastaan. NKP(b):n Keskuskomitean Poliittinen Toimikunta torjui Zinovjevin teesit sekä Kamenevin ja Trotskin ehdotukset.

Kominternin ТрК:n Puhemiehistö hyväksyi 8. kesäkuuta teesit Englannin lakon opetuksista. Kominternin ТрК:n Puhemiehistö korosti, että lakko oli todistanut oikeaksi Kominternin antaman arvion maailman tilanteesta, siitä että kapitalismi koki suhteellisen ja väliaikaisen vakaantumisen kautta. Teeseissä paljastettiin Englannin ammattiliittojen reformistijohtajien kavaluus ja todettiin, että »kapitalistisen järjestelmän murskaaminen on mahdotonta, ellei murskata työväenliikkeessä ilmenevää opportunismia». Teeseissä tähdennettiin myös sitä, että »Neuvostoliiton ammattiliittojen eroamisaloite olisi kerrassaan 'sankarillinen', mutta poliittisesti lapsellinen ja epätarkoituksenmukainen ele»². Kominternin ТрК:n Puhemiehistön ylimääräisessä istunnossa, jossa 7. toukuuta käsiteltiin Thomas Bellin selostusta Englannin lakosta, kumottiin Zinovjevin johtopäätös siitä, että Englannissa on »pahimpana vihollisena» reformistien vasemmistosiipi.

Palmiro Togliatti esiintyi NKP(b):n Keskuskomitean ja Keskuskontrollikomitean yhdistetyssä heinäkuun kokouksessa (ko-

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 17, оп. 3, ед. хр. 576.

² «Правда», 9 июня 1926 г. NKP(b):n Keskuskomitean ja Keskuskontrollikomitean yhteisessä kokouksessa heinäkuussa Kominternin ТрК:n Puhemiehistön jäsen Manuilski kääntyi opposition puoleen ja sen lahkolais-taktiikkaa tarkoittaen sanoi: »Ovien paiskelunne on ammattiliittojen yhteinäisyysaatteen paiskelua» (ЦПА ИМЛ, ф. 17, оп. 2, ед. хр. 246, вып. 1, стр. 24).

kouksen työhön osallistuivat Kominternin TpK:n Puhemiehistön jäsenet) ja ilmaisi Kominternin TpK:n Puhemiehistön asenteen ammattiliittojen yhtenäisyyspolitiikkaan. Palmiro Togliatti sanoi: »Mikä on englantilais-venäläinen komitea? Se on yhteisrintamataktiikkamme välikappale, jonka avulla pidämme yllä yhteyksiä joukkoihin.... Onko englantilais-venäläinen komitea ollut johtajien liitto? Osaksi se on tietysti ollut sitäkin. Yhteisrintamataktiikkasamme on aina jossain määrin sen tapaista ainesta. Se on keino, jota käytämme lähentyäksemme joukkoihin ja saadaksemme yhteyden niihin... Meidän on vielä noudatettava yhteisrintamataktiikkaa paitsi alhaalta myös ylhäältä käsin. Saadaksemme joukot puolellemme meidän on vielä oltava johtajien rinnalla.» Poistuminen englantilais-venäläisestä komiteasta aiheuttaisi Ranskan ammattiliittojen yhtenäisyystaktiikan sekä Italian Kommunistisen Puolueen noudattaman yhteisrintamataktiikan epäonnistumisen. »Se merkitsisi lyhyesti sanoen yhteisrintamataktiikan hävittämistä koko Internationaalista.»¹

Toukokuussa 1926 Zinovjev esitti vielä yhden lahkolaistesin: hän kehotti Kominternin TpK:ta antamaan Kiinan Kommunistiselle Puolueelle ohjeen poistua kuomintangista. NKP(b):n Keskuskomitean Poliittinen Toimikunta katsoi tämän kehotuksen tähtäävän »Kiinan vallankumousliikkeen hävittämiseen»². Käytännössä Kominternin TpK noudatti kansallisuus- ja siirtomaakysymyksessä suuntaa, joka oli yhdenmukainen sen VI laajennetun kokouksen päätösten kanssa. Tämän kokouksen taktisella suuntauksella, yhteisrintaman aikaansaamisella, oli yleinen, yleismaailmallinen merkitys, ja Idässä se ilmeni siirto- ja puolisiirtomaille ominaisessa muodossa, nimittäin kaikkien imperialisminvastaisten voimien yhteenliittymisen politiikkana.

Trotskilais-zinovjevilainen oppositio vastusti Kominternin päälinjaa ja vaati, että Komintern olisi tarkistanut tärkeimmät johtopäätöksensä maailman vallankumousprosessin kehitysmahdollisuuksista. Suurimmaksi kiistakapulaksi oppositio otti kysymyksen sosialismin rakentamisen mahdollisuudesta yhdessä maassa.

NKP(b):n 15. konferenssissa (26. lokakuuta — 3. marraskuuta 1926) Trotski ja Zinovjev vetosivat demagogisesti Neuvostoliiton sosialistisen rakennustyön vaikeuksiin ja vastustivat avoimesti Leninin teesiä sosialismin voiton mahdollisuudesta yhdessä maassa. He yrittivät todistella proletariaatin diktatuurin ja talonpoijiston yhteentörmäyksen »väistämättömyyttä» ja ennustivat, että prole-

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 17, оп. 2, ед. хр. 246, вып. 1, стр. 81—82.

² ЦПА ИМЛ, ф. 558, оп. 1, ед. хр. 5297, л. 1.

tariaatin diktatuuri kaatuu. Oppositio sai 15. puoluekonferenssissa päättävän vastaiskun. Trotskilainen oppositio jatkoi kuitenkin hajottavaa ryhmäkuntatoimintaansa koettaen saada kokoon kansainvälisen leninisminvastaisen liiton.

Dimitrov totesi aivan oikeutetusti, että »Kommunistisessa Internationaalissa oli muotoutumassa kansainvälinen ryhmäkunta». Siksi sen vastaisen taistelun on oltava myös kansainvälistä, ts. taistelua »Kommunistisen Internationaalin olemassaolosta»¹.

Trotskilaiset väittivät, että sosialismin rakentaminen Neuvostoliitossa on mahdotonta ilman Lännen proletariaatin »välitöntä valtiollista tukea». Opposition edustajat väittivät parhaavasti, että sosialistisen yhteiskunnan rakentaminen Neuvostoliitossa merkitsee maailman vallankumouksen näköalojen kiistämistä ja luopumista proletaarisesta internationalismista. Neuvostoliiton sosialistisen rakennustyön tehtävä irrotettiin keinotekoisesti, demagogisessa tarkoituksessa maailman vallankumousprosessin kehittämis-tehtävästä ja asetettiin sen vastakohtaksi. Opposition »uskon symbolina» oli Trotskin permanentin vallankumouksen teoria, jonka mukaan vallankumouksen porvarillis-demokraattisen vaiheen »yli hypääminen» on kaikille maille yleinen sääntö. Tämä teoria väheksyi työväenluokan ja talonpojiston liiton perustamista ja lujuuttamista, mikä oli Leninin tärkeä neuvo.

Trotsky väitti, että neuvostomaan proletaarisen vallan voi pelastaa »rappautumiselta ja lahoamiselta» ainoastaan vallankumouksen voitto koko maailmassa; että imperialismin taloudellinen ja poliittinen painostus luhistaa väistämättömästi sosialistisen talouden ja tekee mahdolliseksi kapitalististen suhteiden ennallistamisen Neuvostoliitossa ja että ulospääsyn löytämiseksi maailmanvallankumousta on keinotekoisesti »sysättävä eteenpäin» kaikin mahdollisin keinoin, mm. sytyttämällä sodan. Siksi Trotsky luonnehti parhaavasti »luopuruudeksi» Neuvostoliiton ulkopoliittikan, jonka suuntana oli rauhan säilyttäminen menestyksellisen sosialistisen rakennustyön turvaamiseksi ja joka oli täysin maailman vallankumousprosessin kehitysetujen mukainen.

Lenin kirjoitti moisista järkeilyistä jo 1918 seuraavaa: »Ehkäpä päätöslauselman laatijat olettavat maailmanvallankumouksen etujen vaativan, että sitä *sysättäisiin* eteenpäin, ja sellaisena sysäykseenä eteenpäin olisi vain sota eikä missään tapauksessa rauha, joka voisi tehdä joukkoihin sellaisen vaikutuksen, ikään kuin imperialismi 'laillistettaisiin'? Tuollainen 'teoria' olisi täydellistä luopumista marxilaisuudesta, joka on aina kieltänyt vallankumousten

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 2, ед. хр. 63, л. 42.

'sysäämisen', koska ne kehittyvät sitä mukaa kuin vallankumouksia synnyttävät luokkaristiriidat kärjistyvät. Tuollainen teoria olisi samanlainen kuin se käsityskanta, että aseellinen kapina on taistelumuoto, jota on sovellettava aina ja kaikissa olosuhteissa. Todellisuudessa maailmanvallankumouksen edut vaativat, että maansa porvariston kukistanut Neuvostovalta *auttaisi* tätä vallankumousta, mutta avunantonsa *muodon* valitsisi voimiensa mukaisen.»¹ Trotskilaiset yrittivät saada kommunistiset puolueet hylkäämään nämä Leninin johtopäätökset.

Ryhmäkuntalaisissa herätti silmitöntä vihaa kommunistisen puolueen leniniläinen yhtenäisyysperiaate, jota NKP(b) piti ohjearmaan taistellessaan peräänantamattomasti opposition hajotustointa vastaan.

Kominternin TpK:n 7. laajennettu kokous (22. marraskuuta — 16. joulukuuta 1926), jossa ilmaistiin maailman kommunistisen liikkeen yhteinen tahto, esitti suurta osaa maailman vallankumousprosessin kehitysteiden määrittelyssä sekä trotskilais-zinovjeviläisen liittouman aatteellisessa murskaamisessa kansainvälisellä tasolla.

Kominternin TpK:n 7. laajennetussa kokouksessa alusti NKP(b):ssä vallinnutta asiaintilaa Josef Stalin, jolla oli merkittävä osuus puolueen voimien kokoamisessa taisteluun oppositiota vastaan. Hän sanoi selostuksessaan: »Ajankohtaisimpana kysymyksenä on puolueessamme nyt kysymys sosialismin rakentamisesta maassamme. Lenin oli oikeassa sanoessaan, että koko maailma katsoo meihin, meidän taloudellista rakennustyötämme, meidän saavutuksiamme rakennustyön rintamalla. Mutta menestyksen saavuttamiseksi tällä rintamalla on välttämätöntä, että proletariaatin diktatuurin tärkein välikappale, meidän puolueemme, olisi valmis tähän tehtävään, että se käsittäisi tämän tehtävän tärkeyden ja että se voisi olla sosialistisen rakennustyön voiton vipuna maassamme.»² Alustaja korosti, että »Neuvostoliiton proletariaatin kansalliset ja internationalistiset tehtävät sulautuvat yhteen kaikkien maiden proletariien kapitalismista vapauttamisen yhden yleisen tehtävän kanssa». Alustaja sekä kommunististen puolueiden edustajat — mm. Pierre Sémard, Bohumir Šmeral, Palmiro Togliatti, Ernst Thälmann, Vasil Kolarov, Clara Zetkin ja Sen Katayama — arvostelivat puheenvuoroissaan opposition leninisminvastaisia katsomuksia ja sen hajotustoimintaa.

¹ V. I. Lenin. Teokset, 27. osa, s. 54.

² J. V. Stalin. Teokset, 9. osa. Petroskoi 1951, s. 67.

Opposition edustajat vakuutuivat Kominternin TpK:n 7. kokouksessa siitä, että heidän kapitalistimaiden kommunististen puolueiden kannatukseen perustamansa laskelmat eivät pitäneet paikkaansa. Venäjän kysymystä käsiteltäessä trotskilaiset osoittautuivat täysin eristetyiksi. Kokousedustajat tuomitsivat yksimielisesti opposition teoreettisen, organisatorisen ja taktisen toimintaohjelman sekä toiminnan, joista oli etua proletariaatin diktatuurin vihollisille. Kokous tuomitsi kategorisesti Trotskin teesin sosialistisen vallankumouksen voiton mahdollisuudesta yhdessä maassa ja totesi, että »NKP(b) noudattaa aivan oikein sosialistisen rakennustyön politiikkaa ja Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitolla on omassa maassaan 'kaikki mikä on tarpeen ja riittää' täydellisen sosialistisen yhteiskunnan rakentamiseen»¹. Opposition edustajat, jotka syyttivät leniniläistä puoluetta kansallisesta rajoittuneisuudesta, saivat jyrkän vastaiskun puolueiden nimissä esiintyneiltä kokousedustajilta. Kokouksen osanottajien kaikissa puheenvuoroissa oli punaisena lankana ajatus siitä, että johtaessaan sosialistisen yhteiskunnan rakentamista Neuvostoliitossa NKP(b) antaa suurta apua kansainväliselle vallankumoukselliselle työväenliikkeelle, kansalliselle vapautusliikkeelle ja kommunistien kansainväliselle armeijalle.

Kokouksen hyväksymässä päätöslauselmassa sanottiin: »Kommunistisen Internationaalin Toimeenpanevan Komitean seitsemäs laajennettu kokous pitää neuvostomaata objektiivisesti kansainvälisen vallankumouksen järjestävänä pääkeskuksena. Laajennettu kokous toteaa, että NKP(b) on sekä aikaisemmalla että nykyisellä työllään todistanut internationalisminsa teoin eikä sanoin ja antanut erinomaisia internationalismin näytteitä. Kokous katsoo NKP(b):n parjaukseksi syytökset kansallisesta rajoittuneisuudesta.»²

Kokous velvoitti kaikki Kominternin jaostot taistelemaan aktiivisesti trotskilaisoppositiota vastaan, joka yritti rikkoa Kommunistisen Internationaalin aatteellisen ja järjestöllisen yhtenäisyyden. Päätöslauselmassa korostettiin, että tämä taistelu oli erittäin tarpeellista aikana, jolloin imperialistiset valtiot yrittivät saartaa Neuvostoliiton. Kokous vahvisti NKP(b):n 15. konferenssin päätöslauselman oppositioliitosta.

Clara Zetkin, Palmiro Togliatti, Ottomar Geschke, Bohumir Šmeral, Otto Kuusinen, Henryk Valecki, Georgi Dimitrov, Sen

¹ Коммунистический Интернационал в документах. стр. 680.

² Sama.

Katayama, Kullervo Manner, Vittorio Codovilla ym. kansainvälisen kommunistisen liikkeen tunnetut toimihenkilöt jättivät 23. lokakuuta puolueidensa nimissä Kominternin TpK:n Puhemiehistöön seitsemännelle kokoukselle osoitetun Puhemiehistön ehdotusluonnoksen Zinovjevin työstä Kominternissa. Asiakirjassa sanottiin, että Puhemiehistö ei pidä enää mahdollisena Zinovjevin oloa ja työskentelyä Kominternissa.¹

Kominternin TpK:n Puhemiehistö hyväksyi tämän ehdotuksen ja esitti sen 7. kokouksen tarkasteltavaksi. Zinovjev vapautettiin Kominternin TpK:n puheenjohtajan velvollisuuksista.

Opposition aatteellinen ja poliittinen murskaaminen oli merkittävä vaihe kansainvälisen kommunistisen liikkeen historiassa. Se merkitsi vakavan esteen poistamista Kommunistisen Internationaalien päälinjalta. Komintern antoi selvät ja täsmälliset ohjeet maailmanvallankumouksen kehitysteistä, kommunistisen liikkeen strategiasta ja taktiikasta ja sen yhtenäisyyden lujittamisesta marxismi-leninisin pohjalta.

Kansainvälistä tilannetta ja Kommunistisen Internationaalien tehtäviä tarkasteltaessa 7. laajennetussa kokouksessa tähdennettiin, että silloinen aikakausi oli kapitalismin osittaisen vakaantumisen aikakautta. Tärkeimmiksi seikoiksi, joiden vuoksi kapitalismin vakaantuminen oli tilapäistä ja epävarmaa, todettiin sosialismin kasvu Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitossa, Englannin kapitalismin rappeutuminen, luokkataistelun jyrkkä kärjistyminen Englannissa ja Kiinan kansallinen vallankumous.

Tarkasteltuaan Englannissa käydyn lakkotaistelun opetuksia kokous tuomitsi Ison-Britannian trade unionien reformistijohtajien antautumishenkisen asenteen ja osoitti, että englantilais-venäläiseen komiteaan jääneiden ja Pääneuvoston luopuruutta arvosteluiden Neuvostoliiton ammattiliittojen edustajien toiminta sekä niiden englantilaisten kommunistien politiikka, jotka koettivat yhdessä riippumattoman työväenpuolueen paikallisjärjestöjen kanssa järjestää kampanjan lakossa olleiden vuorityöläisten auttamiseksi, todistivat »miten tärkeää on yhteisrintamataktiikka työläisten liittämiseksi yhteen taistelussa kapitalisteja vastaan sekä reformistijohtajien tosiolemuksen paljastamiseksi»².

Organisaatiokysymyksiä tarkasteltaessa 7. kokouksessa päätettiin muuttaa TpK:lle vastuuvollisten Kommunistisen Internatio-

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 2, ед. хр. 64, л. 198—199.

² Коммунистический Интернационал в документах, стр. 664.

naalin johtoelinten rakennetta. Kominternin TpK:n puheenjohtajan toimi lakkautettiin ja perustettiin kollektiivinen elin: Kominternin TpK:n Poliittinen Sihteeristö.

Kominternin TpK:n taktiikka Kiinan kysymyksessä

Kominternin työsaralla Kiinan kysymys oli yksi kireimmistä. Kominternin TpK seurasi tarkasti vallankumoustaapahtumien kulkua Kiinassa ja määritteli kommunistien taktisen suunnan ottaen huomioon tilannemuutokset: kuomintangin kansallisen vallankumousarmeijan menestyksellisen etenemisen pohjoiseen, talonpojiston ja työväenliikkeen nousun, Kiinan Kommunistisen Puolueen vaikutusvallan voimistumisen kansanjoukkojen keskuudessa sekä Tšiang Kai-šekin ja kuomintangin huippukerroksen kommunistinvastaisten pyrkimysten voimistumisen. Kiinan vallankumouksessa Kominternin taktiikan perustana oli kaikkien imperialisminvastaisten voimien yhteenliittäminen.

Kiinan vapautusliikkeen nousun kaudella Komintern kehotti jaostojaan antamaan käytännöllistä apua Kiinan kansallisille vallankumousvoimille.

Heti vuoden 1925 toukokuun 30. päivän tapahtumien jälkeen (Šanghain työläisten ja ylioppilaiden imperialisminvastainen esiintyminen, joka pani alulle Kiinan kansallisen vallankumouksen) Kominternin TpK:n Puhemiehistö käsitteli Kiinan kysymyksen ja lähetti 17. kesäkuuta sähkeen kapitalistimaiden kommunistisille puolueille. Kominternin TpK:n Puhemiehistö sähköitti:

»Kiinan tapahtumien kehittyessä ja imperialistien, pääasiassa Englannin ja Japanin imperialistien, hyökkäyksen voimistuessa ja kehittyessä avoimeksi aseelliseksi maahanhyökkäykseksi Kominternin ja Profinternin Puhemiehistö päättivät muiden Kiinan taistelevan kansan auttamiseen suunnattujen toimien lisäksi kääntyä Toisen Internationaalin ja Amsterdamin Internationaalin puoleen kehottaen yhteisiin esiintymisiin imperialistien paljastamiseksi sekä hyökkäyksen estämiseksi Kiinaa vastaan. Puhemiehistö kehottaa teitä, että tekisitte kaikkenne saadaksenne työväenjoukkojen yleisen mielipiteen kannattamaan Kiinan kansan taistelu riippumattomuutensa puolesta, järjestämällä yhdessä sosialistien ja puolueettomien työläisten kanssa vastalausekokouksia sekä varojen keräystä ja kehottamalla sosiaalidemokraatteja sekä amsterdamilaisia yhteisiin esiintymisiin. Tunnukset: 1. Imperialistit pois Kiinasta, 2. Purettava Kiinaa häpäisevät sopimukset, 3. Lakkautettava eksterritoriaalisuus, 4. Tyydytettävä lakossa olevien työ-

läisten vaatimukset, 5. Saatettava viipymättä tuomioistuimen eteen vastuulliset Šanghaissa, Hankoussa, Tsingtaossa ynnä muilla paikkakunnilla toimeenpannuista työläisten ja ylioppilaiden ampuemisista.»¹

Kiinan kansan tukeminen edisti sorrettujen ja sortavien maiden imperialisminvastaisten voimien yhteenliittymistä, loi pohjaa Lännen työväenpuolueiden yhteistoiminnalle yhdessä tärkeimmistä konkreettisista kysymyksistä ja oli yhteisrintamataktiikan selvä ilmaus. Kominternin ТрК:n Puhemiehistön esiintyminen osoitti, että Komintern osasi reagoida oikeaan aikaan tärkeimpiin kansainvälisiin tapahtumiin, havaitsi rakoilut vihollisleirissä ja mobilisoida päättävästi voimansa vallankumousliikkeelle avautuneiden mahdollisuuksien hyväksikäyttöön. ТрК:n Puhemiehistön päätös auttoi saamaan satoja tuhansia ihmisiä mukaan liikkeeseen Kiinan kansan auttamiseksi. Kaukainen Kiinan vallankumous »lähestyi» kapitalistimaita ja siitä tuli näiden maiden proletaarien tärkeä asia. Neuvostoliitossa alulle pantu liike, jonka tunnuksena oli »Kädet irti Kiinasta», levisi kautta maailman. Ranskassa, Saksassa, USA:ssa, Englannissa, Itävallassa, Japanissa, Tšekkoslovakiassa, Koreassa, Italiassa, Egyptissä, Turkissa ynnä muissa maissa pidettiin joukkokokouksia, joissa esitettiin vastalause imperialististen valtojen Kiinan sisäisiin asioihin puuttumista vastaan.

Kominternin ТрК:n 6. laajennettu kokous (helmi — maaliskuu 1926) totesi, että Kiinassa leviää »mahtava kansanliike, jonka tunnuksena on maan riippumattomuus ja kansanvalta», ja luonnehti Kiinan työväenluokan »tämän liikkeen alullepanijaksi ja esiteltijäksi».² Kokouksen päätöksessä sanottiin, että kommunistit kannattavat kuomintangia, mikäli se taistelee »ulkomaisia imperialisteja ja koko sotilaallis-feodaalista elämänjärjestystä vastaan, maan riippumattomuuden ja yhtenäisen vallankumouksellisdemokraattisen vallan puolesta».³ Kominternin ТрК tuomitsi jyrkästi Kiinan Kommunistiseen Puolueeseen kuuluvat oikeisto-likvidaatorit, jotka aliarvioivat Kiinan proletariaatin itsenäisiä luokkatehtäviä, sekä ääriivasemmistolaiset, jotka pyrkivät »hyppäämään liikkeen vallankumouksellisdemokraattisen vaiheen yli välittömästi proletariaatin diktatuurin ja neuvostovallan tehtävään».⁴ Kominternin ТрК tähdensi, että Kiinan monimiljoonainen talonpojisto tulee esittämään poikkeuksellisen tärkeää osaa Kiinan vallankumouksen kohtaloissa.

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 2, ед. хр. 40, л. 90.

² Коммунистический Интернационал в документах, стр. 619.

³ Sama, s. 621.

⁴ Sama.

Kominternin TpK:n 7. laajennettu kokous luonnehti Kiinan vallankumouksen imperialisminvastaiseksi, porvarillis-demokraattiseksi vallankumoukseksi, jonka tehtävänä on vapauttaa Kiinan kansa vierasmaisesta sorrosta, yhdistää maa, pystyttää työväenluokan ja talonpoijiston vallankumouksellisdemokraattinen diktatuuri ja ratkaista kysymys maan kansallistamisesta sekä ulkomaiselle pääomalle kuuluvan omaisuuden takavarikoinnista. TpK:n kanta oli se, että Kiinassa oli meneillään vallankumouksen yleisdemokraattinen vaihe, että porvarillis-demokraattinen vallankumous oli vasta kehityksensä alkuvaiheessa, jolloin sen liikevoimina esiintyivät laajan imperialisminvastaisen liittouman muodostavat proletariaatti, talonpoijisto, pien- ja keskivarakas porvaristo sekä osa suurporvaristosta.¹

Kehitellessään taktista linjaa Kiinan vallankumouksen kysymysten ratkaisemiseksi Komintern löysi oikean asenteen moniin tärkeisiin teorian ja käytännön ongelmiin, jotka nousivat ensi kertaa koko mittavuudessaan kommunistisen liikkeen eteen. Komintern ei pitänyt kuomintangia siihen aikaan tavallisena porvarillisena puolueena eikä yleensä tavallisena poliittisena puolueena, vaan poliittisena liittoumana, laajana järjestönä, jonka sisällä taistelivat keskenään erilaiset poliittiset ja luokkavoimat. Komintern antoi merkittävän panoksen marxilaisen ajattelun kehitykseen tähdentämällä, että vuosien 1925—27 Kiinan vallankumous oli alkuvaiheessa luonteeltaan yleiskansallista. Uutena sanana oli myös se, että sotilaallinen tekijä esitti tässä vallankumouksessa tietystä mielesä itsenäistä ja usein ratkaisevaa osaa. Uutta oli myös Kiinan mili-

¹ Josef Stalin teki Kominternin TpK:n 7. laajennetun kokouksen alkuperäisiin Kiinan kysymystä koskeviin teeseihin merkittäviä korjauksia, jotka tekivät nämä teesit paljon realistisemmiksi. Olettaen aivan oikein, että esim. koronkiskontaa ei Kiinan silloisissa oloissa olisi voitu kieltää, hän ehdotti, että teeseihin sisällytettäisiin vaatimuksena »tarmokas taistelu koronkiskontaa vastaan». Vaatimuksen että kommunistit eivät valloittaisi kuomintangin vasemmistosiiven johtoa mekaanisesti, Stalin kehotti korvaamaan sanamuodolla: »kommunistinen vaikutus vasemmistosiipeen ei saa olla mekaanista». Kiinan vallankumouksen tehtäviä koskevassa jaksossa hän kehotti sanoihin »suuryritysten, kaivosten ja pankkien kansallistaminen» lisäämään sanat »jotka ovat luonteeltaan imperialistisia toimilupia» (ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 165, ед. хр. 278, л. 1—2). Kokous otti huomioon korjaukset, joissa kuvastuivat Stalinin näkökannalta kansallisten porvaristopiirien edistykselliset mahdollisuudet.

Tsiang Kai-šekin ja Wang Tsiang-Wein vastavallankumouksellisten vallankaappausten jälkeen Stalin alkoi epäillä yhä enemmän Kiinan, Intian, Indo-Kiinan, Indonesian ja monien muiden sorrettujen maiden kansallisen porvariston edistyksellisiä mahdollisuuksia, mikä kuvastui sitten hänen asenteissaan moniin kansallisen vapautusliikkeen kysymyksiin.

tarismin syvälinen ja täsmällinen luonnehdinta, jonka esitti Kominternin ТрК:n 7. laajennetussa kokouksessa Kiinan kysymystä tutkinut valiokunta. Jo tuohon aikaan esitettiin ajatus päätuki-kohtien perustamisesta Luoteis-Kiinaan, jossa »maahanhyökkäyksen vaara oli pienempi ja jossa tulemme olemaan kosketuksissa Neuvostoliittoon ja voimme saada siltä tukea», kuten Kiinan Kommunistisen Puolueen johto korosti.¹

Kiinan vallankumouksen yleisiä näköaloja arvioidessaan Kominternin ТрК:n 7. kokous totesi, että tämä vallankumous »ei välttämättä luo sellaisia yhteiskuntapoliittisia edellytyksiä, jotka johtaisivat maan kapitalistiseen kehitykseen»². Vallankumouksen voitettua ei perusteta puhtaasti porvarillis-demokraattista valtiota. Valtio »tulee olemaan proletariaatin, talonpojiston ja muiden riistettyjen luokkien demokraattista diktatuuria»³.

Kominternin ТрК:n 7. laajennettu kokous työskenteli aikana, jolloin kansalliset vallankumousarmeijat saivat yhä uusia voittoja imperialistien vaikutusvaltaa tukeneista Kiinan militaristijoukoista. Kokous totesi, että imperialistien maahanhyökkäys Kiinaan voimistuu, että Kiinan olot ovat hyvin omalaatuiset, ja siksi kansallinen vallankumous Kiinassa »eroaa oleellisella tavalla niin Länsi-Euroopan maiden viime vuosisadan klassisista porvarillisista vallankumouksista kuin myös Venäjän vuoden 1905 vallankumouksesta»⁴. Kokouksessa pantiin merkille, että Kiinassa on käynnissä kansalliseen vallankumousliikkeeseen osallistuvien voimien nopea uudelleenryhmittyminen ja että kapitalistisen suurporvariston enemmistö siirtyy väistämättömästi vastavallankumouksen puolelle. Kokous luonnehti agraarikysymyksen »nykytilanteen keskeisimmäksi ongelmaksi»; se hahmotteli konkreettisen vaatimusohjelman, jonka tarkoituksena oli »saada työväenluokan joukot mukaan liikkeeseen ja varmistaa työväenluokan asemaa kansallisessa vallankumouksessa» ja saada talonpojisto vallankumouksen kannalle. Kokous osoitti Kiinan vallankumouksen tärkeimmät yleisdemokraattiset tehtävät ja tähdensi erityisesti, että kommunistien on taisteltava järjestelmällisesti ja päättävästi kuomintangin oikeistolaisia vastaan, jotka yrittävät tehdä kuomintangista porvariston ja tilanherrojen puolueen, ja harjoitettava yhteistyötä kuomintangin vasemmistosiiven kanssa.

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 166, ед. хр. 159, л. 39.

² Коммунистический Интернационал в документах, стр. 672.

³ Sama, s. 673.

⁴ Sama, s. 670.

Vuoden 1926 maaliskuun 20. päivän tapahtumien jälkeen (vastavallankumouksellinen vallankaappausyritys Kuangtungissa Kantonissa), jolloin oli tullut ilmi kansallisten vallankumousarmeijain ylikomentajan antikommunistinen olemus, Kominternin TpK oletti, että Tšiang Kai-šek antaa ennemmin tai myöhemmin iskun Kiinan vallankumouksellisille voimille.¹ Kominternin TpK:n 7. kokouksessa todettiin, että Kiinan vallankumouksen kehityksen ja syvenemisen myötä suurporvaristo tulee siihen johtopäätökseen, että imperialisminvastainen taistelu uhkaa sen etuja, ja silloin se loittonee vallankumouksesta ja yrittää tukahduttaa sen. Kommunistien tehtävänä oli voittaa aikaa vallankumouksen kehittämiseksi, kommunistisen puolueen lujittamiseksi ja vastaiskun valmistamiseksi hyökkäykseen hankkiutuvalle vastavallankumoukselle.

Kuomintangin puolella oli tuohon aikaan ilmeinen ylivoima. Tämä johtui monista syistä. Laajat kansanjoukot luottivat yhä kuomintangiin, joka vasta äsken oli ollut vallankumouksellinen. Monet kannattivat kommunistista puoluetta vain siksi, että se piti tunnuksestaan kuomintangin vallankumouksellisia periaatteita. Suurin osa armeijan komentajista oli kuomintangin johdon määrävän vaikutuksen alaisena. Kiinan Kommunistinen Puolue ei ollut vielä riittävän voimakas antamaan tehokasta vastaiskua vastavallankumouksellisen vallankaappauksen ja sotilasdiktatuurin kannattajille. Huomattavaa osaa esitti myös se, että Kiinan Kommunistisen Puolueen pääsihteeri Tšeng Tu-siu, joka oli jo vuosina 1921—24 vastustanut Kominternin linjaa, alkoi keväällä ja kesällä 1927 kallistua tuntuvasti oikeisto-opportunistisiin suuntiin, jotka heikensivät valppautta kuomintangin oikeistolaisen johdon suhteen. Kiinan Kommunistinen Puolue oli sitä paitsi tekemisissä sellaisen kokeneen ja julman vihollisen kuin Tšiang Kai-

¹ Toimiessaan liitossa kommunistisen puolueen kanssa kuomintangin johto korosti, että »kuomintangin on oltava läheisessä kosketuksessa maailmanvallankumouksen esikuntaan», että sille »on tarpeen Kominternin johto», että »kuomintangin suurimpana toivomuksena on saada aikaan läheisemmät suhteet Kominterniin». Kuomintangin Toimeenpaneva Komitea ehdotti, että kuomintang olisi liittynyt Kominterniin (Kominternin hylkäsi tämän ehdotuksen). Toisin sanoen kuomintangin johto yritti kovasti »värjätä» kommunismin värisiksi». On sanottava aivan selvästi, että Kominternissa ei ollut milloinkaan vähäisimpiäkään epäilyksiä sen suhteen, että kuomintang oli kansallis-vallankumouksellinen eikä kommunistinen järjestö. Opposition hyökkäilyt tämän johdosta olivat kerrassaan perättömiä (ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 165, ед. хр. 66, л. 31—33; ф. 514, оп. 1, ед. хр. 236, л. 2—3; 141—144).

šekin kliin kanssa, joka ei ollut vielä lähimainkaan menettänyt joukkojen kannatusta.¹

Tarkastellessaan tilannetta, joka oli muodostunut Kiinassa sen jälkeen, kun Tšiang Kai-šek oli suorittanut vastavallankumouksellisen vallankaappauksen Šanghaissa, Kominternin TpK:n 8. kokous (toukokuu 1927) totesi, että Wuhanin vasemmisto-kuomintangilainen hallitus, joka edusti vallankumouksen liikevoimia — talonpoikia, työläisiä, käsityöläisiä ja keskivarakkaan porvariston osaa — vallankumouksen uudessa vaiheessa, saattoi esittää vallankumouksellista osaa, mikäli se asetti päättävästi suunnakseen »joukkoihin lähentymisen». Tämän mukaisesti Kiinan Kommunistisen Puolueen oli määriteltävä taktinen suuntansa. Puolueen oli osallistuttava vasemmisto-kuomintangilaiseen hallitukseen ja järjestettävä mahtava joukkojen painostus, joka olisi sysännyt tämän hallituksen vallankumouksen tielle. Sitä paitsi oletettiin, että Wuhanista tulisi vallankumouksellisia voimia puoleensa vetävä keskus ja että Wuhanin hallituksen jäsenet pystyvät antamaan vastaiskun vallananastaja Tšiang Kai-šekille, joka oli pystyttänyt sotilasdiktatuurinsa Šanghain. Näin ei kuitenkaan tapahtunut. Heinäkuussa 1927 Wang Tšing-Wein johtama Wuhanin hallitus, joka vasta hiljan oli syyttänyt Tšiang Kai-šekia kavalluksesta, katkaisi välinsä kommunisteihin, alkoi vainota heitä ja hajotti lopullisesti imperialisminvastaisen rintaman Kiinassa.

Tällaisissa oloissa kuomintang muuttui lopullisesti entisestä kansallis-vallankumouksellisesta puolueesta porvarillis-militaristisen kansanvastaisen kastin valvomaksi yhdistykseksi. Tämä muutos, johon liittyi työtätekeviin ja ennen muuta kommunisteihin kohdistettu raivoisa terrori, oli yksi niistä seikoista, joiden perusteella Komintern teki johtopäätöksen, että sorrettujen maiden kansallisella porvaristolla ei ole merkitystä imperialismia vastaan taistelevana voimana.

Se että Komintern yliarvioi tiettyssä määrin KKP:n voimat keväällä ja kesällä 1927, voidaan ymmärtää, kun otetaan huomioon, että vuonna 1921 puolueessa oli 30 jäsentä, mutta maaliskuuhun 1927 puolueesta oli tullut joukkojärjestö ja vaikutusvaltainen

¹ Myöhemminkään, Tšiang Kai-šekin huhtikuussa 1927 toimeen paneaman vallankaappauksen jälkeen, Komintern ei luopunut siitä näkökannastaan, että ainoana oikeana suuntana oli Kiinan kaikkien imperialisminvastaisten voimien yhteenliittäminen ja että Tšiang Kai-šekin vallankaappaus kävi mahdolliseksi ennen muuta siksi, että vastavallankumouksen puolella oli ylivoima. Komintern totesi samalla että Kiinan Kommunistisen Puolueen virheet johtuivat huomattavassa määrin sen nuoruudesta ja kokemuksen puutteesta (ЦПА ИМЛ. ф. 495, оп. 166, ед. хр. 186, л. 8—9).

poliittinen voima. Puolueessa oli tuolloin noin 58 000 jäsentä, joista 53,8% työläisiä, 18,7% talonpoikia, 19,1% sivistyneistön edustajia ja 3,1% sotilaita.¹ Puolueen vaikutuksen alaisina olivat huomattavia työväenjoukkoja yhdistävät ammattiliitot sekä lukuisat talonpoikašliitot. Puolue oli maan aktiivisin vallankumouksellinen voima.

Opposition mielestä kommunistisen puolueen olisi tämän »perusteella» pitänyt tehdä vallankaappausyritys, mutta Komintern hylkäsi tämän seikkailuhankkeen ja oli sillä kannalla, että KKP:n piti nostaa laajoja kansanjoukkoja imperialisminvastaiseen, feodalisminvastaiseen vallankumoukseen ja käydä valtataistelua yhteisrintaman puitteissa. Toisin sanoen Kiinan vallankumouksen kysymyksissä Komintern ja oppositio olivat aivan vastakkaisella kannalla.

Trotskilais-zinovjevilainen oppositio hyökkäili jatkuvasti ja kiivaasti Kominternin TPK:n suuntaa vastaan, jona oli Kiinan kaikkien imperialisminvastaisten voimien liittäminen yhteen kommunistisen puolueen johdolla. Kiinan vallankumouksen ongelma oli tekosyy, jonka varjolla oppositio vastusti Kominternin ja NKP(b):n päälinjaa. Myöhemmin oppositio yritti käyttää samoihin tarkoituksiinsa Kiinan vallankumouksen tappiota.

Kiinan kysymyksessä oppositio katsomukset olivat seuraavallaiset. Oppositio tulkitsi väärin Kominternin johtopäätöksen, että sorretuissa maissa on tuettava vallankumouksellisia kansallisiikkeitä, ja selitti, että suuntana on eroaminen niistä imperialisminvastaisista voimista, jotka eivät ole kommunistisia. Sen mielestä Kiinan vallankumous ei periaatteessa eronnut Venäjän vuoden 1905 vallankumouksesta luokkavoimien sijoittumisen ja niiden luonteen kannalta. Se julisti lähitulevaisuuden asiaksi vallankumouksen kehittymisen sosialistiseksi. Sun Jat-senin oppia oppositio piti pohjaltaan taantumuksellisena ideologiana eikä laajoja työtekeviä joukkoja eteenpäin, ideologian korkeammalle asteelle johtavana askeleena, jona Komintern piti sitä. Ajatuksen monien luokkien etuja edustavan hallituksen perustamisesta oppositio julisti »nonsensiksi», »marxilaisuudesta luopumiseksi». Kuomintangin se luonnehti tavalliseksi porvarilliseksi puolueeksi, joka oli vain »naamiotunut» vallankumoukselliseksi, mutta ei milloinkaan ollut kannattanut vallankumousta. Trotskilais-zinovjevilainen oppositio vaati, että Kiinassa olisi vallankumouksen siirtymävaiheista piittaamatta perustettu viipymättä vallanelimiksi neuvostot ja ennen kaikkea työläisten edustajien neuvostot. Opposition edustajat vetosivat

¹ ЦПА ИМЛІ, ф. 495, оп. 166, ед. хр. 159, л. 42.

tällöin kaksinaamaisesti II kongressin päätöksiin, joissa asetettiin kysymys poliittisten joukkojärjestöjen — työtätekevien neuvostojen ja riistettyjen neuvostojen — perustamisesta. Toisin sanoen oppositio vaati, että Kiinassa olisi porvarillis-demokraattisen vallankumouksen vaihetta huomioon ottamatta ryhdytty viipymättä taisteluun proletariaatin diktatuurin puolesta. Oppositio hylkäsi kuomintangin agrariohjelman, jonka toteuttaminen olisi saattanut myötävaikuttaa kansanjoukkojen asettumiseen kommunistisen puolueen kannalle ja kuomintangin johtoa vastaan, koska se sabotoi tätä ohjelmaa. Oppositio yritti saada Kominternin jouduttamaan agrarivallankumousta kautta koko Kiinan.

Tšiang Kai-šekin vastavallankumouksellisen vallankaappauksen jälkeen huhtikuussa 1927 oppositio väitti, että kuomintangin oikeistolaiset saadaan nujerretuksi lähiaikoina ja Kiinassa pystytetään »proletariaatin, talonpojiston ja kaupunkilaisköyhälistön diktatuuri». Jälleen esitettiin tunnus »neuvostot kaikkialle mihin vain ne voidaan perustaa ja ennen kaikkea työväestön asuttamille alueille»¹. Oppositio vaati perusteettomasti häätämään Wuhanin vasemmisto-kuomintangilaisesta hallituksesta kaikki ne, jotka vastustivat neuvostojen tunnusta.

Tämän ohjelman toteuttaminen olisi johtanut Kiinan Kommunistisen Puolueen hajoamiseen jo vallankumouksen varhaisvaiheessa ja sitä paitsi se olisi supistanut jyrkästi vallankumouksen mittavuutta, minkä kommunistit olivat saaneet aikaan toimimalla pitkän aikaa kärkijoukkona kansallisessa yhteisrintamassa. Kiinan vallankumous ei olisi kehittynyt joukkoliikkeen tasolle.

Samaan aikaan kun Komintern yritti saada yhä laajemmat kansanjoukot yleisdemokraattisin tunnuksin mukaan vallankumoustaisteluun, jotta ne olisivat taistelun kulussa vakuuttuneet, että kommunistisen puolueen politiikka on oikeaa, Trotski piti pilkkanaan johtopäätöstä joukkojen omakohtaisen poliittisen kokemuksen suuresta merkityksestä. Trotski kuvasi Kominternin asennetta seuraavasti: »Kuomintangin vanhoillinen kansallisen porvariston hallitus, Tšiang Kai-šekin sotilasdiktatuuri, lyhyesti sanoen jokainen omistavien ja hallitsevien luokkien perustama instituutio, joka on vallankumouksellisen joukkoliikkeen esteenä, muuttuu tämän teorian mukaan suureksi historialliseksi askeleeksi, vaiheeksi, johon politiikkaamme on mukautettava niin kauan kunnes 'joukot itse' kaatavat tuon esteen.»² Historia teki armotonta pilkkaa Trotskista: Tšiang Kai-šekin diktatuurin kumoamiseen tarvittiin

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 166, ед. хр. 187, л. 157.

² ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 166, ед. хр. 196, л. 151.

monia vuosia jatkunutta taistelua ja kompromisseja; yritykset saavuttaa tämä tavoite ilman »itse joukkoja» johtivat vain tapioihin.

Komintern hylkäsi päättävästi opposition tyrkyttämän taktisen linjan. Kiinan vallankumouksen ongelmia koskevien äärivasemmistolaisien seikkailuhenkisten katsomusten murskaamisessa esiti huomattavaa osaa Josef Stalin, joka osallistui aktiivisesti Kiinan kysymyksen käsittelyyn Kominternin TPK:ssa sekä vastaavien asiakirjojen laadintaan ja Kominternin Kiinan-politiikan perussuuntien määrittelyyn.

Kominternin TPK tarkasteli 9. kokouksessaan (9.—25. helmikuuta 1928) tilannetta, joka oli muodostunut Kiinassa vallankumouksellisten voimien vuonna 1927 kärsimän tappion jälkeen. Komintern totesi, että »työläisten ja talonpoikien laajan vallankumousliikkeen ensimmäinen nousu» päättyi raskaaseen tappioon; että »nykyään ei ole vielä havaittavissa vallankumouksellisen joukkoliikkeen uutta mahtavaa yleiskansallista nousua»; että porvarillis-demokraattisen vallankumouksen taloudelliset, kansalliset ja luokkatehtävät ovat vielä ratkaisematta; että olisi väärin olettaa Kiinan vallankumouksen kehittyneen jo sosialistiseksi tai pitää sitä »permanenttina» vallankumouksena. »Pyrkimys hypätä vallankumouksen porvarillis-demokraattisen vaiheen yli ja pitää sitä samalla 'permanenttina' vallankumouksena olisi samanlainen virhe kuin se, jonka Trotski teki vuonna 1905. Tämä virhe on semmitenkin vahingollinen, että tällainen kysymyksenasettelu sulkee pois Kiinan vallankumouksen suurimman kansallisen erikoisuuden, sen että se on puolisiirtomaan vallankumous.»¹

Kokouksessa todettiin myös, että Kiinan vallankumousliike kehittyi tavattoman epätasaisesti. »Nykyiselle ajankohdalle on tunnusomaista myös se, että samaan aikaan kun joissakin maakunnissa talonpoikaisliike kehittyi edelleen, monissa teollisuuskeskuksissa tyrehtynyt ja julman valkoisen terrorin puristukseen joutunut työväenliike kokee tietynlaista lamakautta.» Siten Komintern pani jo vuoden 1928 alussa merkille sen Kiinan vallankumouksen poikkeuksellisen tärkeän erikoisuuden, joka myöhempinä vuosina määrsi monessa suhteessa vallankumouksen kehityssuunnan.

Tuolla kaudella Kominternin TPK katsoi Kiinan kommunistien perustehtäväksi miljoonaisten työläis- ja talonpoikaisjoukkojen vetämisen mukaan taisteluun, työläisten ja talonpoikien poliittisen valistuksen, heidän järjestämisensä tukemaan puoluetta ja sen tunnuksia ja heidän jokapäiväisen taistelunsa johdon. Kominternin

¹ Коммунистический Интернационал в документах, стр. 763.

TpK piti välttämättömänä, että kommunistinen puolue työskentelisi kuomintangilaisissa ammattiliitoissa; »neuvostojen hallitsemilla talonpoikaisalueilla» se piti kommunistisen puolueen päätehtävänä agraarivallankumouksen toimeenpanoa ja Punaisen Armeijan joukko-osastojen perustamista siinä tarkoituksessa, että niistä muodostettaisiin myöhemmin yleiskiinalainen Punainen Armeija. TpK kehotti Kiinan Kommunistista Puoluetta valmistelemaan maaseudun ja kaupunkien yhteisiä koordinoituja esiintymisiä.

Kominternin TpK luonnehti Kantonin kapinan (joulukuu 1927) »proletariaatin sankarilliseksi yritykseksi perustaa neuvostovalta Kiinassa». Samalla se pani merkille kapinassa esille tulleet vakavat virheet: riittämätön valmistelutyö työläisten, talonpoikien ja sotilaiden keskuudessa, väärä asennoituminen työläisiin, jotka olivat kuomintangilaisten ammattiliittojen jäseniä, ja se että yleiskiinalainen puoluekeskus ei ollut tietoinen Kantonin tapahtumista. »Näistä johdon virheistä huolimatta Kantonin kapinaa on pidettävä Kiinan työläisten suuren sankaruuden esikuvana, ja työläisille kuuluu oikeutetusti Kiinan suuren vallankumouksen historiallinen hegemonia.»¹ Komintern varoitti Kiinan kommunisteja putschismista, »kapinaleikistä».

Komintern suositteli kommunistisen puolueen tunnuksiksi tilanherrojen maiden takavarikoimisvaatimusta, kahdeksantuntisen työpäivän voimaan saattamista, Kiinan kansallista yhdistämistä ja vapauttamista imperialismin ikeestä, olemassaolevan vallan kukistamista sekä proletariaatin ja talonpoijiston diktatuurin pysyttämistä ja neuvostojen perustamista. Kiinan kysymyksessä Komintern oli muuttanut poliittista linjaansa ja alkanut kannattaa neuvostojen perustamista proletariaatin ja talonpoijiston vallankumouksellisdemokraattisen diktatuurin elimiksi. Muutoksen oli aiheuttanut uusi tilanne, joka oli muodostunut sen jälkeen, kun kuomintangin johto oli tehnyt kavalluksensa ja kun vuosien 1925--27 vallankumous oli kärsinyt tappion, sekä se että tuohon aikaan ei ollut edellytyksiä laajan imperialisminvastaisen kansallissrintaman perustamista varten.

Komintern ja Indonesian Kommunistinen Puolue

Kominternin politiikka Indonesian vapautusliikkeessä ja kommunistisessa liikkeessä oli havainnollisena osoituksena siitä, että Komintern noudatti oikeaa taktista linjaa kansallisuus- ja siirto-maakysymyksessä.

¹ Коммунистический Интернационал в документах, стр. 766.

Heti 5. kokouksen päätyttyä Kominternin TpK lähetti Indonesian kommunisteille kokouksessa hyväksytyyn päätöslauselman ja oheisti lisäselitykset. Kominternin TpK tähdensi, että »Sarekat Rakjat on koostumuksensa ja ideologiansa puolesta pikkuporvarillinen järjestö ja sellaisena sen on omaksuttava kansallisen vapautuksen ohjelma eikä kvasikommunistista ohjelmaa». ¹

Kominternin TpK vastusti Indonesian Kommunistisen Puolueen joulukuun (1924) konferenssin päätöstä laajoja talonpoikaisjoukkoja yhdistävän Sarekat Rakjat -järjestön hajalle laskemisesta. Kominternin TpK kirjoitti: »Kansainvälisen kommunistisen liikkeen kokemus on osoittanut, että maailmassa ei ole ainuttakaan maata, jossa proletariaatti voisi luottaa taistelunsa menestymiseen ilman talonpoikien enemmistön aktiivista kannatusta... Siksi on aivan selvää, että pitkitätte moniksi vuosiksi vallankumousta, jos kieltäydytte johtamasta Indonesian talonpoijiston taistelua hollantilaisia imperialisteja vastaan.» ²

Vaikka Indonesian Kommunistisen Puolueen johto, jossa siihen aikaan vallitsivat vasemmistolahkolaiset suunnat, hyväksyikin muodollisesti TpK:n päätöslauselman, se ei kuitenkaan noudattanut Kominternin ohjeita, vaan jatkoi entistä politiikkaansa.

Kominternin TpK lähetti Indonesian Kommunistiselle Puolueelle toisen kirjeen, jossa arvosteltiin vakavasti tämän lahkolaishenkisiä virheitä sekä sitä, että tämä puolue ei ymmärtänyt talonpoijiston osuutta vallankumouksessa eikä halunnut yhdistää työtätekevien jokapäiväisistä vaatimuksista käytävää taistelua poliittiseen taisteluun.

Indonesian Kommunistisen Puolueen johto piti Kominternin neuvoja »tarpeettomina ohjeina». Se ei ottanut huomioon niitä raskaita seuraamuksia, joita puolueelle aiheutti kansallisen vallankumousjärjestön Sarekat Rakjatin lakkauttamiseen otettu suunta. Puolueen johto piti joukkojen todellisena toimintavalmiutena epätoivoa, jota aiheuttivat hollantilaisten siirtomaorjuuttajien vuonna 1926 jyrkästi tehostamat vainotoimenpiteet. Johto siirtyi kiihkovalankumoukselliselle kannalle, ja siitä koitui myöhemmin raskaita seuraamuksia puolueelle.

Kesällä 1926 Kominterniin saapui Indonesian Kommunistisen Puolueen Keskuskomitean valtuuskunta. Se saattoi TpK:n tietoon, että vuoden 1925 lopulla Solossa (Keski-Jaava) pidettiin puolueen suurimpia jaostoja edustaneiden Keskuskomitean jäsenten, Sarekat Rakjat -järjestön ja eräiden ammattiliittojen

¹ ЦПА ИМЖИ, коллекция необработанных документов.

² Sama.

edustajien neuvottelukokous. Neuvottelukokous totesi, että »puolue tuntee olevansa riittävän voimakas noustakseen laajaan vastarintaan ja kapinaan taantumusta vastaan»¹. Valtuuskunta ilmoitti Kominternin TpK:lle, että Indonesiassa on 8000 kommunistisen puolueen jäsentä, 101 000 Sarekat Rakjat -järjestön jäsentä ja Indonesian Kommunistisen Puolueen valvonnassa on 9 ammatillista keskusjärjestöä, joihin kuuluu 23 000 työläistä ja toimihenkilöä.

Kominternin TpK otti 22. heinäkuuta vastaan Indonesian Kommunistisen Puolueen valtuuskunnan. TpK:n edustajissa herätti syvää huolestusta kysymys, vallitsiko Indonesiassa tosiaan vallankumouksellinen tilanne, josta valtuutetut ilmoittivat, samoin kuin myös tulevan esiintymisen poliittinen ohjelma. Jälkimmäisestä kysymyksestä ei ollut selvyyttä valtuuskunnallakaan. »Mukaamme lähtee koko väestö, ja sen jälkeen laadimme poliittisen ohjelman. Kun koittaa aika, otamme tietysti vallan käsiimme, jos olemme valmiit», valtuutetut sanoivat. Valtuuskunnan mielestä kapinan voitto oli taattu.²

Elokuussa Indonesian Kommunistisen Puolueen Keskuskomitean edustajat tapasivat Josef Stalinia, joka oli Kominternin TpK:n jäsen. Valtuuskunta ilmoitti, että Indonesiassa vallinnut tilanne oli suotuisa vallankumoukselliselle joukkoesiintymiselle. Stalin sanoi epäilevänsä, että kapina olisi valmisteltu, ja samalla korosti, että olisi toivotonta yrittää harpata vallankumouksen kansallis-demokraattisen vaiheen yli. Kun valtuuskunta tutustui syyskuussa 1926 Indonesian kysymystä koskevaan Kominternin TpK:n päätöslauselman luonnokseen, jonka peruskohdat kävivät yhteen Stalinin johtopäätösten kanssa, se suhtautui jyrkän kielteisesti tähän asiaan.

Kominternin TpK:n hyväksymässä Indonesian kysymystä koskevassa päätöslauselmassa sanottiin, että Indonesian Kommunistisen Puolueen tärkeimpiä tehtäviä on maansa kaikkien kansallissuostuksellisten ainesten yhteenliittäminen ja kansallisen yhteisrintaman perustaminen, mutta IKP:n on säilytettävä täydellinen järjestöllinen ja poliittinen itsenäisyytensä. Kominternin suositteleman toimintaohjelman keskeisimpänä kohtana oli maan riippumattomuuden vaatimus.

Kun marraskuussa 1926 puhkesi kapina alankomaalaisia siirtomaajorjuuttajia vastaan, Komintern järjesti proletariaatin ja laajojen työtätekevien kerrosten solidaarisuusliikkeen sankarillisten kapinallisten tukemiseksi. Komintern paljasti koko maailmalle

¹ ЦПА ИМЛ, коллекция необработанных документов.

² Sama.

Indonesian kansan pyövelit ja osoitti, että Indonesian Kommunistinen Puolue taistelee kärkeijoukkona maansa vapauttamiseksi siirtomaasorosta. Myöhemmin Komintern antoi suurta apua Indonesian kommunisteille puolueen uudelleenrakentamisessa, sillä kapinan kukistuessa puolue oli lyöty hajalle. Komintern kannatti monesti myös Indonesian ei-proletaarisia imperialisminvastaisia voimia, jotka olivat yhä enemmän taipuvaisia perustamaan yhteisrintaman kommunistien kanssa, sitä mukaa kuin vallankumouksellisdemokraattinen siipi konsolidoitui ja sen vaikutus levisi.

Imperialisminvastaisen liiton perustaminen

Tuolla kaudella havaittavissa ollut kansallisen vapautusliikkeen nousu aktivoi imperialisminvastaisia voimia.

Jo helmikuussa 1926 imperialisminvastaisten järjestöjen edustajat perustivat Berliinin konferenssissa taisteluliiton siirtomaasortoa vastaan. Konferenssi päätti myös kutsua koolle sorrettujen kansojen edustajien kansainvälisen kongressin. Konferenssin nimeämä järjestelytoimikunta valitsi kongressin pitopaikaksi Brysselin ja ehdotti päiväjärjestykseen seuraavat kysymykset: imperialistien siirtomaapolitiikka ja sen vaikutus siirto- ja puoli-siirtomaihin; sorrettujen kansojen vapautusliike sekä imperialististen maiden työväenliikkeen ja edistyksellisten järjestöjen sille antama apu; kansallisen vapautusliikkeen ja työväenliikkeen yhteistoiminta siirtomaissa ja imperialistisissa maissa; siirtomaasortoa ja imperialismia vastustavan vakituisen kansainvälisen järjestön perustaminen kaikkien maiden kansallisen vapautusliikkeen ja työväenliikkeen yhdistämiseksi.

Brysselissä avattiin 10. helmikuuta 1927 kansainvälinen kongressi siirtomaasorron ja imperialismia vastustamiseksi. Kongressin työhön osallistui 137 edistyksellisen järjestön 152 valtuutettua 37 maasta. Valtuutetut olivat sorrettujen kansojen lähetettä sekä kapitalistimaiden työväenluokan ja sivistyneistön edustajia.

Tärkeimpiin kongressin hyväksymiin asiakirjoihin kuului Englannin, Intian ja Kiinan valtuustojen yhteisesti ehdottama päätöslauselma.

Päätöslauselmassa esitettiin imperialististen maiden työväenluokan velvollisuudet kansallista vapautusliikettä kohtaan: on taisteltava rinta rinnan sorrettujen kansojen kanssa niiden täydellisen vapautuksen puolesta; äänestettävä siirtomaakansojen tukahduttamiseen ja siirtomaajärjestelmän säilyttämiseen tarkoitettuja mää-

rärahoja vastaan; paljastettava imperialistien politiikka ja »saatava aikaan vapautuminen luokkataisteluoopin mukaisesti»¹. Päätöslauselmassa vaadittiin, että kaikki ulkomaiset asevoimat vietäisiin viipymättä pois Kiinasta. Intiaa koskevassa päätöslauselmassa kongressi kannatti päättävästi Intian täydellistä vapauttamista vierasmaisesta sorrosta ja lausui uskovansa siihen, että muiden maiden työväenluokka ja koko kansa ryhtyy tarvittaviin toimiin estääkseen sotajoukkojen kuljetuksen Intiaan. Kongressi tuomitsi siirtomaorjuuttajien edesottamukset Syyriassa.

Kansainvälinen Työväenapu -järjestön Keskuskomitean pääsihteeri Willi Münzenberg teki alustuksen, jonka mukaisesti päätettiin perustaa »Liiga imperialismia ja siirtomaasortoa vastaan ja kansallisen riippumattomuuden puolesta». Liigan jäseninä saattoivat olla kaikki järjestöt, puolueet, ammattiliitot ja erilliset henkilöt, jotka taistelivat kapitalistista ja imperialistista herruutta vastaan, kaikkien kansakuntien itsemääräämisoikeuden, kaikkien kansojen kansallisen vapauden ja kaikkien rotujen tasa-arvoisuuden puolesta ja tunnustivat Brysselin kongressin päätökset.

Kongressi julkaisi manifestin »Kaikille sorretuille kansoille ja luokille». »Kongressiin kokoontuneet kaikkien maanosien sorrettujen kansojen ja työväenluokan edustajat solmivat keskenään veljesliiton alkeellisten oikeuksiensa ja kehityksensä turvaamiseksi.» Kongressi kehotti: »Sorretut kansat ja sorretut luokat, liitytkää yhteen!»² Pravda kirjoitti 16. helmikuuta 1927, Brysselin kongressin aikana: »Mitkään huudot eivät pysty vaimentamaan tunnusta: 'Kaikkien maiden proletaarit ja maailman sorretut kansat, liitytkää yhteen!'».

Komintern piti liigaa erilaisten imperialisminvastaisten voimien yhteisrintamajärjestönä ja myötävaikutti kaikin mahdollisin tavoin sen työhön.

Liiga oli kansainvälisen työväenluokan, kapitalistimaiden edistysmielisen sivistyneistön sekä Aasian, Afrikan ja Latalalaisen Amerikan siirtomaiden ja epäitsenäisten maiden kansojen ensimmäinen laaja imperialisminvastainen yhteisrintamajärjestö. Siihen liittyi suuri määrä kaikkien maanosien poliittisia, ammatillisia, kulttuurillisia ja yhteiskunnallisia järjestöjä.

Heinäkuussa 1929 Georgi Dimitrov kirjoitti: »Kansainvälinen imperialisminvastainen liiga perustettiin järjestöksi, joka taistelee

¹ Das Flammenzeichen vom Palais Egmont. Offizielles Protokoll des Kongresses gegen koloniale Unterdrückung und Imperialismus. Brüssel, 10—15 Februar 1927. Berlin 1927, S. 52.

² Das Flammenzeichen vom Palais Egmont, S. 243—250.

imperialismia vastaan pääasiassa suurissa siirto- ja puolisiirtomais-
sa. Se ulottuu myös Balkaneille ja laajentaa kansojen yhteisrinta-
maa Balkanin niemimaalta Kiinaan ja Intiaan, Latinalaiseen Ame-
rikkaan, Syyriaan, Marokkoon, Egyptiin, Afganistaniin, Iraniin
jne. imperialisminvastaiseksi maailmanrintamaksi.»¹

Kominternin toiminta neuvostovastaisen sodanvaaran voimistuessa

Kominternin TPK:n 8. kokouksessa olivat keskeisimpinä kysy-
myksinä Kommunististen Internationaalin tehtävät taistelussa sotaa
ja sodanvaaraa vastaan sekä Kiinan vallankumouksen ongelmat.

Keväällä 1927 imperialististen valtioiden hallituspiirit panivat
toimeen kokonaisen sarjan provokaatioita neuvostomaata vastaan.
Englanti esitti tuohon aikaan toimekkainta osaa kansainvälisessä
neuvostovastaisessa kampanjassa. Muutama sata militaristisen vir-
kavallan santarmia ja sotilasta hyökkäsi 6. huhtikuuta 1927 Neu-
vostoliiton täysivaltaisen edustuston kimppuun Pekingissä ja teki
lähetystön työntekijäin ruumiintarkastuksen. Tämän provokaation
oli järjestänyt Englannin tiedustelupalvelu. Väärennettyjen asia-
kirjojen perusteella, jotka oli muka löydetty tarkastuksessa,
Englannin hallitus päätti syyttää Neuvostoliittoa Kiinan sisäisiin
asioihin puuttumisesta ja provosoida aseellisen selkkauksen Neu-
vostoliiton ja Pohjois-Kiinan militaristien välille. Samaan aikaan
piiritettiin Neuvostoliiton konsulaatti Šanghaissa. Muutaman päi-
vän kuluttua Tšiang Kai-šek teki sotilaallisen vallankaappauksen
ja antoi siten raskaan iskun Kiinan vallankumouksellisille voi-
mille.

Heti kun Kominternin TPK sai tiedon Pekingin provokaatiosta,
Poliittinen sihteeristö lähetti kommunistisille puolueille seuraavan
sähkeen: »Neuvostoliiton lähetystön murskaaminen Pekingissä,
vangitsemiset, pahoinpitelyt ja englantilaisten toimeenpanema
konsulaatin piiritys Šanghaissa on tehty diplomaattikunnan luvalla.
Ei ole epäilystäkään, että salaliiton on järjestänyt Englanti,
joka provosoi sotaa Neuvostoliittoa vastaan. Imperialistit valloitta-
vat Kiinan satamia. Tilanne on äärimmäisen jännittynyt. Sota Kii-
nan vallankumousta vastaan on alkanut, ja sota uhkaa myös Neu-
vostoliittoa. Kaikki kommunistiset puolueet ovat velvolliset
nostamaan liikkeelle mahdollisimman laajat joukot ja käyttämään
hyväkseen kaikkia apujärjestöjä sekä nuorisoa. On ehdottoman

¹ Г. Димитров. Избранные произведения. М., 1957, т. 1, стр. 310.

tarpeellista järjestää mitä pikimmin englantilaisvastaisia joukkomielenosoituksia, mikäli mahdollista Englannin lähetystöjen ja konsulaattien edustalle. On tehtävä kyselyjä parlamenteissa ja vaadittava hallitukselta selviä kannanottoja, missä se käy mahdolliseksi.»¹ Sodan vaaran uhatessa Komintern pani liikkeelle koko maailman kommunistit. Kommunistit panivat alulle työtätekevien sodanvastaisia joukkoesiintymisiä.

Taantumukselliset eivät lopettaneet provokaatioitaan. Englannin poliisi tunkeutui 12. toukokuuta Neuvostoliiton kauppavaltuuston ja englantilais-neuvostoliittolaisen osakeyhtiön huoneistoon Lontoossa. Provokaattorit etsivät 4 päivää tuloksettomasti »kompromettoivia asiapapereita». Pian sen jälkeen Englannin hallitus katkaisi diplomaattiset suhteet Neuvostoliittoon. Kymmenen päivää myöhemmin Varsovassa murhattiin Neuvostoliiton täysivaltainen edustaja Pjotr Voikov. Murhaaja oli valkokaartilainen, mutta jäljet johtivat taaskin Lontooseen. Kansainvälinen tilanne kiristyi jatkuvasti.

Työväenluokan oli torjuttava uuden imperialistisen sodan vaara. Kominternin TpK:n 8. kokouksen päätöslauselmassa sanottiin: »Koko maailman työväenjoukkojen on oltava varuillaan enemmän kuin milloinkaan. Kaikkien maiden kommunistien on liitettävä tiiviimmiksi rivinsä ja mobilisoitava kaikki voimansa, sillä Kiinassa on jo alkanut sota ja Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton vastainen sota on valmisteilla.»²

Imperialistien suunta sodan sytyttämiseen toi mukanaan fasisitiset ja terroristiset menetelmät työväenluokan painostamiseksi ja »kansainvälisti» nämä menetelmät, kuten TpK:n 8. kokouksessa todettiin. »Käydäkseen sotia kapitalismi tarvitsee 'rauhoitettun selustan'. Nykyaikainen sota vaatii joukkoittain rintamamiehiä ja lisäksi valtavat tehdastyöläisten armeijat, jotka palvelevat jätti-läismäistä sotakoneistoa. Ihmisistä tehdään tämän koneiston ruuveja, heidän taistelutahtonsa tukahdutetaan.»³

Kun kansainvälinen imperialismi valmisteli »ristiretkeä» Neuvostoliittoa vastaan, oikeistososiaalidemokraatit paheksuivat imperialistisen politiikan »äärimmäisyyksiä», mutta eivät ryhtyneet mihinkään vakaviin toimiin sitä vastaan. Siksi oikeistososiaalidemokraattien asenne herätti suuttumusta vallankumouksellisissa työläisissä. TpK:n kokouksen päätöksissä sanottiin, että sodan ideologisen valmistelun olivat ottaneet huolekseen sosiaalidemokraatit ja Sosialistinen Työväeninternationaali, joka Marseille'n

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 3, ед. хр. 18, л. 2.

² Коммунистический Интернационал в документах, стр. 699.

³ Sama, s. 703.

kongressissaan oli julistanut, että »maailman bolševismi» on rauhan suurin uhka. Komintern kehotti jaostojaan luopumaan sodanvaaran aliarvioinnista.

Porvarillinen lehdistö alkoi työtätekevien kansallistunteisiin demagogisesti vedoten huutaa, että taistellessaan Neuvostoliittoa uhkaavaa sodanvaaraa vastaan Komintern ajaa »Neuvostoliiton etuja». Tietoiset työläiset ymmärsivät kuitenkin, että puolustaes- saan Neuvostoliiton sosialistisia saavutuksia he puolustavat maailmanvallankumouksen päälinnaketta, kansainvälisen kommunisti- sen liikkeen tukea, suurinta imperialisminvastaista voimaa ja siten palvelevat kansojensa todellisia kansallisia etuja.

Kominternin TpK:n 8. kokouksen oli palattava jälleen kysy- mykseen trotskilaiden lakkaamattomasta ryhmäkuntatoiminnasta. Trotski esiintyi monta kertaa kokouksessa parjaten Kominternia ja NKP(b):tä. Hän vaati, että on luovuttava yhteisrintamaktii- kasta. Opposition päämies »havaitsi» jälleen kapitalismin vakaan- tumisen päättyneeksi. Kokouksessa tämä väite osoitettiin perus- teettomaksi sekä kommunistisia puolueita ja työväenluokkaa har- hauttavaksi. Porvarillinen propaganda yhtyi Trotskin ja hänen kan- nattajiensa hyökkäilyihin Kominternia ja NKP(b):tä vastaan ja käytti laajalti näitä hyökkäilyjä neuvostovastaisessa parjauk- sampanjassaan. Trotski esiintyi kokouksessa yksinomaan ryhmä- kuntansa tarkoitusperiä ajaakseen. Kokouksen päätöksessä Trots- kin ja hänen kumppaneidensa esiintymiset luonnehdittiin »yksi- näisten poliittisten rintamakarkureiden epätoivoiseksi taisteluksi koko maailman kommunistien rintamaa vastaan»¹.

Kokous kielsi kategorisesti Trotskia jatkamasta ryhmäkuntatoi- mintaa ja valtuutti Kominternin TpK:n erottamaan hänet TpK:sta, ellei hän täytä kokouksen vaatimusta. Trotski sanoi kokouksessa taistelevansa »loppuun saakka» Kominternia ja NKP(b):tä vastaan eikä laskenut asettaan, vaan jatkoi ryhmäkuntatoimintaansa. Täyt- täen 8. kokouksen päätöksen Kominternin TpK:n Puhemiehistö erotti Trotskin Kominternin Toimeenpanevasta Komiteasta 27. syyskuuta. Koko trotskilainen oppositio heitettiin pois Kominter- nista. Kansainvälisen kommunistisen liikkeen tuomitsema opposi- tio sai yhä suurempaa kannatusta liikkeen vihollisilta, jotka pitivät oppositiota liittolaisenaan taistelussa Kominternia ja NKP(b):tä vastaan. Menševistinen »Sotsialistitšeski vestnik» lehti kirjoitti kesäkuussa 1927: »Stalinilaista enemmistöä vastaan suunnattujen oppositiohyökkäysten merkittävyys ei ole opposition ohjelmassa, vaan sen harjoittamassa *kritiikissä*, bolševismin hajottamisessa,

¹ Коммунистический Интернационал в документах, стр. 744—745.

diktatuuri-'monoliitin' horjuttamisessa, Kominternin aatteellisen ja järjestöllisen perustan murtamisessa.»¹

Tuolla kaudella Neuvostoliiton ulkopoliitiikka saavutti oleellisia voittoja. Sodanlietoijat eivät onnistuneet saamaan aikaan kapitalististen valtioiden yhtenäistä liittoumaa Neuvostoliittoa vastaan. Ratkaisevaa osaa sodan ehkäisemisessä esitti bolševikkipuolueen, sen leniniläisen Keskuskomitean horjumaton rauhanpolitiikka. Heinä- ja elokuussa 1927 pidetty NKP(b):n Keskuskomitean ja Keskuskontrollikomitean kokous totesi päätöksissään, että on välttämätöntä säilyttää rauha, ja korosti, että jokainen rauhan vuosi ja jokainen rauhan kuukausi varmistaa proletaarivaltion asemia.²

Neuvostoliittoa vastaan suunnatut uudet hyökkäyssuunnitelmat epäonnistuiivat myös siksi, että imperialististen hallitusten oli pakko ottaa huomioon, miten Neuvostoliiton arvovalta oli kasvanut koko maailman työtätekevien silmissä. Kansainvälinen proletariaatti ja sorrettujen maiden kansalliset vallankumousvoimat pitivät Neuvostoliittoa turvanaan ja toivonaan.

Työtätekevät osoittivat erittäin selvästi myötämielisyyttään neuvostomaata kohtaan Lokakuun vallankumouksen kymmenettä vuosipäivää juhlihtaessa. Koko maailman sadat tuhannet sorretut ja riistetyt juhlivat maailman ensimmäisen työläisten ja talonpoikien valtion kymmenettä vuosipäivää omana juhlanan. NKP(b) ja neuvostohallitus asettivat Neuvostoliittoa parhaavan porvarillisen propagandan vastakohtaksi »avointen ovien politiikan» myöntäen kapitalistimaiden työtätekevien valtuuskunnille sekä siirto- ja puolisiirtomaiden sorrettujen kansojen edustajille maahanpääsyn. Neuvostoliitossa kävi kymmeniä valtuuskuntia ja tutustuttuaan neuvostokansan elämään ne totesivat yksimielisesti, että Venäjän äskeisistä sorretuista ja osattomista työtätekeväistä oli tullut suuren maansa isäntiä. Ulkomaalaiset saivat omin silmin nähdä valtavan laajan sosialistisen rakennustyön näkymiä, ja heitä hämmästytti työläisten työinto, joka oli mahdollinen ainoastaan uudessa sosialististen suhteiden järjestelmässä. Erittäin merkillepantavaa oli se, että huomattava osa Neuvostoliitossa käyneistä valtuuskunnista koostui sosiaalidemokraattiseen puolueeseen kuuluneista työläisistä, jotka olivat lähteneet Neuvostoliiton matkalle puoluejohtonsa kiellosta huolimatta.

Marraskuussa 1927 Moskovassa pidettiin Neuvostoliiton ystävien kongressi, johon osallistui 947 edustajaa 43 maasta. Kongres-

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 17, оп. 2, ед. хр. 317, л. 14.

² КПСС в резолюциях, ч. II, стр. 363.

siedustajat olivat työläisiä, talonpoikia, työtätekevän sivistyneistön edustajia ja Idän maiden lähettejä. Huomattava osa edustajista (noin 22%) oli sosiaalidemokraattityöläisiä. Kongressin päätöslauselmassa sanottiin, että »sosialismi on todistanut elinvoimaisuutensa jo teoin, suurella käytännöllisellä toiminnalla maapallon kuudesosalla»¹. Kongressissa hyväksyttiin »Vetoamus koko maailman työtätekeville imperialistista sotaa vastaan, Neuvostoliiton ja Kiinan vallankumouksen puolustamiseksi». Vetoamuksessa sanottiin, että Neuvostoliittoa vastaan suunnattua sotaa on pidettävä suurena ihmiskunnanvastaisena rikoksena.

Puhuvana osoituksena työtätekevien kansainvälisen solidaarisuuden kasvusta taistelussa pääoman hyökkäystä vastaan oli maailmanlaajuinen liike kahden italialaisen työläisen, Saccon ja Vanzettin puolustamiseksi. Amerikkalainen tuomioistuin syytti heitä valheellisesti murhasta ja antoi 1921 kuolemantuomion. Tämä amerikkalaisen oikeuslaitoksen kostotoimenpide lakkoliikkeeseen osallistuneiden työläisten tuomitsemiseksi oli merkinä uuden hyökkäyksen alkamisesta »punaisia» vastaan ja varoituksena USA:n kaikille edistyksellisille voimille. Kuolemaan tuomittujen Saccon ja Vanzettin oikeusjuttu jatkui monta vuotta. Protestiliike oli vireillä kaikkina näinä vuosina; se oli erittäin laajamittaista kesällä 1927, jolloin selvisi lopullisesti, että tuomiota ei muuteta. Kautta maailman levisivät kansanjoukkojen protestiliikkeet, joita järjestivät USA:ssa, Kanadassa, Englannissa, Saksassa, Ranskassa, Ruotsissa, Kiinassa ja Latinalaisen Amerikan maissa perustetut komiteat Saccon ja Vanzettin puolustamiseksi.

Esimerkiksi Englannissa yksistään elokuussa 1927 pidettiin 158 vastalausemielenosoitusta ja -kokousta. New Yorkissa 10. elokuuta joukkomielenosoituksen tuomittujen puolustamiseksi osallistui 50 000 työläistä. Kansainvälisessä protestiliikkeessä esiintyivät yhteisrintamana erilaisia poliittisia katsomuksia, suuntia ja vakaumuksia kannattaneet henkilöt: edistysmielisen sivistyneistön edustajat, sosiaalidemokraatit, kommunistit ja katolilaiset. Taistelun kärkijoukkona kulki Kansainvälinen Vallankumoustaitelijain Avustusjärjestö, joka osoitti työtätekeville, että Saccon ja Vanzettin tuomio oli haaste kaikkien maiden edistyksellisille voimille.

Sacco ja Vanzetti teloitettiin. Tämä rankaisutoimenpide näytti koko maailmalle kapitalistisen »demokratian» todelliset kasvot. »Kamppailu Saccon ja Vanzettin pelastamiseksi kehittyi työtäte-

¹ «Правда», 13 ноября 1927 г.

kevien valtavaksi mielenosoitukseksi. »Amerikkalaisten provokaattoreiden ja pyöveleiden herättämä suuttumus kasvoi ja kärjistyi siinä määrin, että sen valtaan joutuivat laajat väestöpiirit, ja monissa maissa suuttumus sai jopa yleiskansallisen luonteen», aikakauslehti »Kommunistitšeski Internatsional» kirjoitti syyskuussa 1927.¹

Yhteisrintamataktiikan ongelmat vuosina 1927—1928

Vuosina 1926—1927 joissakin kapitalistimaissa oli havaittavissa luokkataistelun kärjistymisen merkkejä. Kesäkuussa 1927 Wienissä oli työläisten mahtava vaistonvarainen mielenosoitus, jonka poliisi tukahdutti asevoimin. Sosiaalidemokraattinen johto ei saanut pidetyksi valvonnassaan tätä mielenosoitusta, ja kommunistinen puolue oli myös liian heikko pystyäkseen johtamaan sitä. Itävallan tapahtumat puhuivat kuitenkin taistelumielialojen voimistumisesta valvutuneimpien proletaarien keskuudessa. Sosiaalidemokraattisten puolueiden ja Amsterdamin Ammattiyhdistysinternationaalin johtajat vastustivat jatkuvasti ja itsepintaisesti Kominternin politiikkaa, jonka suuntana oli yhteisrintaman perustaminen pääoman hyökkäystä, sodanvaaraa ja imperialistien rosvomaista siirtomaapolitiikkaa vastaan. He ajoivat karille työväenluokan joukkoesiintymiset heti kun ne uhkasivat »luokkarauhaa», jonka suojeleminen oli sosiaalidemokraattijohtajien suurimpana huolena. Reformistijohtajat ummistivat silmänsä fasismin uhkalta, joka oli monissa maissa voimistunut. Amsterdamin Ammattiyhdistysinternationaalin johto hylkäsi Punaisen Ammattiyhdistysinternationaalin tekemät kansainvälisen ammattiyhdistysliikkeen eheyttämisehdotukset, sillä se pelkäsi, että kommunistien vaikutus työväenjoukkoihin voisi kasvaa. Sosiaalidemokraattien vasemmisto- ja oikeistosiiven johtajat parjasivat yhteisvoimin Kommunistis- ta Internationaalia ja Neuvostoliittoa.

Neuvostoliiton sosialistisen rakennustyön nopea vauhti ja saavutukset, kapitalistimaiden työväenliikkeen järjestyneisyyden ja taisteluvälmiuden kasvu sekä siirto- ja puolisiirtomaiden kansojen poliittinen aktivoituminen ja imperialistien keskinäisten ristiriitojen kärjistyminen synnyttivät osassa kommunisteja sellaisen käsityksen, että kapitalismin tilapäinen vakaantuminen oli jo päätymässä, että se saattoi päättyä millä hetkellä hyvänsä aiheuttaen

¹ «Коммунистический Интернационал», 1927, № 35, стр. 8.

koko kapitalistisen järjestelmän täydellisen romahduksen ja että vallankumousprosessin kiihdyttämisedellytykset olivat jo kypsyneet. Tässä tilanteessa monet vallankumoukselliset olettivat, että imperialismia vastaan taisteltaessa pääisku on annettava kapitalistimaiden sosiaalidemokraattisille puolueille sekä siirto- ja puoli-siirtomaiden kansalliselle porvaristolle. Tästä selittyy osittain se politiikka, jota Kommunistinen Internationaali noudatti suhteissaan sosiaalidemokraatteihin.

Lokakuussa 1927 Kominternin TpK:n Poliittisessa Sihteeristöissä käsiteltiin kysymys Englannin ja Ranskan kommunistisen puolueen vaalitaktiikasta. Poliittinen Sihteeristö lähetti 1. lokakuuta sähkeen Ison-Britannian Kommunistisen Puolueen edustajakokoukselle. Sähkeessä kehoitettiin tehostamaan »taistelua työväenpuolueen porvarillista johtoa vastaan sekä parlamenttikretinismien kaikkia muunnelmia vastaan ja esiintymään seuraavissa vaaleissa itsenäisenä puolueena, jolla on oma vaaliohjelmansa ja omat ehdokkaansa jopa niissäkin tapauksissa, kun kommunistisen puolueen ehdokkaiden vastapainoksi asetetaan työväenpuolueen niin sanottu viralliset ehdokkaat»¹. Poliittinen Sihteeristö perusteli ehdotustaan sillä, että labour-puolueen vaalivoitto ei toisi oleellisia muutoksia työväenluokan asemaan. Samanlainen sähke lähetettiin myös Ranskan Kommunistiselle Puolueelle. Sen jälkeen kommunististen puolueiden keskuskomiteoille lähetettiin Kominternin TpK:n kirje, jossa sanottiin, että Englannin ja Ranskan kommunistisen puolueen on pyrittävä pystyttämään vaalien ajaksi »päävedenjakaja» toisaalta kommunistisen puolueen ja toisaalta porvarillisten puolueiden sekä sosiaalidemokraattien välille.²

Komintern kehittäli siis vähitellen uutta taktiikkaa, jota myöhemmin nimitettiin virallisesti »luokka luokkaa vastaan» -taktiikaksi.

Luokkataistelun kärjistyessä syntyneen taktiikan tarkoituksena oli estää sosiaalidemokraattisten ja porvarillisten puolueiden liittoutuminen, tehostaa taistelua sosiaalidemokraattien sovitteilupoliittikkaa vastaan ja saada aikaan työväenluokan yhteisrintama. Kommunistit olettivat, että »luokka luokkaa vastaan» -taktiikka lujittaa proletariaatin luokkatietoisuutta, tekee proletariaatista entistä itsenäisemmän sen suhteissa porvaristoon ja parantaa sen taistelukuntoisuutta. Tämä oli uuden taktiikan terve ydinosa, joka auttoi monia kommunistisia puolueita taistelemaan tehokkaammin oikeisto-oppportunismia vastaan, luopumaan reformististen harha-

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 3, ед. хр. 46, л. 11.

² ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 3, ед. хр. 49, л. 127—128.

kuvitelmiin jäännöksistä ja lujittamaan aatteellis-poliittisia ase miaan.

»Luokka luokkaa vastaan» -taktiikan lähtökohtana oli oletta mus, että reformistiset järjestöt olivat jo kokonaan siirtyneet porvaristoluokan puolelle. Sosiaalidemokraattisten puolueiden oikeistojohtajien ja rivijäsenten välillä ei tehty riittävän selvää eroa. Lahkolaisuus, joka ilmeni »luokka luokkaa vastaan» -taktiikka noudatettaessa, ei johtanut kommunistien ja sosialistien yhteis toimintaan, vaan kärjisti heidän keskinäissuhteitaan. Sosiaalide mokraattisia puolueita pidettiin »porvarillisina työväenpuolueina» eli »kolmansina porvaripuolueina». »Luokka luokkaa vastaan» -taktiikka ei itse asiassa auttanut myöskään saamaan aikaan yhteistyötä ei-proletaaristen työtätekevien kerrostien ja niiden väestön väliryhmien kanssa, jotka objektiivisesti ovat vallankumouksellisen työväenluokan liittolaisia taistelussa monopolipääoman valtaa vastaan. Se riisti kommunisteilta mahdollisuuden äänestää sosiaalidemokraattisten ja radikaalisten puolueiden ehdokkaita ja solmia näiden puolueiden kanssa vaaliliittoja, se vaikeutti kommunistien toimintaa joukoissa työväenluokan yhtenäisyyden aikaansaamiseksi kapitalismin hyökkäystä ja kasvavaa fasismin ja sodan vaaraa vastaan ja objektiivisesti helpotti reformistijohtajien manööverointia, jonka tarkoituksena oli kommunististen puolueiden eristäminen joukoista.

Monissa maissa tämä taktiikka esti työväenluokkaa liittoutumasta niiden sosiaalisten voimien kanssa, jotka olivat monopolien vastaisen liikkeen mahdollisia osanottajia.

Maurice Thorez kirjoitti myöhemmin, että vuoden 1927 jälkeisellä kaudella Ranskan Kommunistisessa Puolueessa työväen yhteisrintamataktiikka joutui epäilyksen alaiseksi ja käytännöllisesti katsoen jäi unohduksiin. »Tuolla kaudella lahkolaisvirheet eivät ilmenneet pelkästään puolueessa vaan myös sen johdossa, joka väheksyi joukkoja eikä kyennyt työskentelemään niiden keskuudessa. Työväenluokan lähimmät vaatimukset laiminlyötiin. Lahkolaiset julistivat, että 'pihivistä käydyn taistelun aika on mennyt ohi'; sosialistityöläiset ja heidän johtajansa rinnastettiin toisiinsa.»¹

Englannin ja Ranskan kysymyksestä tekemissään päätöslauselmissa 9.—25. helmikuuta 1928 pidetty Kominternin TpK:n 9. kokous vahvisti oikeaksi »luokka luokkaa vastaan» -taktiikan.

¹ Французской коммунистической партии 40 лет. М., 1961, стр. 17.

Samaan suuntaan kehiteltiin myös ammattiyhdistysliikkeen kysymyksiä.

Vuoden 1928 alussa Sergei Lozovski teki Kominternille ehdotuksen eräistä ammattiyhdistysliikkeen periaatekysymyksistä. Lozovski tähdensi, että »maassa jossa on vallankumouksellinen keskus, on reformistisissa ammattiliitoissa työskenneltäessä pidettävä koko ajan suuntana näiden järjestöjen valloittamista ja liittämistä vallankumoukselliseen keskukseen».¹ Kommunistien vaikutusvallan kasvua ammattiyhdistysliikkeessä esti objektiivisesti se väite, että reformistisissa ammattiliitoissa tehtävän työn tarkoituksena on erillisten ryhmien lohkominen näistä järjestöistä.

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 508, оп. 1, ед. хр. 56, л. 39.

KOMMUNISTISEN INTERNATIONAALIN KUODES KONGRESSI

VI kongressin aattona vallinnut tilanne

Kapitalismin tilapäisen vakaantumisen kaudella kommunistin liike kehittyi jatkuvasti kaikista vaikeuksista ja taantumuksen iskuista huolimatta. Kommunististen puolueiden poliittinen ja ideologinen vaikutus työväenluokkaan laajeni. Kommunismin aatteet levisivät laajalle Latinalaisen Amerikan maihin sekä Aasian ja Afrikan maihin. Kominternin V kongressin jälkeen kapitalistimaiden kommunistiset puolueet tehostivat työtään riviensä bolševisoimiseksi.

Joidenkin kommunististen puolueiden jäsenmäärä oli kasvanut. Mutta kapitalistimaiden kommunistisissa puolueissa oli yleisenä tendenssinä niiden jäsenmäärän pieneneminen. Tämän ilmiön perussyinä olivat reformismin väliaikainen voimistuminen työväenliikkeessä, horjuvien ainesten loittoneminen sekä kommunististen puolueiden kenttätöön puutteellisuudet. Suurimmalla osalla kommunistisia puolueita oli heikkona kohtana työskentely ammattiliitoissa sekä talonpojiston, nuorison ja naisten keskuudessa.

Sosiaalidemokraateilla oli vielä huomattava vaikutus työväenluokan laajoihin kerroksiin, ja siksi joihinkin Kominternin jaostoihin pääsivät tunkeutumaan oikeisto-oppportunistiset mielialat. Oikeistopoikkeamat ilmenivät kapitalismin vakaantumisen yliarviointina sekä esiintymisinä tuotannollisten solujen pohjalta toteutettavaa puolueiden uudelleenjärjestämistä vastaan. Kominternin V ja VI kongressin välisenä aikana Kominternista ja sen jaostoista oli erotettu monenlaisia oikeisto-oppportunistisia ryhmiä.

Komintern jatkoi päättävää taistelua riveissään esiintyneitä äärivasemmistolaisia poikkeamia vastaan. Nämä poikkeamat ilmenivät kapitalismin vakaantumisen kiistämisenä, kommunistien luopumisena työstä reformistisissa ammattiliitoissa ja yhteisrintamataktiikan kieltämisestä.

Komintern piti erittäin tärkeänä toimintaa trotskilaisuutta vastaan, sillä trotskilaiset ryhmät jatkoivat kiivasta taisteluaan Kominternia ja NKP(b):tä vastaan. William Foster kirjoitti, että taistelussa trotskilaisuutta vastaan »oli pantu vaakalaudalle paitsi Venäjän vallankumouksen kohtaloa myös koko kansainvälisen

kommunistisen liikkeen kohtalo»¹. Taistellessaan trotskilaisuutta, oikeisto-opportunismia ja äärivasemmistolaisia poikkeamia vastaan kommunistisessa liikkeessä Kommunistinen Internationaali sai puolustetuksi marxilais-leniniläisen opin puhtauden sekä rivien-
sä aatteellisen ja järjestöllisen yhtenäisyyden.

VI kongressi kansainvälisestä tilanteesta ja Kominternin tehtävistä

Kominternin VI kongressi työskenteli Moskovassa 17:nestä heinäkuuta 1:seen syyskuuta 1928. Kongressiin osallistui 532 edustajaa 57 puolueesta ja 9 järjestöstä. Järjestöistä mainittakoon mm. Kommunistinen Nuorisointernationaali, Profintern, Kansainvälinen Vallankumoustaistelijain Avustusjärjestö ja Kansainvälinen Työväenapu. Mandaattivaliokunnan tietojen mukaan maailmassa oli 1 799 000 kommunistia, joista 1 211 000 NKP(b):n jäseniä ja jäsenkandidaatteja.² Kongressissa olivat edustettuina kaikkien maanosien kommunistiset ja työväenpuolueet.

Kominternin VI kongressissa käsiteltiin seuraavat peruskysymykset: Kominternin TpK:n toimintaselostus; Kommunistisen Internationaalin ohjelmasta; toimenpiteistä imperialististen sotien vaaraa vastaan; siirto- ja puolisiirtomaiden vallankumousliikkeestä; Neuvostoliiton taloudellisesta asemasta ja NKP(b):ssä vallitsevasta tilanteesta. Kongressin päiväjärjestyksessä olleet kysymykset kuvastivat täydellisesti kansainvälisen kommunistisen liikkeen ajankohtaisia ongelmia.

Keskusteluun Kominternin TpK:n toimintaselostuksen johdosta osallistui lähes sata edustajaa. Toimintaselostuksen sekä Buharinin valmistaman kansainvälistä tilannetta ja Kommunistisen Internationaalin tehtäviä koskevan teesiluonnoksen erinäisiä kohtia arvosteltiin perusteellisesti. Muutamat edustajat totesivat, että teeseissä yliarvioitiin kapitalistisen vakaantumisen lujutta. Jyrkkiä vastaväitteitä synnytti teesi, jonka mukaan ainoastaan ulkoisten ristiriitojen kärjistymisen aiheuttama kapitalistimaiden sotilaallinen yhteenotto johtaa kapitalismin romahdukseen. Kongressi vahvisti oikeaksi Leninin väitteen, että kapitalismin romahdukseen johtaa kaikkien sekä sisäisten että ulkoisten ristiriitojen kärjistyminen ja työtätekevien vallankumouksellinen taistelu.

¹ У. З. Фостер. История трех Интернационалов. М., 1959, стр. 371.

² Стенографический отчет VI конгресса Коминтерна, вып. 5. 1929. стр. 97 и 159.

Kominternin Tpk:n selostusta käsiteltiin luovassa hengessä. Kongressi totesi, että maailman porvariston politiikan perustendenssinä olivat imperialistien vastavallankumouksellisen liittouman sotahankkeet Neuvostoliittoa vastaan. Kongressi määritteli kommunistisen liikkeen silloisiksi kansainvälisiksi perustehtäviksi taistelun imperialistisen sodan vaaraa vastaan, Neuvostoliiton suojelemisen, taistelun Kiinaan kohdistunutta interventiota ja Kiinan jakoa vastaan sekä Kiinan vallankumouksen ja siirtomaakapinoiden puolustamisen.

Kongressi kehotti kaikkia puolueita tehostamaan mahdollisimman paljon työtään ammattiliitoissa ja toimintaansa ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyden aikaansaamiseksi kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Se tähdensi erityisesti, että on parannettava työtä talonpojiston, nuorison ja työtätekevien naisten keskuudessa.

Kominternin VI kongressi hyväksyi politiikan, jota noudatettiin käytännössä ja jonka tarkoituksena oli tehostaa taistelua sekä porvarillisia että sosiaalidemokraattisia puolueita vastaan.

Muutamat edustajat eivät hyväksyneet sosiaalidemokraattien yksinkertaistettua luonnehtimista ja tosiasiallista samastamista fasistien kanssa. Esimerkiksi sveitsiläinen edustaja Bodenmann sanoi, että jos sosiaalidemokraatteihin asennoidutaan jyrkemmin, kuten teeseissä kehoitetaan ja todellisuudessa jo tapahtuu, niin muutenkin riittämätön työ yhteisrintaman lujittamiseksi heikkenee entisestään.¹ Palmiro Togliatti sanoi, että tietyissä oloissa oikeistososiaalidemokraatit turvautuvat ilmeisesti fasistisiin menetelmiin, mutta samalla hän korosti, että »tässä suhteessa on varottava liiallisia yleistyksiä, sillä fasismin ja sosiaalidemokraattien soveltamien fasististen menetelmien välillä on suuri ero: fasismi on yleensä suurporvariston ja maanomistajien johtaman pikku- ja keskivarakkaan porvariston liike, se ei ole juurtunut työväenluokan perinteisiin järjestöihin. Toisaalta sosiaalidemokraattinen liike nojautuu työväestön ja pikkuporvariston joukkoihin ja sen pääasiallisena voimanlähteenä on järjestö, jota laajat työväenjoukot pitävät perinteellisenä luokkajärjestönään.»²

Kongressi vaati kommunistisia puolueita siirtämään toimintansa painopisteen yhteisrintaman toteuttamiseen alhaalta käsin. Kommunistit veloitettiin tekemään eron sosiaalidemokraattityöläisten ja sosiaalidemokraattijohtajien välillä.

Kongressi tähdensi, että Kominternissa on tehostettava toimin-

¹ Ks. Стенографический отчет VI конгресса Коминтерна, вып. 1, 1929, стр. 132.

² Sama, s. 503.

taa opportunistisia poikkeamia vastaan. Kongressi tuli siihen johtopäätökseen, että »kapitalismin osittaisen vakaantumisen pohjalta ja välittömästi sosiaalidemokraattien vaikutuksesta kommunististen puolueiden nykyisten poikkeamien päälinja johtaa oikealle oikeista poliittisista asemista»¹. Kongressi tähdensi, että oikeistopoikkeamat ovat erittäin vaarallisia, jos sosiaalidemokraattiset puolueet ovat suhteellisen lujia, ja taistelu näitä poikkeamia vastaan on asetettava etualalle. Kommunististen puolueiden tärkeäksi tehtäväksi jäi myös taistelu »vasemmisto»-poikkeamia vastaan, jotka ilmenivät yhteisrintamataktiikan kiistämisenä, ammattiliitoissa tehtävän työn väheksymisenä, vallankumouksellisten fraasien politiikkana ja putschismi-pyrkimyksinä (Kiinassa). Taistelussa opportunistisia poikkeamia vastaan pidettiin erittäin tärkeänä kommunististen puolueiden teoreettisen toiminnan parantamista.

Kongressi velvoitti Kominternin Toimeenpanevan Komitean suojelemaan kaikin mahdollisin keinoin Kominternin ja sen jaostojen yhtenäisyyttä. Se tähdensi, että kommunististen puolueiden toiminnassa ilmenevät virheet ja puutteellisuudet korjataan menestyksellisesti vain sillä ehdolla, että kohotetaan kommunististen puolueiden poliittista toimintatasoa puolueen sisäisen demokratian kehittämisen pohjalta.

Kominternin ohjelman hyväksyminen

Keskeisimpänä kohtana VI kongressin työssä oli Kominternin ohjelman käsittely ja hyväksyminen. Kysymys Kommunistisen Internationaalin ohjelmasta käsiteltiin ensi kerran Kominternin TpK:n toisessa laajennetussa kokouksessa kesäkuussa 1922. Kominternin V kongressissa hyväksyttiin ohjelmanluonnos jaostoissa käsiteltäväksi. Ohjelman lopullinen hyväksyminen oli jätetty seuraavaan kongressiin. Vuoden 1928 alussa Kominternin TpK:n ohjelmavaliokunta oli valmistanut uuden ohjelmanluonnoksen, jota käsiteltiin laajalti Kominternin jaostoissa. NKP(b):n Keskuskomitea esitti aktiivista osaa ohjelmanluonnoksen valmistelussa. Kominternin kaikki jaostot osallistuiivat toimekkaasti ohjelman laadintaan. Kominternin VI kongressissa perustettiin valiokunta laatimaan ohjelman lopullista tekstiä. Valiokunta koostui 40 jaoston edustajista.

Käsittelyn kulussa ohjelmavaliokunnassa ja kongressin istunnoissa tehtiin lähes 600 ehdotusta, lisäystä ja korjausta

¹ Стенографический отчет VI конгресса Коминтерна, вып. 6, стр. 80.

ohjelmanluonnokseen.¹ Periaatteellisia erimielisyyksiä ei ilmennyt. Keskusteluja käytiin tärkeimmistä kysymyksistä, mm. sellaisista kuin uuden talouspolitiikan ja sotakommunismien kauden väistämättömyydestä ja tarpeellisuudesta, fasismien määrittelystä ja sen sosiaalisista alkujuurista, finanssipääoma-termin sisällöstä jne.

Muutamia edustajia kehottivat merkitsemään ohjelmaan, että sotakommunismi tulee olemaan yleisenä sääntönä kaikissa maissa. He väittivät, että kapitalismin ja sosialismin välinen siirtymäkausi tulee aina olemaan sotakommunismia, ja että sotakommunismi on suora tie sosialismiin. Kongressiedustajat eivät yhtyneet tähän näkökantaan, joka johtui siitä, ettei ymmärretty siirtymäkauden lainomaisuuksia.

Jotkut edustajat vastustivat sitä, että fasismi-termiä käytettäisiin kaikenlaisia taantumuksellista politiikkaa luonnehdittaessa. Kongressissa todettiin, että fasismia ei voida pitää kapitalistisen taantumuksen ainoana muotona. Eri maissa on erilaisia suurporvariston diktatuurin muotoja, jotka eroavat Italian fasismista. Ranskan Kommunistisen Puolueen edustajat Pierre Sémard esiintyi mm. sitä vastaan, että »reaalisen poliittisen tilanteen tarkka erittely pyritään hämäämään ja korvaamaan konemaisella luokittelulla: sosiaalifasismi, fasistinen vasemmistoliittouma, fasistihallitus jne.»² Kominternin ohjelmassa tehtiin ero avoimen fasismien ja niiden fasististen pyrkimysten välillä, jotka johtuivat porvariston epävarmasta asemasta.

Kongressi tähdensi, että Kommunistisen Internationaalien ohjelma, joka »on yleisin kriittinen yhteenveto proletariaatin kansainvälisen vallankumousliikkeen historiallisesta kokemuksesta, on yleismaailmallisen proletariaatin diktatuurin puolesta käytävän taistelun ohjelma, maailman kommunismin puolesta käytävän taistelun ohjelma».³ Ohjelman johdannossa sanottiin, että teoreettisessa käytännöllisessä toiminnassaan Kommunistinen Internationaali on »täydellisesti ja varauksettomasti vallankumouksellisen marxilaisuuden ja sen myöhempää kehitysvaihetta edustavan leninismien kannalla»⁴.

Kommunistisen Internationaalien ohjelmassa arvioitiin imperialismin ja vallankumouksen voimat, eriteltiin syvällisesti kapitalismin yleistä kriisiä ja tehtiin johtopäätös, että kapitalismin

¹ *Е. Ярославский. Об итогах VI конгресса Коминтерна, 1928, стр. 7.*

² *Стенографический отчет VI конгресса Коминтерна, вып. 3, 1929, стр. 93.*

³ *Программа Коммунистического Интернационала, 1928, стр. 6.*

⁴ *Sama, s. 8.*

romahdus ja sosialistisen maailmanvallankumouksen voitto ovat kiertämättömät.

Kommunistinen Internationaali konkretisoi maailman vallankumousliikkeen lopullisen päämäärän, kommunismin puolesta käytävän taistelun teitä. Ohjelmassa sanottiin, että »historiallisen kehityksen tuloksena syntyvä kommunistinen yhteiskunta on ainoa ulospääsy ihmiskunnalle, sillä ainoastaan se poistaa kapitalistisen järjestelmän ristiriidat, jotka uhkaavat saattaa ihmiskunnan rappiolle ja tuhoon».¹

Ohjelmassa oli huomattava sija kapitalismin ja sosialismin väliin siirtymäkauteen liittyvillä kysymyksillä.

Ohjelmassa sanottiin, että kansainvälisen proletaarisen vallankumouksen ei voida olettaa tapahtuvan kaikkialla samanaikaisesti, vaan että sosialismin voitto on mahdollinen aluksi muutamissa maissa ja jopa vain yhdessä kapitalistimaassa. Tällä ohjelmakohdalla, joka perustui Leninin oppiin eri maiden taloudellisen ja poliittisen kehityksen epätasaisuudesta imperialismiin kaudella, oli erittäin suuri merkitys maailman kommunistisen liikkeen politiikalle.

Trotski lähetti kongressille oman ohjelmanluonnoksensa, jossa hän vastusti teesiä sosialismin voiton mahdollisuudesta yhdessä maassa. Hän nimitti Kominternin TPK:n laatimaa ohjelmanluonnosta »revisionistiseksi asiakirjaksi» ja kehotti sisällyttämään ohjelmaan teesin siitä, että »proletaarisen vallankumouksen voitto yhdessä maassa on mahdoton ilman maailmanvallankumouksen tukea». Trotskin yritys sisällyttää ohjelmaan leninisminvastaiset katsomuksensa epäonnistui.

Kongressi otti huomioon eri kapitalistimaiden erilaisen yhteiskuntataloudellisen kehitystason sekä niiden konkreettiset omalaisyelliset olot ja totesi: »Nämä seikat tekevät historiallisesti väistämättömäksi sen, että proletariaatti nousee valtaan moninaisia teitä ja eri vauhtia, että joissakin maissa ovat välttämättömiä tietyt proletariaatin diktatuuriin johtavat siirtymävaiheet ja että myös eri maissa rakennettavan sosialismin *muodot* tulevat olemaan erilaisia.»²

Proletariaatin diktatuuriin siirtymisen edellytysten ja teiden mukaan ohjelmassa jaettiin kaikki maat kolmeen perustyyppiin:

— Korkealle kehittyneet kapitalistimaat, joissa tärkeimmäksi poliittiseksi vaatimukseksi asetettiin suoranainen siirtyminen proletariaatin diktatuuriin.

¹ VI конгресс Коминтерна. Стенографический отчет, вып. 6, стр. 24.

² Программа Коммунистического Интернационала, стр. 76—77.

— Maat joissa kapitalismin kehitys on keskitasoista eikä porvarillis-demokraattisia uudistuksia ole vielä viety päätökseen. Ohjelma edellytti, että muutamissa näistä maista porvarillis-demokraattinen vallankumous saattoi kehittyä suhteellisen joutuisasti sosialistiseksi vallankumoukseksi; muissa maissa taas olivat mahdollisia erityyppiset proletaariset vallankumoukset, jotka ratkaisivat suuren määrän luonteeltaan porvarillis-demokraattisia tehtäviä.

— Siirto- ja puolisiirtomaissa sekä epäitsenäisissä maissa proletariaatin diktatuuriin siirtymistä pidettiin mahdollisena vasta sen jälkeen, kun päättyy kokonaisen aikakauden käsittävä porvarillis-demokraattisen vallankumouksen kehittyminen sosialistiseksi, ja menestyksellistä sosialistista rakennustyötä pidettiin suurimmalta osaltaan mahdollisena vain sillä ehdolla, että kyseiset maat saavat suoranaista tukea proletariaatin diktatuurin mailta.

Hyvin tärkeä merkitys oli sillä ohjelmakohtalla, jossa todettiin, että jotkin takapajuiset siirtomaat saattavat kehittyä sosialismin suuntaan läpäisemättä lainkaan kapitalistista kehitysvaihetta, jos ne saavat apua ja tukea proletariaatin diktatuurin mailta sekä kansainväliseltä proletaariselta liikkeeltä.

Ohjelmassa kiinnitettiin suurta huomiota Neuvostoliiton sosialistisen rakennustyön kysymyksille ja sen merkityksen erittelylle, joka Neuvostoliitolla oli proletariaatin diktatuurin maana muiden maiden vallankumousliikkeen kehitykselle. Ohjelmassa sanottiin: »Proletariaatin diktatuurin sisäinen lujittaminen Neuvostoliitossa, sosialistisen rakennustyön saavutukset sekä Neuvostoliiton vaikutuksen ja arvovallan kasvu proletaarijoukkojen ja sorrettujen siirtomaakansojen keskuudessa merkitsee näin ollen kansainvälisen sosialistisen vallankumouksen jatkumista, voimistumista ja leviämistä.»¹

Kahden järjestelmän — sosialistisen ja kapitalistisen — samanaikainen rinnakkainolo asettaa proletaarisen valtion tehtäväksi lyödä takaisin kapitalistimaiden iskut ja toteuttaa samalla taloudellista manöverointia käyttämällä hyväkseen taloudellisia yhteyksiä kapitalistisiin maihin. Ohjelmassa sanottiin: »Pääsuuntana on pidettävä mahdollisimman laajojen yhteyksien ottamista ulkomaihin, mikäli nämä yhteydet ovat edullisia Neuvostoliitolle, ts. ennen muuta Neuvostoliiton teollistamiselle.»²

Kominternin ohjelmassa sanottiin, että »Kommunistisen Internationaalin jaostona, joka johtaa proletariaatin diktatuuria Neuvostoliitossa»³, NKP(b):llä on seuraavia kansainvälisiä velvelli-

¹ Программа Коммунистического Интернационала, стр. 84.

² Sama, s. 91.

³ Sama, s. 92.

suuksia: kapitalistimaiden työväenliikkeen sekä siirtomaakansojen imperialisminvastaisen liikkeen tukeminen ja kaikkinaista kansallista sortoa vastaan suunnatun taistelun tukeminen. Kansainvälisen proletariaatin velvollisuutena on myötävaikuttaa sosialistisen rakennustyön menestymiseen Neuvostoliitossa ja suojella kaikin mahdollisin keinoin Neuvostoliittoa kapitalististen valtioiden hyökkäykseltä.

Ohjelma asetti kommunististen puolueiden tehtäväksi saada työväenluokan enemmistö vaikutuksensa alaiseksi. Tämä velvoitti kommunisteja osallistumaan aktiivisesti joukkojärjestöjen ja ennen muuta ammattiliittojen työhön. Kommunististen puolueiden oli tehostettava työtään talonpojiston, alempien sivistyneistökerrosten ja pikkuporvariston keskuudessa ja käytävä vallankumoustaistelua siirto- ja puolisiirtomaissa sekä epäitsenäisissä maissa.

Taktista linjaansa määritellään kommunististen puolueiden oli otettava huomioon maansa konkreettinen sisäinen ja ulkopoliittinen tilanne, luokkien voimasuhteet, porvariston lujuus ja sen voimat, proletariaatin valveutuneisuus sekä muiden kansanryhmien asenne.

Komintern kehotti kommunistisia puolueita taistelemaan entistä tarmokkaammin imperialististen sotien vaaraa vastaan ja esitti perustunnuksiksi imperialistisen sodan muuttamisen kansalaisyksitoiseksi, »oman» imperialistisen hallituksensa tappion sekä Neuvostoliiton ja kansallisten vapautusvallankumousten suojelemisen kaikin mahdollisin keinoin.

Ohjelma-asiakirjassa pidettiin erittäin tärkeänä kansainvälisen kommunistisen liikkeen yhtenäisyyden lujittamista ja kansainvälisen luokkakurin noudattamista. »Kansainvälinen kommunistinen kuri edellyttää, että liikkeen yksityiset ja paikalliset edut alistetaan sen yhteisille ja kauaskantoisille eduille ja että Kommunistisen Internationaalin johtoelinten päätökset ovat ehdottoman velvoittavia kaikille kommunisteille.»¹

Kominternin ohjelmassa esitettiin liikkeen perustehtävät ja hahmoteltiin niiden ratkaisemiskeinot. Siinä oli kuitenkin erinäisiä perusteettomia sanamuotoja ja arvioita. Ohjelmassa todettiin, että tietynlaisen poliittisen suhdanteen vallitessa sosiaalidemokraatit saattavat oppositiopuolueena osoittaa tyytymättömyyttä porvarilliseen hallitukseen, mutta ohjelmassa ei silti tehty riittävän selvää eroa sosiaalidemokraattien ja fasistien välillä. Sosiaalidemokraattien vasemmistosiipi luonnehdittiin »sosiaalidemokraattisten

¹ Программа Коммунистического Интернационала, стр. 121.

puolueiden vaarallisimmaksi ryhmäkunnaksi»¹. Tällainen sosiaalidemokraattien arviointi samoin kuin väite, että pääisku on suunnattava lähinnä sosiaalidemokraattisten puolueiden vasemmistosiipeä vastaan, vaikeuttivat tuntuvasti yhteisrintamataktiikan noudattamista sekä kommunistien ja sosiaalidemokraattityöläisten yhteistyötä ja myötävaikuttivat lahkolaiskatsomusten leviämiseen myöhempinä vuosina kommunistiseen liikkeeseen.

Kommunistisen Internationaalin ohjelma oli kokonaisuudessaan historiallisesti merkityksellinen asiakirja, maailman kommunistisen liikkeen tieteellinen ohjelma, joka perustui marxismi-leninismiin oppiin. Kominternin ohjelmassa saivat ilmaisunsa prolettaarisen internationalismin periaatteet. Ohjelma oli Kommunistiseen Internationaaliin kuuluvien puolueiden luovan yhteistyön tulos.

Kominternin VI kongressi hyväksyi ohjelman lisäksi myös Kommunististen Internationaalin säännöt. Kominternin säännöt oli hyväksytty ensi kerran II kongressissa, V kongressissa niihin tehtiin muutoksia ja ne muokattiin uuteen asuun.

VI kongressin hyväksymissä säännöissä sanottiin, että »Kommunistinen Internationaali — Kansainvälinen Työväenyhdistys — on eri maiden kommunististen puolueiden yhdistys, maailman yhtenäinen kommunistinen puolue»². Kussakin maassa voi olla vain yksi Kommunistiseen Internationaaliin sen jaostona kuuluva kommunistinen puolue. Sääntöjen mukaan kommunistisen puolueen organisaatioperustana on tuotantolaitoksen (tehtaan, kaivoksen yms.) puoluesolu. Säännöissä sanottiin, että Kommunistinen Internationaali ja sen jaostot rakentuvat demokraattisen sentralismin periaatteen pohjalle.

Kongressi taistelusta imperialististen sotien vaaraa vastaan

VI kongressissa määriteltiin Kommunistisen Internationaalin teoreettinen ja poliittinen kanta sotiin ja niiden eri tyyppeihin ja määriteltiin jaostojen käytännölliset tehtävät taistelussa sodanvaaraa vastaan.

Kominternin ja kommunististen puolueiden taistelua sodanvaaraa vastaan vaikeutti huomattavasti se, että sosiaalidemokraattien oikeistojohtajat jarruttivat sosiaalidemokraattien ja kommunistien yhteistoimintaa, jonka tarkoituksena oli vastustaa uuden imperia-

¹ Программа Коммунистического Интернационала, стр. 28.

² Программа и устав Коммунистического Интернационала. Партыздат ЦК ВКП(б), 1937, стр. 72.

listisen sodan valmisteluja. Porvarillisten hallitusten sotasuunnitelmia ja -ohjelmia kansallisten etujen puolustamisen varjolla kannattaneiden Euroopan sosiaalidemokraattisten oikeistojohtajien asenne tuli erittäin selvästi esiin Brysselissä (samanaikaisesti Kominternin VI kongressin kanssa) pidetyssä Sosialistisen Työväeninternationaalin kongressissa. Sen esityslistalla oli niin ikään kysymys sodan vaarasta. Vaikka sosiaalidemokraattiset puolueet tunnustivatkin, että on olemassa imperialistisen sodan vaara, ne panivat toivonsa Kansainliittoon ja luopuivat itsenäisistä aktiivisista toimista imperialistien sotaseikkailuja vastaan. Brysselin kongressi hylkäsi Ison-Britannian Riippumattoman Työväenpuolueen päätöslauselman, jossa tervehdittiin neuvostohallituksen ehdotusta yleisestä ja täydellisestä aseistariisunnasta, vaadittiin kieltäytymään äänestämästä sotilasmäärärahojen myöntämisen puolesta ja kehoitettiin kutsumaan koolle yleismaailmallinen sodanvastainen kongressi, johon osallistuisivat Kommunistinen Internationaali ja Sosialistinen Työväeninternationaali.¹

Brysselin kongressi hyväksyi vain päätöslauselman, joka sisälsi yleisiä fraaseja mm. aseistuksen »rajoittamisen» ja »armeijan demokratisoinnin» välttämättömyydestä sekä kansainvälisten selkkausten ratkaisemisesta »pakollisessa välitysoikeudessa».

Kominternin VI kongressissa imperialistisen sodan vaaraa koskevan kysymyksen käsittely ja tästä kysymyksestä tehdyt päätökset olivat aivan toisenlaisia luonteeltaan.

Ison-Britannian kommunistien edustaja Thomas Bell teki kongressissa alustuksen imperialististen sotien vaaran torjumisesta. Hän esitti konkreettisia tietoja kapitalistimaiden sotavalmisteluista ja totesi, että Neuvostoliittoa vastaan suunnatun sodan vaara on kasvanut.

Puheenvuoroissa kosketeltiin kommunististen puolueiden sodanvastaisen toiminnan monia puolia. Georgi Dimitrov sanoi, että »vaikka kapitalististen valtioiden keskinäiset sodat ovat mahdollisia ja hyvinkin todennäköisiä, niin suurimpana vaarana on edelleenkin sota Neuvostoliittoa vastaan, kansainvälisen proletariaatin isänmaata vastaan»².

Dimitrov painotti, että sotakysymyksessä Kominternin kaikkien jaostojen on noudatettava samaa poliittista linjaa ja perehdyttävä kansanjoukkojen maailmansodan vuosina saamaan taistelukokemukseen sekä bolševikkipuolueen toimintaan tsaarinaikaisessa armeijassa ja laivastossa.

¹ »Internationale Presse-Korrespondenz», 1928, Bd. 2, N 84, S. 1524.

² Стенограф VI конгресса Коминтерна, вып. 2, стр. 175.

Kongressiedustajat puhuivat mm. siitä, että on tehtävä tunnetuksi Leninin oppia sodasta, että puolueen on oltava järjestävä voima sodanvastaisessa kamppailussa, että on julkaistava helppotajuista sodanvastaista kirjallisuutta ja tehostettava sodanvastaista toimintaa naisten ja nuorison keskuudessa. Kongressissa korostettiin, että sodanvastainen toiminta ei saa olla luonteeltaan abstraktista, vaan se on yhdistettävä erottamattomasti työväenluokan jokapäiväiseen taloudelliseen taisteluun, työväenluokan vaatimuksiin, sen oikeuksien ja saavutusten puolustamiseen.

Kominternin VI kongressin hyväksymissä teeseissä imperialistisen sodan vaaran torjumisesta esitettiin proletariaatin asenne sotaan ja sen käyttämä taktiikka sodan vastustamiseksi. Teeseissä sanottiin: »Sellaisen historiallisen ilmiön kuin sodan syy ei piile ihmisten 'luontaisessa paheellisuudessa' eikä hallitusten 'huonossa' politiikassa, vaan siinä, että yhteiskunta on jakautunut luokkiin, riistäjiin ja riistettyihin. Uusimman ajan historiassa sotien syynä on kapitalismi.»¹

Teeseissä painotettiin, että taistellessaan sosialismin puolesta ja sotien hävittämisestä vallankumouksellinen proletariaatti ei lainkaan kiistä oikeutettujen sotien tarpeellisuutta. Proletariaatin on analysoitava tarkasti kunkin sodan historiallinen ja poliittinen luokkasisältö ja hallitsevien luokkien osuus sodassa.

Kongressi päätteli, että nykykaudella ovat mahdollisia seuraavanlaiset sodat: imperialististen valtioiden keskinäiset sodat, imperialististen vastavallankumouksellisten voimien sodat proletaarista vallankumousta tai sosialismia rakentavia maita vastaan, kansalliset vallankumoussodat imperialismia vastaan, etenkin siirtomaissa. »Sorrettujen kansakuntien sota imperialismia vastaan on paitsi oikeutettu myös vallankumouksellinen, ja nykyään se on proletaarisen maailmanvallankumouksen osa.»² Proletariaatti tukee kansallisia vallankumoussotia ja huolehtii proletaarisen vallankumouksen sekä proletariaatin diktatuurin puolustamisesta.

Kongressi kehotti kommunisteja pitämään imperialistisen sodan sytyessä ohjeanaan bolševikkien ensimmäisen maailmansodan vuosina noudattamaa ohjelmaa. Tämän ohjelman peruskohtana oli imperialistisen sodan muuttaminen proletariaatin kansalaissodaksi porvaristoa vastaan.

Neuvostohallituksen tekemät ehdotukset yleisestä ja täydellisestä aseistariisunnasta katsottiin erittäin tärkeiksi. Kongressissa korostettiin: proletaarisen valtion leniniläinen rauhanpolitiikka

¹ Стенограф VI конгресса Коминтерна, вып. 6, стр. 85.

² Sama, s. 86.

ei anna mitään aihetta väittää, että neuvostovalta olisi »tyytynyt kapitalismin olemassaolon toteamiseen». Tämä politiikka oli »vain toisenlainen — nykytilanteessa edullisin — kapitalisminvastaisen taistelun muoto, jonka kannalla Neuvostoliitto on ollut johdonmukaisesti Lokakuun vallankumouksen ajoista alkaen»¹.

Sodanvaaran voimistuessa ja imperialististen valtioiden valmistellessa suoranaista hyökkäystä Neuvostoliittoa vastaan oli hyvin tärkeää, että kongressi asetti Neuvostoliiton puolustamisen keskeisimmäksi tehtäväksi taistelussa sodanvaaraa vastaan.

Kominternin VI kongressissa palautettiin kommunistien mieleen sanat, että sodanvastainen taistelu ei ole läheskään helppoa. Kongressi kehotti kaikkia jaostoja vastustamaan imperialistisen sodan vaaraa entistä internationalistisemmin ja koordinoimaan kansainvälisesti sodanvastaiset vallankumoukselliset esiintymiset.

Siirto- ja puolisiirtomaiden vallankumouksellisesta liikkeestä

Tärkeänä kysymyksenä Kominternin VI kongressin esityslistalla oli kysymys siirto- ja puolisiirtomaiden vallankumousliikkeestä. Tuohon aikaan monien sorrettujen maiden kansat olivat jo kulkeet pitkän imperialisminvastaisen taistelun taipaleen.

Kapitalismin tilapäisen, osittaisen vakaantumisen kaudella Idän kommunistinen liike kehittyi jatkuvasti liittyen välittömästi työväenliikkeen poliittisen valvutuneisuuden ja järjestyneisyyden kasvuun. Joulukuussa 1925 pidettiin Intian legaalisen kommunistisen puolueen perustava edustajakokous ja huhtikuussa 1925 Korean Kommunistisen Puolueen perustava edustajakokous. Samana vuonna perustettiin Indo-Kiinan ensimmäiset marxilaiset järjestöt. Siirtomaakysymyksestä teki alustuksen Otto Kuusinen.

Kominternin VI kongressi julisti, että »Leninin kehittelemät ”Teesit kansallisuus- ja siirtomaakysymyksistä” eivät ole menettäneet merkitystään, vaan ovat edelleenkin johtolankana kommunististen puolueiden toiminnassa»².

Neuvostoliiton sosialistisen rakennustyön saavutukset sekä kapitalistimaiden kommunistisen liikkeen lujittuminen vaikuttivat kumouksellistavasti siirtomaihin.

Kongressi piti poikkeuksellisen tärkeänä sitä, että Neuvostoliiton proletariaatti ja kapitalistimaiden työväenliike tukivat

¹ Стенограф VI конгресса Коминтерна, вып. 6, стр. 99.

² Sama, s. 122.

taistelua, jota siirtomaakansat kävivät vapautuakseen imperialistisesta sorrosta. Kongressin teeseissä korostettiin, että »liittoutuminen Neuvostoliiton kanssa sekä imperialististen maiden vallankumouksellisen proletariaatin kanssa luo Kiinan, Intian ja kaikkien muiden siirto- ja puolisiirtomaiden työtätekeville kansanjoukoille itsenäisen, vapaan taloudellisen ja kulttuurillisen kehityksen edellytykset sekä mahdollisuuden sivuuttaa kapitalistisen järjestelmän valta-kausi ja jopa yleensä kapitalististen suhteiden kehitysvaihe»¹.

Kuusisen alustuksesta keskusteltaessa syntyi väittely imperialismin osuudesta siirtomaissa. Muutamat edustajat väittivät, että imperialistien siirtomaapolitiikka edistää siirtomaiden teollistamista ja että Intiassa esim. Englanti valvoo maan teollistamista. Tämä näkökanta puolusti itse asiassa sosiaalidemokraattista »dekolonisaation» teoriaa, jonka mukaan imperialismi esitti siirtomaissa edistyksestä osaa, koska se joudutti kapitalistista kehitystä ja teki siirtomaista itsenäisiä kapitalistimaita. »Dekolonisaatio»-teorian tarkoituksena oli imperialistisen siirtomaapolitiikan puolustaminen ja imperialistista sortoa vastaan suunnatun kansojen vallankumoustaistelun heikentäminen.

Kongressissa todettiin virheellisiksi muutamien edustajien esittämät käsitykset imperialistien osuudesta siirtomaissa ja paljastettiin »dekolonisaatio»-teorian taantumuksellinen olemus. Kongressi korosti, että imperialismi jarruttaa siirtomaiden teollistamista ja estää niiden tuotantovoimien täydellistä kehitystä. Imperialistien siirtomaapolitiikan perustendenssinä on siirtomaiden riippuvuuden säilyttäminen ja voimistaminen. Kongressin teeseissä sanottiin: »Imperialistien ja heidän lakeijoidensa suunsoitto imperialististen suurvaltojen noudattamasta dekolonisaatio-politiikasta sekä siirtomaiden vapaan kehityksen edistämisestä on vain imperialistien valhetta. On erittäin tärkeää, että niin imperialististen kuin siirtomaidenkin kommunistit paljastaisivat perusteellisesti tämän valheen.»²

Kun kongressissa käsiteltiin kysymystä Kiinan, Intian ja muiden sorrettujen maiden vallankumousliikkeestä, niin todettiin, että näissä maissa on kyse vallankumousliikkeen porvarillis-demokraattisesta vaiheesta. Siirtomaissa porvarillis-demokraattinen vallankumous liittyi erottamattomasti vapautustaisteluun imperialistista orjuutusta vastaan.

Kongressissa käydyissä keskusteluissa ja kongressin hyväksymissä teeseissä oli huomattava sija kysymyksellä porvariston osuu-

¹ Стенографический отчет VI конгресса Коминтерна, вып. 6, стр. 126.

² Sama, s. 134.

desta kansallisessa vapautusliikkeessä. Teeseissä sanottiin, että siirtomaiden kansallisella porvaristolla ei ole yhtenäistä asennetta imperialismiin. Kansallisen porvariston toinen osa palvelee välittömästi imperialismiin etuja ja katsantokannaltaan on epäkansallinen, imperialistimielinen. »Sikäläisen porvariston toinen osa taas, varsinkin kansallisen teollisuuden etuja ilmentävä osa, kannattaa kansallisliikettä ja edustaa tällöin horjuvaa ja kompromisseihin taipuvaista virtausta, jota voitaneen nimittää kansallis-reformismiksi (eli II kongressin teesien terminologiaa käyttäen 'porvarillis-demokraattiseksi' suuntaukseksi).»¹ Kongressi varoitti, että jos aliarvioidaan porvariston kansallis-reformismia, jolla erotukseksi feodaalis-imperialistisesta leiristä on vaikutusta pikkuporvariston ja talonpojiston joukkoihin ja osittain myös työväenluokkaan, niin kommunistit saattavat joutua eristetyiksi työtätekevästä joukoista.

Kongressin päätöslauselmassa sanottiin, että »vaikka porvarillisen opposition esiintymiset hallitsevaa imperialistis-feodaalista liittoumaa vastaan eivät olisikaan syvällisiä luonteeltaan, ne saattavat jouduttaa laajojen työtätekevien joukkojen poliittista heräämistä. Kansallis-reformistien porvariston ja imperialistien konkreettiset julkiset yhteenotot, sinänsä vähäpätöisetkin, saattavat tietystä tilanteesta olla välillisenä syynä jopa suuriinkin vallankumouksellisiin joukkoesiintymisiin.»²

VI kongressin siirtomaakysymystä koskevissa teeseissä oli myös erinäisiä virheellisiä ja ristiriitaisia väittämiä kansallisen vapautustaistelun strategiasta ja taktiikasta sekä kansallisen porvariston osuudesta. Vaikka kongressin päätöksissä tehtiinkin ero kansallis-reformistisen porvariston ja feodaalis-imperialistisen leirin välillä, niin kansallisen porvariston osuus arvioitiin silti lahkolaishenkisesti. Väitettiin muun muassa, että »kansallisella porvaristolla ei ole merkitystä imperialismia vastaan taistelevana voimana»³. Kehotettiin »hylkäämään kommunistisen puolueen ja kansallis-reformistisen opposition kaikkinaiset liittoumat»⁴.

Otto Kuusinen sanoi myöhemmin, NKP:n 20. edustajakokouksessa, että Kominternin VI kongressissa esitetystä arvioista siirto- ja puolisiirtomaiden kansallisesta porvaristosta oli »tietty lahkolaisuuden leima»⁵.

¹ Стенограф VI конгресса Коминтерна, вып. 6, стр. 136.

² Sama, s. 142.

³ Sama, s. 141.

⁴ Sama.

⁵ O. W. Kuusinen. Valitut teokset. Kustannusliike Edistys, Moskova, s. 465.

Luonnehtiessaan Idän maiden kommunistien kenttätöiden tehtäviä kongressi kehotti Kiinan Kommunistista Puoluetta poistamaan puolueessa ilmenneet äärivasemmistolaiset virheet (putschismin, sotaseikkailupolitiikan, yksilöitä vastaan kohdistetun terrorin jne.). Puolueen oli voitettava pyrkimys »korvata joukkojen kasvatusten menetelmä pakotus-, komentelu- ja määräälymenetelmillä, jotka ankarana luokkaterrorin oloissa tekivät entistä vakavammaksi sen vaaran, että puolue joutuu eristetyksi työtätekevästä joukoista»¹.

Intian kommunistien tärkeimmäksi tehtäväksi kongressi asetti kaikkien kommunististen ryhmien yhteenliittämisen ja itsenäisen keskitetyn puolueen perustamisen.

Kongressi velvoitti imperialististen maiden kommunistiset puolueet solmimaan kiinteitä yhteyksiä siirtomaiden vallankumouksellisiin liikkeisiin ja ylläpitämään näitä yhteyksiä säännöllisesti ja jatkuvasti tukeakseen aktiivisesti vallankumousliikkeitä ja antaakseen niille välitöntä käytännöllistä apua.

Sosialistisen Työväeninternationaalin Brysselin kongressissa elokuussa 1928 käsiteltiin niin ikään siirtomaakysymystä ja hyväksyttiin tätä kysymystä koskeva »ohjelma». Kongressi vastusti siirtomaakansojen täydellisen itsenäisyyden vaatimusta. Se tunnusti muodollisen itsenäistymisoikeuden olevan ainoastaan sellaisilla mailla kuin Kiinalla, Egyptillä, Syyrialla ja Irakilla, joilla oli jo huomattavia saavutuksia kansallisessa vapautustaistelussa. Sosialistinen Työväeninternationaali tunnusti Intian oikeuden ainoastaan paikalliseen itsehallintoon, mutta kiisti maan oikeuden täydelliseen valtiolliseen riippumattomuuteen. Kongressin päätöslauselmassa sanottiin, että siirtomaakansoille, jotka olivat vielä »alkeellisella kehitysasteella, vierasmaisen herruuden viipymätön hävittäminen merkitsisi paluuta alkukantaiseen barbaarisuuteen eikä askelta eteenpäin kansallisen kulttuurin kehityksessä»².

Läsnäolleet siirtomaakansojen edustajat poistuivat kongressista vakuuttuttuaan, että sosiaalidemokraattien oikeistojohtajat kannattavat porvariston siirtomaapolitiikkaa. Brysselin kongressin siirtomaakysymyksessä hyväksymä asenne osoitti havainnollisesti, että sosiaalidemokraattisten puolueiden oikeistojohtajat eivät piittaa sortettujen siirtomaakansojen eduista, vaan kannattavat imperialististen valtioiden siirtomaapolitiikkaa.

¹ Стенограф VI конгресса Коминтерна, вып. 6, стр. 152.

² «Коммунистический Интернационал», 1928, № 29—30, стр. 115.

Neuvostoliiton saavutukset ja NKP(b):ssä vallitseva tilanne

Kominternin VI kongressi tarkasteli Neuvostoliitossa ja NKP(b):ssä vallitsevaa asiaintilaa. Tämä oli tärkeä kysymys, sillä NKP(b) oli ainoa Kominternin jaosto, joka johti sosialistista rakennustyötä valtavassa maassa, ja proletariaatin diktatuurin Neuvostoliitossa saamalla kokemuksella oli suuri merkitys kommunististen puolueiden jokapäiväiselle taistelulle.

Alustuksessaan Neuvostoliiton taloudellisesta asemasta Jevgeni Varga puhui Neuvostoliiton taloudellisista saavutuksista sekä sosialististen aineiden kasvusta neuvostoyhteiskunnassa. Hän korosti suunnittelun merkitystä Neuvostoliiton talouselämässä, valaisi sosialistisen rakennustyön vaikeuksia ja kehitysmahdollisuuksia.

Selostuksessaan NKP(b):ssä vallitsevasta asiaintilasta Dmitri Manuilski korosti, että trotskilainen oppositio ei ollut pelkästään »kansallinen» ilmiö. Trotskilaisuutta vastaan taisteltiin kansainvälisellä tasolla ja tämä taistelu oli osana kaikkien kommunististen puolueiden bolševisoimisessa.

Veljespuolueiden valtuuskunnat hyväksyivät täydellisesti NKP(b):n ja sen Keskuskomitean poliittisen ja organisatorisen suunnan. Ne totesivat, että NKP(b):n Keskuskomitean oikea politiikka johti imperialistisen saarron vaikeissa oloissa sosialistisen rakennustyön huomattaviin saavutuksiin, työläis- ja talonpoikaisjoukkojen aineellisen ja kulttuurillisen tason kohoamiseen, työväenluokan ja talonpojiston liiton lujittumiseen sekä Neuvostoliiton arvovallan kasvuun kansainvälisellä areenalla.

Kongressi totesi, että Neuvostoliiton sosialistisen rakennustyön saavutukset lujittavat kansainvälisen työväenluokan asemia ja jouduttavat kansanjoukkojen vallankumouksellistumista.

Kominternin VI kongressi hyväksyi NKP(b):n 15. edustajakouksen päätöksen ja Kominternin TrK:n 9. kokouksen päätöslauselman siitä, että trotskilaiseen oppositioon kuulumisen ja sen katsojien levittäminen eivät sovi yhteen bolševikkipuolueen jäsenyyden kanssa, ja hylkäsi Trotskin anomuksen hänen puolueeseen palauttamisestaan korostaen, että »poliittisissa ja järjestöllisissä ohjelmakysymyksissä trotskilaisryhmä luisui menševistisiin asemiin ja muuttui itse asiassa neuvostovaltaa vastaan taistelevaksi elimeksi. Siksi sen erottaminen NKP(b):stä oli oikeutettu ja väistämätön.»¹

¹ Коммунистический Интернационал в документах, стр. 873.

Kongressi hylkäsi Arkadi Maslowin ja Ruth Fischerin anomuksen heidän palauttamisestaan Saksan Kommunistiseen Puolueeseen ja hyväksyi samalla Saksan Kommunistisen Puolueen Keskuskomitean ilmoituksen, että »kaikki trotskilaisryhmiin kuuluneet ja puolueesta erotetut työläiset, jotka sanoutuvat irti Maslowista, Fischeristä ja muista kommunismin luopioista ja alistuvat varauksettomasti Kommunistisen Internationaalin päätöksiin, voivat päästä Saksan Kommunistiseen Puolueeseen»¹.

Kominternin arvovallan kasvua osoitti uusien kommunististen puolueiden perustaminen ja niiden liittyminen Internationaaliin. VI kongressi hyväksyi Kominternin jaostoiksi Korean, Kuuban, Uuden Seelannin ja Paraguayn kommunistiset puolueet, Irlannin Työväenliiton, Ecuadorin Sosialistisen Puolueen ja Kolumbian Vallankumouksellisen Sosialistisen Puolueen.

Kongressi tervehti seitsemän uuden jaoston perustamista ja liittymistä Kominterniin, mikä oli uusi luottamuksenosoitus Kommunistiselle Internationaalille.

* * *

Tapahtumien kehitys VI kongressin jälkeen osoitti, että kongressissa tehty maailman taloudellisen ja poliittisen tilanteen yleisarviointi oli oikea.

Vastoin sosiaalidemokraattisten puolueiden oikeistijohtajien ennustuksia kapitalismin vakaantuminen ei enää jatkunut, vaan kapitalistinen talous kävi yhä epävakaisemmaksi.

Vuosien 1928—1929 vaihteessa alkoi näkyä ensimmäisiä merkkejä vallankumouksellisen työväenliikkeen uudesta noususta. Tätä todistivat sellaiset työväenluokan esiintymiset kuin Lódzin yleislakko, Rührin vuorityöläisten lakko sekä kaivostyöläisten ja tekstiilityöläisten lakot Ranskassa.

Kominternin ohjelman pohjalta kommunistiset puolueet lujittivat rivejään aatteellisesti ja poliittisesti ja täsmensivät strategiaansa ja taktiikkaansa. Tuohon aikaan osa Latinalaisen Amerikan kommunistisista puolueista tuli siihen johtopäätökseen, että Latinalaisessa Amerikassa vallankumous tulee olemaan luonteeltaan imperialisminvastainen, demokraattinen agraarivallankumous. Vallankumouksen luonnetta koskevia kysymyksiä käsiteltiin Latinalaisen Amerikan maiden kommunististen puolueiden ensimmäisessä konferenssissa, joka pidettiin Buenos Airesissa 1.—12. kesäkuuta 1929.

¹ Стенограф VI конгресса Коминтерна, вып. 6, стр. 178.

Konferenssiin osallistui 38 edustajaa Argentiinan, Brasilian, Bolivian, Kolumbian, Kuuban, Ecuadorin, Salvadorin, Guatemalan, Meksikon, Panaman, Paraguayn, Perun, Uruguayn ja Venezuelan kommunistisista puolueista. Poliisin vainotoimenpiteiden vuoksi Chilen Kommunistisen Puolueen valtuuskunta ei päässyt konferenssiin.

Kongressissa kiinnitettiin erityisesti huomiota työväenluokan yhtenäisyyden lujittamiseen. Vuonna 1928 oli perustettu Latinalaisen Amerikan ammattiliittojen yhdistys, tämän maanosan ensimmäinen ammatillinen keskusjärjestö. Kongressissa korostettiin, että työläisten ja talonpoikien liitolla on ratkaiseva merkitys vallankumouksen kohtaloille. Latinalaisen Amerikan kommunististen puolueiden konferenssi hylkäsi trotskilaisuuden kannattajien tyrkyttämän teesin, jonka mukaan Latinalaisessa Amerikassa vallankumous tulisi olemaan välttämättömästi sosialistinen luonteeltaan.

Konferenssissa syttyi kiivas väittely taktiikkakysymyksistä. Muutamat edustajat lausuiivat muka omana mielipiteenään, että ei saa hukata aikaa proletaarisen vallankumouksen odotteluun, vaan on perustettava kapinakeskuksia kaikille alueille. He väittivät, että koko Latinalaisessa Amerikassa ovat jo kehittyneet vallankumouksen edellytykset, ja kehottivat »nousemaan aseelliseen kapinaan» viipymättä.

Konferenssi luonnehti näiden edustajien näkökannan subjektivismiin ilmaukseksi, joka käytännössä olisi johtanut proletaaristen puolueiden hävittämiseen, niiden sulautumiseen pikkuporvarilliseen ympäristöön. Konferenssi auttoi Latinalaisen Amerikan nuoria kommunistisia puolueita aloittamaan kamppailun pikkuporvarillista hoipertelua vastaan, solmimaan kiinteämmät yhteydet työväenluokan perusosastoihin ja asettumaan työväenluokan taistelun johtoon.

Heinäkuussa 1929 pidettiin Kominternin TpK:n 10. kokous, jossa todettiin, että Kominternin arvovalta oli kasvanut ja sen jaostot olivat lujittuneet järjestöllisesti ja aatteellisesti.

Kokouksen päätöksissä osoitettiin, että taistelu oikeisto-oppoportunistista poikkeamaa vastaan on edelleenkin Kominternin ja kommunististen puolueiden keskeisimpänä tehtävänä puolueiden sisäisen politiikan alalla. Kommunistisissa puolueissa ilmenneen oikeistopoikkeaman luonteenomaisimpia piirteitä olivat kapitalismin vakaantumisen yliarviointi, sodanvaaran väheksyminen ja rautaisen kurin tarpeellisuuden kiistäminen. USA:n Kommunistisessa Puolueessa Lovestonen oikeisto-oppoportunistinen ryhmä esitti Kominternin linjan vastapainoksi oman ohjelmansa, jossa korostettiin Amerikan kapitalismin poikkeuksellisuutta ja sosiaalidemo-

kraattista kuri-käsitystä. Tämä ryhmä esti kommunistien vallankumouksellista toimintaa joukkojen keskuudessa. Tšekkoslovakian Kommunistisessa Puolueessa Jilekin ja Bolenin opportunistiryhmä luisui sosiaalidemokraattien aseisiin. Oikeisto-opportunistiset ainekset Italian Kommunistisessa Puolueessa (Tascan ryhmä), Saksan Kommunistisessa Puolueessa (Brandler ja Thalheimer), Ruotsin Kommunistisessa Puolueessa (Kilbomin ryhmä) ja eräisiä muissa puolueissa yrittivät kylvää pikkuporvarillista pessimismää työväenluokan riveihin.

Kokous vahvisti muutamien kommunististen puolueiden päätöksen opportunistien erottamisesta puolueesta ja totesi, että oikeisto-opportunistiset katsomukset ja kommunistisen puolueen jäsenyys eivät sovi yhteen.

Kominternin TpK:n 10. kokous vahvisti NKP(b):n Keskuskomitean ja Keskuskontrollikomitean yhteisen kokouksen 23. huhtikuuta 1929 tekemän päätöksen Buharinin erottamisesta Kommunistisesta Internationaalista. Kominternin TpK:n kokouksen päätöksessä sanottiin: »Jo ennen Kommunistisen Internationaalin VI kongressia тов. Buharinin mielipiteet alkoivat erota NKP(b):n poliittisesta päälinjasta; Buharinin ja hänen kannattajiensa taistellessa puolueen politiikkaa vastaan nämä mielipide-eroavuudet kehittivät varsinaiseksi opportunistiseksi toimintaohjelmaksi, itse asiassa oikeistopoikkeaman toimintaohjelmaksi.»¹

Kehottaessaan kommunistisia puolueita kohdistamaan huomionsa taisteluun oikeisto-opportunistista poikkeamaa vastaan, Kominternin TpK ei silti pitänyt välttämättömänä samanaikaista taistelua kommunistisissa puolueissa ilmenneitä ääriivasemmistolaisia lahkolaispoikkeamia vastaan. Pyrkimys yhteistoimintaan reformististen järjestöjen kanssa tulkittiin usein kallistumiseksi oikeistopoikkeamaan. Kominternin TpK:n 10. kokouksen päätöksissäkin oli väittämiä ja sanamuotoja, jotka kannustivat lahkolaishenkisiä pyrkimyksiä. Kokouksen perusasiakirjassa »Kansainvälisestä tilanteesta ja Kommunistisen Internationaalin lähimmistä tehtävistä» sanottiin, että »maissa, joissa on voimakas sosiaalidemokraattinen puolue, fasismien erikoismuotona esiintyy sosiaalifasismi»². Kommunistisille puolueille asetettiin tehtäväksi »tehostaa päättävästi taistelua sosiaalidemokraattisia puolueita vastaan, varsinkin niiden 'vasemmisto'-siipeä vastaan, sillä se on kommunismin pahin vihollinen työväenliikkeen riveissä ja työväenjoukkojen taistelu-

¹ Коммунистический Интернационал в документах, стр. 911.

² X пленум ИККИ. Тезисы, резолюции, постановления. М.-Л. 1929, стр. 14.

henkisen aktiivisuuden kasvua estävä pääjarru»¹. Tällainen arvio oli syntynyt suoranaisena vastavaikutuksena oikeistososiaalidemokraattien työväenvastaiseen sovittelupolitiikkaan. Sosiaalidemokraattien tosiasiallinen rinnastaminen fasisteihin ja pääiskun suuntaaminen niitä sosiaalidemokraattisia vasemmistoaineiksia vastaan, jotka saattoivat esiintyä kommunistien liittolaisina taantumusta ja fasismia vastaan, oli virhe, joka vaikeutti kokouksen asettaman tehtävän täyttämistä: työväenluokan enemmistön kannatuksen saamista.

Toteuttaen Kominternin VI kongressin päätöstä kansainvälisen taistelupäivän viettämisestä imperialistisen sodanvaaran vastustamisen merkeissä Kominternin ТрК:n 10. kokous vahvisti 13 kommunistisen puolueen Brysselin konferenssin toukokuussa 1929 tekemän päätöksen, jossa taistelupäiväksi määrättiin 1. elokuuta. Kokouksen päätöksessä painotettiin, että työväenluokan kansainvälisen esiintymisen 1. elokuuta imperialistista sotaa ja taantumusta vastaan on oltava merkitykseltään suurempi kuin työväenluokan tavanomainen sodanvastainen mielenosoitus. Se on yhdistettävä läheisesti työväenluokan taloudelliseen ja poliittiseen taisteluun ja sitä on käytettävä tehokkaana keinona proletariaatin kapitalismivastaisten vallankumouksellisten esiintymisten yhteenliittämiseksi kansainvälisellä tasolla.

Työväenluokan esiintymisistä 1. elokuuta imperialistista sotaa vastaan ja Neuvostoliiton puolustamiseksi tuli monissa maissa proletariaatin vallankumouksellisten voimien taisteluvalmiuden katselmus.

* * *

Vuosina 1924—1929 Kommunistinen Internationaali joutui toimimaan vaikeissa oloissa. Maailman kommunistisen liikkeen johtajan Leninin poissaolo vaikutti Kominternin toiminnan eri puoliin. Tällä kaudella kansainvälisen kommunistisen ja työväenliikkeen erinäiset ongelmat jäivät vielä odottamaan johdonmukaista marxilais-leniniläistä ratkaisuaan. Kommunistinen liike otti kuitenkin askeleen eteenpäin riviensä aatteellisessa ja järjestöllisessä lujittamisessa. Komintern ja sen jaostot taistelivat herkeämättä oikeisto-opportunistisia ja äärivasemmistolaisia poikkeamia vastaan. Kominternin ja NKP(b):n suurena saavutuksena oli kommunistisen liikkeen päälinjan revidointia tavoitelleen trotskilaisuuden aatteellis-poliittinen ja järjestöllinen murskaaminen. Yhteisin ponnistuksin laadittiin kommunistisen liikkeen tärkeimmät ohjelmasiikirjat.

¹ X пленум ИККИ. Тезисы, резолюции, постановления, стр. 25—26.

Neljäs luku

**KOMINTERN KAPITALISTISESSA MAAILMASSA
VALLINNEEN TALOUSHULAN
JA NEUVOSTOLIITON
SOSIALISTISEN RAKENNUSTYÖN VUOSINA**

(1929—1933)

KOMINTERNIN STRATEGIA JA TAKTIikka KAPITALISTISESSA MAAILMASSA VALLINNEEN TALOUSPULAN KÄRJISTYMISEN KAUEDELLA

**Maailman talouspula
ja työtätekevien
vallankumoustaistelun
nousu**

Kommunistinen Internationaali oli jo kapitalismin vakaantumisen vuosina ennustanut, että yleismaailmallinen kärkevä talouspula toistuu väistämättömästi. Tämä päätelmä perustui kapitalismin kehitysristiriitojen syvälliseen marxilais-leniniläiseen erittelyyn. Kominternin VI kongressi totesi, että kapitalistimaiden talouden verrattain nopea kasvu johti kapitalismin ristiiritojen entistä laajempaan uusiutumiseen, että kapitalismin horjuva vakaantuminen oli päättymässä ja sen taustalla alkoi jo hahmottua uhkaava kriisi.

Selostajat ja puheenvuoronkäyttäjät sanoivat Kominternin ТрК:n 10. kokouksessa, että kehittyneimmissä kapitalistimaissa »on jo havaittavissa uuden talouspulan eittämättömiä oireita»¹, vaikka näiden maiden suhdannekehitys onkin noususuuntainen. Nämä Kominternin ennustukset kävivät hyvin pian toteen.

Syksyllä 1929 USA:n pörseissä syntyi ennen näkemätön paniikki. Finanssiromahdus, joka kosketti muitakin maita, oli alkaneen yleismaailmallisen talouspulan ensimmäinen ilmaus.

Vuosien 1929—1933 kriisi ei ollut ainoastaan pisin, vaan myös syvin ja musertavin kaikista kapitalismin historian tuntemista talouspulista. Kapitalismin yleisen kriisin oloissa puhjennut talouspula levisi kaikkiin kapitalistimaihin ja järkytti porvariston talouselämää, poliittisia perustuksia ja ideologiaa. Kapitalismin yleinen kriisi kärjisty entisestään.

Kriisi vaikutti kapitalistisen talouden kaikkiin puoliin: teollisuuteen, maatalouteen, finanssi- ja luottojärjestelmään, kaupankäyntiin sekä kansainvälisiin taloussuhteisiin. Korkealle kehittynyt kapitalistinen tuotanto törmäsi maksukykyisten markkinoiden puutteeseen ja alkoi nopeasti laskea. Yhdessä vuodessa, vuoden 1929 lopusta vuoden 1930 loppuun, kehittyneimpien kapitalistimaiden teollisuustuotanto supistui 10—17%. Vuonna 1932 kapitalis-

¹ X пленум Исполкома Коминтерна. Выпуск 1. Международное положение и задачи Коммунистического Интернационала. М., 1929, стр. 210.

tinen talous laski alimpaan pisteeseensä. Tuona vuonna teollisuustuotanto alitti kriisiä edeltäneen tason USA:ssa 46%, Saksassa 47%, Englannissa 16,5%, Ranskassa 31%, Italiassa 33% sekä Tšekkoslovakiassa, Belgiassa ja Alankomaissa miltei 37%.¹ Vuosina 1930—1933 kapitalistimaiden teollisuustuotanto kokonaisuudessaan supistui 38%.² Kapitalistisissa maissa perustetut tuotantoteholtaan valtavat yritykset olivat seisauksissa. Elottomat kaivokset, sammuneet masuunit, hylätyt ja koneiden hautumaaksi muuttuneet tehdasrakennukset todistivat havainnollisesti sitä, että kapitalismi tuhoaa itse tuotantovoimiaan. Yrittäessään pienentää realisoimattomia tuotevarastoja ja estää hintojen ja voittojen jatkuvan alenemisen monopolit tuhosivat valtavia tavaramääriä ja romuttivat uusia koneita.

Teollisuuspula liittyi maatalouspulaan ja kärjisti sitä. Raaka-aineiden ja elintarvikkeiden hintojen aleneminen johti maataloustuotannon supistumiseen. Maataloustuotannon volyyymi aleni vuosina 1919—1933 yli kolmanneksen. Luotto- ja rahajärjestelmä häiriintyi perinpohjaisesti. Tuhannet pankit vararikkoutuivat. Valuutan arvo aleni 56 valtiossa. Kapitalististen maiden ulkomaankauppa supistui kolminkertaisesti.

Pula kärjisti imperialististen maiden välistä taistelua markkinoista. Kaikki entiset sopimukset maailman jaosta vaikutuspiireihin oli itse asiassa kumottu: niitä ei otettu enää huomioon. Versailles'n ja Washingtonin sopimusjärjestelmä alkoi hajota. Pula antoi musertavan iskun porvarillisille »ikuisen kukoistuksen» teorioille sekä oikeistososialistiselle »organisoidun kapitalismin» teorialle, jonka mukaan kapitalismi oli jo päässyt suurimmista paheistaan. Nämä epätieteellisiin ajatusrakennelmiin perustuneet porvarilliset ja oikeistososialistiset harhakuvitelmat kärsivät täydellisen vararikon. Pula teki tyhjäksi myös sen oikeisto-oppportunistisen väitteen, että kapitalismin vakaantuminen tulisi olemaan pitkäaikainen.

Kaikkiin kapitalistimaihin levinneen tuhoisan pulan taustalla Neuvostoliiton talouden nopea kehitysvauhti teki erittäin suuren vaikutuksen. Juuri noina vuosina neuvostomaan työtätekevät täyttivät kommunistisen puolueen johdolla menestyksellisesti ensimmäisen viisivuotissuunnitelman valtavia tehtäviä hämmästyttäen koko maailmaa saavutuksillaan. Elämä toi erittäin tehokkaasti esiin kahden yhteiskuntataloudellisen järjestelmän, sosialismin ja kapi-

¹ Ks. «Мировое хозяйство в 1936 году». Ежегодник. М., 1937, стр. 180, 184, 188, 192, 200, 214, 222.

² E. Varga. Капитализм и социализм за 20 лет. М., 1938, стр. 37.

talismmin, kehitysteiden vastakkaisuuden. Samaan aikaan kun kapitalistinen teollisuustuotanto aleni, Neuvostoliiton teollisuustuotanto lisääntyi kaksinkertaisesti vuosina 1929—1932. Ensimmäisellä viisivuotiskaudella, jonka suunnitelmat täytettiin ennen määrääikää vuonna 1932, Neuvostoliitto otti jättiläisäskelleen maan teollistamiseksi: rakennettiin 1500 uutta suurtuotantolaitosta, pantiin käyntiin mm. Harkovin traktoritehdas, Kuznetskin rauta- ja terästehdas, Dneprin vesivoimalaitos ja Bereznikin kemian tehdas.

Maatalouden osuustoiminnallistaminen edistyi nopeaa vauhtia: yksityisten vähätuottoisten pientalonpoikaistalouksien tilalle perustettiin kollektiivitalouksia, maassa nujerrettiin viimeinen riistäjäluokka, kulakisto eli suurtonlojisto.

Neuvostoyhteiskunnan suurena sosiaalisena saavutuksena oli työttömyyden hävittäminen lopullisesti. Kulttuurivallankumousta toteutettiin menestyksellisesti.

Neuvostokansan saavutukset olivat erittäin merkityksellisiä siksi, että ihmiskunnan historiassa rakennettiin ensi kerran sosialismiin perustaa. Neuvostomaan työtätekevät todistivat koko maailmalle teoin, että he pystyvät paitsi rikkomaan vanhan riistojärjestelmän myös luomaan uuden yhteiskunnan ja toteuttamaan kommunismin valoisat ihanteet. Neuvostoliiton kehitys toi havainnollisesti esiin sosialismiin valtavat etuisuudet kapitalismiin verraten, sosialistisen suunnitelmatalouden paremmuuden kapitalistiseen talouteen verraten, jossa vallitsee tuotannon anarkia. Kapitalistimaiden kommunistiset puolueet pitivät Neuvostoliiton sosialistisen rakennustyön saavutuksia koko kansainvälisen työväenliikkeen voittona, tosiseikkana, joka tehostaa sosialismiin arvovallan kasvua ja sosialismiin aatteiden vaikutusta koko maailmassa. Erittäin suuri merkitys oli myös sillä, että ajanmukaiseen konetekniikkaan pohjautuen sosialismi kehittyi mahtavaksi aineelliseksi voimaksi, joka oli imperialismia vastassa. Neuvostoliiton kehitys oli räikeänä vastakohtana kapitalistisen maailman kehitykselle.

Yleismaailmallinen talouspula huononsi jyrkästi kapitalistimaiden kansanjoukkojen asemaa. Porvaristo yritti säilyttää työtätekevien harteille kaikki pulan aiheuttamat rasitukset. Proletariaatin asema huononi erityisesti, proletariaatti kärsi kaksin verroin pulan vaikutuksista: jatkuvasta palkkojen alenemisesta ja työttömyyden hirtittävästä kasvusta. Useimmissa kapitalistisissa maissa työläisten ja toimihenkilöiden palkkaamiseen tarkoitettu varanto pieneni 30—50%. Työttömyys kasvoi ennen näkemättömästi. Yli 35 miljoonaa henkeä jäi kokonaan työttömäksi: USA:ssa 16 miljoonaa, Saksassa 5,5, Englannissa 3, Japanissa enemmän kuin 2,8, Ranskassa 2,3 miljoonaa, Tšekkoslovakiassa 900 000 ja Unkarissa 800 000.

Puolittain työttömien lukumäärä oli sitäkin suurempi. »Säästämissuunnitelmien» perusteella porvarillinen hallitus alensi jatkuvasti työttömyysavustuksia ja muita sosiaalisia avustuksia. Monista maista puuttui kokonaan valtion työttömyysvakuutusjärjestelmää. Miljoonat ihmiset USA:ssa, Saksassa, Englannissa ynnä muissa maissa kulkivat työtä ja leipää etsien.

Pula saattoi vararikkoon miljoonia talonpoikia. Vuosina 1929—1933 USA:ssa myytiin pakkohuutokaupalla lähes miljoona velkaantunutta farmia. Useimmissa kapitalistimaissa talonpoikaistalouksien pakkomyynti lisääntyi kolminkertaisesti ja enemmänkin. Pakkomyyntiin joutuivat tavallisesti pientaloudet. Kaupunkilais-työttömien armeijaa täydensi omaisuutensa menettänyt maaseutuväestö.

Pulan kourissa sadat tuhannet käsityöläiset, pienyritykset, -kauppiat ja virkamiehet menettivät toimeentulonsa aineellisen perustan ja vararikkoutuivat.

Siirto- ja puolisiirtomaissa kansa kärsi tavatonta puutetta. Siirto- ja puolisiirtomaiden päätuotteiden — maatalouden tuottamien raaka-aineiden ja elintarvikkeiden — hinnat alenivat maailmanmarkkinoilla romahdusmaisesti. Samaan aikaan imperialistit tehostivat siirtomaiden ryöstöä. Miljoonien talonpoikien maat siirtomaissa joutuivat koronkiskureiden ja tilanherrojen käsiin, kymmenet miljoonat ihmiset joutuivat nälkäkuoleman partaalle. Tämä synnytti kansanjoukoissa vihaa imperialistisia siirtomaaorjuuttajia kohtaan.

Proletariaatin ja kansan keskikerrosten aineellisen ja oikeudellisen aseman tavaton huononeminen kapitalistimaissa kärjisti jyrkästi luokkataistelua. Vallankumoukselliset voimat alkoivat vilkastua. Vuosina 1929—1932 15:ssä suurimmassa maassa oli lähes 19 000 lakkoa, joihin osallistui 8,5 miljoonaa henkeä.¹

Työväenluokka ryhtyi taisteluun palkanalennusta, irtisanomisia, sosiaalisten avustusten pienentämistä sekä työtätekevien demokraattisten saavutusten hävittämiseen suunnattuja hallituksen poikkeustoimenpiteitä vastaan. USA:ssa, Saksassa, Ranskassa, Puolassa, Unkarissa, Romaniassa ja Tšekkoslovakiassa monet lakot kehittyivät jo ensimmäisinä pulavuosina kiivaiksi yhteentoiksi virkavallan ja poliisin kanssa. Lokakuussa 1930 nousi lakkoon 130 000 Berliinin metallityöläistä. Vuoden 1931 alussa oli Ruhrin sekä Puolan kivihiilialueiden, Dabrowa Górniczan ja Krakovan, kaivostyöläisten suuria lakkoja.

¹ У. Фостер. Очерки мирового профсоюзного движения. М., 1956, стр. 385.

Unkarissa oli 1. syyskuuta 1930 työläisten satatuhantinen mielenosoitus, joka kommunistien ja vasemmistososiaalidemokraattien toimesta kehittyi taisteluhenkiseksi vallankumoukselliseksi esiintymiseksi. Poliisi ampui työläisiin. Vuoden kuluttua maata järkyttivät uudelleen työläisten poliittiset joukkomielenosoitukset. Hallitus lähetti työläisiä vastaan paitsi poliisia myös tykistöä.

Vuoden 1931 keskivaiheilla USA:ssa puhkesi kaivostyöläisten lakko, jonka tunnus oli »nälkäkuolemaa vastaan». Työläiset jouduivat taistelemaan poliisia vastaan, joka käytti aseita ja kyynelkaasua. Useimmissa kapitalistisissa maissa lakkoliike oli nousussa.

Työttömyyden kasvun myötä laajeni työttömien liike, joka vaati sosiaalivakuutusta, yhteiskunnallisten töiden ohjelman hyväksymistä ja työttömien perheiden pelastamista nälänhädästä. USA:ssa, Saksassa, Puolassa, Tšekkoslovakiassa, Englannissa, Ranskassa, Itävallassa, Kanadassa ynnä muissa maissa työttömät järjestivät mielenosoituksia tunnuksin »Työtä ja leipää!» ja perustivat kaikkialla työttömien lautakuntia.

Kommunistinen Internationaali kiinnitti tuohon aikaan vakavaa huomiota työttömien liikkeeseen saadakseen aikaan työssäkäyvien ja työttömien yhteisrintaman ja estääkseen porvaristoa kylvämästä eripuraisuutta niiden välille. Tammikuussa 1930 Kominternin TPK:n Poliittinen Sihteeristö lähetti Kominternin jaostoille ohjeet, joissa kehotti nimettämään työttömien neuvostoihin myös työssäkäyvien edustajia ja tähdensi, että »työttömien taistelu vaatimustensa puolesta on yhdistettävä työväenluokan taloudelliseen ja poliittiseen taisteluun. Yleisten porvaristoa vastaan suunnattujen taistelutunnusten lisäksi on esitettävä kunkin maan oloihin soveltuvia suosituimpia konkreettisia tunnuksia.»¹

Kommunististen puolueiden ja Kominternin aloitteesta 6. maaliskuuta 1930 ja 25. helmikuuta 1931 vietettiin kansainvälistä taistelupäivää työttömyyden vastustamiseksi: järjestettiin joukkomielenosoituksia, ulkoilmakokouksia ja työttömien kokouksia. Työväenluokan esiintymiset osoittivat, että miljoonat proletaarit vihaavat yhä enemmän porvarillista järjestelmää, joka tuomitsee työtätekevät kurjuuteen ja kärsimyksiin.

Luokkataistelu levisi myös maaseudulle. Velalliset talonpojat vaativat maidensa pakkomyynnin lopettamista, verojen alentamista ja velkojen mitätöntämistä. Monissa maissa puhkesi talonpoikien joukkoesiintymisiä.

Myös kaupunkiväestön keskikerrosten tyytymättömyys ja liikehdintä voimistui sitä mukaa kuin kriisi syveni. Monet

¹ ЦПА ИМЭ, ф. 495, оп. 19, ед. хр. 242, л. 14.

keskikerrosten edustajat yhtyivät päättävästi työläisten taisteluun. Huomattavalta osaltaan nämä kerrokset olivat kuitenkin langenneet epätoivoon ja pessimismiin; ne olivat alttiita taantumuspuolueiden demagogialle ja alkoivat horjua. Porvaristo pelkäsi, että nämä lukuisat »rauhattomat ainekset» saattavat siirtyä työväenluokan puolelle.

Kapitalistinen maailma koki kärkevän luokkataistelun vaihetta. Vallankumouksellisten voimien aktivoituminen ilmeni sellaisina suurtapahtumina kuin monarkian kukistuminen 1931 Espanjassa ja porvarillis-demokraattisen vallankumouksen kehitys tai työväenliikkeen nousu Saksassa, Puolassa, Tšekkoslovakiassa ja eräissä muissa maissa.

Taluspulan kärjistyminen epäitsenäisissä ja siirtomaissa, imperialistisen painostuksen tehostuminen näissä maissa, työläisten riiston voimistuminen sekä talonpoikien ja käsityöläisten joukoittainen vararikkoutuminen herättivät entistä suurempaa tyytymättömyyttä kaikissa sorretuissa ja aiheuttivat imperialismivastaisen taistelun nousun. Siirtomaihin levisi työväen lakkojen, joukkomienosoitusten, kaupunkilaiskapinoiden ja talonpoikien esiintymisten aalto. Kansallisen porvariston ja imperialistien väliset ristiriidat kärjistyivät, ja siksi kansallinen porvaristo alkoi osallistua aktiivisemmin kansalliseen vapautusliikkeeseen. Monissa maissa kävi reaalisesti mahdolliseksi erilaisten luokkavoimien liittyminen kansalliseksi yhteisrintamaksi taistelussa imperialismia vastaan.

Intiassa järjestettiin kansalaisten tottelemattomuuskampanja siirtomaaviranomaisten vaikutusvaltaa vastaan. Työläisten, talonpoikien ja kaupunkilaisköyhälistön joukoittainen osallistuminen teki tämän kampanjan luonteeltaan taisteluhenkiseksi ja hyökkääväksi. Vuonna 1930 puhkesi imperialismivastaisia kapinoita Chittagongissa ja Peshawarissa; suuren teollisuuskeskuksen Sholapurin työläiset nousivat taisteluun ja häätivät kaupungista englantilaiset viranomaiset sekä paikallisen poliisin, perustivat vallankumouksellisia itsehallintoelimiä ja kävivät muutamia päiviä veristä taistelua rankaisuretkikuntaa vastaan. Luoteisessa rajamaakunnassa nousi kansankapina siirtomaajorjuuttajia vastaan. Siirtomaajorjuuttajat ryhtyivät joukkomittaisiin rankaisutoimiin Intian kansan vapautustaistelun lannistamiseksi. Vuonna 1930 vangittiin yli 60 000 isänmaanystäväää, mm. kansallis-reformistisen puolueen — Intian Kansalliskongressin — johtajat Mohandas Gandhi etunenässään. Joukkoliikkeen mittavuutta ja mukauttamista säikähtänyt kansalliskongressin johdon enemmistö toivoi tiettyjä myönnytyksiä englantilaisilta viranomaisilta ja teki sopimuksen siirtomaajorjuuttajien kanssa. Johdonmukaisimmat itse-

näisyyden kannattajat, Intian kommunistit, vastustivat jyrkästi reformistien ja siirtomaaviranomaisten keskinäisiä sopimuksia.

Kiinan eteläisissä maakunnissa laajeni tuohon aikaan talonpojiston feodalisminvastainen taistelu ja muodostui huomattavia vallankumouksellisia tukikohtia. Näillä alueilla perustettiin kommunistien johdolla neuvostoja, jotka olivat työläisten ja talonpoikien hallituselimiä. Vallankumouksellisilla tukialueilla sissiosastoista muodostettiin vallankumouksen varsinaiset asevoimat — Kiinan Punainen Armeija. Vuonna 1931 sen miesvahvuus oli 100 000 miestä ja se löi menestyksellisesti takaisin kuomintangiu joukkojen hyökkäykset neuvostoalueita vastaan.

Imperialisminvastainen liike elpyi myös Indo-Kiinassa. Vuonna 1930 ranskalaisia siirtomaarjuuttajia vastaan nousi Yën Bayn linnakkeen (Pohjois-Vietnam) varuskunta ja muutamat paikalliset sotaväen yksiköt. Siirtomaarjuuttajat saivat tukahdutetuksi nämä lyhytaikaiset ja eristetyt kapinaliekit. Keski-Vietnamin muutamilla alueilla talonpojat ottivat kommunistien johdolla vallan käsiinsä, perustivat neuvostoja ja takavarikoivat tilanherrojen maat. Kansanvalta kesti kolme kuukautta. Siirtomaarjuuttajat käyttivät kapinallisia talonpoikia vastaan mitä julmimpia tukahduttamismenetelmiä, mm. alistumattomien kylien ilmapommitusta. Virkavalta onnistui vangitsemaan Indo-Kiinan Kommunistisen Puolueen johdon.

Vuosina 1930—1931 feodalisminvastainen ja imperialisminvastainen talonpoikaissota järkytti Burmaa. Samoina vuosina Egyptin työtätekevien esiintymiset englantilaisia siirtomaarjuuttajia vastaan kärjistyivät kahdesti aseelliseksi kapinaksi. Filippiineillä talonpojat nousivat aseelliseen taisteluun vapauttaakseen maansa USA:n imperialisteista. Alankomaiden sotalaivastossa puhkesi 1933 indonesialaisten merimiesten levottomuuksia.

Imperialisminvastainen taistelu syttyi myös Latalalaisen Amerikan maissa. Chilessä kapinalliset merimiehet nostivat 1931 punaisen lipun ja perustivat vallankumouskomiteita. Hallituksen toimesta kapinallisia sota-alueita pommitettiin. Vuonna 1932 kapinalliset työläiset yrittivät julistaa neuvostovallan Chilessä. Siirtomaissa ja epäitsenäisissä maissa taistelu leimahti liekkiin yhä uudelleen, yhä uudet miljoonaiset orjuutetut joukot nousivat imperialisteja vastaan.

Kun kapitalismin suhteellisen vakaantumisen kausi oli päättynyt, maailmassa alkoi vallankumouksellisen työväenliikkeen ja kansallisen vapautusliikkeen nousu. Syvenevä talouspula ja kärjistyvä luokkataistelu horjuttivat kapitalistista hallitusmuotoa, jonka kohtalot huolestuttivat porvaristoa. Kun ensimmäisenä

pulavuotena porvarilliset taloustieteilijät ja poliitikot toivoivat nopeaa paluuta taloudelliseen »kukoistukseen», niin kriisin kärjistyessä he alkoivat puhua olemassaolevaa »järjestystä» uhkaavasta vaarasta ja esittivät monenlaisia ohjelmia pulan torjumiseksi. Näiden ohjelmien ainoana tarkoituksena oli löytää tie kapitalistisen riistojärjestelmän pelastukseen ja lujittumiseen. Porvarillisen taloustieteen huomattavimmat edustajat, mm. englantilainen taloustieteilijä John Keynes, päätyivät ajatukseen, että kapitalististen markkinoiden ja vapaan kilpailun mekanismi ei enää voi olla kapitalistisen talouden yksinomaisena sääntelijänä eikä voi pelastaa kapitalistista taloutta kriisin kauhistuttavilta iskuilta. Keynes ehdotti, että noudatettaisiin sellaista talouspolitiikkaa, joka antaa mahdollisuuden parantaa vapaiden markkinoiden lakeihin perustuvaa kapitalistista uusintamismekanismia, ja että sallittaisiin valtion puuttua talouselämään, ts. siirryttäisiin valtiomonopolistiseen säännöstelyyn.

Valtiomonopolistiset säännöstelytoimenpiteet, joihin monien kapitalistimaiden hallitsevat piirit alkoivat yhä halukkaammin turvautua, aiheutuivat paitsi taloudellisista syistä myös sosialistisen ja kapitalistisen talouden kesken alkaneesta kilpailusta sekä kapitalistimaiden sisäisten yhteiskuntapoliittisten ristiriitojen ja imperialistien keskinäisten ristiriitojen jyrkästä kärjistymisestä. Valtiomonopolistisen uudelleenjärjestelyn avulla kapitalismi pyrki lujittamaan asemiaan. Suurimmassa osassa maita tämän uudelleenjärjestelyn suuntana oli työtätekevien jyrkästi tehostunut taloudellinen ja poliittinen orjuuttaminen ja yhä taantumuksellisempien hallitusmuotojen perustaminen.

Kun porvarillisen demokratian ja manöveroinnin menetelmin ei enää voitu pysäyttää luokkataistelun kasvua, taantumuksellinen porvaristo sekä tilanherrojen ja sotilaspiirien huippukerrokset alkoivat kallistua yhä enemmän avoimen väkivallan ja seikkailupolitiikan kannalle. Ne olivat valmiit vaikka minkälaisiin petomaisuuksiin ja rikoksiin pystyttääkseen avoimen terroristisen diktatuurinsa ja murskatakseen työläisten ja talonpoikien vallankumousliikkeen. Imperialistinen taantumus perusti monissa maissa laskelmansa fasismiin pitäen ainoana vallankumouksen voimien kasvua ehkäisevänä keinona työtätekevien esiintymisten armotonta tukahduttamista. Fasismissa monopolit näkivät voiman, joka pystyy »varmalla kädellä» siirtämään kaikki pulan rasitukset työtätekevien harteille ja turvaamaan suuret voitot kapitalisteille. Valtiomonopolistisen kapitalismin fasistinen muunnelma ja sen totalitaarinen valtiovalta viehättivät eniten imperialistisen porvariston taantumuksellisimpia piirejä. Imperialistiset piirit panivat toiveensa fasismiin myös

siksi, että ne pitivät sitä iskuvoimana taistelussa Neuvostoliittoa vastaan, jonka saavutukset olivat puoleensavetävänä sosialismin esikuvana koko maailman työtätekeville. Imperialistisen taantumuksen fasismiin perustamat laskelmat ilmenivät fasistipuolueiden nopeassa kasvussa sekä siinä, että monissa maissa porvarillinen hallitusmuoto muuttui vähitellen fasistiseksi.

Lenin totesi aikanaan, että imperialismille on luonteenomaista siirtyminen demokratiasta poliittiseen taantumukseen; se pyrkii samalla tavalla sekä ulko- että sisäpolitiikassaan loukkaamaan demokratiaa, se pyrkii taantumukseen.¹ Fasististen pyrkimysten tehostuminen yleismaailmallisen talouspulan ja luokkataistelun kärjistyksen vuosina todisti havainnollisesti imperialistisen porvariston taantumuksellisuuden jyrkkää voimistumista ja sitä, että se muuttuu yhä enemmän kansanvastaiseksi ja epähumaniseksi voimaksi.

Oikeistososiaalidemokraatit, joiden politiikan suuntana oli luokkayhteistyö porvariston kanssa, eivät pystyneet osoittamaan kansanjoukoille ulospääsyä pulan aiheuttamasta ahdingosta. Puluvuosina oikeistososiaalidemokraattien suuntana oli kapitalismin pelastaminen romahdukselta ja vallankumoukselta, ja he vastustivat aktiivisesti vallankumousliikettä. Sosiaalidemokraattijohtajat kehittivät työläisiä kestämaan kärsivällisesti pulavuodet, myöntymään uhrauksiin ja joidenkin saavutustensa menettämiseen, kunhan vain kansalaissota olisi saatu ehkäistyksi. Yksi Saksan Sosiaalidemokraattisen Puolueen johtajista Fritz Tarnow sanoi suoraan puolueen Leipzigin edustajakokouksessa 1931: »Emme ole kapitalismin sairasuoteen ääressä pelkästään diagnostikkoina. Meidät on tuomittu nimenomaan olemaan lääkärinä, joka haluaa todella parantaa, ja tajuamaan kuitenkin sen, että olemme perillisiä.»² Preussin maapäivillä sosiaalidemokraattien ryhmäkuntaa johtanut Ernst Heilmann kirjoitti: »On itsestään selvää, että koko sosiaalidemokraattinen puolue tekee työtä estääkseen kapitalismin romahduksen.»³

Sosiaalidemokraattijohtajat suuntasivat pääiskunsa vallankumouksellisia työläisiä ja kommunisteja vastaan syyttäen heitä pyrkimyksestä sekasortoon, vaikka taloudellisen sekasorron, kurjuuden ja nälänhädän oli aiheuttanut juuri kapitalismi, jota sosiaalidemokraatit puolustivat. Oikeistososiaalidemokraatit pelottelivat

¹ Ks. V. I. Lenin. Teokset, 23. osa, ss. 33—34.

² Sozialdemokratischer Parteitag in Leipzig — 1931 — Protokoll. Berlin 1931, S. 45.

³ »Das freie Wort», 1931, N 29.

työtekeviä joukkoja sillä, että mikä vallankumous hyvänsä vaatii monin verroin raskaampia ja kivulloisempia uhrauksia kuin kaikkein kärkevin kriisi. He sanoivat, että vallankumous aiheuttaa kansalaissodan, tuottaa kärsimyksiä kansanjoukoille ja tuhoaa tuotantovoimat. Oikeistososiaalidemokraatit esittivät tämäntapaisia perusteita estääkseen reformisti-työläisiä esiintymästä aktiivisesti. Sosiaalidemokraatteja pelotti eniten ajatus proletariaatin valtataistelusta, vallankumous ja kansalaissota.¹

Oikeistososiaalidemokraatit rajoittuivat vain vähäisiin työtekevien etujen mukaisiin osavaatimuksiin. Esimerkiksi Sosialistisen Työväeninternationaalin ja Amsterdamin Ammattiyhdistysinternationaalin yhdistetyn valiokunnan tammikuussa 1931 Zürichissä pidetyissä istunnoissa hyväksyttiin julkilausuma, jossa sanottiin, että sosiaalidemokraattiset puolueet kannattavat »mahdollisimman suurten määrärahojen myöntämistä tuotannollisiin töihin eivätkä valtion toimenpiteiden rajoittamista talouspulien aikana». Sosiaalidemokraatit esiintyivät näin ollen valtiomonopolistisen säännötelyn puolesta »lieventääkseen» pulaa. He kehottivat taistelemaan palkkojen alennusta vastaan ja 5-päiväisen työviikon puolesta, »jotta siten luotaisiin työmahdollisuuksia työttömille»². Oikeistolaiset sosialistijohtajat pelkäsivät, että jatkuva palkanalennus ja työttömyyden kasvu kärjistävät vain kriisiä ja ovat yhä suurempa uhkana vallitsevalle järjestelmälle.

Sosialistisen Työväeninternationaalin IV kongressissa (heinä — elokuu 1931) oli huomion keskipisteenä Saksan pelastaminen taloudelliselta romahdukselta eikä taistelua pääoman hyökkäystä vastaan. Reformistien mielestä Saksan pelastaminen romahdukselta olisi merkinnyt pelastamista fasismilta.

Sosiaalidemokraattijohtajat estivät työläisiä lakkoilemasta ja esittivät vieläpä tunnuksen: pula-aikana lakkotaistelu on rikollista, se huonontaa entisestään työtekevien asemaa. He kannattivat porvarillisten hallitusten taantumuksellisia työväenvastaisia toimia ja sanoivat menettelevänsä näin »pienemmän pahan» nimissä, ts. estääkseen fasismin tai »vasemmistoradikalismia». Pyrkimys yhteistyöhön suurporvariston maltillisten piirien kanssa johti todellisuudessa yhä uusiin myönnytyksiin taantumukselle ja luopumiseen päättävästä taistelusta fasismia vastaan. Oikeistososiaalidemokraatit pitivät porvarillista parlamentaarista hallitustapaa sinä ainoana perustana, jolla voitiin noudattaa reformistista poli-

¹ *Julius Braunthal*. Geschichte der Internationale. Bd. 2. Hannover 1963, S. 384.

² »Vorwärts», 27. I. 1931.

tiikkaa. Siksi he tukivat porvarillisia parlamentaarisia hallitusmuotoja, vaikka ne pulavuosina muuttuivatkin yhä taantumuksellisemmiksi ja monissa maissa myötävaikuttivat fasistien valtaannousuun.

Oikeistososiaalidemokraatit seurasivat toimettona fasistien ryntäystä valta-asemaan, mutta aktivoivat neuvostovastaista ja kommunisminvastaista kampanjaa. Sosiaalidemokraattijohtajat yrittivät hukuttaa valheiden ja parjausten mereen totuuden Neuvostoliitossa rakennettavasta sosialismista. He propagoivat hanakasti väitettä, että Neuvostoliitossa rakennetaan »valtiokapitalismia eikä sosialismia» ja että viisivuotissuunnitelma on vain yritys saada väkivaltaisesti aikaan se, mikä kapitalistimaissa on jo toteutettu.

Karl Kautsky hyökkäili vihamielisesti Neuvostoliittoa ja kommunistista liikettä vastaan. Kirjassaan »Bolševismi on umpikujassa» Kautsky osoitti kadottaneensa kokonaan reaalisen käsityksen maailmassa tapahtuneesta luokkataistelusta väittäessään, että vastavallankumoukselliset valkokaartilaiset olivat vähemmän vaarallisia kuin bolševikit. Kautsky meni niin pitkälle, että julisti yhdeksi maailman taluspulan pääsyyksi bolševikkien herruuden Venäjällä ja Venäjän markkinoiden irrottamisen teollisesta Euroopasta. Hän suorastaan yllytti: »bolševismin raivaaminen tieltä avaisi mahdollisuuksia paitsi Venäjän myös koko Euroopan kukoistukselle»¹. Luopio Kautsky liittyi antikommunismin pohjalla neuvostovastaisen imperialistisen sodan suoranaisiin kannattajiin.

Sosiaalidemokraattisten oikeistijohtajien suvaitsevainen asennoituminen taantumukseen ja antikommunistiseen parjaukseen syvensi työväenluokan kahtiajakoa ja heikensi työväenluokkaa hyökkäävän taantumuksen edessä.

Kominternin strategian ja taktiikan ongelmat maailman taluspulan vuosina. Kominternin ТрК:n 9. kokous

Kommunistinen liike oli ainoa järjestynyt poliittinen voima, joka pulavuosina esiintyi päättävästi ja leppymättömästi imperialistista taantumusta vastaan. Kommunistinen Internationaali oli ennustanut, että koittaa yleismaailmallinen taluspula, ja valmistellut kommunistisia puolueita siihen, että taluspulan kehityksen myötä kärjistyvät jyrkästi imperialismin sisäiset ja ulkoiset perusristiriidat ja alkaa uusi vallankumouksen nousu niin kapitalisti-

¹ *K. Kautskij. Большевизм в тунике. Берлин, 1930, стр. 110, 152.*

maissa kuin siirtomaissakin. Helmikuussa 1930 Kominternin Tpk:n Puhemiehistön laajennetussa istunnossa todettiin jo, että maailman talouspula käy yhä tuhoisammaksi ja syventää jatkuvasti yhteiskunnallisia ristiriitoja. Tämä johtaa toisaalta luokkataistelun kärjistymiseen sekä joukkoliikkeiden terrorististen tukahduttamismenetelmien lisääntymiseen ja fasismin voimistumiseen ja toisaalta »vallankumousliikkeen vilkastumiseen, proletarisen taistelurintaman laajenemiseen sekä siirtomaiden ja useiden kapitalistimaiden talonpoikaisreservien liittymiseen vallankumoukselliseen yhteisrintamaan»¹.

Maalis- ja huhtikuussa 1931 pidetyssä Kominternin Tpk:n 11. kokouksessa analysoitiin maailman tilannetta ja todettiin, että kahden järjestelmän — eteenpäin kulkevan sosialismin ja tuhoisan kriisin kouriin joutuneen kapitalismin — vastakkaisuus korostuu jatkuvasti. Kokouksessa tähdennettiin, että kriisi kärjistää yhteiskunnallisia ristiriitoja ja että porvaristo yrittää siirtää työtätekevien harteille kaikki pulan seuraamukset ja järjestää hyökkäystä »pait-si työväenluokkaa myös muita kaupungin ja maaseudun laajoja työtätekeviä kerroksia vastaan»². Turvatakseen itselleen ulospääsyn pulasta ja lujittaakseen valtaansa porvaristo ryhtyy kannustamaan poliittista taantumusta ja fasismia. Se »perustaa terroristisia fasistijoukkioita, hajottaa työväen- ja muita vallankumouksellisia järjestöjä, riistää työläisiltä ja työtätekevilta talonpojilta kokoontumis- ja painovapauden, tukahduttaa lakot pakollisen välimiesmenettelyn ja väkivallan avulla, käyttää aseita työttömien ja lakkolaisten mielenosoituksia vastaan ja tukahduttaa armottomasti vallankumoukselliset talonpoikaisliikkeet»³.

Kokous pani merkille, että sitä mukaa kuin kriisi syvenee ja imperialistien keskinäiset ristiriidat kärjistyvät, kapitalistimaisa yltyy sotakiikko ja pyrkimys ratkaista mainitut ristiriidat sodassa Neuvostoliittoa vastaan. Marcel Cachin teki kokouksessa selostuksen Neuvostoliittoa uhkaavasta sotilaallisen maahanhyökkäyksen vaarasta. Marcel Cachin edusti Ranskan Kommunistista Puoluetta eli sen maan kommunistista puoluetta, jonka hallitsevat piirit osallistuivat toimekkaasti kaikenlaisiin imperialistien neuvostovastaisiin vehkeilyihin. Selostuksen kuultuaan kokous teki johtopäätöksen, että kommunististen puolueiden on tehostettava sodanvastaista työtä, paljastettava Neuvostoliittoa ja Kiinan vallankumousta vastaan suunnatut imperialistiset suunnitelmat

¹ Коммунистический Интернационал в документах, стр. 922.

² Sama, s. 954.

³ Sama, ss. 954—955.

ja hankkeet, paljastettava kansanjoukoille kaikki konkreettiset sotavalmistelut, joita tehdään armeijoissa, sotateollisuuslaitoksissa, parlamenttivaliokunnissa jne.

Kominternin TpK:n 11. kokouksessa kommunististen puolueiden päätehtäväksi määriteltiin »työväenluokan enemmistön kannatuksen saaminen, mikä on välttämätön edellytys voitokkaalle taistelulle porvaristoa vastaan ja työväenluokan valmistelulle ratkaisevaan taisteluun proletariaatin diktatuurin puolesta»¹. NKP(b):n edustaja Dmitri Manuilski sanoi selostuksessaan, että saavuttaakseen joukkojen kannatuksen kommunistiset puolueet eivät saa väheksyä kamppailua työtätekevien jokapäiväisten vaatimusten puolesta, vaan niiden on opittava »mobilisoimaan joukkoja vetoamalla näiden jokapäiväisiin tarpeisiin»². Puolan Kommunistisen Puolueen edustaja Julian Lenski korosti niin ikään apuselostuksessaan, että »pääkeinona proletariaatin ratkaisevan enemmistön kannatuksen saavuttamisessa on pidettävä järjestelmällistä taistelua nälänhädän, kurjuuden ja työttömyyden esiin nostamien välittömien vaatimusten tyydyttämiseksi»³. Apuselostuksissaan Saksan Kommunistisen Puolueen edustaja Ernst Thälmann ja Tšekkoslovakian Kommunistisen Puolueen edustaja Klement Gottwald sekä puheenvuorossaan NKP(b):n edustaja Josef Pjatnitski painottivat ajatusta, että kommunististen puolueiden on puolustettava taisteluhenkisesti työväenluokan sekä kaupungin ja maaseudun laajojen puoliproletaaristen joukkojen jokapäiväisiä etuja ja otettava huomioon kaikki joukkoja kiinnostavat seikat. Puhujat vastustivat sitä lahkolaishenkistä näkemystä, että olisi varottava lakkotaistelun taloudellisia saavutuksia. He totesivat, että nimenomaan jotkut lakkotaistelun aineelliset tulokset auttavat laajentamaan tätä taistelua.⁴

TpK:n 11. kokouksen päätöksissä sanottiin, että joukkojen kannatuksen saavuttamiseksi kommunististen puolueiden on taisteltava seuraavilla suunnilla:

1) pääoman hyökkäystä vastaan, palkanalennusta ja joukoittaisia irtisanomisia vastaan, palkankorotuksen ja työnantajien kustantaman sosiaalivakuutuksen sekä työttömien viiptyttämisen puolesta;

2) kaikkia porvarillisen diktatuurin muotoja vastaan, työnantajien ja poliisin harjoittamaa terroria vastaan, vallankumouksellisten

¹ Коммунистический Интернационал в документах, стр. 964.

² Компартии и кризис капитализма. XI пленум НККН. Стенографический отчет, вып. 1, М., 1932, стр. 75.

³ Sama, s. 130.

⁴ Ks. sama, ss. 182, 217, 230.

työväenjärjestöjen toimintavapauden puolesta, fasistijärjestöjen aseistariisumisen ja hajottamisen puolesta, joukkojen fasisminvastaan itsepuolustuksen sekä porvarillisen diktatuurin harjoittamaa poliittista taantumusta vastaan suunnattujen poliittisten joukkoeläköjen puolesta;

3) imperialistisen sodan sekä neuvostovastaisen sotilaallisen maahanhyökkäyksen valmistelua vastaan ja Kiinan vallankumouksellisille tukialueille suunnattua interventiota vastaan.¹

Kokouksen työssä oli merkittävä sija muutamien fasismia koskevien virheellisten katsomusten, mm. sen väitteen arvostelulla, että fasismi on vain kapitalismin lahoamisen, heikentymisen merkki. Päättäjäispuheessaan Manuilski tuomitsi vääräksi vulgaarin näkökannan, jonka mukaan fasismi on muka kapitalismin historiallisesti väistämätön lahoamisvaihe, joka jouduttaa kapitalismin hajoamista. Manuilski sanoi: »Tästä seuraisi, että fasismin tulo on miltei toivottu, mitä pahempi, sitä parempi. Fasismin kasvu valmistaa muka kommunismin voittoa.»²

Kominternin hyökkäisi virheelliset katsomukset. Italian Kommunistisen Puolueen edustaja Ruggiero Grieco (Garlandi) painotti puheenvuorossaan sitä, että fasismia ei voida pitää historiallisesti väistämättömänä vaiheena ja että fasismin hyökkäys vaikeuttaa työväenluokan taistelua.³ Manuilski sanoi, että fasismi ei ole ainoastaan kapitalismin mätänemisen ja kriisin merkki, vaan se on myös »yksi pääoman hyökkäyksen muoto, joka sisältää kriisiä torjuvia aineksia... fasismi on sekä pääoman offensiivisiä että sen puolustusta».⁴ Fasistisen diktatuurin pystyttäminen merkitsisi proletariaatin väliaikaista tappiota. Siksi kommunistisille puolueille asetettiin tehtäväksi taistella kaikin voimin olemassaolevia fasistidiktatuureja vastaan, fasistien kaikkia hyökkäystoimia vastaan ja fasisminsuuntaisia pyrkimyksiä sekä taantumuksellisten hallitusten kaikkia fasismille tietä raivaavia toimenpiteitä vastaan.

Kokous kehotti kommunisteja kiinnittämään huomiota Saksan hitleriläisliikkeen vaarallisuuteen.

Kominternin TPK:n 11. kokouksen päätöksissä ilmeni kommunististen puolueiden vallankumouksellinen taisteluhenki, niiden pyrkimys johtaa joukot rohkeasti taisteluun pääomaa vastaan. Näissä päätöksissä kuvastui silti tietynlainen vallankumouksellisen

¹ Коммунистический Интернационал в документах, стр. 965.

² Компартии и кризис капитализма. XI пленум ИККИ, вып. 1, стр. 607.

³ Ks. sama, ss. 307—308.

⁴ Sama, s. 606.

kriisin kypsymsivauhdin yliarviointi sekä luokkaviihollisen voimien aliarviointi.

Monet kommunistit pitivät talouspulaa pitkän aikaa tuhoisampana kuin se oli ja olettivat, että se on »viimeinen kriisi eikä porvaristo pysty torjumaan tätä yleismaailmallista kriisiä, joka päättyy ehdottomasti proletaarisen vallankumouksen voittoon»¹. Tätä arviota pidettiin usein ohjeena sen sijaan että olisi tervejärkisesti eritelty, missä määrin vallankumouksellinen tilanne oli kyseisessä maassa jo kypsynyt luokkaristiriitojen kärjistymisen pohjalla. Kommunistisessa lehdistössä yliarvioitiin usein sosialistisen vallankumouksen objektiiviset ja subjektiiviset edellytykset.

Yhteiskuntataloudellisten olojen ja luokkataistelun kehitys oli pulavuosina mutkallista ja ristiriitaista.

Kommunistit näkivät, että oli käynnissä luokkavoimien nopea jakautuminen ja että porvaristo meni yhä pitemmälle fasismiin suuntaan samaan aikaan kun porvarillisen-demokraattisten vapautsien puolustajina esiintyneet puolueet osoittautuivat yhä kykenemättömämmiksi tekemään vastarintaa hyökkävälle taantumukselle ja fasismille. Kommunistit näkivät myös sen, että taantumuksellinen kapitalistinen järjestelmä, joka on tuominnut työtätekevät kurjuuteen ja oikeudettomuuteen, herättää kiivasta suuttumusta huomattavassa osassa työläisiä ja että valvutuneimpien työläisten keskuudessa käy yhä suosittumaksi kapitalistisen hävittämisen ja proletariaatin diktatuurin pystyttämisen vaatimus. Noina vuosina jopa eräät porvariston ideologit olettivat, että kapitalistinen järjestelmä luisuu kohti tuhoaan.

Ottaen huomioon vain valvutuneimpien työläisten mielialat eikä kaikkien proletariijoukkojen mielialoja Komintern ja kommunistiset puolueet päättelivät ilman riittäviä perusteita, että työtätekeviä ei enää kiinnosta porvarillisen-demokraattisten oikeuksien puolustaminen, vaan he alkavat kohta kannattaa taistelua proletariaatin diktatuurin puolesta. Kun kommunistien sankariteot innoittivat tuhansia työläisiä esiintymään porvaristoa vastaan, niin nämä tapaukset tulkittiin siten, että sosialistisen vallankumouksen kannattajien rivit kasvavat nopeasti. Näiden lioiteltujen arvioiden perusteella kommunistiset puolueet olettivat, että toisaalta kapitalistimaissa raivoava pula ja fasismiin voimistuminen ja toisaalta sosialismin saavutukset Neuvostoliitossa sysäävät työväenluokkaa päättävään taisteluun pääoman diktatuurin kaikkia muotoja, mm. myös porvarillista demokratiaa vastaan. Kominternin TPK:n 11. kokouksessa työläisten vallankumoustaistelu taloudellisten

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 494, оп. 1, ед. хр. 423, л. 13.

vaatimustensa ja oikeuksiensa puolesta, taantumuksen ja fasismin hyökkäystä vastaan yhdistettiin sosialistisen vallankumouksen välittömän valmistelun tehtäviin.

Sosialistisen vallankumouksen ja proletariaatin diktatuurin välttämättömyyden tunnustaminen oli sinä tuntomerkkinä, jonka perusteella jokainen kommunisti ja tosi vallankumouksellinen voitiin erottaa reformisteista ja sovittelijoista. Proletariaatin diktatuurin tunnus, joka oli oikea työtätekevien lopullisena taistelutavoitteena, ei kuitenkaan vastannut sitä mutkallista ja ristiriitaista tilannetta, joka noina vuosina oli muodostunut kapitalistisessa maailmassa. Sitä paitsi tämä tunnus ei ollut saanut vielä työväenluokan ja muiden työtätekevien enemmistön kannatusta.

Kuten tunnettua, Lenin korosti monta kertaa, että työväenluokan järjestyneisyydellä ja tietoisella valmiudella on poikkeuksellisen suuri merkitys vallankumoukselliselle toiminnalle. Hän torjui kerrassaan mielettömänä olettamuksen, että vallankumouksellisilla luokilla on riittävästi voimaa pannakseen toimeen kumouksen millä hetkellä hyvänsä, kunhan vain olisivat kypsyneet tuon kumouksen objektiiviset edellytykset. »Ei, ihmisyyhteiskunta ei ole järjestetty niin järkevästi eikä niin 'mukavasti' edistyneimpiä aineksia varten. Kumous saattaa tulla ajankohtaiseksi, mutta kumouksen vallankumouksellisten luojain voimat saattavat olla riittämättömiä sen suorittamiseen.»¹ Yleismaailmallisen talouspulan vuosina kommunistiset puolueet yliarvioivat joukkojen vallankumouksellisten mielialojen syvyyden sekä työtätekevien enemmistön valmiuden taisteluun sosialistisen vallankumouksen puolesta.

Pulavuosina objektiivisissa olosuhteissa tapahtui vakavia muutoksia, jotka kaipasivat tarkkaavaista erittelyä. Kriisin oloissa kärjistyi nopeasti toisaalta imperialismin ja sen kärkeijoukkona olleen fasismin ja toisaalta työväenluokan ja kaikkien demokraattisten voimien välinen ristiriita. Polkemalla joukkojen demokraattisia vapauksia ja oikeuksia taantumus ja fasismi herättivät näissä joukoissa yhä polttavampaa halua puolustaa vapauksiaan ja oikeuksiaan. Monopolipääoman poliittiseksi iskuvoimaksi tulleen fasismin esiinmarssi aiheutti oleellisia tilannemuutoksia ja teki tilanteen monessa suhteessa erilaiseksi kuin se oli ollut vuosina 1918—1923.

Imperialismin ristiriitojen kärjistyminen johti siihen, että työtätekevien ratkaistavaksi nousivat jälleen yleisdemokraattiset tehtävät, jotka olivat nyt sisällöltään selvästi fasisminvastaisia ja monopolisminvastaisia. Mitä taantumuksellisemmaksi imperia-

¹ V. I. Lenin. Teokset, 9. osa, s. 356.

lismi muuttui, sitä merkityksellisemmiksi tulivat työtätekeville demokraattiset vaatimukset. Tällainen oli pohjimmaltaan luokkataistelun oloissa tapahtuneiden objektiivisten muutosten perusuunta. Se ilmeni selvästi niissä maissa, joissa fasismi oli lähtenyt hyökkäykseen, ja kehittyi vähitellen ja huomaamattomammin myös kaikissa muissa imperialistisissa maissa. Näin ollen elämä vaati, että kommunistit olisivat nostaneet työväenluokan ja sen liittolaiset taisteluun lähinnä fasisminvastaisten, yleisdemokraattisten tavoitteiden puolesta. Tilanteessa, joka oli muodostunut imperialistisissa maissa, vallankumoustaistelun oli objektiivisista ja subjektiivisista syistä oltava ehdottomasti alkuvaiheessa luonteeltaan yleisdemokraattista ja antifasistista, ennen kuin se saattoi muuttua sosialistiseksi. Kävi siis tarpeelliseksi tehdä käänös Kommunistisen Internationaalin politiikassa, kehitellä uusi strateginen linja, jossa olisi otettu huomioon, että yleisdemokraattinen, monopolienvastainen taisteluvaihe on väistämätön kapitalistisissa maissa.

Kommunistisessa liikkeessä ei heti otettu huomioon muuttuneen tilanteen omalaatuisuutta eikä siitä juontuvaa tarvetta keskittää kaikki ponnistukset aluksi yleisdemokraattisten ja fasisminvastaisten tehtävien ratkaisemiseen.

Asettaessaan välittömäksi tavoitteeksi työväenluokan valmistamisen taisteluun proletariaatin diktatuurin puolesta ja pitäen tilannetta samanlaisena kuin vuosina 1918—1923, jolloin oikeistososiaalidemokraatit olivat vastustaneet proletaarista vallankumousta ja saaneet pidätetyksi työläisten enemmistön siirtymästä kommunistien puolelle, Komintern ja sen jaostot olettivat, että uusissa oloissa on entistä enemmän syytä pitää sosiaalidemokraatteja porvariston tärkeimpänä sosiaalisena tukena. Sosiaalidemokraattien oikeistojohdajien yleismaailmallisen talouspulan vuosina noudattama politiikka osoitti, että sosiaalidemokraattijohtajat vastustavat kaikin mahdollisin keinoin työväen vallankumoustaistelun kehitystä. Juuri siksi johdon suuntaus alkoi herättää tyytymättömyyttä sosiaalidemokraattisten puolueiden rivijäsenten keskuudessa, syntyi vasemmistolaisia suuntauksia ja ryhmiä, jotka vaativat fasisminvastaisen taistelun tehostamista. Näitä suuntauksia kommunistit eivät riittävässä määrin ottaneet huomioon.

Kominternin TPK:n 11. kokouksen päätöksissä sanottiin, että sosiaalidemokraattisten puolueiden kehitys »on vähitellen fasismiin johtavaa keskeytymätöntä kehitystä»¹. Tämä päätelmä esti kaikkien fasisminvastaisten voimien yhteenliittämistä.

¹ Коммунистический Интернационал в документах, стр. 961.

Oikeistolaisten reformistijohtajien kavala politiikka oli huomattavassa määrin syynä siihen, että kommunistiset puolueet kohdistivat iskunsa sosiaalidemokraattisia puolueita vastaan talouspulan kaudella ja pitivät sosiaalidemokraatteja sosiaalifasismien kannattajina. Sosiaalidemokraattien oikeistijohtajat auttoivat itse asiassa fasistien esiinmarssia eivätkä kaihtaneet käyttää väkivaltaa vallankumouksellisia työläisiä vastaan, joten heidän asennoitumisensa antoi aiheita syyttää heitä sosiaalifasismista.

Vallankumouksellisissa työläisissä herätti tavatonta suuttumusta Berliinissä kaupungin poliisipresidentin sosiaalidemokraatti Zoergiebelin määräyksestä 1929 toimeenpantu vappumielenosoituksen hajottaminen asein. Tämäntapaisia tekoja kommunistit nimitivät sosiaalifasismiksi. Oli kuitenkin väärin pitää sosiaalifasismina miljoonia työläisiä yhdistäviä sosiaalidemokraattisia puolueita ja reformistisia ammattiliittoja kokonaisuudessaan. Sosiaalifasismien kaava esti kommunisteja huomaamasta ajoissa, että sosiaalidemokraattiset puolueet niiden oikeistijohtajia ja oikeistoryhmiä lukuun ottamatta saattavat osallistua fasisminvastaiseen taisteluun. Sosiaalifasismien kaava antoi myös kommunistien vihollisille aiheita syyttää kommunistisia puolueita siitä, että ne tarkoittavat sosiaalifasismilla sosiaalidemokraattisten puolueiden miljoonia rivijäseniä. Kominternin Tpk:n 11. kokouksen tekemä johtopäätös, että reformistijärjestöt muuttuvat fasistisiksi aina perusrenkaita myöten, esti kommunistisia puolueita löytämästä reaalisia mahdollisuuksia reformististen ja kommunististen työläisten lähentymiselle. Tämä johtopäätös aiheutti sen, että »luokka luokkaa vastaan» -taktiikka suunnattiin käytännöllisessä toiminnassa paitsi oikeistososialistisia johtajia myös reformistijärjestöjen alempia toimihenkilöitä vastaan. »Luokka luokkaa vastaan» -taktiikan huipentaminen ei auttanut saamaan reformististen työväenjoukkojen kannatusta, vaan vieläpä kiristi niiden ja kommunistien välisiä suhteita.

Useilla kommunistisilla puolueilla olivat tuohon aikaan tunnuksinään »punainen yhteisrintama», »kommunistinen yhteisrintama fasistista yhteisrintamaa vastaan» yms. Tämä merkitsi itse asiassa, että yhteisrintamaan saattoivat kuulua vain kommunisteja tietoisesti kannattavat työläiset, ja yhteisrintaman ulkopuolelle jäivät laajat reformisteja kannattavat työväenjoukot.

Kominternin Tpk:n 11. kokous kannatti Profinternin V kongressin (elokuu 1930) päätöstä siitä, että suurimmassa osassa kapitalistimaita ammattiliittojen vallankumouksellisista oppositioryhmistä tehtäisiin itsenäisiä vallankumouksellisia ammattiliittoja, jotka olisivat reformististen ammattiliittojen vastapainona, johtai-

sivat proletariaatin taloudellista taistelua ja nostaisivat työläisiä aktiiviseen vallankumoukselliseen toimintaan. Käytäntö osoitti, että nämä ohjeet kavensivat kommunistien kenttätöön mahdollisuuksia ja erottivat vallankumouksellisen vähemmistön työväen perusjoukoista.

Kokouksessa tultiin siihen johtopäätökseen, että »fasismin ja porvarillisen demokratian sekä porvariston diktatuurin parlamentaaristen muotojen ja sen fasististen muotojen» vastakkainasettelusta on tehtävä loppu.¹ Aikana jolloin fasismi pyrki murskaamaan kaikki porvarillis-demokraattiset instituutiot ja hävittämään työtätekevien tyypistetytkin oikeudet, tämä johtopäätös esti kommunistisia puolueita arvioimasta realistisesti porvarillisen demokratian ja fasismin välisiä ristiriitoja sekä ymmärtämästä ja käyttämästä hyväkseen demokraattisten vapauksien puolesta fasismia ja imperialistista taantumusta vastaan esiintyneiden laajojen joukkojen mobilisoidumismahdollisuuksia.

Porvarillis-demokraattisten ja fasististen vallanpitomenetelmien samastaminen johti fasismin aliarviointiin ja siihen, että jotkut porvarillis-parlamentaristiset hallitusmuodot katsottiin fasistisiksi eikä niin ollen pystytty arvioimaan realistisesti sitä vaaraa, jonka aiheuttivat tosi fasistiset voimat. Tällaiset näkökannat estivät vakavasti kommunistista liikettä käyttämästä hyväkseen valtavia pulakauden tarjoamia mahdollisuuksia laajojen työtätekevien joukkojen saamiseksi mukaan taisteluun taantumusta ja fasismia vastaan.

¹ Коммунистический Интернационал в документах, стр. 957.

KOMINTERNIN TAISTELU FASISMIA VASTAAN

Luokkaristiriitojen kärjistyminen. Kommunistiset puolueet taistelussa fasismia ja taantumusta vastaan

Vuonna 1932 luokkataistelu kärjistyi entisestään. Vuoden alussa puhjennut Puolan kaivostyöläisten lakko kehittyi työläisten ja aseistetun poliisin kiivaaksi yhteenotoksi. Maaliskuussa 1932 Puolassa oli yhden päivän lakko, johon kommunistit osallistuivat aktiivisesti. Lakkolaiset pakottivat hallituksen luopumaan aikeistaan hävittää muutamat työtätekevien sosiaaliset saavutukset. Lakkoliikkeen kulussa syntyi myös uusi taistelumuoto: lakko, jossa työläiset ottivat valvontaansa kyseisen tuotantolaitoksen. Tätä taistelumuotoa alkoivat käyttää muidenkin maiden työläiset.

Tšekkoslovakiassa lakkotaistelu kehittyi hyvin kireäksi. Suurimmilla kivihiihtialueilla oli keväällä 1932 kaivostyöläisten lakkoja, joiden aikana tapahtui työläisten yhteenottoja poliisien ja santarmien kanssa. Pohjois-Böömissä kommunistinen puolue onnistui nostamaan lakkoon koko kivihiihtialueen työläiset yhteisrintamana. Siksi tämän lakon merkitys ulottui maan rajojen ulkopuolelle.

Lakkoliike ja työttömien taistelu vilkastui USA:ssa, Ranskassa, Englannissa, Belgiassa, Romaniassa, Kanadassa, Jugoslaviassa ja monissa muissa maissa. USA:ssa kesällä 1932 sotaveteraanit järjestivät marssin Washingtoniin. Vastaukseksi veteraanien eläkevaatimukseen kenraali MacArthurin komentamat joukot ryhtyivät raakoihin rankaisutoimenpiteisiin marssin osanottajia vastaan. Monet veteraanit haavoittuivat, heidän leirinsä ja matkavarusteensa poltettiin.

Romanialaisten rautatieläisten taistelu huipentui kärkeväksi selkkaukseksi. Helmikuussa 1933 lakkoon nousseet työläiset valloittivat Grivitsan (Bukarestin kaupunginosa) varikon ja taistelivat monta tuntia rankaisuretkikuntaa vastaan. Grivitsan tapahtumat panivat liikkeelle valtavat työväenjoukot kautta maan ja edistivät antifasistien yhteenliittymistä.

Saksassa taistelu oli erittäin kiivasta. Syyskuun 5. päivästä joulukuuhun 1932 Saksassa oli lähes 1100 lakkoa, joista suurin osa päättyi joko täydelliseen tai osittaiseen voittoon.¹ Maan poliit-

¹ Geschichte der deutschen Arbeiterbewegung. Bd. 4, Berlin 1966, SS. 365—366.

tiset voimat jaottuivat yhä jyrkemmin: toisaalta laajeni kommunistisen puolueen vaikutusvalta ja toisaalta voimistui nopeaa vauhtia fasismi.

Monissa maissa nousi valtava talonpoikaisliikkeen aalto. Talonpojat vaativat paitsi velkojen supistamista tai mitätöntämistä myöskin maan uudelleenjakoa. Kesällä 1932 Puolassa puhkesi laaja aseellinen talonpoikaiskapina Lisskin ujestissa Länsi-Ukrainassa ja Volyniassa. Joukkomittaiset selkkaukset järkyttivät myös Japanin maaseutua. Farmareiden lakkoaalto nousi USA:ssa. Joissakin maissa talonpojat osoittivat tyytymättömyyttä ja tekivät passiivista vastarintaa virkavallalle, toisissa he nousivat valtaviin mielenosoituksiin ja kolmansissa aseellisiin joukkoesiintymisiin — sellainen oli maaseudulla kärjistyneen luokkataistelun yleiskuva.

Riistäjäloukat vastustivat yhä ankarammin vallankumoustaistelun nousua. Ne yrittivät tukahduttaa väkivalloin työtätekevien esiintymiset ja pystyttää totalitaarisen hallitusmuodon, joka kykenisi tukahduttamaan kansanjoukkojen jokaisen tyytymättömyyden ilmauksen heti alkimuodossa. Tämä ilmeni siten, että imperialistinen taantumus meni yhä pitemmälle fasismin suuntaan. Fasismin voimat karttuivat nopeasti ja monissa maissa siitä tuli taantumuksellisen imperialistisen porvariston pääpuolue, johon keskittyivät kaikki sosialismia, rauhaa, demokratiaa ja edistystä verisesti vihanneet ainekset. Fasismin vilkastuminen kuvasti monopoliporvariston taantumuksellisuuden kasvua.

Imperialistisen taantumuksen ja fasismin esiinmarssi oli mittavuudeltaan uhkaavinta 1930-luvun alussa Saksassa, jossa äärimmäisen hyökkäyshenkisen finanssipääoman perusryhmittymät tukivat aktiivisesti kansallissosialistista puoluetta. Fasismissa Saksan imperialistinen taantumus näki mahdollisuuden murskata vallankumouksellinen proletariaatti terrorin avulla, »raudalla ja tulella», hävittää »demokratian syöpätauti», kuten Hitler sanoi, pystyttää »tiukka autoritaarinen hallitusmuoto», aloittaa sodanvalmisteluiden kansojen tuhoamiseksi tai orjuuttamiseksi, »elintilan» valloittamiseksi, valloitetujen alueiden saksalaistamiseksi ja sitten myös »germaanisen rodun» maailmanherruuden pystyttämiseksi.¹ Hitleriläisessä fasismissa ilmenivät monopolipääoman taantumuksellisimmat, epäinhimillisimmät piirteet, siinä ollennoitui sotakiihköinen antikommunismi.

Kansainvälinen imperialismi tuki saksalaisia fasisteja, antoi niille aineellista apua ja auttoi nousemaan valtaan, sillä se piti

¹ Der Nationalsozialismus 1933—1945 in Dokumenten, Frankfurt a. M. 1959, SS. 180—181.

fasisteja kommunistista liikettä ja Neuvostoliittoa vastaan suuntautuvana iskujoukkona.

Heinäkuussa 1932 fasistit saivat Saksan valtiopäivävaaleissa 13,8 miljoonaa ääntä, joten heistä tuli maan suurin poliittinen voima. Tosin kommunistit saivat 5,4 miljoonaa ja sosiaalidemokraatit 8 miljoonaa ääntä, mutta he esiintyivät erikseen. Hitleriläiset käyttivät hyväkseen työväenluokan hajaannusta ja usuttivat terroristijoukkionsa yhä häikäilemättömämmin vallankumouksellisia työläisiä vastaan.

Fasistiliike voimistui huomattavasti myös Ranskassa, Itävallassa, Espanjassa, Kreikassa ja Itämeren maissa.

Kommunistinen Internationaali ja kommunistiset puolueet korostivat sitä, että fasismin vaara suurenee jatkuvasti, ne kohdistivat iskunsa fasismia vastaan ja selittivät joukoille fasismin luokkaolemusta hämäävien porvarillisten ja sosiaalidemokraattisten katsomusten vahingollisuutta. Saksan Kommunistinen Puolue totesi jo kesällä 1930 hyväksymässään »Saksan kansan sosiaalisen ja kansallisen vapautuksen ohjelmassa», että ääritaantumuksellisenä puolueena fasistit ovat suurena vaarana ja että fasistien tavoitteilla ei ole mitään yhteistä Saksan kansan todellisten kansallisten etujen kanssa, vaan noissa tavoitteissa ilmenevät ääritaantumuksellisten ja hyökkäyshenkisten imperialistipiirien pyrkimykset. Vuoden 1932 alussa Saksan Kommunistisen Puolueen Keskuskomitean kokous varoitti, että voimistunut fasistiliike saattaa tuottaa työläisille tappion, elleivät he kokoa nopeasti voimiaan yhteen. Siksi työväen yhteisrintamapolitiikka katsottiin puolueen politiikan perusrunkaaksi, ainoaksi keinoksi, jonka avulla fasismi voitaisiin pysäyttää.¹

Saksan Kommunistinen Puolue taisteli rohkeasti Brüningin ja Papenin hallituksen poikkeusasetuksia vastaan, jotka aiheuttivat työtätekevien elintason alenemisen. Se yhdisti tämän taistelun yhä aktiivisempiin fasisminvastaisiin esiintymisiin. Kesällä 1932 SKP järjesti fasisminvastaisen joukkokampanjan, jolla oli hyvin suuri merkitys siinä mielessä, että se esti fasismin vaikutuksen leviämistä joukkoihin. SKP ilmoitti olevansa valmis taistelemaan yhdessä, rinta rinnan »minkä järjestön kanssa hyvänsä, joka haluaa todella taistella fasismia ja uutta palkanalennusta vastaan»². Keskustellessaan 8. heinäkuuta 1932 sosiaalidemokraattisen puolueen kahdenkymmenen vanhimman toimihenkilön kanssa Ernst Thälmann sanoi: »Voisimme me, kommunistit, olla pyrkimättä vilpittömäs-

¹ Geschichte der deutschen Arbeiterbewegung. Bd. 4, S. 326.

² »Die Rote Fahne», 27. IV. 1932.

ti proletariaatin fasisminvastaiseen yhteisrintamaan uhkaavan vaaran hetkellä, kun kautta Saksan sytytetään rovioita ja pystytetään hirsipuita?»¹ SKP järjesti mahtavia fasisminvastaisia mielenosoituksia ja joukkokokouksia. Puolueen aloitteesta monissa kaupungeissa ja asutuksissa perustettiin itsepuolustusosastoja, joihin kuului paitsi kommunisteja myös puolueettomia sekä sosiaalidemokraatteja. Hitleriläisten valtaannousua edeltäneen puolen vuoden aikana Saksan Kommunistinen Puolue teki lähes kymmenen ehdotusta Saksan Sosiaalidemokraattiselle Puolueelle fasisminvastaisen yleislakon järjestämisestä, mutta sai joka kerta kieltävän vastauksen.²

Ranskan Kommunistinen Puolue selitti joukoille, että taantumukselliset porvarilliset puolueet noudattivat jo fasisminsuuntaista politiikkaa Ranskassa. Vaalikampanjan aikana 1932 kommunistit esittivät sotaa, kurjuutta ja fasismia vastaan suunnattuja tunnuksia. Samoin tunnuksin kommunistit osallistuivat aktiivisesti lakoliikkeeseen. Ranskan Kommunistinen Puolue piti erittäin tärkeänä työväen yhteisrintamapolitiikkaa proletariaatin yhteenliittämiseksi taantumusta, fasismia ja sotaa vastaan. Puolue osallistui kampanjaan, joka kannatti fasismin- ja sodanvastaisen kongressin koollekutsumista Amsterdamiin vuonna 1932. RKP onnistui saamaan kampanjaan mukaan 141 sosialistisen puolueen jaostoa sekä edistysmielisen sivistyneistön huomattavat voimat.³

Tšekkoslovakian Kommunistinen Puolue, joka oli lakkotaisteiluissa saanut hyvin tarpeellista työväen yhteisrintaman luomisen kokemusta, tehsti fasisminvastaista toimintaansa. Vuoden 1932 keskivaiheilta alkaen TŠKP varoitti kansanjoukkoja ulkoa päin, Saksan taholta sekä sisäisten taantumusvoimien taholta uhkaavasta fasismin vaarasta. TŠKP aloitti fasisminvastaisen kampanjan, jonka tarkoituksena oli saada aikaan yhteisrintama ja »estää aseistettuja fasistijoukkioita riehumasta ja ampumasta työläisiin Tšekkoslovakian kaupunkien kaduilla. Tšekkoslovakian työväenluokka voi tehdä lopun työläisten ja talonpoikien rankaisemattomista murhista. Tšekkoslovakian työväenluokka voi estää tšekkoslovakialaisten Papenien, Schleicherien ja Hitlerien ilmestymisen», kuten Klement Gottwald kirjoitti.⁴

Puolassa, jossa luokkaristiriidat olivat tavattomasti kärjistyneet, kommunistinen puolue pyrki yhdistämään työläisten

¹ В. Бредель. Эрнст Тельман. М., 1955, стр. 129.

² XVII съезд ВКП(б). Стенографический отчет. М., 1934, стр. 345.

³ Кс. »La Correspondance Internationale», 1933, N 15, p. 212.

⁴ Клемент Готвальд. Избранные произведения, т. I. М., 1957, стр. 287—288.

lakkoliikkeen ja joukkomielenosoitukset sekä talonpoikien esiintymiset fasisista hallitustapaa vastaan suunnatun työtätekevien poliittisen yleislakon valmisteluun.¹

Espanjan, Romanian, Unkarin, Jugoslavian, Kreikan, Englannin ja monien muiden maiden kommunistiset puolueet tehostivat huomattavasti fasisminvastaista toimintaansa.

Kommunistinen Internationaali ja sen jaostot tekivät laajakantoista ideologista ja propagandatyötä paljastaen kaikenlaisten pikkuporvarillisten, oikeistososialististen ja trotskilaiden fasismin tulkintojen vahingollisuuden sekä pyrkien erittelemään seikkaperäisemmin fasistiliikkeen peruspiirteitä, saamaan selville sen heikot kohdat ja sen kasvun syyt. Tuohon aikaan joukkojen keskuudessa olivat vielä laajalti säilyneet sosiaalidemokraattien ja kaikenlaisten pikkuporvariston ideologioiden esittämät käsitykset fasismin Monnet tunnetut sosiaalidemokraattien teoreetikot kuvasivat fasismin pikkuporvariston liikkeeksi ja diktatuuriksi antaen siten joukoille harhauttavan käsityksen fasismin olemuksesta.

Sosiaalidemokraattijohtajat joko kiistivät tai hämärsivät sen, että fasismi on yhteydessä monopolistiseen suurpääomaan, pahimpaan taantumusvoimaan, ja väittivät, että fasismi alistaa yhtä despoottisesti valtaansa sekä proletariaatin että suurporvariston. Pikkuporvarilliset teoreetikot ja trotskilaiset luonnehtivat fasismin usein luokkien yläpuolella olevaksi vallaksi, eräänlaiseksi bonapartismiksi, joka syntyy silloin kun porvaristo enempi kuin proletariaattikaan ei pysty toteuttamaan välittömästi valtaansa. Tällaiset katsomukset estivät nostattamasta kansanjoukkoja taisteluun fasismia vastaan. Suurta vahinkoa aiheutti myös sosiaalidemokraattisen ja liberaalis-porvarillisen lehdistön levittämä mielipide, että suurimmassa osassa »demokraattisia» maita fasismi on mahdoton objektiivisista syistä ja varsinkin siksi, kun näissä maissa ryyssyköyhälistö ei ole niin lukuisa, että se voisi muodostaa fasistiliikkeen joukkopohjan. Länsi-Euroopan sosiaalidemokraattijohtajat puhuivat paljon »demokraattisesta vyöhykkeestä», joka yleensä oli muka immuuni, vastustuskykyinen fasismille.

Kominternin ja sen jaostojen lehdistössä paljastettiin jatkuvasti fasismia, osoitettiin, että se on suurpääoman terroristista diktatuuria. Kommunistit painottivat, että poliittisena virtauksena fasismi astuu luokkataistelun areenalle kapitalismin yleisen kriisin kaudella, kun luokkaristiriidat kärjistyvät jyrkästi ja porvarilliset hallitusmuodot alkavat horjua. Fasismi liittyy kapitalismin mätä-

¹ Ks. Ю. Ленский. Обострение классовой борьбы в Польше. «Правда», 27 января 1933 г.

nemiseen ja hajoamiseen ja siinä mielessä se on porvariston tietynlaisen heikkouden merkki. Mutta samalla siinä olennoituu taantumuksellisen porvariston kiihkeä halu voittaa tuo heikkous hinnalla millä hyvänsä, turvautumalla millaiseen hyvänsä petomaisuuteen ja veriseen väkivaltaan ja pystyttää avoimesti terroristinen hallitusmuoto, joka ei salli vähäisimpiäkään esiintymisiä olemassaolevaa järjestelmää vastaan. Näihin Kominternin TPK:n 11. kokouksen johtajatuksiin nojautuen kommunistiset puolueet yrittivät saada joukot sekä kommunistien tietyn osan luopumaan fasisin vaaran aliarvioinnista.

Komintern selitti työtätekeville, että fasismi esiintyy maailman areenalla sosialismin vastakohtana, sosialismille ja Neuvostoliitolle vihamielisimpänä voimana, jonka tarkoituksena on ensimmäisen sosialistisen valtion hävittäminen. Fasismin nousu aiheutti neuvostovastaisen, imperialistisen sodan vaaran lisääntymisen.

Komintern ja kommunistiset puolueet kiinnittivät huomiota siihen, että fasismi viehätti nationalistisella ja sosiaalisella demagogialla puolelleen vararikkoutuneita pikkuporvarillisia ja luokkasemansa menettäneitä väestökerroksia ja loi itselleen joukkopohjaa. Pulavuosina sadat tuhannet väestön keskikerrosten edustajat vararikkoutuivat ja joutuivat alimpien yhteiskuntakerrosten asemaan.

Lenin kirjoitti aikanaan: »Hyvin usein pientuottajan tyytymättömyys synnyttää (ja sen täytyy kiertämättä synnyttää siinä tai sen huomattavassa osassa) pyrkimystä *puolustaa olemassaoloaan pienomistajana*, so. puolustaa nykyisen järjestelmän perustoja ja jopa kääntää tämä järjestelmä taaksepäin.»¹ Juuri tämä oli luonteenomaista pienomistajien huomattavalle osalle pulavuosina. Vararikkoutunut ja epätoivoon langennut pienomistaja oli taipuvainen seikkailupolitiikkaan ja terrorismiin. Hän oli altis fasisin antikommunistisille, demokratianvastaisille kehoituksille, heidän taitavalle šovinistiselle propagandalleen ja tunnuksilleen, jotka lupasivat palauttaa pieneläjälle hänen »ihmisarvonsa» ja maalle sen »kansallisen suuruuden». Nationalistinen propaganda oli fasisin parhaana valttina varsinkin niissä maissa, jotka olivat kärsineet tappion sodassa ja joiden väestö joutui kantamaan sodanjälkeisten sopimusten aiheuttamat rasitukset. Tätä seikkaa fasisit käyttivät hyväkseen myrkyttääkseen joukot šovinismilla ja kääntääkseen kansan huomion pois sen vaikean aseman todellisista syistä. Komintern ja sen jaostot erittelivät tätä vaarallista kehitysuuntaa ja asettivat tehtäväksi fasisminvastaisen toiminnan

¹ V. I. Lenin. Teokset, 6. osa, s. 33.

tehostamisen väestön keskikerrosten keskuudessa. Kommunistisissa puolueissa aloitettiin kamppailu sellaisten kommunistien mielihiteitä vastaan, jotka pitivät väestön keskikerroksia fasistien »luonnollisena varajoukkona».

Kommunistisen liikkeen leviäminen. Kommunististen puolueiden taistelu vasemmistolahkolaisten ryhmiä vastaan

Kommunistiset puolueet joutuivat taistelemaan vaikeissa oloissa fasismin ja imperialistisen taantumuksen hyökkäystä vastaan. Porvarillinen valtiokoneisto kohdisti raivoisat rankaisutoimenpiteet kommunisteihin. Fasistiset joukkiot ja kaikenlaiset sotilaalliset taantumukselliset järjestöt suuntasivat terroritekonsa kommunistisia puolueita vastaan. Pahiten kärsivät ne puolueet, jotka eivät osanneet riittävän taitavasti yhdistää toisiinsa legaalisia ja illegaalisia työmuotoja. Kommunististen puolueiden korkein ja keskitason johtajisto kärsi melkoisia menetyksiä, sillä vihollinen kohdisti ensimmäisen iskunsa kokeneimpia vallankumousmiehiä vastaan.

Terrorista ja vainoista sekä raivoisasta antikommunistisesta parjauksesta huolimatta kommunistinen liike voimistui yleismaailmallisen talouspulan kaudella. Kominternin ja sen jaostojen päättävät ja johdonmukaiset esiintymiset työtätekevien etujen puolesta, kommunistien sankaruus ja taipumattomuus taistelussa fasismia ja imperialismia vastaan herättivät valveutuneissa työläisissä, työtätekevissä talonpojissa ja vasemmistolaisen sivistyneistön edustajissa yhä suurempaa myötämielisyyttä. Näiden väestökerrosten parhaat edustajat liittyivät kommunistisiin puolueisiin. Kansainvälisen fasisminvastaisen taistelurintaman keskeisimmällä loholla ollut Saksan Kommunistinen Puolue kasvoi joutuisasti. Vuoden 1933 alussa siinä oli yli 300 000 jäsentä. Myös Kiinan, Tšekkoslovakian, Suomen ja eräiden muiden maiden kommunististen puolueiden jäsenmäärä kasvoi.

Kominterniin liittyi monta uutta jaostoa. Ranskan siirtomaana olleen Indo-Kiinan kommunistiset ryhmät perustivat 1930 Indo-Kiinan Kommunistisen Puolueen. Vuonna 1931 Kominternin TPK:n 11. kokouksessa se hyväksyttiin Kominterniin itsenäisenä jaostona. Indo-Kiinan Kommunistisen Puolueen perustamisessa esitti huomattavaa osaa Ho Si Min. Venäjän Lokakuun vallankumouksen vuosipäivänä, 7. marraskuuta 1930 perustettiin kommu-

nistinen puolue Filippiineillä. Aluksi puolue toimi julkisena, mutta jo 1931 amerikkalaiset siirtomaaviranomaiset julistivat puolueen laittomaksi.

Vuosina 1930—1931 perustettiin kommunistinen puolue Malaijalla ja Kyproksella. Samoina vuosina Latinalaisen Amerikan mantereella perustettiin hajanaisista kommunistisista ryhmistä Salvadorin, Venezuelan, Kolumbian ja Costa Rican kommunistiset puolueet.

Euroopassa perustettiin Islannin (1930) ja Irlannin (1933) kommunistiset puolueet.

Vuosina 1925—1933 Intian kommunistiselta liikkeeltä puuttui tosiasiallisesti keskitettyä johtoa: kaikki Intian Kommunistisen Puolueen Keskuskomitean jäsenet olivat vankiloissa. Vuonna 1933 otettiin tärkeä askel Intian kommunistien järjestöllisen yhteenliittämisen suuntaan: valittiin uusi Keskuskomitea, joka ryhtyi toteuttamaan puolueen johtoa koko maan mitassa. Samana vuonna IKP liittyi Kominterniin.

Kominternin kasvu, sen uusien jaostojen perustaminen todisti kommunistisen liikkeen lujittumista.

Nostaessaan joukkoja vastustamaan pääoman ja fasismin hyökäystä Komintern ja kommunistiset puolueet joutuivat taistelemaan omilla riveissään ilmennyttä oikeisto-oppotunismia vastaan ja antamaan iskun ääriivasemmistolaisille lahkolaisaineksille ja ryhmille, jotka estivät puoluetta kehittelemästä oikeaa politiikkaa ja harjoittamasta todella tehokasta fasisminvastaista kenttätöitä.

Kominternin TPK:n auttamana Espanjan Kommunistinen Puolue murskasi 1932 jonkin aikaa puolueen johdossa olleen Bullejosin—Trillan opportunistisen lahkolaisryhmän. Kyseinen ryhmä ei ymmärtänyt, että 1931 Espanjassa alkanut vallankumous oli luonteeltaan porvarillis-demokraattinen ja että sen keskeisin kysymys oli agraarikysymys. Bullejos ja Trilla olettivat, että »proletariaatin on taisteltava vain itseään varten». Siksi he esittivät tunnuksen: »Alas porvarillinen tasavalta!» ja estivät siten kommunistista puoluetta lähenemästä laajoja kansanjoukkoja, jotka taistelivat porvarillis-demokraattisten uudistusten puolesta.

Ryhmä oli väärällä kannalla myös kansallisuuskysymyksessä: se vaati Katalonian, Baskilaisten provinssien ja Galician viipymättöntä eroamista. Tämä ahdasmielinen lahkolaisryhmä väheksyi kenttätöitä puolueen osuutta joukkojen järjestäjänä.

Puolueen kehittämisen ja lujittamisen kannalta oli erittäin tärkeää, että siitä erotettiin tämä radikaalistuneen pikkuporvariston ajattelutapaa ilmentänyt ryhmä. »Siten saatiin oikaistuksi se ahdas, dogmaattinen suuntaus, joka jarrutti puolueen kehitystä ja loitonsi

jossain määrin puoluetta joukoista.»¹ Puolueen johtoon tulivat mm. sellaiset tunnetut vallankumoukselliset kuin José Diaz, Dolores Ibárruri ja Vicente Uribe. Puolue lähti taantumuksellisia tilanherroja ja fasisteja vastaan suunnatun taistelun laajalle tielle viedäkseen päätökseen porvarillis-demokraattisen vallankumouksen.

Ranskan Kommunistisessa Puolueessa läheni loppuaan kärkevä taistelu Henri Barbén ja Pierre Célorin äärivasemmistolaista lahkolaisryhmää vastaan. Tämä ryhmä yliarvoi Ranskassa vallinneen taloudellisen ja poliittisen kriisin kärkevyysasteen ja väitti, että Tardieun hallitus toteuttaa jo fasistista diktatuuria. Ryhmä esitti valevallankumouksellisia tunnuksia, keikaili vallankumouksellisilla fraaseilla, torpedoi samalla yhteisrintamataktiikkaa ja kieltäytyi taistelusta osavaatimusten puolesta pitäen sitä ohimenneenä vaiheena.

Barbé ja Célor nimittivät kaikkia sosialistisen puolueen jäseniä, myös työläisiä, »sosiaalifasisteiksi» ja »porvariston verikoiriksi». Tästä hyötyivät vain oikeistolaiset reformistijohtajat, jotka yrittivät asettaa sosialistityöläiset ja kommunistit toistensa vastakohtaksi. Tämän ryhmän politiikka tuotti suuria menetyksiä puolueelle; puolueen jäsenmäärä supistui.²

Barbén ja Célorin ryhmän erottaminen puolueen johdosta 1930 ja Maurice Thorezin valitseminen RKP:n Keskuskomitean pääsihteeriksi sekä Barbén ja Célorin ryhmän lahkolaishenkisen politiikan seuraamusten perusteellinen arvostelu RKP:n 7. edustajakokouksessa 1932 antoivat puolueelle mahdollisuuden kohdistaa huomionsa työväen yhteisrintaman puolesta sekä pääoman ja fasismin hyökkäystä vastaan käydyin taistelun ongelmiin ja parantaa jyrkästi puolueen kenttätätöitä.

Komintern ja Saksan Kommunistisen Puolueen johto joutuivat käymään kiivasta taistelua Neumannin ja Rummelen opportunistista lahkolaisryhmää vastaan. Tämä ryhmä oletti, että talouspula johtaa väistämättömästi vallankumoukseen, eikä antanut riittävän suurta merkitystä taistelulle työtätekevien osavaatimusten ja jokapäiväisten tarpeiden tyydyttämisen puolesta. Ryhmän jäsenet väheksyivät fasismin vaaraa, ja heidän mielestään hitleriläisten vallankaappausyritys vain jouduttaisi proletaarista vallankumousta Saksassa. Samaan aikaan Neumann ja Remmele kannattajineen arvioivat epärealistisesti vallankumouksellisten työläisten ja Saksan Kommunistisen Puolueen mahdollisuudet. Vuonna 1931 Neumann

¹ История Коммунистической партии Испании. М., 1961, стр. 78.

² Vuonna 1926 Ranskan Kommunistisessa Puolueessa oli 55 000 jäsentä, vuonna 1930 vain 39 000, *Maurice Thorez. Oeuvres. Livre 2. T. 1, Paris 1950, p. 45.*

väitti, että kommunistinen puolue on jo »onnistunut pysäyttämään» fasismin etenemisen, että SKP saa vaaleissa äänten enemmistön ja että talvi 1931—1932 tulee olemaan »kaikkein vallankumouksellisin» jne.

Fasisminvastaisen taistelun ryhmä rajoitti vain välittömiin yhteenottoihin fasististen joukkojen kanssa, mikä saattoi aiheuttaa luisumisen yksilöterrorin kannalle. Vasemmistolahkolaiset nimittivät sosiaalidemokraattityöläisiä »sosiaalifasisteiksi» ja »pikku Zoergiebeleiksi» kiistäen siten mahdollisuuden saada heidät mukaan aktiiviseen vallankumoustaisteluun. Työväen yhteisrintama -tunnuksen asemesta ryhmä esitti »punaisen työväenrintaman» tunnuksen, joka supisti ennakolta yhtenäisyyspolitiikan piiriä. Ryhmän äärivasemmistolaiset lahkolaishenkiset katsomukset vaikuttivat erittäin voimakkaasti Saksan kommunistisen nuorisoliiton johtoon.

Neumannin—Remmelen ryhmää tukivat muutamat äärivasemmistolaisella kannalla olleet Kominternin TpK:n työntekijät, mm. Knorin, joka antoi toisinaan saksalaisille kommunisteille lahkolaishenkisiä ohjeita.

SKP:n tunnetut johtajat — mm. Ernst Thälmann, Wilhelm Pieck ja Walter Ulbricht — esiintyivät usein puoluekokouksissa ja puoluelehdissä vahingollisia äärivasemmistolaisia katsomuksia vastaan. SKP:n Keskuskomitean helmikuun kokouksessa 1932 arvosteltiin monia lahkolaisten kannanottoja. Huhti- ja toukokuussa 1932 Kominternin TpK:n Poliittinen Toimikunta käsitteli Neumannin ja Remmelen sekä SKP:n edustajien läsnäollessa kyseisen ryhmän toimintaa ja tuomitsi sen ryhmäkuntaisena ja lahkolaishenkisenä.¹ Käsittely oli tuntuvana apuna puolueen johdolle ja joudutti Neumannin—Remmelen ryhmän hajottamista.

Monien kommunististen puolueiden vasemmistolahkolaisten ryhmille antama isku vaikutti vilkastavasti kommunistien kenttätöiden ja loi myös pohjaa entistä joustavammalle fasismia vastustaneiden työläisten yhteenliittämiselle. Vasemmistolahkolaisten ryhmille annettu isku vaikutti myös Kominternin jaostojen aatteelliseen ja järjestölliseen lujittumiseen.

Kominternin TpK antoi talouspulan vuosina suurta apua Romanian Kommunistiselle Puolueelle. Vuosina 1929—1930 tässä puolueessa alkoi kärkevä ryhmäkuntien välinen kamppailu, joka johti puolueen hajaannukseen ja sen vaikutuksen heikkenemiseen joukkojen keskuudessa. Elokuussa 1930 Kominternin TpK:n Poliittinen Sihteeristö hyväksyi päätöksen »Periaatteettomasta

¹ Geschichte der deutschen Arbeiterbewegung. Bd. 4, S. 373.

ryhmäkuntataistelusta ja Romanian Kommunistisen Puolueen yhtenäisyyden palauttamisesta». Kominternin TpK tuomitsi nurkakuntalaisuuden, byrokraattiset johtomenetelmät sekä pikkuporvarillisen seikkailupolitiikan, jotka olivat ominaisia kummallekin vastakkaiselle ryhmäkunnalle, ja määritteli toimenpiteet puolueen yhtenäisyyden palauttamiseksi ja puolueen tervehdyttämiseksi (uuden väliaikaisen johdon perustaminen, puoluekeskustelun toimeenpano, edustajakokouksen valmistelu).¹

Oleellisena puolena kommunististen puolueiden aatteellisessa ja järjestöllisessä lujittamisessa oli niiden taisteluhenkisen marxilais-leniniläisen johtavan ydinjoukon muodostuminen. Kärkevässä taistelussa oikeisto- ja »vasemmisto»-opportunisteja vastaan sekä porvariston ja fasismin hyökkäystä vastaan käydyn luokkataistelun kulussa kehittyivät ja karaistuivat puolueen kaaderit ja kasvoivat kommunistisen liikkeen johtajat. Heistä koostui se kommunististen puolueiden keskuskomiteain varma enemmistö, joka turvasi puolueiden oikean suunnan.

Kominternin TpK:n 12. kokous

Elo- ja syyskuussa 1932 pidetyssä Kominternin TpK:n 12. kokouksessa olivat keskeisimpinä kysymykset kansanjoukkojen mobilisoimisesta taisteluun pääoman, fasismin ja imperialismin hyökkäystä ja sotaa vastaan. Lähtien siitä, että monissa kapitalistimaissa lisääntyivät yhä vallankumouksellisen kriisin edellytykset, kokous kehotti kommunistisia puolueita »hetkeäkään kadottamatta tehostamaan ja jouduttamaan bolševistista kenttätyötä työväenluokan enemmistön kannatuksen saamiseksi ja työväenluokan vallankumouksellisen aktiivisuuden kohottamiseksi»².

Kokouksessa tekemässään selostuksessa Otto Kuusinen kehotti kommunistisia puolueita lähemään kenttätyössään »niistä kysymyksistä, jotka eniten kiinnostivat työläisiä kyseisellä hetkellä»³, ja asettamaan työväen yhteisrintamapolitiikan perustaksi »ainoastaan proletariaatin nykyisen luokkataistelun välittömät käytännön tavoitteet, kommunistisen politiikan ajankohtaiset toiminnan tavoitteet eikä kommunistien ohjelmaperiaatteita, joita puolueettomat ja reformistismieliset työläiset eivät vielä ymmärrä, mutta jotka on tehtävä niille ymmärrettäviksi ajankohtaisissa osataisteluis-

¹ Ks. «Коммунистический Интернационал», 1930, № 23, стр. 54—59.

² Коммунистический Интернационал в документах, стр. 978.

³ XII пленум ИККИ. Стенографический отчет. Т. I. М., 1933, стр. 29.

sa»¹. Kuusinen arvosteli jyrkästi sellaisia mielipiteitä, että sosiaalidemokraattisten työläisten kannatuksen saaminen olisi miltei mahdotonta (»heitä ei saa muuttamaan mieltään») ja että taistelulla osavaatimuksista ei olisi merkitystä. Kuusinen sanoi, että nimenomaan tämä antaakin sosiaalidemokraattien oikeistojohtajille mahdollisuuden kuvata oma politiikkansa reaaliseksi ja ainoaksi käytännöllisesti hyödylliseksi työväen etujen puolustamisen kannalta. Selostuksessa korostettiin, että kommunistien on oltava jatkuvasti kosketuksissa puolueettomiin joukkoihin sekä sosiaalidemokraatteja ja syndikalisteja kannattaviin työläisiin ja saavutettava niiden luottamus. Kuusinen tähdensi, että »alhaalta käsin toteutettava yhteisrintama», vetoaminen työläisiin, ei sulje pois sitä mahdollisuutta, että kommunistiset puolueet esittäisivät joissakin erikoistapauksissa yhteisrintamakehotuksen »ammattiliiton perusjärjestölle tai vieläpä sosiaalidemokraattiselle paikallisjärjestölle»². Yhteisrintamaa ehdotettaessa olisi väärin vaatia heti alussa, että reformistityöläiset sanoutuisivat irti johtajistaan.

Ernst Thälmann eritteli taloudellisia vaatimuksia puolustaneiden lakkojen ja työttömien taistelun opetuksia ja kehotti kommunistisia puolueita kiinnittämään suurempaa huomiota osavaatimuksista käytävään taisteluun sekä kommunistien työhön ammattiliitoissa. Hän tuomitsi valevallankumouksellisen luopumisen osataisteluista sekä vasemmistolahkolaisen politiikan, joka ilmeni toisin paikoin yrityksinä hajottaa reformistiset ammattiliitot. Thälmann painotti, että olisi väärin pitää reformistisia ammattiliitoja »kapitalismin kouluna» ja »läpeensä taantumuksellisena massana», että näihin ammattiliittoihin kuuluvat työväenjoukot haluavat taistella pääoman hyökkäystä vastaan. Siksi kommunistit eivät saa poistua reformistisista ammattiliitoista eivätkä boikotoida reformististen ammattiliittojen alimpia elimiä, mm. lakkokomiteoita tai työttömyyslautakuntia, vaan heidän on pyrittävä valloittamaan niissä aseman toisensa jälkeen, osallistuttava aktiivisesti niiden työhön ja saavutettava teoin työtätekevien luottamus.³

Klement Gottwald otti apuselostuksessaan esille nämä samat kysymykset ja tähdensi, että on tärkeää esittää ajankohtaisia jokapäiväisiä vaatimuksia ja valita sellaiset taistelumuodot, jotka olisivat ymmärrettäviä ja läheisiä joukoille. Hän painotti, että kommunististen puolueiden ei ole ainoastaan julistettava johto-osuuttaan työväenjärjestöissä, vaan myös harjoitettava jokapäiväistä

¹ XII пленум ИККИ. Стенографический отчет. Т. I. М., 1933, стр. 30.

² Sama, s. 31.

³ Sama, s. 58.

huolellista käytännöllistä toimintaa yhteisrintaman aikaansaamiseksi ja sen johtamiseksi.

Gottwald sanoi: »Olen lukenut hyvin huolellisesti Leniniä, nimittäin mitä hän puhui 1917 neuvostoista. En ole löytänyt mistään, että Lenin olisi esittänyt silloin iskulauseen: 'Perustakaa neuvostoja bolševikkien johdolla'. Siihen aikaan sanottiin vain: 'Perustakaa työläisten, talonpoikien ja sotilaiden edustajien neuvostoja'. Nykyiset yhteisrintamaelimet — toimikunnat, lakkokomiteat yms. — ovat melko vähäpätöisiä neuvostoihin verraten, ja sitenkin me usein vaadimme, että ne on perustettava vain meidän johdollamme.

Todellista johtoa ei voida tyrkyttää ylhäältä käsin, sitä ei saada aikaan julistuksilla. Johtoasema on pyrittävä saamaan aikaan proletarisen demokratian pohjalla, puolustamalla sitkeästi, kärsivällisesti ja rohkeasti proletariaatin luokkaetuja.»¹ Tähdentäen proletarisen demokratian periaatteiden merkitystä kenttätyössä Klement Gottwald sanoi, että kommunistiset puolueet eivät saa nimitää ylhäältä käsin sellaisia elimiä kuin lakkokomiteat, työttömyyslautakunnat jne., vaan on pyrittävä siihen, että työläiset valitsisivat ne proletarisen demokratian periaatteiden mukaisesti. Juuri tätä tietä kommunistit pääsevät solmimaan läheisempiä yhteyksiä joukkoihin, osoittamaan niille toin asenteensa ja solmimaan henkilökohtaisia ystävyysuhteita sosiaalidemokraattityöläisiin.

Kaikki nämä Kominternin ТрК:n kokouksessa tehdyt johtopäätökset merkitsivät työväen yhteisrintamapolitiikan puitteiden tiettyä laajenemista sekä luopumista joistakin aikaisemmista kannanotoista, esimerkiksi väitteestä, että reformististen puolueiden ja ammattiliittojen alajärjestöt ovat muuttuneet fasisisiksi, että sosiaalidemokraattisen puolueen alajärjestöille ei voida tehdä yhteistoimintaehdotuksia jne. Kominternin ТрК:n 12. kokouksen päätöksissä kommunistiset puolueet velvoitettiin parantamaan jyrkästi kenttätyötä joukkojen valloittamiseksi puolelleen. Kokouksen päätöslauselmassa sanottiin: »Lähtökohtana, josta kommunistisen puolueen on aloitettava tehtävän ratkaiseminen, on laajojen kansanjoukkojen jokapäiväisten taloudellisten ja poliittisten etujen puolustaminen ja taistelu alituista kurjuutta sekä oikeudettomuutta, väkivaltaa ja terroria vastaan.»² Kokouksessa todettiin, että proletariaatin taloudellisten osavaatimusten puolesta käyty taistelu, joka yhä useammin liittyi erilaisiin poliittisiin esiintymisiin, oli pääkeinno joukkojen johtamiseksi vallankumouksellisiin suurtaisteluihin.³

¹ К. Готвальд. Избранные проповедения, т. I, стр. 302—303.

² Коммунистический Интернационал в документах, стр. 979.

³ Sama, s. 983.

Kokouksessa luonnehdittiin kapitalistisessa yhteiskunnassa tapahtuneita prosesseja ja todettiin, että valtio puuttuu yhä enemmän talouselämään ja yksityiset monopolit valvovat yhä tiukemmin valtiota. Kominternin ТрК:n kokous pani täysin oikeutetusti merkille, että poliittinen taantumus ja fasismi voimistuvat suurimmassa osassa kapitalistisia maita. Näiden maiden »suurporvaristo perusti fasisjärjestöjä kansalaissodan varalta, harjoitti jatkuvasti ryöstöpolitiikkaa, valkoista terroria, poliittisten vankien kidutusta, provokaatiota, väärennyksiä, lakkolaisten ja mielenosoittajien ampumista sekä työväenjärjestöjen hajottamista ja murskaamista»¹. Saksassa ja muissa maissa raivosi nationalismi ja šovinismi, fasistit käyttivät hyväkseen šovinististen mielialojen leviämistä.

Kokouksessa paljastettiin aivan oikein oikeistososialistinen »pienemmän pahan» politiikka, jonka tarkoituksena oli porvarillisen taantumuksen edistäminen.

Eriteltyään tilannetta, joka oli muodostunut sen jälkeen, kun Japanin imperialistit olivat hyökänneet Kiinaa vastaan ja valloittaneet Mantšurian ja kun imperialistien keskinäiset ristiriidat olivat kärjistyneet, kokous totesi, että imperialistien leirissä oli voimistunut pyrkimys ratkaista kaikki ristiriidat Neuvostoliiton kustannuksella ja jakamalla uudelleen vaikutuspiirit Kaukoidässä. Kokouksen päätöslauselmassa sanottiin, että »päiväjärjestykseen on noussut kysymys Kiinan aseellisesta jaostasta ja interventioista Neuvostoliittoa vastaan».² Todistuksena sodanvaaran voimistumisesta ei ollut ainoastaan sotapesäkkeen muodostuminen Kaukoitään ja militaristisen Japanin asemien lujittuminen Pohjois-Kiinassa, Neuvostoliiton rajoilla, vaan myös monet muut tosiseikat: Ranskan ja Englannin imperialistiset suunnitelmat yleiseurooppalaisen neuvostovastaisen liittouman perustamiseksi, Ranskan imperialistien yritykset tehostaa itäeurooppalaisten liittolaistensa neuvostovastaista toimintaa, kapitalistimaiden raivokas kampanja niin sanottua neuvostoliittolaista dumpingia vastaan maailman markkinoilla, paavi Pius XI:n kehoitus ristiretkeen Neuvostoliittoa vastaan, Neuvostoliiton aseistariisumisehdotuksen hylkääminen Genèven konferenssissa jne.

Huolestuttavia kansainvälisiä tapahtumia tarkasteltaessa Kominternin ТрК:n 12. kokouksessa todettiin, että fasismi kannustaa erityisesti sotakiikhoisia pyrkimyksiä, ja kommunististen puolueiden on ryhdyttävä todella aktiiviseen toimintaan imperialistien sotahankkeiden estämiseksi.

¹ Коммунистический Интернационал в документах, стр. 975.

² Sama, s. 975.

Samaan aikaan Kominternin TpK:n kokouksen kanssa työskennellyt Amsterdamin kansainvälinen sodanvastainen kongressi (elokuu 1932), jonka järjestämisessä kommunisteilla oli johtava osa, kehotti kansoja ehkäisemään uuden imperialistisen sodan, estämään imperialistien hyökkäys Neuvostoliittoa vastaan. Kongressi, johon osallistui paljon puolueettomia työläisiä, sosiaalidemokraatteja ja edistysmielisen sivistyneistön edustajia, myötävaikutti näiden voimien keskinäiseen lähentymiseen taistelussa fasismia ja sotaa vastaan.

TpK:n 12. kokous määritteli Kominternin jaostojen perustehtäväksi konkreettisen taistelun 1) pääoman hyökkäystä vastaan, 2) fasismia ja taantumusta vastaan ja 3) valmisteilla olevaa imperialistista sotaa ja Neuvostoliittoon kohdistuvaa interventiota vastaan.¹

Kominternin TpK:n 12. kokouksessa määriteltiin monet konkreettiset tehtävät kansanjoukkojen mobilisoimiseksi taisteluun fasismia, taantumusta ja sotaa vastaan ja jätettiin voimaan myös eräät edellisessä kokouksessa määritellyt suuntaviivat ja terästettiin muutamia niistä, mikäli ne olivat jääneet yksipuolisiksi. TpK:n kokous yliarvioi vallankumouksellisen nousun vauhdin, mutta imperialistinen porvaristo ja fasismi mobilisoivat voimansa nopeammin kuin vallankumouksellinen proletariaatti.

Kokouksessa väitettiin, että olisi väärin pitää fasismin kasvua tärkeimpänä Saksassa tapahtuvana ja Saksalle ominaisena prosessina, vaan että tärkeimpänä prosessina siellä on talouselämän rappeutuminen, ristiriitojen kärjistyminen ja kommunismin voimien kasvu, minkä rinnalla kasvaa fasismi kooten porvariston voimia taisteluun vallankumousta vastaan.² Saksan Kommunistista Puoluetta kehoitettiin esittämään fasistidiktatuurin tunnuksen vastapainoksi sosialistisen neuvosto-Saksan tunnus. TpK:n 12. kokous totesi niin ikään, että pääisku on suunnattava sosiaalidemokraattista puoluetta vastaan, sillä se on porvariston sosiaalinen päätuki. Nämä ohjeet eivät vastanneet kaikkien fasisminvastaisten voimien yhteenliittämisen tarpeita aikana, jolloin fasismi pyrki valtaan monissa maissa.

¹ Коммунистический Интернационал в документах, стр. 979.

² XII пленум ИККИ. Стенографический отчет, ч. I, стр. 69.

Hitleriläisten valtaannousu Saksassa. Kominternin toiminta antifasistien yhteenliittämiseksi

Kominternin Tpk:n 12. kokouksen jälkeiset tapahtumat osoittivat pian, miten uhkaava voima fasismista oli tullut. Saksan tapahtumien kehitys oli saanut erittäin huolestuttavan käänteeseen. Taantumuksellisimmat finanssipääomaa edustaneet piirit päättivät antaa vallanohjat fasistien käsiin, kun hitleriläisliike alkoi jonkin verran laantua, mutta kommunistisen puolueen vaikutus yhä kasvoi. Hitler esiintyi jo 27. tammikuuta 1932 »jumalten neuvoston» — monopolipääoman, sotilasjohdon ja junkkereiden 300 edustajan — edessä, ja nämä hyväksyivät hänen ohjelmansa.

Tammikuun 30. päivänä 1933 Hitler nousi monopolistien tukeamana valtaan. Noina päivinä Saksan kommunistit yrittivät nostaa työtätekevät yleislakkoon fasismia vastaan. Saksan Sosiaalidemokraattisen Puolueen oikeistojohtajat kehottivat kuitenkin pysymään »rauhallisina ja järkevinä». He uskoivat sokeasti perustuslaillisten taistelukeinojen kaikkivoipaisuuteen ja vaalien mahtiin, vaikka fasistit olivat jo pitkään aikaa turvautuneet terroristisiin menetelmiin. Hitlerin valtaannousun jälkeenkin Saksan Sosiaalidemokraattisen Puolueen johto, jota kannattivat huomattavat joukot, teki tyhjäksi kommunistisen puolueen yritykset järjestää yleislakko. Sosiaalidemokraattien »Vorwärts» lehti kirjoitti, että »järkevä taktiikka neuvoo pidättymään» lakosta.¹ Sosiaalidemokraattisen Puolueen johtajat paasasivat Hitlerin hallituksen »perustuslaillisesta olemuksesta» ja kehottivat taistelemaan sitä vastaan äänestyslipuin, samaan aikaan kun fasistit panivat toimeen terroristisen hyökkäyksen etumaisia työtätekeviä vastaan. Yhtenä suurimmista syistä siihen, että Saksan työtätekevät eivät pystyneet tuolla ratkaisevalla historiallisella hetkellä antamaan vastaiskua pahimmille vihollisilleen, oli työväenluokan syvä kahtiajako, jonka oli aiheuttanut porvariston kanssa yhteistyöhön pyrkivien oikeistososialistien politiikka.

Hitleriläisten valtaannousu pani alulle yhden synkimmistä vaiheista Saksan historiassa. Saksasta tuli maailman taantumuksen keskus, hirsipuiden ja keskitysleirien maa, jossa rankaistiin verisesti vallankumouksellisia ja demokraatteja ja vainottiin armottomasti jokaista vapaata ajatusta. Fasistien valtaantulo merkitsi myös, että Saksan ulkopolitiikan pääsuunnan määräsivät ihmisvihaa uhkuvat houreet muiden kansojen orjuuttamisesta tai hävit-

¹ »Vorwärts», 31. I. 1933.

tämisestä ja maailmanherruuden valloittamisesta »germaaniselle rodulle». Hitlerin »totalitaarisessa valtiossa», joka oli raain valtiomonopolistinen organisaatiomuoto, ilmenivät selvimpinä uusimman kapitalismin regressiiviset piirteet: talouselämän täydellinen alistaminen finanssipääoman etuihin, vähäisimmänkin opposition armoton tukahduttaminen, valtio- ja talouskoneiston toiminnan alistaminen suursodan pikaisen valmistelun suunnitelmiin.

Hitleriläisten voitto kannusti maailman taantumuksellisimpia voimia ja aiheutti fasistien esiinmarssin muissakin maissa.

Porvaristo ei tosin kaikissa maissa valinnut fasismia pääsuunnakseen. USA:ssa kaukonäköisimmät porvaristopiirit pyrkivät tehostamaan valtiomonopolistista säännöstelyä lieventääkseen sosiaalista jännitystilaa maassa. Tämä ilmeni Franklin Rooseveltin hallituksen »uutena jakona» (New Deal), joka edellytti yhteiskunnallisten töiden laajentamista työttömyyden hävittämiseksi sekä eräitä myönnytyksiä työtätekeville. Monet kapitalistit tunnustivat »uuden jaon» edellyttämien toimenpiteiden tarpeellisuuden ja totesivat: »On edullisempaa menettää hattu kuin pää.» USA:n finanssiharvainvallan taantumuksellisin osa vastusti kuitenkin »uutta jakoa» ja kehotti ratkaisemaan maan sosiaaliset ristiriidat fasismin menetelmin. Ruotsin, Tanskan ja eräiden muiden maiden hallitsevat piirit yrittivät noudattaa »uuden jaon» kaltaista politiikkaa. Mutta kapitalistisessa maailmassa kokonaisuudessaan fasismin voimat aktivoituivat jyrkästi.

Kun natsit olivat voittaneet Saksassa, Komintern ja kommunistiset puolueet toivoivat aluksi, että hitleriläisistä tulisi vain »hetken kalifeja», että fasismi johtaisi kapitalismin mätänemiseen ja että Saksan vallankumousliike voimistuisi nopeasti ja pyyhkäisisi pois fasistisen diktatuurin.¹ Nämä toiveet eivät kuitenkaan toteutuneet. Fasistit antoivat kovan iskun Saksan Kommunistiselle Puolueelle, varsinkin sen keskirenkiaan toimihenkilöille. Provokaatio-tarkoituksessa hitleriläiset järjestivät valtiopäivätalon polton ja aloittivat terroristisen toiminnan kaikkia vallankumouksellisia työläisiä vastaan. Maaliskuun 3. päivänä 1933 fasistit onnistuivat kaappaamaan Saksan Kommunistisen Puolueen johtajan Ernst Thälmannin ja muutaman päivän kuluttua myös tunnetun bulgarialaisen vallankumousmiehen, Kominternin TPK:n Länsi-Euroopan Toimikunnan johtajan Georgi Dimitrovin, joka oli Saksassa valmistelemassa Euroopan fasisminvastaista työväenkongressia.

Fasistien valtaantulo ja fasistijoukkioiden villi riehunta Saksassa, Saksan työväenluokan kaikkien poliittisten ja taloudellisten

¹ Ks. «Коммунистический Интернационал», 1933, № 11, стр. 14.

järjestöjen hajottaminen, työväenluokan kahtiajako ja sosiaalidemokraattisten oikeistojohtajien politiikka, joka helpotti hitleriläisten voittoa, järkyttivät syvästi kansainvälistä työväenliikettä. Saksan tapahtumat olivat hälytysmerkinä, joka sai aikaan proletaarisen ja yleisdemokraattisen fasisminvastaisen liikkeen vilkastumisen kansainvälisessä mitassa ja synnytti proletaareissa sekä kaikissa työtätekeväissä pyrkimyksen liittyä yhteisrintamaksi fasismia ja sotaa vastaan. Työväenluokan yhteistoiminnan aikaansaamisesta tuli työväenliikkeen päivänpolttava tarve. Fasismi joka otti tehtäväkseen proletariaatin vallankumousliikkeen ja demokraattisen liikkeen tukahduttamisen, kannusti samalla niiden voimien liittymistä ja kehitystä, joiden kutsumuksena oli fasismin hautaaminen.

Komintern ja sen jaostot alkoivat etsiä reaalisia mahdollisuuksia kaikkien antifasistien yhteenliittämiseksi ja fasistien hyökkäyksen lyömiseksi takaisin. Ranskan, Saksan ja Puolan kommunistiset puolueet esittivät 13. helmikuuta 1933 yhteisen kehotuksen sosialistityöläisille »proletariaatin yhteisen voittamattoman taistelurintaman muodostamisesta»¹.

Kommunistien ehdotukset yhteistoiminnasta fasismia vastaan alkoivat herättää yhä suurempaa vastakaikua sosiaalidemokraattityöläisten keskuudessa, sillä Saksan murhenäytelmä oli nyt heidän silmänsä edessä. Ajatus kommunistien ja sosiaalidemokraattien sovinnosta sai yhä enemmän kannattajia. Pariisissa 6. helmikuuta pidettiin 7 sosialistisen puolueen konferenssi, johon osallistuivat Norjan Työväenpuolue, Englannin Riippumaton Työväenpuolue, Italian Sosialistinen Puolue, Ranskan Proletaarisen Yhtenäisyyden Puolue, Alankomaiden Riippumaton Sosialistinen Puolue, Puolan Riippumaton Sosialistinen Työväenpuolue ja Saksan Sosialistinen Työväenpuolue. Konferenssi kääntyi Kommunistisen Internationaalin ja Sosialistisen Työväeninternationaalin puoleen ja kehotti kutsumaan viipymättä koolle kahden internationaalin konferenssin laatimaan yhteistä fasisminvastaista toimintasuunnitelmaa.

Muutamien Euroopan maiden työläisten keskuudessa syntyi ajatus II ja III Internationaalin välisen »hyökkäämättömyyssopimuksen välttämättömyydestä». Sosialistinen Työväeninternationaali ei pystynyt enää ignoroimaan tätä pyrkimystä. Sosialistisen Työväeninternationaalin Tpk:n Toimikunta julkaisi 19. helmikuuta 1933 koko maailman työläisille osoitetun vetoimuksen, jossa ilmoitettiin sosialistien suostuvan käymään neuvotteluja Kominternin kanssa yhteisistä fasisminvastaisista toimista. Vetoimuksessa ei kuitenkaan esitetty mitään konkreettista taisteluohjelmia.

¹ »L'Humanité», 13. II. 1933.

Kehotettiin vain lopettamaan kommunistien ja sosiaalidemokraattien hyökkäilyt toisiaan vastaan. Vetoomuksessa oli myös jonkin verran demagogiaa, joka oli tarkoitettu kaunistelemaan reformistisen Internationaalin politiikkaa. Kommunistiset puolueet panivat merkille sosialistijohtajien ehdotusten passiivisuuden ja paljastivat heidän demagogiansa. Tämä ei silti riittänyt, elämä vaati positiiivisia toimenpiteitä, jotka olisivat edistäneet proletaaristen fasisminvastustajien keskinäistä lähentymistä. Komintern otti ratkaisevan askeleen tähän suuntaan.

Kominternin TpK julkaisi 5. maaliskuuta 1933 vetoomuksen kaikkien maiden työläisille ja esitti siinä konkreettisen fasisminvastaisen taisteluohjelman kummankin työväenpuolueen yhteiseksi toimintaohjelmaksi. Vetoomuksessa sanottiin: »Nyt kun fasismi on pannut liikkeelle kaikki maailman taantumusvoimat ja aloittanut hyökkäyksen Saksan työväenluokkaa vastaan, Kommunistisen Internationaalin Toimeenpaneva Komitea kehottaa kaikkia kommunistisia puolueita yrittämään vielä kerran saada aikaan yhteisrintama sosiaalidemokraattisten työväenjoukkojen kanssa sosiaalidemokraattisten puolueiden välityksellä. Kominternin TpK tekee tämän yrityksen, sillä se on varma, että työväenluokan yhteisrintama porvaristoa vastaan pystyy lyömään takaisin kapitalismin ja fasismin hyökkäyksen ja jouduttaa tavattomasti kaikkinaisen kapitalistisen riiston väistämätöntä loppua.»¹ Komintern oli 1932 kehottanut kommunistisia puolueita tekemään tarpeen tullen sopimuksia ainoastaan reformististen alajärjestöjen kanssa, mutta tällä kertaa se ehdotti sopimusta kommunististen ja sosiaalidemokraattisten puolueiden johdon tasolla.

Tärkeimpiä Kominternin TpK:n sosiaalidemokraattisille puolueille tekemistä ehdotuksista olivat seuraavat: kommunistit ja sosiaalidemokraatit ryhtyvät viipymättä järjestämään vastahyökkäystä ja lyömään takaisin fasismin ja taantumuksen hyökkäilyt työväen poliittisia, ammatillisia, osuustoiminnallisia ym. järjestöjä vastaan sekä työväen lehdistöä, kokoontumis-, mielenosoitus- ja lakko-oikeutta vastaan; kommunistit ja sosiaalidemokraatit järjestävät vastahyökkäyksen fasistijoukkoitten aseellisten hyökkäysten torjumiseksi ja perustavat yhteisiä itsepuolustusosastoja: kommunistit ja sosiaalidemokraatit järjestävät yhteistoiminnan palkanalennusten, työttömyysavustusten pienentämisen yms. vastustamiseksi. Komintern asetti näin ollen etualalle lähimmät fasisminvastaiset vaatimukset, jotka olivat yhteisiä kommunisteille sekä reformistisiin järjestöihin kuuluneille työläisille. Siten muodostui

¹ «Правда», 6 марта 1933 г.

entistä laajempi perusta työväen yhteisrintamapolitiikalle. Komintern varoitti kommunistisia puolueita, etteivät ne kyseisiä vaatimuksia toteuttaessaan kärjistäisi polemiikkia sosiaalidemokraattisia järjestöjä vastaan silloin kun vastustetaan yhteisvoimin pääomaa ja fasismia. Näin ollen otettiin huomioon sosiaalidemokraattien ehdotus polemiikin lakkauttamisesta, mikäli saataisiin aikaan yhteisrintama.

Komintern otti täten merkittävän askeleen, joka auttoi kommunistisia puolueita kohdistamaan huomionsa ajankohtaisiin demokraattisiin ja fasisminvastaisiin tehtäviin. Se merkitsi myös tietynlaista muutosta asennoitumisessa sosiaalidemokraatteihin, jotka olivat ruvenneet oppositioon fasismia vastaan, sekä vapautumista lahkolaishenkisestä ahdaskatseisuudesta työväen yhteisrintamataktiikan tulkinnassa.

Aluksi Sosialistisen Työväeninternationaalin Sihteeristö ja sitten myös Toimeenpaneva Komitea hylkäsivät ehdotuksen. Ne perustelivat kieltävää vastaustaan sillä, että Komintern ei ollut suostunut neuvotteluihin Internationaalien tasolla, vaan oli »rajoitunut suositteluun neuvotteluja eri maissa», mikä saattoi muka osoittautua manöveroinniksi.¹ Oikeistososialististen johtajien väitteet, että he halusivat saada ensiksi aikaan sopimuksen koko Kommunistisen Internationaalin kanssa ja vasta sitten eri maiden kommunistien ja sosialistien välisen sopimuksen, olivat vain kansainvälisen yhteistoimintasopimuksen vastustajien verukkeita. Tätä todistaa sekin tosiseikka, että myöhemmin oikeistososialistien johtajat kieltäytyivät yhteisrintamasta Kominternin kanssa vedoten siihen, että aluksi oli saavutettava yhteistoiminta eri maissa ja vasta sitten kansainvälisellä tasolla.

Kaikki sosialistiset puolueet, joille kommunistiset puolueet tekivät ehdotuksen fasisminvastaisen yhteisrintaman perustamisesta, hylkäsivät ehdotuksen mitä erilaisimpien tekosyiden nojalla.²

¹ Коммунистический Интернационал перед VII Всемирным Конгрессом. М., 1935, стр. 41.

² Labour-puolueen jäsenet kehottivat työläisiä taistelemaan sekä fasisista että »kommunistista diktatuuria» vastaan. Tšekkosloveniassa sosiaalidemokraattiset puolueet vaativat, että Tšekkoslovakian Kommunistinen Puolue olisi tunnustanut porvarillisdemokraattisen toimintaohjelman. Itävallan sosialistit väittivät, että fasisminvastainen yhteisrintama on toteutettavissa vain kansainvälisellä tasolla. Samalla kannalla oli mm. Ranskan Sosialistinen Puolue. Tanskan Sosiaalidemokraattisen Puolueen vastauksessa sanottiin, että sosiaalidemokraattisen puolueen johdon on varoitettava Tanskan työläisiä ja työväenjärjestöjä, etteivät ne »sallisi kenenkään käyttää niitä omiin tarkoituksiinsa, vaan torjuisivat tämän uuden, huonosti peitellyn hajottamisyrityksen». Ks. »Právo Lidu», 26. III. 1933; »Arbeiter-Zeitung», Wien, 5. IV. 1933; »Social-Demokraten», 26. III. 1933.

Kieltävistä vastauksista huolimatta kommunistit etsivät keinoja niiden työläisten ja heidän liittolaistensa yhteenliittämiseksi, jotka olivat mielipiteiltään antifasisteja.

Kominternissa ja kommunistisissa puolueissa alkoi mielipiteiden vaihto Kominternin TPK:n ja sosialistisen Työväeninternationaalien johdon keskinäisten neuvottelujen mahdollisuudesta. Kominternin TPK:lle 7. huhtikuuta 1933 lähettämässään sähkössä Klement Gottwald kirjoitti Tšekkoslovakian Kommunistisen Puolueen Keskuskomitean nimissä, että Kominternin on ehdotettava näitä neuvotteluja »yhteisen taistelun kysymysten pohtimiseksi. Näin tehdään tyhjäksi Sosialistisen Internationaalien johtajien viimeinen väite, ettei voida puhua yhtenäisyyden aikaansaamisesta erillisen maan puitteissa, ja näin tehostuu toiminta yhteisrintaman aikaansaamiseksi alhaalta käsin. Tämä ehdotus tuottaa entistä suurempia vaikeuksia yhteisrintaman vastustajille ja tosiasiallisesti kärjistää niiden keskinäisiä erimielisyyksiä.»¹ Ranskan ja Englannin kommunistisen puolueen Keskuskomiteat esittivät samanlaisen mielipiteen Kominternin TPK:lle. Kominternin TPK ei kuitenkaan katsonut tarkoituksenmukaiseksi tällaista ehdotusta, sillä se oletti, että sosiaalidemokraattijohtajien asenne sulkee pois Internationaalien tasolla käytävien neuvottelujen mahdollisuuden.

Euroopan fasisminvastainen työväenkongressi edisti huomattavasti kommunisti- ja sosiaalidemokraatti-töyläisten keskinäistä lähentymistä. Kongressi pidettiin kesäkuussa 1933 Pariisin Pleyel-salissa. Se oli kutsuttu koolle kommunistien aloitteesta ja se edusti enempää kuin kolmea miljoonaa Euroopan työtätekevää — kommunisteja, osaa sosiaalidemokraattityöläisistä ja edistysmielistä antifasistista sivistyneistöä. Kongressi esitti laajan taisteluohjelman fasismiin ja imperialistisen sodan vastustamiseksi sekä työtätekevien demokraattisten oikeuksien ja taloudellisten vaatimusten puolustamiseksi. Kongressin perusajatuksena oli laajan taisteluhenkisen yhteisrintaman muodostaminen mihin hyvänsä puolueeseen, ammattiliittoon tai uskonlahkoon kuuluneista fasismiin vastustajista, jotka olivat valmiit taistelemaan yhdessä fasismiin kukistamiseksi ja kansojen uuden imperialistisen teurastuksen ehkäisemiseksi.² Vaikka kongressin asiakirjojen erinäisissä sanamuodoissa olikin lahkolaisuuden leima, nämä asiakirjat tarjosivat kaikille fasismia vastustaneille proletaareille hyväksyttävän toimintaohjelman. Palmiro Togliatti kirjoitti myöhemmin: »Pleyel-salissa pidetyn kongressin ajoilta alkoi liike, joka ei riippunut

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 19, ед. хр. 248, л. 32.

² «Коммунистический Интернационал», 1933, № 19—20, стр. 99.

mistään puolueesta, mutta loi ainakin yhdessä maassa, Ranskassa, pohjan jolla työläiset sekä sosiaalidemokraattisten puolueiden ja reformististen ammattiliittojen perusjärjestöjen toimihenkilöt alkoivat lähettää kommunistityöläisiä ja kommunistisen puolueen johtohenkilöitä.»¹

Kongressissa perustetun Antifasistisen keskuskomitean aloitteesta pantiin toimeen monta fasisminvastaista kampanjaa. Tämä keskuskomitea harjoitti laajalti fasisminvastaista agitaatiota saksalaisten alusten boikotoimiseksi satamissa, vastalausemielennostusten järjestämiseksi Saksan lähetystöjen ja konsulaattien edustalla sekä fasistishenkisten elokuvien boikotoimiseksi ja järjesti fasisminvastaisen kirjallisuuden kuljetuksen Saksaan.

Elokuussa 1933 Antifasistinen keskuskomitea ja Amsterdamin kongressissa 1932 perustettu Yleismaailmallinen rauhanpuolustuskomitea liitettiin yhteen ja perustettiin siten Yleismaailmallinen komitea sodan ja fasismin vastustamiseksi. Tämä Amsterdamin — Pleyelin liikkeen nimellä tunnettu liike esitti huomattavaa osaa Saksan fasistien sisä- ja ulkopolitiikan paljastamisessa, Euroopan työtätekevien mobilisoimisessa taisteluun fasistista vaaraa vastaan sekä proletaarien ja muiden fasisminvastaisten voimien lähentymisessä toisiinsa.

Seuraavana voimakkaana sysäyksenä antifasistien yhteenliittymiseen oli tuliseluisen vallankumousmiehen Georgi Dimitrovin sekä muiden Leipzigin oikeusjutussa (1933) syytettyjen kommunistien kansainvälinen puolustamiskampanja ja Dimitrovin puheet. Hitleriläiset järjestivät tämän oikeusjutun »todistaakseen», että kommunistit olivat valmistelleet kansalaisotaa Saksassa ja syyttäneet valtiopäivätalon. Natsit päättivät osoittaa muiden kapitalistimaiden hallitseville piireille, että he taistelevat parhaiten kommunismia vastaan. Dimitrov esiintyi rohkeasti Leipzigin oikeusistunnossa paljastaen fasistien petomaisuudet sekä terroristisen politiikan ja todisti vakuuttavasti, että hitleriläiset olivat järjestäneet valtiopäivätalon polton tehdäkseen selvää kommunistisesta puolueesta ja saattaakseen voimaan terroriin ja joukkoväkivaltaan perustuvan hallitustavan. Dimitrov antoi koko maailmalle erinomaisen näytteen proletarisen vallankumousmiehen käyttäytymisestä. Hän sanoi: »Puolustan itseäni syytettynä kommunistina. Puolustan kommunistista vallankumouksellista kunniaani. Puolustan aatteitani ja kommunistisia vakaumuksiani. Puolustan elämäni tarkoitusta ja sisältöä.»²

¹ «Коммунистический Интернационал», 1935, № 20—21, стр. 49.

² Г. Димитров. Лейпцигский процесс. Речь, письма, документы. М., 1961, стр. 167.

Fasistien oikeussalista kantautui kautta maailman kommunistin kehoitus, että työväenluokka ja kaikki työtätekevät, kaikki demokraatit ja antifasistit liittäisivät voimansa yhteen taistelussa yhteistä vihollista, fasismia, vastaan. Esiintyessään oikeusistunnossa Dimitrov lausui tärkeitä ajatuksia kommunistien politiikasta fasisminvastaisessa taistelussa. Hän puhui, että taistellakseen menestyksellisesti fasismia vastaan kommunistien on saatava aikaan yhteisrintama sosiaalidemokraattisten ja muiden työläisten kanssa. Sen jälkeen kun Dimitrov oli vapautunut fasistien vankilasta, hän sanoi eräässä keskustelutilaisuudessa: »Puolustin oikeusjutussa paitsi kommunistityöläisiä ja kommunistista puoluetta myös sosiaalidemokraattityöläisiä ja tietystä määrin myös sosiaalidemokraattista puoluetta. Tein sen, koska se oli poliittisesti oikein.»¹

Puheissaan Dimitrov painotti ajatusta, että kommunistien oli laajemmin kuin milloinkaan käytettävä sellaisia taistelumuotoja, jotka edistäisivät parhaiten kaikkien fasisminvastustajien yhteenliittymistä. Puolustaessaan oikeusistunnossa bulgarialaisen kansakunnan etuja hitleriläisten hyökkäilyiltä Dimitrov näytti, miten kommunistien on fasismia vastaan taistellessaan oltava lipunkantajina yleiskansallisten vaatimusten puolustamisessa.

Hitleriläisten tekemien rikosten paljastuminen Leipzigin oikeusjutussa edisti fasisminvastaisten voimien aktivoitumista koko maailmassa. Joukkokampanja Dimitrovin ja muiden syytettyjen puolustamiseksi laajeni todella kansainväliseksi toiminnaksi. Suurimmassa osassa kapitalistisia maita pidettiin mahtavia vastalausekokouksia ja -mielensoituksia hitleriläistä terroria vastaan. Joulukuussa 1933, kun fasistinen tuomioistuin valmisteli Leipzigissa tuomiota, Pariisissa oli joinakin päivinä jopa 20 vastalausemielensoitusta työväenkaupunginosissa.² Liikkeeseen osallistui paitsi kommunisti-työläisiä myös sosiaalidemokraattiseen puolueeseen sekä reformistisiin ja kristillisiin ammattiliittoihin kuuluneita työläisiä ja edistysmielisiä sivistyneistön edustajia. Ensi kerran huomattavat sivistyneistövoimat osallistuivat aktiivisesti fasisminvastaiseen taisteluun. Ne tekivät arvokasta työtä levittämällä totuutta hitleriläisten hirmuteoista.

Myöhemmin Georgi Dimitrov totesi, että nimenomaan syyttömien kommunistien puolustamisliike muodosti ensi kerran koko maailman mitassa yhteisrintaman, vaikka muodollisesti ei solmit-

¹ Lainattu aikakauslehdessä «Проблемы мира и социализма», 1958, № 4, стр. 64.

² »Rundschau», 1933, N 49, S. 1875.

tukaan mitään sopimusta. »Kommunistit, sosiaalidemokraatit, anarkistit ja puolueettomat esiintyivät yhdessä Saksan fasismia vastaan. Monet miljoonat työläiset ja työläisnaiset seurasivat joka päivä Leipzigissä käytyä kamppailua. Monet miljoonat pikkuporvarit, talonpojat ja intellektuellit olivat fasisminvastaisen yhteisrintaman puolella.»¹

Sosiaalidemokraattisten työläisten ja kommunistien lähentyminen ilmeni yhä selvemmin siinä, että reformistisissa puolueissa voimistuivat vasemmistovirtaukset, jotka vaativat siirtymistä valkankumoukselliseen taisteluun fasismia vastaan. Elokuussa 1933 pidetty Sosialistisen Työväeninternationaalin Pariisin konferenssi kuvasti jo sosialistisissa puolueissa tapahtuneita uusia prosesseja. Palauttaakseen puolueensa pettämän joukkojen luottamuksen oikeistososialistijohtajat yrittivät todistaa, että Sosiaalidemokratinen Puolue taistelee päättävästi fasismia vastaan. Oikeistijohtajat parjasivat samalla kommunistisia puolueita ja niiden yhteisrintamapolitiikkaa. He kiistivät kerta kaikkiaan yhteistoiminnan kommunistien kanssa. Friedrich Adler puhui konferenssissa yhteisrintamasta: »Tulemme kaikin voimin vastustamaan Moskovan missä muodossa hyvänsä toimeenpanemia yhteisrintamanövereitä, niin kuin olemme tehneet tähänkin asti.»² Sosiaalidemokraatit hylkäsivät Kominternin TPK:n 5. maaliskuuta 1933 tekemän ehdotuksen yhteistoiminnasta. Tällainen politiikka säilytti fasisminvastaisen voimien hajaannuksen ja oli objektiivisesti edullista fasisteille.

Konferenssissa esiintyi kuitenkin voimakkaana vasemmistolainen virtaus: Jean Zyromskin ryhmä Ranskan Sosialistisesta Puolueesta, Italian Sosialistisen Puolueen johto, joka oli taipuvainen yhteistoimintaan kommunistisen puolueen kanssa, Espanjan ja Belgian sosialistiset nuorisjärjestöt, Itävallan Sosiaalidemokratisten Puolueen vasemmisto jne. Vasemmistolaiset pysyivät sosiaalidemokratisten toimintaohjelman kannalla, mutta vaativat solmimaan sopimuksen kommunistien kanssa käytännöllisistä fasisminvastaisista toimista. Vasemmistolaisten esiintymiset osoittivat, että sosiaalidemokratisten puolueiden rivijäsenistössä voimistui pyrkimys fasisminvastaiseen yhteistoimintaan kommunistien kanssa.

Kysymykset kansainvälisen proletariaatin mobilisoimisesta taisteluun fasismia, imperialismia ja sotaan vastaan olivat esillä

¹ «Коммунистический Интернационал», 1935, № 20—21, стр. 13.

² »Populaire», 22. VIII. 1933.

Kominternin ТрК:n 13. kokouksessa, joka pidettiin marras- ja joulukuussa 1933.

Kokous velvoitti kommunistiset puolueet kohdistamaan huomionsa fasismin valtavaan vaaraan. Fasismi määriteltiin finanssipääoman taantumuksellisimpien, šovinistisimpien ja imperialistisimpien ainesten avoimeksi terroristiseksi diktatuuriksi.¹ Tämä määritelmä toi esiin fasismin todellisen luokkaolemuksen kehittyneimmissä kapitalistimaissa. Kokouksessa painotettiin myös sitä, että »fasismi yrittää turvata monopolipääomalle joukkopohjan pikuporvariston keskuudessa vetoamalla raiteiltaan suistuneeseen talonpojistoon, käsityöläisiin, toimitsijoihin, virkamiehiin ja mm. luokka-asemansa menettäneisiin suurkaupunkilaisiin aineksiin ja yrittämällä tunkeutua myös työväenluokan keskuuteen».² Kokouksen yhteenvedot auttoivat kommunistisia puolueita rakentamaan oikeammin fasisminvastaisen politiikkansa. Fasismien luokkaolemuksen luonnehdinta ja se toteamus, että monopolipääoma oli ryhtynyt hävittämään yleensä parlamentarismia ja porvarillisen demokratian menetelmiä, muodostivat perustan sellaisille päätelmille, että kaikki fasisminvastaiset, demokraattiset voimat voidaan liittää yhteen. Kokous tähdensi jälleen, että fasistinen diktatuuri ei ole porvariston diktatuurin väistämätön vaihe kaikissa maissa ja että fasistien valtaannousun ehkäiseminen riippuu taistelevan proletariaatin voimista.

Kokouksessa lausuttiin ajatuksia, että fasismien kukistaminen ei suinkaan johda välittömästi proletariaatin diktatuurin pystyttämiseen. Näihin lausumiin sisältyi jo alkio muodossa ajatus siitä, että fasisminvastainen taistelu tulee olemaan yleisdemokraattista ja se kohdistuu nimenomaan fasistista diktatuuria vastaan.

Kominternin ТрК:n 13. kokous asetti monessa suhteessa uudella tavalla kysymyksen sodanvastaisesta taistelusta. Se totesi selvästi, että Saksan fasistinen hallitus on pahin sodanlietsoja Euroopassa ja sitä vastaan on keskitettävä sodanvastaisen taistelun päävoimat. Kokouksessa määriteltiin kommunististen puolueiden tehtävä: »on mobilisoitava laajat joukot vastustamaan sotaa jo ennen sodan alkamista ja joudutettava siten kapitalismin tuho»³. Täten tehtiin se periaatteellinen johtopäätös, että proletariaatti voi taistelullaan pidättää, lykätä sotaa. Kommunististen puolueiden on vastustettava sellaista fatalistista näkökantaa, ettei muka imperialis-

¹ Кс. XIII пленум ИККИ. Стенографический отчет. М., 1934, стр. 589.

² XIII пленум ИККИ, стр. 589.

³ Sama, s. 592.

tista sotaa voitaisi estää, että todellinen vallankumous seuraisi vasta imperialistista sotaa.¹

Kokouksessa oli esillä kysymys työväen fasisminvastaisesta yhteisrintamasta, ja kommunistisia puolueita kehoitettiin kamppailemaan sen puolesta »päättävästi, sosiaalidemokraattijohtajien kavaluudesta ja vastustuksesta huolimatta»².

Kominternin TPK:n 13. kokous lähti kuitenkin muutamissa tärkeissä päätöksissään olettamuksista, jotka eivät olleet silloisen tilanteen mukaisia. Se oletti mm., että Saksassa »alkaa uusi vallankumouksellinen nousu»³. Kokous aliarvioi fasismien hyökkäyksen mittavuuden. Se suuntasi edelleenkin kehittyneiden kapitalistimaiden kommunistisia puolueita valmistelemaan välittömästi sosialistista kumousta, vaikka työtätekevien ja antifasismien enemmistö ei vielä ymmärtänyt tämän tehtävän tarpeellisuutta. Huolimatta siitä, että fasismien esiinmarssi oli tuonut muutoksia tilanteeseen, kokous vahvisti oikeaksi sen arvion, että sosiaalidemokraatit ovat porvariston päätuki vieläpä fasismissakin maissa. Samoin kuin aikaisemminkin alhaalta käsin toteutettava yhteisrintamataktiikka asetettiin kaavamaisesti ylhäältä käsin toteutettavan yhtenäisyystaktiikan vastakohtaksi. Tästä huolimatta monet kokouksessa tehdyt päätelmät fasismin- ja sodanvastaisen taistelun konkreettisista tehtävistä edistivät oleellisesti kommunististen puolueiden toimintaa.

¹ XIII пленум ИККИ, стр. 13, 312.

² Sama, s. 593.

³ Sama, s. 591.

KOMMUNISTISTEN PUOLUEIDEN TAKTIikka KANSALLISESSA VAPAUTUSLIIKKEESSÄ

Kansallisen vapautusliikkeen nousu yleismaailmallisen talouspulan vuosina aktivoi nopeasti tähän liikkeeseen osallistuneita poliittisia voimia. Kansalliset porvaripuolueet pyrkivät liikkeen johtoon päästäkseen tavoitteidensa perille ja estääkseen työväestöjen joukkojen, varsinkin vallankumouksellisten työläisten, itsenäisen poliittisen toiminnan. Kansallisen porvariston poliittiset oikeistoryhmät tekivät halukkaasti lehmäkauppoja maansa feodaliipriin kanssa ja usein olivat valmiit antautumaan siirtomaorjuuttajien armoille. Pikkuporvarilliset puolueet ja järjestöt olivat tavallisesti kansallisen vallankumouksen kannalla, ne esiintyivät yhdessä työläisten kanssa, esittivät radikaalisia poliittisia ohjelmia ja kannattivat päättävää suuntaa imperialisminvastaiseen ja feodalisminvastaiseen vallankumoukseen.

Kommunistiset puolueet olivat johdonmukaisin voima sorrettujen kansojen vallankumouksellisessa vapautustaistelussa. Komintern sekä siirto- ja puolisiirtomaiden kommunistiset puolueet tekivät suurta työtä kansallisen vapautusliikkeen vallankumouksellisten voimien lujittamiseksi. Kommunistit olivat kaikkialla vallankumouksellisen vapautustaistelun eturiveissä osoittaen uhrautuvaisuutta ja sankaruutta.

Komintern kiinnitti jatkuvasti vakavaa huomiota Kiinan Kommunistisen Puolueen politiikkaan, sillä tämä puolue oli Kominternin suurimpia jaostoja ja se toimi kansallisen vapautustaistelun tärkeimmällä loholla.

Komintern eritteli vuosien 1925—1927 vallankumouksen tapion opetuksia ja auttoi Kiinan Kommunistista Puoluetta Tšeng Tu-siun johtaman oikeisto-oppportunistisen poikkeaman murskaamisessa sekä poliittisen suunnan määrittelyssä. Kominternin TpK kehotti Kiinan Kommunistista Puoluetta tehostamaan työtään proletariaatin, talonpojiston ja kaupunkilaisköyhälistön yhteenliittämiseksi ja Kiinan vallankumouksen menestyksellisen kehityksen turvaamiseksi. Kominternin TpK:n kirjeessä, jonka se lähetti joulukuussa 1929 Kiinan Kommunistisen Puolueen Keskuskomitealle, sanottiin, että on tärkeintä pyrkiä saavuttamaan joukkojen kannatus, että muodostunutta tilannetta on käytettävä »itsenäisen vallankumousliikkeen kehittämiseen edelleen», että puolueen on kiinnitettävä enemmän huomiota ammattiyhdistysliikkeeseen, varmistettava asemiaan työväenluokan keskuudessa ja pyrittävä »kaikkia imperialistisia valtioita vastaan suunnatun imperialismin-

vastaisen liikkeen» johtoon.¹ KKP:n johtoon pääsi kuitenkin Li Li-sanin vasemmistolahkolaisryhmä, joka tyrkytti puolueelle seikkailuhenkistä politiikkaa. Li Li-sanin ja hänen kannattajiensa laatima taistelusuunnitelma lähti siitä, että Kiinan vallankumouksesta tulee »maailmanvallankumouksen päälinnake» ja että Kiinassa puhkeava kapina pakottaa imperialistien perusvoimat lähtemään taisteluun, aiheuttaa mm. Japanin intervention Neuvostoliittoon vastaan, ja panee alulle maailman vallankumouksen.² Lilisanilaisen johdon hyväksymissä päätöksissä esitettiin lähimpänä toimenpiteenä viipymätöntä vallan valloittamista muutamissa maakunnissa sekä aseellista kapinaa suurkaupungeissa. Mao Tse-tung joka silloin johti KKP:n 1. armeijakunnan rintamakomiteaa, kannatti monessa suhteessa Li Li-sanin suuntaa. Salatakseen Kominternilta seikkailuhenkiset laskelmansa lilisanilainen johto antoi vääriä tietoja Kominternin TpK:lle vaikutusvallastaan joukkoihin sekä proletariaatin ja talonpoijiston valmiudesta aseelliseen esiintymiseen. Muutamia kuukausia Li Li-san ja hänen kannattajansa ignoreivat Kominternin ohjeita, joissa KKP:n johtoa kehoitettiin luopumaan turmiollisesta politiikasta.

Tuohon aikaan KKP:ssä alkoivat voimistua myös nationalisistiset tendenssit. Ne ilmenivät yrityksinä asettaa puolueen toimintaohjelma Kominternin vastakohtaksi vetoamalla Kiinan »kansalliseen poikkeuksellisuuteen», pyrkimyksenä kylvää puolueessa epäluottamusta Kominternin johtoa kohtaan ja paikallisten puolue-työntekijöiden asettamisena niiden työntekijöiden vastakohtaksi, jotka olivat opiskelleet Kominternin TpK:n leniniläisessä koulussa tai muissa Moskovon oppilaitoksissa.

Kominternin Toimeenpaneva Komitea ja TpK:n Idän Sihteeristö ryhtyivät tarmokkaisesti toimiin oikaistakseen KKP:n poliittisen suunnan ja estääkseen Li Li-sanin putschistisen suunnan toteuttamisen, sillä se uhkasi johtaa ennenaikaisiin tappiollisiin taisteluihin. Elokuun lopulla 1930 Kominternin TpK:n Poliittisen Toimikunnan istunnossa Idän Sihteeristön edustaja määritteli Kiinan Kommunistiselle Puolueelle tarpeellisen suunnan seuraavasti: »neuvostohallituksen perustaminen Punaisen Armeijan parhaiten suojaamalla neuvosto-alueilla. Neuvostohallitus laatii agraarivallankumouksen ja imperialisminvastaisen vallankumouksen ohjelman, julistaa sen ja ryhtyy toteuttamaan sitä alueella, jolla neuvostohallituksen asemat ovat varmat. Myöhemmin, kun taataan

¹ Стратегия и тактика Коминтерна в национально-колониальной революции на примере Китая. М., 1934, стр. 256, 257.

² Ks. »Huntsi» (kiinank.), 12. huhtikuuta 1930.

todella varma alueellinen perusta ja kun lujitetaan Punainen Armeija, voidaan asettaa ja on asetettava tehtäväksi yhden tai useampien sellaisten teollisten suurkeskusten tai yleensä suurkaupunkien valloittaminen, jotka Kiinassa ovat (tavallisesti) imperiaalistien suoranaisen iskun kohteena.»¹

Lokakuussa 1930 lähetetty »Kominternin TpK:n kirje KKP:n Keskuskomitealle lilisanilaisuudesta» arvosteli jyrkästi KKP:n johdon seikkailuhenkisiä putschilais-virheitä. Kirjeessä todettiin, että agraarivallankumouksen nousu ei ollut vielä koko maan käsittävää, että Etelä-Kiinaa lukuunottamatta kaikilla muilla alueilla »talonpojisto alkaa vasta tulla mukaan taisteluun», että työväenliike leviää vielä hitaasti, »proletariaatti on heikosti järjestäytynyt», että »suurimmissa teollisuuskeskuksissa voimasuhde on epäedullinen aseelliselle kapinalle», että neuvosto-alueilla »neuvostovalta ei ole vielä konsolidoitunut», että KKP:n johto »yliarvioi tavattomasti vallankumouksen asevoimat» ja että Punaisessa Armeijassa oli itse asiassa vielä paljon epäkohtia, mm. sotateknisessä suhteessa.² Tällaisissa oloissa Li Li-sanin politiikka, joka edellytti kaupunkien pikaista valloittamista, tuotti vallankumoukselle verisiä tappioita (esim. Tšangšan valloitus ja sen menetys).

Kuten Kominternin TpK:n 11. kokous totesi myöhemmin, kiihnalaiset »vasemmistolaiset» arvioivat väärin tilanteen ja »tulkitsivat erinäiset Kiinassa alkaneen vallankumouksellisen nousun oireet Kiinassa ja koko maailmassa muodostuneeksi vallankumoukselliseksi tilanteeksi, ja tekivät tästä kerrassaan vääriä, putschilaisia johtopäätöksiä»³.

Kominternin TpK esitti kirjeessään ajatuksen, jonka syvyyden ja merkityksen KKP:n johto ymmärsi vasta myöhemmin, toisenlaisen tilanteen vallitessa. Kominternin TpK suositteli »talonpoikaisliikkeen laajentamista ja sissitaistelua niillä alueilla, joilla ei ollut neuvostovaltaa, niin että kaupungit, mm. myös suurkaupungit jäisivät talonpoikaislevottomuuksien saartoon»⁴, ja samalla työväenluokan nostamista taisteluun kaupungeissa.

Li Li-sanin politiikkaa koskevat Kominternin TpK:n päätökset, joiden laadintaan Kiinan Kommunistisen Puolueen valtuuskunta oli läheisesti osallistunut, muodostivat varman pohjan KKP:n tervien voimien taistelulle Li Li-sanin ja hänen kannattajiensa

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 19, ед. хр. 238, л. 3; ед. хр. 242, л. 57.

² Стратегия и тактика Коминтерна в национально-колониальной революции на примере Китая, стр. 284, 285, 286, 287.

³ XI пленум ИККИ, стр. 71.

⁴ Стратегия и тактика Коминтерна в национально-колониальной революции на примере Китая, стр. 289.

äärivasemmistolaisen pikkuporvarillis-nationalistisen suunnan hävittämiseksi. Siten laskettiin KKP:n strategian ja taktiikan perusta neuvostojen puolesta käydyn vallankumoustaistelun vaiheessa.

Vuonna 1931 pidettiin Kiinan neuvostojen, ts. vallankumouksellisilla tukialueilla perustettujen työläisten ja talonpoikien hallituselinten ensimmäinen edustajakokous. Edustajakokouksessa valittiin väliaikainen keskusneuvostohallitus ja hyväksyttiin laki maasta. Neuvosto-alueilla olleet suurmaanomistajien maat takavarikoitiin viipymättä ja korvauksetta ja luovutettiin köyhille ja keskivarakkaille. Maalaki auttoi saamaan talonpojat mukaan vallankumoustaisteluun.

Neuvostovallan pystyttäminen eri alueille ja Punaisen Armeijan perustaminen olivat taktisena vaiheena, jonka kuluessa KKP valmisteli edellytyksiä uudelle yhteisrintamalle kansallisen vapautusvallankumouksen tehtävien ratkaisemiseksi. KKP pyrki perustamaan neuvostot kautta koko Kiinan (tunnuksena oli »Vain neuvostot pelastavat Kiinan») ja pääsemään valtaan koko maassa, mikä silloisissa oloissa oli mahdotonta.

Sen jälkeen kun japanilaiset hyökkäsivät Mantšuriaan (syyskuu 1931) Kiinan erilaisten isänmaallisten voimien keskuudessa syntyi pyrkimys keskinäiseen lähentymiseen maan puolustamiseksi imperialistiselta orjuutukselta. Kominternin TpK ja Kiinan Kommunistinen Puolue ryhtyivät vilkastamaan imperialisminvastaista taistelua ja laajentamaan KKP:n liittolaisten piiriä.

Imperialisminvastaisen rintaman perustamista jarruttivat monet esteet: kansallisen porvariston horjunta sekä kuomintangin taistelu kommunistista puoluetta ja neuvosto-alueita vastaan. Tilanteeseen vaikuttivat myös KKP:n äärivasemmistolaiset virheet. Puolueen johto ei ottanut huomioon kuomintangin eri ryhmien välisiä vakavia ristiriitoja ja väheksyi Kiinan kansallisen porvariston laajoissa kerroksissa ilmenneitä imperialisminvastaisia pyrkimyksiä. KKP:n Keskuskomitea kirjoitti »Julistuksessa Sanghain tapahtumista» (31. tammikuuta 1932), että »kaikki kuomintangin ryhmät ja koko Kiinan porvaristo ovat Japanin imperialistien apureita». KKP:n johto erehtyi olettaessaan, että työtätekevät joukot ymmärsivät jo, että »imperialismin kukistamiseksi on kukistettava imperialismiin välikappale, Kiinan kuomintang». Todellisuudessa monet japanilaisia maahanhyökkääjiä vastaan nousseet kansankerrokset uskoivat vielä kuomintangiin eivätkä olleet vielä valmiit esiintymään Kiinan neuvostovallan puolesta. KKP ei ottanut varteen sitä Kominternin TpK:n tärkeää varoitusta, että Kiinan oloissa ei saa lyödä laimin imperialisminvastaisen liikkeen kehittämistä.

Kominternin 1930-luvun alussa Kiinan Kommunistiselle Puolueelle antamissa erinäisissä ohjeissa yliarvioitiin niin ikään vallankumouksellisen nousun taso, kuomintangin hallituksen kriisi sekä vallankumouksellisten voimien mahdollisuudet.

KKP:ssä olleet lahkolaisainekset vaativat, että politiikkaa rakennettaessa pidettäisiin lähtökohtana Kiinan »yleiskansallista kriisiä» ja jopa välitöntä vallankumouksellista tilannetta. Tämä vaikutti kielteisesti puolueen toimintaan. Kaikista virheistä ja vaikeuksista huolimatta Kiinan neuvostoliike kehittyi näinä vuosina ja kartutti runsaasti kokemustaan. Lujittuneisiin neuvosto-alueisiin tukeutuen Punainen Armeija löi vuosina 1930—1931 takaisin Tšiang Kai-šekin joukkojen neljä rankaisuretkikuntien hyökkäystä. Neuvostoalueista tuli tärkeä poliittinen tekijä koko maan elämässä. Kiinan edistykselliset voimat pitivät niitä tukikohtana taistelussa Japanin imperialistista hyökkäystä vastaan.

Komintern antoi suurta apua sorrettujen maiden kommunistisille puolueille osallistumalla niiden politiikan kehittelyyn sekä puolueytöntekijöiden kouluttamiseen ja tukemalla niiden taistelua sekä poliittisesti että aineellisesti.

Korean, Indo-Kiinan, Filippiinien ja eräiden muiden sorrettujen maiden kommunistit esiintyivät rohkeasti imperialismia vastaan rankaisu- ja vainotoimenpiteitä pelkäämättä. Kommunistit olivat esitaistelijoina kaikkialla, missä kansa tarttui aseisiin. Kommunistit järjestivät lakkotaisteluita kaupungeissa sekä kampanjoita proletaaristen toimihenkilöiden vainoamista vastaan. Esimerkiksi Intiassa he nostivat joukot puolustamaan 33 vankia, jotka tuomittiin Meerutin oikeusjuttua käsiteltäessä.

Indo-Kiinan Kommunistisen Puolueen toimintaohjelmassa sanottiin: »Imperialismi on julistanut sodan elämästä ja kuolemasta jokaiselle vallankumousliikkeelle ja ennen muuta sankarilliselle puolueellemme. Se on asettanut tavoitteekseen puolueemme hävittämisen fyysisesti. Tuhannet vallankumousmiehet kituvat vankiloissa, tuhansia on karkotettu ja ammuttu. Sadat mielenosoitukset on hajotettu aseilla ja kymmenet kylät on poltettu. Indo-Kiina on tukahtumaisillaan vereen.»¹

Kommunistit työskentelivät joukkojen keskuudessa vaino- ja rankaisutoimenpiteistä huolimatta. Komintern tähdensi, että kommunististen puolueiden on toimittava erittäin aktiivisesti sorrettujen maiden monimiljoonaisten talonpoikaisjoukkojen keskuudessa.

¹ Программные документы коммунистических партий Востока. М., 1934, стр. 117.

Sankarillista taistelua käyneet itämaiden kommunistiset puolueet esittivät tuohon aikaan radikaalisia ohjelmia. Yliarviooidessaan kansanjoukkojen valmiuden perinpohjaiseen demokraattiseen vallankumoukseen kommunistiset puolueet asettivat tavoitteeksi työläisten ja talonpoikien hallituksen, jonka pystyttämistä ne pitivät sosialistisen vallankumouksen alkuna. Intian kommunistit vaativat toimintaohjelmansa luonnoksessa »neuvostovallan pystyttämistä» ja »Intian työläisten ja talonpoikien federatiivisen neuvostotasavallan perustamista».¹ Toimintaohjelmassa ei pidetty mahdollisena kansallisen porvariston osallistumista imperialisminvastaiseen taisteluun.

Indonesian Kommunistinen Puolue oli noina vuosina sillä kannalla, että sen »tunnuksiksi on esitettävä 'socialismi heti paikalla', 'Neuvosto-Indonesia', 'proletariaatin diktatuuri' yms.»² Filippiinien Kommunistisen Puolueen 1. edustajakokouksen (1931) asiakirjoissa ei myöskään otettu huomioon imperialistien ja kansallisen porvariston välisiä ristiriitoja. Monien siirto- ja puolisiirtomaiden sekä epäitsenäisten maiden kommunistiset puolueet asettivat tehtäväkseen »neuvostovallankumouksen» valmistelun ja suorittamisen. »Neuvostovallankumousta» ei ymmärretty puhtaasti sosialistiseksi vallankumoukseksi, vaan sellaiseksi, jonka alkuvaiheessa saattoivat olla vallitsevina porvarillis-demokraattiset tehtävät. Tällaiset tavoitteet olivat useinkin Kominternin TPK:n suosittelamia, mutta suurimmassa osassa sorrettuja maita niiden asettaminen oli objektiivisesti vielä liian aikaista.

Useiden itämaisten kommunististen puolueiden vasemmistolaiskolaisvirheet vaikuttivat kohtalokkaasti imperialisminvastaiseen liittoon (1927—1935), jonka perustaminen oli ollut kommunistien ja muiden edistysmielisten voimien huomattava saavutus. Eräät liiton päätökset vaikeuttivat kommunistien ja kansallisreformististen järjestöjen yhteistyötä. Liitosta erosivat mm. sellaiset järjestöt kuin Intian Kansalliskongressi, Yleisintialainen Ammattiliittokongressi, Egyptin Kansallinen Puolue ja Indonesian Kansallinen Puolue.

Useiden itämaisten kommunististen puolueiden asenne selittyi huomattavassa määrin työtätekevien tietyn osan vallankumouksellisesta kärsimättömyydestä, jonka olivat aiheuttaneet joukkojen ennen kuulumattomat kärsimykset ja onnettomuudet, sekä siitä, että nämä puolueet eivät luottaneet kansalliseen porvaristoon, joka

¹ «Коммунистический Интернационал», 1931, № 1, стр. 75.

² Д. Н. Айдин. Краткая история Коммунистической партии Индонезии. М., 1956, стр. 19.

epäroï ja taipui usein tekemään sovinnon imperialistien kanssa.

Siirto- ja puolisiirtomaiden kommunististen puolueiden oma taistelukokemus sai nämä puolueet kaikista niiden kohtaamista vaikeuksista ja erinäisistä virheistä huolimatta vakuuttumaan, että on pyrittävä liittämään yhteen kaikki imperialisminvastaiset voimat ja kehiteltävä kunkin maan konkreettisia historiallisia ja kansallisia oloja vastaava strategia ja taktiikka, niin kuin ikuisesti elävä marxismi-leninisin oppi vaatii.

* * *

Vuosien 1929—1933 myrskyisissä tapahtumissa kommunistinen liike osoitti olevansa ainoa järjestynyt poliittinen voima, joka pysyi uskollisena marxismi-leninisin vallankumoukselliselle lipulle ja taisteli päättävästi ja peräänantamattomasti imperialistista taantumusta ja fasismia vastaan. Samaan aikaan kun oikeistososiaalidemokraatit harjoittivat edelleenkin työväenluokan hajottamisen politiikkaa ja tekivät yhä suurempia myönnytyksiä fasismille, tosiasiallisesti antautuen sen johdettaviksi, kommunistiset puolueet pyrkivät liittämään yhteen kaikki vallankumoukselliset voimat. Vaikeudet voittaen ja virheet korjaten Komintern ja kommunistiset puolueet kartuttivat arvokasta kokemusta ja ottivat tärkeitä tilanemuutosten mukaisia askelia saadakseen työväenluokan eri virtaukset lähenemään toisiaan taistelussa fasismia vastaan. Ankarien opetusten perusteella kommunistinen liike tuli vähitellen siihen johtopäätökseen, että on välttämätöntä konkretisoida kapitalistimaiden kommunististen puolueiden taistelustrategia sekä sorrettujen maiden kommunististen puolueiden tehtävät uusissa olosuhteissa. Mutta kommunististen puolueiden oli käytävä vielä monet taistelut kehitelläkseen uuden poliittisen suunnan, jona oli kaikkien vallankumouksellisten ja demokraattisten voimien liittäminen yhteen fasismin, imperialismin ja sodan vastustamiseksi.

Viides luku

**KOMMUNISTISEN INTERNATIONAALIN
KAMPPAILU FASISMIN- JA SODANVASTAISEN
YHTENÄISEN TYÖVÄEN- JA KANSANRINTAMAN
PUOLESTA**

(1934—1939)

KOMINTERNIN JA SEN JAOSTOJEN STRATEGIAN JA TAKTIIKAN MUUTOKSEN TUNTUMASSA

Taistelussa fasismia vastaan kommunististen puolueiden hankkima uusi kokemus

30-luvun keskivaiheilla maailmantilannetta hallinneita ratkaisevia tekijöitä olivat: Neuvostoliiton sosialistisen rakennustyön maailmanhistorialliset saavutukset sekä fasismiin ja imperialistisen taantumuksen rynnistys kapitalistisissa maissa. Sosialismin ja kapitalismin vastakohtaisuus ilmeni varsin selvästi näissä vastakkaisissa kehityssuunnissa.

Kommunistisen puolueen johdolla Neuvostoliiton työväenluokka, joka oli koonnut ympärilleen talonpojiston, turvasi mahdollisimman lyhyessä ajassa sosialismin voiton maassaan. Ensi kerran ihmiskunnan historiassa oli syntynyt yhteiskunta, jossa ihminen ei riistänyt toista ihmistä. Tämä yhteiskunta perustui tuotantovälineiden yhteiskunnalliseen sosialistiseen omistukseen. Tälle perustalle rakentui ja siltä kehittyi neuvostoyhteiskunnan aatteellis-poliittinen yhtenäisyys.

Sosialistisen rakennustyön historiallisena saavutuksena oli se, että Neuvostoliitosta oli tullut mahtava eturivin teollisuus- ja maatalousmaa. Neuvostoliiton työtätekevä väestö oli täyttänyt Leninin toivomuksen Venäjän siirtämisestä »koneellisen suurteollisuuden ja sähköistämisen satulaan»¹, jotta se pystyisi torjumaan mahdollisen hyökkäyksen. Tämän tehtävän ratkaiseminen kävi poikkeuksellisen merkitykselliseksi, sillä maailmannäyttämöllä yhä enemmän päätään nostaneen fasismiin ja imperialistisen taantumuksen tärkeimpänä päämääränä oli sosialismin tuhoaminen.

Sosialismin voitto Neuvostoliitossa ja sosialistisen rakennustyön saavutukset muuttivat ratkaisevasti luokkavoimien keskinäissuhdetta maailmassa kapitalismin tappioksi. Neuvostoliitosta oli tullut kansainväliselle proletariaatille se etujoukko, joka paisutti nopeasti teollista ja sotilaallista mahtiaan ja kykeni yhä paremmin varjelemaan ja lujittamaan sosialismin yleismaailmallisia saavutuksia.

¹ Ks. V. I. Lenin: Teokset, 33. osa, s. 492 (Valitut teokset neljässä osassa, 4. osa, s. 496).

Sosialismiin johtava valtatie oli raivattu, ja se oli kansainvälisen työväenliikkeen varma kiintopiste, joka innosti työtätekeviä, kohotti heidän taistelutahtoaan ja valoi heihin lopullisen voiton varmuutta. Neuvostoliiton osuus kaikkien vallankumouksellisten ja fasisminvastaisten voimien keskipisteenä oli kasvanut.

Kapitalistisissa maissa fasismin esiinmarssi oli 30-luvun puoliväliin mennessä voimistunut, mikä oli selvänä osoituksena imperialistisen porvariston reaktiosta kapitalismin yleisen kriisin voimistumiseen, vallankumouksellisen tilanteen kehkeytymiseen eräissä maissa ja sosialismin saavutuksiin Neuvostoliitossa. Kriisikaudella kapitalististen maiden työväenluokan nopeasti voimistunut vallankumouksellinen liike sai kokea imperialistisen taantumuksen hurjan hyökkäyksen. Hitleriläisten voitto Saksassa kannusti suurimmassa osassa kapitalistisia maita fasisteja jyrkästi tehostamaan toimintaansa. Osa imperialistista porvaristoa ajoi takaa hallintojärjestelmän fasisoimista sen uudelleenrakentamisen tietä, pyrki rajoittamaan parlamentin etuoikeuksia, rajoittamaan ja vähitellen kieltämään demokraattiset vapaudet, lakko-oikeuden jne. Erilaisiin fasistisiin järjestöihin tukeutunut porvariston osa valmistautui puolestaan vallankaappaukseen.

Fasismi oli noussut uhkaavaksi vaaraksi Ranskassa. Itävallassa ja Espanjassa. Bulgariassa oli valmisteilla fasistinen vallankaappaus. Puolan ja Unkarin hallitsevat piirit yrittivät viedä päätökseen valtiollisen järjestelmän fasisoimisen. Fasistiliike voimistui tuntuvasti Suomessa. Yhdysvalloissa fasistiset järjestöt alkoivat toimia yhä aktiivisemmin. Japanin poliittisen elämän näyttämölle astuivat fasistismieliset sotilaalliset ryhmittymät, jotka vaativat hallituspiirejä noudattamaan entistä taantumuksellisempaa ja sotahenkistä suuntausta. Fasismin pahaenteinen varjo uhkasi peittää koko Euroopan ja muut mantereet ja taannuttaa ihmiskuntaa monilla vuosikymmenillä.

Kaikkialla samoin kuin Hitlerin Saksassa fasistijoukkioit kohdistivat pääiskunsa työväenluokkaan, ne pyrkivät verisen terrorin tietä tukahduttamaan kommunistiset puolueet ja muut työväenluokan järjestöt sekä estämään proletariaatin yhteenliittymistä luokkana. Fasismi asetti päämääräkseen riistää työtätekevien vuosikymmenien kuluessa itselleen taistelemat oikeudet ja vapaudet ja tehdä työtätekevistä väestöstä finanssipääoman kuuliainen orja. Fasismi ei ollut yksinomaan sosialismin ja työväenluokan vastainen voima, se oli kaikkien demokraattisten väestökerrosten vihollinen. Fasistit olivat sitä mieltä, että porvarillis-demokraattinen elämäntapa vain vaaransi kriisin kouriin joutunutta kapitalismia. Fasistit hyökkäilivät sen vuoksi vimmatusti porvarillis-demokraat-

tisia instituutioita, parlamenttijärjestelmiä ja demokratian vähäisimpiäkin ilmauksia vastaan.

Fasismien ja imperialistisen taantumuksen hyökkäys asetti Neuvostoliiton, kansainvälisen työväenliikkeen, työväestön demokraattiset oikeudet ja vapaudet sekä monien kansojen kansallisen olemassaolon uhanalaiseksi. Tuntuvasti voimistui imperialismien ja sen iskujoukkona olleen fasismien vihamielisyys paitsi Neuvostoliittoa ja kansainvälistä työväenluokkaa myös kaikkia demokraattisia ja rauhaa rakastavia voimia kohtaan. Tämä merkitsi sitä, että tapahtumien kulku pakotti kapitalististen maiden työväenluokkaa ja sen liittolaisia ratkaisemaan ensi sijassa fasisminvastaisia, yleisdemokraattisia tehtäviä, joista taistelu fasismia vastaan oli tärkein.

30-luvun puoliväliin mennessä työväenluokka ja demokraattisten väestökerrosten parhaat edustajat kaipasivat erikoisen kipeästi uutta politiikkaa, joka olisi johtanut kaikkien antifasistien liittoutumiseen. Pikkuporvarilliset demokraattiset järjestöt eivät enempää kuin sosiaalidemokraattisetkaan puolueet kyenneet täyttämään tätä vaatimusta. Kommunistinen liike alkoi, vaikkakin vähän myöhään, kehittää uutta strategiaa, jonka päämääränä oli kaikkien vallankumouksellisten ja demokraattisten voimien yhdistäminen fasismien murskaamiseksi. Kommunistit väittivät, että vastaisen sosiaalisen edistyksen tie kulkee vain fasismien murskaamisen kautta.

Kominternin Toimeenpanevan Komitean Poliittinen Sihteeristö tähdensi jo vuoden 1934 alussa, että kommunistien on taitavalla politiikalla ja reagoimalla viipymättä ajankohtaisiin tarpeisiin saatava puolelleen laajat kansanjoukot voidakseen suunnata ne päävihollista, fasismia vastaan.

Vuoden 1934 tapahtumat, varsinkin Ranskassa, Espanjassa ja Itävallassa tapahtuneet yhteenotot fasismien kanssa, olivat käännteentekeviä työväenluokan fasisminvastaisessa taistelussa. Näiden tapahtumien myötä ja niiden antamaan kokemukseen pohjautuen Komintern ja kommunistiset puolueet alkoivat asteittain kehittää uutta suuntausta. Kommunistinen liike kehitti edelleen Leninin ajatuksia yhtenäisestä työväenrintamasta ja työtätekevien laajasta rintamasta ja pyrki soveltamaan niitä olosuhteissa, jolloin taistelu fasismia vastaan oli muuttunut päätehtäväksi.

Ranskan Kommunistinen Puolue alkoi entistä laajemmin toteuttaa yhtenäisen työväenrintaman politiikkaa. Vuoden 1934 alussa Ranskan fasistiset järjestöt, vahvistettuaan asemaansa, valmistautuivat ottamaan vallan käsiinsä. Ranskan Kommunistinen Puolue, joka oli oikein arvioinut perusvaaran, vaati fasismien päättävää

vastustamista ja kaikkien työtätekevien demokraattisten vapauksien ja demokraattisten oikeuksien puolustamista. Kun fasistijoukkot yrittivät helmikuussa 1934 kaapata Pariisissa vallan, kommunistinen puolue kehotti kaikkia työläisiä suuntauksista riippumatta katumielenosoituksiin hajottamaan fasisteja. Työväenluokan yhtenäisillä esiintymisillä oli keskeinen osuus fasismin saamassa vastauksessa. Helmikuun 12. päivän yleislakko, jonka järjestäjinä olivat kommunistit ja sosialistit ja johon osallistui 4,5 miljoonaa ihmistä, osoitti yhtyneen proletariaatin mahtavan voiman. Työväenluokka oli torjunut fasismin ensimmäisen suuren rynnäkönnön Ranskassa. Nousevan fasismin työtätekevissä herättämän huolehtuksen tilalle tuli usko, että fasismi pystytään murskaamaan.

Näistä tapahtumista saaman kokemuksen perusteella Ranskan Kommunistinen Puolue kehitteli yhtenäisen työväenrintaman politiikkaa ja rikastutti sitä uusilla tärkeillä johtopäätöksillä. RKP:n Keskuskomitean maaliskuussa 1934 pidetyssä täysistunnossa tähdennettiin, että kaikki työläiset poliittisista suuntauksista riippumatta on saatava tiiviiseen yhteistoimintaan yhteisten fasisminvastaisen vaatimusten pohjalta.¹

Ivryssä kesäkuussa 1934 pidetty Ranskan Kommunistisen Puolueen kansallinen konferenssi kehotti keskittämään fasismia vastaan »proletariaatin koko joukkovoiman ja tukemaan sitä työtätekevän väestön kaikkien kerrosten toiminnalla».² Kommunistinen puolue ilmoitti, että tärkeimpänä päämääränä on fasismin murskaaminen ja että kommunistit olivat taistelleet ja taistelevat vastedeskin demokraattisten vapauksien ja niiden laajentamisen puolesta; että he pyrkivät saamaan fasisminvastaiseen taisteluun ja kamppailuun demokratian ja kiireellisten taloudellisten vaatimusten puolesta paitsi työläisiä myös työtätekevän talonpojiston laajat joukot, pikkuporvariston ja lukeneiston. Laajan fasisminvastaisen rintaman luomiseen tähtäävän politiikan ääriviivat olivat hahmottumassa.

Kommunistinen puolue aloitti aktiivisen työn joukkojen keskuudessa. Se järjesti joukkokokouksia yhtenäisyyden kannattamiseksi ja mielenosoituksia sekä antoi vastaiskun jokaiselle fasistien hankkeelle. Yhä laajemmat työläispiirit — sosialistit ja reformististen ammattiyhdistysten jäsenet — tunsivat yhä pakottavampaa tarvetta yhdistää fasisminvastaiset toimensa. Ranskan Kommunistinen Puolue kääntyi yhä uudelleen Ranskan Sosialistisen

¹ »La Correspondance Internationale», 1934, N 34—35, p. 647.

² »L'Humanité», 6. VII. 1934.

Puolueen, SFIO:n ja sen johdon puoleen ehdottaen yhtenäisen rintaman luomista.

Kommunistisen puolueen tarmokkaan toiminnan seurauksena oli se, että monissa kaupungeissa ja departementeissa RKP:n ja SFIO:n johdot alkoivat solmia yhteisrintamasopimuksia. Alhaalta tuleva painostus sai aikaan sen, että SFIO:n johto hyväksyi noissa oloissa RKP:n ehdotuksen fasisminvastaisesta yhteistoimintasopimuksesta. Heinäkuun 27. päivänä 1934 tämä sopimus allekirjoitettiin virallisesti. Kommunistit hyväksyivät osan SFIO:n ehdotuksista ja tästä oli hyötyä koko työväenluokalle: puolueet sitoutuivat vastustamaan tehokkain luokkataistelumenetelmin fasismia ja taantumusta. Ranskassa realiteetiksi muodostunut yhtenäinen työväenrintama merkitsi käännekohtaa maailman kommunistisessa ja työväenliikkeessä. Vuosia kestäneen kiivaan taistelun jälkeen kommunistit ja sosialistit pääsivät ensi kerran sopimukseen yhteistoiminnasta taistelussa yhteistä vihollista, fasismia vastaan. Yhtenäinen työväenrintama Ranskassa muodostui suuntaa-antavaksi esimerkiksi muiden kapitalististen maiden työväenliikkeille.

Itävallan tapahtumat vuoden 1934 alussa olivat tärkeä opetus kansainväliselle työväenluokalle. Vahvistettuaan kerta kerralta asemiaan fasistit ryhtyivät siellä vuoden 1934 alussa hyökkäykseen. Kommunistinen puolue oli varoittanut työtätekeviä fasistisen vaaran lähenemisestä ja osoittanut kaikkien antifasistien yhteisten toimien välttämättömyyden. Kommunistinen puolue oli tuolloin heikko, ja suurin osa työväenluokasta kulki Itävallan sosiaalidemokraattien perässä. »Austromarxilaiset» olivat lupailleet toimia, kun tilanne on kypsynyt. Puoluejärjestöissä vasemmistoainekset olivat voimakkaita. Oli olemassa sosiaalidemokraattisia puolustusjoukkoja — Schutzbund — ja niillä oli hallussaan viranomaisilta piilotettuja aseita. Keskustalaisasenteissa ollut puolueen johto vain koreili päättävillä puheillaan pettäen työläisiä ja todellisuuksessa koko ajan pidätteli työläisiä parlamentin ulkopuolisilta joukkoesiintymisiltä yhä julkeammaksi käynnyttä fasismia vastaan. Sosiaalidemokraattiset johtajat kehottivat yleislakkoon vasta sitten, kun fasistit 12. helmikuuta olivat hyökänneet Linzissä sosiaalidemokraattien puoluetaloa vastaan, ja kun aluksi Linzissä ja sittemmin Wienissä oli sattunut schutzbundilaisten ja poliisin aseellisia yhteenottoja. Neljä päivää kestänyt aseellinen taistelu, johon myös kommunistit osallistuivat aktiivisesti, päättyi työläisten tappioon.

Itävallan tapahtumat osoittivat, että myös sosiaalidemokraattien keskustalaispolitiikka kärsi yhteenotossa fasismien kanssa tappion. Reformistisen politiikan ja strategian kaikki muodot olivat kärsineet fasismien rynnästyksessä vararikon.

Kun Ranskan yhtenäisen rintaman kokemus osoitti koko maailman työläisille, että fasismin menestyksellinen torjuminen on mahdollista, niin Itävallan esimerkki sen sijaan sai vielä kerran vakuuttumaan, että reformistipuolueiden pidättyminen päättävistä luokkatoimista johtaa viime kädessä työtätekevien raskaisiin tapioihin.

Itävallan tapahtumat osoittivat niin ikään, että vastoin johtajiensa tahtoa sosiaalidemokraattiset joukot alkoivat asettua aktiivisen luokkataistelun kannalle. Vuoden 1934 helmikuun jälkeen noin 3000 jäsentä käsittäneeseen Itävallan Kommunistiseen Puolueeseen liittyi muutaman kuukauden aikana lähes 13 000 sosiaalidemokraattia.¹ Itävallan sosiaalidemokraattien keskuudessa syntyi voimakkaita vasemmistoryhmiä.

Espanjan Kommunistinen Puolue toimi laajojen joukkojen yhteenliittämiseksi taistelussa taantumusta ja fasismia vastaan. Kommunistit selittivät joukoille, että fasismin nujertaminen oli demokraattisen vallankumouksen kehityksen tärkein ehto. Kommunistinen puolue oli jo 1933 ehdottanut laajaa fasisminvastaista rintamaa pitäen tuota rintamaa kaikkien taantumusta vastustamaan pyrkinneiden ainesten joukkoliikkeen muotona.² Tämänsuuntaisen toiminnan ensimmäisiä saavutuksia oli kommunistien, sosialistien ja tasavaltalaisten vaaliliitto Málagaassa ja sen saama vaalivoitto marraskuussa 1933. Yhtenäisen proletaaririntaman politiikka ja sen ilmeinen fasisminvastainen luonne oli se tekijä, jonka ansiosta kommunistinen puolue saattoi monesti esiintyä yhdessä paitsi sosialistien ja anarkistien myös vasemmistolais-tasavaltalaisten kanssa.

Espanjan Sosialistisen Nuorison Liitto ryhtyi yhteistyöhön nuorisoliiton kanssa. Syyskuussa 1934 kommunistinen puolue liittyi sosialistien perustamiin työväen »alliansseihin» eli yhdistyksiin. Kommunistinen puolue oli tällöin sillä kannalla, että yksi demokraattisen vallankumouksen tärkeimmistä liikevoimista, talonpojat, on saatava mukaan yhteiseen fasisminvastaiseen rintamaan. Espanjan kommunistien tärkeimpiä askelia fasisminvastaisen yhtenäisyyspolitiikan toteuttamisessa oli kommunistisen puolueen liittyminen työväenyhdistyksiin ja kamppailu siitä, että talonpojisto olisi laajasti edustettuna niissä.

Lokakuussa 1934, jolloin Espanjan työläiset aloittivat yleislakon, he saavuttivat tilapäisvoiton ainoastaan Asturiassa, jossa sosialistit, anarkistit ja kommunistit olivat esiintyneet yhdessä.

¹ «Коммунистический Интернационал», 1934, № 35, стр. 35, 36.

² История Коммунистической партии Испании, стр. 82.

Kapinaan nousseiden työläisten saamasta verilöylystä huolimatta lokakuun tapahtumat Espanjassa olivat tärkeä opetus: fasismin voittamiseksi tarvittiin kaikkien poliittisten suuntausten työläisten yhteistoimintaa sekä anarkistien ja sosialistisen puolueen poliitikalle ominaisten ryhmä- ja ammattikuntalaisuuden sekä liikkeen yksinomaisen johtamisen tavoittelun voittamista. Samalla tuli käytännössä todistetuksi kommunistien, sosialistien ja anarkistien yhteistoiminnan mahdollisuus.

Italian Kommunistinen Puolue otti niin ikään ensimmäisiä askeliaan kohti fasisminvastaiseen toimintaohjelmaan pohjaavaa yhtenäisen työväenrintaman politiikkaa. Fasisminvastaisessa toiminnassa kommunistien ja sosialistien väliset yhteydet kävivät yhä kiinteämmiksi. Elokuussa 1934 päästiin sopimukseen yhteistoiminnasta. Sopimuksessa luonnehdittiin yhteispäämääräksi fasismin kukistaminen, rauha ja vapaus sekä työläisten elinolojen parantaminen.¹ Tästä sopimuksesta tuli antifasistien taisteluojelma sekä Italiassa että sen rajojen ulkopuolella. Monet kommunistiset puolueet kartuttaen ja arvioiden uudelleen taistelusta saatuja kokemuksia etsivät tuolloin uusia teitä kaikkia poliittisia suuntauksia edustavien työläisten yhteen liittämiseksi taistelussa imperialistista taantumusta, fasismia ja sotaa vastaan.

Kommunistisen liikkeen tehtävien pohdiskelua Kominternin VII kongressin aattona

Kansainvälisen kommunistisen liikkeen uusi poliittinen suuntaus muotoutui kommunististen puolueiden ja Kommunistisen Internationaalin johtoelinten yhteisten ponnistusten tuloksena, kun Leninin aatteita sovellettiin uusiin historiallisiin olosuhteisiin. KИТрК:n Puhemiehistö ja Poliittinen Sihteeristö, joiden työhön osallistuivat aktiivisesti Kominternin jaostojen ja ennen muuta NKP(b):n edustajat, käsittelivät verekseltään Ranskassa, Espanjassa, Itävallassa ja muissa maissa tapahtuneiden luokkayhteentötojen kokemusta ja kannattivat pääpiirteissään kommunististen puolueiden tekemiä uusia johtopäätöksiä sekä kehittivät niitä edelleen. Kominternin johtolimissä alettiin vähitellen arvioida uudelleen eräitä vanhentuneita tai virheellisiä näkökantoja, jotka olivat jarruttaneet koko työväenluokan yhdistymistä fasismia vastaan.

¹ Тридцать лет жизни и борьбы Итальянской коммунистической партии. М., 1953, стр. 361—362.

Kesäkuun 11. päivänä 1934 KITpK lähetti Ranskan Kommunistisen Puolueen Keskuskomitealle kirjeen, jonka tekstin laatimiseen oli osallistunut RKP:n edustaja Kominternin TpK:ssa. Tämä kirje sisälsi joukon suosituksia, jotka auttoivat Ranskan kommunisteja hyväksymään Ivryn konferenssissa monia tärkeitä päätöksiä. Kirjeessä korostettiin, että pääisku oli annettava fasisille, jonka nujertamiseksi oli perustettava eri poliittisia suuntauksia kannattavien työläisten yhteisrintama. Kirjeessä kehoitettiin laatimaan sellainen fasisminvastaisen taistelun ohjelma, joka olisi käsittänyt laajojen väestöryhmien ja niiden järjestöjen vaatimukset. Kominternin TpK:n kirjeessä sanottiin, että kommunistien oli taitavasti ja ponnekkaasti puolustettava kaikkia pikkuporvarillisten väestökerrosten etuja, jotka eivät olleet taantumuksellisia eivätkä olleet ristiriidassa proletariaatin ja muiden työtätekevien vaatimusten kanssa. Erittäin ajankohtaiseksi katsottiin porvarilliseen demokratiaan asennoitumisen uudelleenarviointia. Kirjeessä tähdennettiin, että kommunistien oli tehtävä puoluelehdistössään ja julkisissa esiintymisissään loppu puheistaan porvarillisen demokratian hävittämisestä tuollaisten julistusten »poliittisen virheellisyuden» vuoksi. Tehtäväksi asetettiin ei ainoastaan taistella kaikin voimin fasismiin ja porvariston pyrkimyksiä vastaan hävittää tai rajoittaa demokraattisia vapauksia, vaan myös »tavoitella niiden laajentamista».

Kominternin Toimeenpanevan Komitean Poliittinen Sihteeristö hyväksyi tuohon aikaan joukon päätöksiä Itävallan, Kreikan, Bulgarian, Kanadan ja muiden maiden kommunististen puolueiden tehtävistä, joissa se kannatti kommunististen puolueiden ponnistuksia toteuttaa yhä laajemmin yhtenäisen työväenrintaman luomispolitiikkaa. Se neuvoi samalla noudattamaan entistä tarmokkaammin mainittua politiikkaa reformististen ammattiyhdistysten suhteen ja kamppailemaan pikkuporvarillisten joukkojen saamiseksi fasisminvastaiseen leiriin, esittämään ennen kaikkea konkreettisia tunnuksia, jotka olisivat merkinneet työtätekevän väestön demokraattisten oikeuksien ja saavutusten todellista puolustamista, ja pyrkimään tältä perustalta antifasistien yhtenäisiin toimiin.

Luokkataistelun opetusten syvälinen ja kaikinpuolinen pohdiskelu sekä keskustelut vanhentuneiden kannanottojen tarkistamisen välttämättömyydestä muuttuivat Kominternin johtoelimissä erittäin kärkeviksi kesällä ja syksyllä 1934, Kominternin VII kongressin valmistelukaudella.

Toukokuun 28. päivänä 1934 KITpK:n Puhemiehistö päätti VII kongressin työjärjestyksestä, sen avajaisista sekä valtakirjojen jakamisesta. Pian sen jälkeen perustettiin työjärjestyksen pääkoh-

tien valmisteluvaliokunnat. Valmisteluvaliokuntiin kuului NKP(b):n sekä muiden Kominternin suurien jaostojen edustajia, kuten Dimitrov, Kuusinen, Manuilski, Pieck, Togliatti, Kun, Šmeral, Heckert, Pjajtnitski, Varga, Lozovski, Bronkowski (Bortnowski), Maddalena ja Van Min. Myöhemmin valiokuntien työhön otettiin toimeliaasti osaa myös monien muiden kommunististen puolueiden edustajat. NKP(b):n edustajilla oli Kominternin johtotehtävissä huomattavan tärkeä osuus monien uusien kysymysten esille ottamisessa. Valmisteluvaliokuntien istunnoissa käsiteltiin perusteellisesti kansainvälisen työväenliikkeen ongelmia, ja näissä tilaisuuksissa kommunistinen ajattelu etsi yhteisvoimin uutta ratkaisua ajankohtaisiin ongelmiin.

Päiväjärjestyksen ensimmäistä kysymystä valmistelleen valiokunnan ensimmäisessä istunnossa 14. kesäkuuta 1934 kosketeltiin kysymystä kehittyneissä kapitalistimaissa käytävän proletarisen luokkataistelun perustehtävästä. NKP(b):n edustaja Manuilski oli sitä mieltä, että proletariaatin diktatuuri puolesta käytävän välitömän taistelun tunnus ei vastannut monissa kapitalistimaissa tuolloin vallinneita olosuhteita. Liikkeen lopullisena päämääränä pysyy sosialismi. Kuten hän sanoi, »meillä täytyy olla konkreettisempi taisteluohjelma: ei proletariaatin diktatuuri eikä sosialismi, vaan sellainen ohjelma, joka saa joukot taistelemaan proletariaatin diktatuuriin ja sosialismin puolesta».¹ Näin oli kysymässä käsitys taistelun fasismivastaisen, yleisdemokraattisen vaiheen väistämättömyydestä. Samassa istunnossa Kuusinen kehotti kiinnittämään huomiota kommunistisen liikkeen taktiikanmuutoksen välttämättömyyteen.

Huomattavaksi askeleeksi uuden suuntauksen kehittämisessä muodostuivat Dimitrovin kirje KITpK:lle ja NKP(b):n Keskuskomitealle, hänen 2. heinäkuuta 1934 pitämänsä puhe kongressin päiväjärjestyksen toisen kohdan käsitelleen valmisteluvaliokunnan kokouksessa ja tuon kokouksen aattona ehdottamansa esitelmän jäsentely »Fasismien hyökkäys ja Kommunististen Internationaalien tehtävät taistelussa työväenluokan yhtenäisyyden puolesta fasismia vastaan». Näissä asiakirjoissa korostettiin, että Kominternin VII kongressissa keskeisimpänä kysymyksenä oli pidettävä fasismia ja sodanvaaraa vastustavan yhtenäisen työväenrintaman perustamista. Muuttuneessa tilanteessa oli rohkeasti tarkistettava vanhentuneet taktiset kannanotot, sanoi Dimitrov. Hän arvosteli ankarasti kommunistien lahkolaishenkisiä virheitä ja vastusti sosiaalidemokratian perusteetonta samastamista sosiaalifasismiin, mikä esti

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 1, ед. хр. 1, л. 7—8.

kommunisteja pääsemästä sosiaalidemokraattisten työläisten lähituntumaan. Hän torjui näkökannan, jonka mukaan sosiaalidemokratia katsottiin aina ja joka tilanteessa porvariston tärkeimmäksi yhteiskunnalliseksi tueksi ja sosiaalidemokraattiset vasemmistoryhmät työväenliikkeen päävaaraksi. Dimitrov arvosteli väitettä, että yhtenäinen työväenrintama voidaan perustaa ainoastaan alhaalta käsin, ehdotti muuttamaan kommunististen puolueiden asennetta sosiaalidemokraattisten puolueiden ja reformististen ammattiyhdistysten työntekijöihin, ponnistelemaan niiden saamiseksi fasisminvastaiseen taisteluun sekä pyrkimään vallankumouksellisten ja reformististen ammattiyhdistysten yhdistymiseen ilman ennakkoehtoa kommunistisen puolueen johtoasemasta. Hän kirjoitti yhteisrintaman taktiikasta, että siitä oli tehtävä »fasismin rynnistystä vastustavan joukkotaistelun aikaansaamisen merkittävä tekijä».¹

Dimitrovin mielestä oli tehtävä loppu kaavamaisuudesta, jolla kommunistiset puolueet korvasivat väliin todellisuuden marxilaisen erittelyn ja joka esti niitä muuttumasta fasisminvastaisen taistelun todellisiksi järjestäjiksi ja johtajiksi. Koska oli mahdotonta johtaa kaikkia Kominternin jaostoja joustavasti yhdestä keskuksesta, Dimitrov ehdotti, että Kominternin työmenetelmiä muutettaisiin ja päähuomio keskitettäisiin kommunistisen liikkeen yleiseen aatteellis-poliittiseen johtamiseen. Esitelmän jäsentelyssä oli niin ikään asetettu kysymykset kommunististen puolueiden mahdollisesta yhteenliittymisestä niiden sosiaalidemokraattisten järjestöjen kanssa, jotka kieltäytyisivät liittoutumasta porvariston kanssa ja astuisivat vallankumouksellisen taistelun tielle; kommunististen puolueiden tunnuksista fasisminvastaisessa taistelussa; suhtautumisesta pikkuporvariston eri kerroksiin ja eräitä muita.² Dimitrovin puhe merkitsi antifasistiproletaarien yhdistymistä jarruttaneiden lahkolaismielisten kannanottojen ja virheiden päättävää torjumista.

Dimitrovin ehdotukset, jotka hän oli valmistellut NKP(b):n edustajien tukemana ja joissa ilmeni leninismiin soveltaminen luokkataistelun uusiin olosuhteisiin, saivat osakseen muiden kommunististen puolueiden edustajien kannatuksen. Päiväjärjestyksen ensimmäisen kohdan valmisteluvaliokunnan istunnossa 22. elokuuta 1934 pitämässään teesialustuksessa »Kansainvälinen tilanne ja Kominternin tehtävät» ja puheessaan 29. elokuuta Kuusinen vaati jyrkästi mm. tilanteen selväjärkistä erittelyä, jota eivät rasit-

¹ Г. Димитров. Письма. 1905—1949. София, 1962, стр. 298.

² Ks. «Вопросы истории КПСС», 1965, № 7, стр. 85—86.

taisi vallankumouksellisen kriisin kypsyyssastetta yliarvioineet aikaisemmat määritelmät; kommunististen puolueiden taktiikan tarkistamista, koska se oli osittain virheellinen tai ei vastannut muuttuneita olosuhteita; vasemmistolaisten ja lahkolaishenkisten poikkeamien ja virheiden sitkeän torjumisen välttämättömyyttä; asenteen muuttamista sosiaalidemokratiaan, jonka riveissä oli tapahtumassa merkittäviä muutoksia ja syntyvässä vasemmistohenkisiä fasisminvastaisia ryhmiä ja virtauksia.¹

Valmisteluvaliokuntien kokouksissa tuolloin kritisoitiin kommunististen puolueiden ammattiyhdistysliikkeen sisällä harjoittamaa politiikkaa. Dimitrov, Manuilski, Kuusinen, Saksan Kommunistisen Puolueen edustaja Maddalena sekä monet muut kannattivat vallankumouksellisten ja reformististen ammattiyhdistysten liittoutumista taistelussa fasismia vastaan.

Keskustelijat, jotka pitivät kysymystä yhtenäisestä fasisminvastaisesta työväenrintamasta keskeisenä, esittivät niin ikään ajatuksen tämän rintaman laajentamisesta liittoutumalla ei-proletaaristen kerrosten ja puolueiden kanssa. Manuilski ehdotti, että kommunistiset puolueet olisivat ryhtyneet neuvotteluihin pikkuporvarillisten, talonpoikaispoilueiden ja muiden järjestöjen kanssa, joihin fasistit pyrkivät ulottamaan vaikutusvaltansa. Puolan Kommunistisen Puolueen edustaja Bronkowski oli sitä mieltä, että yhtenäisrintamaan oli saatava mukaan talonpojisto ja pikkuporvaristo ja varsinkin vallankumoukselliset talonpoikaishjärjestöt. Näin tuotiin ilmi ajatus, josta sittemmin kehittyi kansanrintama.

Keskustelussa esitettiin erilaisia näkökantoja. Eräät osanottajat, kuten Béla Kun, Lozovski, Knorin ja Van Min puolustivat aluksi vanhentuneita kannanottoja ja kannattivat vain tiettyjä taktiikanmuutoksia. Heidän mielestään vallankumouksellisen nousun kypsyyssaste oli arvioitava korkeammaksi. Tällainen asenne olisi kuitenkin johtanut Kominternin perusteettomien ennusteiden tielle. Mainitut henkilöt olivat alunperin mm. sitä mieltä, että sosiaalidemokratiaa oli todellakin pidettävä porvariston päätukenä, että kansainvälisen kommunistisen liikkeen päävaarana oli edelleenkin oikeistopoikkeama ja että useimmissa maissa oli säilytettävä itsenäiset kommunistiset kumousmieliset ammattiyhdistykset.² Sitkeissä keskusteluissa nämä katsomukset vähitellen väistyivät, ja niiden puolustajat vakuutuivat niiden tarkistamisen tarpeellisuudesta.

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 1, ед. хр. 3, л. 28—37, 206.

² Sama, ss. 201—204.

Kesä—elokuussa 1934 valmisteluvaliokunnissa käydyissä keskusteluissa laskettiin pohja kommunistisen liikkeen uudelle poliittiselle suuntaukselle. Näissä keskusteluissa selvisi, että kongressiin oli valmistauduttava huolellisesti ja syvällisesti. Sen vuoksi sekä ottaen huomioon kansainvälisen tilanteen poikkeuksellisen sekavuuden KITpK:n Puhemiehistö päätti 5. syyskuuta 1934 siirtää Kominternin VII kongressin koollekutsumisen aikaa vuoden 1935 alkupuoliskolle.¹

Kominternin ja sen puolueiden hakeutuminen uuden poliittisen suuntauksen urille

Keskusteluissa tehdyt johtopäätökset saivat välittömän toteutuksensa Kominternin konkreettisissa päätöksissä. Esimerkiksi jo KITpK:n Puhemiehistön 9.—10. heinäkuuta pidetyssä istunnossa hyväksyttiin päätös Saksan Kommunistisen Puolueen tehtävistä taistelussa fasismia vastaan, jossa yhtenäinen työväenrintama oli käsitetty huomattavasti laajemmin kuin ennen. Tuossa päätöksessä Leninin ajatus yhtenäisestä työväenrintamasta konkretisoitui siinä esitettyjä tehtäviä vastaavasti ja yhtenäisrintaman pohjan laskemista silmällä pitäen etusijalle asetettiin vain päivänpolttavimmat, joukkojen etujen mukaiset vaatimukset. Saksan Kommunistista Puoluetta kehoitettiin ryhtymään vapaiden ammattiyhdistysten jälleenrakentamiseen kokoamalla niihin kaikki antifasistityöläiset sekä aikanaan vapaisiin, ts. reformistisiin ammattiyhdistyksiin kuuluneet parhaat puolueitoimihenkilöt.² Päätöksestä ilmeni näin ollen myös kommunistisen liikkeen uusi asenne ammattiliittojen yhtenäisyyden luomiseen.

»Kirjeessään Ranskan Kommunistisen Puolueen KK:lle» (21. elokuuta 1934) KITpK:n Poliittinen Sihteeristö hyväksyi RKP:n politiikan ja lausui toivomuksenaan, että se »turvaisi joustavan ja johdonmukaisen politiikan avulla yhteisrintaman parhaan mahdollisen kehityksen», tekisi tyhjäksi yhteisrintaman kariutumista tarkoittaneet SFIO:n oikeistojohtajien yritykset ja ajaisi yhteisrintamakomiteoiden perustamista työtätekevien yhteisesiintymisten pohjalta. Kominternin TpK tuki Ranskan Kommunistista Puoluetta ammattijärjestöjen yhteenliittymis- ja ammattiliittojen yhdistävän edustajakokouksen valmistelukampanjan toimeenpanemisessa. Kirjeessä suositeltiin niin ikään, että kommunistinen puolue ehdottaisi SFIO:n johdolle sopimusta muiden ehdokkaiden poistamisesta

¹ «Коммунистический Интернационал», 1934, № 28, стр. 3.

² ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 2, ед. хр. 189, л. 252.

listalta kantonivaalien toisessa vaiheessa äänten enemmistön turvaamiseksi yhdelle ehdokkaalle, sosialistille tai kommunistille.

Kominternin TpK hyväksyi mahdollisena taistelun RKP:n ja SFIO:n elimellisen, ts. järjestöllisen yhdistymisen puolesta, mutta huomautti kirjeessään, että yhdistymiseen johtava tie oli vaikea ja tällainen yhdistyminen kävisi mahdolliseksi ainoastaan, mikäli SFIO katkaisisi täydellisesti välinsä porvaristoon ja tunnustaisi marxismi-leninismien peruseriaatteet.

Kominternin ja sen jaostojen yhteisajatus ja yhteinen kokemus kypsyttivät aste asteelta uutta poliittista suuntausta. Tämän suuntauksen kehittelyyn antoi tuntuva panoksen Ranskan Kommunistinen Puolue, joka esitti kansanrintaman tunnuksen. Kansanrintama merkitsi kaikkien proletaaristen ja demokraattisten voimien taisteluliittoa, jonka päämääränä oli fasisistien järjestöjen taltuttaminen, aseistariisuminen ja hajottaminen sekä työtätekevän väestön demokraattisten oikeuksien ja vapauksien puolustaminen ja tärkeimpien taloudellisten etujen turvaaminen kaikille niille, joita »kaksisataa perhettä» riistivät.¹ Kansanrintaman perustamisohjelman lausui julki Maurice Thorez Nantesissa 14. lokakuuta 1934 pidetyssä joukkokokouksessa. RKP:n päätös oli edellä Kominternin joidenkin työntekijöiden katsomusten kehityksestä. Tämä selittää sen, että muutamaa tuntia ennen Nantesissa esiintymistä Thorezia neuvottiin »pidättäytymään kansanrintaman ajatuksesta ja määritelmästä».²

Fasisminvastaisen laajan liiton perustamistarpeita vastannut uusi ajatus iskostui nopeasti ihmisten mieliin ja sitä sovellettiin käytännölliseen poliittiseen taisteluun. Kominternin TpK:n Puhemiehistö antoi sille hyväksymyksensä 9. joulukuuta 1934 pitämässään istunnossa. Tuossa istunnossa, johon osallistuivat miltei kaikkien Kominternin jaostojen edustajat (170 henkeä), Thorez teki selkoa Ranskan Kommunistisen Puolueen kokemuksesta taistelussa yhtenäisen työväen- ja laajan kansanrintaman puolesta. Hän osoitti, että uusi politiikka ja yhteistoimintasopimus olivat tuntuvasti kohottaneet kommunistisen puolueen arvo- ja vaikutusvaltaa joukkojen keskuudessa, niin että »puolueesta oli tullut merkittävä tekijä maan poliittisessa elämässä».³ Thorez esitti pohdittavaksi koko joukon ongelmia: ammattijärjestöjen yhtenäisyyden saavuttamisen tiet ja keinot, monopolien kansallistaminen kansanrintaman ohjelmassa, mahdollisen sosialistien ja radikaalisosialistien

¹ »L'Humanité», 25. X. 1934.

² Морис Торец, Сын народа. М., 1960, стр. 90.

³ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 2, ед. хр. 192. л. 45.

hallituksen tukeminen, mikäli se ryhtyisi toimiin fasistijoukkioita vastaan ja työtätekevien etujen mukaisiin toimenpiteisiin. Thorez ehdotti, että olisi hyväksytty yhteinen kanta kommunistien mahdollisuudesta osallistua mainitunlaiseen hallitukseen. Kominternin TPK:n Puhemiehistön istunnossa käydyssä keskustelussa ilmeni vieläkin eräiden Kominternin toimihenkilöiden (Sergei Lozovski) ennakkoluuloisuus RKP:n uuden politiikan eräitä puolia kohtaan. Pannessaan merkille yhteisrintaman suuren merkityksen eräät puhujat esittivät epäilyksiä, että tuo politiikka sitoisi samalla kommunististen puolueiden käsiä, että tällöin voimistuisi »tasavalta-laismielialojen» vaara ja että kaikki tuo saattaisi hidastaa työväenluokan vallankumouksellisten pyrkimysten kasvua.¹

Kominternin TPK varoitti 9. ja 19. joulukuuta pitämässään istunnoissa uuden politiikan aliarvioimisesta ja tähdensi Ranskan Kommunistisen Puolueen kokemuksen kansainvälistä merkitystä. Kuusinen ja Manuilski arvostelivat terävästi ja perusteellisesti lahkolaishenkistä ja mekanistista suhtautumista kommunistien ja työväenliikkeen uusiin ongelmiin ja osoittivat, että sille olivat ominaisia vanhojen kaavamaisten määritelmien käyttö sekä sen linjan moittiminen reformistiseksi tai oikeisto-oppportunistiseksi, joka nimenomaan sai laajat joukot mukaan fasisminvastaiseen liikkeeseen. NKP(b):n johtajat tukivat RKP:n politiikkaa. Thorez kirjoitti, että Stalin »ilmaisi olevansa tyytyväinen puolueemme rohkeaan yhteistoimintapolitiikkaan, joka oli hänen mielestään leninismin hengen mukaista».²

Kominternin Toimeenpanevan Komitean kannatus auttoi RKP:ta kehittämään yhteistoimintapolitiikkaa. Kommunistien uuden politiikan ansiosta vuoden 1935 puoliväliin mennessä Ranskassa perustettiin kansanrintama. Tämä merkitsi, että ensi kertaa oli syntynyt demokraattisten voimien liittoutuma, joka erosi periaatteellisesti vasemmistoblokkien nimellä kulkeneista ja äärioikeistolaisten porvarillisten puolueiden vastapainoksi syntyneistä aikaisemmista liittoutumista. »Vasemmistoblokit» toimivat porvariston johdolla ja toteuttivat viime kädessä sen politiikkaa. Ne olivat sitä paitsi ylimpien kansankerrosten yhdistyksiä. Kansanrintama yhdisti laajoja työväestön joukkoja, se perustui noiden joukkojen toimintaan. Kansanrintaman johtavana voimana oli työväenluokka, joka esiintyi liitossa talonpojiston ja kaupunkien pikkuporvarillisten kerrosten kanssa. Kansanrintaman tärkeimmät päämäärät vastasivat kaikkien työtätekevien ja kaikkien demo-

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 2, ед. хр. 192, л. 154—156.

² М. Торез. Сын народа, стр. 90.

kraattien kiihkeää halua antaa vastaisku pahimmalle kapitalistiselle taantumukselle, fasismille, ja taata joukkojen oikeudet.

Yhtenäisen työväenrintaman perustaminen Ranskassa ja käännös kansanrintaman politiikkaa kohti asettivat Ranskan työväenliikkeen Euroopan kapitalististen maiden työväenliikkeiden johon.¹

Liike yhtenäisen työväenrintaman ja laajan kansanrintaman luomiseksi raivasi niin ikään itselleen tietä Espanjassa, jossa Asturian kapinan kukistamisen jälkeen hallitus harjoitti ankaraa terroria kommunisteja ja johtavia työläisiä kohtaan. Kamppaillessaan valtiollisten vankien armahtamisen ja vapauttamisen puolesta sekä sotatilan lakkauttamiseksi kommunistit onnistuivat paitsi voimistamaan yhteyksiään työväenjärjestöihin myös pääsemään koskeuksiin porvarillis-demokraattisten voimien kanssa. Huolimatta siitä, että vasemmistolaisryhmittymät pitivät tavoitteenaan vanhantyyppisiä liittoutumia, kommunistinen puolue pääsi kesällä 1935 huomattaviin saavutuksiin taistelussa kansanrintaman perustamiseksi. Espanjan Kommunistisen Puolueen taistelukokemuksella oli tärkeä merkitys Kominternin VII kongressin päätösten valmistamisessa.

Kreikan, Italian, Ison-Britannian, Tšekkoslovakian, Puolan, USA:n sekä monien muiden maiden kommunistiset puolueet siirtyivät tuohon aikaan melkoisin harppauksin uutta suuntausta kohti. Näiden puolueiden taistelutehtävien käsittelyä Kominternin elimissä seurasi joko uusien periaatteellisten päätösten hyväksyminen tai sellaisten kysymysten asettaminen päiväjärjestykseen, joihin oli vielä löydettävä vastaus.

Käsitellessään USA:n kommunistien tehtäviä joulukuun alussa 1934 KITPK:n Puhemiehistö suhtautui kommunistisen puolueen ammattiyhdistyspolitiikkaan avarakatseisesti. Se kehotti kumouksellismielisiä ammattiyhdistyksiä liittymään Yhdysvaltojen ammattiyhdistysliittoon (American Federation of Labor, AFL) ja toimimaan sen riveissä mitä aktiivisimmin työläisten jokapäiväisten etujen puolustamiseksi luisumatta siihen, että kommunistien tehtävänä AFL:ssä olisi vain »vähemmistön liikkeen» eli »opposition» aikaansaaminen vetämällä »opposition» piiriin ainoastaan kommunisteja lähellä olevia työläisiä. Kommunistien olisi hankittava AFL:n jäsenten luottamus.² Tämän yhteydessä Puhemiehistö arvosteli eräitä kommunististen puolueiden ammattiyhdistyspoli-

¹ Кс. Д. Мануильский. Итоги VII конгресса Коммунистического Интернационала. (Доклад на Московском и Ленинградском партактиве.) М., 1935, стр. 39.

² ЦПА ИМЛ, ф. 495, он. 2, ед. хр. 191, л. 124.

tiikassa käyttämiä entisiä tunnuksia, kuten esimerkiksi »taloudellisten taistelujen itsenäistä johtamista», jonka rajoittuneisuuden Kolarov pani merkille sanoen, että »noudattaessaan taistelun muka itsenäistä johtamista, kommunistit jäävät todellisuudessa tuon taistelun ulkopuolelle».¹ USA:n Kommunistisen Puolueen suuntaus laajan työläis- ja farmaripuolueen perustamiseksi sai niin ikään kannatusta.

Tehdessään vuosien 1934—1935 vaihteessa yhteenvetoja Kreikan Kommunistisen Puolueen kokemuksesta, jota se oli hankkinut taistelussa yhtenäisen työväenrintaman puolesta, Kominternin TPK:n Poliittinen Sihteeristö ja Puhemiehistö antoivat hyväksymyksensä Kreikan kommunistien poliitikalle ja suosittelivat, että he käyttäisivät yhteisrintamataktiikkaa kaikkiin fasismia vastustamaan kykeneviin puolueisiin ja väestökerroksiin.²

Maaliskuussa 1935 Kominternin TPK:n Puhemiehistö käsittelee Harry Pollitin selonteon valmistautumisesta Ison-Britannian Kommunistisen Puolueen 13. edustajakokoukseen. Pollitin selonteon ja varsinkin hänen VII kongressia varten kirjoittamansa ja koko joukon ongelmia esille tuoneen artikkelin johtajatuksena oli lahkohenkisyyden juuriminen yhteisrintamapolitiikasta. Pollit arvosteli sellaista menettelyä, että pyrittäessä yhteistoimintaan labouristityöläisten kanssa esitetään heille sopimattomia ja aivan tuloksettomia ehtoja.³ Pollit esitti samalla joukon ehdotuksia, jotka koskivat kansainvälisen yhteisrintaman aikaansaamista sosiaalidemokraattien kanssa. Nuo ehdotukset muodostivat Ison-Britannian osalta tuntuvaan panoksen uuden suuntauksen kehittelyyn.

Nekin kommunistiset puolueet, joissa vasemmistolahkolaiset ryhmät ja ainekset vastustivat sitkeästi uutta politiikkaa, olivat vähitellen tekemässä käännöstä.

Saksan Kommunistinen Puolue, joka toimi vaikeissa maanalaisuuden oloissa ja koki jatkuvasti fasistien hirmuvallan iskuja, oli jo kesällä 1934 tekemässä taktista käännöstä yhteisrintaman suuntaan. Sitä toteuttaessaan Saksan Kommunistinen Puolue joutui kamppailemaan lahkolaisuuden vakavaa jälkitautia, itse asiassa Neumannin — Rummelin »ääri vasemmistolaisen» linjan jatkajia vastaan. Saksan Kommunistisen Puolueen KK:n johdon keskuudessa Schubertin — Schulten ryhmä vastusti yhtenäisen työväenrintaman politiikkaa ja nostatti puoluelehdistössä vasemmistososiaalidemokraattien vastaisen kampanjan. Ryhmä syytteli

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 2, ед. хр. 191, л. 88.

² ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 2, ед. хр. 196, л. 87, 93, 103.

³ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 2, ед. хр. 198, л. 63.

Wilhelm Pieckiä ja Walter Ulbrichtia oikeistopoikkeamasta ja vastusti ankarasti niitä ensimmäisiä sopimuksia, jotka Saksan Kommunistisen Puolueen maanalaiset järjestöt olivat solmineet Saksan Sosiaalidemokraattisen Puolueen kanssa.

Kominternin Toimeenpanevan Komitean Poliittinen Sihteeristö ja Puhemiehistö käsiteltyään Saksan Kommunistisen Puolueen politiikkaa lokakuussa ja joulukuun lopussa 1934 sekä tammikuussa 1935 tuomitsivat lahkolaiset ja kehottivat puoluetta aloittamaan päättävän taistelun lahkohenkisyttä ja »vasemmistolaista» ahdasmielisyyttä vastaan puolueen kaikissa renkaissa. Kominternin ТрК:n Poliittinen Sihteeristö ehdotti 19. tammikuuta 1935 hyväksymässään päätöksessä, että puolue käsitelisi laajan fasisminvastaaisen kansanrintaman perustamiskeinoja ja -mahdollisuuksia.¹ Kominternin ТрК:n myötävaikutuksella Pieck ja Ulbricht onnistuivat saamaan suurimman osan Poliittisen Toimikunnan ja sittemmin myös Saksan Kommunistisen Puolueen Keskuskomitean jäsenistä marxilais-leniniläisen luovan politiikan kannalle ja alkoivat kehittää seikkaperäisesti fasisti-Saksan oloihin soveltuvaa yhtenäisen työväen- ja kansanrintaman politiikkaa.

Saksan Kommunistisella Puolueella oli Kominternin VII kongressin aattona tiettyä kokemusta, jonka se oli saavuttanut kamppaillessaan fasistisen diktatuurin oloissa yhtenäisen työväen- ja kansanrintaman puolesta; sillä oli kokemusta, jonka se oli hankkinut suorittamalla fasisminvastaista työtä ankarien vainojen ja mm. työtätekeviäkin riveihin saaneiden fasististen joukkojärjestöjen verkoston ympäröimänä.

Kommunistinen Internationaali auttoi myös Bulgarian Kommunistista Puoluetta sen taistelussa lahkolaisvirheiden voittamiseksi. Bulgariassa lahkolaisjohto oli aliarvioinut pitkän aikaa fasistisen vaaran ja oli kohdistanut pääiskunsa talonpoijiston perusjoukkoja edustaneeseen Maanviljelijäinliittoon sekä sosiaalidemokraattiseen puolueeseen. Toukokuun 19. päivänä 1934 tapahtuneen fasistisen vallankaappauksen jälkeenkään »vasemmistolaiset» lahkohenkiset ainekset eivät oikaisseet virheitään, vaan pahensivat niitä voimistaen iskujaan Maanviljelijäinliittoa ja Sosiaalidemokraattista Puoluetta kohtaan sen asemesta, että olisivat kamppailleet yhdessä niiden kanssa yhteisrintaman puolesta fasismia vastaan.² Komintern tuki Dimitrovin ja Kolarovin johtamaa puolueen bolševististä ydinjoukkoa. Puoluejohdon uudelleenjärjestely myötävaikutti

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 3, ед. хр. 432, л. 71.

² Кс. История Болгарской коммунистической партии. Москва, 1960, стр. 303.

puoluelinjan oikaisemiseen. Kominternin TpK antoi Bulgarian Kommunistiselle Puolueelle tuntuva apua sen riveissä ilmenneen lakehengen voittamisessa ja auttoi puoluetta astumaan joukkotaitelun sekä yhtenäisen kansanrintaman taktiikan taitavan soveltamisen leveälle tielle.

Unkarin Kommunistisessa Puolueessa alkoi samoin vanhentuneiden kannanottojen tarkistaminen. Asiaa vaikeutti se, että puolueen huomattavin johtaja Béla Kun, jonka ansiot vallankumousliikkeessä olivat suuret, oli jossain määrin taipuvainen lahkolaisuuteen. Keväällä 1935 hän oli edelleenkin sitä mieltä, että yhtenäisen työväenrintaman taktiikan oli perustuttava kapitalisminvastaiseen eikä fasisminvastaiseen ohjelmaan.¹ Käytännön taistelussaan Horthyn taantumuksellista valtakomentoa vastaan puolue silti alkoi tuohon aikaan tavoitella kaikkien antifasistien yhteenliittämisen politiikkaa ja sen muotoja.

Laajalla kansainvälisellä kampanjalla fasistista terroria vastaan oli tuolloin suuri merkitys antifasistien lähentymiselle. Monissa maissa työväenluokka ja edistysmielinen lukeneisto yhtyivät liikkeeseen Saksan kommunistien johtajan Ernst Thälmannin ja Suomen proletaarien rohkean taistelijan Toivo Antikaisen sekä muiden kumousmiesten puolesta. Myötämielisyyden kampanjat fasismin vankeja kohtaan edistivät eri poliittisten suuntausten antifasistien yhteistyötä.

Kapitalististen maiden kommunistiset puolueet kulkivat kohti Kominternin VII kongressia luovien johtopäätösten ja fasisminvastaisen taistelun runsaan kokemuksen rikastuttamina.

Siirtomaiden ja epäitsenäisten maiden kommunistiset puolueet etsivät samanaikaisesti uusia poliittisia ratkaisuja, sillä tilanne vaati kaikkia imperialisminvastaisia voimia toimimaan yhdessä.

Kiinan Kommunistinen Puolue eli noihin aikoihin vaikeata kautta. Uudelleen puolueen johtoon asettuneet vasemmistolahkolaisainekset Li Li-sanin johdolla hyväksyivät jälleen reaalisista olosuhteista huolimatta suunnan kaupunkien aseelliseen valtauksen kautta maan ja yleiseen taisteluun kuomintangin sotilaallista voimaa vastaan. Yhteisrintaman politiikkaa, jota KKP oli julistanut Kiinan orjuutusta havitellen Japanin imperialistisen hyökkäyksen vastapainoksi, ei toteutettu johdonmukaisesti. Vasemmistolaiset pitivät mahdollisena liittoutumista kansallisen porvariston osan ja niiden sotilaallis-poliittisten ryhmittymien kanssa, jotka pyrkivät vastustamaan Japanin imperialisteja, jopa pikkuporvariston he katsoivat vastavallankumoukselliseksi. Seikkailuhenki,

¹ Ks. «Коммунистический Интернационал», 1935, № 15, стр. 13.

»vasemmisto»-poikkeama, yleiskansallisen Japanin vastaisen rintaman tarpeellisuuden ymmärtämättömyys sekä jäykkä taktiikka vahingoittivat tuntuvasti KKP:n politiikkaa. Näillä virheillä oli mm. osuutensa siinä, että Tšiang Kai-šekin viidettä sotaretkeä ei pystytty torjumaan ja näin menetettiin laajat vallankumoukselliset tukialueet. Ankarasti taistellen ja kärsien raskaita tappioita Kiinan Punainen Armeija murtautui 1934—1935 luoteeseen, mihin lähelle Neuvostoliiton rajaa perustettiin uusi vallankumouksellinen tukialue.

Vuoden 1934 tappion opetukset vaativat KKP:ta hylkäämään »vasemmistolaisten» seikkailuhenkisen linjan. Japanilaisen hyökkäyksen laajeneminen asetti kommunisteille uuden tehtävän: oli viipymättä aloitettava kamppailu japanilaisvastaisten isänmaallisten voimien yhdistämiseksi. Keskushallituksen ja vallankumouksellisten tukikohtien vallankumouksellisen sotaneuvoston julistuksessa kesäkuussa 1935 esitettiin ajatus »kaikkien Japanin imperialismia ja Tšiang Kai-šekiä vastustavien voimien yhtenäisen kansanrintaman» luomisesta.¹

Kominternin TpK auttoi suuresti Kiinan Kommunistista Puoluetta uuden politiikan kehittämissä. Kiinan Kommunistisen Puolueen KK ja väliaikainen työläis- ja talonpoikaishallitus valmistelivat vuoden 1935 elokuun 1. päivän julistuksen nimellä tunnetun vetoituksen, jonka laatimiseen otti aktiivista osaa Kominternin TpK ja jossa ne ehdottivat sisällissodan lopettamista ja ilmoittivat Punaisen armeijan olevan valmis lopettamaan sotatoimet Tšiang Kai-šekin joukkoja vastaan ja aloittamaan yhteisen taistelun Japanin imperialismia vastaan.² Se oli tärkeä käänneentekevä seikka Kiinan imperialisminvastaisten voimien yhdistämissä politiikassa.

Monien siirtomaiden ja epäitsenäisten maiden kommunistiset puolueet esittivät Kominternin kehittämän imperialisminvastaisen yhteisrintaman tunnuksen, jonka ajatus sisältyi Kominternin II ja IV kongressin päätöksiin ja eräisiin muihin asiakirjoihin.

Kommunistiset puolueet olivat alkuajoina pyrkineet luomaan tuollaisen rintaman, mutta ne eivät olleet silloin vielä vapautuneet lahkohenkisistä käsityksistään. Ehdottaessaan joulukuussa 1934 yhteisrintaman tunnusta Intian Kommunistinen Puolue oli sillä kannalla, että yhteisrintamaan tuli kuulua ainoastaan työväenluokan, talonpoijiston ja pikkuporvariston imperialisminvastaisten aineiden. Se ei yrittänyt saada mukaan muita imperialisminvastaisia

¹ »Rundschau», 1935, N 34, S. 1690.

² Ks. «Коммунистический Интернационал», 1935, № 33—34, стр. 106—111.

väestökerroksia. Tämän rintaman tehtäväksi asetettiin aivan liian varhain työläisten ja talonpoikien neuvostotasavallan pystyttäminen sekä tilanomistajien maiden ja kapitalistisen teollisuuden takavarikointi.¹ Näin kansanrintama ymmärrettiin liian suppeasti, mikä vaikeutti tosiasialisesti kaikkien imperialisminvastaiten voimien laajan liiton luomista. Moiset näkökannat oli voitettava.

Latinalaisen Amerikan maiden kommunistiset puolueet tulivat Montevideossa lokakuussa 1934 pitämässään yhteisessä konferenssissa johtopäätökseen talonpoikaisen agraarivallankumouksen yhteydestä imperialisminvastaiseen kansalliseen vapautustaisteluun ja asettivat sen vuoksi tehtäväksi perustaa »mitä laajin imperialisminvastainen kansanrintama».² Vaikka konferenssin osanottajat eivät pystyneetkään lopullisesti voittamaan entistä lahkohenkistä suhdettaan kansallis-reformistisia ja pikkuporvarillisia puolueita kohtaan, he tunnustivat pyrkivänsä sopimukseen näiden järjestöjen kanssa taistellakseen yhteisesti imperialistista sortoa vastaan. Pitäen silmämääräänään tätä politiikkaa Brasilian, Chilen ja Kuuban kommunistiset puolueet aloittivat kamppailun imperialisminvastaisten järjestöjen ja liikkeiden yhteistoiminnan puolesta.

Aikakauslehti »Kommunistitšeski Internatsional» julkaisi VII kongressin aattona laajan artikkelin, joka oli omistettu yhtenäisen imperialisminvastaisen rintaman puolesta käytävän taistelun ongelmille epäitsenäisissä ja siirtomaissa. Artikkelisi sisälsi paitsi kommunistien kansallisessa vapautustaistelussa tekemien lahkohenkisten virheiden arvostelua myös eräiden kommunististen puolueiden imperialisminvastaisten voimien laajan yhtenäisyyden puolesta käymän taistelun kokemuksen erittelyä; siinä käsiteltiin tuollaisen yhteenliittymisen mahdollisuuksia ja mm. mahdollisuuksia kansallisen porvariston perusjoukon mukaansaamiseksi imperialisminvastaiseen taisteluun. Artikkelissa tähdenneitiin, että neuvostovallan pystyttämistunnus voitiin esittää takapajuisissa maissa kyseisessä tilanteessa ainoastaan propagandamielessä ja että tuota tunnusta samoin kuin tilanomistajien maiden korvauksettoman vallankumouksen vaihetta ja kussakin sorretussa maassa käytävän taistelun erikoisuuksia. Artikkelissa sanottiin: »Yhtenäisen kansanrintaman taktiikan hylkääminen niihin vaaroihin vedoten, joita yhteistoiminta kansallisen porvariston kanssa aiheuttaa, merkitsee todellisuudessa kieltäytymistä kansallisten vapautusvallankumous-

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 494, оп. 1, ед. хр. 300, л. 45, 50.

² «Коммунистический Интернационал», 1935, № 9, стр. 31.

ten valmistelusta ja se johtaa väistämättä kommunististen puolueiden eristäytymiseen laajasta kansanliikkeestä.»¹

Fasismiin- ja imperialisminvastaisissa taisteluissa kehkeytynyt kommunistien uusi politiikka teki vaikutuksen sosiaalidemokraattisiin työläisiin, ja monet heistä alkoivat vaatia omia puolueitaan taistelemaan yhdessä kommunistien kanssa fasistista väkivaltaa vastaan.

Kominternin TpK kääntyi 10. lokakuuta 1934 Sosialistisen Työväeninternationaalien puoleen ja ehdotti viipymättä yhteisesiintymisten järjestämistä Espanjan taistelevan proletariaatin avuksi. Toimeenpaneva Komitea valtuutti Maurice Thorezin ja Marcel Cachinin käymään neuvotteluja asiasta. Brysselissä 15. lokakuuta pidetyissä neuvotteluissa Sosialistisen Työväeninternationaalien johtomiehet Emile Vandervelde ja Friedrich Adler yrittivät asettaa Kominternin ehdotusten vilpittömyyden kyseenalaiseksi. Virallisen päätöksen Sosialistisen Työväeninternationaalien Toimeenpaneva Komitea teki KITpK:n ehdotuksen suhteen vasta kuukautta myöhemmin. Se hylkäsi itse asiassa ehdotuksen yhteisen kampanjan järjestämisestä Espanjan työläisten tukemiseksi ilmoittamalla, että tuo apu olisi myöhästynyt. Sosialistisen Työväeninternationaalien TpK:n istunnossa Ranskan, Espanjan, Italian, Itävallan ja eräiden muiden sosialististen puolueiden valtuuskunnat esittivät »Vähemmistön julistuksen», jossa ne vaativat ottamaan yhteyden Kominterniin ja »harkitsemaan kansainvälisten yhteistoimien ehtoja, suuntaamaan nuo toimet sotaan vastaan ja demokraattisten oikeuksien puolesta niissä maissa, joissa demokraattiset oikeudet olivat vielä säilyneet, sekä vallankumouksellisen taistelun käymiseksi niissä maissa, joissa fasismi oli hävittänyt nuo oikeudet».² Jäsenkunnan painostuksesta Sosialistisen Työväeninternationaalien TpK joutui luopumaan kiellostaan, etteivät sen jaostot saaneet solmia kommunistien kanssa yhteisrintamasopimuksia. Siihen mennessä tuota kieltoa oli jo rikottu eräissä maissa. Sosialistisen Työväeninternationaalien johto esiintyi silti edelleenkin kommunistien kanssa muodostettavaa yhteisrintamaa vastaan.

Kommunistien julistama ajatus kaikkien antifasistien yhteistoiminnasta iskostui vähitellen myös edistysmielisen sivistyneistön tajuntaan. Tuhannet sen parhaat edustajat tulivat mukaan kansainrintamaliikkeeseen, sillä he tajusivat, että oli koittanut aika, jolloin demokratian, inhimillisyyden, luomisvapauden ihanteita ja sivistyksen aikaansaannoksia oli päättävästi puolustettava verisen fasis-

¹ «Коммунистический Интернационал», 1935, № 20—21, стр. 109.

² »Rundschau», 1934, N 61, S. 2718.

tisen väkivallan ja keskiaikaisen pimeyden rynnistykseltä. Maailmankuulut kulttuurin ja tieteen merkkimiehet, kuten Maksim Gorki, Henri Barbusse, Romain Rolland, Paul Langevin, Thomas Mann, Lion Feuchtwanger, Martin Andersen-Nexö, Rafael Alberti ja Rabindranath Tagore kehottivat ponnekkaasti fasisminvastaisten toimien yhdistämiseen.

Myötätunto ensimmäistä sosialistista maata kohtaan voimistui entisestään antifasistien keskuudessa. Johtava työväestö sekä sivistyneistön parhaat edustajat panivat toiveensa Neuvostoliittoon pitäen sitä linnakkeena, johon tukeutuen saatettaisiin ehkäistä maailmaa uhanneen fasistisen orjuutuksen vaara.

Lähestyessään VII kongressiaan Kommunistinen Internationaali saattoi jo havaita, että uusi politiikka sai voimakasta kannatusta laajojen joukkojen keskuudessa ja vastasi niiden pyrkimystä estää verisen fasismin leviämisen.

KOMMUNISTISEN INTERNATIONAALIN SEITSEMÄS KONGRESSI

Moskovassa Liittojen talossa aloitti 25. heinäkuuta 1935 työnsä Kommunistisen Internationaalin VII kongressi, joka kesti miltei kuukauden ja päättyi elokuun 21. päivän vastaisena yönä. Kongressin alkuun mennessä Kominterniin oli liittynyt 76 kommunistista puoluetta ja järjestöä, joista 19 kannattajajäsenenä.

Edellisestä kongressista kuluneiden seitsemän vuoden aikana kommunistien määrä oli kasvanut ja heitä oli maailmassa 3 140 000. Kapitalistisissa maissa kommunistien lukumäärä oli kasvanut 445 300:sta 785 000:een.¹ Kommunistisen nuorison riveissä oli niin ikään tapahtunut kasvua: 127 230:stä 221 100:aan jäsenen.² Kapitalististen maiden kommunistiset puolueet joutuivat toimimaan imperialistisen taantumuksen hyökkäyksen paineessa. Vuonna 1935 vain 22 puoluetta, joista 11 toimi Euroopassa, saattoi toimia laillisesti tai puolilaillisesti, kaikki muut toimivat maanalaisuudessa, ankaran terrorin oloissa.³

Kominternin VII kongressin työhön osallistui 513 valtuutettua. He edustivat 65:tä kommunistista puoluetta ja muutamia Kominternia kannattaneita kansainvälisiä järjestöjä. Kongressin osanottajien joukossa oli kansainvälisen kommunistisen ja työväenliikkeen merkkimiehiä, kuten Haled Bagdaš, Marcel Cachin, José Diaz, Georgi Dimitrov, William Foster, John Gollan, Bento Gonsalves, Klement Gottwald, Hilding Hagberg, Ho Ši Min, Dolores Ibárruri, Joseph Jacquemotte, Vasil Kolarov, Johann Koplenig, Béla Kun, Otto Wilhelm Kuusinen, Julian Lenski, Dmitri Manuilski, Sanzo Nosaka (Okano), Wilhelm Pieck, Josef Pjatnitski, Harry Pollit, Waldeck Rochet, Lawrence Sharkey, Bohumir Šmeral, Josef Stalin, Jan Sverma, Maurice Thorez, Palmiro Togliatti, Walter Ulbricht ja Antonin Zápotocký.

Avaspuheessaan Wilhelm Pieck tervehti lämpimästi Neuvostoliiton työtätekeviä, jotka sosialismin rakentamisellaan valoivat

¹ »Rundschau», 1935, N 43, S. 1974. Näissä tiedoissa ei ole nähtävästi otettu täysin huomioon Kiinan Kommunistisen Puolueen vuonna 1934 ja vuoden 1935 alkupuoliskolla ankarissa aseellisissa taisteluissa kärsimiä menetyksiä, joiden vuoksi sen lukumäärä pieneni huomattavasti. Ks. myös ЦПА ИМЛ, ф. 494, оп. 1, ед. хр. 400, л. 3—4.

² ЦПА ИМЛ, ф. 494, оп. 1, ед. хр. 400, л. 6.

³ Ks. В. Лук. Отчет о деятельности Исполнительного Комитета Коммунистического Интернационала. М., 1935, стр. 72.

uutta voimaa ja uskoa kapitalististen maiden työläisten sydämiin. Hän antoi tunnustuksensa porvarillisen valtakomennon maissa vankiloihin ja eristysselleihin teljettyjen kommunistien sankaruudelle ja uhrautuvuudelle. Kongressi valitsi kunniapuheenjohtajaseen fasistisessa vankilassa olleen Ernst Thälmannin, saksalaisten kommunistien johtajan.

Kominternin VII kongressin päiväjärjestys oli seuraava: 1. Kommunistisen Internationaalin Toimeenpanevan Komitean toimintaselostus (Pieck); 2. Kansainvälisen Kontrollikomission toimintaselostus (Angariečis); 3. Fasismien esiinmarssi ja Kommunistisen Internationaalin tehtävät taistelussa työväenluokan yhtenäisyyden puolesta fasismia vastaan (Dimitrov); 4. Imperialistisen sodan valmistelu ja Kommunistisen Internationaalin tehtävät (Ercoli — Togliatti); 5. Neuvostoliiton sosialistisen rakennustyön yhteenvedot (Manuilski); 6. Kominternin johtotoimintatavoitteet.

Kominternin Toimeenpanevan Komitean toimintaselostuksessa Pieck esitti arvion kansainvälisen kommunistisen liikkeen taistelusta VI ja VII kongressin välisenä aikana. Hän osoitti, että VII kongressia edeltänyt kausi oli käännteentekevä ja se oli asettanut Kominternin ratkaistavaksi monia vaikeita tehtäviä. Taistelussa työtätekevien etujen puolesta kommunistiset puolueet olivat antaneet sitkeyden ja sankaruuden näytteitä. »Myrskyisän ja mutkikkaan poliittisen kehityksen aikoina niiden tunnukset olivat silti joskus myöhästyneitä, ne eivät aina osanneet oikein arvioida luokkavoimien keskinäisiä suhteita ja pitivät kiinni tunnuksista ja taistelumenetelmistä, jotka olivat olleet vielä hiljattain oikeita, mutta tilanteen muuttuessa olivat ehtineet vanheta», totesi Pieck.¹ Hän eritteli kommunististen puolueiden toiminnan tärkeitä lohkoja ja niiden osuutta kyseisen kauden luokkataisteluissa sekä määritteli fasisminvastaisen taistelun tehtäviä.

Kongressin keskeiseksi tapahtumaksi muodostui Dimitrovin alustus, joka oli valmisteluvaiokunnan ja Kominternin johtotoimintatavoitteiden monikuukautisen yhteistyön sekä itsensä Dimitrovin suurten ponnistelujen tulos. NKP(b):n KK oli osallistunut toimekkaasti alustuksen teoreettisten kohtien kehittelyyn, ja alustuksen perusajatukset olivat aikoja ennen kongressia saaneet NKP(b):n KK:n Poliittisen Toimikunnan sekä Kominternin muidenkin jaostojen edustajien hyväksymyksen. Alustuksen pääteeman, so. yhtenäisen työväen- ja laajan kansanrintaman perustamisen, käsittelyyn osal-

¹ В. Лук. Отчет о деятельности Исполнительного Комитета Коммунистического Интернационала, стр. 34.

listui 76 valtuutettua, ts. miltei kaikkien puolueiden edustajat. He kannattivat uutta poliittista suuntausta ja pyrkivät täsmentämään sitä ja soveltamaan omien maidensa oloihin.

VII kongressi ja taistelu fasismia vastaan

Dimitrov alustuksessaan ja edustajat puheenvuoroissaan kiinnittivät suurta huomiota fasistisen vaaran ja fasistisen diktatuurin luonnehdintaan. Dimitrov sanoi, että kapitalismin yleisen kriisin kärjistyessä ja työtätekevien joukkojen vallankumouksellisten mielialojen kasvaessa »hallitseva porvaristo etsii yhä useammin pelastusta fasismista toteuttaakseen poikkeuksellisia ryöstötoimenpiteitä työväestöä vastaan ja valmistellakseen petomaista imperialistista sotaa»¹ sekä ehkäistäkseen vallankumouksen. Kongressi pani huolestuneena merkille, että fasismin vaara oli muuttunut kansainväliseksi, että fasismi oli vaarallisin ja julmin vihollinen, jonka kansainvälinen demokraattinen ja työväenliike oli koskaan kohdannut; että tuo vihollinen pyrki tuhoamaan sosialismin, demokratian ja edistyksen voimat ja ikuistamaan imperialistisen taantumuksen väkivaltaisen herruuden. Se tähdensi Saksan fasismin erikoista vaarallisuutta, sillä siinä olivat tiivistyneet koko fasistisen liikkeen taantumuksellisimmat ja kaameimmat piirteet. Dimitrovin luonnehdinnan mukaan Saksan fasismi oli kansainvälisen vastavallankumouksen iskunyrkinä, maailman fasistisen taantumuksen tärkeimpänä voimana, uuden imperialistisen sodan pääsyyttäjänä ja Neuvostoliiton verivihollisena.

Kominternin VII kongressi kehotti kommunistisia puolueita tekemään lopun fasistisen vaaran aliarviomisesta ja tuomitsi »vaaralliset harhakuvitelmat, että fasistinen diktatuuri vararikkoutuu itsestään». Se kutsui työtätekeviä valppauteen fasistisen liikkeen jokaista askelta kohtaan. Dimitrov tähdensi, että käsitykset fasismiin hyökkäyksestä ainoastaan sillä hetkellä, jolloin maa lähestyy sosialistista vallankumousta, olivat virheellisiä ja että todellisuudessa fasismi pyrki antamaan työväenluokan järjestöille murskaavan iskun jo ennen kuin joukot tekevät päättävän käännöksen kohti vallankumousta. Monet edustajat puhuivat siitä, että kommunististen puolueiden oli otettava huomioon sekä porvariston valtakomennon vähittäinen fasisoiminen että fasistien suoranainen rynnäkkö.

¹ Г. Димитров. Избранные произведения, т. 1, стр. 375.

Luonnehtiessaan fasismiin luokkaolemusta Dimitrov toisti alustuksessaan Kominternin ТрК:n 13. kokouksen määrittelyn, että vallassa oleva fasismi oli finanssipääoman taantumuksellisimpien, šovinistisimpien ja imperialistisimpien aineisten avointa terroristista diktatuuria. Tässä määritelmässä ilmeni fasismiin luokkaluonne ja se, että fasismi oli monopolistisen pääoman välikappale. Kongressin osanottajat panivat merkille sellaisten sosiaalidemokraattisten katsomusten virheellisyyden, joiden mukaan fasismia oli pidettävä pikkuporvarillisena liikkeenä. Tällaiset katsomukset hämmensivät työväenliikettä, se menetti valppautensa fasistista vaaraa kohtaan eikä ratkaisevalla hetkellä huomattava osa työväestöstä »pystynyt näkemään fasismissa verenhimoista imperialistista petoa ja perivihollista».¹ Korostaessaan, että fasismi oli monopolipääoman mitä taantumuksellisimpien piirien välikappale, kongressi varoitti samalla tämän määritelmän kaavamaisesta tulkitsemisesta ja kehotti »tutkimaan konkreettisesti ja ottamaan huomioon fasismiin kehityksen ja fasistisen diktatuurin eri muotojen erikoisuudet kussakin maassa ja kussakin vaiheessa».² Espanjan, Italian ja Puolan kommunististen puolueiden edustajat huomauttivat, että näissä maissa fasismiin yhteys taantumuksellisiin tilanomistajiin oli ilmeistä.

Kongressi totesi, että fasismiin valtaantulo »ei ole tavanomainen porvarillisten hallitusten vaihdos, vaan se on porvariston luokkaherruuden yhden muodon, ts. porvarillisen demokratian, korvaamista toisella muodolla, ts. avoimella terroristisella diktatuurilla».³ Tällä johtopäätöksellä oli periaatteellinen merkitys, sillä siinä erilaisten porvarillisten edustusjärjestelmien ja fasismiin samastaminen katsottiin mahdottomaksi, se osoitti fasismiin ja porvarillisen demokratian vastakohtaisuuden ja loi tieteellisen pohjan tuon vastakohtaisuuden ymmärtämiselle ja hyväksikäytölle.

Dimitrov, Thorez, Kolarov, Palm Dutt sekä monet muut edustajat puhuivat siitä, että Leninin väittämä porvariston kahdenlaisesta herruudesta oli edelleenkin ajankohtainen ja että kommunistien oli luovuttava kaavamaisuudesta porvaristoleirin arvioimisessa, tehtävä ero fasismiin ja niiden poliittisten virtausten välillä, jotka olivat ristiriidassa sen kanssa, sekä suunnattava isku pääviholliseen.

Kongressi osoitti, että fasismi merkitsi valtavaa taka-askelta verrattuna porvarilliseen demokratiaan.

¹ Г. Димитров. Избранные произведения, т. 1, стр. 379.

² Sama, s. 456.

³ Sama, s. 378.

»Fasistinen vastavallankumous hyökkää tätä nykyä porvarillista demokratiaa vastaan pyrkien saamaan työtätekevät mitä ankarimman riiston ja sorron alaisiksi. Nykyään työtätekevät joukot monissa kapitalistisissa maissa joutuvat tekemään *käytännöllisesti katsoen* valintansa porvarillisen demokratian ja fasismin välillä eikä proletaarisen diktatuurin ja porvarillisen demokratian välillä», puhui Dimitrov.¹ Kongressi osoitti selvästi, että kyseisenä ajankohdana fasisminvastaiset yleisdemokraattiset tehtävät olivat mitä tärkeimpiä kapitalististen maiden kaikille työtätekeville ja että vastaisen edistyksen tie oli kulkeva niiden ratkaisemisen kautta. Fasismia olivat vastassa paitsi sosialismin kannattajina olleet Neuvostoliitto ja vallankumousmieliset työläiset myös kaikki ne, jotka esiintyivät demokratian, rauhan ja yhteiskunnallisen edistyksen puolesta raakaa väkivaltaa ja sotaa vastaan. Erittäin vahingollista näissä oloissa oli niiden puolueiden ja järjestöjen leimaaminen »fasistisiksi», joihin kuului puoliproletaarisia joukkoja ja keskikerroksia ja joiden keskuudessa kypsyi fasisminvastaisia mielialoja. Kolarov omisti suurimman osan kongressissa käyttämästään puheenvuorosta kommunististen puolueiden asenteelle talonpoikaisjärjestöihin ja kumosi väitteen talonpoikaisjärjestöjen väistämättömästä kallistumisesta fasismiin. Thorez kertoi, miten Ranskan kommunistit olivat löytäneet tien kaupunkien keskikerroksiin ja niihin keskikerrosten järjestöihin, jotka fasistit koettivat saada valvontansa alaisiksi. Kongressi hylkäsi pitkän aikaa vallalla olleen ja täysin kestävämmäksi osoittautuneen kannanoton, jonka mukaan vallankumouksen kaikissa vaiheissa pääisku oli kohdistettava väliasemassa oleviin poliittisiin voimiin. Kommunistit ilmaisivat selvästi näkökantanaan, että taistelussa fasismia vastaan demokratian puolesta väliasemassa olevat voimat ja väestökerrokset saattavat esittää hyvin myönteistä osaa.

Kongressi korosti, että vastakkaisten poliittisten leirien muotoutuminen riippui huomattavassa määrin siitä, pystyivätkö kommunistiset puolueet ja työväenluokka saamaan väestön keskikerrokset fasisminvastaisen lipun alle vai pystyisikö fasismi myrkyttämään niiden tajunnan ja käyttämään niitä taantumuksellisten tarkoituksperiensä saavuttamiseen. Erittäin tärkeäksi todettiin taistelu fasismiin yrityksiä vastaan luoda itselleen sosiaalisen ja kansallismielisen kiihotuksen avulla laaja joukkoperusta väestön keskikerroksissa. Kongressi kiinnitti hyvin vakavaa huomiota taisteluun keskikerrokseen kohdistunutta fasistista vaikutusta vastaan samoin kuin fasistista kiihotusta ja fasistien ideologiaa vastaan.

¹ Г. Димитров. Избранные произведения, т. 1, стр. 468.

Paljastaessaan fasistisen kiihotuksen valheellisuuden ja kyynisyyden Dimitrov puhui siitä, ettei fasismi käyttänyt hyväkseen ainoastaan joukkojen alhaisia yksityisomistuksellisia ja kansalliskiihkoisia ennakkoluuloja. Fasismi yritti usein käyttää hyväkseen työtätekevien radikaaleja vaatimuksia ja vihaa, jota he tunsivat petomaista suurpääomaa kohtaan. Kongressin osanottajat tähdensivät, että tarvittiin kommunististen puolueiden valtavia ponnistuksia, jotta olisi saatu paljastetuksi joukkojen silmissä fasistinen kiihotustoiminta sekä saatu fasismiin pettämät miljoonat pikkuporvarit tajuamaan, että fasismin edut olivat kansan etujen vastaisia.

Kongressi osoitti, kuinka vaarallista oli fasistisen, ts. šovinistisen, rotuerottelun ja ihmisvihan ideologian joukkotartunta. Fasistinen ideologia taitavine demagogisine suojuksineen oli äärimmäisen imperialistisen taantumuksen myrkyllinen ase, jonka vastustamiseksi tarvittiin herkeämätöntä, hyvin perusteltua ja kansalliset erikoisuudet huomioon ottavaa ideologista taistelua.

Yhtenäisen työväen- ja kansanrintaman politiikan seikkaperäisen kehittelyn tärkeimpänä edellytyksenä VII kongressissa oli fasismin kaikinpuolinen ja syvälinen erittely. Kominternin VII kongressin johtoi aiheena oli työväenliikkeen yhtenäisyys ja kaikkien demokraattisten voimien kokoaminen sen ympärille fasismin ja sodan menestyksellistä vastustamista varten.

Yhtenäisen työväenrintaman politiikan kehittäminen

Kongressi piti ensisijaisena yhtenäisen työväenrintaman perustamistehtävää. Antifasistiproletaarien yhdistämisen välttämättömyys oli koko aikaisemman fasisminvastaisen taistelun tärkeimpiä opetuksia.

»Fasismi saattoi päästä valtaan *ennen kaikkea* siksi, että sosiaalidemokraattijohtajien toteuttaman luokkayhteistyöpolitiikan vuoksi työväenluokka osoittautui porvariston rynnistyksen hetkellä *hajanaiseksi sekä poliittisesti ja järjestöllisesti aseista riisutuksi*. Kommunistiset puolueet taas eivät olleet tarpeeksi voimakkaita saadakseen ilman sosiaalidemokraattien kannatusta jopa heidän vastustuksestaan huolimatta joukot ryhtymään päättävään taisteluun fasismia vastaan», puhui Dimitrov.¹ Kongressi korosti oikeistososiaalidemokratian olleen historiallisesti syypää siihen, että sosiaalidemokraattisia puolueita seurannut työväenluokan enemmistö oli toimettomana silloin, kun fasistiroistot pyrkivät valtaan.

¹ Г. Димитров. Избранные произведения, т. 1, стр. 384.

Kongressi arvosteli kärkevästi myös kommunististen puolueiden virheitä; fasismin leppymättöminä vihollisina ne eivät läheskään aina toimineet kaikkien antifasistiproletaarien yhdistämiseksi.

Kommunistit pitivät työläisten pyrkimystä yhteistoimiin ei ainoastaan fasistijoukkioiden hyökkäyksen synnyttämänä puolustusreaktiona, vaan myös tulevaan vastahyökkäykseen tähtäävän työläisten taisteluliiton ituna. Dimitrov sanoi alustuksessaan: *»Proletariaatin kansallinen ja kansainvälinen yhteistoiminta on se mahdettava ase, jonka turvin työväenluokka pystyy paitsi puolustautumaan menestyksellisesti myös hyökkäämään menestyksellisesti luokkavihollistaan, fasismia vastaan.»*¹

Esittäessään arvion Ranskan, Espanjan ja eräiden muiden kommunististen puolueiden taistelusta yhtenäisen työväenrintaman puolesta Kominternin VII kongressi totesi selvästi, että kyseinen rintama voitaisiin menestyksellisimmin perustaa pohjautumalla antifasistisiin, yleisdemokraattisiin tunnuksiin. Erilaisiin poliittisiin järjestöihin kuuluneet työläiset eivät vielä voineet yhtyä kukistaakseen kapitalismin, mutta he saattoivat esiintyä yhdessä fasismia vastaan ja lähimpien vaatimustensa toteuttamisen puolesta. Kongressin päätöksissä korostettiin, että yhtenäisen työväenrintaman lähtökohtana ja pääsisältönä kaikissa kapitalistisissa maissa on pidettävä työväenluokan välittömien taloudellisten ja poliittisten etujen puolustamista sekä sen itsensä puolustamista fasismia vastaan.² Kongressi osoitti samalla, että suotuisten olojen vallitessa yhtenäistä työväenrintamaa voitaisiin käyttää sosialistisen kumouksen valmisteluun. Työläisten yhteistoimintapolitiikan sisältö oli näin ollen muuttumassa. Kun ennen tämä politiikka tavoitteli pääasiassa työväenluokan enemmistön kannatusta välittömän sosialistisen vallankumouksen valmistelemiseksi, niin vastaisuudessa sen sisältönä oli pidettävä ennen muuta fasisminvastaista taistelua, jota käydessään joukot saattoivatkin ryhtyä aktiivisiin toimiin ja lähestyä luokkataistelun seuraavaa vaihetta, sosialistista vallankumousta. Näin uusissa oloissa Leninin oppia yhtenäisen työväenrintaman politiikasta kehitettiin edelleen.

Yhtenäisen työväenrintaman perustaminen kansainvälisessä mitassa samoin kuin erillisissäkin maissa riippui ennen kaikkea kommunististen ja sosiaalidemokraattisten puolueiden keskinäisistä suhteista. Sosiaalidemokraattien porvariston kanssa harjoittama luokkayhteistyöpolitiikka, joka oli aiheuttanut ja syventänyt työ-

¹ Г. Димитров. Избранные произведения, т. 1, стр. 394.

² Резолюция VII Всемирного конгресса Коммунистического Интернационала. М., 1935, стр. 15—16.

väenluokan hajaannusta, oli monissa maissa pääsyynä työtätekevien kärsimään tappioon. Fasismien laajentaessa hyökkäystään sosiaalidemokratian asenteet monissa maissa alkoivat tuntuvasti muuttua ja sosiaalidemokraattisten joukkojen keskuudessa alkoivat voimistua fasisminvastaiset mielialat.

Työväen ja myös sosiaalidemokraattisten järjestöjen hajottaminen sekä monia muita uhanut fasisminen hyökkäys tekivät sosiaalidemokratialle yhä vaikeammaksi ja joskus jopa mahdottomaksikin tukea porvaristoa entiseen tapaan. Sosiaalidemokratiassa voimistuivat vasemmistoryhmät, jotka alkoivat siirtyä vallankumouksellisen luokkataistelun aseisiin. Komintern luopui näkökannasta, jonka mukaan sosiaalidemokraatteja oli pidetty yhtenäisenä taantumuksellisenä joukkona, ja osoitti mahdollisiksi yhteistoimet sosiaalidemokratian kanssa sekä kiinteän yhteyden aikaansaamisen sen vasemmistoryhmien ja -virtausten kanssa. Kongressi kehotti kommunisteja kamppailemaan tarmokkaasti kaikilla tasoilla yhtenäisen fasisminvastaisen rintaman aikaansaamiseksi yhdessä sosiaalidemokraattien kanssa. Tuota kamppailua oli käytävä kaupunkien tuotantolaitoksissa, kansallisissa puitteissa sekä Internationaalien tasolla.

Kongressi muistutti samalla, että toteuttaessaan yhtenäisen työväenrintaman politiikkaa kommunistien oli aina pidettävä mielessä itsenäinen luokka-asenne ja pidettävä välttämättömänä taistelua porvariston kanssa suoritettavan luokkayhteistyön ideologiaa ja käytäntöä vastaan. Päätöslauselmassa sanottiin: »Yhteistoimet sosiaalidemokraattisten puolueiden ja järjestöjen kanssa eivät sulje pois, vaan päinvastoin pakottavat entistä ankarammin ja perusteellisemmin arvostelemaan reformismia ja sosiaalidemokratismia porvariston kanssa suoritettavan luokkayhteistyön ideologiana ja käytäntönä sekä selittämään kärsivällisesti sosiaalidemokraattisille työläisille kommunismin periaatteita ja ohjelmia.»¹

Kysymystä kamppailusta ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyden puolesta käsiteltiin kongressissa uudella tavalla, sillä tuo yhtenäisyys oli mitä tärkein rengas yhtenäisen työväenrintaman perustamisessa ja lujittamisessa. Kongressin osanottajat tuomitsivat reformististen ammattiyhdistysten oikeistojohtajien hajotuspolitiikan, joka rakensi aitaan kommunististen ja reformististen työläisten välille ja heikensi molempia luokkavihollisen edessä. Edustajat arvostelivat samalla kommunististen puolueiden ammattiyhdistyspolitiikassaan tekemiä virheitä, kuten reformististen ammattiyhdistysten pitämistä porvarillisen valtion eliminä, pyrkimystä perus-

¹ Резолюция VII Всемирного конгресса, стр. 17—18.

taa itsenäisiä kommunistisia ammattiyhdistyksiä sekä kommunistien ja vallankumouksellisten ammattiyhdistysten heikkoa osallistumista reformistien johdolla käytyyn lakkotaisteluun.

Kongressissa esiintyneet monien kommunististen puolueiden edustajat erittelivät seikkaperäisesti niitä ensimmäisiä askelia kohti ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyttä, joita oli jo otettu eräissä maissa. Ranskan kommunistien kokemuksen ohella kongressissa sai niin ikään osakseen suurta huomiota Suomen Kommunistisen Puolueen ammattiyhdistyspolitiikka. Suomalainen edustaja Mäkinen kertoi, että jo 1933 puolue oli tehnyt päätöksen kaikkien kommunistien ja vallankumouksellisten työläisten liittymisestä fasis-tisen hallituksen vaihdoksen aikana sosiaalidemokraattien perustamiin uusiin ammattiyhdistyksiin. Tämän ansiosta voimistui ammattiyhdistysliikkeen vasemmistosiipi.¹

Nojautuen Ranskan, Suomen ja muiden maiden kamppailussa ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyden puolesta saamaan myönteiseen kokemukseen VII kongressi päätti tällaisen yhtenäisyyden ehdoista. Kommunistit asettivat vain kaksi ehtoa: luokkataistelun käyminen ja ammattiyhdistysliikkeen sisäisen demokratian noudattaminen. Kommunistiset puolueet hyväksyivät sen, että ammattiyhdistykset olisivat olleet riippumattomia poliittisista puolueista. Tämän tunnuksen hyväksyminen ei lainkaan merkinnyt, että kommunistit olisivat myöntyneet ammattiyhdistysten puolueettomuusasenteeseen luokkataistelussa. Kommunistit kannattivat kuten ennenkin ammattijärjestöjen tehokasta luokka-aseenoitumista, vastustivat niiden vähäistäkin riippuvuutta porvaristosta, mutta tunnustivat yhtenäisten ammattiliittojen järjestöllisen itsenäisyyden. »Olemme jopa valmiit luopumaan perustamasta kommunistisia ryhmiä ammattijärjestöjen sisälle, mikäli se on eduksi ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyydelle. Olemme valmiit sopimaan siitä, että yhteenliittyvät ammattijärjestöt olisivat riippumattomia kaikista poliittisista puolueista. Vastustamme kuitenkin päättävästi ammattiliittojen vähäisintäkin riippuvuutta porvaristosta emmekä luovu periaatteellisesta näkökannastamme, jonka mukaan pidämme mahdollomana ammattiyhdistysten puolueetonta asennetta proletariaatin ja porvariston välisessä luokkataistelussa», Dimitrov puhui.²

Kongressi kehotti vallankumouksellisia ammattiliittoja siellä, missä ne eivät olleet muuttuneet joukkojärjestöiksi, liittymään reformistisiin ammattijärjestöihin. Vallankumouksellisten jouk-

¹ Ks. Коммунистические партии Прибалтики в борьбе за единый фронт против фашизма и войны. М., 1935, стр. 19.

² Г. Димитров. Избранные произведения, т. 1, стр. 483.

koammattijärjestöjen oli puolestaan pyrittävä kärsivällisesti ja hellittämättömästi liittoutumaan reformististen joukkojärjestöjen kanssa tasavertaisin oikeuksin. Kongressi kannatti myös molempien ammattiyhdistysinternationaalien yhtymistä. Olemme valmiit, puhui VII kongressissa Punaisen Internationaalien johtaja Lozovski, istumaan saman pöydän ääreen ja »käsittelemään kaikkia kansainvälisen ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyttä koskevia poliittisia kysymyksiä ja järjestöseikkoja».¹

Siitä kuinka tärkeänä Komintern piti ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyttä, on kuvaavana esimerkkinä myös se, että melkein heti VII kongressin päätyttyä Kominternin TpK kutsui koolle kansainvälisen ammattiyhdistysneuvottelukokouksen, jonka oli pohdittava sitä, miten kommunistiset puolueet aikoiivat kamppailla ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyden puolesta.²

Kuten kongressissa todettiin, päästäkseen yhteistoimiin sosiaalidemokraattien ja reformististen ammattiyhdistysten kanssa kommunististen puolueiden oli kaikkialla esitettävä vaatimuksia, jotka olisivat todella yhdistäneet työläisiä *heidän poliittisista katsomuksistaan huolimatta*. Yhtenäisen työväenrintaman perustamisen ehdoksi ei voitu asettaa sitä, mikä saattoi syntyä vasta sen tuloksena. Menestyksellisiä toimia haittaavaksi katsottiin sellainen käytäntö, jolloin epäreaaleja vaatimuksia esitetään ainoastaan kapitalismin riistolouonteen osoittamiseksi tai reformististen johtajien paljastamiseksi. Kongressissa monet esiintyjät puhuivat siitä, miten tärkeää yhteisrintaman perustamisen kannalta oli järjestää menestyksellinen taistelu jokapäiväisten tarpeiden ja osavaatimusten tyydyttämiseksi, miten tärkeä oli kommunistin taito käsitellä jokainen kutakin työläisryhmää askarruttanut kysymys. Vasta saatuaan joukot mukaan taisteluun näiden vaatimusten toteuttamiseksi kommunistiset puolueet saattoivat tavoitella uusia, kauaskantoisempia päämääriä.

Työväen yhteisrintaman tuli yhdistää paitsi kommunistit ja sosiaalidemokraatit myös saada puolelleen anarkistismieliset ja katoliset sekä fasistisiin ammattijärjestöihin kuuluneet työläiset. Sekä alustuksissa että puheenvuoroissa korostettiin, että taistelussa fasistista diktatuuria vastaan pelkkä kommunistien sankaruus oli riittämätön. Tarvittiin jokapäiväistä kärsivällistä työntekoa fasististen ammattijärjestöjen sekä muiden työläisjoukkojärjestöjen

¹ С. Лоозовский. За единство мирового профдвижения. М., 1935, стр. 29.

² ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1061 (а). Neuvottelussa alustuksen piti Lozovski. Puheenvuoroja käyttivät mm. Puolan, Tšekkoslovakian, Saksan, Japanin, Itävallan, Kiinan, Suomen, Brasilian, Espanjan, Bulgarian ja Chilen kommunististen puolueiden edustajat.

keskuudessa. Tehtävänä oli päästä yhteisymmärrykseen näihin järjestöihin kuuluneiden työläisten kanssa puoltamalla heidän elintärkeitä vaatimuksiaan. Kongressi kehotti kommunisteja empimättä ja alistuneisuuden tunnetta kärsimättä menemään fasistisiin joukkorjestöihin ja tekemään niissä työtä fasismien murskaamiseksi.

Kongressissa hyväksyttiin ajatus, että työläisten yhteistoiminnan oli myös valauduttava tiettyihin järjestöllisiin muotoihin, jotka olisivat lujittaneet tuota työläisten yhteistä taistelua. Kongressi osoitti, että oli pyrittävä perustamaan tuotantolaitoksiin, työttömien keskuuteen, työläiskortteleihin, kaupunkien pieneläjäväestön keskuuteen ja maaseudulle puolueen ulkopuolisia yhteisrintaman luokkaelimiä. Tällaiset yhteisrintamaelimet korvaamatta tuohon rintamaan liittyneitä järjestöjä olisivat pystyneet yhdistämään suuren joukon järjestymätöntä työväestöä.¹

Kehitellessään työväenrintaman politiikkaa VII kongressi käsiteli niitä mahdollisia näköaloja, joita avautui taistelussa poliittisen yhtenäisyyden puolesta ja työväenluokan yhtenäisten poliittisten joukkopuolueiden perustamiseksi kussakin maassa.

Kysymystä pohdittaessa otettiin huomioon, että kommunistiset puolueet olivat valtaosaltaan jo käyneet läpi luokkataistelun monipuolisen koulun, ja että ne olivat saavuttaneet riviensä yhtenäisyyden marxilais-leniniläisellä pohjalla ja karistaneet harteiltaan trotskilaisuuden, oikeisto- ja »vasemmisto»-opportunistien taakan. Puolueiden sisällä oli muotoutunut riittävän vahva työntekijäkunta sekä vankka marxilais-leniniläinen johtava ydin. Yhdistyminen vasemmistolaisuuteen kallistuneiden sosiaalidemokraattisten puolueiden kanssa ei saattanut sulattaa kommunisteja heitä voimakkaampaan ja kokeneempaan reformistiseen puoluekoneistoon. Kongressi otti niin ikään huomioon, että sosiaalidemokraattinen vasemmistosiipi oli alkanut lähettää kommunistien aatteellisia kannanottoja.

Työväenluokan yhtenäisen puolueen perustamiseksi tarvittiin muutakin kuin kommunistien ja sosiaalidemokraattien sopimusta yhteisestä taistelusta fasismia, pääoman hyökkäystä ja sodanuhkaa vastaan. Poliittinen yhtenäisyys oli saavutettavissa ainoastaan marxilais-leniniläisellä perustalla. Kongressin päätöksissä osoitettiin, että tällaisen yhtenäisyyden ehtoja olivat: sosiaalidemokraattien ja porvariston välisen liittoutuman purkaminen ja sosiaalidemokraattien täydellinen riippumattomuus porvaristosta, poliittista yhtenäisyyttä edeltävä yhteistoiminta, porvariston herruuden vallankumouksellisen kukistamisen ja proletariaatin diktatuurin

¹ Ks. Резолюции VII Всемирного конгресса, стр. 18.

pystyttämisen tunnustaminen välttämättömäksi, luopuminen oman porvariston tukemisesta imperialistisessa sodassa sekä puolueen rakentaminen demokraattisen sentralismin pohjalle.¹ Tulevien yhtenäisten työväenpuolueiden luonne oli hahmottumassa näissä ehdoissa.

Kongressi piti hyvin merkityksellisenä taistelua työätekevän nuorison fasisminvastaisen yhtenäisyyden puolesta. Edustajat painottivat puheenvuoroissaan sitä, että kasvavan sukupolven keskuudessa oli tehtävä toimeliaasti työtä, varsinkin niissä maissa, joissa fasismi värväsi joukkoihinsa paljon nuoria. Kongressin päätöslauselmassa sanottiin: »On perustettava luokkataistelun pohjalle kommunististen ja sosialististen nuorisoliittojen fasisminvastainen yhtymä.»²

Kansanrintamapolitiikan perusongelmien kehittäjä VII kongressissa

Kongressi käsiteli proletaarisen yhtenäisyyden politiikkaa kiinteässä yhteydessä kaikkien fasisminvastaisten voimien yhdistämistehtävään. Jopa yhtenäisen työväenluokan ponnistukset olivat riittämättömät fasismin voittamiseksi. Liittoutumispolitiikka oli ulotettava myös niihin yhteiskuntaryhmiin, jotka pitivät mielekkäänä perinteellisten demokraattisten vapauksien puolustamista ja fasistisen orjuutuksen estämistä, vaikka eivät kannattaneetkaan proletariaatin diktatuuria. Tämä uusi suuntaus ilmeni kansanrintamapolitiikan kehittämissä, johon kongressi kiinnitti suurta huomiota. Kansanrintamapolitiikan perustana oli sen seikan syvällinen tajuaminen, että taistelu demokratian ja sosialismin puolesta ovat yhteydessä toisiinsa. Kongressi painotti, että kommunistit olivat demokratian kannattajia; heistä ei ollut yhdentekevää se, missä oloissa proletariaatti joutui taistelemaan: monopolien avoimen terroristisen diktatuurin vai porvarillisen demokratian oloissa, jolloin proletariaatilla oli suuremmat mahdollisuudet järjestäytymiseen ja etenevään liikkeeseen. Porvarillisen demokratian oloista Lenin kirjoitti: »Laajempi, vapaampi ja avoimempi luokkataistelun ja luokkasorron *muoto* antaa proletariaatille valtavan suuren helpotuksen taistelussa luokkien hävittämiseksi yleensä.»³ Proletariaatille ei ole yhdentekevää, missä muodossa porvariston herruus

¹ Кс. Резолюция VII Всемирного конгресса, стр. 30—31.

² Резолюция VII Всемирного конгресса, стр. 27.

³ V. I. Lenin. Teokset. 25. osa, s. 459 (Valitut teokset neljässä osassa, 3. osa, s. 202).

toteutuu. Kommunistit eivät silti puolustaneet porvarillista demokratiaa yksinomaan siksi, että se oli fasismiin verrattuna »pienempi paha». Porvarillisen demokratian eri aineksilla on myös erilainen arvo. Tärkeimpinä niistä kommunistit pitivät kansanjoukkojen monivuotisessa sitkeässä taistelussa saavuttamia vapauksia. Kongressi katsoi näiden vapauksien suojelemisen ja laajentamisen siksi keinoksi, jonka oli horjuttettava porvariston taantumuksellisimpien voimien asemia ja avattava uusia näköaloja työväenluokan ja kaikkien työtätekevien taistelulle.

Kansanrintamapolitiikan hedelmällisimpiä aatteita oli ajatus, että kamppailussa yleisdemokraattisten vaatimusten puolesta käy mahdolliseksi laajojen työtätekevien joukkojen yhdistäminen ja fasismin murskaaminen, pääoman vallan rajoittaminen sekä suotuisten olosuhteiden aikaansaaminen taistelulle sosialismin puolesta.

Leninin oppi demokratian puolesta ja sosialismin puolesta käytävän taistelun keskinäisestä yhteydestä oli mainitun ajatuksen perustana. Lenin kirjoitti: »Perinjuurin virheellistä olisi luulla, että demokratian puolesta käyty taistelu käännyttäisi proletariaatin pois sosialistisesta vallankumouksesta tai saattaisi varjoon, hämärän peittoon jne. tämän vallankumouksen. Päinvastoin, niin kuin sosialismi ei voi voittaa, ellei se saata voimaan täydellistä demokratiaa, niin ei myöskään proletariaatti voi valmistautua voittamaan porvaristoa, ellei se käy kaikkinaista, johdonmukaista ja vallankumouksellista taistelua demokratian puolesta.»¹ Lenin tähdensi monesti, että taistelu demokratian puolesta valmentaa työtätekeviä porvaristosta saavutettavaan voittoon, sillä tuossa taistelussa työväenluokka ja sen liittolaiset tiivistävät rivejään, se on heille hyvänä kouluna: he alkavat tajuta sosialististen päämäärien puolesta käytävän taistelun tarpeellisuuden; taistelu demokratiasta saattaa olla sinä alkusysäyksenä, lähtökohtana, josta taistelu sosialismin puolesta kehkeytyy, sillä »taistelu tärkeimmästä voi myös syttyä alettuaan yksityiskysymyksestä»²; taistelussa demokratian puolesta proletariaatti omaksuu joukkojen (myös ei-proletaaristen joukkojen) johtamistaidon, siinä se valmistautuu poliittisen herruutensa toteuttamiseen ja sosialististen päämääriensä saavuttamiseen.

Pohjautuen Leninin oppiin demokratian ja sosialismin puolesta käytävän taistelun yhdistämisestä sekä proletariaatin liittolaisista kongressi teki tärkeän teoreettisen johtopäätöksen, että fasisminvastaisessa yleisdemokraattisessa taistelussa kunkin maan

¹ V. I. Lenin. Teokset, 22. osa, s. 136.

² V. I. Lenin. Teokset, 35. osa, s. 231.

väestönenemmistö: proletariaatti, talonpojisto, kaupunkien pikkuporvaristo, käsityöläiset ja työtätekevä sivistyneistö — voi pyrkiä ja sen on pyrittävä yhteistomintaan. Kongressissa esitettiin olettamus, että erinäisissä tapauksissa kansanrintamaan kenties saattaisivat ottaa osaa myös fasismia vastustavat porvaristoainekset.

Pyrkiessään fasisminvastaisten voimien yhdistämiseen kunkin maan kommunistisen puolueen oli esitettävä sellainen kansanrintamaohjelma, jossa olisivat heijastuneet mitä laajimpien väestöjoukkojen poliittiset pyrkimykset ja ennen muuta vaatimus fasismin vastustamisesta sekä vaatimukset työtätekevien demokraattisten vapauksien ja oikeuksien sekä rauhan turvaamisesta; siihen olisivat niin ikään sisältyneet talonpojiston, kaupunkiväestön keskikerrosten, sivistyneistön ja kaikkien demokraattisten voimien taloudelliset vaatimukset. Kongressissa korostettiin, että työväenluokka pystyisi saamaan mukaan kansanrintamaan demokraattiset väestökerrokset ainoastaan taistelemalla väsymättä noiden kerrosten vaatimusten ja kaikkien proletariaatin etujen mukaisten vaatimusten täyttämiseksi. Thorez, Gottwald, Kolarov, Rochet ja Lenski painottivat puheenvuoroissaan sitä, että erittäin tärkeä kommunistisille puolueille oli taistelun järjestäminen työtätekevien talonpoikaisjoukkojen lähimpien ja polttavimpien taloudellisten ja poliittisten vaatimusten puolesta, oikean tien löytäminen kaupunkiväestön keskikerrokseen, jotka oli saatava tajuamaan, että kansanrintaman tarkoituksena oli estää näiden kerrosten köyhtyminen ja luisuminen proletariaatin tai jopa ryysyköyhälistön asteelle.

Kertoessaan Ranskan Kommunistisen Puolueen kokemuksesta kansanrintaman perustamisessa Thorez sanoi: »Fasisminvastaisen yhtenäisen kansanrintaman menestyksellisen aikaansaamisen lähtökohtana puolueemme piti huomion keskittämistä työtätekevien joukkojen välittömiin vaatimuksiin ja niiden jokapäiväisten etujen puolustamiseen.»¹ Menestyksen toisena tekijänä Thorez mainitsi sen, että puolue oli johdonmukaisesti puolustanut kansan demokraattisia vapauksia ja yleiskansallisia etuja. Kommunistit olivat muistuttaneet taas kerran isänmaanrakkaudesta sekä pyrkimyksestään puolustaa kansan kaikkia vallankumouksellisia ja demokraattisia perinteitä. Tällainen politiikka oli saanut joukot vakuuttuneiksi, että kommunistit olivat maansa vapauden ja riippumattomuuden todellisia ja johdonmukaisia puolustajia ja ystäviä.

Kongressi ilmaisi aivan selvästi kantanaan sen, että kommunistit eivät voineet suhtautua välinpitämättömästi omien kansojensa yleiskansallisiin etuihin ja että herkeämättä kansainvälisiä asentei-

¹ M. Торез. Единный и народный фронт во Франции. М., 1935, стр. 25.

taan puoltavien kommunististen puolueiden oli muututtava myös todella kansallisiksi poliittisiksi voimiksi. Kongressin päätöksissä sanottiin, että työväenluokka oli »ainoa todellinen taistelija kansallisen vapauden ja riippumattomuuden puolesta». »...Ollessaan porvarillisen nationalismin kaikkien muunnosten leppymättömiä ja periaatteellisia vastustajia kommunistit eivät silti ole kansallisen nihilismin kannattajia, he eivät hyväksy ylenkatseellista suhtautumista kansojensa kohtaloihin.»¹

Kansan laajojen keskikerroksiin kuuluneiden joukkojen saamiseksi mukaan kansanrintamaan kommunistisia puolueita kehoitettiin toimimaan kaikissa järjestöissä ja puolueissa, joihin oli liittynyt noita väestökerroksia, huolimatta siitä että näiden järjestöjen johto oli porvariston tai kapitalistimielisten anesten käsissä. »Vasemmisto»-opportunistien väitteet, että kansanrintama johtaisi kommunistiset puolueet periaatteettomaan liittoutumiseen pikkuporvarillisten järjestöjen kanssa, eivät saaneet kongressissa kannatusta. Arvostellessaan moisia katsomuksia Puolan Kommunistisen Puolueen edustaja Julian Lenski sanoi, ettei kansanrintama ollut reformistinen hanke, vaan elävän elämän sanelema vaatimus, että »kansanrintaman tarkoituksena on saada aikaan miljoonaisten joukkojen taistelu, joka murtaisi fasistiset esteet ja suistaisi vallasta kansaa sortavan fasistisen koplakunnan».²

Kansanrintama oli se yhdistymismuoto, jonka puitteissa työväenluokka saattoi taistelussa yleisdemokraattisten, fasisminvastaisen tarkoituksien puolesta esittää johtavaa osaa ja yhä kasvavassa määrin käyttäytyä poliittisten tapahtumien kehitykseen ratkaisevasti vaikuttavana voimana. Proletariaatin tällainen osuus turvasi sen, että ratkaistuaan yleisdemokraattiset tehtävät joukot ovat taistelun uuden, sosialistisen vaiheen tuntumassa.

Painostamalla taantumusta kansanrintamaan yhtyneet laajat joukot saattoivat saada aikaan vallassa olleiden taantumuksellisten hallitusten kukistumisen. Siinä tapauksessa päiväjärjestykseen olisi tullut yhtenäisen työväen- tai fasisminvastaisen kansanrintamahallituksen muodostaminen. Esittäessään kansanrintamahallituksen tunnuksen VII kongressi tukeutui Leninin avulla tehtyihin Kominternin III ja IV kongressin johtopäätöksiin ja mm. »työläis- ja talonpoikaishallituksen» tunnukseen. Tuolloin, sanoi Dimitrov VII kongressissa, »puhe oli itse asiassa miltei samasta kysymyksestä kuin tänäänkin».³

¹ Резолюция VII Всемирного конгресса, стр. 24, 25.

² Коммунистическая партия Польши — за антифашистский народный фронт. М., 1935, стр. 40—41.

³ Г. Димитров. Избранные произведения, т. 1, стр. 432.

Kongressi määritteli kansanrintamahallituksen mahdollisen muodostamisen ehdot: porvarillinen valtiokoneisto on pahasti epä-kunnossa eikä voi estää tällaisen hallituksen muodostamista; työ-tätekevien joukkojen liike on nousuvaiheessa, mutta ne eivät ole vielä kypsiä sosialistiseen vallankumoukseen; kansanrintamaan osallistuvat puolueet vaativat jyrkkiä toimenpiteitä fasisteja vastaan ja ovat valmiit toteuttamaan niitä yhdessä kommunistien kanssa.

Kansanrintamahallitusten oli kaikissa tapauksissa suoritettava päättäviä fasismin- ja taantumuksenvastaisia toimenpiteitä ja lujitettava työväenluokan ja kaikkien työtätekevien asemia. Kansanrintamahallitusten oli eräissä tapauksissa pyrittävä antamaan vastaisku fasismin ja taantumukselle kajoamatta porvarillisen valtakomennon perustuksiin; toisissa tapauksissa taas, esim. niissä maissa, joissa oli kehkeytymässä porvarillis-demokraattinen val-lankumous, noista hallituksista saattoi tulla työväenluokan ja talonpojiston demokraattisen diktatuurin hallituksia. Imperia-listisissa maissa, joissa monopolien riisto oli jälleen synnyttänyt taistelun demokraattisten vaatimusten puolesta, kansanrintamahal-lituksesta saattoi tulla omalaatuinen proletariseen valtaan johtava siirtymämuoto. »Lenin kehotti meitä 15 vuotta sitten keskittämään koko huomiomme 'niiden muotojen etsintään, jotka johtaisivat proletaariseen vallankumoukseen tai sen *tuntumaan*'. Kenties *kansanrintamahallitus* osoittautuu monissa maissa *yhdeksi* tärkeimmistä siirtymämuodoista»¹ ja raivaa tien proletariaatin diktatuurille.

Kongressi velvoitti kommunistit tukemaan kaikin tavoin kansanrintamahallituksia ja tietyissä oloissa hyväksyi ja piti toivottavana kommunistien osallistumista tuollaiseen taantumusta ja fasis-mia vastustavaan hallitukseen. Kommunistit ilmoittivat olevansa valmiita jakamaan kansanrintamahallituksessa ja parlamentissa vastuun fasisminvastaisista toimista ja syvällisistä demokraattisista uudistuksista.

Lenin selitti aikanaan kirjasessaan »'Vasemmistolaisuus' las-tentautina kommunismissa», että koska joukoissa oli vielä uskoa porvarilliseen parlamentiin, kommunistien oli käytettävä sen puhujankoroketta joukkojen kasvattamiseen ja taantumuksellisen porvarillisen politiikan paljastamiseen. Kommunistisen ja työväen-liikkeen voimistumisen ansiosta 1930-luvulla monissa kapitalisti-sissa maissa parlamentaarisisilla taistelumuodoilla saattoi olla entis-tä suurempi osuus fasismin ja taantumuksen vastustamisessa. Seitsemäs kongressi otti huomioon nämä mahdollisuudet, korosti, että kommunististen ja muiden fasisminvastaisten puolueiden

¹ Г. Димитров. Избранные произведения, т. 1, стр. 435.

menestyksen parlamentaarisessa taistelussa voi turvata vain joukkojen laaja ulkoparlamentaarinen liike, ja kehitteli kommunististen puolueiden parlamentaarista politiikkaa yleisdemokraattisen taistelun olosuhteiden mukaisesti.

Kansanrintamapolitiikan kehittäminen ja varsinkin kansanrintamahallituksen ongelmien käsittely proletariaatin diktatuuriin johtavana mahdollisena siirtymämuotona merkitsi, että Leninin oppia sosialistisen vallankumouksen teistä, demokratian ja sosialismin puolesta käytävän taistelun yhdistämisestä sekä työväenluokan liittoutumisesta muiden väestökerrosten kanssa kehiteltiin jatkuvasti. Näitä kysymyksiä koskeneet tärkeimmät teoreettiset johtopäätökset syntyivät kommunististen puolueiden yhteisten ponnistelujen ja pohdiskelujen tuloksena.

Leninin oppia demokratian ja sosialismin puolesta käytävän taistelun keskinäisestä yhteydestä kehitellyt ajatussuunta otti huomioon, että vallankumousprosessi kapitalistisissa maissa ei voinut kehittyä viipymättä ja välittömästi sosialistisen vallankumouksen tietä, vaan sen oli tultava siihen fasisminvastaisen yleisdemokraattisen taistelun kautta.

Mainittu kehitystie ei silti merkinnyt, että luovuttaisiin sosialistisista tarkoitusperistä. Päinvastoin, yhtenäinen työväen- ja kansanrintama, joka veti taisteluun fasismia vastaan ja uuden demokratian voiton puolesta laajat kansanjoukot, valmisteli siten sosialistisen kumouksen edellytyksiä. Siinä olikin kansanrintamapolitiikan pääsisältö. Uusi suuntaus avasi näin ollen uusia näköaloja liikkeelle kohti sosialistista vallankumousta.

Kongressin päätöksissä sanottiin, että järjestynyt taistelu fasismia vastaan »nopeuttaa ja tulee nopeuttamaan sosialistisen maailmanvallankumouksen kehitystä».¹

Kysymys yhtenäisestä imperialisminvastaisesta rintamasta epäitsenäisissä ja siirtomaissa

Seitsemännen kongressin johtopäätökset kansallisesta vapautusliikkeestä olivat niin ikään suurimerkityksisiä. Tuolloin olivat Saksa, Italia ja Japani aloittaneet taistelun maailman uudelleenjakamiseksi. Japanin imperialistit laajensivat hyökkäystään Kiinassa ja uhkasivat maan yhtenäisyyttä ja jopa Kiinan kansan kansallista olemassaoloa. Fasistinen Italia valmisteli hyökkäystä

¹ Резолюция VII Всемирного конгресса, стр. 29.

Etiopiaa vastaan, Saksan ja Italian taloudellinen ja poliittinen tunkeutuminen Latalaisen Amerikan maihin oli voimistumassa. Valtavia siirtomaita omistaneet imperialistiset maat, kuten Englanti, Ranska, Hollanti ja Belgia pyrkivät varmistamaan herruutensa ja painostivat niitä yhä enemmän. Kaikki tämä paisutti sorrettujen kansojen suuttumusta ja sai yhä uudet miljoonat ryhtymään kansalliseen vapautustaisteluun. Imperialististen valtioiden välisten ristiriitojen kärjistytyn epäitsenäisissä ja siirtomaissa mahdollisti sen, että kansalliset vapautusliikkeet saattoivat jossain määrin käyttää hyväkseen noita ristiriitoja.

Kansallisen vapautusliikkeen kohtaloiden kannalta oli hyvin tärkeää määritellä epäitsenäisissä ja siirtomaissa alkaneiden tai kypsymissvaiheessa olleiden vallankumousten luonne.

Seitsemäs kongressi hylkäsi vasemmistolaiset kannanotot, joissa siirtomaavallankumoukset luonnehdittiin yksinomaan porvarillis-demokraattisiksi, kohdakkoin sosialistisiksi muuttuviksi vallankumouksiksi. Epäitsenäisten ja siirtomaiden kommunististen puolueiden edustajat korostivat kongressissa, että aikaisemmin hyväksytyt »työläis- ja talonpoikaisvallankumous» tai »neuvostohallitus» -tunnukset olivat suurimmassa osassa näitä maita ennenaikaisia. Ja niissä kuvastui yleiskansallisten imperialisminvastaisten tehtävien aliarviointi.

Kongressissa todettiin, että valtaosassa siirto- ja puolisiirtomaita todellisen kansanvallankumouksen ensimmäisenä vaiheena pitäisi väistämättä olla kansallisen vapautustaistelun, jonka kärki suuntautuisi imperialistisia sortajia vastaan. Tällöin luovuttiin käsityksestä, että siirtomaiden vapautuminen oli mahdollista vain proletaaristen vallankumousten pohjalta tai emämaissa tapahtuneiden sosialististen vallankumousten yhteydessä. Kongressissa oltiin sitä mieltä, että kansallista vapautumista ei voitu pitkittää aina siihen saakka, kunnes työläis- ja talonpoikaisvallan edellytykset olivat kypsyneet.

Taistelu »voimistuvaa imperialistista riistoa ja julmaa orjuutusta vastaan, imperialistien karkottamiseksi ja maan riippumattomuuden puolesta»¹ — näin määriteltiin kongressin päätöksissä siirto- ja puolisiirtomaiden kommunististen puolueiden päätehtävät.

Poliittisia tehtäviä määriteltäessä täytyi ehdottomasti ottaa huomioon niiden olojen tuntuva erilaisuus, joissa imperialisminvastainen taistelu tapahtui alus-, siirto- ja puolisiirtomaissa.

Koska monissa alusmaissa väestön valtaosan edut olivat imperialismille vastakkaisia, feodalisminvastainen yleisdemo-

¹ Резолюция VII Всемирного конгресса, стр. 28.

kraattinen vallankumous oli väistämättä myös imperialisminvastainen.

Imperialisminvastaisten vallankumousten menestyksellistä suoritamista varten kommunistien oli pyrittävä perustamaan sorrettuihin maihin yhtenäisiä imperialisminvastaisia rintamia. Siinä oli tärkein kongressin hyväksymä tunnus sorrettujen ja epäitsenäisten maiden kansojen suhteen. Tällainen rintama pystyi yhdistämään kaikki kansallisen vapautuksen voimat.

Imperialisminvastaisten yhteisrintaman tunnus merkitsi, että Leninin johdolla kehiteltyä Kominternin kansallisuus- ja siirtomaapolitiikkaa jatkettiin ja kypsyteltiin näin johdonmukaisesti. Kommunistit joilla oli sorretuissa maissa käydyn vapautustaistelun runsasta kokemusta, tajusivat imperialisminvastaisten rintaman tunnuksen kansakunnan kaikkien terveiden voimien yhdistämiseksi taistelussa imperialismia vastaan. Kongressi arvosteli terävästi katsomuksia, joiden mukaan siirtomaiden kansallinen porvaristo oli kauttaaltaan imperialistismielistä ja kommunistien oli ennen kaikkea suunnattava isku kansallisen porvariston järjestöihin. Moiset katsomukset estivät kommunisteja osallistumasta aktiivisesti kansallisen porvariston johtamiin imperialisminvastaisiin toimiin ja jopa pikkuporvarillisiin joukkoliikkeisiin. Kongressissa saattoi vielä eräissä puheenvuoroissa havaita vanhentuneiden kannottojen vaikutusta.

Kongressi kehotti siirtomaiden ja puolisiirtomaiden kommunistisia puolueita toteuttamaan rohkeasti yhteisrintaman puitteissa kaikkien imperialismia vastustamaan pystyvien voimien yhdistämispolitiikkaa ja ulottamaan sen myös kansalliseen porvaristoon, sillä sen ja imperialismien välinen ristiriitaisuus oli paitsi säilynyt myös monissa maissa huomattavasti kasvanut. Samalla todettiin, että maissa joissa oli jo muodostunut suhteellisen voimakas kansallinen porvaristo, oli tarkoin punnittava, kuinka voimakkaana ilmeni sen pyrkimys liittoutua imperialismien ja tilanomistajaharvavallan kanssa, ja kuinka pitkälle imperialistisen sorron voimistuminen sysäsi sitä imperialisminvastaisiin asemiin.

Imperialisminvastaisten rintaman rakentamiselle oli varsin suuri merkitys proletariaatin ja talonpojiston liitolla, sillä orjuutetuissa maissa talonpojat muodostivat väestön enemmistön. Sorrettujen maiden kommunististen puolueiden edustajat olivat sitä mieltä, että imperialismien tuhoaminen oli mahdotonta ilman lujaa liittoa talonpojiston kanssa. Tuollaisen liiton perustaminen taas olisi ollut huomattava edistysaskel vapautustaistelun kehityksessä. Imperialisminvastaiseen rintamaan oli myös saatava mukaan laajat kaupunkiväestön keskikerrokset, joista arabialainen edustaja sanoi,

että ne »muodostavat mittasuhteiltaan laajan imperialisminvastaisen voiman».¹

Käsitellessään seikkaperäisesti Kiinan kansallisen vapautustais-telun kehityksen ongelmia VII kongressi osoitti, että kommunistien oli päästävä sopimukseen kaikkien niiden kanssa, jotka halusivat vilpittömästi taistella ulkomaisia anastajia vastaan. Päätöslausel-massa sanottiin: »Kiinan Kommunistisen Puolueen on ponnistelta-va kaikin voimin laajentaakseen kansallisen vapautustaistelun rin-tamaa ja saadakseen siihen mukaan kaikki kansalliset voimat, jotka ovat valmiit tyrehtyttämään Japanin ja muiden imperialistien ros-vomaisen retken.»²

Arabi-Idän maille VII kongressi ehdotti seuraavat tavoitteet: yleisarabialaisen imperialisminvastaisen yhteisrintaman perusta-minen sekä kaikki arabivaltiot käsittävän kansallisten vapautusvoimien kiinteän liiton perustaminen. »Kaikkien arabimaiden imperialisminvastainen taistelu on yhdistettävä. Se on tärkein ehto, sen täyttämättä jättäminen tekee lopullisen voiton imperialismista mahdottomaksi», totesi Syyrian Kommunistisen Puolueen edus-taja.³

Kongressi painotti sitä, että kunkin kommunistisen puolueen oli kehitettävä oman sorretun maan oloja vastaava konkreettinen imperialisminvastainen ohjelma. Kongressi käsiteli seikkaperäi-sesti Kiinan oloihin soveltuvaa mahdollista imperialismin- ja feoda-lisminvastaista ohjelmaa. Tällöin lausuttiin mielipiteitä, että Kiinan Kommunistisen Puolueen oli tarkistettava eräät toimenpiteensä muuttaakseen tuossa vaiheessa politiikkansa ilmeisen kansalliseksi, koko kansan etujen mukaiseksi.⁴

Kongressissa todettiin, että monille Latinalaisen Amerikan mail-le sopi malliksi Brasilian Kansallisen Vapautusliiton ohjelma, jossa feodalisminvastaisiin ja demokraattisiin vaatimuksiin liittyi vaatimuksia imperialistisen ylivallan lakkauttamisesta ja impe-rialisminvastaisen vallankumouksellisen kansanhallituksen pe-rustamisesta.

Kongressi korosti erikoisesti ajatusta orjuutettujen maiden kansallisten vapautusliikkeiden ja kansainvälisen työväenluokan liitosta. Fasismin ja imperialismin murskaamisen ja maailmanso-dan ehkäisemisen molemminpuolinen etu oli kansainvälisen työ-väenliikkeen ja kansallisen vapautustaistelun mitä kiinteimmän

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 494, оп. 1, ед. хр. 295, л. 10.

² Резолюции VII Всемирного конгресса, стр. 42.

³ ЦПА ИМЛ, ф. 494, оп. 1, ед. хр. 295, л. 14.

⁴ ЦПА ИМЛ, ф. 494, оп. 1, ед. хр. 265, л. 57—58.

yhdistymisen perustana. Kongressissa todettiin, että vallankumoukselliset siirto- ja puolisiirtomaissa kasvoivat menestyksellisesti välittömästi Lokakuun vallankumouksen ja sen jatkuvien historiallisten voittojen vaikutuksesta ja että nuo voimat nauttivat Neuvostoliiton ja maailman proletariaatin tukea. Pitäen suurimerkityksisenä maailman kaikkien vallankumouksellisten voimien yhdistymistä kongressi velvoitti kommunistiset puolueet »tukemaan tarmokkaasti sorrettujen siirto- ja puolisiirtomaakansojen kansallista vapautustaistelua, varsinkin Kiinan neuvostojen Punaisen armeijan taistelua».¹

Siirtomaavallankumousten ja työväenluokan vallankumouksellisen liikkeen yhdistämiseksi kiinteästi toisiinsa emä- ja siirtomaiden laajoja työtätekeviä joukkoja on kasvatettava internationalismin ja kansalliskiihkon kieltämisen hengessä, korostettiin kongressissa. Tällöin pantiin merkille, että fasismi ja imperialistinen taantumus levittivät kansalliskiihkoa paitsi emämaissa myös siirtomaissa. Lenin oli aikoinaan varoittanut, että imperialismin sorto on herättänyt orjuutetuissa kansoissa vihaa sortavaa kansakuntaa kohtaan ja että niissä maissa imperialisminvastaiseen kansallismielisyyteen liittyy suuttumus ja epäluulo emämaiden kansoja ja mm. myös työväenluokkaa kohtaan.² Nämä kansallismieliset ennakkoluulot elävät kauan; monet kongressin osanottajat kertoivat esimerkkejä siitä, miten siirtomaorjuuttajat olivat lietsoneet šovinismia ja kansallista vihaa sekä pyrkineet eristämään toisistaan kansallisen vapautusliikkeen eri ryhmittymiä.

Kongressissa kehitettiin sitä Leninin ajatusta, että sorretun kansakunnan kommunistien oli esiinnyttävä päättävästi kansakuntansa keskuudessa ilmenevää šovinismia vastaan osoittaen samalla teoillaan, että he tekivät kaikkensa kansan vapauttamiseksi imperialismin ikeestä. Emämaiden kommunistien oli puolestaan tehtävä voitavansa kansallisten vapautusliikkeiden auttamiseksi. Kongressi tähdensi erikoisesti, että kansallisten vapautusvallankumousten ja kansainvälisen työväenliikkeen keskinäisliiton oli rakennuttava internationalismin vankalle perustalle, jotta tuohon liittoon ei olisi päässyt soluttautumaan säröilyä ja hajaannusta aiheuttanut sekä imperialisminvastaisen taistelun yhteisrintamaa heikentänyt šovinismi.

¹ Резолюция VII Всемирного конгресса, стр. 42.

² Кс. V. I. Lenin. Teokset, 31. osa, s. 134.

Kominternin sodanvastaisen politiikan kehittelyä

Taistelu rauhan puolesta, uuden maailmansodan ja neuvostovastaisen intervention uhkaa vastaan — siinä joukko kysymyksiä, joilla oli myös tärkeä sija VII kongressin työssä. Palmiro Togliatin alustus oli varta vasten omistettu niille. Alustuksessa esitettyjen tärkeimpien ongelmien kehittelyyn olivat toimekkaasti osallistuneet NKP(b):n edustajat, sen johtohenkilöt. Alustuksessa osoitettiin, että maailmanimperialismin sotaisat voimat olivat aloittaneet imperialistisen vastavallankumouksellisen, Neuvostoliiton vastaisen sodan valmistelun.

Korostettuaan uhkaavaa sodanvaaraa VII kongressi julisti: »Kommunististen puolueiden keskeisenä tunnuksena on taistelu rauhan puolesta.»¹ Kommunistit pitivät tällöin taistelua rauhan puolesta ja sodan ehkäisemiseksi vallankumouksellisten voimien lujittumisen ehtona. »Emme puolusta rauhaa siksi, että olisimme hyvänaikaisia tolstoilaisuuden kannattajia, vaan siksi että pyrimme turvaamaan vallankumouksen voiton ehdot», sanoi Togliatti alustuksessaan.² Tässä ilmeni uudenlainen suhde kysymykseen rauhan puolesta käytävän taistelun merkityksestä, tämä oli Kominternin TPK:n 13. kokouksen johtopäätösten kehittämistä.

Kongressi ei hyväksynyt vasemmisto-opportunistista rauhan-taistelun aliarvioimista samoin kuin vasemmistolais-trotskilaisia katsomuksia, joiden mukaan sota oli vallankumouksen tietä raivaava keino. Alustus kumosi parjaushenkiset väitteet, että kommunistit olivat muka sodan kannalla, että he panivat muka toiveensa sotaan ja että heidän mielestään ainoastaan sota sai aikaan tilanteen, jossa kävi mahdolliseksi taistelu vallankumouksen, ts. vallan valtaamisen puolesta.³

Asettaessaan taistelun rauhan puolesta keskeiseksi tehtäväksi Kominternin oli annettava vastaus kysymykseen sodan ehkäisemiseksi käytävän taistelun näköalojen reaalisuudesta. Seitsemäs kongressi totesi, että silloisissa oloissa taistelua rauhan puolesta ei voitu katsoa tulevaisuuden näköaloja vailla olevaksi, toivottomaksi, ja että tuolla taistelulla oli myös menestymismahdollisuuksia. Maailmannäyttämöllä tapahtunut luokkavoimien keskinäis-suhteen muuttuminen, Neuvostoliiton poliittisen, taloudellisen ja sotilaallisen mahdin kasvu sekä maailman vallankumousliikkeen

¹ Резолюция VII Всемирного конгресса, стр. 38.

² Эрколи. О задачах Коммунистического Интернационала в связи с подготовкой империалистами новой мировой войны. М., 1935, стр. 53.

³ Sama, s. 54.

muiden osastojen voimistuminen tarjosivat uusia mahdollisuuksia taistelulle rauhan puolesta.

Kehitellessään ajatusta rauhan puolesta käytävän taistelun uusista mahdollisuuksista, Knorin sanoi: »...Lokakuun vallankumouksen voitto ja Neuvostoliiton kehittyminen mahtavaksi sosialistiseksi valtioksi, joka toteuttaa aktiivista rauhanpolitiikkaa ja on saanut puolelleen nykyään sotaa karttavia kokonaisia kansakuntia ja valtioita, ovat antaneet proletariaatille uusia mahdollisuuksia vaikuttaa sodan lietsojiin. Tämän voiman yhdistäminen työtätekevien valtavan joukkoliikkeen voimaan tekee taistelun rauhan puolesta verrattomasti tehokkaammaksi kuin koskaan ennen.»¹

Rauhan säilyminen, jopa vain sodan lykkäytyminen, todettiin kongressissa, turvaisi sosialismin jatkuvan menestymisen Neuvostoliitossa, maan poliittisen ja taloudellisen mahdin kasvun ja edistäksi maailman vallankumouksellisen proletariaatin ja kaikkien sodanvastaisten voimien asemien lujittumista. Taistelu rauhan puolesta tarjoaisi kommunistisille puolueille mitä laajimmat mahdollisuudet fasisminvastaisten voimien yhdistämiseksi kansanrintaman puitteissa sekä proletariaatin liittolaisten ja kaikkien sodan ehkäisemisestä kiinnostuneiden aineiden yhdistämiseksi proletariaatin ympärille.

Seitsemäs kongressi hylkäsi näkökannan, jonka mukaan kaikki kapitalistiset maat olivat samassa määrin vastuussa sodan syöttämispolitiikasta, vaan kohdisti arvostelunsa fasistisiin sodan lietsojiin: Saksaan, Japaniin ja Italiaan. Se luonnehti Saksan fasismin rauhan pääviholliseksi.

Kongressi teki tärkeän johtopäätöksen, että fasistisen hyökkäyksen uhatessa paitsi Neuvostoliittoa myös muita maita Euroopassa saattoi puhjeta kansallisia vapautussotia fasistista hyökkääjää vastaan. Kongressissa tästä puhuivat mm. Pieck, Tšekkoslovakian Kommunistisen Puolueen edustajat Gottwald ja Šverma sekä Alan-komaiden Kommunistisen Puolueen edustaja de Leov. Viime mainittu palautti mieliin sen, että ensimmäisen maailmansodan vuosiina Lenin oli pitänyt mahdollisina kansallisia vapautussotia, ja sanoi noiden Leninin sanojen saaneen entistä suurempaa merkitystä oloissa, jolloin hitleriläiset pyrkivät orjuuttamaan monia Euroopan maita.²

Kongressin päätöslauselmassa sanottiin, että mikäli jokin pieni maa joutuu yhden tai useamman imperialistisen valtion hyökkäyksen kohteeksi ja ne yrittävät riistää siltä kansallisen riippumatto-

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 494, оп. 1, ед. хр. 357, л. 58.

² ЦПА ИМЛ, ф. 494, оп. 1, ед. хр. 368, л. 7—8.

muuden, »niin kyseisen maan kansallisen porvariston sota tuon hyökkäyksen torjumiseksi saattaa muuttua luonteeltaan vapautusodaksi eivätkä tuon maan työväenluokka enempää kuin kommunistinen puolue voi olla puuttumatta siihen».¹ Tällainen asenne ei silti merkinnyt että hyökkäyksen kohteeksi joutuneen pienen maan kommunistien oli varauksettomasti tuettava porvarillista hallitusta. Proletariaatin oli kansallisessa vapautustaistelussa taitavasti ja joustavasti mukautettava toisiinsa isänmaan puolustus ja työväestön luokkatoiveiden puolustaminen, sen oli pidettävä tavoitteena valtiojärjestyksen demokratisointia ja varsinkin armeijan demokratisointia sekä ehkäistävä porvariston antautumishenkiset hankkeet, sanoi Togliatti loppulausunnossaan. Kongressi kehotti suhtautumaan joustavasti porvarillisten hallitusten puolustustoimiin. Kommunististen puolueiden oli asetettava »eturiviin taistelussa kansallisen riippumattomuuden puolesta ja käytävä vapautussotaa loppuun saakka antamatta 'oman' porvariston hieroa lehmäkauppoja hyökkäävien valtojen porvariston kanssa maansa etujen kustannuksella», sanottiin kongressin päätöksissä.² Kommunistit esiintyivät todellisina maanystävinä, omien maidensa yleiskansallisten etujen sinnikkäinä puolustajina.

Vallinneessa tilanteessa fasistisen hyökkäysuhan alaisiksi joutuneet pienet valtiot olivat erittäin kiinnostuneita kiinteästä yhteistyöstä Neuvostoliiton kanssa, joka oli rauhanvoimien luotettavin tuki. Tämä kiinnostuneisuus myötävaikutti kansainvälisellä näytämöllä rauhanpuolustajien yhdistymiselle suotuisten olosuhteiden muotoutumiseen.

Imperialistien väliset jyrkät ristiriidat ja varsinkin fasistivaltojen hyökkäys teki siinä tilanteessa mahdolliseksi Neuvostoliiton ja niiden valtioiden välisen yhteistyön, jotka olivat sillä hetkellä kiinnostuneita rauhan säilymisestä, todettiin kongressissa. Neuvostoliiton rauhanomainen politiikka loi edellytyksiä tuollaisen yhteistyön aikaansaamiselle. Neuvostoliiton liittyminen Kansainliittoon (syyskuussa 1934) ja avunantosopimusten solmiminen Ranskan ja Tšekkoslovakian kanssa toukokuussa 1935 laskivat perustan Euroopan turvallisuusjärjestelmän syntymiselle ja kaikkien rauhaa rakastavien maiden yhteistoiminnalle hitleriläishyökkääjien torjumiseksi.

Seitsemäs kongressi piti näin ollen ajankohtaisena mitä laajimman rauhanrintaman perustamista. Siihen tuli kuulua paitsi työväenluokkaa, työtätekeviä ja demokraattisia väestökerroksia

¹ Резолюция VII Всемирного конгресса, стр. 41—42.

² Sama, s. 42.

myös niiden maiden, joita fasistinen hyökkäys uhkasi. Kommunistit kutsuivat tuohon rintamaan mukaan myös kaikkia rauhanystäviä, jotka olivat todella valmiita taistelemaan sotaa vastaan. Tällöin korostettiin, että noin laajan rauhanrintaman perustaminen ja sen voimien aktiiviset toimet saattoivat kallistaa sodan ja rauhan vaa'an rauhanpuolustajien eduksi.

Kongressin päätöslauselmassa sanottiin, että imperialistisen sodan puhjettua kommunistien oli ponnisteltava imperialistisen sodan muuttamiseksi kansalaissodaksi porvaristoa vastaan tarkoituksenaan riistovaltiojärjestysten kumoaminen ja rauhaan ja kansojen vapautumiseen johtavan tien raivaaminen.

Kansainvälisen kommunistisen liikkeen tärkeimmäksi tehtäväksi kongressi katsoi Neuvostoliiton puolustamisen, sillä se oli maa, joka puolsi sosialismin ja rauhan etuja maailman kaikkien työväestöjen hyväksi. Kommunisteja kehoitettiin vastavallankumouksellisen neuvostovastaisen sodan puhjettua toimimaan niin, että työväestö edistäisi kaikin voimin Puna-armeijan voittoa imperialistisista hyökkääjistä. Kongressi ohjasi kommunistisia puolueita niin, että ne olisivat ensimmäisen sosialistisen maan periaatteellisen puolustamisasenteen ohella osanneet toteuttaa joustavasti taktiikkaa, joka olisi vastannut työväenliikkeen kansallisia ja kansainvälisiä etuja.

Kongressi varoitti, että sodan syttyessä saattaisi syntyä mitä odottamattomimpia tilanteita ja asetti tehtäväksi jo silloin kasvattaa kaikkia kommunistisia puolueita, kaikkia niiden vakituisia työnteekijöitä ja jokaista kommunistia mahdollisimman suuren aloitteellisuuden ja henkilökohtaisen vastuun hengessä.

Seitsemännen kongressin johtopäätökset kommunististen puolueiden tehtävistä maailmansodan aattona olivat omiaan aseistamaan kommunistit ennen yhteenottoa fasismien kanssa.

VII kongressi Neuvostoliitossa saavutetun sosialismin voiton historiallisesta merkityksestä

Dmitri Manuilski piti kongressissa alustuksen sosialismin rakentamisen tuloksista ja Neuvostoliitossa suoritettujen maailmanhistoriallisten uudistusten merkityksestä. Neuvostoliiton Kommunistinen Puolue teki selkoa kansainväliselle työväenluokalle, maailman työväestölle, miten ensi kertaa historiassa työväenluokka oli toteuttanut sosialismin periaatteita. NKP(b) teki täten yhteenve-toja siitä, mitä se oli jo tehnyt ja mitä se parhaillaan teki sen hyväksi, että Neuvostoliitosta olisi tullut se mahtava teollisuusvaltio

ja sosialistisen maailmanvallankumouksen voittamaton tuki, fasismin ja sodan voimien torjumisen vahva linnake. Alustuksessa korostettiin, että ensimmäisen sosialistisen valtion voitot palvelivat koko maailman työtätekevien asiaa ja että Neuvostoliiton saavutukset kuuluivat »koko maailman työväestölle riippumatta kansallisuudesta tai rodusta, kielestä tai ihonväristä, kaikille niille, jotka vastustavat riistoa ja sortoa».¹

Sosialismin voitto Neuvostoliitossa ja sosialistinen teollistaminen olivat, kuten kongressin osanottajat totesivat, niitä tekijöitä, joiden ansiosta sosialismi painoi lähtemättömän jäljen koko ihmiskunnan vastaiseen historiaan. Nojautuen Neuvostoliiton suuriin saavutuksiin maailman työväestö saattoi käydä taistelua fasismin hyökkäystä, imperialistista taantumusta ja sotaa vastaan entistä varmemmin ja menestyksellisemmin. Kongressin päätöslauselmassa sanottiin, että sosialismin voitto Neuvostoliitossa merkitsi »uutta suurta yleismaailmallista muutosta luokkavoimien suhteessa sosialismin hyväksi ja kapitalismin tappioksi»²; että Neuvostoliitosta oli tullut suuri maailmanpolitiikkaan vaikuttava valtiopoliittinen, taloudellinen ja sivistystekijä, kaikkien imperialistista taantumusta, fasismia ja sotaa vastustavien voimien keskus. Vallankumouksellisen taistelun kehitys maailmassa oli erottamattomassa yhteydessä Neuvostoliiton lujittumiseen. Neuvostoliiton menestykset, päätöslauselmassa korostettiin, voimistivat maailman työväenliikkeen ja sen kommunistisen etujoukon merkitystä, sosialismin aatteiden merkitystä.

Kongressi otaksui, että tulevassa yhteenotossa fasismin ja imperialistisen taantumuksen kanssa perustaakka lankeaisi Neuvostoliiton harteille ja painotti erikoisesti sitä, että kansainvälisen työväenluokan ja kommunististen puolueiden velvollisuutena oli »edistää kaikin voimin ja keinoin Neuvostoliiton lujittumista ja taistella Neuvostoliiton vihollisia vastaan».³

Päätökset kommunististen puolueiden ja Kominternin johtelinten keskinäisistä suhteista

Seitsemännen kongressin päätöksillä puolueiden ja Kominternin johtelinten keskinäisistä suhteista oli tärkeä merkitys. Kongressi suositteli, että Kominternin ТрК olisi toiminnassaan pannut pää-

¹ Д. З. Мануильский. Итоги социалистического строительства в СССР, М., 1935, стр. 59.

² Резолюции VII Всемирного конгресса, стр. 53—54.

³ Sama, s. 54.

painon maailman työväenliikkeen olennaisten poliittisten ja taktisten kannanottojen kehittelyyn, ottanut huomioon kunkin maan konkreettiset olosuhteet ja erikoisuudet ja samalla yleensä karttanut »välitöntä puuttumista kommunististen puolueiden sisäisiin järjestöllisiin asioihin».¹ Suuntana oli näin ollen kommunististen puolueiden oma-aloitteisuuden kehittäminen, niiden entistä suurempi vastuu luokkataistelujen kohtalosta omassa maassaan ja kommunistisen puolueen entistä taitavampi sopeutuminen kunkin maan erikoisoloihin. Tällainen suuntaus esti kaavamaisuuden ja toisen kommunistisen puolueen työmuotojen ja -menetelmien mekaanisen siirtämisen toisen maan oleellisesti erilaisiin oloihin ja pani kommunistit käyttämään luovasti ja oma-aloitteisesti veljespuolueiden kokemusta. Myöhemmin, kesäkuussa 1937 Dimitrov lausui eräissä Kominternin ТрК:n Sihteeristön istunnossa puolueiden suuresta itsenäisyydestä: »On totta että Kominternin VII kongressi teki käännöksen myös puolueiden johtamisessa. Puolueiden on yhä enemmän noustava omille jaloilleen ja niiden on pystyttävä määrittelemään itsenäisesti oma politiikkansa ja taktiikkansa sekä kunakin hetkenä sopiva johtomenetelmä. Haluamme että kaikki jaostomme ja kaikki puolueemme tajuaisivat tämän.»² Puolueiden entistä suurempi itsenäisyys vaati niitä erikoisesti huolehtimaan siitä, että ne eivät olisi luisuneet kansalliseen eristyneisyyteen, vaan olisivat aina pysyneet uskollisina liikkeen yleisille kansainvälisille tehtäville.

Kongressi teki suuren työn selittääkseen leniniläisessä hengessä kansallisten ja kansainvälisten tehtävien keskinäistä suhdetta kommunististen puolueiden toiminnassa. Se arvosteli kansallisen nihilismin ilmauksia kommunistien työssä. »Proletaarisen internationalismin on niin sanoakseni kotiuduttava jokaiseen maahan ja laskettava juurensa syvälle kotimaahan. Proletaarisen luokkataistelun ja työväenliikkeen *kansalliset muodot* eivät ole ristiriidassa proletaarisen internationalismin kanssa, päinvastoin: nimenomaan näissä muodoissa myös *proletariaatin kansainvälisiä etuja* voidaan puolustaa menestyksellisesti», Dimitrov sanoi.³

Kongressi korosti varsinkin sitä, että kansakunnan todellisten etujen ilmentäjänä ja puoltajana olevan työväenluokan etujoukon, kommunistien oli aina huolehdittava kansainvälisestä yhteenliittynneisyydestään, ponnistustensa yhtenäisyydestä. Jokaisen puolueen oli sen vuoksi omaksuttava kansainvälisestä vallan-

¹ Резолюция VII Всемирного конгресса, стр. 5.

² ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1206, л. 101—102.

³ Г. Димитров. Избранные произведения, т. 1, стр. 439—440.

kumouksellisesta kokemuksesta kaikki paras. Kongressin päätöslauselma velvoitti Kominternin TPK:ta »auttamaan kommunistisia puolueita käyttämään oman kokemuksensa ohella myös maailman kommunistisen liikkeen kokemusta...».¹ Ottaen huomioon kommunististen puolueiden ratkaistavana olleiden tehtävien moninaisuuden ja mutkallisuuden sekä kommunistisen liikkeen kasvaneen tason VII kongressi otti näin ollen tärkeän askeleen, joka oli turvaava puolueille suuremman liikkuma-alan ja itsenäisyyden ja samalla lujittava niiden kansainvälistä yhteenliittyneisyyttä.

Kongressi valitsi Kommunistisen Internationaalin johtoelimet: Kominternin Toimeenpanevan Komitean, johon kuului 46 jäsentä ja 33 varajäsentä, sekä Kansainvälisen Kontrollikomission, johon kuului 20 henkeä. Kominternin TPK:n Puhemiehistön jäseniksi valittiin: Cachin, Dimitrov, Ercoli (Togliatti), Florin, Foster, Gottwald, Kolarov, Koplenig, Kuusinen, Lenski, Manuilski, Marty, Van Min, Moskvin (Trilisser), Okano (Nosaka), Pieck, Pollit, Stalin ja Thorez. Sihteeristöön valittiin Dimitrov (pääsihteeri), Togliatti, Manuilski, Pieck, Kuusinen, Marty ja Gottwald; varajäseniksi Moskvin, Florin ja Van Min. Myöhemmin vuodesta 1939 Sihteeristöön kuuluivat myös José Diaz ja Dolores Ibárruri.

Kominternin VII kongressin historiallinen merkitys

Kommunistisen Internationaalin VII maailmankongressin leniniläisillä päätöksillä oli historiallinen, käännteentekevä merkitys kansainväliselle kommunistiselle ja työväenliikkeelle sekä kaikkien vallankumouksellisten ja demokraattisten voimien taistelulle fasismia, imperialismia ja sotaa vastaan.

Todellisuuden syvälliseen marxilais-leniniläiseen erittelyyn ja luokkataistelujen kokemuksen yleistykseen nojautuen kongressi kehitti kommunistisen liikkeen uuden suuntauksen, ts. yhteisen työväen- ja laajan kansanrintamapolitiikan fasisminvastaisen, yleisdemokraattisten tehtävien ratkaisemiseksi, mikä avasi uusia näköaloja vallankumoustaistelulle sosialismin puolesta. Tämä ei merkinnyt ainoastaan uutta taktiikkaa, vaan myös uutta strategista linjaa, joka juontui luokkavoimien muuttuneista keskinäisistä suhteista maailmassa ja laajoille väestöjoukoille yhä vihamielisemmäksi käyneen monopolistisen kapitalismin ristiriitojen voimistumisesta. Seitsemännen kongressin päätökset olivat kommunistisen

¹ Резолюции VII Всемирного конгресса, стр. 7.

liikkeen vastaus luokkataistelun objektiivisesti kypsyneisiin vaatimuksiin. Kongressi rikastutti marxilais-leniniläistä teoriaa ja kohoitti kommunistisen liikkeen aatteellisesti korkeammalle asteelle, se aseisti sen fasismin ja sodanvastaisen taistelun näköalojen selvällä ymmärtämyksellä. Kongressi oli puolueytyöntekijöiden aatteellisteoreettinen koulu.

Kongressin päätöksiin sisältyi selvä vastaus päivänpolttaviin kysymyksiin. Ne osoittivat työtätekeville, kaikille demokraateille ja rauhanpuolustajille ne reaalit tiet, jotka johtaisivat fasismin murskaamiseen, rauhaan ja yhteiskunnalliseen edistykseen. Niissä todettiin niin ikään että kansainvälisen työväenluokan ja sen etujoukon, Neuvostoliiton, osuus taistelussa pahinta imperialistista taantumusta vastaan ihmiskunnan valoisan tulevaisuuden puolesta oli kasvanut.

Kominternin VII kongressin päätöksissä ilmeni marxismi-leninismiin luova voima, sen kyky kehittää luokkataistelun perusongelmien erittelyn pohjalta tulevaisuuteen tähtäävää politiikkaa.

Kongressin päätökset antoivat tuntuvaan iskun kommunistisessa ja työväenliikkeessä ilmenneelle opportunismille, ahdasmielisyydelle ja lahkolaisuudelle ja raivasivat tietä jokaisen puolueen omaloitteisuudelle ja luovalle toiminnalle. Kongressi tuomitsi lahkolaisvirheet pitäen niitä sen hetken suurimpana esteenä kommunististen puolueiden joukkopolitiikan toteuttamiselle. Se tähdensi samalla, että oli olemassa uuden suuntauksen oikeisto-opportunistisen tulkinnan vaara ja että kommunististen puolueiden oli pidettävä mahdollisena »oikeistovaaran voimistumista».¹

Kominternin VII kongressi avasi uuden vaiheen kansainvälisen kommunistisen ja työväenliikkeen kehityksessä.

¹ Резолюция VII Всемирного конгресса, стр. 27.

UUDEN STRATEGIAN SOVELTAMINEN

Kominternin VII kongressin päätösten saavuttama vastakaiku

Kominternin VII kongressin kehittämä uusi poliittinen suuntaus herätti laajaa vastakaikua eri väestökerroksissa. Kommunistit pitivät kongressin päätöksiä omana ohjelmanaan. »Kominternin kaikkien jaostojen ensisijaisena tehtävänä on toteuttaa VII kongressin suunnittelema käänнос. Tällä käännöksellä ei ole mitään tekemistä valmiiden mallien, keksittyjen kaavojen ja elottomien määritelmien kanssa. Voiton avain on itsensä kommunistien käsissä.» »Pravda» kirjoitti pääkirjoituksessaan 29. elokuuta 1935, että oli »vain käytettävä tuota avainta oikein». Eräissä puolueissa uusien päätösten hyväksymistä vaikeutti jossain määrin se, että lahkolaiskäsityksiä ei voitu juuria hetkessä ja ne muistuttivat itsestään. Seitsemännen kongressin päätökset ja eräiden kommunististen puolueiden taistelussa yhteisrintaman puolesta hankkima kokemus olivat siinä määrin vakuuttavia, että hyvin pian lahkolaisuuden ja dogmatismien perusta alkoi horjua. Omaksuttuaan uuden suuntauksen kommunistiset puolueet alkoivat toimia aktiivisemmin ja niiden poliittinen osuus luokkataistelussa kasvoi huomattavasti. Tällöin tuli erittäin selvästi ilmi subjektiivisen tekijän merkitys luokkataistelussa samoin kuin se, miten kommunistinen liike kykeni vaikeissa oloissa kehittämään joukkojen tarpeita ja tietoisuustasoa vastaavaa politiikkaa. Se että Komintern pystyi ohjaamaan työtätekevät oikean politiikan tielle, ilmeni hyvin pian heidän taistelunsa kehityksessä. Kun vuoteen 1934 mennessä ja eräissä maissa vieläpä seuraavan vuoden alkuun saakka fasismi jatkoi hyökkäystään, niin työväestön fasisminvastainen taistelu alkoi nopeasti kasvaa ja voimistua. Kommunistien uusi politiikka oli työväenluokan ja muiden demokraattisten väestökerrosten fasismin- ja sodanvastaisen taistelun kehityksen voimakkaana vipusimena. Kominternin aatteellinen ja poliittinen osuus oli tuntuvasti kasvanut.

Huomattava osa sosiaalidemokraattisia työläisiä ja sosiaalidemokraattiset vasemmistoryhmät suhtautuivat suopeasti VII kongressin päätöksiin. Ne olivat sitä mieltä, että VII kongressi oli luonut suotuisan ilmapiirin työväenluokan kaikkien osastojen yhteistoiminnalle. Monissa maissa sosiaalidemokraattiset työläiset tervehtivät Kominternin uutta suuntausta, heidän luottamuksensa

kommunisteihin kasvoi ja yhteistoimintapyrkimys voimistui. Tällaisen kehityssuunnan pelästyttämänä oikeistososiaalidemokraattien johtajat aloittivat propagandakampanjan VII kongressia vastaan. Sosialistisen Työväeninternationaalin Toimeenpanevan Komitean lokakuun istunnon aattona muuan sosiaalidemokraattien johtajista Adler lähetti kaikille Toimeenpanevan Komitean jäsenille laajan kirjeen, jossa kehotti heitä olla uskomatta VII kongressin päätöksiin, luonnehti niitä manöveroinniksi, ovelaksi siirroksi, ainoastaan »joustavamman taktiikan» tavoitteluksi.¹ Kominternin VII kongressin päätösten sosiaalidemokraattisissa oikeistajohtajissa herättämä vastakaiku todisti, että taistelu yhtenäisen työväenrintaman puolesta saisi vastaisuudessaakin osakseen tämän poliittisen voiman vakavaa vastustusta.

Työväenliikkeessä ja demokraattisissa järjestöissä olleet vasemistolaiset ja puoleksi trotskilaiset ainekset yrittivät arvostella Kominternin VII kongressin päätöksiä »vasemmalta» käsin ja syytivät Kominternia siitä, että se oli muka poikennut luokka-asenteista ja siirtynyt reformismin ja pikkuporvarillisen pasifismin asemiin. Tällainen »vasemmalta» tuleva arvostelu ei ollut muuta kuin yritys asettaa epäilyksenalaiseksi VII kongressin hyväksymän suunnan oikeellisuus ja tukea lahkolaisennakkoluuloja kommunistien keskuudessa.

Taantumuksellinen porvarillinen lehdistö aloitti VII kongressin yhteydessä kiivaan Kominternin vastaisen kampanjan ja vaati asetamaan yhtenäisen työväen- ja kansanrintamapolitiikan vastapainoksi kaikkien antikommunistien yhteisrintaman.

Kukin poliittinen virtaus ilmaisi suhteensa VII kongressin päätöksiin. Tämä oli eräänlainen tunnustus siitä valtavasta vaikutuksesta, joka uudella kommunistisella suuntauksella oli yleismaailmalliseen luokkataisteluun.

Kominternin TpK:n koneiston uudelleenjärjestely

Koska uusi suuntaus vaati kommunistisilta puolueilta entistä suurempaa aloitteellisuutta ja joustavuutta ja Kominternin johdon oli puolestaan keskityttävä tärkeimpien poliittisten ja taktisten kannanottojen kehittelyyn, kävi ajankohtaiseksi Kominternin Toimeenpanevan Komitean työn ja itse koneiston uudelleenjärjestely. Syyskuussa 1935 KITpK:n Sihteeristö hyväksyi päätöksen KITpK:n koneiston uudelleenjärjestelystä ja KITpK:n Puhemie-

¹ *Julius Braunthal. Geschichte der Internationale. Bd. 2. Hannover 1963, S. 502.*

histö hyväksyi sen lopullisesti lokakuussa pitämässään istunnoissa. Puolueiden operatiivinen, jokapäiväinen johto siirtyi välittömästi puolueiden käsiin. Alueelliset sihteeristöt (lander-sihteeristöt), jotka olivat aikaisemmin toteuttaneet jossain määrin operatiivista johtoa, laskettiin sen vuoksi hajalle. Niin ikään poistettiin KITpK:n puolueiden yhteydessä toimineiden valtuutettujen järjestelmä, sillä puolueiden johtavien työntekijöiden taso oli noussut.¹ KITpK:n entisten osastojen tilalle muodostettiin vain kaksi osastoa: henkilöstöosasto ja propaganda- ja joukkojärjestösosasto. Kominternin TpK:n Sihteeristössä oli sitä paitsi toimikunta, kanslia ja viestipalvelu (yhteystoimisto). Pääsihteeri ja KITpK:n sihteerit toimivat yhdessä puolueiden edustajien kanssa, joilla oli huomattava osuus heidän jaostojaan koskevien suositusten tai päätösten valmistelussa. Kominternin TpK:n jokainen sihteeri oli tilivelvollinen Sihteeristölle tai Puhemiehistölle ryhmästä tiettyjä maita. Uudelleenjärjestelyn tuloksena syntyi sellainen KITpK:n koneisto, joka vastasi sille asetettuja tehtäviä, kuten kommunististen puolueiden ponnistusten keskinäistä sopeuttamista ja puolueille suositeltavien poliittisten kannanottojen ja asenteiden asiantuntevaa harkintaa. Tämä uudelleenjärjestely oli tärkeä toimenpide, joka aloitti uuden kauden kansainvälisen kommunistisen liikkeen keskinäisten suhteiden kehityksessä, kauden, jolloin kunkin puolueen oma-aloitteisuus ja itsenäisyys saivat yhä suuremman merkityksen.

Komintern ja kommunistiset puolueet vastustamassa fasisiisen Italian hyökkäystä Etiopiaan

Heti VII kongressin jälkeisinä kuukausina Komintern ja kommunistiset puolueet joutuivat toimimaan nostattaakseen kansain-

¹ KITpK:n valtuutetut, jotka toimivat kiinteässä yhteydessä kommunististen puolueiden keskuskomiteoihin, autoivat suuresti kommunistisia puolueita Kominternin päätösten täytäntöönpanossa ja konkreettisten poliittisten kannanottojen kehittämisessä. Monet KITpK:n valtuutetuista nauttivat ansaitusti suurta arvontoa sen maan kommunistien keskuudessa, johon heidät oli lähetetty. Chilen Kommunistisen Puolueen puheenjohtaja Elias Laferte kirjoitti KITpK:n edustajasta Miguel Contrerasista, että hän tunsii hyvin puoluetta askarruttaneet kysymykset »ja oli kaukana tarkastajasta, jollaiseksi monet hänet käsittivät. Ei, Komintern ei lähettänyt tarkastajia, vaan tovereita, ystäviä.» (Ks. *Элиас Лаферте. Жизнь коммуниста. М., 1961, стр. 164*).

Vanhemman sukupolven ranskalaiset kommunistit muistelevat suurella kunnioituksella E. Friediä (Clémentiä), joka oli KITpK:n valtuusmiehenä Ranskan Kommunistisessa Puolueessa. Toisen maailmansodan vuosina Fried tuhoutui sankarillisesti taistellessaan vastarintaliikkeen riveissä.

välisen proletariaatin voiman taisteluun fasistisen Italian Etiopiaan kohdistamaa hyökkäystä vastaan. Kommunistiset puolueet olivat varoittaneet aikaisemmin työtätekeviä, että Italian fasismi valmisteli sotaa Etiopiaa vastaan.

Kesällä 1935 kommunistien ollessa aktiivisesti mukana monissa maissa perustettiin Etiopian kansan suojelukomiteoita, jotka järjestivät laajan kampanjan fasistisen Italian valloitus suunnitelmien vastustamiseksi. Pariisissa pidettiin 3. syyskuuta näiden komiteoiden koollekutsuma kansainvälinen Etiopian kansan ja rauhan puolustuskonferenssi. Edistysmielisen sivistyneistön, fasisminvastaisten järjestöjen ja työväenpuolueiden edustajat vaativat Kansainliittoa ehkäisemään sodan tehokkailla toimilla. He vaativat myös kaikkien fasisminvastaisten puolueiden ja järjestöjen yhteenliittymistä hyökkääjää vastaan. Näissä oloissa Sosialistisen Työväeninternationaalien johtomiehet ilmoittivat olevansa valmiita käsittelemään Toimeenpanevan Komitean seuraavassa istunnossa kommunistien esittämän yhteistoiminnan ehtoja taistelussa sotaa ja fasismia sekä Etiopiaa uhannutta vaaraa vastaan. Sosialistisen Työväeninternationaalien ja Amsterdamin Ammattiyhdistysinternationaalien toimeenpanevien komiteoiden istunnossa 6. syyskuuta 1935 hyväksyttiin kuitenkin päätöslauselma, jonka mukaan kaikki toiveet oli pantava Kansainliittoon. Molemmat reformistiset internationaalit pidättäytyivät kehottamasta joukkoja toimintaan ja katsoivat tarpeelliseksi hyökkääjän vastustamisessa ainoastaan vetoamisen yhteiskunnalliseen mielipiteeseen.¹

Ranskan, Englannin, Italian, Tšekkoslovakian ja eräiden muiden maiden kommunistiset puolueet tekivät tuolloin konkreettisia ehdotuksia niistä yhteistoimista, joihin kaikkien työväenjärjestöjen olisi ryhdyttävä sodan ehkäisemiseksi. Osa sosiaalidemokraattisia vasemmistoryhmiä ja -puolueita kehotti niin ikään selvittämään sotilaallisen vaaran yhteydessä kansainvälisen työväenluokan yhteistoimien mahdollisuuksia. Kominternin TpK teki tärkeän aloitteen ja laati ehdotuksensa Sosialistiselle Työväeninternationaalille yhteistoimista Etiopian sotaa vastaan. Kominternin TpK:n Sihteeristön istunnossa 24. syyskuuta 1935 hyväksyttiin KITpK:n II Internationaalille osoittaman vetoamuksen teksti ja vahvistettiin Kominternin valtuuskunnan kokoonpano, jonka oli käytävä neuvotteluja.² Valtuuskuntaan kuuluivat Marcel Cachin, Maurice Thorez, Harry Pollit ja Jan Sverma. Syyskuun 25. päivänä Sosialistisen

¹ »Rundschau», 1935, N 46, S. 2055.

² ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1017.

Työväeninternationaalien Sihteeristölle lähetetyssä kirjeessä tähdennettiin, että Italian ja Saksan fasismin sotilaalliset toimenpiteet saattaisivat »johtaa maailmansotaan». Ottaen huomioon uuden imperialistisen maailmansodan syttymisen vaaran KITpK kirjoitti: »Molempien Internationaalien on toimittava yksimielisesti ja torjuttava yhteisvoimin fasististen sodanlietojien hankkeet.» Kominternin TpK ehdotti, että Internationaalien edustajien yhteisessä istunnossa olisi käsitelty ajankohtaisimpia toimenpiteitä rauhan säilyttämiseksi.¹

Kominternin TpK:n Sihteeristön ohjeissa Kominternin valtuuskunnalle sanottiin, että Kominternin ehdotuksia oli pidettävä »läh- tökohtana keskusteltaessa yhteisrintaman menestyksellisestä aikaansaamisesta kansainvälisessä mitassa VII maailmankongres- sin päätösten perustalta».² Tässä asiakirjassa oli määritelty Komin- ternin ehdotukset sodanvastaisista joukkoliikkeistä, aseiden ja sota- tarvikkeiden kuljetuksen estämisestä Italiaan ja Saksaan, Kansain- liiton pakotteista, Suezin kanavan sulkemisesta fasistisen Italian kuljetuksilta, taloudellisen avun eväämisestä Italian ja Saksan fasismilta yms. Asiakirjassa tähdennettiin samalla, että nämä ehdo- tukset »eivät ole uhkavaatimuksen luonteisia. Valtuuskunnan on pyrittävä vaikkapa muutamaaan pykälään rajoittuvaan sopimuk- seen».³

Sosialistisen Työväeninternationaalien Sihteeristö vastasi KITpK:n pikakirjeeseen lupauksella esittää Kominternin ehdo- tukset Toimeenpanevan Komiteansa käsiteltäväksi ja ilmoittaa sen päätöksistä »heti kun se pystyy hyväksymään sellaiset».⁴ Moinen vitkastelu oli eduksi rauhanvihollisille. Lokakuun 3. päivänä fasis- tisen Italian sotajoukot aloittivat hyökkäyksen Etiopiaan.

Kominternin Toimeenpaneva Komitea esitti 7. lokakuuta julis- tuksen »Alas sota!», joka oli osoitettu kaikille työläisille ja heidän järjestöilleen, kaikille sodan vastustajille ja kaikille kansoille. Kominternin TpK kuulutti: »Kaikkien maiden kaikkien työväen- järjestöjen ja rauhanystävien yhteistoimia fasististen sodansyöttä- jään eristämiseksi ja hillitsemiseksi ei voida lykätä enää hetkeä- kään.»⁵ KITpK:n julistuksessa esitettiin koko joukko konkreettisia toimia, joiden täytäntöönpano olisi johtanut fasistisen hyökkäyk- sen lakkauttamiseen. Samana päivänä Kominternin Toimeenpane-

¹ «Коммунистический Интернационал», 1935, № 28—29, стр. 56—57.

² ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1018, л. 24.

³ Sama, л. 26.

⁴ «Коммунистический Интернационал», 1935, № 28—29, стр. 57.

⁵ Sama, s. 59.

van Komitean nimissä Dimitrov lähetti toisen kirjeen Sosialistiselle Työväeninternationaalille.¹ Hän painotti vielä kerran sitä, kuinka välttämätöntä oli saada myönteinen vastaus Kominternin ehdotuksiin.

Brysselissä 12. lokakuuta 1935 pidetyssä istunnossa Sosialistisen Internationaalin Toimeenpaneva Komitea käsittelee Kominternin ehdotuksia sellaisessa ilmapiirissä, jolloin monet Euroopan maiden rivisocialistit vaativat yhteistoimintaa ja esittivät toivomuksenaan, että tällä kertaa Kominternin aloite ei saisi osakseen kieltävää vastausta. Toimeenpanevan Komitean istunnossa 12 puolueen edustajat (koolla oli 17) olivat fasisin hyökkäyksen vastaisten yhteistoimien kannalla. Viiden puolueen edustajat — Ison-Britannian, Hollannin, Ruotsin, Tanskan ja Tšekkoslovakian — saivat kuitenkin Toimeenpanevan Komitean kieltäytymään yhteistoimista kommunistien kanssa.² Oikeistosocialistien johtomiesten kieltäytymisen yhteistoiminnasta Kominternin kanssa taistelussa sotilaallista hyökkäystä vastaan sekä se, että he luottivat yksinomaan Kansainliiton toimiin, esti rauhanpuolustajien yhteisrintaman tiivistämisen ja lujittamisen, mikä olisi muuten ollut mahdollista. Sosialistinen Työväeninternationaali rajoittui vaatimukseen tukea Kansainliiton pakotteita ja kielsi näin ollen kansainvälisen proletariaatin itsenäiset esiintymiset sekä alisti toimensa porvarillisten hallitusten ulkopoliitikalle. Tällainen asenne ei myöskään ollut omiaan pakottamaan Kansainliittoa turvautumaan tehokkaisiin keinoihin sodan ja sotilaallisen vaaran torjumiseksi.

Kominternin Toimeenpaneva Komitea tuomitsi erikoisjulkiläusumassaan jyrkästi sodanvastaisen työväenliikkeen hajottajat, jotka olivat uhranneet liitolleen porvariston kanssa työväenluokan ja rauhanpuolustuksen edut. Kominternin TpK kehotti taas kerran kaikkia antifasisteja »murtamaan yhteisrintaman vihollisten vastustuksen ja tekemään lopun voimien hajotuksesta taistelussa fasismia ja sotaa vastaan».³

Kommunistinen Internationaali ja kommunistiset puolueet järjestivät lukuisia mielenosoituksia fasisin Italian hyökkäystä ja Hitlerin Saksan valloituspyrkimyksiä vastaan. Englannin, Ranskan, Kreikan, USA:n, Meksikon ja monien muiden maiden suuriin satamakaupunkeihin levisi sodanvastaisten joukkokokousten ja mielenosoitusten vyöry. Monissa satamissa ahtaajat kieltäytyivät lastaamasta fasisin Italian laivoja. Joidenkin alusten miehistöt

¹ «Коммунистический Интернационал», 1935, № 28—29, стр. 58.

² »Internationale Information», 14. X. 1935, N 35.

³ «Коммунистический Интернационал», 1935, № 3—32, стр. 58.

kieltäytyivät kuljettamasta hyökkääjän lastia. Eräissä maissa mielenosoittajat piirittivät Italian lähetystöt ja konsulaatit. Laadittiin kirjelmia ja kerättiin allekirjoituksia Etiopiassa käytyä fasistista anastussotaa vastaan. Kansainvälinen sodan- ja fasisminvastainen komitea suoritti niin ikään joukon huomattavia sodanvastaisia toimenpiteitä. Marraskuun lopulla 1935 se järjesti Pariisissa kansainvälisen konferenssin sotaa ja fasismia vastaan. Perustettiin rauhanrahasto, alkoi varojen keruu hyökkäyksen uhrien hyväksi.

Oikeistososialististen hajottajien syytä oli, että nämä toimet eivät saavuttaneet todellista mittavuutta eivätkä paisuneet mahtavaksi kansainväliseksi hyökkääjän painostamiskampanjaksi. Monissa maissa oikeistososialistit alkoivat sitä paitsi ponnekkaasti propagoida ajatusta, että tehokkaat sanktiot 1. pakotteet Italiaa tai Saksaa vastaan saattoivat ainoastaan johtaa maailmansotaa ja sen vuoksi oli muka parasta yrittää sopia näiden maiden kanssa. Tuollainen propaganda hämäsi fasistisen hyökkäyksen vaaran ja synnytti työväenliikkeessä harhaluuloja, että Kansainliiton toimenpiteet riittäisivät rauhan säilyttämiseen.

Uuden suuntauksen päättävän toteuttamisen puolesta

Kommunistinen Internationaali ohjasi tuolloin jaostojaan toteuttamaan päättävästi yhtenäisen työväen- ja kansanrintaman politiikkaa. Kominternin ТрК:n Puhemiehistö ja Sihteeristö korostivat päätöksissään eri puolueiden tehtävistä, että nuo puolueet olivat suorittaneet joustavia toimenpiteitä antifasistien yhdistämiseksi. Kominternin ТрК kannatti ajatusta Kreikan yksinvaltiudellisen ja fasistisen taantumuksen kaikkien vastustajien laajasta rintamasta ja tuki Kreikan Kommunistisen Puolueen ehdotusta yhteistyöstä kaikkien tasavaltalaisten voimien, jopa liberaalisen puolueen kanssa.¹ Marraskuun alussa 1935 KИТрК neuvoi Espanjan Kommunistista Puoluetta tehostamaan taisteluaan kansanrintaman perustamiseksi ja päätti lähettää Madridiin Duclos'n käymään neuvotteluja vasemmistososialistien johtajan Caballeron kanssa. Fasistisen vallankaappauksen uhatessa maata tehtävänä oli saada hänet ja muut sosialistisen puolueen johtajat vakuuttumaan »kommunistisen ja sosialistisen puolueen kiinteän yhteyden ja yhteistyön tarpeellisuudesta».² Ajankohtaisena pidettiin myös kysymystä yhteyksistä vasemmistotasavaltalaisiin.

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1024, л. 1.

² 30-летие VII конгресса Коминтерна. Международная встреча, посвященная 30-летию VII конгресса Коминтерна. Прага, 1966, стр. 81.

Marraskuun 20. päivänä pidettiin KITpK:n ja puolue-edustajien yhteinen istunto, jossa käsiteltiin yhteisrintamataktiikan toteuttamisessa ilmenneitä puutteellisuuksia. Alustajana ollut Kuusinen totesi, että osa kommunistisia puolueita oli toistaiseksi vain yleisesti tehnyt tunnetuksi yhteisrintama-ajatusta eikä ollut ryhtynyt riittävän aktiivisiin joukkotoimiin murtaakseen yhtenäisyyden vastustajien vastarinnan. Moinen passiivisuus oli voitettava.

Kominternin TpK:n Puhemiehistö käsitteli 1. joulukuuta Saksan Kommunistisen Puolueen 4. konferenssin tuloksia ja esitti joukon suosituksia, jotka koskivat kansanrintaman laajentamista Saksan oloissa. Istunnossa mm. tähdennettiin, että Saksassa oli sellaisten porvarillisten puolueiden jätteitä, jotka kykenivät ottamaan fasisminvastaisen asenteen, ja että kansanrintamaan saatettiin vetää mukaan myös nämä proletariaatin väliaikaiset liittolaiset.¹

Komintern otti kuitenkin huomioon sen, että taistelussa uuden poliittisen linjan toteuttamiseksi piili myös tiettyjä oikeisto-oppoportunistisia vaaroja, varsinkin jos kiinnitettiin yletöntä huomiota neuvotteluihin sosiaalidemokraattisten ja pikkuporvarillisten puolueiden johdon kanssa, jolloin toiminta joukkojen mukaansaamiseksi jäi heikonpuoleiseksi. Jotkin kommunistiset puolueet olivat tuohon aikaan tehneet tämänluontoisia virheitä. Kominternin Toimeenpaneva Komitea varoitti oikeistolaisvirheiden vaarasta, etenkin käsitellessään vuosien 1935—1936 vaihteessa Sihteeristössä ja Puhemiehistössä Tšekkoslovakian Kommunistisen Puolueen tehtäviä. Gottwald totesi, että puolueessa oli syntynyt pyrkimys korvata työ joukkojen vetämiseksi aktiiviseen toimintaan parlamenttitoimilla ja että puolueen parlamenttiryhmä oli ottanut virheellisiä askelia.² Kominternin Toimeenpaneva Komitea pelkäsi eräiden puolueiden uutta suuntausta toteuttaessaan luisuvan oikeisto-oppoportunismiin, ja siksi se hyväksyi Tšekkoslovakian kysymyksestä erittäin terävää arvostelua sisältäneen päätöslauselman. Sihteeristön ja Puhemiehistön istunnot varoittivat samalla, ettei oikeistovirheiden korjaamisen tarvinnut silti merkitä käännöstä ryhmäkuntaisuuteen.³

Komintern pystyi verrattain nopeasti voittamaan eräiden kommunistisen liikkeen toimihenkilöiden liioittelun pelon, jota yhtenäisen työväen- ja kansanrintaman rohkea politiikka oli synnyttänyt.

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 2, ед. хр. 203, л. 66.

² Ks. «Коммунистический Интернационал», 1936, № 2, стр. 20—32.

³ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1040, л. 154.

Niinpä käsitellessään Ranskan ammattiyhdistysten yhdistävän kongressin valmistelukysymyksiä KITpK:n Sihteeristö hylkäsi 21. helmikuuta 1936 pitämässään istunnossa eräät Lozovskin lahkolaishenkiset epäilykset, jotka koskivat Ranskan Kommunistisen Puolueen ammattiyhdistyspolitiikkaa. Muiden ohella Dimitrov ja Manuilski arvostivat korkealle RKP:n ammattiyhdistyspolitiikan, joka tavoitteli työläisten ammatillista yhtenäisyyttä.¹

Kehitellessään suosituksiaan KITpK mursi yhä enemmän valalla olleita lahkolaishenkisiä ennakkoluuloja. Tärkeä sija tässä suhteessa oli KITpK:n Puhemiehistön maalisi—huhtikuussa 1936 pitämällä istunnolla, jossa käsiteltiin yhteisrintamataktiikan soveltamistuloksia ja sodanvastaisen taistelun tärkeimpiä kysymyksiä. Istunnossa olivat läsnä miltei kaikki Puhemiehistön jäsenet ja varajäsenet sekä useimpien maiden edustajat.

Kominternin TpK:n Puhemiehistö käsiteli seikkaperäisesti Ranskan, USA:n, Puolan, Saksan, Tšekkoslovakian ja Ison-Britannian kommunististen puolueiden kokemusta sekä Kiinan imperialisminvastaisen taistelun ongelmia. Puhuessaan yhteisrintamapolitiikan eittämättömistä saavutuksista mm. Ranskassa ja Espanjassa Dimitrov sanoi, että uuden suuntauksen oikeellisuus »on jo silminnähtävää, on jo havaittavaa, se on jo todistettu». Kokouksessa pohdittiin kansanrintaman mahdollisia konkreettisia muotoja ja korostettiin, että monissa maissa uusi politiikka ei ollut vielä riittävän konkreettista, ei ollut »vielä löydetty joukkojen nostattamista parhaiten edistäviä tunnuksia».² Tämä koski varsinkin sodanvastaista taistelua. Esitettiin toivomus, että puolueet kehittelisivät »kyseisen, sodanvastaisen taistelun konkreettisen ohjelman» ja saavuttaisivat taistelussa fasismia ja sotaa vastaan yhtenäisyyden sosiaalidemokraattisten puolueiden perusosan kanssa.³

Maalisi—huhtikuun kokous kiinnitti päähuomion sodanvastaisen taistelun tehtäviin.

Siinä todettiin, että orjuutettuaan eräiden maiden työväestön fasismi kohdisti hyökkäyksensä muiden maiden oikeuksiin ja riippumattomuuteen. Huomautettiin että Hitlerin Saksan ja imperialistisen Japanin hyökkäyssuunnitelmien keskeisenä kohteena oli Neuvostoliitto. Kansainvälisen fasismin ja imperialistisen taantumuksen tärkeimpänä ulkopoliittisena päämääränä pysyi edelleenkin sota neuvostomaata vastaan. Kyseisenä ajankohtana, Dimitrovin mukaan, hitleriläishyökkäyksen vaara uhkasi kuitenkin välit-

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1075, л. 328.

² ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 2, ед. хр. 215, л. 6—8.

³ Sama, л. 6.

tömästi Tšekkoslovakiaa, Itävaltaa, Ranskaa ja Puolaa ja »kaikesta päätellen iskua Itään, Neuvostoliittoon, Hitler ei suunnittele ensisijaiseksi». ¹ Samoin Idässä Japani oli kohdistamassa ensimmäisen iskunsa Kiinan kansaan pitäen seuraavana askeleenaan iskua Neuvostoliittoon. Euroopan kommunististen puolueiden oli noissa oloissa valmisteltava kansojaan torjumaan hitleriläinen hyökkäys. Kommunististen puolueiden oli sen vuoksi tarkasti määriteltävä kantansa porvarillisten hallitusten puolustustoimenpiteisiin, sotabudjetteihin, Kansainliiton toimiin yms.

Puhemiehistön jäsenet olivat sitä mieltä, että kielteinen suhde porvarillisten hallitusten toimenpiteisiin niissä maissa, joita fasisinen hyökkäys uhkasi, olisi väärä ja että kommunistisen liikkeen oli esitettävä oma myönteinen ohjelma kansainvälisen politiikan kysymyksissä. Sen jälkeen käsiteltiin tuollaisen kaikkia rauhaa rakastavia voimia yhdistävän ohjelman konkreettiset kohdat. Kokouksessa osoitettiin, että fasisin hyökkäyksen uhanalaiseksi joutuneiden maiden kommunistiset puolueet eivät saaneet sulkea silmiään ulkoapäin uhkaavalta fasismilta vaaralta, vaan niiden oli osallistuttava aktiivisesti näiden maiden puolustustoimiin, päästävä erilaisiin parlamentin sotavaliokuntiin ja yleensäkin katsottava puoluepolitiikan tärkeimmäksi yhdysosaksi armeijassa suoritettava työ. ²

Kominternin ТрК:n Puhemiehistön 1. huhtikuuta 1936 hyväksymässä päätöslauselmassa sanottiin, että »kansainvälisen proletariaatin ajankohtaisimpia, keskeisimpiä tehtäviä on fasisistien sodanlietsojien taluttaminen ja taistelu rauhan puolesta». ³ Se velvoitti kommunistiset puolueet sopeuttamaan mitä saumattomimmin maidensa puolustuskysymyksiin vaatimukset työväestön demokraattisten oikeuksien laajentamisesta, armeijan demokratisoinnista, sen puhdistamisesta fasisistisista ja taantumuksellisista aineksista sekä työläisten ja talonpoikaisjoukkojen elintärkeiden vaatimusten tyydyttämisestä. Vain näiden toimenpiteiden päättävä toteuttaminen ja varsinkin armeijan demokratisointi saattoivat turvata kansan puolustuskyvyn voimistumisen. Kommunistit eivät voineet tukea kokonaisuudessaan porvarillisten hallitusten sotapolitiikkaa ja sotabudjetteja, koska porvaristo käytti valtiokoneistoa ja armeijaa työtätekeviä vastaan. Tämä ei silti sulkenut pois, sanottiin päätöslauselmassa, kommunistien esiintymistä eräissä konkreettisissa tapauksissa sellaisten toimenpiteiden puolesta, joiden tarkoituksena oli pelastaa väestö sodan kauhuilta (kaasusuojat.

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 2, ед. хр. 222, л. 26.

² Sama, л. 34—39.

³ «Коммунист», 1969, № 2, стр. 4.

naamarit, lääkintäpalvelu yms.) tai voimistaa kansan puolustuskyyä fasistisen hyökkäyksen uhatessa.

Kominternin Tpk:n Puhemiehistö suositteli niiden Kansainliiton toimenpiteiden kannattamista, jotka todella tähtäsivät rauhan säilyttämiseen, mutta velvoitti kommunistiset puolueet arvostelemaan noiden keinojen epäjohtonmukaisuutta ja riittämättömyyttä. Komintern ilmoitti jälleen kerran olevansa valmis taistelemaan yhdessä Sosialistisen Työväeninternationaalin ja Amsterdamin Ammattiyhdistysinternationaalin kanssa yleisen avunantosopimuksen puolesta, sillä ehdolla että siihen kuuluisi myös Neuvostoliitto. Komintern painotti suurta merkitystä, joka ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyydellä oli kussakin maassa ja koko maailmassa rauhanrintaman lujittamiselle ja toimien vilkastamiselle. Kominternin Tpk:n Puhemiehistön päätökset paitsi tekivät elämänläheisiksi monia VII kongressin kannanottoja rauhantaistelusta myös kehittivät niitä edelleen ja perustelivat teoreettisesti kommunististen puolueiden aktiivista politiikkaa maanpuolustuskysymyksissä.

Komintern ja Ranskan Kommunistisen Puolueen kamppailu yhteisrintaman puolesta

Uusi suuntaus aseenaan Komintern ja sen jaostot alkoivat toteuttaa ja kehittää politiikkaa, joka sai nopeasti joukot yhtenäisen työväen- ja kansanrintaman puolelle. Soveltamalla VII kongressin johtopäätöksiä maittensa oloihin kommunistiset puolueet osoittivat pystyvänsä ratkomaan luokkataistelun mitä vaikeimpia ongelmia ja yhdistämään joukkoja. Vuodet 1935—1937 olivat kansainvälisen fasisminvastaisen ja työväenliikkeen vilkastumisen, sen nousun kautta eräissä maissa, taantumus koki sen vuoksi monia vakavia iskuja ja joutui monilla lohkoilla perääntymään.

Ranskan Kommunistinen Puolue toteutti tehokasta politiikkaa. Se onnistui saamaan kansanrintaman ohjelman kannalle suurimman osan sosialistisen ja radikaalin puolueiden jäsenistä. Kansanrintaman perustana pidetty yhtenäinen työväenrintama voimistui niin ikään. CGT:n ja CGTU:n yhdistymisen tietä keväällä 1936 maassa syntyi yhtenäinen keskusliitto Confédération générale du travail, jonka johtoon tuli myös kommunisteja. CGT:n jäsenmäärä kasvoi nopeasti. Kansanrintaman vaalivoitto 1936 avasi laajat näköalat työväenluokan, talonpojiston ja kaupunkien keskikerrosten jatkuvalle taistelulle. Kesällä 1936 maassa alkoivat mahtavat lakot, joiden aikana esitettiin perusteellisten yhteiskuntataloudellisten uudistusten vaatimuksia.

Työnantajia voimakkaasti painostanut työtätekevien joukkoliike kannusti vaalien jälkeen muodostettua Léon Blumin hallitusta, joka tukeutui kansanrintamaan, uudistusten toimeenpanoon.

Työläiset saivat työnantajat myöntymään 7—15% palkankorotuksiin sekä taatun vähimmäispalkan säätämiseen; käytäntöön otettiin joukkotyöehtosopimukset, joissa oli määritelty työn maksuehdot. Ensi kertaa historiassa porvarillisen maan oloissa säädettiin 40-tuntinen työviikko ja palkallinen vuosiloma. Ammattiyhdistyksille myönnettiin tuotantolaitoksissa huomattavia oikeuksia.

Talonpojiston ja kaupunkien keskikerrosten eräät vaatimukset tyydytettiin. Näin kommunistien julistama kansanrintamapolitiikka tuotti Ranskan työtätekeville tuntevia sosiaalisia parannuksia.

Kansanrintaman suurimpia ansioita Ranskassa oli, että se pelasti maan fasisiselta raakalaisuudelta. Tiivistämällä rivinsä ja kokoamalla ympärilleen laajat keskikerrosten joukot työväenluokka teki tyhjiksi fasisistien liittojen suunnitelmat ja hankkeet. Tällä menestyksellä oli suuri kansainvälinen merkitys. Fasismi ei saanut tuohon aikaan pystytetyksi herruuttaan kautta Länsi-Euroopan.

Kansanrintamapolitiikan toteuttaminen turvasi Ranskan työväenluokalle johtavan aseman yleisdemokraattisessa taistelussa, siitä tuli kansakunnan toimelias liikevoima. Kansanrintamapolitiikka oli todellista isänmaanrakkauden politiikkaa, jonka päämääränä oli kansakunnan yhdistäminen Ranskan etuja kavaltanutta monopolistiyhlimystä vastaan. Kansanrintamapolitiikalla oli osuutensa myös itsensä kommunistisen puolueen kehityksessä. RKP:n vaikutusvalta joukkojen keskuudessa oli kasvanut, sen yhteydet työväestön joukkojärjestöihin lujittuneet. Sen jäsenmäärä kasvoi vuoden 1935 puolivälistä vuoden 1937 loppuun mennessä 8-kertaisesti eli 320 000 henkeen.

Ranskan Kommunistinen Puolue esiintyi kamppailussa kansanrintaman puolesta maan tärkeimpänä poliittisena voimana. Se taisteli rohkeasti ja joustavasti kansanrintamaohjelman toteuttamiseksi ja sai jatkuvasti Kominternilta aatteellis-poliittista apua. Kominternin johtoelimissä käsiteltiin alituisesti RKP:n huomattavimpien johtomiesten kanssa Ranskan työväen- ja fasisminvastaisen liikkeen tärkeimpiä ongelmia.

Kansanrintamapuolueiden menestyttyä Ranskan parlamenttivaaleissa Kominternin TpK:n Sihteeristö käsitteli monta kertaa kysymystä kommunistisen puolueen suhteesta kansanrintamahallitukseen. Tällöin todettiin, että mikäli kansanrintaman voitto Ranskassa olisi ollut vielä tuntuvampi ja mikäli se olisi yhdistänyt vielä

laajempia joukkoja, olisi ollut mahdollista muodostaa kommunistis-sosialistinen hallitus. Puuttui kuitenkin tuollaista yhteenliittynisyyttä. Hallitus ei pystynyt tulemaan toimeen ilman radikaaleja ja muita ryhmiä. RKP:n osallistuminen hallitukseen olisi saattanut säilyttää radikaalit ja olla merkinä taantumuksen laajalle esiintymiselle kansanrintamahallitusta vastaan.¹ Kominternin TpK:n Sihteeristö ei sen vuoksi käsitellyt kysymystä kommunistien osallistumisesta Léon Blumin hallitukseen periaatteellisena kysymyksenä, vaan sen poliittisen tarkoituksenmukaisuuden kannalta. Käsitelyssä osoitettiin, että joukkojen entistä aktiivisempi osallistuminen taisteluun mahdollisti RKP:n tulon hallitukseen.

Kesäkuussa 1936 Kominternin TpK:n Puhemiehistö hyväksyi RKP:n KK:n kokouksen päätöksen kommunistisen puolueen vilpittömästä ja lojaalista yhteistyöstä hallituksen kanssa toteutettaessa kansanrintamaohjelmaa ja tämän hallituksen tukemisesta. KITpK tuki kokouksen johtopäätöstä siitä, että kyseisessä tilanteessa kommunistinen puolue ei pitänyt kommunistien osallistumista hallitukseen kansanrintaman kannalta edullisena. Punnittuaan tarkasti syyt ja perusteet, joiden nojalla RKP pidättäytyi osallistumasta hallitukseen, KITpK:n Puhemiehistö tähdensi päätöslauselmasaana, että muodostuneessa tilanteessa tärkeimpänä tehtävänä oli kansanrintamaohjelman toteuttaminen, mikä vaati kehittämään edelleen kansanrintamaan kuuluneiden puolueiden ja järjestöjen yhteistyötä ja lujittamaan kansanrintamaa joukkojen keskuudessa, ts. paikan päällä.²

Niiden kysymysten käsittelyn yhteydessä, jotka RKP:n taistelu oli tuonut esiin, Komintern saattoi täsmentää VII kongressin johtopäätöstä kommunistien mahdollisesta osallistumisesta kansanrintamahallitukseen ja käsitellä entistä syvällisemmin kysymystä tuollaisen osallistumisen ehdoista ja edellytyksistä. Komintern kannatti Ranskan Kommunistisen Puolueen toimenpiteitä, jotka oli suunnattu yhteyksien lujittamiseen ja yhteistoimien suorittamiseen SFIO:n ja radikaalisosialistien kanssa. Kysymys laajojen katolilaisjoukkojen saamisesta mukaan liikkeeseen otettiin samoin esille. Thorezin julistama kohti katolilaisia »ojennetun käden» politiikka sai Kominternin hyväksymyksen.

Kun Blumin hallitus alkoi olla epäroivällä kannalla kansanrintamaohjelman toteuttamisvaiheessa Kominternin Toimeenpaneva Komitea tuki Ranskan Kommunistisen Puolueen pyrkimystä olla

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1086, л. 5.

² ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 2, ед. хр. 229, л. 130.

nopeuttamatta halluskriisiä ottaen huomioon, että tuon hallituksen kaatuminen olisi niissä oloissa merkinnyt poliittista askelta oikeaan.¹

Blumin hallituksen eroamisen jälkeen vuoden 1937 puolivälissä ja radikaali Chautemps'in hallituksen tultua valtaan Kominternin Toimeenpaneva Komitea auttoi RKP:tä sen sitkeässä taistelussa kansanrintaman säilyttämiseksi ja sitä sisältäpäin heikentäneitä toimenpiteitä vastaan.

Komintern ja Espanjan kansallisen vallankumoussodan ongelmat

Kansainvälisen demokraattisen ja työväenliikkeen kohokohtia 30-luvun toisella puoliskolla oli Espanjan kansan kansallinen vallankumoussota. Kommunistisen puolueen politiikka johti kansanrintaman perustamiseen Espanjassa ja helmikuussa 1936 parlamentin (cortesin) vaaleissa taantumukselliset puolueet kärsivät murskaavan tappion. Maassa alkoi kehittyä demokraattinen vallankumous.

Kominternin Toimeenpaneva Komitea kannusti tuohon aikaan Espanjan Kommunistista Puoluetta taisteluun demokraattisten uudistusten toteuttamiseksi. Kominternin TPK korosti varsin painokkaasti ohjeissaan sitä, että fasismi sai vielä Espanjassa huomattavaa tukea ja että tulevaisuudessa »se pyrkii järjestämään kansalaissodan kariuttaakseen kansanrintamaohjelman toteuttamisen».² KITPK:n Sihteeristö ja Espanjan Kommunistisen Puolueen johto määrittelivät selvästi toukokuussa 1936 Espanjan työtätekevien tärkeimmän tehtävän: oli taisteltava demokraattisen tasavallan puolesta asettamatta vielä välittömäksi tehtäväksi siirtymistä porvarillis-demokraattisesta vallankumouksesta sosialistiseen.³ Komintern tuki EKP:tä sen pyrkimyksessä lähestyä sosiaalidemokraattisia ja anarkosyndikalistisia työläisiä ja etsiä katolilaisten joukkojen tuntumaan johtavia teitä. Erikoisen merkitykselliseksi katsottiin taistelu armeijan puhdistamiseksi taantumuksellisista monarkistisista ja fasisistisista salaliittolaisista ja työläis- ja talonpoikaismilisiin lujittamiseksi. Komintern hyväksyi EKP:n linjan, johon kuului vasemmistotasavallalaisen hallituksen lojaali tukeminen sen epäjohdonmukaisuuden arvostelun ohella ja suuntautuminen

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1125, л. 71—72.

² ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1075, л. 85.

³ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1092, л. 6.

tulevaisuudessa kenties mahdolliseksi osoittautuvan kansanrinta-mahallituksen muodostamiseen.¹

Demokraattisen vallankumouksen kehityksen pelästyttäminä Espanjan taantumukselliset voimat aloittivat heinäkuussa 1936 kapinan, jota tukivat ulkoapain fasistiset vallat, Saksa ja Italia. Espanjassa alkoi kansainvälisesti suurin fasisminvastainen taistelu. Kamppailuun kaikkien tasavaltalaisvoimien yhdistämiseksi saksalais-italialaisten maahanhyökkääjien tukemia fasistisia kapinallisia vastaan liittyi taistelu syvällisten yleisdemokraattisten uudistusten puolesta. Espanjassa toteutettiin maaudistusta, kansallistettiin suuret teollisuuslaitokset, oli käynnissä koko yhteiskunnallisen ja valtiollisen elämän demokratisointi. Sosialisti Caballeron johtamaan uuteen hallitukseen osallistunut kommunistinen puolue toteutti sitkeästi ja kärsivällisesti kaikkien antifasistien yhdistämislinjaa pitäen päämääränään sotilaallisen voiton saavuttamista kapinallisista ja maahanhyökkääjistä ja demokraattisten uudistusten toimeenpanemista.

Maassa puhjennut demokraattinen vallankumous ylitti huomattavasti kaikkien entisten porvarillis-demokraattisten vallankumousten puitteet. Tuon vallankumouksen luonne ja tehtävät olivat kiinteän tarkastelun kohteena. Kominternin elimissä, mihin myös Espanjan Kommunistisen Puolueen ja muiden jaostojen edustajat osallistuivat.

Käsitellessään Manuilskin alustusta Espanjan tilanteesta KITpK:n Sihteeristö käsitteli jo 18.—19. syyskuuta vallankumouksen luonnetta. Puheenvuoroja käyttäneet Dimitrov, Codovilla, Florin, Kuusinen, Pieck, Gottwald, Pollit sekä monet muut kajosivat tavalla tai toisella tähän kysymykseen. Dimitrov totesi, että maailmassa vallinnut luokkavoimasuhde sekä toisaalta Neuvostoliiton olemassaolo ja toisaalta fasistinen diktatuuri monissa maissa samoin kuin senaikaiset luokkasuhteet pakottivat asettamaan kysymyksen porvarillis-demokraattisesta vallankumouksesta ja porvarillis-demokraattisesta valtiosta toisin kuin ennen. Espanjan demokraattisesta tasavallasta, jonka puolesta kansa taisteli, ei pitänyt tulla vanhanmallista demokraattista tasavaltaa, siitä oli tultava »erikoinen valtio, jossa vallitsee todellinen kansandemokratia. Se ei ole vielä neuvostovaltio, vaan fasisminvastainen, vasemmistolainen valtio, johon porvariston todella vasemmistoainekset osallistuvat».²

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1092, л. 7—14.

² ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1135, л. 7—8.

Vastustaessaan vanhentuneita kannanottoja, joiden mukaan valtio oli aina olemuksensa puolesta joko kapitalistinen tai sosialistinen, Dimitrov väitti, että oli syntymässä sellainen demokraattinen valtio, jossa »kansanrintamalla on ratkaiseva merkitys». »Kysymyksessä on tällöin sellaisen tuotannon järjestäminen, jolloin yksityiskapitalistista omistusta ei ole lopullisesti hävitetty; tuotannon järjestäminen työväenluokan ja sen liittolaisten, ts. pikkuporvariston ja talonpoijiston kanssa ja heidän valvontansa alaisena. Teoreettisesti se on kenties oikein määriteltävä työväenluokan ja talonpoijiston demokraattisen diktatuurin erikoismuodoksi.»¹

Artikkelissaan »Espanjan vallankumouksen erikoisuuksista» Togliatti arvioi Espanjan vallankumouksen kansanomaiseksi, kansalliseksi, fasisminvastaiseksi vallankumoukseksi, jota toteutettiin uusissa kansainvälisissä oloissa proletariaatin osuuden kasvaessa, ja teki johtopäätöksen, että »Espanjassa pystytettävä demokraattinen tasavalta»² oli uudentyypinen demokraattinen tasavalta, »uusi demokratia».

Espanjan Kommunistisen Puolueen pääsihteeri José Diaz antoi tuohon aikaan määritelmän, että oli käynnissä taistelu »uudentyypisen demokraattisen tasavallan puolesta»³, jossa on hävitetty etuoikeutettujen luokkien herruus ja työtätekevillä on mahdollisuus parantaa asemaansa.

Ajatus uudentyypisestä vallankumouksesta ja uudentyypisen demokratian valtiosta merkitsi Kominternin VII kongressin teoreettisten johtopäätösten ja Leninin vallankumousopin luovaa kehitystä. Lenin kirjoitti jo Lokakuun vallankumouksen edellä, että olisi väärin supistaa vallankumousten moninaisuus ainoastaan proletariaatin ja porvarillisen vallankumouksen vastakkainasetteluun.⁴ Myöhemmin hän tähdensi monesti, että elämässä ei ole vallankumouksen »puhtaita» muotoja ja että vallankumouksen kehitysmuodot ja -tiet eivät sovi valmiisiin kaavoihin, ne ovat aina monimutkaisempia kuin kaavat ja useimmiten kehittyvät muuta tietä eikä sitä joka tuntuu oikealta, suoralta ja helpoimmalta. Juuri siksi Lenin jo vuonna 1920 kehotti Lännen kommunisteja keskittämään voimansa ja huomionsa siihen, että oli »löydettävä se muoto, miten siirrytään eli ryhdytään proletariaariseen vallankumoukseen».⁵ Kommunistinen liike oli löytänyt teorian alalla ja alkoi toteuttaa

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1135, л. 8.

² »Коммунистический Интернационал», 1936, № 16, стр. 20—21.

³ X. Дуас. Под знаменем народного фронта. Речи и статьи. 1935—1937. М., 1937, стр. 160.

⁴ Ks. V. I. Lenin. Teokset, 25. osa, s. 420.

⁵ V. I. Lenin. Teokset, 31. osa, s. 76.

käytännöllisesti siirtymistä taistelun sosialistiseen vaiheeseen, johon uudentyypinen demokraattinen vallankumous ja »uuden demokratian» valtio johtivat. Kaikella tällä oli valtava merkitys kapitalististen maiden kommunistisen liikkeen strategialle.

Kominternin ja Espanjan Kommunistisen Puolueen suorittama kansallisen vallankumoussodan luonteen ja sen liikevoimien syvälinen erittely loi vahvan perustan Espanjan kommunistien politiikalle, joka oli suunnattu kansanrintaman kaikinpuoliseen lujittamiseen ja kiinteään taisteluhenkisen yhteistyön aikaansaamiseen sosialistien ja anarkosyndikalistien kanssa voiton saavuttamiseksi kapinallisista ja maahanhyökkääjistä. Kominternin TpK:n Puhemiesistö arvioi 28. joulukuuta 1936 oikeaksi puolueen linjan kansallistamisen toteuttamiseksi ainoastaan tasavallan puolustamisen etuja silmällä pitäen ja vain niiden tuotantolaitosten suhteen, jotka kuuluivat kapinan välittömille tai välillisille osanottajille. Komintern kannatti myös maiden luovuttamista talonpojille ja pyrkimystä turvata keski- ja pienomistajien omistusoikeudet ja edut ja lakkauttaa kaupunkien ja maaseudun työväestöä koskevat pakkotilaukset. Kominternin TpK arvosteli vasemmistolaisuutta ja mm. talonpoikaistalouksien kollektivisoimisyrittäksiä, koska muodostuneessa tilanteessa tuo politiikka saattoi vain hankaloittaa kansanrintaman asian toteuttamista taistelussa fasistisia kapinallisia vastaan.¹

NKP(b):n ja neuvostohallituksen päämiesten kirje myötävai-kutti kansanrintamapolitiikan kehitykseen Espanjassa. Tässä Caballerolle 21. joulukuuta 1936 osoitetussa kirjeessä, jonka olivat allekirjoittaneet Stalin, Molotov ja Vorošilov, Espanjan hallituksen harkittavaksi tarjottiin seuraavia ystävällisiä neuvoja:

»1) Olisi kiinnitettävä huomiota talonpoikiin, joilla on huomattava merkitys sellaisessa maatalousmaassa kuin Espanjassa. Ei olisi pahitteeksi säätää talonpoikien etuja vastaavia maa- ja verodekreettejä. Olisi hyödyllistä saada mukaan armeijaan talonpoikia tai muodostaa heistä fasististen armeijoiden selustaan sissijoukkoja. Talonpoikien hyväksi säädetyt asetukset saattaisivat helpottaa asiaa.

2) Kaupunkien pien- ja keskiporvaristo olisi saatava hallituksen puolelle tai ainakin sille olisi annettava mahdollisuus asettua hallitukselle suotuisalle puolueettomuuskannalle siten, että sitä suojeltaisiin pakkoluovutusyrityksiltä ja mikäli mahdollista sille turvattaisiin kauppavapaus. Muutoin nämä kerrokset seuraavat fasisteja.

3) Ei pitäisi hylkiä tasavaltalaispuolueen johtajia, vaan päin-

¹ «Коммунистический Интернационал», 1937, № 1, стр. 61.

vastoin heidät olisi saatava mukaan ja pantava yhteisiin hallitusvaljaisiin.»¹

Näiden suositusten johtolankana oli ajatus kaikkien tasavaltalaisvoimien laajasta yhdistämisestä kapinallisten ja maahanhyökkääjien vastustamiseksi.

Espanjan Kommunistisen Puolueen ja Kominternin johto huomioivat nopeasti pienimmätkin yritykset heikentää kansanrintamaa ja ryhtyivät toimenpiteisiin, jotka edistivät joukkojen yhdistämistä taistelussa fasismia vastaan. Komintern auttoi kommunistista puoluetta joustavan politiikan kehittämisessä, silloin kun puolue pyrki lähentymään anarkosyndikalistisia työläisiä ja vastustamaan anarkistien seikkailuhenkisiä kokeita pystyttää viipymättä »vapaa kommunismi» aikana, jolloin fasistiset kapinalliset ja maahanhyökkääjät valtasivat yhä uusia alueita. Pyrkinessään saamaan aikaan entistä laajemman tasavaltalaisvoimien liiton vastaiskun järjestämiseksi hyökkääville ulkomaisille joukoille Espanjan Kommunistinen Puolue esitti Kominternin Tpk:n suostumuksella vuonna 1938 uuden tunnuksen: kaikkien Espanjan isänmaanystävien liitto. Se vaati tuolloin mm. tekemään lopun keski- ja pienyksityisomaisuuden pakkoluovutuksessa ilmenneistä virheistä sekä palauttamaan keski- ja pienomistajien omistusoikeudet ja takaamaan kaikille tasavallalle uskollisille kansalaisille uskonnonvapauden.

Noina vuosina Espanjan työväenluokan kahden virtauksen, sosialistien ja kommunistien lähentymisprosessi kehittyi pisimmälle. Kommunistien ja sosialistien vaikutuksen alaisina olleet ammattiliitot yhdistyivät, samoin myös molempien puolueiden nuorisjärjestöt. Yhdistyneen järjestön johtomiehiä oli Carrillo, joka oli sitä ennen ollut sosialistisen nuorison johtajana. Kataloniassa neljän työväenpuolueen yhdistyttyä muodostui Sosialistinen Yhtenäisyyspuolue. Espanjan Kommunistinen Puolue yhdessä sosialistien kanssa muodosti 1937 kansallisen yhteyskomitean ja laati yhteisen toimintaohjelman. Kyseessä oli valmistautuminen yhtenäisen proletarisen puolueen perustamiseen. Kommunistinen Internationaali seuraili tarkasti tätä prosessia. Kun ilmeni, että osa sosialisteista ei ollut vielä kypsä tällaiseen yhdistymiseen, kommunistinen puolue ja Kominternin Tpk tekivät johtopäätöksen, että kommunistien »ei pidä kiiruhtaa kommunistisen ja sosialistisen puolueen yhdistymistä» ja että tärkeintä oli »molempien puolueiden yhteistoiminta hallituksessa, kaikissa vallanelimissä, ammattiyhdistyksissä, armeijassa ja teollisuuden johtamisessa samoin kuin yhteinen esiintyminen parlamentti- ja kunnallisvaa-

¹ Война п революция в Испании 1936—1939. М., 1968, стр. 419—420.

leissa».¹ Kommunistiseen puolueeseen liittymäisillään olleet sosialistit oli saatava vakuuttumaan siitä, että asian menestymisen kannalta heidän oli parasta jatkaa työtään sosialistisen puolueen keskuudessa lujittaen yhteistoimintaa ja valmistellen molempien puolueiden yhdistymistä. Myöhemmät tapahtumat, joita tasavallan tappiot rintamalla ja sosialistisen puolueen antautumishenkisten aineiden vilkastuminen edisti, keskeyttivät työväenpuolueiden yhdistymisprosessin.

Espanjan tasavallan kokemus todisti oikeiksi Kominternin VII kongressin historialliset päätökset ja rikastutti tuntuvasti kansainvälisen kommunistisen ja työväenliikkeen teoriaa ja käytäntöä. »Espanja oli ensimmäinen maa, jossa fasisminvastaisen taistelun kulussa pystytettiin työläisten, talonpoikien, pikku- ja keskiporvariston demokraattinen diktatuuri», Dolores Ibárruri puhui.² Kehittyessään ja ilmentäessään yhä johdonmukaisemmin uutta demokratiaa tämä valta lähensi aste asteelta myös välitöntä siirtymistä sosialistisiin uudistuksiin. Espanjan tasavallan tappiosta huolimatta tämä tendenssi ilmeni täysin selvästi.

Seitsemännen kongressin jälkeenkin eräät kommunistit pitivät kansanrintamapolitiikkaa uutena taktiikkana, jonka oli sanellut ainoastaan pakko puolustautua fasismilta ja sodalta. Espanjan tapahtumat osoittivat tärkeydessään suurenmoisen tosion: kansanrintama, uusi demokratia on se rengas, joka yhdistää fasisminvastaisen puolustustaistelun lopulliseen päämäärään, ts. taisteluun sosialismista. Kominternissa käsitettiin syvällisesti, mikä merkitys Espanjan kokemuksella oli vallankumouksen sosialistiseen vaiheeseen johtavien teiden tajuamisessa.

**Komintern auttaa
muiden kapitalististen maiden
kommunistisia puolueita
niiden taistelussa
kansanrintaman puolesta**

Fasisminvastaiseen demokraattiseen vallankumoukseen ja uudentyyppisen demokratian pystyttämiseen tähtäävä linja edisti Italian kommunistien ja sosialistien yhteistoiminnan lujittamista. Vuonna 1937 he solmivat keskenään uuden yhteistoimintasopimuksen. Kommunistit ja sosialistit esiintyivät yhdessä uuden tasavallan puolesta, joka täyttäisi maata koskevat vaatimukset. hävittäisi

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 2, ед. хр. 257, л. 77.

² 30-летие VII конгресса Коминтерна, стр. 207.

monopolien vallan ja turvaisi kansan oikeudet.¹ Näin Italiassa laskeettiin perusta laajalle fasisminvastaiselle liikkeelle.

Yhtenäisen työväen- ja laajan kansanrintamatunnuksin käyty taistelu tuotti tiettyjä tuloksia myös USA:n työtätekeville. Ammattiyhdistysliikkeessä kasvoi vasemmistovoimien vaikutus. Vuonna 1938 syntyi uusi keskusliitto Congress of Industrial Organizations (CIO), joka oli tuohon aikaan edistysmielisellä kannalla. USA:n työväestö hankki itselleen tuntuvia myönnytyksiä sosiaalisen lain-säädännön alalla.

Kominternin yleisten periaatteiden hengessä toiminut USA:n Kommunistinen Puolue esitti työläis- ja farmaripuolueen perustamistunnuksen. Tuon puolueen oli yhdistettävä järjestöllisesti kansanrintaman kannalla olleet väestöerrokset ja -ryhmät. Kohta sen jälkeen kommunistinen puolue tajusi, ettei kansanrintamaa saanut rajoittaa työläis- ja farmaripuolueen puitteisiin, jota eräät poliittiset ryhmittymät eivät vielä hyväksyneet. Kominternin TpK:n Sihteeristö kannatti huhtikuussa 1937 USA:n Kommunististen Puolueen aloitetta, joka oli suunnattu myös demokraattisen puolueen vasemmistoinesten saamiseen mukaan kansanrintamaan. Sihteeristön istunnoissa Foster esitti kuitenkin joukon arvostelevia huomautuksia, jotka koskivat Browderia (hänestä tuli myöhemmin luopio). Browder idealisoi Rooseveltin hallituksen politiikkaa ja oli sitä mieltä, että »Roosveltia tukevat voimat ovat kansanrintaman tärkeimpiä tekijöitä».²

Tammikuussa 1938 Kominternin TpK:n Sihteeristö käsitteli Amerikan kysymystä ja hyväksyi puolueen rohkean suuntauksen perustaa »demokraattinen rintama fasistisen vaaran vastapainoksi», mutta huomautti samalla, että puolueessa oli havaittavissa epärointiä liittymisestä »laajaan liikkeeseen yhdessä pikkuporvarillisten, edistysmielisten ja demokraattisten voimien kanssa».³ Kominternin TpK osoitti samalla Browderin arvostavan yksipuolisesti Rooseveltin hallituksen politiikkaa ja puoluetta uhkaavan peräsäläahustamisvaaran sekä eritteli syvällisesti Rooseveltin hallituksen politiikkaa.

Puhuessaan Kominternin Toimeenpanevan Komitean Amerikan-valiokunnan istunnossa Dimitrov neuvoi USA:n kommunisteja tukemaan taitavasti Rooseveltin hallituksen edistyksellisiä toimenpiteitä, mutta tähdensi kuitenkin, ettei sopinut »harrastaa Rooseveltin puolustusta», vaan oli asiallisesti arvosteltava niitä hänen

¹ П. Тольятти. Итальянская коммунистическая партия. М., 1959, стр. 63.

² ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1188, л. 13.

³ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1234, л. 17.

tekojaan, jotka olivat ristiriidassa fasisminvastaisen demokraattisen rintaman vaatimusten kanssa.

Kominternin TpK:n myötävaikutus auttoi Amerikan kommunisteja ottamaan entistä toimekkaamman kannan. Heidän arvovaltansa joukkojen keskuudessa voimistui ja demokraattinen ja työväenliike maassa tehostui. USA:n Kommunistinen Puolue alkoi nopeasti kasvaa määrällisesti ja 1939 sen riveihin kuului lähes 90 000 henkeä.

Kommunistien uudella politiikalla oli tärkeä sija Englannin työväestön taistelussa, jota se kävi taantumusta vastaan ja työväenluokan taloudellisten vaatimusten tyydyttämiseksi, demokratian ja rauhanomaisen ulkopolitiikan puolesta. Työläisten joukkoliike tyrehdytti englantilaisten fasistien hyökkäyksen. Taistelu saavutti kohokohtansa lokakuussa 1936, jolloin Lontoon väestö esti Mosleyn hurjapäiden retken. Kominternin TpK otti osaa sen yhtenäisyyspolitiikan kehittelyyn, joka vuoden 1936 lopulla johti Englannin Kommunistisen Puolueen, Riippumattoman Työväenpuolueen ja Sosialistisen Liiton väliseen sopimukseen ja näiden kolmen järjestön kamppailuun työväenliikkeen yhtenäisyyden puolesta ja labour-puolueen suunnan muuttamiseksi. Syksyllä 1937 Kominternin TpK:n Sihteeristö tuki Ison-Britannian Kommunistisen Puolueen labour-puolueeseen joukkojäsenoikeuksin liittymisaloitetta. Tällöin korostettiin erikoisesti sitä, että kommunistien oli selitettävä työläisille heidän puolueensa noudattavan labour-puolueen sääntöjä ja täyttävän samoja velvollisuuksia kuin muutkin siihen liittyvät järjestöt täyttivät sekä nauttivat samoja oikeuksia.¹ Kommunistit uskoivat, että työväenliikkeen yhtenäisyyden saavuttaminen olisi johtanut huomattaviin edistyksellisiin muutoksiin myös labour-puolueessa ja se olisi antanut mahdollisuuden vastustaa menestyksellisesti Chamberlainin hallituksen taantumuksellista sisä- ja ulkopolitiikkaa.

Komintern ja sen jaostot toteuttivat kaikkien fasisminvastaiten voimien yhtenäisyyspolitiikkaa Saksassa, Itävallassa, Unkarissa, Puolassa, Kreikassa, Bulgariassa ja muissa maissa, joissa oli vallalla fasistinen tai puoleksi fasistinen diktatuuri. Tärkeää oli, että noiden maiden kommunistiset puolueet samoin kuin Komintern olivat selvästi määritelleet perustavoitteensa, jona oli fasisminvastaiten demokraattisten tasavaltojen pystyttäminen. Sellaisissa kehittyneissä kapitalistimaissa kuin Saksa ja Itävalta tällä tavoitteella olivat niin ikään perustelunsa. Tätä kysymystä pohdittaessa Dimitrov sanoi jo toukokuussa 1936, että mikäli eräät toverit

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1223, л. 8.

ja sosiaalidemokratian vasemmisto »ovat hyvin radikaalilla kannalla eivätkä hyväksy demokraattisen tasavallan tunnusta, he eivät siis ymmärrä alkeellisimpia asioita eivätkä tahdo niitä ymmärtää». Ainoastaan esittämällä demokraattisen tasavallan vaatimuksen kommunistit saattoivat hankkia laajan liittolaisjoukon ja yhdistää antifasistit.¹ Vastatessaan niille, jotka pitivät demokraattisen tasavallan tunnusta vain ovelana taktiikkana, Ulbricht sanoi Kominternin Tpk:n Sihteeristön istunnossa 7. helmikuuta 1937: »Olen kuitenkin sitä mieltä, että syöstyämme Hitlerin meidän on todellakin aluksi pystytettävä demokraattinen tasavalta ja tämän strategisen päämäärän saavuttaminen on ainoa tie toteuttaa vaatimuksemme taistelusta proletariaatin diktatuurin puolesta.»²

Fasistisen diktatuurin maissa kommunistiset puolueet noudattivat noihin aikoihin johdonmukaista linjaa kaikkien fasismin vastustajien ja myös porvaristopiirien fasisminvastaisen opposition yhteenliittämiseksi. Kommunistit olivat fasisminvastaisen taistelun kärjessä ankarista ja jatkuvista vainoista, vankiloista ja kidutuksista huolimatta. Monissa maissa kommunistiset puolueet onnistuivat perustamaan paikallisia ja jopa kansallisia kansanrintamakomiteoita. Fasisminvastaisessa taistelussa huomattava osuus oli esim. Saksan ja Puolan kansanrintamakomiteoilla.

Käsiteltyään Puolan Kommunistisen Puolueen tehtäviä KITPK:n Sihteeristö kehotti 30. joulukuuta 1936 hyväksymässään päätöksessä Puolan kommunisteja taistelemaan laajan demokraattisen rintaman puolesta ja tähdensi, että pääasiassa oli ponnisteltava »maan kaikkien demokraattisten voimien nostattamiseksi taisteluun sen puolesta, että Puola eroaisi Saksan liittolaisuudesta». Päätöksessä hyväksyttiin kommunistisen puolueen lausunto demokraattisen hallituksen tukemisesta, mikäli tämä olisi valmis toimeenpanemaan maan demokratisoinnin ja turvaamaan rauhanomaisen ulkopolitiikan.³

Kapitalististen maiden kommunistiset puolueet asettivat Kominternin johtielinten pohdittavaksi monia vaikeita ongelmia ja useimmiten tutkittuaan huolellisesti yhdessä puolueiden edustajien kanssa muodostunutta tilannetta Kominternin johtielimet hyväksyivät päätöksiä, jotka auttoivat kommunisteja toteuttamaan entistä syvällisempää politiikkaa taistellessaan taantumusta, fasismia ja sotaa vastaan.

Kominternin johto auttoi Jugoslavian Kommunistista puoluetta oikaisemaan lahkolaisvirheensä, joita tämä oli tehnyt vuoden 1936

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1086, л. 12.

² ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1169, л. 192.

³ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1133, л. 6—7.

huhtikuun täysistunnossa. Kesäkuussa 1936 KITpK kutsui koolle Moskovassa neuvottelukokouksen, joka laati uusia suosituksia, joissa hylättiin lahkolaissuuntaus yhtenäisrintaman muodostamiseen »ainoastaan alhaalta päin».¹ Toimeenpaneva Komitea auttoi JKP:tä myös kansallisuuskysymystä koskevan politiikan kehittelyssä. Se osoitti, että oli väärin ymmärtää kansakuntien itsemääräämistunnuksia Jugoslavian perustamista tarkoitavaksi, vaan että kommunistisen puolueen oli esiinnyttävä kansan demokraattisten voimien liittoutumisen puolesta tunnuksella demokraattinen liittotasavalta, jossa kaikki ennen sorretut kansakunnat saisivat sisäisen autonomian. Tämän yhteydessä nousi kysymys Slovenian ja Kroatian itsenäisten kommunististen puolueiden perustamisesta. KITpK kannatti ehdotusta JKP:n johtoelinten siirtämisestä Jugoslaviaan.² Tämä vastasi Kominternin yleistä linjaa, joka oli suunnattu kunkin puolueen oma-aloitteisuuden kehittämiseen sekä kunkin maan konkreettisista erikoisuuksista johtuvan politiikan toteuttamiseen.

Komintern antoi tuntuva apua myös monille muille puolueille, kuten Unkarin, Tanskan ja Alankomaiden kommunistisille puolueille, kun ne tekivät käännöstä tehokkaan fasisminvastaisen kansanrintamapolitiikan suuntaan. Joulukuussa 1937 Kominternin TpK:n Sihteeristön Alankomaiden-valiokunnassa oli käsitteillä kysymys Alankomaiden Kommunistisen Puolueen lahkolaisvirheistä. Valiokunnan istunnossa pantiin merkille, että puoluetta vaivasi syvästi sen rivit saastuttanut vaarallinen tauti. »Ryhmäkuntalainen omahyväisyys ja omien voimien yliarviointi, omien mahdollisuuksien yliarviointi sekä vaikeuksien ja vihollisen voimien aliarviointi — siinä on tämä tauti.»³ Kominternin TpK antoi konkreettisia neuvoja ryhmäkuntalaisvirheiden korjaamiseksi ja puolueen joukkotyön parantamiseksi.

Kominternin ja kapitalistimaiden kommunististen puolueiden johdonmukaisesti toteuttama yhtenäisen työväen- ja kansanrintaman politiikka oli fasisminvastaisen liikkeen huomattavien saavutusten ja työväestön voittojen perustana. Monissa maissa fasismia vastaan oli noussut työtätekevien valtaenemmistö ja fasismin oli peräännyttävä. Työväenluokan osuus kansakunnan elämässä oli noussut. Kommunistiset puolueet ja muut työväenjärjestöt olivat hankkineet suurta fasisminvastaisen taistelun kokemusta. Monesta kommunistisesta puolueesta oli tullut työväentaistelun tunnustettu

¹ Преглед историје Савеза комуниста Југославије. Т. I. Београд, 1963, стр. 235—236.

² ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1109, л. 5.

³ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1230, л. 197.

johtaja. Kommunistien arvovalta oli kohonnut. Vuosina 1936—1938 monien maiden kommunistiset puolueet olivat tuntuvasti kasvaneet. Vuonna 1939 kapitalistisessa maailmassa laskettiin olevan 1 750 000 kommunistia, mikä oli 2,2 kertaa enemmän kuin Kominternin VII kongressin aikoihin.¹

Komintern ja alus- ja siirtomaiden kommunististen puolueiden politiikka

Kommunistisen liikkeen uuden strategian ansiosta kommunisteista tuli entistä vaikuttavampi poliittinen voima myös siirto- ja puolisiirtomaissa. Kominternin VII kongressin jälkeisinä vuosina siirto- ja puolisiirtomaiden laajoilla alueilla alkoi joukkojen vapautusliike ja samanaikaisesti samoille alueille levisivät imperialististen hyökkääjien valta- ja vaikutuspiirien uudelleenjakamiseksi aloittaman sodan liekit. Monet kansat ja mm. monimiljoonainen Kiinan kansa joutuivat orjuutuksen ja kansallisen onnettomuuden partaalle. Näissä oloissa Kominternin julistama laajan imperialisminvastaisen rintaman politiikka antoi mahdollisuuden sorretun kansakunnan valtaenemmistön yhdistämiselle siirtomaaorjuuttajia vastaan.

Erittäin merkityksellistä tämä taistelu oli vallankumouksellisen taistelun kehittämiseksi Kiinassa. Kominternin VII kongressin päätösten mukaisesti kommunistinen puolue alkoi kamppailla kansalaissodan lopettamiseksi Kiinassa ja Japanin vastaisen kansallisen rintaman perustamiseksi. Kominternissa olivat jatkuvasti esillä Kiinan vapautustaistelun perusongelmat. Lokakuussa 1935 Kominternin ТрК:n Sihteeristön istunnossa tähdennettiin välttämättömyyttä yhdistää kaikki imperialisminvastaiset ja Japanin vastaiset voimat sekä arvosteltiin KKP:n eräitä kulakiston ja kauppiaiden hävittämiseen tähdänneitä toimia, jotka siinä vaiheessa vain estivät laajan imperialisminvastaisen rintaman aikaansäämistä Kiinassa.²

Kominternin avulla vuoden 1935 lopulla määriteltiin Kiinan yhtenäisen Japanin vastaisen kansallisen rintaman politiikan perusperiaatteet. Kiinan Kommunistisen Puolueen KK:n Poliittisen Toimikunnan 25. joulukuuta 1935 hyväksymä päätös uudesta suuntauksesta sisälsi kuitenkin koko joukon vakavia virheitä

¹ Великая хартия коммунистических и рабочих партий. М., 1961, стр. 268.

² ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1014, л. 276—278.

ja vanhentuneita kannanottoja, jotka tosiasiallisesti saivat puolueen käymään samanaikaisesti taistelua sekä japanilaisia maahanhyökkääjiä että kuomintangia vastaan. Käsiteltyään tätä päätöstä KITpK osoitti tällaisen kannanoton virheelliseksi, sillä Kiinan kansan päävihollinen oli Japanin imperialismi, ja koko toiminta oli alistettava taisteluun sitä vastaan. Oli sitä paitsi mahdotonta käydä samanaikaisesti menestyksellistä taistelua sekä japanilaisia maahanhyökkääjiä että Tšiang Kai-šekia vastaan. Ei myöskään sopinut katsoa kuomintangia kokonaisuudessaan eikä Tšiang Kai-šekin koko armeijaa Japanin liittolaiseksi. Kominternin TpK:n arvostelu auttoi KKP:n KK:ta oikaisemaan virheelliset kannanotonsa ja asettumaan kaikkien kansallisten voimien yhdistämispoliitiikan kannalle vastustamaan Japanin imperialismia. Kommunistinen puolue otti tavoitteekseen myös kansallisen porvariston vetämisen yhteisrintamaan ja kaikkien rehellisten isänmaanystävien yhdistämisen Japanin imperialisteja vastaan. Se vaihtoi tässä tarkoituksessa tunnuksen »työläisten ja talonpoikien tasavalta» tunnukseen »kansantasavalta». Katsottiin mahdolliseksi kaikkien kansanrintamaan kuuluneiden väestökerrosten osallistuminen hallintoelimiin ja julistettiin kansalliselle porvaristolle kuuluvien tuotantolaitosten puolustuspolitiikkaa.

Kominternin Toimeenpaneva Komitea antoi tuntuvaa apua Kiinan Kommunistiselle Puolueelle sen taistelussa yhtenäisen kansallisen imperialisminvastaisen rintaman puolesta niin sanottujen Siamin tapahtumien aikana joulukuussa 1936, jolloin kapiinaan nousseet sotilaat vangitsivat Tšiang Kai-šekin. Kominternin TpK:n puuttuminen hälvensi uuden kansalaissodan syyttymisen vaaran, joka olisi ollut japanilaisten valloittajien etujen mukaista.

Kominternin linjan mukaisesti KKP esitti kuomintangille kansalaissodan lopettamisen ehdot ja ilmoitti olevansa valmis vaihtamaan kansantasavallan tunnuksen demokraattisen tasavallan tunnukseen ja pidättäytymään tilanherrojen maiden takavarikoimisesta.

Kominternin johtaelinten päiväjärjestykseen kuului vakituiseksi kysymyksiä, jotka koskivat KKP:n taistelua yhtenäisen kansallisen imperialisminvastaisen rintaman puolesta. Elokuussa 1937 KITpK:n Sihteeristössä Van Min esitti selonteon Kiinan tilanteesta. Hän kannatti KKP:n ja kuomintangin neuvotteluja, joita oli käytävä imperialisminvastaisen ja Japanin vastaisen rintaman luomiseksi, mutta katsoi samalla tarpeelliseksi, että puolue olisi säilyttänyt riippumattomuutensa, pitänyt edelleenkin käsissään Punaisen Armeijan johtamista ja seurannut valppaasti Tšiang Kai-

šekia, joka pyrki murskaamaan kommunistit ja vasemmistovoimat.¹ Tämä poliittinen linja hyväksyttiin.

Sen toteuttaminen mahdollisti kansalaissodan lopettamisen Kiinassa ja yhtenäisen Japanin vastaisen kansallisen rintaman perustamisen. Näin Kiinassa tapahtui voimien yhdistyminen, joka turvasi menestyksellisen taistelun Japanin imperialismia vastaan.

Kiinan Kommunistisen Puolueen kehityksessä oli tuohon aikaan havaittavissa ristiriitaisia tendenssejä. KKP:n taistelu yhteisrintaman luomiseksi kohotti sen arvovaltaa ja vaikutusta. Talonpojiston keskuudessa suoritettavan työn tehostaminen oli myönteinen ja tarpeellinen ilmiö, sillä maan talonpoikaisjoukot olivat imperialisminvastaisen rintaman lukumääräisesti suurin voima. Kuitenkin se että menetettyään eteläiset vallankumoukselliset tukialueet KKP vetäytyi syrjäiselle maaseudulle ja joutui kauas teollisuuskeskuksesta, aiheutti puolueen tietynlaista eristäytymistä työläisjoukoista ja sen talonpoikaistumista. KKP:ssä oli 30-luvulla jo 90% talonpoikia, vaikka 1926 sen jäsenistöstä 66% oli ollut työläisiä. Kiinan Kommunistisen Puolueen talonpoikaistuminen voimisti sen riiveissä pikkuporvarillisia nationalistisia mielialoja ja lujitti puolueen johtotelimissä Mao Tse-tungin ja hänen kannattajiensa asemaa, sillä nuo mielialat voimistuivat jossain määrin heidänkin katsomuksissaan.

Kominternissa huomattiin eräät KKP:n kehityksen kielteiset puolet ja sitä yritettiin auttaa niiden voittamisessa.

Yhdessä KKP:n edustajien kanssa Kominternin TpK:n Sihteeristö ja Puhemiehistö tutkivat huolellisesti tapahtumien kehitystä Kiinassa ja laativat suosituksia, jotka olisivat edistäneet puolueen merkityksen kasvua yleiskansallisessa Japanin vastaisessa rintamassa ja varsinkin suurten kaupunkien työväenluokan keskuudessa, sekä hyökkääjien aseellisen vastustamisen tehostumista. Kominternin TpK:n Puhemiehistön 11. kesäkuuta 1938 hyväksymässä lausunnossa tähdennettiin erikoisesti sitä, että puolueen oli ryhdyttävä itsenäisiin toimiin, lujitettava KKP:n johtamien 8. ja uuden 4. armeijan taistelukurssia sekä tehtävä Erikoispiiristä »koko Kiinan tasavallan kaikkein demokraattisimman yhdysosan mallinäyte». Kominternin TpK piti hyvin tärkeänä puoluejärjestöjen perustamista kuomintangin alueille ja kautta Kiinan, etenkin suuriin kaupunkeihin, sotateollisuustyöläisten ja rautatieläisten keskuuteen samoin kuin puoluetöytätekijöiden kasvattamista marxismileninismien pohjalla.² KKP:n puoluetöytätekijöiden karaiseminen

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 2, ед. хр. 263, л. 23.

² Sama, л. 24—26.

marxilais-leniniläisessä hengessä oli niille erittäin tärkeää, sillä puolueessa olivat voimistuneet pikkuporvarilliset nationalistiset tendenssit.

Yhtenäisen imperialisminvastaisen rintaman perustaminen Kiinassa vaikutti huomattavasti kansallisen vapautusliikkeen kehitykseen Aasiassa.

Imperialisminvastaisen rintaman politiikka myötävaikutti kansallisen vapautusliikkeen syvenemiseen Intiassa. Helmikuussa 1936 KITpK:n Sihteeristö hyväksyi Intiaa koskevat ehdotukset. Se suositteli hyväksymään Intian Kansalliseen Kongressipuolueeseen imperialisminvastaisia työväen- ja talonpoikaisjärjestöjä, muodostamaan imperialisminvastaisen vaaliliiton ja yhdistämään kansan kaikki voimat Englannin imperialismia ja sen kanssa harjoitettavaa sovintopolitiikkaa vastaan.¹ Kommunistien liittyttyä Kongressipuolueeseen siihen muodostui voimakas vasemmistosiipi. Tukeutumalla yhdistyneisiin ammattiliittoihin ja yhtenäiseen kansalliseen talonpoikaisjärjestöön tuo vasemmistosiipi vaikutti tuntuvasti kansallisen vapautusliikkeen ohjelmaan ja sen kehitykseen.

Myös arabimaiden kommunistit alkoivat valmistella poliittista kurssimuutosta. Yhdessä arabimaiden kommunististen puolueiden edustajien kanssa Komintern eritteli kriittisesti noiden maiden kommunistien työtä. Suuren valmistelutyön jälkeen, johon osallistui arabialaisten kommunististen puolueiden edustajat tutkivalta arabikansojen kansallisen vapautusliikkeen tilannetta, Kominternin TpK:n Sihteeristö hyväksyi helmikuussa 1936 arabikommunistien monia virheitä ja heikkouksia oikaisseen päätöslauselman. Päätöslauselmassa tuomittiin taistelu kansallis-reformistisia järjestöjä vastaan ja pyrkimys perustaa itsenäinen punainen ammattiyhdistysliike, siinä tähdennettiin mahdollisimman laajan imperialisminvastaisen rintaman tarpeellisuutta arabimaissa. Päätöslauselmassa sanottiin: »Arabimaiden kommunistien on käsitettävä syvällisesti, että he ovat vastuussa kansansa ja maansa kohtalosta, että he ovat vastuussa kansallisen riippumattomuuden ja sosiaalisen vapautuksen puolesta käytävän taistelun onnistumisesta, että he ovat kansansa parhaiden kansallisten ja sivistysperinteiden perijöitä ja vaalijoita.» Kommunisteja kehoitettiin »varmistamaan kiinteä yhteistyö kansallis-vallankumouksellisten kanssa, pyrkiään yhteistyöhön kansallis-reformististen järjestöjen kanssa, tukemaan noiden järjestöjen imperialismin asemia vastaan suunnattuja vaatimuksia»² ja käymään taistelua imperialismin kanssa

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1073, л. 403—404.

² ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1079, л. 21.

harjoitettavaa sovintopoliittikkaa, šovinismia ja sionismia vastaan. Eräiden arabimaiden kommunisteja kehoitettiin liittymään kansallis-vallankumouksellisiin joukkojärjestöihin ja toimimaan niissä aktiivisesti myönteisessä hengessä. Mainitut johtopäätökset suuntasivat arabimaiden kommunistien huomion kansallisen vapautusliikkeen mutkallisiin ongelmiin. Uusien päätösten innoittamina arabikommunistit pyrkivät entistä aktiivisemmin osallistumaan kansalliseen vapautustaisteluun. Tunisian ja Algerian kommunistiset puolueet alkoivat esiintyä Kominternin itsenäisinä jaostoina.

Imperialisminvastaisen kansanrintaman tunnuksin käyty demokraattinen ja kansallinen vapautustaistelu antoi kovan iskun fasisille Latinalaisen Amerikan maissa.

Kommunistisen puolueen ottaessa aktiivista osaa perustettiin Chileen 1936 kansanrintama, joka yhdisti yhteiskunnallisen ja valtioelämän demokratisoimisen puolesta, ulkomaista pääomaa vastaan, kansallisen itsenäisyyden ja työväestön taloudellisten vaatimusten tyydyttämisen puolesta esiintyneet edistysmieliset kansankerrokset. Kommunistit pyrkivät suuntaamaan tuon laajan liiton paitsi pohjoisamerikkalaisia ja saksalaisia imperialisteja myös Chilen maanomistajia ja harvainvaltaa vastaan. Kansanrintaman voitettua parlamenttivaaleissa 1938 Chileen muodostettiin kansanrintamahallitus. Tämä menestys yhdessä työläisten lakkojen kanssa antoi tuntuvan iskun Chilen taantumukselle ja ulkomaiselle imperialismille. Joukot tekivät tyhjiksi taantumuksen toiveet sotilaallisen fasistidiktatuurin pystyttämisestä. Chilen työväestö sai taistelluksi itselleen joitakin sosiaalisia ja taloudellisia myöntyksiä.

Chilen työväenluokka ei kuitenkaan esittänyt kansanrintamassa johtavaa osaa, ja siinä piili tuon rintaman heikkous.

Vasemmistovoimien laaja rintama muotoutui 1936 niin ikään Argentiinassa, joskaan se ei ollut riittävän luja eikä järjestynyt. Kommunistinen puolue toimi imperialismin-, taantumuksen- ja fasisminvastaisen demokraattisen liiton luomiseksi. Vahvistaessaan heinäkuussa 1937 Argentiinan Kommunistisen Puolueen esittämiä asiapapereita Komintern oli sitä mieltä, että demokraattisen liiton taistelun päämääränä oli »feodalismien jäännösten poistaminen ja sellaisen demokraattisen hallitusjärjestelmän pystyttäminen Argentiinaan, joka antaisi työväenluokalle, koko työväestölle ja koko kansalle mahdollisuuden turvata oikeutensa ja etunsa ja parantaa elinolojaan».¹ Kominternin TpK piti samalla tarpeellisena, että demokraattisen liiton ohjelmassa kehoitettaisiin yhä

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1210, л. 9.

ankarampaan taisteluun ulkomaisia anastajia vastaan, jotka riistivät maan rikkauksia ja Argentiinan kansan työn tuloksia.

Kommunistien aloitteesta Kuubassa perustettiin 1937 vallankumouksellinen kansanliitto. Siihen yhtyivät kommunistinen puolue, ammatilliset järjestöt ja talonpoikaisliitot. Tuo liitto sai hallituksen tekemään eräitä myönnytyksiä työväestölle ja laillistamaan kommunistisen puolueen sekä vallankumouksellisten ammattiyhdistysten olemassaolon.

Kansanrintaman politiikalla oli huomattava osuus Meksikon työväestön taistelussa imperialisminvastaisten uudistusten toteuttamiseksi 1930-luvun lopulla. Joukkoliikkeen kasvaessa Kansallisen Vallankumouspuolueen johtajan Cárdenasin hallitus alkoi toteuttaa maa-uudistusta ja kansallistaa ulkomaalaisten omistamia rautateitä ja vuoriöljyteollisuutta. Kansallinen Vallankumouspuolue johon liittyi useita joukkojärjestöjä sai nimekseen Meksikon Vallankumouksen Puolue (MVP).

Kommunistinen puolue esitti toivomuksensa liittyä MVP:hen järjestöjäsenenä, joka säilyttäisi poliittisen itsenäisyytensä. Tämä toimenpide olisi mahdollistanut MVP:n muuttumisen laajaksi kansalliseksi rintamaksi. Kominternin TpK tuki kommunistisen puolueen taktiikkaa. Kommunistien oli sen mielestä selvästi käsitettävä, ettei Meksikossa voinut asettaa kysymystä proletariaatin diktatuurista eikä siis ollut syytä yrittää ohittaa taistelun yleisdemokraattista vaihetta, sillä se olisi voinut saada aikaan kansanrintaman hajaannuksen. Samalla Kominternin TpK katsoi erittäin tarpeelliseksi vastustaa päättävästi mielialoja, jotka saattoivat johtaa perässäläähustamisen politiikkaan ja kommunistisen puolueen alistamiseen pikkuporvarillisten vallankumouksellisten valtaan.¹

Latinalaisen Amerikan maissa kansanrintamapolitiikka nostatti toimintaan proletariaatin, talonpojiston, pikkuporvariston ja kansallisen porvariston radikaalit piirit. Monissa Latinalaisen Amerikan maissa joukkoliike murskasi fasistisen taantumuksen kauaskantoiset suunnitelmat.

Imperialisminvastaaisen yhtenäisyyden puolesta käytävällä taistelulla oli kuitenkin alus- ja siirtomaissa suuria esteitä. Siirtomaajoukkouttajat ja imperialistisen pääoman edustajat pidättelivät kaikilla mahdollisilla keinoilla tiettyä kansallisen porvariston osaa myötäilypolitiikan kannalla. Alusmaissa kansallisen porvariston eräät ryhmät yrittivät käyttää hyväkseen imperialismin ristiriitoja ja pyrkivät liittoutumaan imperialististen sortajiensa kilpailijoiden kanssa. Nuo pyrkimykset heikensivät joukkoliikettä. Imperialis-

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 2, ед. хр. 264, л. 187—189.

min- ja feodalisminvastainen taistelu alus- ja siirtomaissa oli kaikesta huolimatta voimistunut ja laajentunut edelliseen kauteen verrattuna. Kommunistien uudella politiikalla oli siinä tärkeä osuus.

Kominternin johtamassa taistelua laajan rauhanrintaman puolesta fasistisia sodanlietsojia vastaan

Maailmansodan uhka ja kapitalististen maiden vähittäinen liittyminen sotaan asetti Kominternin ja maailman kommunistisen liikkeen ratkaistavaksi uusia erikoistehtäviä. Hyökkäyshenkiset fasistiset valtiot koordinoivat yhä enemmän keskenään sodanvalmistelusuunnitelmiaan ja -toimiaan. Lokakuussa 1936 Saksa ja Italia solmivat kauan valmisteluilla olleen liiton ja perustivat akselin Berliini—Rooma. Hyökkääjät sopivat lähtöasemistaan aloittaakseen rosvomaisen vieraiden alueiden valtausretkensä. Marraskuussa 1936 Saksan ja Italian sopimukseen liittyi myös Japani, näin syntyi ns. Antikomintern-sopimus. Tämä sopimus oli suunnattu Neuvostoliittoa sekä kansainvälistä työväen- ja kansallista vapautusliikettä vastaan, mutta sen tähtäimessä oli myös siirtomaiden uudelleenjako ja kokonaisten maiden ja kansakuntien orjuuttaminen Euroopassa ja Aasiassa.

Komintern ja kommunistiset puolueet etsivät entistä innokkaammin rauhanpuolustajien liittoutumismahdollisuuksia. Kommunistien suhteellinen epäonnistuminen aikana, jolloin he yrittivät järjestää proletariaatin kansainvälisiä yhteisesiintymisiä Italian hyökkäystä vastaan Etiopiassa, ei saanut heitä neuvottomiksi. Komintern ja kommunistiset puolueet tekivät uusia aloitteita kansainvälisten sodanvastaisten esiintymisten järjestämiseksi.

Kominternin Toimeenpaneva Komitea asetti Sodan- ja fasisminvastaisen taistelun maailman rauhankomitean kommunistisen ryhmän tehtäväksi tehostaa kaikin puolin rauhankomitean toimintaa ja yrittää tehdä siitä fasismin- ja sodanvastaisen joukkoliikkeen keskus. Rikkomatta tämän komitean puolueisiin sitoutumattomuutta kommunistit pyrkivät kokoamaan rauhanliikkeen puitteissa »kaikki rauhan ystävät kaikista yhteiskuntakerroksista». Käsitellessään valmistautumista kansainväliseen rauhankongressiin Kominternin TPK:n Sihteeristö korosti 17. maaliskuuta 1936 hyväksymässä päätöksessään, että kongressiin oli saatava mukaan ennen kaikkea sosiaalidemokraattisten puolueiden ja ammattiyhdistysten edustajat, näiden järjestöjen toimitsijat sekä kaupunkien keskerosten, sivistyneistön ja talonpoikaisjärjestöjen edustajat ja

porvarilliset pasifistit, rauhanystävät.¹ Ehdotettiin että kongressissa pohdittaisiin kaikkien rauhanpuolustajien yhteisiä ongelmia.

Kansainvälinen rauhankongressi pidettiin Brysselissä syyskuussa 1936. Kongressin aattona KITpK:n Sihteeristö muistutti vielä kerran kongressin kommunistiedustajille, että tärkeintä oli »edelleenkin saada liikkeeseen mukaan erilaisia aineksia, ryhmiä ja järjestöjä, jotka puolustavat rauhaa niiden poliittisesta ja uskonnollisesta suuntauksesta riippumatta».² Kommunistien aseme myötävaikutti siihen, että kongressissa olivat runsaasti edustettuina rauhanpuolustajien eri järjestöt: 4500 osanottajaa 35 maasta edusti 750 kansallista ja 40 kansainvälistä rauhanjärjestöä. Vaikka Sosialistisen Työväeninternationaalin ja Amsterdamin Ammattiyhdistysinternationaalin edustajat eivät virallisesti osallistuneetkaan kongressiin, suurin osa ammattiyhdistyksistä ja monet sosialistiset puolueet olivat lähettäneet edustajansa, joiden joukossa oli myös molempien reformististen internationaalien merkkimiehiä. Kongressiin otti osaa edustajia paitsi työväenjärjestöistä myös erilaisista porvarillis-demokraattisista, pasifistisista, uskonnollisista ja porvarillisista sodanvastaisista ryhmistä.

Kommunistit eivät esittäneet erikoista ohjelmaa, vaan olivat sitä mieltä, että oli taisteltava kaikille rehellisille rauhanpuolustajille yhteisten päämäärien puolesta. Perusohjelmakseen kongressi hyväksyi neljä kohtaa: 1) sopimusten rikkomattomuus; 2) asevarustelun supistaminen ja rajoittaminen; 3) kollektiivinen turvallisuus ja Kansainliiton lujittaminen; 4) sellaisen tehokkaan järjestelmän perustaminen Kansainliiton puitteissa, jonka turvin pystyttäisiin poistamaan sodanuhkaa synnyttävä kansainvälinen jännittyneisyys. Ehdotettiin toimeenpantavaksi kansainvälinen kansanäänestys rauhan puolesta. Kongressin tulokset todistivat, että imperialistisia hyökkääjiä, Saksaa, Japania ja Italiaa vastustaneiden voimien yhtenäisyys kasvoi.³

Samoihin aikoihin Genèveässä koolla ollut kansainvälinen nuorisokongressi kehotti eri poliittisten suuntausten nuorisojärjestöjä taistelemaan aktiivisesti sodanuhkaa vastaan.

Komintern paljasti jatkuvasti fasististen hyökkääjien suunnitelmia ja selitti joukoille, mitä vaaraa saattoi koitua kahdesta tärkeimmästä sodan pesäkkeestä, fasistisesta Saksasta ja imperialistisesta Japanista. Komintern auttoi kommunistisia puolueita kehittämään politiikkaa, joka olisi johtanut kunkin maan rauhaa

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1082, л. 62.

² ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1102, л. 27.

³ »Rundschau», 1936, N 41, S. 1714.

rakastavien voimien liittoutumiseen ja kansainvälisen rauhanrintaman syntymiseen.

Komintern kiinnitti Euroopan työväestön huomiota varsinkin siihen vaaraan, että Hitler valloittaisi Tšekkoslovakian ja joukon muita Saksan naapurimaita. Toukokuussa 1936 Kominternin TpK varoitti Itävallan työtätekeviä maan itsenäisyyden joutumisesta uhanalaiseksi. Kominternin TpK:n Sihteeristön päätöslauselman (3. syyskuuta 1937) ensimmäisessä kohdassa sanottiin: »Suurin Itävallan kansaa uhkaava vaara on Hitlerin Saksan pyrkimys hävittää Itävallan riippumattomuus.»¹ Vuoden 1938 alussa Komintern painotti uudelleen asiakirjoissaan ja julistuksissaan, että hitleriläisiltä saattoi odottaa vielä julkeampaa kajoamista Itävallan, Tšekkoslovakiaan ja eräisiin muihin maihin.

Näissä oloissa kommunistiset puolueet tekivät voitavansa työväenjärjestöjen ja kaikkien rauhaa rakastavien voimien yhteistöimien turvaamiseksi ja maittensa puolustuskyvyn lujittamiseksi.

Tšekkoslovakian Kommunistinen Puolue, jonka politiikan päämääränä oli kansan suojeleminen hitleriläiseltä fasismilta ja sen asiamiehiltä maan sisällä, aloitti jo 1936 voimakkaan kamppailun yhteiskunnallisen ja poliittisen elämän ja armeijan demokratisoimisen sekä työväestön elinietujen tyydyttämisen puolesta; se ehdotti demokraattisille ja työväenpuolueille ja hallitukselle konkreettisia toimia Tšekkoslovakian puolustusvalmiuden kohottamiseksi ja Tšekkoslovakian ja Neuvostoliiton ystävällisten suhteiden lujittamiseksi.

Itävallan miehityksen jälkeen keväällä 1938 Tšekkoslovakia joutui puoleksi Saksan piiritykseen. Tšekkoslovakian porvariston taantumuksellisin osa oli kallistumassa sopimukseen Hitlerin kanssa. Kominternin TpK:n Sihteeristö hyväksyi 25. toukokuuta 1938 päätöslauselman Tšekkoslovakian kysymyksestä, jossa se hyväksyi täydellisesti TšKP:n suunnan tasavallan riippumattomuuden puolustusrintaman perustamiseen. Päätöslauselmassa ehdotettiin, että tuohon rintamaan pyrittäisiin saamaan mukaan tšekkien ja slovakien ohella myös Tšekkoslovakian saksalaiset, unkarilaiset, ukrainalaiset ja puolalaiset. Siinä sanottiin: »Puolueen on ponnisteltava liittääkseen yhteen paitsi työväenluokan, talonpojiston, kaupunkien pikkuporvariston ja työtätekevän lukeneiston myös ne porvaristokerrokset, joiden edut joutuvat uhanalaisiksi, jos tasavalta menettää riippumattomuuden ja jotka ovat valmiita puolustamaan maan riippumattomuutta.»² Kehotus perus-

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1222, л. 79.

² ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1245, л. 14.

taa tasavallan riippumattomuuden puolustusrintama. johon olisivat osallistuneet kaikki kansankerrokset, jopa isänmaallismielinen porvariston osa, merkitsi TŠKP:n siirtymistä hitleriläisen fasismin vastaisen kansanrintaman politiikkaan. Näin laskettiin perustaa vastaiselle vastarintaliikepolitiikalle.

Belgian, Hollannin ja Skandinavian maiden kommunistiset puolueet osoittivat joukoille hitleriläishyökkäyksen vaarallisuuden ja pyrkivät luomaan kaikkien taantumuksenvastaisten voimien liiton, joka olisi voinut torjua hyökkäyksen. Komintern ja kommunistiset puolueet selittivät työtätekeville, että Euroopan- tai maailmanlaajuisen selkkauksen syntyessä nuo maat eivät säästyisi sodalta ja että oli viipymättä estettävä fasistinen hyökkäys. Vuonna 1938 Kominternin TpK käsitteli monesti yhdessä Belgian, Hollannin ja Skandinavian maiden kommunististen puolueiden edustajien kanssa niiden tehtäviä ja neuvoi puolueita tekemään kaiken voitavansa nostattaakseen kansanjoukot taisteluun fasismia ja Hitlerin Saksan taholta uhkaavaa hyökkäystä vastaan. Tätä silmällä pitäen kommunististen puolueiden oli esitettävä positiivinen puolustusohjelma ja vaadittava samalla valtiokoneiston ja armeijan puhdistamista fasisteista. Kommunistit eivät hyväksyneet ns. puolueettomuuspolitiikkaa, jota Skandinavian maiden hallituspiirit toteuttivat, sillä se merkitsi itse asiassa alistumista Hitlerin hallituksen ja noissa maissa siihen yhteydessä olevien taantumuspiirien vaatimuksiin ja kieltäytymistä kollektiivisesta turvallisuudesta.

Taistelu Hitlerin hyökkäyssuunnitelmia vastaan oli niin ikään ajankohtainen myös Balkanin niemimaan kansoille. Yhdessä Kominternin kanssa Balkanin maiden kommunistiset puolueet pitivät tarpeellisena vastustaa Hitlerin Saksan taloudellista ja poliittista tunkeutumista näille alueille.

Kansainvälinen kommunistinen liike oli johdonmukaisin rauhaa puolustava voima. Komintern piti oikeutetusti fasististen valtojen hyökkäystoimia ja niiden syyttämiä paikallisia sotia välittömästi maailmansotaan johtavina askelina ja pyrki saamaan mahdollisimman laajat kansanjoukot vastustamaan tuota vaaraa.

Taisteluhenkinen solidaarisuus Espanjan ja Kiinan kansojen kanssa

Kommunistisen liikkeen ja sen sodanvastustamishistorian merkittävimpiä sivuja on Kominternin järjestämä kansainvälinen fasisminvastainen solidaarisuuskampanja Espanjan tasavallan tukemiseksi Italian ja Saksan maahanhyökkäystä vastaan. Syyskuussa 1936 KITpK:n Sihteeristö ja Puhemiehistö esittivät laajan

ohjelman työväenluokan ja kaikkien antifasistien yhteistoimista Espanjan tasavallan puolustamisessa. Ne päättivät panna alulle joukkoliikkeen Espanjan kansan auttamiseksi ja tehdä työtä seuraavilla suunnilla: paljastaa, että Saksan, Italian ja Portugalin fasistiset hallitukset olivat loukanneet puolueettomuusasetusta; vastustaa asetoimituksia Espanjan kapinallisille; järjestää Espanjan kansan puolustuskampanja; vaatia Espanjan tasavallalle kuljetusten esteettömyyttä ja aloittaa eri maiden työläisten keskuudessa sotilaskoulutuksen saaneiden vapaaehtoisten värväminen Espanjaan».¹

Kominternin TPK piti tarpeellisenä saada Sosialistisen Työväeninternationaalien suostumus työväenjärjestöjen kansainvälisen konferenssin koollekutsumiseen. Tuolloin oli pohdittava käytännöllisen yhteisavun järjestämistä Espanjan tasavallalle. Toimeenpaneva Komitea neuvoi työväestöä painostamaan maittensa hallituksia ja Kansainliittoa, jotta nämä olisivat estäneet aseiden kuljetuksen kapinallisille ja auttaneet turvaamaan Espanjan lailisen hallituksen välttämättömillä puolustusvälineillä. Komintern kehotti työväenjärjestöjä ja kaikkia demokraatteja tukemaan käytännön toimin Espanjan kansaa moraalisesti ja aineellisesti.

Kommunistien kehotuksesta Espanjaan alkoi virrata vapaaehtoisia. Myötämielisyyttä Espanjan tasavaltaa kohtaan kuvaa selvimmin se, että syksyllä 1936 Espanjan Washingtonin lähetystön puoleen kääntyi lähes 300 000 henkeä pyytäen lupaa päästä vapaaehtoisina tasavallan armeijaan.² USA:n viranomaiset estivät kuitenkin suurinta osaa vapaaehtoisista matkustamasta Espanjaan.

Ranskasta, Italiasta, Saksasta, Puolasta, Unkarista, Bulgariasta, Belgiasta, USA:sta, Latinalaisen Amerikan maista ja muualta vapaaehtoisiksi saapuneista antifasisteista muodostettiin Espanjassa kansainvälisiä prikaateja. Johtavaa osaa niiden muodostamisessa ja sotatoimien johtamisessa esittivät kommunistit, mm. sellaiset kuulut toimihenkilöt kuin Palmiro Togliatti, Luigi Longo, Di Vittorio, Victorio Codovilla, Máté Zalka, Hans Baimler ja Karol Swierczewski. Kansainvälisissä prikaateissa olivat silti liittoutuneet eri poliittisten suuntausten antifasistit: niissä oli paljon sosialisteja ja puolueettomia. Kominternin TPK:n Puhemiehistö korosti 28. joulukuuta 1936 päätöksessään, että kansainväliset prikaatit olivat »Espanjan yhtenäisen kansanarmeijan osa, joka on täydellisesti Espanjan tasavallan hallituksen ja sotilasjohdon alainen»³ ja joilla ei ollut mitään kansanrintamahallituksen pää-

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1135, л. 2.

² «Коммунистический Интернационал», 1936, № 16, стр. 84.

³ «Коммунистический Интернационал», 1937, № 1, стр. 62.

määristä poikkeavia päämääriä. Kansainvälisten prikaatien riveissä taisteli 35 000 vapaaehtoista 54 maasta. Sotilaalliselta kannalta nuo prikaatit eivät voineet vetää vertoja 300 000 miestä käsittäneelle hyökkääjien italialais-saksalaiselle armeijalle. Ne todistivat kuitenkin sitä myötämielisyyttä, jota maailman työtätekevä väestö tunsi taistelevaa Espanjan kansaa kohtaan. Kansainvälinen fasisminvastainen rintama syntyi tosiasiaassa Espanjan taistelukentillä, nimenomaan siellä monet puolueet, poliitikot ja valtiomiehet kävivät sodan ja politiikan todellisen koulun.

Neuvostoliitto tuki Espanjan työtätekeviä pitäen heidän taisteluun osana yleisestä taistelusta kansainvälistä fasismia vastaan. Neuvostoliitto antoi melkoista apua Espanjan tasavallalle. Solidaarisuuskampanja ja varojen keruu Espanjan tasavaltaa varten olivat tuon avun ilmauksia. Neuvostoliitto toimitti tasavaltalaisille kymmeniä laivalasteja elintarvikkeita, lääkintäaineita ja aseita. Espanja sai Neuvostoliitosta hyökkäysvaunuja, lentokoneita ja tykkejä. Espanjan rintamilla taisteli neuvostoliittolaisia sotilasasiantuntijoita, esim. lentäjiä, panssarivaunu- ja tykkimiehiä, merisotilaita ja insinööri- ja teknikkokuntaa. Vaikka heitä olikin vähän he esittivät silti huomattavaa osaa sotilaina ja Espanjan tasavaltalaisjohdon apulaisina.

»Neuvostoliiton kansojen solidaarisuus Espanjan kansaa kohtaan sekä Espanjan tasavaltalaishallitukselle ja sotilaille antama tehokas aineellinen apu olivat hyvin merkityksellisiä Espanjan kansan taistelussa fasistista kapinaa ja fasismin ja kansainvälisen taantumuksen kanssa liittoutuneita voimia vastaan. Vapautussodassa Espanjan työtätekevät oppivat konkreettisesti, mitä on proletaarinen internationalismi, ja alkoivat ymmärtää, mikä merkitys Neuvostoliiton olemassaololla on työväenluokan ja kaikkien kansojen vapautustaistelulle», kirjoitti Dolores Ibarruri.¹

Monien maiden antifasistit ryhtyivät kommunistien aloitteesta toimiin Espanjan tasavallan tukemiseksi. Perustettiin Espanjalle myönnettävän avun kansainvälinen koordinoitukomitea. Järjestettiin kansainvälisiä konferensseja Espanjan naisten ja lasten auttamiseksi. Kaikkialla kerättiin varoja ja niistä koostui huomattavia summia. Kommunistiset puolueet nostattivat kautta maailman tavattoman voimakkaan poliittisen kampanjan järjestämällä joukkokokouksia, mielenosoituksia ja ulottivat sen parlamentteihin, kunnallishallituksiin ja lehdistöön. Monissa maissa syntyi yhtenäisiä komiteoita tasavaltalaisen Espanjan puolustamiseksi ja valvontakomiteoita, jotka estivät kapinallisille ja maahanhyökkääjille

¹ Международное значение Октябрьской революции. М., 1957, стр. 10.

lähetettävien sotatarvikkeiden lastauksen. Kommunistien ohella kaikki rehelliset demokraatit kehottivat rauhanpuolustajia yhtenäisyyteen ja yhteiseisiin fasistista hyökkäystä vastaan. Kirjailijoiden kansainvälinen kokous, jonka tunnuksena oli Espanjan kulttuurin suojeleminen fasistiselta raakalaisuudelta, julisti että »Espanjan kansan tappio lisäksi yleistä rauhaa uhkaavaa vaaraa». »Sen voitto taas olisi maailmanlaajuisen teurastuksen suunnittelijoille ja järjestäjille ankara isku. On autettava espanjalaisia fasismin murskaamisessa...», näin kehottivat edistysmieliset kirjailijat.¹

Monissa maissa kommunistiset puolueet tekivät sosialisteille konkreettisia ehdotuksia yhteisten solidaarisuusesiintymisten järjestämisestä.

Kolmen kuukauden kuluttua Espanjan kapinan puhkeamisesta, 14. lokakuuta 1936 Cachin ja Thorez tapasivat KITpK:n toimeksiannosta Sosialistisen Työväeninternationaalin johtomiehiä ja ehdottivat Espanjan kansan viipymätöntä auttamista yhteisvoimin. Komintern kääntyi samoin ehdotuksin vielä uudelleen Sosialistisen Työväeninternationaalin ja Amsterdamin Ammattiyhdistysinternationaalin puoleen 25. lokakuuta, 7. marraskuuta ja 28. joulukuuta 1936.²

Sosialistisen Työväeninternationaalin johtajat kieltäytyivät silti yhteistoimista Espanjan tasavallan puolustamiseksi. He eivät tehneet käytännössä mitään tasavaltalaisen Espanjan saarron poistamiseksi. Sosialistisen Työväeninternationaalin ja Amsterdamin Ammattiyhdistysinternationaalin Lontoon-konferenssissa maaliskuussa 1937 he rajoittuivat siihen, että lupasivat »herättää maailman yhteiskunnallisen mielipiteen»³, vaikka Espanjan sosialistit vaativat siihen aikaan aseita. Espanjan Sosialistinen Puolue poistui konferenssista ilmaisten siten tyytymättömyytensä sen päätöksiin.

Ottaen toisaalta huomioon kansainvälisen työväenluokan yrkämyksen auttaa Espanjaa ja toisaalta sen, että Saksa oli voimistunut entisestään hyökkäystään (hitleriläiset sotalaivat pommittivat Almeriaa), Komintern teki kesällä 1937 jälleen ehdotuksen kommunistien ja sosialistien yhteistoimista Espanjan tasavallan puolustamiseksi. Maailman yhteiskunnallisen mielipiteen painostamina Sosialistisen Työväeninternationaalin johtajat suostuivat tapamaan KITpK:n edustajat. Ranskassa kesä—heinäkuussa 1937 pidetyissä neuvotteluissa päästiin sopimukseen eräistä yhteisistä

¹«Правда», 9 октября 1936.

²«Коммунистический Интернационал», 1937, № 1, стр. 62.

³«Bulletin des Internationales Gewerkschaftsbundes», 1937, N 11, S. 4.

esiintymisistä.¹ Reformistisille johtomiehille tuo sopimus oli vain mitään sanomaton paperi: heidän apunsa rajoittui vaatetukseen, elintarvikkeisiin ja lääkintäaineisiin. Puhuessaan solidaarisuudestaan Espanjan tasavaltaa kohtaan nuo johtajat, joista monet olivat maittensa hallituksissa johtoviroissa, kieltäytyivät tosiasiaa puolustamasta Espanjan tasavallan etuja. Toteuttaessaan »puuttumattomuuspolitiikkaa» Blumin hallitus itse asiassa saartoi Espanjan tasavallan ja sulki sen rajan. Tämä saattoi Espanjan vaikeaan tilaan. Belgian pääministeri sosialisti Spaak suhtautui suopeasti kansainvälisten prikaatien osanottajien vainoamiseen. Sosialistiministerit itse asiassa vastustivat Kansainliitossa pakotteiden käyttämistä fasistisia hyökkäjiä vastaan. Kiistäessään yhteistoiminnan Espanjan tasavallan hyväksi sosiaalidemokraattiset johtajat vahingoittivat siten tuntuvasti fasisminvastaista kansanrintamapolitiikkaa.

Ainoastaan Kommunistinen Internationaali ja kansainvälinen kommunistinen liike pysyivät taistelussa fasismia ja sotaa vastaan loppuun saakka uskollisina veljellisen avunannon internationalistisille periaatteille.

Komintern suoritti niin ikään valtavan työn järjestäessään kansainvälisen työväenluokan kampanjaa Kiinan kansan vapautustaitelun tukemiseksi. Kominternin TpK hyväksyi asiasta lukuisia päätöksiä. Lokakuun 3. päivänä 1937 hyväksymissään toimintaohjeissaan »Espanjan ja Kiinan kansan auttamisesta» KITpK:n Sihteeristö esitti kommunististen puolueiden toimintaohjelman Kiinan kansan tukemiseksi.² Lokakuun 15. päivänä Sihteeristö päätti kääntyä reformististen internationaalien ja kaikkien sodanvastaisten järjestöjen puoleen kehottaen solidaarisuuteen Kiinan kansaa kohtaan ja sen tukemiseen oikeutetussa taistelussa japanilaisia miehittäjiä vastaan. Joulukuussa 1937 Sihteeristö käsitteli jälleen Kiinan kansan auttamiskampanjaa ja ilmoitti hyväksyvänsä Kiinan ystävien komitean perustaneiden USA:n, Englannin, Hollannin ja eräiden maiden maiden aloitteen. Tuolla komitealla oli merkittävä osuus varojen keruussa, solidaarisuuskampanjan järjestämisessä ja japanilaisten tavaroiden boikotoinnissa. Kansallisessa vapautustaistelussa Kiinan kansa sai suurta apua Neuvostoliitolta.

Neuvostokansa ei rajoittunut yksinomaan tuon taistelun moraaliseen tukemiseen. Elokuussa 1937 neuvostomaa ja Kiinan tasavalta solmivat keskenään hyökkäämättömyyssopimuksen, mikä

¹ «Коммунистический Интернационал», 1937, № 8, стр. 87.

² ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1225, л. 131—142.

lujitti Kiinan kansan toiveita imperialisminvastaisen taistelun menestyksellisestä päättymisestä. Sopimus edisti yhtenäisen imperialisminvastaisen rintaman perustamista Kiinaan. Neuvostoliitto myönsi samalla Kiinan hallitukselle suuren lainan aseiden ostoa varten. Kiinan laajoilla rintamilla toimi neuvostoliittolaisia sotilasneuvonantajia ja muutamia vapaaehtoisten lentueita. Kominternilla ja Neuvostoliitolla oli huomattava osuus japanilaisen imperialistisen hyökkäyksen vastustamisessa Kiinassa.

Kominternin kansainvälisten jaostojen mobilisaatio fasismia ja sotaa vastaan

Komintern nostatti taisteluun yhtenäisen työväen- ja kansanrintaman puolesta fasismia ja sotaa vastaan kaikki siihen liittyneet kansainväliset järjestöt, kuten Punaisen Ammattiyhdistysinternationaalin, Kommunistisen Nuorisointernationaalin, Urheiluinternationaalin ja Vallankumoustaistelijain Kansainvälisen Avustusjärjestön.

Kominternin VII kongressin jälkeen Punaisen Ammattiyhdistysinternationaalin tärkeimpänä tehtävänä oli kapitalistimaiden ammattijärjestöjen yhtenäisyyden luominen, niiden yhdistäminen taistelussa taantumusta, fasismia ja sotaa vastaan sekä työläisten taloudellisten vaatimusten ratkaisemiseksi ja oikeuksien laajentamiseksi. Kuten Ranskan kokemus oli osoittanut, tuollainen yhtenäisyys lisäsi proletariaatin taisteluvoimaa. Kominternin Toimeenpaneva Komitea ehdotti sen vuoksi Profinternille, että se olisi ponnistellut ammattiliittojen kansallisen ja etenkin kansainvälisen yhtenäisyyden aikaansaamiseksi.

Kesäkuussa 1936, jolloin monien maiden punaiset ammattiyhdistykset olivat jo liittyneet reformistisiin yhdistyksiin ja useissa maissa asia oli kehittymässä samaan suuntaan, KITpK:n Sihteeristö määritteli Profinternin tehtäväksi perustaa Kansainvälinen Yhtenäisyyskomitea, joka olisi pohjautunut jo olemassaoleviin yhtenäisiin ammattiliittoihin tai yhtenäisiin keskusliittoihin. Päätöksessä sanottiin: »Profinternin toiminnassa on keskityttävä Ammattiyhdistysliikkeen Kansainvälisen Yhtenäisyyskomitean perustamiseen.»¹

Vuonna 1937 Punainen Ammattiyhdistysinternationaali, joka oli tehnyt suuren työn kansainvälisen ammattiyhdistysliikkeen vallankumouksellisten voimien kokoamiseksi, lopetti tosiasiallisesti

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1095, л. 66.

toimintansa, sillä suurin osa sen jaostoista oli liittoutunut reformististen joukkoliittojen kanssa tai liittynyt niihin. Joulukuussa 1937 niin ikään lakkautettiin Profinternin johtaelimet.¹ Komintern ja Profintern tekivät näin ollen suuria myönnytyksiä Amsterdamin Ammattiyhdistysinternationaalille pyrkiessään vilpittömästi helpottamaan maailman ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyden saavuttamista.

Profinternin lopetettua toimintansa neuvostoliittolaiset ammattiliitot, jotka olivat olleet sen suurin jäsenjärjestö, asettivat kysymyksen liittymisestä Amsterdamin Ammattiyhdistysinternationaaliin. Ne esittivät tällöin vain yhden ehdon: Internationaalin olisi johdonmukaisesti taisteltava fasismia ja sotaa vastaan. Yhtenäisyyteen pyrkineiden joukkojen painostus pani reformistiset ammattiyhdistysjohtajat luovimaan. Syksyllä 1937 he lähettivät Moskovaan valtuuskunnan neuvottelemaan neuvostoammattiliittojen yhtymisestä Amsterdamin Ammattiyhdistysinternationaaliin. Neuvotteluissa päästiin sopimukseen. Citrine ja Schevenels samoin kuin muut reformistiset ammattiyhdistysjohtajat ajoivat kuitenkin karille tuon sopimuksen toteuttamisen ja estivät kansainvälisen ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyden syntymisen.

Kominternin VII kongressin jälkeen Kommunistisen Nuorisointernationaalin VI kongressi totesi, että fasismin- ja sodanvastainen taistelu vaati kommunististen nuorisoliittojen luonteen muuttamista. Tehtäväksi asetettiin niiden laajentaminen työtätekevän nuorison joukkojärjestöiksi, jotka olisivat yhdistäneet riveihinsä vakuumuksellisten »valmiiden kommunistien» ohella kaikki ne, jotka olivat kommunistille myötämielisiä tai halusivat omaksua sen kannan. KИТрК:n Sihteeristö määritteli maaliskuussa 1936 Nuorisointernationaalin tehtävät tällä alalla seuraavasti: »nuorison kommunistiset järjestöt on muutettava työtätekevän nuorison laajoiksi joukkojärjestöiksi, puolueettomiksi mutta olemukseltaan vallankumouksellisiksi järjestöiksi».² Nuorison kaikkien fasisminvastaisten liittojen yhteisrintama saattoi pikimmin syntyä juuri tuollaisen ytimen ympärille. Tätä yleistä kantaa tukivat myös ne järjestömuutokset, joiden ansiosta pääsy nuorisoliittoon helpotui. Näin luotiin entistä suotuisimmat mahdollisuudet antifasistisen työläisnuorison yhtenäisyyden toteuttamiselle. Espanjassa kommunistinen ja sosialistinen nuorisoliitto yhtyivät ja huhtikuussa 1936 siellä syntyi yhtyneen sosialistisen nuorison liitto, josta tuli sittemmin tärkeä fasisminvastainen voima. Heinäkuussa 1936

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1230, л. 89.

² ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1079, л. 586.

tapahtui Latvian komsomolin ja sosialistisen nuorison liittoutuminen. Muutamissa maissa (kuten Ranskassa, Belgiassa ja Bulgariassa) päästiin sopimukseen fasisminvastaisten nuorisjärjestöjen yhteistoiminnasta. Nuorisoliitot ottivat useissa maissa yhteyttä nuorison katolisiin sekä työläis- ja farmarijärjestöihin ja alkoivat toimia yhteistyössä niiden kanssa laajentaakseen solmimiensa yhteyksien avulla nuorison taistelua fasismia ja sotaa vastaan. Vaikka Nuorison Sosialistisen Internationaalin johtajat kieltäytyivätkin kansainvälisestä yhteistyöstä Kommunistisen Nuorisointernationaalin kanssa, KNI:n uusi politiikka sai yhä uusia nuorisoujoukkoja asettumaan fasismia ja sotaa vastaan.

Laajojen joukkojen vetäminen mukaan fasisminvastaiseen taisteluun oli se tehtävä, jonka ratkaisemista Komintern suositteli mm. Urheiluinternationaalille, Vallankumoustaistelijain Kansainväliselle Avustusjärjestölle, Vallankumouksellisen teatterin kansainväliselle järjestölle ja Neuvostoliiton ystävien seuralle. Niiden uudelleenjärjestelyn syynä oli vain pyrkimys helpottaa joukkotyön suorittamista ja edistää kunkin kansakunnan parhaimmiston vetämistä taisteluun fasismia ja sotaa vastaan.

Neuvostoliiton osuus maailman vallankumousprosessin tukena kasvaa

Neuvostoliitto tuki järkkymättä Kominternin politiikkaa. Tuo tuki sai erikoista merkittävyyttä tilanteessa, jolloin imperialistinen taantumus ja fasismi kulkivat täyttä vauhtia maailmansotaa kohti ja fasismin- ja sodanvastainen taistelu oli vielä niin heikkoa, ettei se pystynyt poistamaan tuhoisan sodan ja fasistisen orjuutuksen uhkaa. Maailman vallankumousprosessin kohtalo riippui tuolloin enemmän kuin koskaan ennen Neuvostoliiton kaikinpuolisesta lujittumisesta.

Neuvostoliiton Kommunistinen Puolue ja neuvostoihmiset tajusivat suuren historiallisen vastuunsa. Ne ponnistelivat sitkeästi sosialistisen yhteiskunnan rakentamiseksi. Vuonna 1937 maa täytti menestyksellisesti toisen viisivuotissuunnitelmansa. Teollisuudessa, maataloudessa ja kaupan alalla olivat päässeet voitolle sosialistiset tuotantosuhteet. Maan teollisessa kehityksessä oli tapahtunut huimaavaa edistystä. Neuvostoaikana perustetut ja varsininkin maan puolustuksen kannalta merkittävät uudet teollisuusalat kehittyivät nopeasti. Neuvostomaan sotilaallinen ja taloudellinen mahti oli varmana takeena siitä, etteivät imperialistiset hyökkääjät pystyisi tukahduttamaan sosialismin asiaa. Leniniläi-

nen puolue ja neuvostokansa olivat täyttäneet kansainvälisen velvollisuutensa: Neuvostoliitosta oli tullut sosialismin ja rauhan linnake.

Maassa hyväksyttiin vuoden 1936 lopulla uusi perustuslaki, jossa kuvastui sosialismin voitto Neuvostoliitossa ja joka varmisti lainsäädännöllisesti neuvostoihmisten suuret saavutukset ja oikeudet.

Vuonna 1938 neuvostokansa ryhtyi täyttämään kolmatta viisivuotissuunnitelmaa, jonka tavoitteena oli tehdä Neuvostoliitosta maailman vallankumousprosessin entistä vahvempi aineellinen voima.

Neuvostoliitossa oli siihen mennessä kasvanut uusi sukupolvi, jonka kommunistinen puolue oli kasvattanut sosialismin, internationalismin ja kansojen veljeyden hengessä. Tuo polvi oli valmis suojelemaan uhrautuvasti neuvostovallan ja maailman vapautusliikkeen saavutuksia.

Neuvostoliiton lujittaminen sisältäpäin, ts. sosialismin vakiinnuttaminen, maan teollistaminen, sen sotilaallisen mahdin voimistaminen, maatalouden kollektivisointi ja neuvostokansan aatteellispoliittisen yhtenäisyyden aikaansaaminen — siinä oli NKP:n merkittävä panos, jonka se antoi kansainväliseen kommunistiseen liikkeeseen ja maailman vallankumouksellisten ja demokraattisten voimien tuleviin voittoihin.

Kansainväliselläkin näyttämöllä neuvostomaa oli tärkeimpänä tekijänä, joka yhdisti vallankumouksellisia ja demokraattisia voimia fasismia ja sotaa vastaan. Neuvostoliitto pyrki perustamaan Eurooppaan kollektiivisen turvallisuuden järjestelmän ja lujittamaan Kansainliittoa, jonka oli osaltaan taltutettava hyökkääjiä.

Fasismien- ja sodanvastaisen taistelun vaikeudet

Kominternin toteuttama politiikka kohtasi myös huomattavia vaikeuksia. Vuonna 1938 kävi ilmeiseksi, että imperialistinen taantumus, fasismi ja sotaisat voimat, jotka olivat monissa maisissa joutuneet kahden — kolmen edellisen vuoden aikana perääntymään ja puolustautumaan, alkoivat taas ahdistaa demokraattista ja työväenliikettä. Lähestyvän yleismaailmallisen selkkauksen aattona oli meneillään kahden leirin mitä kiihvain taistelu parhaista asemista. Tuossa taistelussa kapitalististen maiden työväestöllä oli monesta syystä huomattavia vaikeuksia.

Sosiaalidemokraattinen oikeisto, joka katsoi mahdottomaksi kieltäytyä yhteistyöstä porvariston kanssa, hyökkäili yhä innok-

kaammin yhtenäisen työväen- ja kansanrintaman politiikkaa vastaan. Sielläkin missä oli päästy yhtenäisyyteen, se pyrki hävittämään sen. Näin tapahtui Ranskassa. Suurporvariston järjestämä taloudellinen tuho työ, sen pääomien virtaaminen ulkomaille, taantumuksen poliittinen kiristys sekä pelko, jota kansanrintaman kehityksen näköalat herättivät radikaalien ja sosialistien johtajissa, pani heidät antautumaan monopolistien edessä. Kansanrintamaohjelman toteuttamisessa tapahtuneen tauon jälkeen he alkoivat horjuttaa sitä sisältä käsin. Ranskassa kansanrintaman sisällä tapahtunut myyräntyö ja taantumuksellisen porvariston hyökkäily sitä vastaan ulkoapäin aiheuttivat 1938 sen kaatumisen.

Kaikkiällä sosiaalidemokratian oikeistajohtajat kieltäytyivät taistelemasta uuden demokratian puolesta. He vain hautoivat suunnitelmia valtion osuuden voimistamisesta maan talous- ja yhteiskuntaelämän sääntelyssä pitäen sitä vaaran torjumiskeinona.

Fasismin- ja sodanvastaisten voimien liittoutumista esti suuresi imperialistien kansainvälinen neuvostovastainen sopimus, joka edisti niiden yhteistoimien vilkastumista. Useissa maissa imperialistien porvariston piireissä pääsivät tuohon aikaan yhä enemmän voitolle fasistiset mielialat ja pyrkimys sopia Hitlerin kanssa Neuvostoliiton tuhoamisen kustannuksella.

Neuvostoliiton kasvavan mahdin, kansanrintaman ja vallankumousliikkeen nousun pelko sekä kammo, jota kansanvallan mahdollinen voitto Espanjassa herätti — kaikki tämä sysäsi porvaristoa Hitlerin leiriin. Maailmanlaajuisen selkkauksen lähestyessä imperialistinen porvaristo pyrki vastustamaan yhdessä hitleriläisten kanssa Neuvostoliittoa sekä maailman demokraattista ja vallankumousliikettä.

Imperialistisen taantumuksen ja fasismin uusi rynnistys ilmeni monella eri tavalla: italialais-saksalaisen interventiovoimistumisena Espanjassa, työväestön esiintymisten epäonnistumisena Ranskassa ja eräissä muissa maissa samoin kuin siinä, että monien pienten maiden valtiojärjestys muuttui yhä ilmeisemmin fasistiseksi. Romaniassa esim. kuningasdiktatuurin pystyttäminen 1938 merkitsi, että maa oli ottanut ratkaisevan askeleen fasismia kohti ja siitä oli tulossa fasistisen Saksan satelliitti.

Neuvostovastaisen imperialistisen puhailun politiikka huipentui Münchenin sopimukseen, jonka neljän vallan hallitukset (Saksan, Englannin, Ranskan ja Italian) solmivat keskenään syyskuussa 1938. Tuo sopimus jätti Tšekkoslovakian saksalais-fasististen hyökkääjien raadeltavaksi ja kannusti heitä hyökkäämään Neuvostoliiton kimppuun. Euroopan kymmenen maan sekä USA:n ja Kanadan kommunistiset puolueet ilmoittivat heti mailman kan-

soille yhteisessä vetoimuksessaan, että »Münchenin petos ei pelastanut rauhaa, vaan vaaransi sitä, sillä se antoi iskun kaikkien maiden rauhanvoimien liitolle ja kannusti fasisteja...».¹

Münchenin sopimus saattoi Espanjan tasavallan mitä tukalimpaan asemaan. Paitsi täydellistä vapautta Espanjan tasavallan tukahduttamisessa saksalaiset ja italialaiset fasistit saivat näin ollen välitöntä tukea Englannin, Ranskan ja USA:n hallitsevilta piireiltä. Useiden maiden nk. demokraattiset hallitukset ja sosiaalidemokratian oikeistijohtajat jättäytyivät Espanjan tasavallan tukahduttamiskysymyksessä sivustakatsojiksi.

Münchenin sopimus oli kansainväliselle työväenliikkeelle ja varsinkin sodanvastaiselle liikkeelle raskas isku. Tuo sopimus ei ainoastaan päästänyt valloilleen fasistista aggressiota, vaan myös rohkaisi kaikkia taantumuksellisia voimia niiden taistelussa proletariaattia ja demokraattisia aineksia vastaan.

Ilmeistä oli, että fasismin valmisteleman yhteentörmäyksen aattona kapitalistisissa maissa oli muotoutumassa työväenluokalle ja kaikille työtätekeville epäsuotuisa ja vaikea tilanne.

Tuona huolestuttavana aikana Komintern paljasti jatkuvasti Neuvostoliittoa vastaan suunnattuja imperialistisia hankkeita. Se kehotti kommunistisia puolueita kehittämään vastarintaliikettä. Kesäkuun 14. päivänä 1939 hyväksymissään toimintaohjeissaan »Tšekkoslovakian uusi tilanne ja puolueen tehtävät» Kominternin ТрК:n Sihteeristö pani merkille, että hitleriläisten Tšekkoslovakiassa toteuttaman politiikan päämääränä oli kokonaisen kansakunnan tuhoaminen ja että kommunistisen puolueen tehtävänä oli tuolloin »kansan vastarinnan järjestäminen»²; kommunistien oli esiinnyttävä kansallisen asian esitaistelijoina ja löydettävä sopivimmat ja tarkoituksenmukaisimmat vastarintamuodot. Toimintaohjeissa sanottiin, että hitleriläisfasismin vastustamistehtävä »vaatii yhdistämään mitä laajimmat kansan voimat yhtenäiseksi kansanrintamaksi, johon kuuluisivat työlläiset, talonpojat ja kaupunkien pikkuporvarilliset kerrokset sekä ne porvaristoainekset, jotka ovat saksalaisen väkivallan painostuksesta taipuvaisia luopumaan antautumishenkisestä linjastaan ja yhdenmukaistamislinjastaan ja ovat valmiit taistelemaan yhdessä kansan kanssa saksalaisia fasistisia väkivallantekijöitä vastaan.»³

Monien keski-Euroopan, Balkanin niemimaan ja Skandinavian

¹ «Коммунистический Интернационал», 1938, № 10, стр. 126.

² ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1282, л. 99.

³ Sama, л. 101—102.

maiden kommunistisille puolueille antamissaan ohjeissaan KITpK määritteli niiden tehtäväksi hitleriläisen fasismin vastustamisen.

Imperialistipiirien salahankkeet asettivat Neuvostoliiton loppukesällä 1939 valinnan eteen: joko joutua neuvostokansaa idästä ja lännestä uhanneen imperialismiin maailmanrintaman eristämäksi tai saada hengähdystauko solmimalla Saksan hallituksen ehdottama hyökkäämättömyyssopimus. Tuollainen sopimus allekirjoitettiin. Eivät läheskään kaikki heti tajunneet tuon neuvostohallituksen ottaman ulkopolitiittisen askeleen syitä ja perusteita. Sopimusta ei alun perin ymmärretty edes kommunististen puolueiden riveissä. Kommunistien asema taistelussa saksalaista fasismia vastaan vaikeutui monessa tapauksessa. Sopimuksen solmiminen esti kuitenkin imperialistisia valtoja perustamasta yhtenäistä neuvostovastaista rintamaa ja lykkäsi joksikin aikaa hitleriläishyökkäystä antaen neuvostokansalle mahdollisuuden käyttää tuota aikaa maan lujittamiseen. Sopimuksen solmiminen oli isku Münchenin liitolle, sillä se teki mahdolltomaksi tapahtumien kehityksen epäsuotuisimpaan suuntaan, ts. ehkäisi kaikkien imperialististen valtojen yhteisen neuvostovastaisen sodan.

Kommunistinen liike koki tiettyjä sisäisiä vaikeuksia. Moniin KITpK:n Puhemiesistön ja Sihteeristön 1936—1938 hyväksymiin päätöksiin, joissa aivan oikein arvioitiin kommunististen puolueiden sisällä suoritettavan vihamielisen toiminnan ja trotskilaisuuden vaara, sisältyi myös eräiden ei-kommunististen voimien virheellisiä määritelmiä. Osa järjestöjä, joiden kanssa kommunistiset puolueet olivat aikaisemmin olleet yhteistyössä, katsottiin tuolloin vihamielisiksi. Tuo kanta ylläpiti lahkolaistendenssejä ja kannusti Kominternia sen päättävästi toteuttaman laajojen fasisminvastaisen liittojen politiikan rajoitettuun noudattamiseen tai sen hylkäämiseen. Asiaa vaikeutti se, että sosiaalidemokraattien johto pyrki monissa maissa yhä avoimemmin kariuttamaan yhtenäisen työväen- ja kansanrintamapolitiikan.

Stalinin henkilöpalvonta ja siihen liittyneet kielteiset ilmiöt Neuvostoliitossa ja Kominternin sisällä lisäsivät kommunistisen liikkeen vaikeuksia.

Stalinin ansiot taistelussa kommunistisen liikkeen yhtenäisyyden ja sosialismin lujittamisen puolesta olivat suuret. Stalinin henkilöpalvonnan aiheuttamat kollektiivisen johdon leniniläisten periaatteiden ja sosialistisen laillisuuden rikkomiset sekä puolueelle ja kansalle uskollisten työntekijöiden vangitsemiset vahingoittivat neuvostoyhteiskuntaa. On ilmeistä, että kansainvälisen imperialismiin salajuonet, kapitalististen maiden ympäröinti samoin kuin trotskilaisten vastavallankumoukselliset toimet synnyttivät

maassa jännittyneisyyttä, mikä olisi vaatinut puolueelta entistä lujempaa yhtenäisyyttä. Noissa olosuhteissa useita rehellisiä puolue-, neuvosto- ja sotilashenkilöitä syytettiin perusteettomasti valtiorikoksesta.

Kommunistinen Internationaali, sen työntekijät ja sen poliitikan eräät puolet saivat niin ikään kärsiä Stalinin henkilöpalvonnan kielteisistä seuraamuksista. Kommunistisen liikkeen monet merkimmiehet ja osa kommunististen puolueiden johtajista joutuivat 1937—1938 pidätetyiksi syytettyinä trotskilaisuudesta tai vakoilu- ja salaliittolaistoiminnasta imperialistivaltojen hyväksi.

Eri maissa sosialismin viholliset käyttivät näitä kielteisiä ilmiöitä hyväkseen ja hyökkäilivät sosialistista yhteiskuntajärjestelmää ja kommunistisia puolueita vastaan; oikeistososialistit voimistivat hajotustoimintaansa työväenliikkeen keskuudessa.

Noiden vuosien vaikeassa tilanteessa Puolan Kommunistista Puoluetta syytettiin aiheettomasti siitä, että sen johto oli joutunut luokkavihollisen käsiin. Tuohon syytökseen perustui KITpK:n Puhemiehistön elokuussa 1938 hyväksymä päätös Puolan Kommunistisen Puolueen hajalle laskemisesta.¹ Päätöksessä väitettiin, että taantumus järjesti näennäistä hajaannusta kansallis-demokraattisissa, pikkuporvarillisissa ja työväenjärjestöissä ja salakuljetti kommunistiseen puolueeseen asiamiehiään siihen liittyneiden henkilöiden varjolla. Monissa maissa taantumus todellakin pyrki käyttämään tätä keinoa. Kommunistisen politiikan mahdollisuuksia supisti kuitenkin taipumus pitää yhteistyöhön kommunistisen puolueen kanssa pyrkineitä ryhmiä naamioituneina vihollisina. Vaikka KITpK perustikin kohta sen jälkeen aloiteryhmän Puolan Kommunistisen Puolueen uudelleenperustamiseksi ja sittemmin myös Väliaikaisen johtokeskuksen, puolueen hajottaminen vahingoitti tuntuvasti maan työväenliikettä. Latvian Kommunistisen Puolueen johto oli itse asiassa laskettu hajalle vielä aikaisemmin.

Noiden vuosien kielteiset ilmiöt eivät voi saattaa varjoon sitä suurta historiallista osaa, jota Komintern esitti ollessaan työtaitekevien joukkojen fasismin- ja sodanvastaisen taistelun keskipis-

¹ Helmikuussa 1956 Neuvostoliiton Kommunistinen Puolue, Puolan Yhtynyt Työväenpuolue sekä Italian, Bulgarian ja Suomen kommunistiset puolueet allekirjoittivat Julkilausuman, jossa selitettiin, että Puolan Kommunistisen Puolueen hajalle laskeminen oli ollut aiheetonta. Julkilausuma saattoi jälleen kunniaan Puolan Kommunistisen Puolueen vallankumouksellisen menneisyyden. Siinä mm. sanottiin: »Puolueen lakkauttamisenkin jälkeen Puolan kommunistit taistelivat aktiivisesti puolalaisten kapitalistien ja maanomistajien fasisista diktatuuria vastaan, hitleriläis-hyökkäyksen uhkaa vastaan ja käyttivät hyväkseen työläis- ja talonpoikaissjoukkoiliikkeen kaikkia järjestömuotoja.» («Правда», 21 февраля 1956 г.)

teessä, nostattaessaan niitä tuohon taisteluun ja viitoittaessaan joukoille tietä niiden pahimman vihollisen, fasismin, murskaamiseen sekä tietä sosiaaliseen edistykseen.

* * *

Kommunistisen Internationaalin toiminta vuosina 1934—1939 ja etenkin sen toteuttaman yhtenäisen työväen- ja kansanrintamapolitiikan kokemus ovat Kominternin historian tärkeimpiä vaiheita. Sen politiikka ilmeni tuona kautena mahtavissa luokkataisteluissa ja voimakkaassa fasisminvastaisessa liikkeessä.

Yhtenäinen työväen- ja kansanrintama antoi fasismille voimakkaita iskuja ja edisti siten maailman vallankumousliikkeen kaikkien voimien jatkuvaa lujittumista.

Kominternin ja kommunististen puolueiden taistelu yhtenäisen työväen- ja kansanrintaman puolesta paitsi todisti historiallisesti oikeaksi Kominternin VII kongressissa hyväksytyin strategian ja taktiikan myös rikastutti niitä selittämällä kapitalististen maiden työväestölle, että tien sosialismiin piti kulkea demokratian puolesta käytävän taistelun kautta. Tuollaisen näkemyksen ymmärtäminen antoi kommunistiselle liikkeelle voimaa kokonaisen historiallisen kauden ajaksi.

Yhtenäisen työväen- ja kansanrintaman puolesta 1934—1939 käyty taistelu kohotti suuresti työväenluokan ja kommunististen puolueiden osuutta yhteiskuntapoliittisella näyttämöllä, työväenluokka oli tunnustetusti johtavana voimana taistelussa yleisdemokraattisten vaatimusten ja kansojensa yleiskansallisten etujen puolesta. Monen maan kommunistisesta puolueesta tuli siihen aikaan huomattava poliittinen tekijä maansa elämässä, ja se sai osakseen joukkojen laajaa kannatusta. Vähäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta kommunistiset puolueet nopeasti voimistuiivat.

Leninin ja Kominternin kehittämä yhtenäisen imperialisminvastaisen rintaman politiikka, jota epäitsenäisten ja siirtomaiden kommunistipuolueet noudattivat, oli ainoa oikea tie sorrettujen kansakuntien kaikkien imperialisminvastaisten voimien kokoamiseksi. Tämä politiikka myötävaikutti siirtomaarjuuttajien vastaisen taistelurintaman laajentamiseen ja lujittamiseen, se laski vahvan pohjan kansallisten vapautusvallankumousten tuleville voitoille.

Kominternin ja kommunististen puolueiden toteuttamalla linjalla, joka tavoitteli kaikkien vallankumouksellisten ja demokraattisten liikkeiden yhdistämistä fasismia ja sotaa vastaan,

**ei ollut valtava merkitys ainoastaan vuosien 1934—1939 lakkotais-
telujen kohtaloille. Se valmensi myös perinpohjaisesti kansainvä-
listä työväenluokkaa ja sorrettuja kansoja aseelliseen yhteenottoon
fasismin ja imperialismin kanssa ja yhteistyöhön Neuvostoliiton
kansojen kanssa tuossa historiallisessa taistelussa.**

Kuudes luku

**KOMMUNISTISET PUOLUEET JOHTAVAT
KANSOJEN FASISMINVASTAISTA TAISTELUA.
KOMINTERNIN HAJALLE LASKEMINEN**

Toinen maailmansota, jonka Hitlerin Saksa aloitti hyökkäämällä 1. syyskuuta 1939 Puolan kimppuun, muutti kansainvälisen tilanteen ja maailman vallankumousprosessin olosuhteita. Oli alkamassa yksi ihmiskunnan vaikeimmista kausista.

Orjuutettuaan suurimman osan Euroopan maista fasistinen Saksa pystytti niissä rosvomaisen »uuden järjestyksensä». Noiden maiden orjuutettujen kansojen oli noustava taisteluun kansallisen vapautensa puolesta. Laajentaessaan aggressiotaan Hitlerin Saksa hyökkäsi valapattoisesti Neuvostoliiton kimppuun. Se asetti tavoitteekseen tuhota rauhan ja sosialismin linnakkeen, joka oli Saksan imperialismin maailmanherruuden pystyttämisen tärkein este.

Kansojen vallankumouksellisia, demokraattisia ja edistyksellisiä saavutuksia, maiden kansallista riippumattomuutta ja jopa olemassaoloakin uhanneen vaaran hetkellä kommunistisen puolueen johtama Neuvostoliitto oli se päävoima, joka pysyi fasisminvastaitten voimien hitleriläistä liittoutumaa vastaan käymän taistelun keskipisteessä ja turvasi sen murskaamisen. Neuvostoliiton panos kansojen vapautukseen fasistisesta orjuudesta oli ratkaiseva. Sen sotilaalliset voitot loivat suotuisat edellytykset kansandemokraattisten vallankumousten menestymiselle monissa maissa, sosialistisen maailmanjärjestelmän syntymiselle ja imperialismin sortamien kansojen vapautusliikkeen nousulle. Kaikki se todisti mitä parhaimmin historiallisesti oikeaksi Neuvostoliiton Kommunistisen Puolueen toteuttaman leniniläisen politiikan, jonka ansiosta maasta oli lyhyessä ajassa tullut kansainvälisen vallankumousliikkeen sekä rauhan, demokratian ja sosialismin voimien vankkumaton tuki.

Kansanjoukkojen kasvanut merkitys ja työväenluokan suuri osuus kaikissa edistyksellisissä yleiskansallisissa liikkeissä ilmeni varsin selvästi sodan vuosina fasisminvastaisessa taistelussa. Kansainvälinen proletariaatti oli fasisminvastaisen taistelun johtava luokka, joka kokosi ympärilleen fasisminvastaisella, demokraattisella ja isänmaallisella kannalla olleet kansankerrokset ja -ryhmät. Demokratian ja sosialismin puolesta käyty taistelu, jonka järjestäjinä olivat olleet kommunistit, oli valmentanut työväenluokan tuohon osaan.

Sodan aikana, joka oli kaikille rauhaa rakastaville kansoille mitä raskain koettelemus, kansainvälinen kommunistinen liike osoittautui johdonmukaisimmaksi ja päättävimmäksi fasisminvastaiseksi voimaksi. Kommunistiset puolueet asettuivat vastarintaliikkeen johtoon, ne olivat sen järjestäjinä ja innoittajina. Fasisminvastaisessa taistelussa kommunistit toimivat kansojen oikeuksien ja vapauden uskollisimpina puolustajina, sitkeimpinä isänmaanystävinä ja edistyksen asian miehuullisimpina esitaistelijoina. Tämä kohotti mittaamattomasti heidän arvovaltaansa laajojen joukkojen keskuudessa. Sodan loppuun mennessä kansainvälinen kommunistinen liike oli noussut uudelle asteelle ja maailman näyttämöllä siitä oli tullut tärkein poliittinen tekijä.

Kommunistinen liike pystyi esittämään suurta osaansa kansojen fasisminvastaisessa taistelussa siksi, että Kommunistisen Internationaalin johdolla kartutettu kokemus oli valmentanut kommunistisen liikkeen tuohon tehtävään. Kommunistien nelimiljoonainen armeija, jossa johtavana osastona olivat neuvostokommunistit, oli kypsä ja taistelukykyinen sodan alkaessa. Taistelussa yhtenäisen työväen- ja fasisminvastaisen kansanrintaman puolesta Kommunistinen Internationaali oli hankkinut runsaan kokemuksen. Sodan vaikeissa ja usein nopeasti muuttuvissa olosuhteissa kommunistinen liike voitti objektiivis- ja subjektiivisluonteisia vaikeuksia ja edistyi yhä, niin että taistelun kulussa siitä tuli kaikkien fasisminvastaisten voimien johtaja.

KOMINTERN JA KOMMUNISTISET PUOLUEET TOISEN MAAILMANSODAN ENSIMMÄISESSÄ VAIHEESSA (SYYSKUU 1939 — KESÄKUU 1941)

Sodan luonne ja kommunististen puolueiden suhde sotaan

Toisen maailmansodan alkaminen ja laajeneminen asetti maailman kommunistisen liikkeen eteen uuden tehtävän: oli määriteltävä tuon sodan luonne ja oma asenne. »Sodan luonteen selvittäminen on marxilaiselle välttämätön edellytys, jotta hän voi ratkaista oman suhtautumisensa sotaan. Ja tällaista selvittämistä varten taas on ensinnäkin määritettävä, millaiset ovat tämän sodan objektiiviset olosuhteet ja sen konkreettinen tilanne. Tätä sotaa on käsiteltävä niissä historian olosuhteissa, joissa sitä käydään, ja vasta silloin voidaan määritellä oma suhtautuminen siihen», kirjoitti Lenin.¹ Hän tähdensi erikoisesti, että sodan luonteen selvittämiseksi se oli yhdistettävä »kyseisen valtakunnan, kyseisen valtioryhmittymän, kyseisten luokkien aikaisempaan politiikkaan».² Hän neuvoi tällöin tutkimaan molempien sotaa käyvien valtioryhmien politiikan pitemmältä ajalta satunnaisuuden ja irrallisten esimerkkien käytön välttämiseksi. Lenin varoitti pintapuolisesta suhtautumisesta sodan luonteen määrittelyyn: »Sodat ovat äärimmäisen kirjava, monipuolinen ja mutkikas asia. Niihin ei saa soveltaa yleistä kaavaa.»³

Samoin kuin ensimmäisen myös toisen maailmansodan aiheutti imperialismin kaudelle ominaisen kapitalististen maiden epätasaisen kehityksen lain vaikutus, ts. imperialistien välisten ristiriitosten sekä menekkimarkkinoiden, raaka-ainelähteiden ja pääomien sijoittamisalueiden puolesta käydyn taistelun jyrkkä kärjistyminen. Suurimpien kapitalististen maiden hallitsevat luokat ovat vastuussa sen syntymisestä.

Ensimmäisen samoin kuin toisen maailmansodan aiheuttaneista yhteisistä syistä huolimatta toinen maailmansota alkoi oloissa, jotka erosivat perin neljännes vuosisataa aikaisemmin vallinneista oloista. Toinen maailmansota puhkesi tilanteessa, jolloin

¹ V. I. Lenin. Teokset, 36. osa, s. 274.

² V. I. Lenin. Teokset, 24. osa, s. 398.

³ V. I. Lenin. Teokset, 35. osa, s. 239.

kapitalismi ei ollut enää kaikki maat käsittävä järjestelmä, vaan jolloin oli olemassa ja jatkuvasti lujitti mahtiaan maailman ensimmäinen sosialistinen valtio, Neuvostoliitto. Maailman jakautuminen kahteen vastakkaiseen yhteiskuntajärjestelmään oli synnyttänyt uuden, tärkeimmän ja ratkaisevimman ristiriidan, so. kasvavan sosialismin ja kuolevan kapitalismin välisen ristiriidan. Imperialistien väliset ristiriidat eivät enää olleet maailmanpolitiikan ratkaisevana tekijänä. Niiden kehittyminen tapahtui vuorovaikutuksessa kahden vastakkaisen yhteiskuntajärjestelmän syvällisen ristiriidan kanssa. Tuo ristiriita oli johtanut siihen, että molemmat vihamieliset kapitalistiset ryhmittymät, jotka taistelivat keskenään, pyrkivät samalla tuhoamaan Neuvostoliiton palauttaakseen kapitalistisen maailman entisen eheyden. Neuvostoliiton olemassaolo, sen kasvu ja voimistuminen aiheuttivat kapitalistisen maailman mahtihenkilöissä pelkoa, sillä Neuvostoliiton esimerkillä oli valtava vaikutus maailman työväestöön. Imperialisteja yhdisti pyrkimys tehdä loppu maailman ensimmäisestä sosialistisesta maasta. Tuo pyrkimys enempiä kuin kahden yhteiskuntajärjestelmän välisen antagonistisen ristiriidan olemassaolo ei kuitenkaan poistanut kapitalistisen järjestelmän sisäisiä ristiriitoja.

Toisen maailmansodan erikoisuutena oli myös se, ettei tuolloin ollut kysymys yksinomaan maailman uudelleenjaosta kuten 1914—1918. Hitlerin Saksan johtama fasistinen ryhmittymä oli asettanut päämääräkseen maailmanherruuden saavuttamisen sekä kokonaisen kansakuntien orjuuttamisen ja jopa tuhoamisen. Fasistit aikoivat käännäyttää ihmiskunnan kehityksen ja yhteiskunnallisen edistyneen kohtalon. Se oli todistuksena koko kapitalistisen järjestelmän yleisen kriisin jyrkästä kärjistymisestä. Komintern kiinnitti jatkuvasti kansanjoukkojen huomiota fasismin vaaraan. Se tähdensi VII kongressin päätöksissä fasismin vaarallisuutta »työväenluokalle ja kaikille sen saavutuksille, koko työväestölle ja sen alkeellisimmille oikeuksille, rauhalle ja kansojen vapaudelle».¹

Poliittisten voimien omalaatuinen sijoittuminen sekä fasististen hyökkääjien tehtävien ja päämäärien erikoisuus tekivät alun perin objektiivisesti mahdolliseksi kansojen oikeutetun vapautussodan fasismia vastaan.

Tuon objektiivisen tendenssin vastapainona oli kuitenkin länsivaltojen hallitsevien piirien politiikassa ilmennyt tendenssi. Nuo piirit pyrkivät ratkaisemaan imperialistien väliset ristiriidat Neuvostoliiton kustannuksella, ne eivät käyneet aktiivista taistelua

¹ Резолюция VII Всемирного конгресса Коммунистического Интернационала. М., 1935, стр. 15.

Hitlerin Saksaa vastaan, vaan tekivät kaikkensa saadakseen sen hyökkäämään Neuvostoliiton kimppuun. Se kuvastui müncheniläisessä hyökkääjän kannustamisen politiikassa, jonka innoittajat vastustivat kansojen fasisminvastaista taistelua. Kaksi tendenssiä vaikutti näin ollen eri tavalla syytteillä olleen sodan luonteeseen.

Toinen maailmansota ei alkanut yhtäkkiä niin kuin ensimmäinen, vaan kehittyi asteittain. Alkaen 30-luvun puolivälistä maailma oli hitaasti mutta varmasti suistumassa maailmansodan pyörteisiin. Fasistisen Italian tunkeutuminen Etiopiaan, fasististen valtojen hyökkääminen Espanjaan, Japanin puuttuminen Kiinaan, Hitlerin Saksan suorittama Itävallan ja sittemmin Tšekkoslovakian valtaus — siinä yhä laajempaa maailmanpaloa syyttäneiden fasististen hyökkääjien toiminnan vaiheita.

Kansat vastasivat noihin hyökkäystoimiin kansallisella vapautustaistelulla. Niiden taistelu Saksan ja Italian fasismia ja Japanin militarismia vastaan oli oikeutettua taistelua kansallista orjuutusta vastaan kansallisen riippumattomuuden ja demokratian puolesta.

Saksan hyökkääminen Puolaan vei päätökseen toisen maailmansodan sytyttämisen prosessin. Fasistisen aggression uhriksi joutuneen Puolan taholta tämä sota oli ensi päivästä lähtien oikeutettua, fasisminvastaista vapautussotaa. Puolan kommunistit arvioivat oikein tuon seikan ja osallistuivat toimeliaasti isänmaansa puolustamiseen hitleriläiseltä maahanhyökkäykseltä. Ranskan ja Englannin hallitukset julistivat sodan Saksalle. Ne perustelivat askeltaan sillä, että entisten sopimustensa mukaisesti niiden oli autettava Puolaa. Ranskan ja Englannin johtavat piirit eivät silti vähääkään pyrkinet käymään tuota sotaa fasisminvastaisena sotana. Ne toivoivat, että Puolan murskattuaan Hitler lähtisi itään eikä länteen. Englannin ja Ranskan hallitsevat piirit halusivat sopia Hitlerin kanssa suunnatakseen toisen maailmansodan Neuvostoliittoa vastaan. Tuota politiikkaa naamioivat kuitenkin ovelasti hallitusten julistukset hitleriläisen hyökkäyksen vastustamisesta, ja siksi laajat joukot eivät vielä tajunneet Englannin ja Ranskan imperialistisen porvariston politiikan todellista luonnetta.

Suhteessaan sotaan Ranskan ja Englannin kommunistiset puolueet pitivät lähtökohtana sitä, että sodan oli syyttänyt monien maiden ja kansojen orjuutukseen pyrkinyt Hitlerin Saksa ja siksi oli tehtävä kaikki mahdollinen sodan muuttamiseksi fasisminvastaiseksi, kansalliseksi vapautussodaksi. Kommunistiset puolueet ponnistelivat nostattaakseen kansanjoukot ja painostaakseen maitensa hallituspiirejä, jotta nämä olisivat toden teolla käyneet fasisminvastaista sotaa eivätkä vain puhuneet siitä. Ranskan ja Englannin kommunistit panivat toiveensa siihen, että joukkojen painos-

tuksesta taantumukselliset hallitukset joutuvat sodan aikana eroamaan ja voitolle pääsevät fasisminvastaiset vapautustendenssit.

Ranskan Kommunistinen Puolue oli määritellyt kantansa lähes tyvään fasistiseen hyökkäykseen jo ennen sodan alkua, 25. elokuuta 1939. Sen julistuksessa sanottiin, että »kommunistinen puolue katsoo oikeudekseen olla eturiveissä käytäessä todellista taistelua fasistista hyökkääjää vastaan.»¹ Puolue kehotti ranskalaisia yhdistymään hitleriläishyökkääjää vastaan ja painosti hallitusta, jotta se olisi ryhtynyt tarpeellisiin toimiin maan puolustamiseksi. Kommunistit olivat sitä mieltä, että Ranskan hallitus oli pakotettava käymään todellista Hitlerin vastaista sotaa nojautuen kansaan. »Hallitus joka pelkää kansaa, kulkee tappiota kohti.»²

Ison-Britannian Kommunistinen Puolue noudatti samantapaista politiikkaa. Se julisti, että sodan luonne oli muutettava todella fasisminvastaiseksi heikentämättä kuitenkaan taistelua Chamberlainin taantumuksellista politiikkaa vastaan. Sodan julistamisen johdosta syyskuun alussa 1939 antamassaan julkilausumassa Ison-Britannian Kommunistinen Puolue kehotti taisteluun kahdella rintamalla, »ts. taisteluun fasistista Saksaa ja samanaikaisesti Chamberlainin politiikkaa vastaan, hänen hallituksensa syrjäyttämiseksi valasta».³

Tämä kanta, jolla olivat sodan alussa muutkin kommunistiset puolueet, osoitti että ne olivat tajunneet, miten vaarallinen fasistinen aggressio oli niiden maiden kansalliselle riippumattomuudelle ja koko ihmiskunnalle. Toimiessaan sodan muuttamiseksi todelliseksi Hitlerin Saksan vastaiseksi ja hyökkäyksen uhrin, Puolan, auttamiseksi kommunistiset puolueet täyttivät kansallista ja kansainvälistä velvollisuuttaan.

Vaikka kommunistiset puolueet panivatkin merkille Englannin ja Ranskan hallituspiirien imperialistimieliset pyrkimykset, ne silti aliarvioivat niiden porvariston taantumuksellisten ryhmittymien vastustuksen, jotka eivät halunneet sodan luonteen muuttuvan todella fasisminvastaiseksi.

Tapahtumat todistivat yhä selvemmin, ettei Englannin ja Ranskan hallituspiireillä ollut aikomustakaan ryhtyä tosiasialliseen sotaan fasismia vastaan. Vuoden 1939 syyskuun loppuun mennessä se kävi aivan ilmeiseksi.

Länsivaltojen hallituspiirit antoivat Hitlerille ymmärtää, että ne odottivat sen rikkovan Neuvostoliiton kanssa solmimaansa hyök-

¹ »L'Humanité», 25. VIII. 1939.

² »La Vie Ouvrière», 21. IX. 1939.

³ P. Палл Датт. Интернационал. Очерк истории коммунистического движения. 1848—1963. М., 1966, стр. 275.

käämättömyyssopimusta ja olivat valmiit perustamaan yhteisrintaman sosialistista maata vastaan. Toisaalta avun tosiasiallinen kieltäminen Puolalta ja Saksan vastaisten sotatoimien lähes täydellinen lopettaminen («kummallinen sota») sekä toisaalta taantumuksen hyökkäily kansan oikeuksia vastaan, demokraattisiin voimiin ja ennen kaikkea sodan muuttamiseen todella fasisminvastaiseksi pyrkineisiin kommunistisiin puolueisiin kohdistuneet rankaisutoimenpiteet — ne olivat väliaikaisesti voitolle päässeen imperialistisen tendenssin ilmauksia. Tuo tendenssi ei kuitenkaan voinut pysäyttää fasisminvastaisen taistelun laajenemista, mikä ilmeni sodan alussa Puolan ja Tšekkoslovakian kansojen kansallisen vapautustaisteluna fasistista sortoa vastaan.

Arvioituaan muodostuneen tilanteen Länsi-Euroopan maiden kommunistiset puolueet määrittelivät lokakuun alussa 1939 julkilausumissaan sodan molemminpuolisesti imperialistiseksi ja tuomitsivat hallitustensa taantumuksellisen neuvostovastaisen politiikan. Saksan vastustajamaiden kommunistiset puolueet ottivat tuolloin huomioon sen vaaran, jonka uhanalaiseksi fasistinen hyökkäys asetti ihmiskunnan. Ranskan ja Englannin kommunistiset puolueet eivät sen vuoksi esittäneet omien maittensa hallituksen tappion tunnusta.

Saksan Kommunistisen Puolueen tärkeimpänä tehtävänä oli taistelu fasistista sotaa vastaan maan vapauttamiseksi natsien sortovallasta. Saksalaisten kommunistien taistelu oli kiinteästi yhteydessä sorrettujen kansojen taisteluun vapautensa ja riippumattomuutensa puolesta. Saksan, Itävallan ja Tšekkoslovakian kommunististen puolueiden 2. marraskuuta 1939 hyväksymässä yhteisessä julkilausumassa korostettiin, että »kommunistit tekivät kaikkensa yhdistääkseen Saksan työväenluokan vapautustaistelun tšekkien, slovakkien, itävaltalaisien ja puolalaisten kansalliseen vapautustaisteluun ja perustaakseen Saksan imperialismiin vastaisen murmutelloman yhteisrintaman».¹

Marraskuun alussa 1939 Kominternin Toimeenpaneva Komitea julkaisi vetoimuksen, jossa se antoi arvion kansainvälisestä tilanteesta ja määritteli sodan yhteydessä kommunististen puolueiden edessä olevat tehtävät. Vetoimuksessa sotaa luonnehdittiin molemminpuolisesti imperialistiseksi, epäoikeutetuksi ja taantumukselliseksi ja sanottiin, että sen puhkeamiseen olivat »syyllisiä kaikki kapitalistiset hallitukset ja ennen kaikkea sotivien maiden hallitsevat luokat».² Tuo määritelmä tähdensi kyllä kapitalististen maiden

¹ В. Ульбрихт. К истории новейшего времени. М., 1957, стр. 319.

² «Коммунистический Интернационал», 1939, № 8—9, стр. 4.

hallitsevien piirien sodassa ilmenneitä imperialistisia pyrkimyksiä, mutta jätti sen sijaan huomioimatta sotaan sisältyneen kansallisen vapautuksen tendenssin.

Kominternin johto oli sitä mieltä, että sodan puhkeaminen poisti kahden kapitalistisen ryhmittymän välisen eron. Tuollaiseen arvioon oli ennen muuta vaikuttanut Englannin ja Ranskan hallituspiirien neuvostovastainen politiikka, ne kun olivat pyrkinet sopimukseen Saksan kanssa suunnatakseen sen Neuvostoliittoa vastaan.

Nuo pyrkimykset kuvastuivat varsin selvästi Suomen ja Neuvostoliiton välisen sodan kaudella. Englannin ja Ranskan hallitukset eivät ainoastaan sysänneet Suomen taantumusta sotaan Neuvostoliittoa vastaan, vaan myös auliisti varustivat sitä aseilla. Englannin ja Ranskan pääesikunnat valmistelivat joukkojensa lähettämistä Suomeen ja suunnittelivat hyökkäystä Neuvostoliiton kimppeun etelästä. Punaisen Armeijan voitot, Neuvostoliiton oikea ulkopoliittikka ja Neuvostoliiton ja Suomen välisen rauhansopimuksen solmiminen tekivät tyhjiksi nuo kavalat hankkeet.

Saksan tunkeutuminen keväällä 1940 Tanskaan ja Norjaan ja sittemmin Belgiaan, Hollantiin ja Luxemburgiin samoin kuin Ranskaa uhanneen vaaran kasvu osoitti, miten turmiollista oli Ranskan ja Englannin hallituspiirien politiikka.

Fasistisen aggression laajeneminen sekä se, että Hitlerin Saksa oli miehittänyt monia Länsi-Euroopan maita ja pystyttänyt niissä petomaisen väkivalta- ja rosvousjärjestyksen, lisäsi kansan suutumusta ja kannusti kaikkia antifasisteja käymään päättävää ja armotonta taistelua orjuuttajia vastaan. Se vaikutti myös hallitseviin luokkiin ja pani alulle heidän joukossaan voimien uudelleenryhmittymisen hitleriläisvastaisten tendenssien hyväksi. Vapauden henki oli voimistumassa, ja samalla yhä enemmän muuttui sodan luonne.

Lenin sanoi 1916, että »Euroopassakaan ei voida pitää mahdolltomina kansallisia sotia imperialismin kaudella»¹, että sodat ovat aina hyvin mutkallisia ilmiöitä ja että »kansallinen sota *saattaa* muuttua imperialistiseksi ja *päinvastoin*»².

Vuoden 1940 tapahtumat ja fasistien uudet valloitukset Euroopassa nostattivat orjuutetuissa maissa kansallisen antifasistisen liikkeen. Näissä oloissa maailman kommunistinen liike jatkoi Kominternin VII kongressin hyväksymää kaikkien fasisminvastaisten voimien yhdistämispoliittikkaa.

¹ V. J. Lenin. Teokset, 22. osa, s. 301.

² Sama, s. 299.

Ohjeissaan Saksan miehittämien maiden (Hollannin, Tanskan, Norjan) kommunistisille puolueille Kominternin johto neuvoi niitä asettumaan kansallisen riippumattomuuden ja työväestön elin-
etujen puolesta käytävän taistelun johtoon. Luonnehtiessaan muuttunutta tilannetta Kominternin johto totesi vuoden 1940 kesä-
kuun lopulla, että Saksan imperialismi »aikoo yhdessä Italian kanssa orjuuttaa monet Euroopan kansat ja riistää niiltä kansallisen riippumattomuuden».¹

Ranskan nujertamisen vaaran yhä kasvaessa Ranskan Kommunistinen Puolue esitti todellisen maanpuolustusohjelman, ohjelman imperialistisen sodan muuttamiseksi kansan oikeutetuksi kansaliseksi sodaksi riippumattomuutensa puolesta. Tämä ohjelma, joka julkaistiin maanlaisesti ilmestyneessä »L'Humanitéssa», edellytti kommunistisen puolueen ja ammattiliittojen kiellon kumoamista, siinä katsottiin tarpeelliseksi tehdä vaarattomiksi kaikissa valtiokoneiston renkaissa toimineet fasismin asiamiehet ja vedota kansan aloitteellisuuteen hitleriläishyökkäyksen torjumiseksi.² Tämän ohjelman noudattaminen olisi saattanut pelastaa Ranskan kansalliset ja poliittiset orjuutukselta.

Tilanne Ranskassa muuttui hitleriläishyökkäyksen yhteydessä yhä kireämmäksi. Kesäkuun alussa Pariisia uhkasi välitön vaara. Kesäkuun 6. päivänä 1940 hallitukselle välitettiin Ranskan Kommunistisen Puolueen Keskuskomitean ehdotukset Pariisin puolustamisesta. Niissä sanottiin: »Kommunistinen puolue pitää Pariisin luovuttamista fasisistisille anastajille petoksena. Se katsoo Pariisin puolustamisen järjestämisen ensisijaiseksi kansalliseksi velvollisuudeksi. Sen vuoksi on:

1. Muutettava sodan luonne, sitä on käytävä kansansotana isänmaan vapauden ja riippumattomuuden puolesta.

2. Vapautettava kommunistiedustajat ja kommunistisen puolueen toimihenkilöt, samoin kymmenet tuhannet vankiloihin teljetty tai internoidut työläiset.

3. Viipymättä vangittava vihollisen asiamiehet, joita ovat täynnä parlamentti, ministeriöt ja jopa pääesikunta, ja rangaistava niitä ankarasti.

4. Nämä ensimmäiset toimenpiteet herättävät kansassa innostusta ja tekevät mahdolliseksi nostoväen muodostamisen, josta on ilmoitettava viivyttämättä.

5. Aseistettava kansa ja muutettava Pariisi vahvaksi linnoitukseksi.»³

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1322, л. 5.

² Le Parti communiste français dans la Résistance. Paris 1964, p. 48.

³ Морис Торез. Сын народа, стр. 160—161.

Ainoastaan aseistamalla kansan ja järjestämällä nostoväkeä olisi voinut välttää onnettomuuden ja pelastaa Ranskan. Kansan pelko, Ranskan porvariston suppeat luokkaedut ja sen kommunistinvastainen henki veivät sillä sittenkin voiton kansakunnan eduista. Sen sijaan että olisi aseistanut kansan hallitus katsoi parhaaksi antautua ja luovuttaa maan hitleriläisten valvontaan.

Ranskan tappion jälkeen kommunistisen puolueen perustehtävänä oli kansan isänmaallisten voimien yhdistäminen. Kominternin 22. kesäkuuta 1940 antama ohje suuntasi kommunistisen puolueen huomion nimenomaan tuohon päämäärään. Siinä sanottiin, että »kansan voimien liittoutumisen on tapahduttava erilaisten avustuskomiteoiden muodossa...». Sillä tarkoitettiin työttömien, sotapakolaisten, haavoittuneiden, kotiutettujen yms. erilaisia auttamismuotoja. Ohjeeseen sisältyi tärkeä kehoitus vastustaa mitä suurinta varovaisuutta noudattaen miehittäjien toimenpiteitä. »Karttamalla provokaatioita ja ennenaikaisia toimia on silti tuettava ja järjestettävä joukkojen vastarintaa anastajien mielivaltaisuuksille sekä väkivalta- ja sortotoimenpiteille... Olosuhteissa missä hyvänsä kommunistien on pysyttävä kansansa mukana ja oltava aina sen vapautustaistelun eturiveissä.»¹

Tässä hengessä Ranskan Kommunistisen Puolueen Keskuskomitea laati vetoomuksen Ranskan kansalle. Sen valmisteluun osallistuivat Moskovassa olleet RKP:n KK:n jäsenet ja Kominternin johtohenkilöt. Maurice Thorezin ja Jacques Duclos'n allekirjoittama »Vetoamus Ranskan kansalle» julkaistiin 10. heinäkuuta 1940 maanalaisessa »L'Humanitéssa» ja sittemmin levitettiin satoina tuhansina kappaleina kautta Ranskan. Kommunistinen puolue pyrki koko kansan yhtenäisyyden aikaansaamiseen, sillä Ranskan kaikkien isänmaallisten voimien yhtenäisyys oli menestyksen tärkein ehto taistelussa kansallisen riippumattomuuden palauttamiseksi. Tuo yhtenäisyys saatettiin rakentaa vain kommunistisen puolueen johtaman työväenluokan ympärille. Vetoomuksessa sanottiin: »Kansallisen ja yhteiskunnallisen vapautuksen suuri toive liittyy kansaan. Ranskan vapauden, riippumattomuuden ja elvyttämisen rintama voidaan rakentaa ainoastaan tulisen ja jalomielisen, uskoa ja uljuutta uhkuvan työväenluokan ympärille, jolle kuuluu tulevaisuus ja jonka johdossa on kommunistinen puolue, puhutaan omantunnon, kunnian ja sankaruuden puolue.»²

Tämä vetoamus valoi uutta voimaa ranskalaisten isänmaantäviä sydämiin, lujitti heidän uskoaan taistelun mahdollisuuksiin

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1321, л. 190—191.

² Maurice Thorez. Oeuvres. Livre V. T. XIX. Paris 1959, p. 58.

ja osoitti kansallisen ja sosiaalisen vapautuksen saavuttamisen tien. Vetoamus »avasi laajoja näköaloja taistelulle maan vapautuksen puolesta, jonka saattoi suorittaa vain itse Ranskan kansa liitossa maailman demokraattisten ja fasisminvastaisten voimien kanssa».¹

Vastarintaliikkeen herättämiseksi suorittaman työn ensimmäiset tulokset olivat havaittavissa jo syksyllä 1940. Miehitetyssä Pariisissa tapahtui kommunistien johdolla 11. marraskuuta opiskelijoiden ensimmäinen joukkomielenosoitus. Kommunistinen puolue onnistui muodostamaan aseistettuja ryhmiä, nk. Erikoisen taistelujärjestön, josta tuli »maalalaisen taistelun ja fasismin terrorin oloihin soveltuvan sotilaallisen järjestön»² ydin.

Muissakin orjuutetuissa maissa voimistui fasisistien anastajien vastustaminen. Belgian Kommunistisen Puolueen kehotuksesta maan työläiset järjestivät lakkoja miehittäjiä vastaan. Kesäkuussa 1940 lakkoilivat Liègen työläiset, syyskuussa 10 000 Borinagen kivistyöläistä. Norjan Kommunistinen Puolue järjesti syksyllä 1940 maan monissa kaupungeissa fasisminvastaisia joukkomielenosoituksia ja -kokouksia. Puolassa kommunistit alkoivat perustaa antifasisistisia järjestöjä miehittäjien vastustamiseksi.

Vastarintaliike oli todistuksena siitä, etteivät kansat ja niiden johdossa olleet kommunistit aikoneet alistua fasisistiseen terroristiseen »uuteen järjestykseen» ja olivat valmiit käymään sitä vastaan herkeämätöntä taistelua. Vastarintaliikkeeseen sisältyi kansanjoukkojen lainomainen pyrkimys taistella fasisistien oskuranttien rosvomaisia suunnitelmia vastaan, joiden tarkoituksena oli kokonaisten kansakuntien orjuuttaminen. Tuossa liikkeessä kuvastui fasisistisia miehittäjiä vastaan käydyn sodan objektiivisesti oikeutettu luonne.

Johdonmukaisimpana fasismia vastustavana isänmaallisena poliittisena voimana kommunistiset puolueet heti saivat huomattavan sijan vastarintaliikkeessä. Toisin kuin porvaristopiirit, joista osa osoitti taistelussa hitleriläisiä anastajia vastaan pelkuruutta ja horjuntaa ja toinen osa häpeällisesti mateli saksalaisten edessä, kommunistit olivat rohkeimpia ja uhrautuvaisimpia taistelijoita kansallisen vapauden puolesta. He kieltäytyivät odottelutaktiikasta, jota yrittivät noudattaa eräät poliittiset ryhmittymät.

Kommunistit ammensivat voimansa niiden isänmaallisten ainesten kannatuksesta, jotka olivat vaistonvaraisesti alkaneet vastustaa fasisistisia orjuuttajia, pakkotilauksia ja rankaisutoimia sekä mm.

¹ Historie du Parti communiste français (manuel). Paris 1964, p. 389.

² Морис Торез. Сын народа, стр. 168.

harjoittaa sabotaasia ase-tehtailla. Kommunistit tekivät suurta työtä antifasististen isänmaallisten voimien liittoutumiseksi ja taisteluhenkisen vastarintaliikkeen järjestämiseksi.

Kommunististen puolueiden uudet tehtävät ja niiden järjestöllinen uudistaminen

Alkaneen sodan oloissa kommunististen puolueiden oli yhdistettävä kansanjoukot ja suunnattava ne taisteluun fasismia vastaan kansallisen ja sosiaalisen vapautuksen puolesta. Täyttääkseen tuon tehtävän kommunististen puolueiden oli säilytettävä ja vieläpä voimistettava taistelukuntoaan ja luovimiskykyään, niiden oli joustavasti mukauduttava taisteluolosuhteiden nopeaan muuttumiseen. Kommunististen puolueiden oli sen vuoksi suoritettava perinpohjainen järjestöllinen uudistus.

Maanalaisuudessa toimineiden kommunistien tehokkaana aseena olivat Leninin ja Kominternin kehittäneet väittelemät puolueen järjestömuotojen joustavasta muuttamisesta taisteluolosuhteita vastaavasti sekä legaalisten ja illegaalisten menetelmien oikeasta yhdistämisestä. Nojautuen näihin väitelmiin kommunistit etsivät tarkoituksenmukaisimpia järjestömuotoja, jotka olisivat vastanneet muuttuvia olosuhteita ja taistelukuntoisuuden turvaamisen tehtäviä.

Maissa joissa kommunistiset puolueet toimivat laillisesti, taantumus pyrki käyttämään hyväkseen sotatilaa tukahduttaakseen millä tahansa keinolla niiden toiminnan. Fasistisen liittoutuman maissa, missä kommunistiset puolueet oli ajat sitten karkotettu maanalaisuuteen, niiden toiminta vaikeutui vaikeutumistaan. Saksan miehittämissä maissa miehittäjien hirmuvallan vuoksi kommunististen puolueiden oli turvauduttava sellaisiin järjestömuotoihin, jotka olisivat mahdollistaneet kansanjoukkojen taistelun tehokkaan johtamisen ja samalla puoluekoneiston ja -työntekijöiden suojaamisen fasististen sotilasviranomaisten vainoilta. Miehitettyissä maissa olosuhteet vaativat uudistamaan kommunististen puolueiden rakenteen tiukan maanalaisuuden perustalta; salaisuuden säilyttämiseksi puolue oli jaettava erillisiin järjestöihin ja supistettava minimiin järjestöjen ilmitulon mahdollisuudet.

Tšekkoslovakian Kommunistinen Puolue joutui ennen muita tekemään uudistuksia. Slovakiassa muodostuneiden erikoisolojen takia toukokuussa 1939 perustettiin Slovakian Kommunistinen Puolue ja muodostettiin sen maanalainen johto. Poliittisen linjan yhtenäisyys ja Tšekkoslovakian Kommunistisen Puolueen yleinen

johto säilyivät entisellään. Suoritettiin valtava työ maanalaisen puolueverkoston perustamiseksi ja vakinaisten puolueyöntekijöiden uudelleensijoittamiseksi.

Ranskan Kommunistinen Puolue kehitti niin ikään sodan yhteydessä puolueen uuden järjestörakenteen systeemin. Perusjärjestönä oli kolmen hengen ryhmä, jossa vain sen johtaja tunti kaksi muuta toveria, hän myös ylläpiti yhteyttä seuraavaan puolueenkaaseen. Puolue rakentui tälle periaatteelle. Puolueen toimintaa kokonaisuudessaan johtivat Keskuskomitean jäsenet. Koska maa oli jaettuna kahtia, Pohjois-Ranskan (miehitetyllä) alueella ollut Keskuskomitea perusti heinäkuussa 1940 Etelä-Ranskan (miehittämättömälle) alueelle edustustonsa. Tämä teki mahdolliseksi puolueen yhtenäisyyden ylläpitämisen ja ilmitulojen vaaran supistamisen mahdollisimman vähiin. Tämä vaikeutti samalla jossain määrin kommunistien ja laajojen kansanjoukkojen välisten yhteyksien solmimista. Otettuaan sen huomioon Komintern tähdensi ehdotuksissaan Ranskan Kommunistisen Puolueen Keskuskomitealle, että puolueen oli turvattava itselleen »joukkojen myötmielinen ja aktiivinen kannatus sekä vakiinnutettava poliittisesti ja järjestöllisesti vaikutuksensa kansanjoukkoihin käymällä taistelua niiden jokapäiväisten vaatimusten tyydyttämiseksi».¹ Ranskan kommunistit pyrkivät taitavasti yhdistämään illegaalisen työn legaalisiin toimintamuotoihin. He osallistuivat laillisiin järjestöihin, kuten esim. Vichyn hallituksen perustamiin ammattiyhdistyksiin, sekä johtivat illegaalisia järjestöjä: korttelin tai tehtaan kansankomiteoita sekä Ranskan naisten liiton ja Kommunistisen nuorisoliiton ryhmiä. Hylätessään seikkailuhenkiset esiintymiset, jotka saattoivat epäonnistua, kommunistit eivät samalla hyväksyneet miehittäjien vastustamisen passiivisia muotoja. Kommunistit lujittivat ja laajensivat yhteyksiään joukkoihin ja siten loivat edellytyksiä johto-osuutensa toteuttamiselle kansallisessa vapautustaistelussa.

Monien maiden kommunistisille puolueille oli erityistä merkitystä pysyvien, jatkuvasti toimivien johtavien puoluekeskusten perustamisella. Tämä koski ennen kaikkea Saksan, Italian ja Unkarin kommunistisia puolueita. Yhdessä Saksan Kommunistisen Puolueen KK:n Poliittisen Toimikunnan KITpK:n kanssa laaditussa ja Kominternin TpK:n hyväksymässä »Saksan Kommunistisen Puolueen poliittisessa toimintaohjelmassa» puhuttiin siitä, että puolueen oli vakiinnutettava johto-osuutensa fasisminvastaisen taistelun kaikilla aloilla, ja tehtäväksi asetettiin Saksan Kommunistisen

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1326.

Puolueen KK:n alaisen operatiivisen puoluejohdon perustaminen Saksan alueelle. Tehtävä oli erittäin vaikea. Saksan Kommunistisen Puolueen Keskuskomitea lähetti Saksaan valtuutettunsa, kokeneet puoluejohdon tekijät, joiden tehtävänä oli solmia yhteydet eri tuotantolaitoksissa, piireissä ja alueilla toimineisiin puoluejärjestöihin, perustaa uusia johtoelimiä sinne, missä niitä puuttui, valmistaa siten pohjan maata käsittävän keskitetyn operatiivisen puoluejohdon muodostamiselle. Suurta huomiota kiinnitettiin tällöin Berliinin piirihallituksen muodostamiseen; se olisi voinut yhdistää Saksan Kommunistisen Puolueen maanalaiset järjestöt ja suunnata niiden toimintaa. Berliinin piirikomitean pohjalta olisi käynyt mahdolliseksi maata käsittävän operatiivisen johtokeskuksen perustaminen. Vuonna 1940 perustettiin Berliinin maanalaisten puoluejärjestöjen yhtenäinen johto, jonka esimiehenä oli Robert Uhrig. Johto teki suurta järjestötyötä, se solmi yhteydet muiden kaupunkien kommunistisiin ryhmiin ja alkoi johtaa maan useiden piirien kommunistisia ryhmiä. Erittäin vaikeiden olosuhteiden vuoksi, joissa salaista työtä jouduttiin tekemään, Saksan Kommunistisen Puolueen operatiivinen johto perustettiin Saksaan vasta marraskuussa 1943.¹

Italian Kommunistinen Puolue kaipasi niin ikään kipeästi maan sisällä toimivaa johtokeskusta. Päätös sen muodostamisesta hyväksyttiin elokuussa 1939 Pariisissa pidetyssä IKP:n puoluekonferenssissa. Sen toteuttamista esti sota ja vuosien 1939—1940 tapahtumat Ranskassa, jossa kommunistisen puolueen ulkomainen johto sijaitti. Yhteydet Italiaan katkesivat ja ulkomainen johto joutui Ranskan viranomaisten rankaisutoimenpiteiden kohteeksi. KITpK:n Sihteeristö käsitteli Italian Kommunistisessa Puolueessa vallinnutta tilannetta ja perusti elokuussa 1940 Moskovaan puolueen väliaikaisen ulkomaisen toimikunnan Togliattin johdolla. Toimikunta aloitti työn lujan illegaalisen järjestön ja puolueen johtokeskuksen perustamiseksi maahan. Italiaan lähetettiin Umberto Massola, joka sai kesällä 1941 palautetuiksi entiselleen yhteydet Milanon ja Turinin maanalaisiin järjestöihin. Elokuun 1. päivänä 1941 Milanossa alkoi jälleen toimia puolueen Sisäinen johtokeskus.²

Unkarin Kommunistisen Puolueen oli ratkaistava samantapaiset tehtävät. Poliisiterroreita oli tuntuvasti heikentänyt puoluetta sodan edellä. Eri kommunistiset ryhmät toimivat irrallaan toisistaan.

¹ Geschichte der deutschen Arbeiterbewegung. Bd. 5. Berlin 1966, S. 253, 256, 258, 280, 282, 398.

² Тридцать лет жизни и борьбы Итальянской коммунистической партии, стр. 402, 656.

taan. Tammikuussa 1940 KITpK:n Sihteeristö katsoi UKP:n keskeiseksi tehtäväksi puoluejohdon perustamisen maahan sekä kommunistisen puolueen lujittamisen, ts. yhtenäisen keskitetyn puolueen perustamisen, niin että se koostuisi vahvoista, joukkoihin yhteydessä olevista järjestöistä. Elokuussa 1940 KITpK:n Sihteeristö teki yhteenvetoja UKP:n järjestöllisestä uudelleenrakentamisesta ja pani merkille saavutetut myönteiset tulokset: maahan oli perustettu puoluejohto, jolla ei kylläkään ollut yhteyttä maan kaikkiin alueisiin; maan eri osissa toimi puolueen johtavia alue- ja piirikeskuksia; oli jälleen alkanut ilmestyä puolueen pää-äänenkannattaja. Se ettei Budapestissa ollut yhtenäistä puoluejärjestöä, todisti ettei Unkarissa ollut vielä keskitettyä puoluetta, tähdensi KITpK.¹ Lukuisat kommunistien pidätykset keväällä ja kesällä 1940 tuntuvasti vaikeuttivat työtä puolueen laajentamiseksi. Vaikeuksista huolimatta työ kommunististen järjestöjen verkoston ja keskusjohdon perustamiseksi jatkui. Tammikuussa 1941 Unkarissa alkoi toimia puolueen Keskuskomitea. Perustettiin alueellisten ja tuotannollisten puoluejärjestöjen verkosto ja mm. Budapestin puoluekomitea. Laillisten työväenjärjestöjen sisällä muodostettiin kommunistisia soluja ja komiteoita, niin että työväenjärjestöistä solut saivat laillisen suojan, ja tämä vastasi parhaiten maanalaisen työn olosuhteita. Keskitetyn kommunistisen puolueen ja sen johdon elvyttäminen maan rajojen sisällä antoi Unkarin kommunisteille mahdollisuuden lujittaa yhteyksiään joukkoihin ja aloittaa kamppailun fasisminvastaisen yhteisrintaman puolesta.

Sodan puhkeaminen Euroopassa vaikeutti myös USA:n Kommunistisen Puolueen toimintaoloja. Viranomaiset vainosivat yhä enemmän kommunistisen puolueen jäseniä. Muutamat sen huomattavat toimihenkilöt joutuivat pidätetyiksi. Amerikan kongressi hyväksyi lokakuussa 1940 lain, joka itse asiassa eväsi kommunistiselta puolueelta oikeuden kuulua kansainväliseen järjestöön. Muodostunutta tilannetta käsiteltiin marraskuussa 1940 New Yorkissa pidetyssä USA:n Kommunistisen Puolueen ylimääräisessä edustajakokouksessa. Lausuttuaan julki horjumattoman uskollisuutensa proletaarisen internationalismin periaatteille ja päätettyään taistella herkeämättä mainitun lain kumoamiseksi edustajakokous ilmoitti päätöslauselmassaan, että USA:n Kommunistinen Puolue katkaisi järjestöyhteytensä Kominterniin. KITpK:n Puhemieshistö ilmoitti joulukuussa 1940 pitävänsä »USA:n Kommunistisen Puolueen ylimääräisen edustajakokouksen päätöstä poliittisesti tarkoituksenmukaisena ja oikeana». Se ilmoitti olevansa varma siitä, että »huo-

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1323.

limatta Amerikan taantumuksellisen porvariston ponnisteluista, jotka on suunnattu Yhdysvaltojen työläisten vallankumouksellisen luokkapuolueen hävittämiseen, Amerikan kommunistit pystyvät voimistamaan internationalistishenkistä propagandaansa ja toimintaansa...».¹

USA:n Kommunistisen Puolueen eroaminen kansainvälisestä järjestöstä antoi samalla uutta virikettä opportunistisille ja revisionistisille mielialoille, joita ilmaisi tuolloin Browder.

Sodan aiheuttama kommunististen puolueiden järjestöuudistus, jonka toteuttamisessa ne saivat apua Kominternilta, kohotti niiden taistelukuntoa. Toimiessaan mitä vaikeimmassa tilanteessa ne lujittivat järjestöään ja sijoittuivat yhä varmemmin kansojen johtoon taistelussa kansallisen ja yhteiskunnallisen vapautuksensa puolesta.

Kominternin apu Kiinan Kommunistiselle Puolueelle

Vaikka Euroopassa puhjennut sota vaatikin Kominternia kiinnittämään päähuomion Euroopan maiden kommunististen puolueiden toimintaan, Aasian maidenkaan kommunististen puolueiden toiminta ei jäänyt sen huomion ulkopuolelle. Tämä koski ennen kaikkea Kiinan Kommunistista Puoluetta, joka johti kansan taistelua japanilaisia anastajia vastaan ja noudattamalla Kominternin VII kongressin päätösten mukaista uutta taktiikkaa oli saanut perustetuksi maahan Japanin vastaisen kansallisen yhteisrintaman.

Kominternin ТрК:n Puhemiehistö käsitteli tammikuussa ja maaliskuussa 1940 istunnoissa kysymystä Kiinan Kommunistisen Puolueen toiminnasta.

Puhemiehistö totesi päätöksissään, että Kiinan Kommunistinen Puolue oli tehnyt suuren työn kansan voimien mobilisoimiseksi taisteluun japanilaisia anastajia vastaan ja toteutti sitkeästi Japanin vastaisen kansallisen yhteisrintaman taktiikkaa. Puhemiehistö korosti, että Kiinan Kommunistisen Puolueen taistelulla tehokkaan vastarinnan järjestämiseksi ja voiton saavuttamiseksi kansallisessa vapautussodassa oli valtava merkitys paitsi Kiinan kansalle myös kaikkien epäitsenäisten ja siirtomaiden kansoille. Puhemiehistö kehotti kommunistisia puolueita aloittamaan laajan myötämielisyys- ja avustuskampanjan Kiinan kansan hyväksi sen taistellessa japanilaisia anastajia vastaan. Päätöksessä huomautettiin samalla Kiinan Kommunistisen Puolueen johdolle, että se oli »toteuttanut epäjohdonmukaisesti demokraattisen sentralismin ja puolueensisäisen demokratian bolševistisiä periaatteita (mikä johtui pääosaltaan

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 276, л. 3—4.

niistä poikkeuksellisen vaikeista oloista, joissa Kiinan Kommunistinen Puolue joutui käymään taisteluaan). Yhdentoista vuoden aikana puolue ei ole kutsunut koolle yhtäkään edustajakokousta, ei ole samoin pidetty yhtäkään puoluekonferenssia ja sen vuoksi 80% sen jäsenistä ja varajäsenistä on kooptoitu; VI edustajakokouksen päätös proletaaristen ainesten saamisesta mukaan puolueen johtoelimiin on jäänyt täyttämättä (KKP:n KK:ssa on nykyään vain 11% työläisiä).»¹

Kominternin TPK:n Puhemiehistö tuki niitä tärkeimpiä poliittisia kannanottoja, jotka Kiinan Kommunistisen Puolueen KK oli hyväksynyt lähestyvän edustajakokouksen edellä.² Kiinan Kommunistisen Puolueen johto oli käsitellyt ja hyväksynyt ne yhdessä Kominternin TPK:n Puhemiehistön määräämän valiokunnan kanssa. Keskeiseksi tehtäväksi katsottiin Kiinan kansan nostattaminen taisteluun kuomintangin taantumuksellisten ainesten antautumismielialoja vastaan. Japanin vastaisen kansallisen yhteisrintaman taktiikka ja kommunistisen puolueen valmius tehdä kaikkensa sen säilyttämiseksi ja lujittamiseksi saivat Kominternin johdon hyväksymyksen.

Johtaakseen menestyksellisesti Kiinan kansan vapautustaisteluun kommunistisen puolueen oli kehityttävä maata käsittäväksi puolueeksi ja saatava pysyvä vaikutusvalta työväenluokkaan. KITPK osoitti, että puolueen oli sen vuoksi ennen muuta voitettava eristyneisyytensä »Kiinan työväenluokan laajoista joukoista varsinkin japanilaisten anastamilla teollisuusalueilla; aloitettava suuri työ työläisten keskuudessa miehitetyillä sekä Kiinan muilla alueilla; saatava entistä enemmän työläisiä liittymään kommunistisen puolueen riveihin ja kohotettava puolueen johtoelimissä proletaaristen työntekijöiden ominaispainoa».³

Nämä päätökset suuntasivat Kiinan Kommunistisen Puolueen toimintaa oikeille urille.

Kaikkien fasisminvastaisten voimien yhdistämiseksi

Kansakunnan kaikkien isänmaallisten voimien yhdistäminen miehitetyissä maissa taisteluun fasistista orjuutusta vastaan vaati kommunisteja jälleen käyttämään hyväkseen fasisminvastaisen kansanrintamapolitiikan myönteistä kokemusta.

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 2, ед. хр. 275, л. 15.

² Kiinan Kommunistisen Puolueen VII edustajakokous pidettiin vasta huhti—kesäkuussa 1945.

³ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 2, ед. хр. 275, л. 13.

Kominternin VII kongressin hyväksymä suuntaus laajan fasisminvastaisen kansanrintaman perustamiseen proletaarisen yhteisrintaman pohjalle ja tuon suuntauksen menestyksellinen toteuttaminen useissa maissa laski perustan kansojen kaikkien terveiden voimien yhdistämiseksi fasismia vastaan. Imperialistinen taantumus oli tosin monissa Euroopan maissa antanut sodan aattona kansanrintamalle tuntuja iskuja. Oikeistososiaalidemokraatit itse asiassa edistivät hajotuspolitiikallaan vaakakupin kallistumista taantumuksen puolelle. Erittäin häpeällistä oli se kannatus, jonka useimpien maiden oikeistososiaalidemokraatit antoivat Münchenin sopimukselle. Kaikki tämä hidasti sodan alkuvaiheessa antifasistien yhteistoiminnan saavuttamista.

Fasistinen »uusi järjestys», jonka uhreiksi joutuivat tuhansien kommunistien ohella tuhannet sosiaalidemokraatit sekä edistyksellisen lukeneiston monet edustajat, herätti kaikissa isänmaanyhtävissä pyhää vihaa ja kannusti heitä toimintaan. Kommunistiset puolueet ajoivat herkeämättä ja sitkeästi työväenluokan ja koko kansan yhtenäisyyden asiaa. Sodan vaikeissa oloissa tuli loistavasti todistetuksi oikeaksi VII kongressin esittämä kansanrintama-ajatus. Fasismista saavutetun voiton tärkeimpänä välikappaleena olivat fasisminvastaiset kansallisrintamat, joita perustettiin kommunististen puolueiden aloitteesta.

Kominternin johto neuvoi kommunistisia puolueita kokoamaan kansan kaikki terveet voimat taisteluun miehittäjiä vastaan. Se korosti tällöin, että oli pyrittävä siihen, että fasisminvastaisessa kansallisessa vapautusliikkeessä tärkeintä osaa olisi esittänyt kommunistisen puolueen johtama työväenluokka. Vuoden 1940 lopulla Tšekkoslovakian Kommunistisen Puolueen KK:lle tekemissään ehdotuksissa Kominternin TpK:n Sihteeristö osoitti kansallisen ja sosiaalisen vapautuksen olevan yhteydessä toisiinsa ja tähdensi, että kommunistisen puolueen johtaman työväenluokan oli tultava vapautustaistelun päävoimaksi.

Euroopan kommunistiset puolueet pyrkivät liittämään yhteen antifasistityöläiset, perustamaan niiden ympärille laajan fasisminvastaisen rintaman ja johtamaan joukkojen fasisminvastaista taistelua.

Kominternin hyväksymässä ja kesäkuussa 1940, ts. sen jälkeen kun Italia oli liittynyt sotaan fasistisen Saksan puolella, julkaistussa Italian Kommunistisen Puolueen julkilausumassa sanottiin, että »Italiassa on olemassa voima, joka pystyy yhdistämään kansan lujaksi liitoksi ja johtamaan sitä taisteluun fasistista diktaatturia ja imperialistista sotaa vastaan vapauden puolesta... Tuo voima on sankarillinen työväenluokkamme... Ainoastaan yhdistä-

mällä joukko-osastonsa työväenluokka pystyy kokoamaan ympärilleen muunkin kansan poliittisista ja uskonnollisista vakaumuksista huolimatta, pystyy liittämään sodalle ja fasisiselle hirmuvalle vihamieliset kansakunnan voimat.»¹ Kommunistinen puolue ilmoitti olevansa valmis yhteistyöhön kaikkien puolueiden ja ryhmien kanssa, jotka asettivat eteensä samat päämäärät.

Vasta kommunistien sitkeä ponnistelu ja joukkojen oma kokemus tekivät fasisminvastaisen yhteisrintama-ajatuksen ymmärrettäväksi, niin että kansanjoukot alkoivat kannattaa sitä. Toukokuussa 1941 Italian Kommunistinen Puolue kehotti jälleen »kaikkia italialaisia, jotka rakastavat isänmaataan ja ovat huolissaan sen tulevaisuudesta, yhdistämään voimansa ja taistelemaan päättävästi sodan pikaisen lopettamisen sekä Italian kansan vapauden, hyvinvoinnin ja riippumattomuuden puolesta».² Lokakuussa 1941 ulkomailta (Ranskassa) perustettiin »Toimintakomitea Italian kansan yhdistämiseksi», johon kuului kommunistisen ja sosialistisen puolueen sekä »Oikeudenmukaisuus ja vapaus» ryhmän edustajia.

Kominternin Toimeenpaneva Komitea jatkuvasti auttoi kommunistisia puolueita niiden kehitellessä fasisminvastaisten voimien ja järjestöjen yhdistämishohjelmia. Elokuussa 1940 KITpK:n Sihteeristö ehdotti Romanian Kommunistiselle Puolueelle, että se laatisi kansanrintaman toteuttamisohjelman. Tuon ohjelman päämääränä oli »vastustaa Romanian vetämistä sotaan ja maan muuttamista Saksan imperialismiin lisäkkeeksi sekä taistella rauhan ja Romanian ja Neuvostoliiton välisen kiinteän ystävyyden puolesta». KITpK tähdensi, että ohjelmaan oli sisällyttävä tärkeiden demokraattisten periaatteiden, kuten: naapurikansojen kanssa syntyvien kiistojen ratkaiseminen rauhanomaista tietä, kaikkinaisen kansallisen sorron hävittäminen, kamppailu yleisen amnestian puolesta, työväestön demokraattisten oikeuksien (kokoontumis-, paino- ja järjestäytymisvapaus) ja työtätekevien aseman perinpohjaisen parantamisen puolesta. Lopuksi ehdotettiin merkittävän, että »kommunistinen puolue tulee toimimaan yhdessä kaikkien niiden poliittisten ryhmien ja henkilöiden kanssa, jotka ovat valmiit taistelemaan näiden vaatimusten puolesta».³ Romanian Kommunistinen Puolue valmisti tämän luonnoksen pohjalta ja julkaisi tammikuussa 1941 asiakirjan »Rauhan ja Romanian kansallisen riippumattomuuden puolesta», josta tuli fasisminvastaisten voimien

¹ Тридцать лет жизни и борьбы Итальянской коммунистической партии, стр. 481.

² Sama, s. 485.

³ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1323.

yhdistämisen ohjelma. Asiakirjassa lueteltiin edellä mainitut vaatimukset ja kommunistinen puolue ilmoitti olevansa valmis taistelemaan yhdessä kaikkien isänmaanystävien kanssa kunkin vaatimuksen täyttämiseksi ja asettavansa ainoaksi ehdoksi Romanian kansallisen riippumattomuuden puoltamisen. Vaikka Romanian Kommunistinen Puolue ei saanutkaan tuolloin yhdistetyksi fasisminvastaisia voimia yhteisrintamaksi pääasiassa oikeistososialististen johtajien ja porvari- ja maanomistajapuolueiden johdon vastustuksen takia, kommunistinen puolue laski aloitteellaan ensimmäisen kiven maan fasisminvastaisen rintaman perustukseen.

Sodan alkuvaiheessa Ranskan Kommunistinen Puolue saavutti hyviä tuloksia fasisminvastaisten voimien kokoamisessa. Esittämällä »Ranskan vapauden, riippumattomuuden ja elvyttämisen rintaman» tunnuksen puolue edisti erilaisten avustuskomiteoiden perustamista, millä oli tärkeä osuus antifasistien yhdistämisessä. Syksyllä 1940 kommunistinen puolue julkaisi satanatuhanena kappaleena »Kirjeen työtätekevälle sosialistille», jossa se korosti, että oli saatava aikaan työväenluokan yhtenäisyys, joka oli ratkaisevana tekijänä taistelussa kansakunnan pelastamiseksi. Puolue kamppaili työväenluokan, työtätekevän talonpoijiston, lukeneiston ja kaupunkien keskikerrosten lujan liiton puolesta. Vuoden 1940 lopulla julkaistiin »Kirje työtätekevälle radikaalille». Puolue vetosi niin ikään talonpoijistoon ja lukeneistoon.

Ranskan Kommunistisen Puolueen KK kääntyi 15. toukokuuta 1941 kansan puoleen julkilausumalla, jossa sanottiin: »Katsoessaan ainoaksi tavoitteekseen kansan yhtenäisyyden saavuttamisen taistelussa kansallisen riippumattomuuden pyhän asian puolesta Ranskan Kommunistinen Puolue, joka asettaa etutilalle maan edut, lausuu julki, että kansallisen vapautuksen laajan rintaman perustamiseksi se on valmis tukemaan mitä hyvänsä Ranskan hallitusta, mitä hyvänsä järjestöä ja mitä hyvänsä henkilöä, jotka ponnistelevat vastustaakseen tarmokkaasti Ranskaan kohdistettua kansallista sortoa sekä anastajien palveluksessa olevia pettureita.»¹

Julkilausuma sai Ranskan isänmaanystävien lämpimän kannatuksen. Kohta sen jälkeen perustettiin Kansallisrintama, johon kuului työläisiä, talonpoikia, käsityöläisiä, kauppiaita, sivistyneistöä ja papiston edustajia. Kommunistinen puolue oli Kansallisrintaman johtava voima. Kansallisrintamasta tuli vähitellen Ranskan vastarintaliikkeen laajin ja aktiivisin järjestö.

Norjan, Belgian, Hollannin ja Tanskan kommunistiset puolueet noudattivat samoin fasisminvastaisen yhteisrintaman perustamisen

¹ Морис Торез. Сын народа, стр. 167—168.

linjaa. Ne laskivat perustaa sille yhtenäisyydelle, jonka oli esitetävä suurta osaa kansojen vapautustaistelussa.

Yhtenäisyyden tarve ja välttämättömyys nostattaa kansat taisteluun kävivät yhä pakottavimmiksi, sillä fasistinen hyökkäys aina vain voimistui. Miehitettyään useat Länsi-Euroopan maat fasistiset anastajat alkoivat toteuttaa hyökkäyssuunnitelmiaan Balkanin niemimaalla. Balkanin kansoja uhkasi fasistisen orjuutuksen vaara ja Balkanin maat olivat muuttumassa saksalais-italialaisen fasismin käskyläisiksi.

Fasistisen Italian hyökkäys Kreikan kimppuun lokakuussa 1940 nostatti Kreikan kansan taisteluun imperialistisia anastajia vastaan. Kreikan Kommunistinen Puolue kehotti kansaa antamaan vastaiskun anastajille. Kreikan Kommunistisen Puolueen vetoomuksessa sanottiin: »Mussolinin fasismi hyökkäsi Kreikkaan häpeällisesti, valapattoisesti, tahtoen murskata ja orjuuttaa sen... Me kreikkalaiset taistelemme nykyään vapautemme, kunniamme ja riippumattomuutemme puolesta.»¹ Kominternin TPK:n Sihteeristö käsitteli tammikuun alussa 1941 Kreikan tilannetta ja pani merkille, että Italian imperialismi piti sotilaallisen hyökkäyksensä tavoitteena kreikkalaisten alueiden anastamista ja Kreikan kansan alistamista vierasmaalaiseen valtaan ja että maan riippumattomuutta uhkasi vakava vaara. Komintern hyväksyi kommunistisen puolueen toimet kansan yhdistämiseksi taistelussa imperialistisia anastajia vastaan.

Saksalaisten sotajoukkojen marssittaminen Romaniaan ja Bulgariaan uhkasi näiden maiden kansallista riippumattomuutta ja oli todisteena siitä, että fasistinen Saksa aikoi käyttää noita maita astinlautanaan hyökkäyksessä Neuvostoliittoa vastaan. Kysymys saksalaisten joukkojen kuljetuksesta Bulgariaan oli erikoisen käsitelyn kohteena KITPK:n Sihteeristössä tammikuussa 1941. Asiasta hyväksytyssä päätöksessä sanottiin, että Bulgarian Kommunistisen Puolueen oli jyrkästi vastustettava saksalaisten joukkojen kuljettamista maahan, sillä se johti Bulgarian vetämiseen mukaan sotaan ja uhkasi muuttaa Bulgarian alueen sotatoimien näyttämöksi sekä asetti kyseenalaiseksi maan itsenäisen olemassaolon. Kommunistista puoluetta kehoitettiin saamaan aikaan joukkoliike, joka vastustaisi miehityskomennon pystyttämistä maassa ja sen taloudellisten ja elintarvikevarojen anastamista. Tammikuussa 1941 pidetty puolueen KK:n 7. täysistunto käsitteli kysymystä maata uhannees-

¹ Lainaus kirjasta: *Г. Д. Кирьякидис. Гречия во второй мировой войне. М., 1967, стр. 65.*

ta vaarasta joutua vedetyksi sotaan ja hyväksyi päätöksen laajan joukkotaistelun aloittamisesta vaaran torjumiseksi sekä Neuvostoliiton ehdottaman ystävyys- ja avunantosopimuksen solmimiseksi.¹

Romanian Kommunistinen Puolue joutui samoin ratkomaan kansallisen riippumattomuuden puolesta käytävän taistelun tehtäviä. Kominternin Toimeenpaneva Komitea korosti noita tehtäviä 20. huhtikuuta 1941 Romanian Kommunistisen Puolueen KK:lle lähettämässään kirjeessä. Siinä sanottiin, että kyseisellä hetkellä puolueen tärkeimpänä tehtävänä oli »johtaa joukkojen liikettä sitä vastaan, että Romanian orjuuttajat käyttäisivät maata imperialistien tarkoituksien toteuttamisen lähtöasemana ja välikappaleena sekä vetäisivät Romanian kansan sotaan Balkaneilla. On myös pyrittävä solmimaan ystävällisiä suhteita suureen naapurimaahan, Neuvostoliittoon... Tämän perustehtävän täyttämiseen on kyseisellä hetkellä keskitettävä puolueen pääponnistukset ja joukkotyö.»²

Balkanin maiden kommunistiset puolueet eivät silti onnistuneet ehkäisemään kansallista onnettomuutta, vaikka ne vastustivat johdonmukaisesti maittensa vetämistä Saksan fasismin vaikutuspiiriin.

Keväällä 1941 suurin osa Eurooppaa oli fasisistien miehittäjien vallassa. Fasismin petomainen olemus paljastui yhä enemmän ja sen suunnitelmat kokonaisten kansojen tuhoamiseksi tulivat ilmi yhä selvemmin. Koko ihmiskunnan olemassaoloa uhanneen fasismin vaara voimisti kansojen pyrkimystä pysäyttää ruskean ruton leviäminen. Miehitettyjen maiden kansat nousivat tinkimättömään taisteluun anastajia vastaan. Sodan objektiivisesti lainomainen, oikeudenmukainen ja fasisminvastainen tendenssi yhä voimistui. Sota oli muuttumassa yhä enemmän luonteeltaan kansalliseksi vapautussodaksi.

Fasisin Saksan tunkeutuminen Kreikkaan ja Jugoslaviaan kannusti näiden maiden kansoja tekemään vastarintaa fasisistisille anastajille. Jugoslavian Kommunistisen Puolueen KK perusti kautta maan sotakomiteoita, joiden tehtävänä oli aseiden hankkiminen sekä antifasisisteista muodostettavien tuholaisryhmien kouluttaminen. Näistä ryhmistä muodostui vähitellen sissijoukkoja. Huhtikuun 15. päivänä 1941 JKP:n KK kääntyi maansa kansojen puoleen julistuksella, jossa se kehotti niitä tiivistämään rivit taistellakseen maansa riippumattomuuden puolesta. Julistuksessa sanottiin: »Kommunistit ja koko työväenluokka tulevat lopulliseen

¹ Ks. История Болгарской коммунистической партии. М., 1960, стр. 352—353.

² ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 74, ед. хр. 451, л. 123.

voittoon saakka pysymään anastajia vastaan käytävän taistelun eturiveissä.»¹

Kreikan Kommunistisen Puolueen KK kääntyi 31. toukokuuta 1941 niin ikään vetoomuksella kansan puoleen. Kominternin yleistä linjaa noudattaen kommunistisen puolueen Keskuskomitea kehotti kaikkia kreikkalaisia isänmaanystäviä ja ennen muuta kommunisteja aloittamaan koko kansan taistelun kansallisen vapautuksen puolesta. Kreikkalaisten patrioottien Manolis Glezosin ja Apostolos Santosin uroteko herätti maassa laajan vastarintaliikkeen. Toukokuun 31. päivän vastaisena yönä 1941 nuo miehet poistivat Akropoliista fasistisen lipun. Kansa piti urotekoa kehoituksena taisteluun vihollista vastaan.

Taistelu fasistisia anastajia vastaan voimistui myös aikaisemmin miehitetyissä maissa. Ranskassa Erikoisen taistelujärjestön osastot tehostivat toimintaansa. Kommunistien johdolla sata tuhatta kaivostyöläistä aloitti Pohjois-Ranskassa toukokuun lopulla 1941 lakon. Helmikuun lopulla 1941 Hollannissa alkoi Euroopan ensimmäinen yleislakko miehittäjiä vastaan. Puolassa erilliset sissiosastot taistelivat ase kädessä hitleriläisiä miehittäjiä vastaan. Belgiassa levisi todellinen lakkovyöry, jonka järjestämiseen osallistuivat kommunistit. Belgian lakoista mahtavin oli Liègen piirin työläisten satatuhantinen lakko toukokuussa 1941. Norjan pääkaupungin Oslon työväestö järjesti kommunistien johdolla vappuna 1941 suuren fasisminvastaisen joukkomielenosoituksen.

Nuo työväestön esiintymiset, jotka olivat suunnattu miehittäjien sortoa ja mielivaltaa vastaan, olivat kommunisteille hyvänä fasisminvastaisen taistelun kouluna. Kommunistiset puolueet saavuttivat johtoaseman joukkojen järjestäjinä, ohjasivat niitä ja hankkivat laajojen isänmaallisten kansankerrosten johtamisessa tarvittavaa kallisarvoista kokemusta. Aikakauslehti »Kommunistitšeski Internatsional» kirjoitti kommunistipuolueiden toiminnasta sodan alkuvuosina: »Puolustamalla kansaansa ja sen etuja porvariston itsekkäitä etuja vastaan sekä vastustamalla samanaikaisesti kansansa orjuuttamista vierasmaalaisen imperialismin käskyvaltaan ja esiintymällä muissa maissa päättävästi porvaristonsa muihin kansoihin kohdistamia imperialistisen anastuksen ja orjuutuksen aikeita vastaan kommunistit ajavat todella proletariaisen internationalismin asiaa, sillä he auttavat täten mitä tehokkaimmin sekä omaa kansaansa että muiden maiden työväestöä.»²

¹ Zbornik dokumenata i podataka o narodnooslobodilačkom ratu jugoslovenskih naroda. T. V, kn. I. Beograd 1952, str. 7.

² «Коммунистический Интернационал», 1941, № 4, стр. 12.

Kommunististen puolueiden menestys kansanjoukkojen yhdistämisessä fasististen anastajien torjumiseksi todisti, että VII kongressissa hyväksytty linja — kansakunnan kaikkien terveiden voimien liitto fasisminvastaisessa taistelussa — osoitti kansoille oikean tien vapautumiseen fasistisesta orjuudesta.

Vuoden 1941 kevääseen mennessä kommunistiset puolueet olivat jo ottaneet ensimmäiset askeleet kansojen yhdistämisessä fasisminvastaiseen taisteluun ja olivat siten laskeneet perustan sen tuleville voitoille. Euroopassa ja koko maailmassa vallinnut vaikea tilanne samoin kuin se, että johtavien kapitalististen maiden politiikkaa hallitsivat sotahenkiset antikommunistiset ja neuvostovastaiset tendenssit, vaikeuttivat sodan luonteen perusteellista erittelyä ja Hitlerin vastaisen laajan rintaman perustamismahdollisuuksien lopullista selville saamista.

KOMINTERNIN JA KOMMUNISTISTEN PUOLUEIDEN TOIMINTA SAKSAN HYÖKÄTTYÄ NEUVOSTOLIITTOON

Maailman kommunistisen liikkeen
poliittinen suuntaus toisen
maailmansodan uudessa vaiheessa

Natsi-Saksan hyökkäys Neuvostoliittoon aloitti uuden vaiheen toisessa maailmansodassa. Tiedetään että hitleriläisten päämääränä oli hävittää neuvostovaltio, anastaa sen alue ja tuhota osa väestöstä saadakseen siten »elintilaa» saksalaiselle »maanmainiolle rodulle» sekä muuttaa jäljelle jäävä osa orjikkeen. Saksan imperialistit pitivät neuvostovastaista sotaa ratkaisevana vaiheena taistelussaan maailmanherruuden pystyttämiseksi ja maailman kansojen orjuuttamiseksi. He pitivät Neuvostoliittoa pääesteenä kauaskantoisten imperialististen suunnitelmiensa toteuttamisessa.

Vuoden 1941 kesään mennessä Saksa oli miehittänyt ja alistanut useimmat Euroopan maat. Itävalta, Tšekkoslovakia, Puola, Tanska, Norja, Belgia, Hollanti, Luxemburg, Ranska, Albania, Jugoslavia ja Kreikka olivat joutuneet fasististen anastajien valtaan, ja nämä olivat pystyttäneet siellä ankaran terrorikomennon. Unkari, Romania, Bulgaria ja Suomi, jotka niiden hallitsivat porvaris- ja maanomistajapiirit olivat saattaneet liittoon fasistisen Saksan kanssa, olivat oikeastaan menettäneet itsenäisyytensä ja niistä oli tullut Saksan satelliitteja.

Miltei koko Eurooppa, sen valtavat aineelliset ja ihmisvarat olivat joutuneet natsi-Saksan valvontaan. Jopa niin suurten kapitalististen maiden kuin Englannin ja USA:n riippumattomuus alkoi olla uhanalainen.

Neuvostokansan Suuren isänmaallisen sodan alkaminen vei päätökseen toisen maailmansodan muuttumisen luonteeltaan oikeutetuksi vapautussodaksi, jota kävivät aggressiivista fasistista liittoutumaa vastustaneet maat. Toisen maailmansodan alkuvaiheen luonne muuttui näin ollen perin juurin. Kansojen aseellista taistelua fasismia vastaan alkoi johtaa Neuvostoliitto, joka esitti selvän ohjelman fasististen hyökkääjien murskaamiseksi ja kansojen vapauttamiseksi fasistisesta raakalaisuudesta. Maailman kaikki demokraattiset voimat kannattivat neuvostokansaa. Englanti ja USA yhtyivät sotaan Neuvostoliiton liittolaisina. Ensi kertaa historiassa oli muodostunut kansainvälinen rintama, johon kuului

hyvin erilaisia poliittisia voimia: Hitlerin vastaiseen maiden ja kansojen liittoon kuuluivat Neuvostoliiton ja miehitettyjen maiden kansojen ohella myös suurimmat kapitalistiset valtakunnat — Englanti ja USA.

Jo kansalaissodan ja ulkomaisen interventio kaudella Lenin oli osoittanut, että proletaarisen diktatuurin valtio saattoi poliittista ja sotilaallista tarkoituksenmukaisuutta silmällä pitäen tehdä sopimuksia kapitalististen valtojen jonkin ryhmän kanssa. Hän sanoi, etteivät kommunistit tietenkään kieltäydy »...yleensä sotilaallisista sopimuksista toisen imperialistisen liittoutuman kanssa toista vastaan sellaisissa tapauksissa, jolloin tuo sopimus voisi neuvostovaltan perustoa rikkomatta lujittaa sen asemaa ja paralysoida sitä vastaan suuntautuvaa jonkin imperialistisen valtakunnan rynnistystä...».¹ Näihin Leninin sanoihin sisältyi neuvo käyttää hyväksi imperialistien välisiä ristiriitoja sosialismin asian lujittamiseksi koko maailmassa. Neuvostoliiton liittoutuminen muiden maiden kanssa fasisminvastaisessa sodassa oli välttämätön, sillä natsi-Saksan ja sen liittolaisten anastustavoitteet vaaransivat suuresti sosialismia ja yhteiskunnallista edistystä koko maailmassa samoin kuin ihmiskunnan kohtaloa kokonaisuudessaan.

Vaikka Englannin ja USA:n kansallisia etuja uhannut vaara pakottikin maittensa hallitukset ryhtymään yhteistyöhön Neuvostoliiton kanssa, näiden maiden taantumukselliset piirit pysyivät edelleenkin neuvostovastaisissa asenteissaan kannattaen sovintoa hitleriläisten kanssa ja vastustaen osallistumista fasisminvastaiseen liittoutumaan. Koko sodan ajan nämä piirit harjoittivat vihamielistä neuvostovastaista propagandaa, pyrkivät tekemään tyhjiksi fasistista hyökkäyshenkistä liittoa vastaan suunnatut sotilaalliset ponnistukset ja heikentämään Neuvostoliiton. Englannin ja USA:n useat poliitikot perustivat laskelmansa siihen, että Neuvostoliiton ja fasistisen Saksan molemminpuolinen heikkeneminen turvaisi heille itselleen hallitsevan aseman sodanjälkeisessä maailmassa. Selvimmin tämä suuntaus ilmeni Englannin ja USA:n hallitusten politiikassa silloin, kun ne pitkittivät toisen rintaman aikaansaamista Euroopassa.

Englannin ja USA:n sotilaallisten ponnistusten rajoittuneesta luonteesta huolimatta Hitlerin vastaisen liittoutuman syntyminen sodassa natsi-Saksaa ja sen liittolaisia vastaan oli kansainvälisesti hyvin merkityksellinen tapahtuma, sillä se todisti mahdolliseksi erilaisten yhteiskuntajärjestysten valtioiden välisen yhteistyön taistelussa yhteistä vihollista vastaan.

¹ V. I. Lenin. Teokset, 27. osa, s. 350.

Hitlerin vastaisen liittoutuman johtavana voimana oli Neuvostoliitto, joka otti sodassa natsi-Saksaa ja sen eurooppalaisia liittolaisia vastaan kannettavakseen pääpainon. Neuvostoliiton—Saksan rintama oli toisen maailmansodan tärkein sotänäyttämö, jolla ratkaistiin kysymystä maailman kansojen historiallisen kehityksen suunnasta ja inhimillisen sivilisaation kohtalosta.

Neuvostoliiton vapautussota teki valtavan vaikutuksen vastarintaliikkeen kehittymiseen fasistien miehittämässä maissa. Neuvostoliiton Suuren isänmaallisen sodan alkamisesta asti vastarintaliike oli mitä kiinteimmin sidoksissa tapahtumien kehitykseen Neuvostoliiton—Saksan rintamalla.

Siinä vaikeassa tilanteessa, jonka Saksan hyökkääminen Neuvostoliiton alueelle oli saanut aikaan, maailman kommunistisen liikkeen oli voimistettava jyrkästi taistelua fasismia, ihmiskunnan pahinta vihollista vastaan. Ensisijaiseksi tehtäväksi tuli kaikkien edistyksellisten voimien yhdistäminen taistelussa natsi-Saksan johtamaa fasistista liittoutumaa vastaan kansojen pelastamiseksi tuholta ja orjuutukselta sekä niiden vapauden ja riippumattomuuden turvaaminen. Demokraattisten ja isänmaallisten voimien yhtenäisyys tuli erittäin ajankohtaiseksi sodan uudessa vaiheessa. Kehitellessään kommunistisen liikkeen strategiaa ja taktiikkaa Kominternin Toimeenpaneva Komitea piti ohjeenaan Kommunistisen Internationaalin VII kongressin päätöksiä.

Kesäkuun 22. päivänä pidettiin KITpK:n Sihteeristön istunto,¹ jossa käsiteltiin kommunististen puolueiden tehtäviä, jotka Saksan hyökkäys Neuvostoliittoon oli asettanut. Sihteeristön päätöksessä katsottiin tarpeelliseksi KITpK:n koneiston koko työn pikainen uudelleenjärjestäminen. Sihteeristö muodosti ryhmän (siihen kuuluivat Dimitrov, Manuilski ja Togliatti), jonka oli johdettava KITpK:n juoksevaa työtä.

Fasistisen Saksan hyökkäystä Neuvostoliittoon seuranneen kansainvälisen tilanteen vuoksi Kominternin TpK lähetti maailman kommunistisille puolueille kiertokirjeen, jossa tähdensi, että Saksan valappainen hyökkäys Neuvostoliiton alueelle oli isku paitsi sosialistiselle maalle myös koko maailman kansojen vapaudelle ja riippumattomuudelle. Kominternin TpK korosti myös, että neuvostokansan puolustaminen merkitsi samalla kaikkien hitleriläisten orjuuttamien kansojen samoin kuin niiden kansojen puolustamista, joita fasismi uhkasi.

Kominternin TpK osoitti, että Englannissa sekä muissa maissa, jotka olivat asettuneet natsi-Saksaa vastaan käydyssä taistelussa

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1335, л. 1—3.

Neuvostoliiton kanssa suoritettavan yhteistyön kannalle, kommunististen puolueiden oli ratkaistava seuraavat tehtävät: suojattava maittensa kansat fasismiin uhalta; tuettava neuvostokansaa sen oikeudenmukaisessa sodassa; paljastettava Hitlerille myötämieliset porvarisaineokset ja taisteltava kaikkia niitä vastaan, jotka auttoivat Saksan fasismia pasifismin tai isolationalismin varjolla. Oli vastustettava kaikkia neuvostovastaisia suunnitelmia, joilla ajettiin takaa taantumuksellisten piirien ja hitleriläisten välistä sopimusta.

Kominternin TpK kehotti fasismia vastaan taistelevien maiden kommunisteja aloittamaan joukkoliikkeen ohjelmatunnuksella: yhtenäisen kansainvälisen rintaman perustaminen saksalais-italialaisten fasististen hyökkääjien vastustamiseksi ja kaikkien natsilaisuuden sorron uhreiksi joutuneiden kansojen ja neuvostokansan puolustamiseksi.

Natsi-Saksan vastaisen sodan aloittaneiden maiden kommunistisia puolueita neuvottiin tukemaan hallitustensa kaikkia toimenpiteitä, jotka ylläpitäisivät fasistisen Saksan vastaista taistelua, koska se oli niiden kansallisten etujen mukaista ja merkitsi Neuvostoliiton tosiasiallista auttamista. Toteuttaessaan mainittua politiikkaa kommunististen puolueiden oli silti säilytettävä itsenäisyytensä maansa hallituksen suhteen.

Nämä Kominternin TpK:n kannanotot perustuivat Leninin oppiin sosialistisen isänmaan puolustamisesta ja edistyksellisten sotien mahdollisuudesta imperialismin kaudella. Vaikka Lenin vastusti tarmokkaasti iskulausetta isänmaan puolustamisesta imperialistisessa sodassa, hän oli sitä mieltä, etteivät bolševikit saa koskaan kieltäytyä isänmaan puolustamisesta yleensä. Hän kirjoitti: »Emme ole suinkaan *yleensä* 'isänmaan puolustamista vastaan', emmekä *yleensä* 'puolustusotia' vastaan. *Ette* voi koskaan löytää sellaista hölynpölyä mistään päätöslauselmasta (yhdestäkään minun kirjoituksistani). Me vastustamme isänmaan suojelemista ja puolustamista vv. 1914—1916 *imperialistisessa sodassa* ja muissa *imperialistisissa* sodissa, jotka ovat tyypillisiä imperialistiselle *kaudelle*. Mutta imperialistisella *kaudella* voi olla myös 'oikeudenmukaisia sotia', 'puolustusotia', vallankumouksellisia sotia, nimittäin: 1) kansallisia; 2) kansalais-; 3) sosialistisia yms. sotia.»

Lenin korosti tällöin, että isänmaan puolustaminen »...ei ole lainkaan valhetta demokraattisessa ja vallankumouksellisessa sodassa».²

¹ V. I. Lenin. Teokset, 35. osa, s. 197.

² V. I. Lenin. Teokset, 23. osa, s. 12.

Neuvostoliiton Suuri isänmaallinen sota kävi yhteen hitleriläisten orjuuttamien kansojen vapautusliikkeen kanssa sekä kaikkien demokraattisten ja fasisminvastaisten voimien taistelun kanssa.

Kominternin TpK:n mielestä saksalaisten fasistianastajien miehittämissä maissa kommunististen puolueiden tärkeimpänä tehtävänä oli vapautustaistelun käyminen. Kommunistisia puolueita neuvottiin pyrkimään kussakin maassa sellaisen laajan kansalliserintaman perustamiseen, joka olisi yhdistänyt kaikki fasisminvastaiset voimat riippumatta niiden poliittisesta suuntauksesta ja luonteesta yleiseen taisteluun demokratian ja kansallisen riippumattomuuden puolesta fasistisia anastajia vastaan. Miehitettyjen maiden kommunistien oli yhdistettävä poliittinen joukkotaistelu suoranaisesti toimintaan hitleriläisjoukkojen selustan saattamiseksi sekasorron tilaan, minkä tarkoituksena oli estää fasistiarmeijoiden huolto sekä sotajoukkojen ja -tarvikkeiden kuljetus; oli järjestettävä myös sissitoiminta.

Fasistimaiden kommunistiset puolueet kamppailivat natsi-Saksan ja sen liittolaisten tappion edistämiseksi ja fasististen valtiojärjestelmien kumoamiseksi. Se vastasi paitsi Hitlerin vastaisen liittoutuman maissa asuvien kansojen etuja myös Saksan ja muiden fasistikoalitioon kuuluvien kansojen perusetuja. Noiden maiden kommunistisille puolueille lähettämässään kirjeissä KITpK kehotti voimistamaan taistelua fasistista valtiojärjestystä vastaan.

Kominternin TpK:n ohjeissa Bulgarian Työväenpuolueelle sanottiin muun muassa, että Neuvostoliiton puolustaminen oli samalla Bulgarian kansan puolustamista, sillä maan hallitsevat luokat pyrkivät vetämään kansan mukaan neuvostovastaiseen sota-seikkailuun. KITpK neuvoi Bulgarian kommunisteja vastustamaan maansa taantumuksen neuvostovastaisia suunnitelmia, lujittamaan maassaan fasisminvastaista yhtenäistä kansanrintamaa sekä silmällä pitäen Balkanin kansojen orjuutukseen pyrkivien saksalaisten ja italialaisten fasistien vastustamista laajentamaan liikettä yhtenäisen kansainvälisen rintaman perustamiseksi. Kominternin TpK tähdensi samalla, että Balkanin kansojen riippumattomuus ja tulevaisuus on yhteydessä Neuvostoliiton voittoon.

Toisenlaisiksi määriteltiin neutraalien maiden kommunististen puolueiden tehtävät. Ruotsin Kommunistiselle Puolueelle annetuissa suosituksissa Toimeenpaneva Komitea tähdensi mm., että Neuvostoliiton puolustamisella ei ollut merkitystä ainoastaan Saksan orjuuttamille kansoille, vaan myös Ruotsin kansalle, jota niin ikään uhkasi fasistinen orjuutus. Koska Ruotsin Kommunistinen Puolue oli Neuvostoliiton vastaisen sodan yhteydessä antamassaan julkilausumassa esittänyt epämääräisen tunnuksen »Ruotsin

puolueettomuus kaikkien maiden suhteen», oli Kominternin TPK sitä mieltä, ettei se ollut velvollinen kehottamaan maataan osallistumaan sotaan Neuvostoliiton puolella. Ruotsin Kommunistisen Puolueen oli kuitenkin selitettävä, että »fasistinen Saksa uhkaa Ruotsin riippumattomuutta ja että ainoa maa, joka puolustaa sellaisten pienten kansojen kuin Ruotsin kansan vapautta ja riippumattomuutta, on Neuvostoliitto ja siksi on selitettävä, että neuvostokansan voitto on Ruotsin kansan etujen mukaista...»¹

Fasistisen Saksan hyökkääminen maailman ensimmäisen sosialistisen maan alueelle merkitsi, että kommunistien oli moninkertaistettava ponnistuksensa fasisminvastaisessa taistelussa.

Kommunistiset puolueet antoivat lausuntonsa, joissa ne tuomitsivat fasistisen aggression ja kehottivat kansoja yksimielisesti tukemaan Neuvostoliittoa sekä ryhtymään aktiiviseen taisteluun akselivaltoja vastaan vapautensa ja riippumattomuutensa puolesta.

Kesäkuun 24. päivänä 1941 hyväksytyssä »Saksan Kommunistisen Puolueen julistuksessa Neuvostoliiton puolesta» sanottiin: »Saksan armeijan hyökkäys neuvostomaahan on mitä iljettävintä valapattoisuutta, jolla on tahrattu kansamme jaloimmat tunteet ja perinteet ja se on kohtalokas isku maamme elineduille...

Vihollisemme on omassa maassamme; oman maamme fasistit on tämä vihollisemme. Puna-armeijan ja kansallisen vapautensa puolesta taistelevien sorrettujen kansojen voitto on oleva myös Saksan kansan voitto.»² Kommunistinen puolue kutsui Saksan tyväestöä taisteluun hitleriläisen koplakunnan suistamiseksi valasta sekä Saksan kansan vapauden ja onnellisen tulevaisuuden puolesta.

Ranskan Kommunistisen Puolueen 22. kesäkuuta 1941 hyväksymässä julistuksessa sanottiin, että hitleriläinen fasismi tulee ehdottomasti murskatuksi ja että »jokaisen ranskalaiseksi itsensä lukevan on tästä lähtien pidettävä itseään SNTL:n liittolaisena. Hitlerin Neuvostoliitosta saama voitto olisi meidänkin tappiomme, ja jokainen Neuvostoliiton Hitleristä saavuttama voitto on oleva myös meidän voittomme.» Ranskan Kommunistinen Puolue neuvoi perustamaan maahan »kansallisen rintaman, joka taistelisi Ranskan riippumattomuuden puolesta».³

Englannin Kommunistisen Puolueen KK kääntyi maansa työ-

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1335, л. 14.

² «Коммунистический Интернационал», 1941, № 6—7, стр. 123—124.

³ Международная солидарность трудящихся в борьбе за мир и национальное освобождение против фашистской агрессии, за полное уничтожение фашизма в Европе и Азии (1938—1945 гг.). М., 1962, стр. 283—284.

väestön puoleen: »Perustakaa liitossa koko maailman kansojen kanssa mahtava Englannin, Amerikan ja neuvostokansan yhteisrintama yhteisen voiton saamiseksi fasismista.»¹

Amerikan Yhdysvaltojen Kommunistinen Puolue ilmoitti 23. kesäkuuta 1941 julistuksessaan, että kaikkien niiden, jotka vihaavat fasismia ja sortoa, jotka pitävät arvossa rauhaa ja vapautta; kaikkien niiden, jotka katsovat Neuvostoliiton ja sen kansojen asian koko edistysmielisen ihmiskunnan asiaksi, on pyrittävä ystävyYTEEN ja veljelliseen solidaarisuuteen Neuvostoliiton kansojen kanssa: »Alas Saksan fasismin rikollinen sota Neuvostoliittoa vastaan! Neuvostoliiton kaikinainen tukeminen ja yhteistyö sen kanssa sen taistelussa hitleriläisyyttä vastaan ja kaikenkarvaisia taantumuksellisia vastaan, jotka yrittävät muodossa tai toisessa tukea Hitlerin hyökkäystä Neuvostoliittoon.»²

Jugoslavian Kommunistisen Puolueen KK kääntyi 22. kesäkuuta 1941 maansa kansojen puoleen kehottaen niitä aloittamaan aseellisen taistelun fasistisia miehittäjiä vastaan. JKP:n KK:n julistuksessa sanottiin: »Ratkaiseva hetki on koittanut. On alkanut suurin taistelu työväenluokan perivihollisia vastaan, taistelu, jonka fasistiset rikolliset ovat itse aloittaneet hyökkäämällä valapattoisesti koko maailman työväestön toivon, Neuvostoliiton kimppuun. Sankarillinen neuvostokansa ei vuodata vertaan ainoastaan oman sosialistisen maansa hyväksi, vaan myös koko työtätekevän ihmiskunnan lopullisen sosiaalisen ja kansallisen vapautuksen hyväksi. Se on näin ollen myös meidän taisteluamme, jota meidän on tuettava kaikin voimin, jopa henkemme hinnalla.»³

Jugoslavian Kommunistisen Puolueen KK kehotti kaikkia isänmaanystäviä aloittamaan laajan sissiliikkeen miehittäjiä vastaan. Kommunistisen puolueen kehoitus sai osakseen kansanjoukkojen lämpimän kannatuksen. Jo kesäkuun lopulla muodostettiin Jugoslavian sissiosastojen esikunta. JKP:n KK päätti 4. heinäkuuta aloittaa aseellisen kapinan, joka levisi pian laajalle alueelle. Jugoslavian kansan vapautusliike alkoi muodostua joukkoliikkeeksi.

Kiinan Kommunistisen Puolueen KK hyväksyi 23. kesäkuuta 1941 päätöslauselman »Maailmanlaajuisen fasisminvastaisen yhteisrintaman puolesta», jossa hyökkäys Neuvostoliittoon leimattiin »aggressioksi paitsi Neuvostoliittoa myös koko maailman demokratiaa, vapautta ja riippumattomuutta vastaan». Päätöslauselmassa sanottiin, että »pyhä sota fasistisia hyökkääjiä vastaan

¹ «Коммунистический Интернационал», 1941, № 6—7, стр. 117.

² »Daily Worker», 23. VI. 1941. New York.

³ Zbornik dokumenata i podataka o narodnooslobodilačkom ratu jugoslovenskih naroda. T. I, kn. I. Beograd 1949, str. 16.

ei ole ainoastaan neuvostokansan sotaa isänmaansa puolustamiseksi. Se on samalla kaikkien maiden ja kansakuntien sotaa fasisista orjuutusta vastaan.»¹

Latinalaisen Amerikan kommunistiset puolueet korostivat niin ikään hitleriläisen sodan rikollista luonnetta ja kehottivat solidaarisuuteen neuvostokansaa kohtaan. Sodan toisena päivänä Argentiinan Kommunistisen Puolueen Keskuskomitea ilmaisi NKP(b):n KK:lle lähettämässään sähkössä täydellisen solidaarisuutensa neuvostokansaa kohtaan. Vetoimuksessaan Argentiinan kansalle maan kommunistinen puolue kehotti työväestöä ja kaikkia demokraatteja tukemaan aktiivisesti Neuvostoliittoa. »Nykyhetken korkeimpana lakina on SNTL:n puolustaminen fasistihyökkäykseltä.»²

Maailman kommunistiset puolueet aloittivat solidaarisuuskampanjan järjestämisen, ne tukivat käytännöllisesti liittoutuneiden sotilaallisia ponnistuksia, nostattivat joukkoja aseelliseen taisteluun fasisistia hyökkääjiä vastaan ja selittivät joukoille agitaatio- ja propagandatoiminnassaan fasismin rikollisia tarkoituksia ja neuvostokansan suurta vapautustehtävää.

Komintern ja kommunistiset puolueet järjestävät kaikkien fasisminvastaisten voimien taistelua natsi-Saksa vastaan

Kommunististen puolueiden tehtävät, niiden joukkojen keskuudessa suorittaman työn muodot ja menetelmät vaikeutuivat tavattomasti ja muuttuivat sodan oloissa entistä moninaisemmiksi. Puolueiden keskinäinen yhteys sekä puolueiden ja Kominternin välinen joustava yhteydenpito vaikeutui samoin tuntuvasti ja väliin kävi lähes mahdottomaksi. Kominternin kasvattamien kommunististen puolueiden kypsyys kuvastui kuitenkin selvästi siinä, että mitä vaikeimmissakin olosuhteissa, jolloin kommunisteja uhkasi jatkuvasti fasisistien anastajien puolelta jopa fyysisen tuhon vaara, he olivat johdonmukaisimpia ja tarmokkaimpia fasisistisen ikeen vastustajia ja kansojen vapauden ja riippumattomuuden esitaisteilijoita. Sota oli kommunisteille sekä kaikille edistysmielisille ja demokraattisille voimille ankara koetus. Kommunistit, jotka Komintern oli kasvattanut proletaarisen internationalismin henges-

¹ Международная солидарность трудящихся в борьбе за мир и национальное освобождение, стр. 305.

² «Коммунистический Интернационал», 1941, № 6—7, стр. 126—127.

sä, osoittivat kaikkialla olevansa todellisia isänmaanystäviä ja taistelun kansansa vapauden ja riippumattomuuden puolesta he yhdistivät koko maailman käsittävään fasisminvastaiseen vapausliikkeeseen. Kansojen taistelussa fasistista raakalaisuutta vastaan inhimillisen sivilisaation pelastamiseksi kommunistit olivat koko ajan eturivissä.

Saksan Neuvostoliittoa vastaan käymän sodan alkupäivistä liittoutuneiden kommunistiset puolueet aloittivat tehokkaan toiminnan mitä laajimpien kansankerrosten yhdistämiseksi, minkä perustana oli aktiivinen osallistuminen fasisminvastaiseen sotaan kansojen vapauden ja riippumattomuuden puolesta ja Neuvostoliiton tukeminen. Koko maailman kommunistit olivat sitä mieltä, ettei ollut olemassa tärkeämpää tehtävää kuin Saksan fasismin murskaaminen, ja siksi he kannattivat kaikkia fasistista Saksaa vastustavia hallitustensa toimia, mikä oli puolestaan tuntuvana tukena Neuvostoliitolle ja fasisminvastaiselle vastarintaliikkeelle. Kommunistit kohdistivat omissa maissaan iskun porvariston hitleriläismielisiin aineksiin ja kamppailivat demokratian ja kansallisen riippumattomuuden puolustamisen tunnuksin yhtenäisen kansalliserintaman perustamisen puolesta.

Englannin ja USA:n työtätekevät ymmärsivät, että Neuvostoliiton — Saksan rintamalla ratkaistiin paitsi Neuvostoliiton myös heidän maittensa kohtalo, ja siksi he virittivät jo sodan alussa liikkeen neuvostomaan auttamiseksi. Englannin ja USA:n suurimmissa kaupungeissa pidettiin kesällä 1941 joukkomielenosoituksia ja -kokouksia, konferensseja ja tilaisuuksia, joissa hallitukselta vaadittiin Neuvostoliiton viipymätöntä auttamista ja joissa tuli ilmi työväestön pyrkimys aloittaa fasististen hyökkääjien vitkastelematon vastustaminen. Neuvostoliiton Lontoon- ja Washingtonin-lähetystöihin saapui paljon kirjeitä, joissa Englannin ja USA:n kansalaiset ilmoittivat haluavansa liittyä vapaaehtoisina Puna-armeijan riveihin auttaakseen sitä vihollisen murskaamisessa.

USA:n Kommunistisen Puolueen silloinen puheenjohtaja W. Foster sanoi KK:n ylimääräisessä kokouksessa kesäkuun lopulla 1941: »Tärkein tehtävämme on Neuvostoliiton kaikkalainen auttaminen, jotta Hitlerin ja hänen kansallissosialistisen raakalaisuuden murskaaminen olisi taattu... Puolueemme keskeisenä vaatimuksena on, että Yhdysvaltojen hallitus auttaisi kaikin tavoin Hitleriä vastaan taistelevia Neuvostoliiton ja Englannin kansoja.»¹

USA:n Kommunistinen Puolue tervehti Rooseveltin hallituksen julistusta Neuvostoliiton auttamisesta »Amerikan kansan

¹ «Коммунистический Интернационал», 1941, № 6—7, стр. 121.

valtaenemmistön» tahdonilmauksena ja alkoi selittää kansalle niiden taantumuspiirien aikeita, jotka vastustivat Neuvostoliiton tukemista ja pyrkivät hieromaan sovintoa hitleriläisten kanssa. Kommunistinen puolue osoitti, että hallitusta sen pyrkimyksessä täyttää lupauksensa Neuvostoliiton auttamisesta »vaanii vakava vaara. Se vaara on niiden Amerikan porvariston taantumuspiirien ankara painostus, jotka haluavat sopia Hitlerin kanssa ja uhrata Amerikan kansan tärkeimmät kansalliset edut.»¹

Toimiessaan kaikkien kansallisten voimien yhdistämiseksi taistelussa fasistisia hyökkääjiä vastaan USA:n Kommunistinen Puolue piti kuitenkin kiinni luokka-asenteistaan ja kamppaili revisionistisia aineksia vastaan, jotka ylistivät Amerikan kapitalismia, koska tämä oli heidän mukaansa asettunut Neuvostoliiton ja USA:n vilpittömän ja jatkuvan yhteistyön kannalle.

Englannin ja USA:n kommunistiset puolueet tekivät aloitteita tuotannon kohottamiseksi etenkin sotatarviketeollisuudessa pitäen silmällä maittensa sotilaallisten ponnistusten laajentamista. Englannin ja USA:n työväenluokka osallistui »taisteluun tuotannon puolesta» edistäen työllään huomattavasti sotatarvikkeiden ja mm. Neuvostoliittoon lähetettävien hyökkäysvaunujen tuotannon kasvua, mikä edisti osaltaan fasistiliiton murskaamista. Liittoutuneiden maissa kerättiin niin ikään varoja Neuvostoliiton auttamiseksi.

USA:n ja Englannin kansojen solidaarisuuskampanja oli tärkeimpiä tekijöitä, jotka myötävaikuttivat englantilais-neuvostoliittolaisen liittosopimuksen ja vuonna 1942 neuvostoliittolais-amerikalaisen sopimuksen solmimiseen.

Liittoutuneiden välisten sopimusten mukaisesti Englanti ja USA alkoivat toimittaa Neuvostoliittoon elintarvikkeita, aseita sekä muita sotatarvikkeita. Noiden maiden hallituspiirit eivät silti pitäneet kiirettä auttaakseen Neuvostoliittoa todella tehokkaasti, ts. aloittamalla sotatoimet Euroopassa.

Englannin ja USA:n kommunistit sekä muut edistysmieliset voimat aloittivat kampanjan toisen rintaman muodostamiseksi Euroopassa ja ne selittivät joukoille myös neuvostoihmisten hitleriläisyyttä vastaan käymän taistelun vaikeuksia ja suurta merkitystä. Kommunistisen puolueen konferenssin avajaisten merkeissä pidetyssä joukkokokouksessa William Gallacher puhui toukokuussa 1942 Trafalgar-puistossa: »Epäilemättä pystyisimme tunkeutumaan mantereelle. On korkea aika toimia.»² Englannissa ja USA:ssa

¹ «Коммунистический Интернационал», 1941, № 6—7, стр. 120.

² «Коммунистический Интернационал», 1942, № 5, стр. 80.

työväestö ja kommunistit järjestivät joukkomielenosoituksia, joiden iskulauseena oli toisen rintaman viipymätön muodostaminen Eurooppaan. Kampanjaan liittyi sen erottamattomana osana vaatimus lujittaa yhteistyötä ja liittoa SNLT:n kanssa. Työläiset vaativat hallitustaan täyttämään ottamansa sitoumukset. Tuotantolaitosten työläiset ja ammattiyhdistykset lähettivät edustajiaan ministeriöihin, parlamentteihin ja kongresseihin, missä he ilmoittivat työtätekevien tyytymättömyydestä siihen, että toisen rintaman aikaansaaminen yhä pitkittyi. Yhdessä Churchillin hallitukselle jätetyssä päätöslauselmassa, jonka takana oli yli sata tuhatta Lontoon työläistä, mm. sanottiin: »Hitler saadaan murskatuksi pikemmin, jos Euroopassa on kaksi rintamaa, ja olemme valmiit kaikkiin uhrauksiin, joita toinen rintama vaatisi. Emme voi enempää sallia, että Neuvostoliitto uhrautuisi yksin... Me vaadimme toimintaa.»¹

Syksyllä 1942, jolloin Stalingradin taistelut olivat kuumimmillaan, useimmat USA:n ammattiliitot hyväksyivät kansallisissa edustajakokouksissaan toisen rintaman muodostamista vaativat päätöslauselmat. Mainitunlaiset päätöslauselmat hyväksyttiin jopa AFL:n ja CIO:n kansallisissa edustajakokouksissa, vaikka niiden keskusliittojen johto olikin konservatiivisten aineiden käsissä.

Englannin ja USA:n kommunistit panivat toimeen kampanjan hallituksensa puhdistamiseksi antautumismielisistä aineksista ja maittänsä sotilaallisten varojen mahdollisimman täydelliseksi käyttämiseksi natsi-Saksan murskaamiseen.

Maanalaisena toiminut Kanadan Kommunistinen Puolue teki suuren työn saadakseen maansa väestön muuttamaan suhdettaan sotaan. Kommunistinen puolue esitti heti sodan alussa iskulauseen »Kansallinen rintama voiton hyväksi» ja kehotti kaikkia puolueen jäseniä »jännittämään äärimmilleen voimansa turvatakseen työväenluokan yhtenäisyyden voiton saavuttamiseksi tässä sodassa».²

Kanadan Kommunistinen Puolue tuki hallituksen sotilaallisia ponnistuksia, jotka edistivät natsi-Saksan ja sen liittolaisten häviötä. Laillisen toiminnan mahdollistamiseksi kommunistit perustivat »sodassa saavutettavan voiton Tim Buckin komiteat»-verkoston. Myöhemmin nämä komiteat kutsuivat koolle edustajakokouksen ja perustivat laillisen poliittisen järjestön. Pitkäaikainen ja sitkeä taistelu valmisti maaperän maan kommunistisen puolueen julistamiselle lailliseksi, mikä tapahtui kesällä 1943. Puolue sai nimekseen Työväen Edistyksellinen Puolue. Se oli Kanadan kommunistien suuri saavutus.

¹ «Правда», 8 августа 1942.

² *Тим Бук. Тридцать лет коммунистического движения в Канаде (1922—1952). М., 1954, стр. 180—181.*

Intian Kommunistinen Puolue täytti samoin innolla kansainvälistä velvollisuuttaan. Se julisti, että Intian kansan edut olivat kansainvälisen fasisminvastaisen taistelun mukaisia ja kehotti perustamaan fasismin vastustamiseksi Intian yhtenäisen kansallisrintaman.

Sodan aikana liittoutuneiden maissa nousi kysymys työläisten suhteesta lakkoihin, jotka saattoivat hidastaa sotilaallisen mahdin kasvua. Englannin, USA:n ja muiden Saksan vastaiseen sotaan osallistuvien kapitalistimaiden kommunistiset puolueet olivat sitä mieltä, että työnantajien ja työläisten väliset työriidat oli selvitettävä neuvottelujen tietä. Ammattiyhdistykset kehottivat työläisiä kieltäytymään väliaikaisesti lakoista, mikäli työnantajat noudattaisivat sitoumuksiaan. Tämä kanta vastasi niissä oloissa täysin akselivaltojen vastaisen taistelun tarvetta. Englannissa, USA:ssa ja muissa Neuvostoliiton liittolaismaissa virinnyt liike kansanpönistusten lisäämiseksi sodassa ei silti ollenkaan merkinnyt luokkataistelun lopettamista. Työehtosopimusten törkeä rikkominen työnantajien puolelta pakotti työläiset turvautumaan itsepuolustukseen, myös lakkoihin. Kannattaessaan työriitojen selvittämistä neuvottelujen tietä kommunistit pitivät silmällä ainoastaan Hitlerin vastaisen liiton voimistumista. Edelleenkin kommunistit puolustivat samalla työväestön luokkaetuja ja osoittivat monopolien politiikan petomaisen olemuksen.

Toisen maailmansodan merkillepantavia ilmiöitä oli miehitettyjen maiden kansojen vapautustaistelu. Tämä taistelu kuului yhdysosana siihen yleiseen taisteluun, jota liittoutuneet valtiot ja kansat kävivät fasistisia hyökkääjiä vastaan vapautensa ja riippumattomuutensa puolesta. Miehitettyjen maiden patriootit antoivat merkittävän panoksen natsi-Saksan ja sen liittolaisten murskaamiseen.

Miehitetyissä maissa muodostunut tilanne mahdollisti laajojen fasisminvastaisten liittojen syntyminen. Vapautusliikkeeseen osallistui eri kansankerrosten edustajia: työläisiä, talonpoikia, kaupunkilaisten keskikerroksia ja osa kansallista porvaristoa. Tässä yleiskansallisessa taistelussa fasismia vastaan esitti pääosaa kommunistien ja työväenpuolueiden johtama työväenluokka. Paitsi finanssipääomamagnaattien, maanomistajien ja muiden epäkansallisten aineiden vähäistä ryhmää itse asiassa kaikki kansankerrokset olivat kiinnostuneet fasististen miehittäjien karkottamisesta ja murskaamisesta. Kaikkien antifasistien ja isänmaanystävien yhdistämiseksi kamppailevat kommunistiset puolueet esittivät miehitettyissä maissa ratkaisevaa osaa kansallisrintamien perustamisessa (Jugoslaviassa perustettiin Yhtenäinen kansan vapautusrintama, Rans-

kassa Kansallinen taistelurintama riippumattomuuden saavuttamiseksi. Kreikassa Vapautusrintama jne.).

Maailman kommunistiset puolueet alkoivat toimia Kominternin VII kongressin hyväksymien strategisten ja taktisten kannanottojen mukaan. Kommunistien johdonmukainen kamppailu niiden toteuttamiseksi edisti joukkojen yhä tiiviimpää yhdistymistä ja valtavaksi paisuneen vastarintaliikkeen nousua sekä kommunistien vaikutusvallan kasvua.

Komintern auttoi jatkuvasti miehitettyjen maiden kommunistisia puolueita vastarintaliikkeen kehittämisessä. Tuohon apuun sisältyi mm. politiikan perussuuntausten kehittäminen sekä työntekijöiden ja propaganda-aineiston lähettäminen.

Komintern kiinnitti suurta huomiota fasisminvastaisen taistelun järjestämiseen Jugoslaviassa. Kesäkuun 22. päivänä 1941 Jugoslavian Kommunistiselle Puolueelle lähettämässään kirjeessä KITpK suuntasi sen huomion maan yhtenäisen kansallisrintaman perustamiseen sekä joukkotaistelun järjestämiseen miehittäjiä vastaan.

Perustaessaan sissiryhmiä ja -osastoja Jugoslavian kommunistit selittivät kansalle, että Neuvostoliiton osallistuminen sotaan fasisista Saksaa ja sen satelliitteja vastaan avaa Jugoslavian kansoille fasismista saavutettavan voiton, vapauden ja riippumattomuuden näköaloja. Maassa syntyi lukuisia erillisiä sissijoukkoja, jotka myöhemmin yhdistettiin vakinaiseksi Jugoslavian kansan vapautusarmeijaksi. Liikettä johtivat kommunistit. Vuoden 1942 loppuun mennessä tämä armeija käsitti jo 150 000 rivimiestä ja upseeria.

Yhtenäinen kansan vapautusrintama liitti riveissään yhdistyneeksi voimaksi työläisiä, talonpoikia, edistysmielisiä lukeneistoa, isänmaallisia upseereja sekä muita fasisminvastaisia ja patrioottisia voimia. Vapautusrintaman johtavana voimana oli Jugoslavian Kommunistinen Puolue.

Sekä paikalliset fasisistiset osastot että ulkomailta olevat monarkisen hallitusjärjestelmän kannattajat suhtautuivat vihamielisesti Jugoslavian kansan vapautusvoimiin. Ne järjestivät aseellisia joukko-osastoja, nk. tšeteja, jotka alkoivat kohta taistella sissiliikettä vastaan. Jugoslavalaiasten patrioottien aseellisen taistelun seurausta oli, että vuoden 1942 loppuun mennessä osa maan alueista oli vapautettu, ja siellä toimivat vallankumouksellisinä hallintoeliminä kansan vapautuskomiteat.

Syksyllä 1942 JKP:n KK ryhtyi toimiin »Jugoslavian vapauttamisen kansankomitean» perustamiseksi pitäen sitä »jonain hallituksen tapaisena». Kominternin TpK tuki periaatteessa ehdotusta »Jugoslavian vapauttamisen kansankomitean» perustamisesta katsoen sen »tuiki tarpeelliseksi ja erittäin tärkeäksi» askeleeksi.

KITpK ehdotti samalla 20. marraskuuta 1942 lähettämässään sähkössä, että tuo komitea saisi »sekä henkilökohtaisen kokoonpanonsa että toimintaohjelmansa puolesta yleiskansallisen jugoslavia-laisen luonteen ja yleisen puolueluonteen». KITpK neuvoi pitämään komiteaa kansan vapautustaistelun poliittisena elimenä, varoitti esittämästä ennenaikaisesti tasavallan tunnusta ja neuvoi suhtautumaan jugoslaviaalaisten taisteluun paitsi kansalliselta näkökannalta myös niiden yleisten päämäärien näkökannalta, joita taistelu hitleriläistä liittoutumaa vastaan asetti. KITpK kehotti: »Lujittakaa kaikin puolin asemianne kansan vapautustaistelussa ja osoittakaa samalla suurempaa poliittista joustavuutta ja luovimiskykyä.»¹

KITpK:n neuvot tähtäsivät mahdollisimman laajan fasisminvastaisen rintaman perustamiseen Jugoslaviassa.

Marraskuun lopussa 1942 vapautetussa Bihaćin kaupungissa Bosniassa pidettiin fasisminvastaisten poliittisten ryhmien edustajien Perustava kokous, jossa syntyi yleisjugoslaviaalainen poliittinen elin, Jugoslavian Antifasistinen Kansallinen Vapauttamisneuvosto (AVNOJ). Se oli Jugoslavian kansojen ensimmäinen vallankumouksellinen parlamentti. AVNOJ:n istunnossa valittiin Toimeenpaneva Komitea, johon kuului kommunistien ohella kaikkien fasisminvastaisten ryhmien huomattavimpia edustajia. AVNOJ:n Toimeenpaneva Komitea asetui Jugoslavian kansojen vapaustaistelun poliittiseen johtoon.

Kominternin Toimeenpaneva Komitea arvosti suuresti ja teki muidenkin maiden kommunistisessa lehdistössä tunnetuksi Jugoslavian Kommunistisen Puolueen kokemusta, jonka se oli saavuttanut toimiessaan isänmaallisten voimien saamiseksi mukaan aseelliseen taisteluun saksalaisia ja italialaisia miehittäjiä vastaan.

Komintern auttoi suuresti myös Puolan kommunisteja mm. sen työväenluokan marxilais-leniniläisen puolueen uudelleen perustamisessa.

Saksan hyökättyä Neuvostoliiton alueelle Puolan kommunistit voimistivat kamppailua hajanaisten ryhmiensä yhdistämiseksi ja fasisminvastaisten voimiensa kokoamiseksi. Vuoden 1941 loppuun mennessä kommunistien johtamissa maanalaisissa järjestöissä laskettiin toimineen lähes 6000 henkeä.²

Huomattavimpana Puolan fasisminvastaisena järjestönä, jota kommunistit johtivat, oli Vapautustaistelun liitto. Siihen kuului myös vasemmistososialisteja ja puolueettomia ammattiyhdistysliik-

¹ ЦПА ИМЛ, коллекция документов 1942 г.

² Польское рабочее движение в годы войны и гитлеровской оккупации. Сентябрь 1939—январь 1945. М., 1968, стр. 135.

keen toimihenkilöitä. Maassa toimi muitakin fasisminvastaisia järjestöjä: vallankumouksellisia työläis- ja talonpoikaisneuvostoja, Neuvostoliiton ystävien seura, Työläis- ja talonpoikaisjärjestö sekä Teidän ja meidän vapautemme taistelurintama.

Heinä—elokuussa 1941 KITpK järjesti Neuvostoliiton alueella olevista puolalaisista kommunisteista aloiteryhmän, jonka oli Puolaan siirtymisensä jälkeen valmistettava marxilais-leniniläisen puolueen jälleenrakentamista. Aloiteryhmä laati uuden puolueen ohjelmajulistuksen luonnoksen, jossa asetettiin tehtäväksi hitleriläisvastaisen laajan kansallisrintaman perustaminen.

Saavuttuaan Puolaan aloiteryhmän jäsenet ottivat vuosien 1941 ja 1942 vaihteessa yhteyden kommunistien johtamiin maanalaisiin fasisminvastaisiin järjestöihin.¹ Maanalaisten järjestöjen yhdistymisen pohjalta syntyi sittemmin Puolan Työväenpuolue, ts. Puolan työväestön marxilais-leniniläinen puolue.

Tammikuun alkupäivinä 1942 valittiin Puolan Työväenpuolueen perustavassa kokouksessa PTP:n väliaikainen johto, jonka sihteeriksi tuli Nowotko.

Tammikuun 10. vuonna 1942 julkaistiin vetoamus »Työläisille, talonpojille ja sivistyneistölle, kaikille Puolan patrioteille». Asiakirjassa ilmoitettiin Puolan Työväenpuolueen perustamisesta sekä julistettiin sen peruseriaatteet. Puolue kehotti koko Puolan kansaa käymään leppymätöntä taistelua saksalaisia fasistisia anastajia vastaan ja perustamaan yhtenäisen Kansallisen fasisminvastaisen rintaman, johon tulisivat kuulumaan kaikki kansankerrokset pettureita ja antautujia lukuun ottamatta.

Puolan Työväenpuolueen perustaminen aloitti uuden vaiheen Puolan kansan vapaustaistelussa. Kommunistit aloittivat heti työn miehittäjien aseellisen vastustamisen järjestämiseksi. Kohta perustettiin Puolan Työväenpuolueen sotilaallinen järjestö Gwardia ludowa. Sen ensimmäiset osastot aloittivat toimensa touko—kesäkuussa 1942. Ankarassa taistelussa voimakasta vihollista, ts. fasistisia miehittäjiä ja Puolan taantumuspiirejä vastaan Puolan Työväenpuolue lujittui ja kehittyi koko maan vastarintaliikkeen huomattavimmaksi voimaksi.

Kominternin Toimeenpaneva Komitea pyrki ylläpitämään kiinteää yhteyttä kaikkien miehitettyjen maiden kommunistisiin puolueisiin auttaen lujittamaan ja laajentamaan vastarintaliikettä.

Ranskassa tämä liike saavutti uuden, korkeamman asteen sen jälkeen kun Saksa oli hyökännyt Neuvostoliittoon. Maurice Thorez

¹ Польское рабочее движение в годы войны и гитлеровской оккупации, стр. 141.

kirjoitti: »Kesäkuun 22. päivästä lähtien patriootit alkoivat ajatella toisin: 'Emme ole yksin. Tuollaisen liittolaisen kanssa kuin neuvostokansa pystymme vapauttamaan itsemme, pystymme voittamaan'.»¹ Kesällä 1941 Ranskassa alettiin muodostaa franc-fireurien ja sissien joukko-osastoja, joiden järjestäjänä olivat kommunistit.

Kommunistit aloittivat kamppailun Kansallisrintaman lujittamiseksi. Siihen liittyi lukuisia työväen- ja talonpoikaisjärjestöjä, Ranskan naisten liitto sekä Nuorisorintama.

Saksalaiset viranomaiset ja niiden liittolaisena ollut Vichyn hallitus aloittivat isänmaanystävien ankan vainon. Eniten joutui kärsimään Ranskan Kommunistinen Puolue, jota ei suotta ole nimetty »teloitettujen puolueeksi». 75 000 kommunistia uhrasi henkensä taistelussa fasisistisia miehittäjiä vastaan maan vapauden ja riippumattomuuden puolesta. Tuhoutuneiden joukossa oli kahdeksan Ranskan Kommunistisen Puolueen KK:n jäsentä, kuten RKP:n KK:n sihteeri ja rautatieläisten ammattiliittojohtaja Pierre Sénard sekä »L'Humanité» lehden toimittaja Gabriel Péri. Kommunistit osoittautuivat vastarintaliikkeen todellisiksi sankareiksi.

Tšekkoslovakian vastarintaliike vilkastui samoin Saksan hyökättyä Neuvostoliittoon.

Tšekkoslovakian Kommunistisen Puolueen Keskuskomitean aloitteesta perustettiin syyskuussa 1941 Kansallis-vallankumouksellinen keskuskomitea, johon kuului vastarintaliikkeen perusr ryhmien edustajia. Kaupunkeihin ja maaseudulle perustettiin paikallisia kansalliskomiteoita, jotka johtivat kansan taistelua.

Slovakiassa, josta tšekkiläisten alueiden anastuksen jälkeen oli tullut Saksasta täysin riippuvainen marionettivaltio, kommunistit tekivät suurta työtä armeijassa, perustivat sen joukko-osastoihin illegaalisia kommunistisia järjestöjä ja levittivät lentolehtisiä, joissa sotilaita kehoitettiin pidättäytymään sotatoimista Puna-armeijaa vastaan. Vallankumouksellisen propagandan vaikutuksesta kokonaiset joukkoyksiköt, jotka Slovakian hallitus oli lähettänyt itärintamalle, siirtyivät Puna-armeijan ja neuvostosissien puolelle.

Vuoden 1941 lopulla aluksi Slovakiassa ja sitten myös Böömissä ja Määrissä alettiin muodostaa sissijoukkoja. Kommunistit aloittivat työn Kansallisen rintaman perustamiseksi.

Kominternin TpK kiinnitti vakavaa huomiota niin ikään Espanjan Kommunistiseen Puolueeseen. KITpK:n Sihteeristö käsitteli useamman kerran kysymystä sen tehtävistä. Virallisesti

¹ Морис Торез. Избранные произведения. Т. I. М., 1959, стр. 573—574.

osallistumatta sotaan Frankon Espanja antoi silti yhä kasvavaa apua natsi-Saksalle. Espanja toimitti Saksaan suuria erinäisiä strategisia raaka-aineita. Franko lähetti Neuvostoliiton rintamalle »Sinisen divisioonan», joka toimi saksalaisten sotajoukkojen kokoonpanossa. Fasistisen Espanjan hallituspiirit suunnittelivat maan täydellistä vetämistä sotaan natsi-Saksan puolella. Moinen politiikka vaaransi Espanjan kansan perusetuja.

Espanjan Kommunistinen Puolue osoitti Frankon valtakomennon noudattavan politiikassa seikkailuhenkistä suuntausta ja kehoitti kaikkia antifasisteja sekä niitä, joita huolestuttivat kansalliset kohtalot, yhdistymään »estääkseen Espanjan liittymisen sotaan ja vastustaakseen sitä apua, jota diktatuuri myöntää fasistisille valloille».¹ Espanjan Kommunistisen Puolueen kansallisen yhtenäisyyden politiikka perustui siihen, että Espanjan puolueettomuudesta olivat kiinnostuneet paitsi vasemmistovoimat myös suurin osa maan väestöstä ja myös konservatiiviset ja katoliset piirit, osa sotilashenkilöistä ja huomattava osa Espanjan kapitalisteja, jotka olivat yhteydessä englantilais-amerikkalaiseen pääomaan.

Kommunistinen puolue oli ainoa puolue, joka Espanjan rajojen sisällä nostatti kansaa taisteluun Frankon valtakomentoa ja maan sotaan saattamisyrityksiä vastaan.

Vuoden 1942 syyskuun manifestissa kommunistinen puolue esitti kansallisen yhtenäisyyden hallituksen perustamistunnuksen. Tuon hallituksen oli heti fasistisen diktatuurin kukistamisen jälkeen ja poliittisen vapauden astuttua voimaan pidettävä vaalit, jotta kansa olisi voinut vapauden ja demokratian oloissa päättää tulevasta valtiojärjestyksestä.

Kominternin TPK käsitteli usein Kiinan Kommunistisen Puolueen toimintaa. Kiinan Kommunistinen Puolue osallistui aktiivisesti aseellisen vastarinnan järjestämiseen japanilaisille anastajille.

Tapahtumien kehitys Euroopassa ja Aasiassa vaati Japanin vastaisen sodan voimistamista, jotta Japani ei olisi voinut aloittaa sotaa Neuvostoliittoa vastaan. Se ei ollut ainoastaan Neuvostoliiton etujen mukaista, vaan kaikkien vapautta rakastavien kansojen ja etenkin Kiinan kansan etujen mukaista.

Yhtenäisen kansallisrintaman perustamisella oli tärkeä merkitys Kiinan kansallisen vapautussodan kannalta. Tšiing Kai-šekin ryhmän taantumuksellinen linja vaikeutti kuitenkin tuntuvasti Kiinan Kommunistisen Puolueen työtä. Tšiing Kai-šekin klikki

¹ История Коммунистической партии Испании, стр. 217.

sai aikaan lukuisia aseellisia yhteenottoja kuomintangin joukkojen ja Kansallisten vapautusarmeijoiden välillä.

Kominternin TpK kehotti monesti KKP:tä japanilaisvastaisten toimien tehostamiseksi ryhtymään toimenpiteisiin, jotka olisivat lujittaneet kansallisrintamaa ja parantaneet suhteita kuomintangiin. Niinpä 16. kesäkuuta 1942 lähettämässään kirjeessä KITpK tähdensi, »että nykyisessä tilanteessa Kiinan Kommunistisen Puolueen on ehdottomasti tehtävä kaikkensa suhteiden parantamiseksi kuomintangin ja Kiinan yhteisrintaman lujittamiseksi taistelussa japanilaisia vastaan». KITpK pani merkille Tšiing Kai-šekin ja muiden kuomintangin johtajien noudattaman taktiikan provokatorisen luonteen: ne nimittäin pyrkivät saattamaan huonoon valoon kommunistisen puolueen ja eristämään sen kansanjoukoista, sekä korosti ettei »omalta puoleltamme voida pitää oikeana sellaista politiikkaa, että työntekijämme antavat provosoida itsensä sen sijaan että reagoisivat viisaasti noihin provokaatioyrytyksiin».¹

Japanilaisten anastajien selustassa, varsinkin Kiinan maaseudulla, olivat hyvät edellytykset laajan sissisodan aloittamiselle kommunistisen puolueen johdolla. Koska japanilaiset imperialistit olivat keskittäneet Neuvostoliiton rajalle miljoona miestä käsittäneen Kuantungin armeijan ja sittemmin aloittaneet sodan Tyyneellä valtamerellä, he saattoivat lähettää Kiinaan rajoitetut sota-voimat. Kiinan kansan taistelun tehostamiselle olivat siis olemassa suotuisat edellytykset.

Kiinan Kommunistinen Puolue käytti hyväkseen valliineita oloja laajentaakseen vapautettuja alueita ja lujittaakseen asevoimiaan. Mao Tse-tungin puoluejohto kiinnitti kuitenkin puolueen sisällä päähuomion kesällä 1941 alkaneeseen ja aina kevääseen 1945 jatkuneeseen puoluejärjestöjen »työtyylin parantamiskampanjaan». Mao Tse-tungin ryhmä muutti tuon kampanjan hänelle ja hänen kannattajilleen epämieluiden puoluetyöntekijöiden todelliseksi ajojahdiksi. Monet työntekijät joutuivat aiheetta rankaisutoimenpiteiden kohteeksi.

Tärkeintä »työtyylin parantamiskampanjassa» oli Mao Tse-tungin ylistäminen, hänen puolueen johdossa olleen ryhmänsä asevien lujittaminen ja maolaisuuden ylistäminen »Kiinan erikoisoloihin soveltuvana marxilaisuutena». Puolueensisäisessä taistelussa olivat vähitellen kypsymässä ideologiset ja järjestöedellytykset sille, että Mao Tse-tungin teoreettiset kannanotot muuttuivat kom-

¹ ЦПА ИМЛ, коллекция документов 1942 г.

munistisen puolueen pääideologiaksi ja hänen nimensä sai »hairahtumattoman johtajan» sädekehän.

KKP:n kehityksen kielteisistä ilmiöistä huolimatta se johti kuitenkin kansanjoukkojen laajan isänmaallisen liikkeen kannustamana ja Kominternin tukemana yleiskansallisin tunnuksin tapahtunutta työväestön taistelua maan vapauttamiseksi Japanin imperialistien ikeestä.

Malaijassa, Filippiineillä, Burmassa, Indo-Kiinassa, Indonesiasa ja Koreassa virisi kansojen taistelu Japanin imperialistisia anastajia vastaan. Anastaessaan Kaakkois-Aasian maita japanilaiset militaristit naamioivat toimiaan julistuksilla kansojen »vapauttamisesta englantilais-saksilaisen imperialismin» ikeestä.

Japanilaisten siirtomaaorjuuttajien kaksinaamainen politiikka, se että he perustivat miehittyihin maihin paikallisen porvariston, maanomistajien ja virkailijakunnan lahjottavista aineksista marionettihallintoja, sekä sen väestönsan harhaluulot, joka uskoi saavuttavansa Japanin avulla maan riippumattomuuden, estivät imperialisminvastaisten voimien liittoutumista. Japanilaisten imperialistien miehityksissä maissa harjoittama ryöstöpolitiikka sekä niissä pystyttämä petomaisen terrorin ja väkivallan komento herätti koko kansassa vihaa uusia orjuuttajia vastaan, ja siitä sai alkunsa vastarintaliike.

Malaijan kansa taisteli niin ikään aktiivisesti japanilaisia siirtomaaorjuuttajia vastaan. Kommunistisen puolueen johdolla maassa perustettiin Japanin vastainen armeija, joka taisteli anastajia vastaan.

Japanilaiset miehittäjät saivat kokea myös Filippiineillä ankaraa vastustusta. Filippiinien Kommunistisen Puolueen aloitteesta keväällä 1942 maahan perustettiin yhtenäinen Japanin vastainen rintama, johon kuului uskonnollisten, työväen-, talonpoikais- ja opiskelijajärjestöjen edustajia. Keväällä 1942 sissijoukot yhdistyivät yhtenäiseksi Japanin vastaiseksi kansanarmeijaksi. Kansanjoukkojen tukemina sen aseelliset osastot vapauttivat muutamia alueita Filippiinien keski- ja etelämaakunnissa.

Burman kommunistit pyrkivät yhdistämään kaikki isänmaalliset voimat, perustivat sissijoukkoja ja yhdessä muiden isänmaanystävien kanssa vastustivat miehittäjiä ja japanilaisten palveluksessa olleita sotilasviranomaisia.

Vietnamissa jo 1941 perustettiin kommunistisen puolueen aloitteesta yhtenäinen maan riippumattomuuden puolustamisrintama Vietminh (Vietnamin Itsenäisyyden Demokraattinen Rintama). Sen riveihin liittyi työläisten, talonpoikien, kaupunkilaisen pikkuporvariston, edistysmielisen sivistyneistön ja keskivarakkaan por-

variston edustajia. Liiton johtajana oli Ho Si Min. Vietminh asettui japanilaisten miehittäjien vastustamisen johtoon ja myöhemmin se johti maan vapauttamista kaikenlaisesta siirtomaasorrosta.

Indonesiassa Japanin vastaiseen liikkeeseen osallistui työläisiä, jotka järjestivät tuotantolaitoksissa ja rautateillä sabotaasitoimintaa, talonpoikia, sivistyneistöä, opiskelijoita ja muuta nuorisoa. Paikka paikoin puhkesi talonpoikais- ja sotilaskapinoita.

Vastarintaliike laajeni niin ikään Koreassa. Jo sodanedellisinä vuosina sinne oli perustettu Isänmaan Elvyttämisen Seura, jota kommunistit johtivat. Seuraa tukivat Mantšuriassa, Korean raja- mailla toimineet korealaisten sissijoukot.

Taistelussa Kaakkois-Aasian kansojen isänmaallisten voimien yhdistämiseksi japanilaisia anastajia vastaan ja niiden aseellisessa vastustamisessa kommunistit olivat eturiveissä, he esiintyivät Japanin vastaisen yhteisrintaman järjestäjinä.

Radiopropagandan järjestäminen

Fasisminvastainen propaganda ja mm. radiopropaganda oli voimakkaana aseena joukkojen nostattamisessa taisteluun. Sodan oloissa, jolloin saksalaiset fasistijoukot olivat miehittäneet suurimman osan Euroopan maista, operatiivista yhteyttä maanalaisiin antifasistisiin järjestöihin ylläpidettiin pääasiassa radioitse. Neuvostoliiton radiolähetykset samoin kuin illegaaliset radiolähetykset eräillä miehityksillä alueilla olivat tärkeimpiä tiedon välittäjiä, jotka antoivat totuudellisen kuvan kansainvälisestä tilanteesta, tilanteesta rintamalla sekä miehitettyjen ja fasististen maiden sisäisestä elämästä. Moskovan radiolähetykset paljastivat saksalais-fasististen anastajien politiikan luonnetta ja fasistisen propagandan hämäyskeinoja, radiolähetykseen sisältyi neuvoja antifasistisen vastarintaliikkeen konkreettisista kysymyksistä.

Radiopropaganda oli tärkeimpiä keinoja, joiden avulla kasvatettiin pyhää vihaa fasistisia anastajia kohtaan ja saatiin ihmiset uskomaan, että fasististen rosvojen tappio on väistämätön ja kansojen vapauden oikeudenmukainen asia voittaa.

Radiopropagandaan ottivat osaa maailman kommunistisen liikkeen sellaiset merkkihenkilöt kuin Gottwald, Ibárruri, Kolarov, Pieck, Togliatti, Thorez ja Ulbricht.

Eri maihin välitettäviä radiolähetyksiä valmistivat toimitus-

kunnat, joihin kuului noiden maiden kommunististen puolueiden vastaavia työntekijöitä. Yleinen johto kuului KITpK:n Sihteeristön määräämälle keskustoituskunnalle.

Vuonna 1943 kansallisia radiolähetyksiä välitettiin miltei ympäri vuorokauden kahdeksallatoista eri kielellä, kuten saksan, puolan, tšekin, slovakian, bulgarian, serbian, sloveenin, espanjan, ranskan, italian ja unkarin kielillä. Radioitse miehitettyjen maiden kansat saivat tietää totuuden ja se innoitti niitä taisteluun fasisistisia miehittäjiä vastaan vapautensa ja riippumattomuutensa puolesta. Antifasistinen propaganda vaikutti myös fasistisen liittoutuman maiden kommunisteihin ja valveutuneimpiin työläisiin, mikä edisti fasisminvastaisten voimien kasvua.

Kominternin TpK:n Sihteeristö käsitteli useasti kysymystä radiolähetyksistä ja niiden osuudesta antifasistisen vastarintaliikkeen kehittämisessä. Helmikuun 27. päivänä 1942 hyväksymässään päätöksessä KITpK:n Sihteeristö huomautti, ettei kansallisissa radiolähetyksissä arvosteltu niiden antifasistien passiivista käyttäytymistä, jotka odottelivat »suotuisampia olosuhteita aloittaakseen taistelutoimet» ja panivat toiveensa vain Puna-armeijan voittoon. KITpK vaati, ettei radiopropagandassa yliarvioitaisi antifasistisen liikkeen saavutuksia, vaan kannustettaisiin kaikin tavoin antifasististen aloiteryhmien sotilaallisia toimia ja kansanjoukkojen laajoja esiintymisiä vihollista vastaan. KITpK kehotti tekemään lopun sellaisista mielipiteistä, että valtavien joukkoesiintymisten ja fasististen miehittäjien vastaisten päättävien sotatoimien aika ei ollut vielä koittanut.

Kominternin TpK:n Sihteeristö teki konkreettisia ehdotuksia radiopropagandan parantamiseksi. Päätöksessä sanottiin: »Jatkaessaan vihollisen paljastamista kansallisen yleisradion on pyrittävä tekemään tyhjäksi Hitlerin valmistelema keväthyökkäys.» Kansallisen yleisradion kaikkien toimituskuntien oli propagoitava entistä tehokkaammin kansanjoukkojen viipymättömiä esiintymisiä hitleriläisiä ja niitä kavaltajahallituksia vastaan, jotka palvelivat natsi-Saksan johtavaa klikkiä. KITpK osoitti edelleen, että oli propagoitava liikkeen kansallisten tukipisteiden viivyttelämätöntä perustamista erilaisten kansankomiteoiden muodossa sekä selitettävä niiden tarkoitusta, merkitystä ja tehtäviä. Noiden komiteoiden oli taisteltava sodan pikaiseksi lopettamiseksi, edistettävä kaikin tavoin Hitlerin häviötä, autettava kaikin puolin kansojen vapautukseen pyrkivää Puna-armeijaa, taisteltava Saksassa Hitlerin ja sen liittolaismaissa kansallisten kavaltajahallitusten suistumiseksi vallasta, sekä kamppailtava todella kansallisten hallitusten, rauhan, kansojen vapauden ja hyvinvoinnin turvaavien hallitusten

pystyttämiseksi. »Kaikkia näitä tehtäviä propagoitaessa on pidettävä lähtökohtana kunkin maan kansallisia etuja.»¹

Kominternin TpK:n Sihteeristö neuvoi antifasisteja (varsinkin Saksan ja Italian) lujittamaan illegaalisia järjestöjään ja perustamaan sellaisia, vilkastamaan kaikin puolin oma-aloitteisesti niiden järjestöjen toimintaa odottamatta ylhäältä tulevia ohjeita.

Kominternin TpK reagoi tärkeisiin sotatapahtumiin ja antoi kommunistisille puolueille tilanteen mukaisia neuvoja. Kun saksalais-fasistiset armeijat olivat aloittaneet kesällä 1942 hyökkäyksen, KITpK tähdensi erikoisessa päätöslauselmassa, että »vihollisen väli aikaista menestystä silmällä pitäen on reagoitava voimakkaammin ja viisaammin (joustavammin) sen propagandaan». Siinä sanottiin: »On selitettävä, että kysymys toisesta rintamasta käy yhä ajankohtaisemmaksi ja että toisen rintaman muodostaminen on entistä mahdollisempi, sillä hitleriläisarmeijan päävoimat ovat kiinni itärintamalla. Miehitettyjen maiden kansojen taistelu ja mm. sissiliike joutuvat siten entistä suotuisampiin olosuhteisiin.» KITpK varoitti samalla antifasisteja siitä vaarasta, joka piili toisen rintaman passiivisessa odottelussa. »Ei pidä odottaa toisen rintaman muodostamista, vaan on jo nyt kaikin tavoin taisteltava miehittäjiä vastaan.»²

Kominternin TpK käsitteli myös kysymystä propagandasta nuorison keskuudessa. Heinäkuun 28. päivänä 1942 hyväksytyssä KITpK:n Sihteeristön päätöksessä todettiin, että Hitlerin pikainen häviö oli ennen kaikkea nuorison etujen mukaista ja että niissä oloissa vapaus oli saavutettavissa vain aseellisessa taistelussa. Jokaisen miehitetyn maan nuorison oli sen vuoksi pidettävä pyhänä velvollisuutenaan olla tämän kansantaistelun etujoukkona. Nuorisolähetysten iskulauseeksi ehdotettiin: »Isänmaani onni on minulle kalliimpi kuin oma elämäni.»³ Kansallisissa radiolähetyksissä kiinnitettiin suurta huomiota sissiliikkeen propagandaan. KITpK kehotti kommunistisia puolueita järjestämään sissiliikettä kaikkialla, missä siihen olivat sopivat olosuhteet. Syyskuun lopulla 1942 KITpK:n Sihteeristö hyväksyi erikoispäätöksen, jossa se velvoitti yleisradion kansalliset toimituskunnat propagoimaan joka päivä sissiliikettä ja perustelemaan sissitaistelun sekä fasisminvastaisen sabotaasin ja tuhotyön oikeudenmukaisuutta.

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1336, л. 85—86.

² ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1338, л. 6—7, 9—10.

³ Sama, л. 36—37.

Kommunistinen Internationaali ja poliittinen työ sotavankien keskuudessa

Sota asetti Kommunistisen Internationaalin ratkaistavaksi myös sellaisen tärkeän ongelman kuin poliittinen työ sotavankien keskuudessa. Fasististen maiden hallituspiirit kiinnittivät suurta huomiota sotilaiden ja väestön aivojenpesuun rotuerottelun, šovinismia ja militarismien hengessä. Valtaenemmistö sotavangeista — fasistisen Wehrmachtin sekä Italian, Unkarin, Romanian ja muiden armeijoiden entisistä sotamiehistä ja upseereista — oli anti-kommunistisen propagandan voimakkaan vaikutuksen alaisena. Ajankohtaiseksi tuli sen vuoksi erittäin tärkeä tehtävä: oli saatava sotavangeiksi joutuneet rivimiehet ja upseerit ajattelemaan antifasistisessa hengessä, niin että he olisivat olleet valmiit taistelemaan fasismia vastaan demokraattisen yhteiskuntajärjestyksen pystyttämiseksi maissaan. Tehtävän ratkaiseminen ei ollut helppoa.

Sovittuaan neuvostoelinten kanssa KITpK lähetti jo kesällä 1941 edustajiaan sotavankileireille, missä he ryhtyivät järjestelmälliseen työhön sotavankien keskuudessa. Tuohon työhön osallistuivat toimeliaasti kansainvälisen kommunistisen liikkeen tunnetut toimihenkilöt, kuulut saksalaiset kirjailijat (Johannes Becher, Willi Bredel ja Erich Weinert) ja monet saksalaiset rivikommunistit. Ulkomaisten kommunistien ohella myös neuvostoliittolaiset kommunistit osallistuivat aktiivisesti sotavankien joukossa suoritettavaan työhön. Kuultuaan 21. elokuuta 1941 Ulbrichtin, Draganovin ja Šverman selostukset saksalaisista ja romanialaisista sotavangeista KITpK:n Sihteeristö neuvoi järjestämään erikoiskurssit Hitlerin vastaisesti ajatteleville sotamiehille ja upseereille.

Lokakuussa 1941 eräällä sotavankileirillä pidettiin ensimmäinen saksalaisten sotavankien kokous, johon osallistui myös Saksan Kommunistisen Puolueen edustajia. Kokous hyväksyi »Vetoomuksen Saksan kansalle», jossa sanottiin, että »Hitlerin kukistamisessa on Saksan kansan pelastus». Näin suuri ryhmä saksalaisia sotilaita ensi kertaa kehotti avoimesti Saksan kansaa tekemään sodasta lopun, kukistamaan Hitlerin ja perustamaan vapaan ja riippumattoman Saksan. Tällä vetoomuksella oli suuri poliittinen merkitys, sillä se määräsi antifasistisen liikkeen suunnan Neuvostoliitossa sijainneilla sotavankileireillä.¹

¹ Geschichte der deutschen Arbeiterbewegung. Bd. 5. Berlin 1966, S. 317—318.

Kominternin TpK tutki sittemmin jatkuvasti sotavankien keskuudessa suoritettavan työn tilaa ja siitä saatua kokemusta. Siihen osallistuivat maailman kommunistisen liikkeen monet merkkimiehet. KITpK:n Sihteeristö käsitteli tammikuun lopussa 1942 poliittista työtä sotavankien keskuudessa. Asiasta tehdyssä päätöksessä sanottiin: »Sotavankien keskuudessa suoritettavan työn on vastaisuudessa pohjaututtava saksalaisten sotavankien ensimmäisessä kokouksessa hyväksytyyn vetoomukseen sekä muille maille tarkoitettuihin julistuksiin.»¹ Sihteeristö kannatti ehdotusta kolmen kuukauden oppiaikaa edellyttävän antifasistisen sotavankikoulun perustamisesta. Koulun päättäneitä sotavankeja oli tarkoitus käyttää leireillä poliittiseen työhön.

Kominternin TpK perusti sotavankien keskuudessa suoritettavan työn vakituista johtamista varten valiokunnan, johon kuuluivat Ulbricht, Kopenig ja Béla Szanto.

Neuvostoarmeijan vuosien 1942—1943 vaihteessa saavuttamien voittojen yhteydessä ja suuren määrän fasististen armeijoiden sotilaita ja upseereja jouduttua sotavangeiksi KITpK asetti uuden tehtävän: saada aikaan sotavankien keskuudessa antifasistinen joukkoliike. KITpK:n Sihteeristö neuvoi laajentamaan antifasistisia kouluja sekä järjesti lyhytaikaisia sotavankien kursseja, joista valmistui liikkeen aktivisteja. Sotavangeiksi joutuneille upseereille neuvottiin pitämään erikoisseminaareja.²

Kominternin TpK:n Sihteeristön neuvosto pidettiin saksalaisten, italialaisten, unkarilaisten ja romanialaisten sotavankien edustajista koostuneita konferensseja, joissa käsiteltiin sotavankien poliittisia tehtäviä taistelussa Hitleriä ja hänen liittolaisiaan vastaan.

Utteran poliittisen työn seurausta oli, että monet Saksan armeijan sekä muiden fasistisen liittoutuman maiden armeijoissa taistelleet rivimiehet ja upseerit alkoivat aktiivisesti vastustaa fasismia. Saksan Kommunistisen Puolueen kaikkien Hitlerin vastustajien yhteisrintaman puolesta käymän taistelun tärkeimpänä tapahtumana voidaan pitää Kansallisen komitean »Vapaa Saksa» perustamista 1943. »Vapaa Saksa» -liike perustui antifasistien taisteluliittoon, johon kuului sotavankien edustamat armeijan kansalliset voimat ja jossa hegemonia kuului Saksan Kommunistisen Puolueen johtamalle työväenluokalle. »Vapaa Saksa» -liike kasvatte työntekijöitä, joista tuli myöhemmin uuden demokraattisen Saksan aktiivisia rakentajia.

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1336, л. 22.

² ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1340, л. 22.

Komintern sekä toisessa maailmansodassa ja Suuressa isänmaallisessa sodassa tapahtunut ratkaiseva käänne

Taistelu, jota kansat kävivät fasistista orjuutusta vastaan, ratkaistiin ennen kaikkea Neuvostoliiton—Saksan rintamalla, toisen maailmansodan päärintamalla. Siitä lähtien kun Saksa oli hyökännyt Neuvostoliiton alueelle ja aina vuoden 1943 puoliväliin asti tällä rintamalla oli yli $\frac{2}{3}$ hitleriläisen liittoutuman sota-voimista.

Suuren isänmaallisen sodan alkukaudella kokemistaan vakavista epäonnistumisista huolimatta Neuvostoarmeija kesti ankarissa verisissä taisteluissa ja pystyi saamaan aikaan sodassa ratkaisevan käänteen. Volgan ja Donin välillä vuoden 1942 jälkipuoliskolla ja vuoden 1943 alussa käyty suurtaistelu päättyi fasististen joukkojen murskaavaan tappioon, joka järjestytti Hitlerin koko sotakoneistoa ja muutti sodan kulun, alkoi fasististen miehittäjien karkottaminen neuvostomaasta.

Stalingradin alueella saatu voitto avasi reaalisia näköaloja Euroopan kansojen vapautumiselle fasistisesta orjuudesta. Fasistisesta ikeestä kärsineiden miljoonien ihmisten mieliin virisi toivo pikaisesta vapautuksesta. Neuvostoarmeijan voittojen vaikutuksesta vastarintaliike laajeni laajenemistaan. Kommunistisen puolueen arvo- ja vaikutusvalta samoin kuin kommunistien arvovalta olivat kautta maailman huomattavasti kohonneet.

Edessä oli kuitenkin vielä raskas taistelu, joka vaati kaikilta antifasistisilta voimilta mitä tehokkaimpia sotatoimia kaikilla rintamilla ja taistelulohkoilla.

Antifasistisen propagandan ja agitaation alalla Kominternin Toimeenpaneva Komitea asetti uusissa olosuhteissa myös uudet tehtävät. KITpK:n Sihteeristön 10. helmikuuta 1943 hyväksymässä päätöksessä sanottiin: »Sodassa alkanut ratkaiseva käänne ja Hitlerin pikaisen häviön mahdollisuus pakottaa meitä tekemään täyskäännöksen propagandassamme, jossa on tästä lähtien otettava huomioon hitleriläisvastaisen taistelun uudet olosuhteet. Meidän on tehtävä propagandamme kaikin puolin aktiivisemmaksi, sen on oltava mahdollisimman taisteluhenkistä ja päättävää, joukoille on selitettävä, että olemme päässeet sodan ratkaisevaan vaiheeseen.»¹

Toisessa maailmansodassa alkaneen ratkaisevan käänteen oloissa Kominternin Toimeenpaneva Komitea pyrki kaikkien antifasis-

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1340, л. 47—48.

tien ja isänmaanystävien yhä tiiviimpään liittoon ja kansojen fasis-
tisia hyökkääjiä vastaan käymän taistelun voimistamiseen entises-
tään.

Kansainvälisen tilanteen muuttumisen vuoksi Sihteeristö kiin-
nitti tuohon aikaan erikoista huomiota Ranskan ja Italian kommu-
nistien tehtäviin.

Ranskan Kommunistisen Puolueen ajankohtaisia tehtäviä kos-
kevissa suosituksissa, jotka olivat laatineet Thorez, André Marty
ja Togliatti ja jotka Manuilskin ja Dimitrovin johtama KITpK:n
valiokunta oli vahvistanut 1. joulukuuta 1942, todettiin että neu-
vostoliittolaisten joukkojen hyökkäys Stalingradin lähistöllä, ame-
rikkalaisten ja englantilaisten sotajoukkojen maihinnousu Pohjois-
Afrikassa samoin kuin hitleriläisten tunkeutuminen Ranskan
miehittämättömälle alueelle olivat muuttaneet tilanteen maassa.
Uusi tilanne tarjosi mahdollisuuden laajentaa maan vapauttamisek-
si kamppailleen kansallisrintaman perustaa. Suosituksissa koros-
tettiin, että kansallisrintamaa oli ennen muuta lujitettava saamalla
siihen mukaan kaikki ranskalaiset, jotka entisistä poliittisista eri-
puraisuuksistaan huolimatta halusivat todella taistella Hitleriä
vastaan. Kommunistisen puolueen tehtäväksi tuli yhdistää kaikki
kansalliset voimat.

Ranskan kansakunnan yhdistämiseksi kommunistit pitivät tar-
peellisena olla yhteistyössä de Gaullen johtaman liikkeen samoin
kuin kaikkien niiden isänmaallisten aineiden kanssa Ranskassa
ja Pohjois-Afrikassa, jotka todella osallistuivat taisteluun Hitleriä
vastaan.

Kominternin TpK:n valiokunta vaati perustamaan Pohjois-
Afrikkaan sellaisen johdon, joka olisi pystynyt viipymättä järjestä-
mään yhdessä länsiliittoutuneiden kanssa sotatoimet. Kommunisti-
sen puolueen oli kaikin tavoin tuettava pyrkimyksiä käyttää
Pohjois-Afrikkaa perustana Ranskan vapautuksen asiaa ajavan
todella kansallisen Ranskan armeijan muodostamiselle.

Valiokunnan ehdotuksissa oli tärkeä sija vaatimuksilla palaut-
taa Pohjois-Afrikassa voimaan demokraattiset vapaudet, vapauttaa
pidätetyt isänmaanystävä ja antifasistit, puhdistaa armeija, poliisi
ja hallintoelimet viidennen kolonnan jäännöksistä ja vangita sen
johtajat.

Ranskassa kommunistien oli pyrittävä vastarintaliikkeen kai-
kinpuoliseen laajentamiseen ja etenkin järjestettävä sissiliike.
Sen vuoksi oli kaikin tavoin laajennettava franc-tireurien ja sissien
järjestöä sekä perustettava uusia osastoja, jotka muodostaisivat
tulevaisuudessa kansallisen armeijan ytimen. Nuo toimenpiteet
saattoivat kohottaa kansanjoukkojen taistelukuntoa ja nopeuttaa

yleisen kansankapinan valmistelua Ranskan vapauttamiseksi miehittäjistä.¹

Ranskan kommunistit solmivat vuoden 1942 lopussa de Gaullen kanssa sopimuksen yhteistyöstä taistelussa hitleriläisiä miehittäjiä vastaan. Ranskan isänmaallisten voimien liittoutumisessa tuolla sopimuksella oli tärkeä merkitys.

Kansallisen vapautuksen ohjelmatunnuksin Ranskan kommunistit taistelivat miehuullisesti vastarintaliikkeen etulinjoilla.

Vuoden 1943 keväeseen mennessä Ranskaan perustettiin lukuisia uusia franc-tireurien ja sissien joukkoja. Niissä taisteli ranskalaisten patrioottien rinnalla espanjalaisia, puolalaisia, tšekkoslovakialaisia, saksalaisia ja italialaisia antifasisteja. Ranskan sissijoukoissa oli suuri määrä neuvostoliittolaisia sotavankeja, jotka olivat karanneet Ranskassa sijainneilta saksalaisilta keskitysleireiltä.

Keväällä 1943 Ranskaan perustettiin Vastarintaliikkeen kansallisneuvosto, johon kuului kommunistien johtaman kansalliserintaman ja porvarillisten vastarintaliikejärjestöjen edustajia. Tämä oli merkinä maan patrioottisten voimien entistä tiiviimmistä liitosta. Kommunistisen puolueen ja muiden vasemmistovoimien vaikutus vastarintaliikkeen sisällä kasvoi. Vastarintaliikkeen kansallisneuvosto hyväksyi kommunistien ehdotuksen aseellisen kapinan valmistelusta miehittäjiä ja Vichyn lahjottavaa hallintojärjestelmää vastaan. Se avasi Ranskan kansan vapautustaistelulle uusia näköaloja.

Ranskan kommunistien tärkeimpiä toimintakenttiä oli tuolloin taistelu miehittäjien alulle panemaa ranskalaisten työläisten viemistä vastaan Saksan sotateollisuuslaitoksiin. Suuri määrä työläisiä ja talonpoikia pakeni metsiin välttyäkseen fasisiselta »totaaliselta mobilisaatiolta». Kommunistit järjestivät mobilisaatiota paenneiden työläisten ja talonpoikien sotilaskoulutuksen ja värväsivät heitä sissijoukkoihin. Ranskan isänmaallisten voimien taistelu »totaalista mobilisaatiota» vastaan saavutti sellaisen mittavuuden, että Vichyn hallitus ei pystynyt täyttämään sitoumuksiaan työvoiman toimittamisesta Saksaan.

Italialaisten sotajoukkojen neuvostorintamalla ja Pohjois-Afrikassa kärsimät tappiot olivat vuoden 1942 loppuun mennessä heikentäneet Italian fasismin asemia.

Taistelu fasisin valtakomennon kukistamiseksi ja Italian irtoamiseksi sodasta kävi noissa oloissa erittäin ajankohtaiseksi. Togliattin, Thorezin ja Martyn laatimissa ehdotuksissa, jotka Sihteeristön valiokunta hyväksyi 1. joulukuuta 1942, korostettiin että

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1338, л. 160—162.

Italian irtoamista sodasta oli estämässä Mussolinin hallitus, joka oli tehnyt maasta natsi-Saksan vasallin ja oli muuttamassa sitä Hitlerin puolustuslinnakkeeksi Etelä-Euroopassa. Paitsi antifasististen voimien myös kaikkien niiden, jotka eivät hyväksyneet fasisista sotapolitiikkaa, konkreettisena ja välittömänä tehtävänä oli Mussolinin hallituksen kukistaminen. Kominternin TPK ja Italian Kommunistinen Puolue ehdottivat sellaisen rauhan hallituksen perustamista, joka pystyisi kansaan nojaten suorittamaan tarpeellisia ja pikaisia toimenpiteitä sotatoimien lakkauttamiseksi ja rauhan solmimiseksi, ts. maan pelastamiseksi onnettomuudelta. Mussolinin hallituksen suistaminen vallasta ja rauhanhallituksen perustaminen oli mahdollista ainoastaan siten, että aseellinen kapina olisi murskannut fasisin hirmuvallan ja pystyttänyt rauhan ja vapauden.¹

Alkaen syksystä 1942 maassa voimistui lakkoliike, lakot saivat yhä sitkeämmän luonteen, samoin laajeni liike kaikkien edistyskellisten voimien yhdistämiseksi taistelussa fasismia vastaan. Torinon ja muihin Pohjois-Italian kaupunkeihin perustettiin Kansallissrintamakomiteoita, joihin osallistui kommunistien ja sosialistien ohella kristillis-demokraattisen puolueen ja pikkuporvarillisen toimintapuolueen edustajia. Keväällä 1943 Pohjois-Italiassa puhkesi valtava lakko, joka levisi maan suuriin teollisuuskeskuksiin. Lakkolaisten luku nousi 300 000:een. Taloudellisten vaatimusten pohjalla alkanut lakko muuttui luonteeltaan poliittiseksi joukkoesiintymiseksi. Työläiset tuomitsivat fasismia ja vaativat sodan lopettamista ja rauhantilan saattamista. Kautta Italian vaaroyri samanaikaisesti joukkokokousten ja -mielenosoitusten aalto; niissä esitettiin fasismin- ja sodanvastaisia iskulauseita. Mussolinin hallituksen oli ensi kerran fasismin vallassa oloaikana tehtävä työläisille eräitä myönnytyksiä.

Maaliskuun esiintymiset antoivat Italian fasismille kovan iskun. Maata sotilaallisen onnettomuuden kurimukseen sysänneen Italian fasismin sotilaallis-poliittinen kriisi oli käynyt ilmeiseksi. Kommunistien vaikutusvalta alkoi nopeasti kasvaa, liike Italian kaikkien edistyskellisten voimien yhdistämiseksi oli yhä laajene-massa.

Kutsuttiin koolle Italian kansan yhdistämisen toimintakomitean konferenssi. Ohjelmajulistuksessa konferenssin osanottajat ilmoittivat, että he sitoutuivat yhdessä kamppailemaan Italian pelastamiseksi. »tekemään yleiskansallisen kapinan tietä lopun fasisin tuhoisasta sotapolitiikasta, kukistamaan Mussolinin hal-

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1338, л. 163—165.

lituksen ja saamaan aikaan erillisrauhan solmimisen».¹ Siinä korostettiin edelleen, että Toimintakomitean jäsenet aikoivat toteuttaa järkähtämättömästi suuntausta, jonka tavoitteena oli Italian valtion demokraattinen jälleenrakentaminen, sekä hävittää yhdessä fasismin kanssa sen aiheuttaneet taloudelliset, poliittiset ja yhteiskuntavoimat sekä sellaisen demokratian pystyttäminen, jossa johdotus kuuluu työlle.

Italiassa oli muodostumassa toiminnan kansallisrintama, johon antifasistisen taistelun kehityksen myötä tuli mukaan yhä uusia kansankerroksia. Näin antifasistiselle liikkeelle avautui uusia näköaloja ja sen mahtava nousu pyyhkäisi pian Mussolinin fasisin hallintojärjestelmän.

Jugoslaviassa vakinainen Kansan vapautusarmeija antoi miehittäjille yhä tuntuvampia iskuja ja vapautti yhä uusia alueita. Maassa laajeni laajenemistaan kansallinen vapautussota fasisin anastajia ja heidän porvaris- ja maanomistajapiireistä lähteneitä apurejaan vastaan.

Kreikkaan perustettiin kommunistien johdolla Kansallinen vapautusrintama (EAM), johon kuuluivat maan kaikki isänmaalliset voimat. Kapinallisten lukuisat aseistetut osastot yhdistyivät Kreikan kansan vapautusarmeijaksi (ELAS). Tämä armeija vapautti huomattavia alueita, varsinkin maan pohjoisosissa. Uhrautuvalla taistelullaan kansan etujen puolesta kommunistit hankkivat yhä suurempaa vaikutusvaltaa joukkojen keskuudessa.

Syksyllä 1941 perustetun Albanian Kommunistisen Puolueen vaikutusvalta kasvoi vähitellen. Kommunistit osallistuivat Albanian kansallisen vapautusrintaman perustamiseen sekä sissiosastojen muodostamiseen; sissiosastot yhdistyivät keväällä 1943 Kansan vapautusarmeijaksi. Kansan vapautusarmeijan toimet saavuttivat 1943 mittavuutta ja ulottuivat suurelle alueelle.

Huomattavia muutoksia tapahtui poliittisissa voimasuhteissa Puolassa. Lontoon ja Washingtonin puolalaisiin emigranttipiireihin yhteydessä olleiden sisäisten taantumuksellisten ja vanhoillisten aineisten vaikutus oli vakavana esteenä joukkojen vapautustaistelun kehittämiseksi. Tuollaisten järjestöjen jäsenet vastustivat äärettömän haluttomasti miehittäjiä, mutta taistelivat sen sijaan hyvin aktiivisesti Puolan Työväenpuolueen johtamia todella isänmaallisia voimia vastaan. Noissakin vaikeissa olosuhteissa PTP ja sen vaikutuksen alaisina olleet isänmaalliset järjestöt antoivat fasisin miehittäjille yhä tuntuvampia iskuja. Vuoden 1943 kevääseen

¹ Тридцать лет жизни и борьбы Итальянской коммунистической партии, стр. 489.

mennessä PTP:n vaikutusvalta oli kasvanut, ja sen järjestöjä oli miltei kautta maan. Useilla alueilla toimi PTP:n sissiosastoja. Puolan vastarintaliikkeen kehitykseen vaikutti ratkaisevasti myös se, että Neuvostoliiton alueella perustettiin Puolan isänmaanystävien liitto ja Tadeusz Kościuszkolle nimetty puolalainen divisioona.

Kominternin Toimeenpaneva Komitea, jonka työhön osallistui myös Gottwald ja Sverma, laati ehdotuksensa Tšekkoslovakian Kommunistisen Puolueen poliittisesta linjasta ja lähimmistä tehtävistä. Tammikuun 5. päivänä 1943 hyväksytyissä ehdotuksissa sanottiin: »Koska ratkaisevat taistelut Hitlerin Saksaa vastaan ovat lähenemässä, päähuomio on kiinnitettävä vapautustaistelun laajentamiseen ja voimistamiseen.»¹ Toimeenpaneva Komitea ehdotti, että Böömissä ja Määrissä taistelun päätunnuksena olisi saksalaisten miehittäjien karkottaminen maasta, kun taas Slovakiassa ohjelmatunnuksena oli pidettävä irtautumista sodasta Saksan puolella.

Tšekkoslovakiassa kansallisen vapautustaistelun tärkeimmäksi tehtäväksi katsottiin aseellisten taisteluryhmien perustaminen kaupunkeihin ja sissiosastojen perustaminen maaseudulle sekä sissiliikkeen ulottaminen koko maata käsittäväksi. Kansallisen yhtenäisyyden saavuttamiseksi päätöslauselmassa suositeltiin perustettavaksi kansallisia komiteoita, joissa kansan yhtenäisyys taistelussa fasismia vastaan olisi saanut konkreettisen muodon. TŠKP:n ja Kominternin TpK:n Sihteeristön johtajat olivat sitä mieltä, että slovakkeja oli kehotettava kansalliseen kapinaan saksalaisia sortajia vastaan. Päätöslauselmassa sanottiin: »On painotettava tšekkien ja slovakkien kohtaloiden kiinteää sotilaallista ja historiallista yhteenkuuluvuutta ja korostettava, että näiden kansojen yhteinen taistelu vastaa slovakkien kansallisen vapautuksen perusetuja ja että slovakkien vapaus ei ole mahdollista ilman tšekkien vapautta ja päinvastoin.»² Tšekkoslovakian vastarintaliike voimistui vuoden 1943 keväeseen mennessä. Eri paikkakunnilla syntyi sissijoukkoja, sabotaasi yleistyi. Työläiset toteuttivat järkähtämättä iskulausetta »älä kiirehdi työtä tehdessäsi» ja pyrkivät kaikin keinoin pitämään työn tuottavuuden mahdollisimman alhaisena. Neuvostoliiton alueella perustettiin 1942 Ludvik Svobodan komentama tšekkoslovakialainen joukko-osasto, mikä osaltaan kannusti vastarintaliikkeen kehitystä maassa. Kansan vapautusliikkeen nousun oloissa Tšekkoslovakian Kommunistinen Puolue pyrki 1943

¹ ЦПА ИМЛ. ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1340, л. 9.

² Sama, л. 12.

muuttamaan sissiliikkeen kansallisen vapautustaistelun perusrenkaaksi.

Murtaakseen kansanjoukkojen vastarinnan vihollinen ryhtyi mitä ankarimpiin rankaisutoimenpiteisiin tšekkoslovakialaisia patriootteja ja varsinkin kommunisteja vastaan. Vuoden 1943 kevääseen mennessä vihollinen oli kahdesti hajottanut Tšekkoslovakian Kommunistisen Puolueen KK:n ja kolmesti Slovakian Kommunistisen Puolueen KK:n. Fasistiset teilaajat tappoivat ja kiduttivat kuoliaiksi tuhansia kommunisteja ja niiden joukossa tarunomaisen Julius Fučikin. Vastarintaliike maassa silti laajeni laajenemistaan ja kommunistien vaikutusvalta oli kasvamassa.

Belgian, Hollannin, Tanskan, Luxemburgin ja Norjan vastarintaliike oli samoihin aikoihin niin ikään voimistumassa, ja noiden maiden kommunististen puolueiden vaikutus oli kasvanut. Belgian Kommunistinen Puolue oli aloitteentekijänä perustettaessa moniin kaupunkeihin isänmaallisia miliisijoukkoja, jotka tukivat sissejä. Keväällä 1943 joka puolella Hollantia pidettiin lukuisia lakkoja, joiden tunnuksina oli totaalisen mobilisaation vastustaminen. Norjan kommunistit kehottivat maansa väestöä vastustamaan päätävästi quislingiläisten¹ helmikuussa 1943 julistamaa »totaalista työmobilisaatiota». Norjan kansan vastustus teki tyhjäksi »totaalisen mobilisaation» suunnitelman.

Maailmansodassa tapahtunut ratkaiseva käänne sai aikaan akselivalloissa sotilaallis-poliittisen kriisin. Noiden maiden hallitsijoiden toiveet Neuvostoliiton murskaamisesta ja sen alueiden anastamisesta romahtivat. Sotilaallisen tappion varjo laskeutui fasistiliittoutuman maiden ylle.

Saksan illegaaliset antifasistiset järjestöt, joita pääasiallisesti johtivat kommunistit, laajensivat huomattavasti toimintaansa 1942—1944. Berliinissä toimi Uhrigin antifasistinen ryhmä, jolla oli yhteys maan monien kaupunkien antifasisteihin. Saksissa toimi Georg Schumannin perustama antifasistiryhmä, Thüringenissä Theodor Neubauerin johtama järjestö. Berliinissä ja muissa kaupungeissa 1942 toimineista antifasistisista järjestöistä huomattavimpia oli Harro Schulze-Boysenin ja Arvid von Harnackin järjestö, Hampurissa, Leipzigissä, Düsseldorfissa ja Mannheimissa toimi niin ikään antifasistisia järjestöjä. Vuosina 1943—1944 kommunistien suurimpana maanalaisena järjestönä oli Anton Saefkowin, Franz Jacobin ja Bernhard Bästleinin johtama järjestö, jolla oli

¹ Pettureiden yleisnimitys. Vidkun Quisling, Norjan entinen puolustusministeri oli sodanedellisinä vuosina hitleriläisten käskyläisenä.

yhteydet Saksan eri kaupungeissa toimineisiin moniin antifasistiin järjestöihin. Saksan kommunistit taistelivat miehuullisesti ja uhrautuvasti hitleriläistä fasismia vastaan ja natsilaisuuden kaikkien vastustajien saamiseksi mukaan antifasistiseen yhteisrintamaan, he selittivät joukoille natsien seikkailuhenkistä politiikkaa samoin kuin sitä että hitleriläiset vetivät maata sotilaallisen onnettomuuden kurimukseen. Tukahduttaakseen antifasististen taistelijoiden vastustuksen hitleriläiset turvautuivat ankaraan terroriin. Vuonna 1933 Saksan Kommunistisessa Puolueessa olleesta 300 000:sta kommunistista 150 000 joutui vainojen kohteeksi, vankiloihin ja keskitysleireille, joissa kymmenet tuhannet heistä tuhoutuivat. Heidän joukossaan oli myös kansainvälisen työväenliikkeen huomattava toimihenkilö ja Saksan proletariaatin johtaja Ernst Thälmann.

Antifasistinen taistelu samoin kuin kommunistien vaikutusvalta Romaniassa, Unkarissa, Bulgariassa ja Suomessa oli voimistunut. Noiden maiden kommunistiset puolueet johtivat voimia, jotka kamppailivat maittensa ja natsi-Saksan välirikon aikaansaamiseksi, aseellisen taistelun järjestämiseksi hitleriläisiä vastaan, maittensa fasististen hallintojärjestelmien kukistamiseksi ja demokraattisen järjestyksen pystyttämiseksi. Kommunistien aloitteesta vuoden 1943 alussa Romaniaan perustettiin Isänmaallinen rintama, joka yhdisti erilaiset demokraattiset järjestöt taisteluun fasismia vastaan. Isänmaalliseen rintamaan kuuluivat Romanian Kommunistinen Puolue, talonpojiston joukkojärjestö Maanviljelijäin rintama, Isänmaanystävien liitto, Transsylvanian unkarilaisten demokraattinen liitto sekä useita muita antifasistisia järjestöjä. Rintaman ohjelmaan sisältyi seuraavia vaatimuksia: Romanian viipymätön irtoaminen hitleriläisestä sodasta ja liittoutuminen fasismia vastustavien maiden kanssa; saksalaisten anastajien karkottaminen Romaniasta; Antonescun hallituksen kukistaminen; todella kansallisen hallituksen muodostaminen ja demokraattisten vapauksien palauttaminen jälleen voimaan. Tämä ohjelma sai osakseen yhä suurempaa työväestön kannatusta.

Unkarin antifasistinen liike vilkastui tuntuvasti sen jälkeen, kun Unkarin armeija lyötiin itärintamalla. Laajat kansalaispiirit olivat sodan lopettamisen kannalla. Unkarin Kommunistinen Puolue kamppaili maan eroamiseksi aggressiivisesta liittoutumasta ja sen siirtymiseksi liittoutuneiden puolelle. Kommunistit pyrkivät kokoamaan kaikki maan riippumattomuuden kannattajat Kansalliseen rintamaan.

Bulgarian vastarintaliike laajeni ja järjestäytyi entisestään. Bulgarian Työväenpuolueen KK oli jo 1941 perustanut Sotilaallisen

keskusvaliokunnan, josta tuli sittemmin kansan vapautusvoimien pääesikunta.

BTP pani alulle liikkeen kaikkien antifasististen voimien yhdistämiseksi Isänmaalliseen yhteisrintamaan, joka tuli perustetuksi vuoden 1942 puolivälissä. Isänmaalliseen rintamaan kuuluivat kommunistien ohella mm. Sosiaalidemokraattinen Puolue, Bulgarian Maalaiskansan Liitto ja zveno-järjestö. Rintaman johtavana voimana oli Bulgarian Työväenpuolue (kommunistit). Maan sisiliike oli nousussa. Maalis—huhtikuussa 1943 BTP:n KK perusti sissijoukoista kapinallisten yhtenäisen kansanvapautusarmeijan. Aseellinen taistelu laajeni laajenemistaan.

Suomen Kommunistisen Puolueen oli käytävä taisteluun hyvin vaikeissa oloissa. Ankarasta terrorista huolimatta kommunistit selittivät joukoille, ettei Suomen taholta sota ollutkaan puolustusso-
taa, miksi maan taantumukselliset hallitsijat yrittivät sen luonnehtia, vaan että se oli rosvomaista sota Neuvostoliittoa vastaan. Kommunistit kehottivat kukistamaan fasistisen hallituksen, lopettamaan sodan ja vapauttamaan Suomen fasistisen Saksan ikeestä. Saksan armeijan Stalingradin taisteluissa kärsimän tappion jälkeen tyytymättömyys sotaan alkoi saada aktiivisen vastarinnan muotoja.

Akselivaltojen vastarintaliikkeellä oli tärkeä merkitys myös kansojensa kohtalolle. Saksan sekä muiden fasististen maiden kommunististen puolueiden ympärille kokoontuivat kansan parhaat voimat, jotka taistelivat antaumuksella saksalaisten fasistiseikkailijoiden rikollista politiikkaa vastaan hitleriläisten sotasuunnitelmien tyhjäksi tekemiseksi, fasististen hallitusten kukistamiseksi ja paremman tulevaisuuden puolesta. Saksan, Italian, Romanian, Unkarin, Bulgarian ja Suomen antifasistinen liike kuului osana maailman kansojen taisteluun fasismia vastaan.

Kommunistisen Internationaalin lakkauttaminen

Kaikkien isänmaallisten ja antifasististen voimien yhdistämiseen suunnattu kommunistisen liikkeen politiikka osoittautui toisen maailmansodan vuosina täysin oikeaksi ja sen turvin laajat kansanjoukot saatiin mobilisoiduiksi päättävään taisteluun kaikkien vapautta rakastavien kansojen perivihollista, fasismia vastaan. Kansainvälisen fasisminvastaisen taistelurintaman perustaminen oli kommunistien politiikan ansiota. Kommunistisen Internationaalin VII kongressin hyväksymä suuntaus oli näin ollen sinä strategisena päälinjana, joka johti kansat voittoon fasismista.

Neuvostokansan miehuullinen taistelu aiheutti sodassa käänteeseen antifasistisen liittoutuman maiden ja kansojen eduksi. Yhä ilmeisemmäksi kävi, että fasistisen Saksan ja sen satelliittien yritys tuhota Neuvostoliitto ja orjuuttaa Euroopan kansat sekä tukahduttaa vallankumoukselliset ja demokraattiset voimat oli epäonnistunut. Fasistisia miehittäjiä ja heidän apureitaan vastaan käydyn taistelun liekki leimahti yhä kirkkaampana orjuutetuissa maissa. Tuon suuren taistelun aikana kansoissa kypsyi vakuumus, että oli hävitettävä fasismin juuretkin ja estettävä fasistisen orjuuden kauhujen toistuminen. Fasisminvastaisen taistelun etulinjoilla olleet kommunistiset puolueet olivat uhrautuvuudellaan ja veren hinnalla saavuttaneet joukkojen syvän kunnioituksen ja myötätunnon. Oli syntymässä edellytykset maailman kommunistisen liikkeen uudelle nousulle.

Kommunististen puolueiden kasvu samoin kuin se, että niiden oli nopeasti ja joustavasti ratkottava antifasistisen toiminnan konkreettisia ongelmia, sekä kommunististen puolueiden entistä huomattavampi osuus taistelussa yleiskansallisten etujen puolesta vaati niiltä huomattavasti suurempaa itsenäisyyttä ja aloitekykyä kuin aikaisemmin ja kieltäytymistä niistä yhtenäisen keskuksen johtomuodoista, jotka alkoivat olla puolueiden vilkastamisen esteenä.

Kommunistisen Internationaalin syntymisen kaudella ulkomaiset kommunistiset puolueet olivat aatteellisesti ja järjestöllisesti heikkoja, niiltä puuttui kokenutta johtajistoa ja niiden lukumäärä oli muutenkin vähäinen. Eri maiden kommunistiset puolueet saattoivat tuohon aikaan ratkaista vallankumousliikkeen johtamistehdävän sekä kehitellä luokkataistelun strategiaa ja taktiikkaa ainoastaan kaikkien puolueiden yhteisin ponnistuksin, joita johti yhteinen keskitetty elin — Komintern. Kominternin olemassaolon aikana kommunistiset puolueet varttuivat aatteellisesti ja järjestöllisesti, ne kartuttivat suurta kokemusta luokkataistelun johtamisessa ja niiden riveistä kohosi kokenut marxismi-leninismihenkinen johtajisto. Tärkeää oli myös se, että ulkomaiset kommunistiset puolueet olivat kasvaneet määrällisesti ja eräät olivat muuttumassa työväenluokan joukkopuolueiksi.

Puolueiden toiminta kävi yhä monipuolisemmaksi, se ulottui mitä erilaisimmille elämän aloille, mikä vaati ottamaan entistä huolellisemmin huomioon konkreettiset kansalliset olosuhteet ja perinteet.

Kominternin VII kongressi totesi jo, että kommunististen puolueiden osuus ja vastuu taistelussa johtajuuden saavuttamiseksi oli kohonnut, ja piti sen vuoksi tarpeellisena antaa operatiivinen johto jaostojen hoidettavaksi. Se ehdotti tuolloin, että KITpK pitäisi

toimintansa painopisteenä maailman työväenliikkeen poliittisten ja taktisten peruskannanottojen kehittelyä, että kutakin kysymystä ratkaistaessa se ottaisi huomioon kunkin maan konkreettiset olot ja erikoisuudet ja karttaisi välitöntä puuttumista kommunististen puolueiden sisäisiin järjestöasioihin. Kominternin VII kongressi velvoitti KИТрК:n »turvaamaan Kominternin johtoelementtien ja sen jaostojen välisen entistä kiinteämmän yhteyden siten, että tärkeimpien jaostojen arvovaltaiset edustajat osallistuisivat yhä tarmokkaammin KИТрК:n juoksevaan työhön».¹

Sotaolot, suuret eroavuudet eri kommunististen puolueiden asemassa samoin kuin kommunistien konkreettisten tehtävien moninaisuus vaativat kommunistisilta puolueilta sodanedelliseen kauteen verrattuna vielä suurempaa operatiivista itsenäisyyttä ja mahdollisimman suurta joustavuutta. Tapahtumien kehityksen myötä kävi selväksi, että »Kommunistisen Internationaalin ensimmäisen kongressin valitsema työläisten yhdistymisen järjestömuoto, joka vastasi työväenliikkeen elvyttämisen alkukauden vaatimuksia tuon liikkeen kasvaessa ja sen tehtävien mutkistuessa eri maissa on alkanut yhä enemmän vanheta ja jopa muuttua kansallisten työväenpuolueiden jatkuvan lujittumisen esteeksi».²

Kommunististen puolueiden itsenäisyydellä oli tärkeä merkitys myös kaikkien isänmaallisten voimien mobilisoimiselle edullisten olosuhteiden turvaamisen kannalta: eräät kansankerrokset, jotka olivat valmiit yhteistyöhön antifasistisessa taistelussa, suhtautuivat epäluuloisesti kommunististen puolueiden kansainvälisiin sitoumuksiin ja yhteyksiin ja ryhtyivät varsin epäröivästi yhteistyöhön kommunistien kanssa. Voiton saavuttamiseksi fasismista oli poistettava antifasististen ja isänmaallisten voimien yhdistymisen ja vilkastumisen tieltä kaikki esteet.

Elämä todisti yhä selvemmin, että »yleiskansallisen nousun ja joukkojen mobilisaation pikaisen voiton saavuttamiseksi vihollisesta saattaa parhaiten ja tuloksellisimmin saada aikaan kunkin maan työväenliikkeen etujoukko maansa puitteissa».³

Sodan aikana taantumukselliset ainekset käyttivät hyväkseen Kommunistisen Internationaalin olemassaoloa Neuvostoliittoa ja eri maiden kommunistisia puolueita panetellessaan. Erikoisen kiihkeää oli natsien propaganda, joka pelotteli liittoutuneiden

¹ Резолюции VII конгресса Коммунистического Интернационала, стр. 4—5.

² Постановление Президиума Исполнительного Комитета Коммунистического Интернационала. Кв. «Коммунистический Интернационал», 1943, № 5—6, стр. 8.

³ «Коммунистический Интернационал», 1943, № 5—6, стр. 9.

porvarispiirejä »kommunismiin uhalla». Näin yritettiin saada aikaan hitleriläisvastaisen liittoutuman hajaannus ja murtaa miehitettyjen maiden kansallinen vastarintaliike. Taantumuksellinen propaganda väitti itsepintaisesti, että Moskova aikoi »puuttua muiden maiden sisäisiin asioihin», että eri maiden kommunistiset puolueet täyttivät ulkoapain tulevia käskyjä, ajoivat »vieraita etuja» ja olivat muutenkin »ulkomaalaisten puolueita». Kommunismiin vastustajat pyrkivät turvautumalla parjaukseen heikentämään kommunististen puolueiden arvovaltaa ja eristämään ne kansanjoukoista.

Otettuaan huomioon kaikki mainitut seikat KITpK:n Puhemiehistö pohti keväällä 1943 Kommunistisen Internationaalin lakkauttamista.

Toukokuun 13. päivänä 1943 pidettiin Puhemiehistön istunto, johon osallistuivat: Puhemiehistön jäsenet Dimitrov, Manuilski, Pieck, Thorez, Marty, Koplenig ja Kolarov; KITpK:n jäsenet ja varajäsenet Ibárruri, Rákosi, Ulbricht, Sverma ja Wolf (Farkas) sekä eri puolueiden edustajat, kuten Pauker (Romanian Kommunistinen Puolue), Vlasov (Vlahović) (Jugoslavian Kommunistinen Puolue) ja Inkeri Lehtinen (Suomen Kommunistinen Puolue).

Istunnon osanottajat käsittelivät ehdotusta Kommunistisen Internationaalin lakkauttamisesta ja siihen liittyvän päätöslauselman luonnosta. Istuntoa johtanut Dimitrov esitti seikkaperäisesti lakkauttamisehdotuksen perussisällön, ja ehdotuksen mukaan osanottajien oli vapaasti vaihdettava mielipiteitä. Hän korosti, ettei kyseessä ollut Kommunistisen Internationaalin, kansainvälisen kommunistisen liikkeen johtokeskuksen, muodollinen vaan tosiasiallinen lakkauttaminen. Dimitrov kehotti Puhemiehistön jäseniä pohtimaan asiaa perusteellisesti, punnitsemaan kaikki myönteiset ja kielteiset puolet ja ajattelemaan, olisiko suunniteltu askel poliittisesti tarkoituksenmukainen ja ajankohtainen.

Dimitrovin jälkeen esiintynyt Manuilski ehdotti, että keskustelua asiasta käytäisiin seuraavasti: a) onko Kominternin lakkauttaminen poliittisesti tarkoituksenmukaista; b) onko tämän toimenpiteen suorittamiseen valittu sopiva ajankohta; c) onko päätöslauselmaluonnoksessa perusteltu tarpeeksi painokkaasti ehdotusta Kominternin lakkauttamisesta; d) millaisia lisäyksiä ja muutoksia luonnos kaipaa.

Kommunistisen Internationaalin lakkauttamisehdotusta kannattanut Thorez sanoi: »Työläisten kansainvälisen yhdistymisen muoto on aikansa elänyt. Jo ennen sotaa Ranskan Kommunistinen Puolue kasvoi kansanrintamapolitiikan toteuttamisen ansiosta. Nyt Ranskan miehitys on laskenut perustan mitä laajimmalle 'kansallisarintamalle'.» Thorez oli sitä mieltä, että lakkauttamisen ajankoh-

ta oli valittu oikein ja sanoi, että tämä askel »myötävaikuttaa kansallisen hitleriläisvastaisen rintaman laajenemiseen Ranskassa».¹

Pieck kannatti ehdotusta Kominternin lakkauttamisesta, mutta ilmaisi mielipiteenään, että Saksan Kommunistinen Puolue tarvitsee vielä kokeneempien neuvostoystävien aatteellista apua.

Kolarov, Ibárruri, Sverma sekä muut istunnon osanottajat olivat samoin Kominternin lakkauttamisen kannalla.

Eriteltynään kaikinpuolisesti poliittisen tilanteen ja maailman kommunistisessa liikkeessä vallinneen tilan Kommunistisen Internationaalien Toimeenpaneva Komitea, joka ei voinut sodan oloissa kutsua koolle Kommunistisen Internationaalien kongressia, kääntyi 15. toukokuuta 1943 kommunististen puolueiden puoleen ja ehdotti Kominternin lakkauttamista. KITpK:n Puhemiehistö kehotti kaikkia Kominternin kannattajia tukemaan kaikin voimin liittoutuneiden maiden ja kansojen vapaustaistelua ja osallistumaan siihen toimeliaasti jouduttaakseen siten työväestön verivihollisen, Saksan fasismin samoin kuin sen liittolaisten ja vasallien lyömistä.

Kominternin TpK:n Puhemiehistön ehdotusta tuki 31 jaostoa, yksikään kommunistinen puolue ei vastustanut sitä. Useimmat kommunistiset puolueet korostivat julkilausumissaan, että Kominternin lakkauttaminen ei merkinnyt maailman kommunistisen liikkeen aatteellisen yhtenäisyyden ja proletaarisen internationalismin heikkenemistä. Ainoastaan Kiinan Kommunistisen Puolueen julkilausumassa ei korostettu ajatusta maailman kommunistisen liikkeen aatteellis-poliittisesta yhtenäisyydestä, vaan sitä, että Kominternin lakkauttaminen vapautti puolueen velvollisuuksista kansainvälistä kommunistista liikettä kohtaan.²

Tutustuttuaan kommunististen puolueiden päätöksiin KITpK:n Puhemiehistö ilmoitti 8. kesäkuuta 1943, että Kominternin jaostot, joilla oli mahdollisuus ilmoittaa päätöksestään, olivat yksimielisesti kannattaneet ehdotusta Kominternin lakkauttamisesta. Kommunistisen Internationaalien Toimeenpaneva Komitea, Puhemiehistö ja Sihteeristö sekä Kansainvälinen Kontrollikomissio lakkautettiin alkaen 10. kesäkuuta 1943.

Kommunistisen Nuorisointernationaalien Toimeenpanevan Komitean päätöksellä lakkautettiin samanaikaisesti KNI:n toiminta.

Tapahtumat todistivat sittemmin, että päätös Kommunistisen Internationaalien lakkauttamisesta oli oikea ja ajankohtainen.

Taantumuksen toiveet, että maailman kommunistinen liike kehittyisi Kominternin lakkauttamisen jälkeen laskusuuntaan,

¹ ЦПА ИМЛ, ф. 495, оп. 18, ед. хр. 1340, л. 78—82.

² «Коммунистический Интернационал», 1943, № 5—6, стр. 23.

osoittautuivat turhiksi. Uskollisina marxilais-leniniläiselle internationalismin opille kommunistiset puolueet alkoivat taistella entistä innokkaammin ja joustavammin antifasististen ja isänmaallisten kansallisvoimien yhdistämiseksi ja fasismin murskaamiseksi. Kommunististen puolueiden toiminta, niiden uhrautuva taistelu kansojen etujen puolesta edistivät natsi-Saksan ja koko fasistisen liiton tappion lähenemistä.

Kommunististen puolueiden politiikka saavutti yhä laajempaa kansojen tunnustusta. Kommunististen puolueiden riveihin liittyi jatkuvasti uusia fasismin vastustajia. Kun toisen maailmansodan aattona maailmassa oli 4 200 000 kommunistia, niin sodan lopussa heitä oli 20 miljoonaa.

Neuvostokansan fasistisista anastajista saama suuri voitto, joka tuntuvasti muutti koko kansainvälistä tilannetta, kommunististen puolueiden taistelu antifasististen voimien etunensä, kommunistien arvovallan kasvu sekä laajat joukot käsittäneen vastarintaliikkeen kehitys loivat edellytykset kommunistisen ja työväenliikkeen uudelle nousulle, demokraattisten kansanvallankumousten menestykselliselle toteutumiselle monissa maissa sekä sosialismin, rauhan ja demokratian asemien jatkuvalla lujittumiselle.

Maailman työtätekevän väestön taistelu, jota Kommunistinen Internationaali oli johtanut lähes neljännes vuosisataa, pani alulle uuden kauden ihmiskunnan historiassa. Fasismista saatu voitto oli alkuna tuolle kaudelle, jonka vaiheita ovat kansandemokratian maiden syntyminen ja sosialistisen maailmanjärjestelmän muotoutuminen, imperialismin siirtomaajärjestelmän luhistuminen ja työväenliikkeen kohoaminen entistä korkeammalle asteelle pääoman maissa.

Seitsemäs luku

**KOMINTERNIN PERINTEET JA NYKYAJAN
KOMMUNISTINEN LIIKE**

KOMINTERNIN PERINTÖ JA MAAILMAN KOMMUNISTISEN LIIKKEEN KASVU

Maailman kommunistinen liike ja sen marxilais-leniniläinen etujoukko ovat puolen vuosisadan aikana tahtaneet vaikean, mainikkaan ja menestyksellisen taipaleen. Ne kartuttivat eri aloissa käytävän taistelun monipuolista kokemusta.

Kommunistiset puolueet ovat johtaneet joukkojen vallankumouksellista taistelua kehittyneimissä ja vähemmän kehittyneissä maissa, epäitsenäisissä, siirto- ja puolisiirtomaissa, joissa ei ole väliin ollut edes vähänkin järjestynyttä proletariaattia. Ne ovat toimineet saartotilan ja poikkeuslakien oloissa sekä avoimen ja ankan diktatuurin vallitessa, jolloin keskeisenä oli illegaalinen taistelu, että porvarillisen demokratian oloissa, jolloin oli taisteltava »laillisen väkivallan» porvarillista koneistoa ja hallitsevien luokkien sosiaalista ja poliittista demagogiaa vastaan. Puolen vuosisadan ajan ne ovat menestyksellisesti torjuneet hillittömän antikommunistisen propagandan hyökkäilyjä, jotka ovat olleet väliin avoimen parjaavia ja väliin taas salakavalasti naamioituja. Kommunistiset puolueet toimivat miehuullisesti sekä rauhallisen kehityksen kausina että ankarien sotien (imperialistisista kansalaissoitiin) kaudella, sekä talouspulien että talouselämän suhteellisen vakaantumisen vuosina. Kommunistit ovat aina olleet joukkojen eturiveissä: sekä vallankumouksen nousu- että laskukausina.

Sosialistisissa maissa kommunistiset puolueet ovat vallassa ja raivaavat menestyksellisesti historiallisen kehityksen uusia uria johtamalla sosialismin rakentamista.

Niiden konkreettisten sisäisten ja kansainvälisten olosuhteiden tavaton moninaisuus, joissa työväenluokan vallankumoustaistelu ja toiminta tapahtuu, sekä noiden olosuhteiden nopea vaihtuminen ovat asettaneet ja asettavat edelleenkin poikkeuksellisen korkeat vaatimukset kommunististen puolueiden johtotoiminnalle, olosuhteita parhaiten vastaavan poliittisen linjan kehittämiseksi, nopeasti muuttuvaa historiallista tilannetta vastaavien strategisten kannottojen määrittelylle, ohjelmatunnusten esittämiselle, taistelutaktiikan suunnittelulle sekä työmuotojen ja -menetelmien täydellistämiseksi. Vallankumouksellisen uudistamisprosessin johtaminen on poliittinen taito, jossa ovat määräävinä luokkataistelun tieteelliset lait sekä tietyt säännöt ja vaatimukset.

Komintern on ratkaisevasti myötävaikuttanut siihen, että kommunistiset puolueet ovat omaksuneet poliittisen johtamisen

monipuolisen taidon ja luokkataistelun mutkalliset lait sekä oppineet käyttämään niitä hyväkseen. Kominternin maineikkaat leniniläiset perinteet ja tärkeimmät aatteelliset kannanotot eivät ole sen lakkauttamisen jälkeen menettäneet merkitystään, vaan vaikuttavat edelleenkin maailman kommunistisen liikkeen kehitykseen.

Kominternin leniniläisten perinteiden elinvoimaisuus

Marxin, Engelsin ja Leninin teokset ovat laskeneet vallankumouksellisen puolueen teoreettisen, poliittisen ja järjestöperustan sekä luoneet pohjan kansanjoukkojen luokkataistelun johtamisen periaatteiden kehittelylle.

Komintern jonka perustamista oli Lenin johtanut, omaksui vallankumouksellisen puolueen perusteet ja periaatteet, kehitti niitä edelleen ja rikastutti jatkuvasti maailman kommunistisen liikkeen vallankumouksellisia perinteitä. Komintern oli niiden prosessien alullepanijana, joiden kulussa kommunistisesta liikkeestä tuli aikakautemme eniten kannatusta saanut, arvovaltaisin ja järjestynein poliittinen voima.

Eräät työväenliikkeen poliittiset toimihenkilöt ja teoreetikot ovat kyllä valmiit tunnustamaan Kominternin entiset ansiot, mutta korostavat, että Kominternin kokemus kuuluu maailman vallankumousliikkeen menneisyyteen, se on enää vain historiaa. He vetoavat tällöin kaikilla yhteiskuntaelämän aloilla tapahtuviin nopeisiin muutoksiin, jotka muka pakottavat turvautumaan luokkataistelussa vallan uusiin teoreettisiin ja strategisiin näkökohtiin.

Kominternin lakkauttamisen jälkeen ihmiskunnan elämässä on tietenkin tapahtunut valtavia muutoksia. Nykymaailman kuva on aivan toisenlainen kuin Kominternin menestyksellisen toiminnan vuosina, huomattavasti ovat muuttuneet myös luokkataistelun objektiiviset ja subjektiiviset olot. Jatkuvasti lujittaa asemiaan maailman sosialistinen järjestelmä. Marxilais-leniniläinen sosialistinen ihanne ei ole ainoastaan ruumiillistunut, vaan siitä on tullut ihmisyhteiskunnan kehityksen määräävä tekijä. Maailmansosialismi lyö leimansa kaikkiin kapitalistisissa maissa tapahtuviin yhteiskunnallisiin, taloudellisiin, poliittisiin ja ideologisiin prosesseihin, eri luokkien käyttäytymiseen ja eri puolueiden politiikkaan. Siirtomaavaltakunnat ovat romahtaneet, kymmenet aiemmin sorretut maat ovat saavuttaneet poliittisen itsenäisyyden, valtaosa kehitysmaista kallistuu yhä enemmän sisä- ja ulkopoliitikassaan imperialisminvastaiselle linjalle. Imperialismin asemat heikkenevät, ja

voimasuhde on yhä enemmän muuttumassa demokratian ja sosialismin hyväksi. Kapitalismin luonteessa on niin ikään tapahtunut suuria muutoksia: nyt on jo lopullisesti muotoutunut valtiomonopolistinen kapitalismin järjestelmä, joka on kansakunnan enemmistölle vieras ja vihamielinen voima. Nyky-yhteiskunnan vallankumouksellista olemusta edustava työväenluokka on sinänsä huomattavasti muuttunut. Vallankumousprosessi on käynyt sisällöltään syvällisemmäksi, mittavuudeltaan laajemmaksi, liikevoimiltaan rikkaammaksi ja taistelumuodoiltaan moninaisemmaksi.

Mitkään kansojen elämässä tapahtuvat muutokset eivät silti pysty kumoamaan yhteiskunnan ja luokkataistelun kehityslakeja, jotka Marx, Engels ja Lenin ovat löytäneet ja joita Komintern käytti toimintansa perustana, sanotaan kommunististen puolueiden lukuisissa asiakirjoissa. Yhteiskunnallisen liikkeen sinänsä voi ymmärtää ja selittää ainoastaan turvautumalla marxismin-leninismin löytämiin lakeihin, ottamalla huomioon luokkataistelun runsaan historiallisen kokemuksen ja mm. Kominternin kokemuksen. Tuolla kokemuksella on valtava yleismaailmallinen merkitys, sillä Komintern jätti kommunistiselle liikkeelle perinnöksi aatteellisia, poliittisia, strategisia ja taktisia arvoja, joita se oli kartuttanut Leninin johdolla ja hänen aatteidensa mukaisesti.

Leninin aatteiden soveltaminen antoi Kominternille mahdollisuuden kehittää ja rikastuttaa aikaisempia vallankumouksellisia perinteitä, valaa niihin uutta sisältöä ja väriä, joissa kuvastuivat Lokakuun vallankumouksen jälkeen muodostuneet luokkataistelutilosuhteet, ja tehdä kommunistista liikettä rikastuttaneita ja sen uudistavaa voimaa lisänneitä uusia tärkeitä johtopäätöksiä. Monet näistä perinteistä ovat säilyttäneet merkityksensä myös nykyajan kommunistiselle liikkeelle. Kominternin toiminnassa ilmenneet virheet ja subjektivistiset mielialat eivät pysty vähentämään sitä tärkeää osuutta, joka Kominternilla oli kansojen vapaustaistelussa, eivätkä saa vähentää Kominternin maineikkaiden perinteiden merkitystä. Näitä perinteitä nykyajan kommunistinen liike on rikastuttanut ja kehittänyt kaikinpuolisesti.

Kominternin aatteellis-poliittisia väitelmää ja johtopäätöksiä ei voida tietenkään automaattisesti jäljitellä ja mekaanisesti soveltaa nykyisiin historiallisiin oloihin. On kuitenkin muistettava, että monet niistä perusongelmista, joita kommunistinen liike ratkaisee nykyisin, Kommunistinen Internationaali oli aikoinaan asettanut ja myös ratkaissut.

Leninin johdolla ja hänen aatteidensa mukaisesti Komintern, joka oli tehnyt yleistäviä johtopäätöksiä kaikkien kommunististen puolueiden ja aikakautensa koko vallankumousliikkeen kokemuk-

sesta, kehitteli kollektiivisesti imperialismin, proletaaristen vallankumousten ja kahden järjestelmän — sosialismin ja kapitalismin — voimainmittelyn kaudella käytävän luokkataistelun tärkeimmät periaatteet. Komintern rikastutti tuntuvasti vallankumouksellisen taistelun teoriaa ja käytäntöä ja kehitteli pitkäksi ajaksi maailman kommunistisen liikkeen poliittiset, strategiset ja taktiset perusteet.

— *Kominternin* toiminnassa ilmeni maailman vallankumousprosessin ajallinen keskeytyksettömyys ja sen eri renkaiden keskinäinen yhteys kansainvälisessä mitassa. Komintern nosti II Internationaalien johtomiesten pudottaman marxilaisuuden viestikapulana ja kiidatti sitä ylväästi eteenpäin osoittaen tietä koko ihmiskunnalle. Se rikastutti luokkataistelun teoriaa ja käytäntöä ja luovutti maailman proletaarisen vallankumouksen lipun tuleville sukupolville.

— *Komintern* puolusti ja kehitteli marxilais-leniniläistä teoriaa ja turvasi uusissa oloissa sen, että kautta maailman marxismi-leninismi ja työväenliike sulautuivat yhteen. Kominternin päätöksistä näkyy, mikä merkitys ja osuus kommunististen puolueiden oikealle politiikalle on nopeasti muuttuvan todellisuuden joustavalla, marxilais-leniniläisellä erittelyllä. Komintern paljasti kaikkien opportunististen virtausten ja marxismi-leninismien kaikkien revisionististen vääristelyjen yhteiskunnalliset ja aatteelliset juuret ja vastusti kaikkinaista hoipertelua ja horjahtelua teorian alalla. Se opetti kommunistisia puolueita soveltamaan marxismi-leninismiä luokkataistelun konkreettisissa oloissa.

— *Komintern* kehitteli Lokakuun jälkeiseen kauteen sopivan kommunististen puolueiden strategian ja taktiikan perusteet. Sen asiakirjoista löytyy historiallisten olosuhteiden muuttumisen myötä vallankumousliikkeessä syntyvien uusien kysymysten ratkaisemismetodologia, asiakirjoista käyvät ilmi perusperiaatteet, joita Komintern noudatti kommunististen puolueiden politiikan ja taktiikan kehittämisessä eri kausina. Noihin periaatteisiin kuuluvat: teorian ja käytännön yhteys; sellaisten tehtävien ja ohjelmattomusten esittäminen, joissa kuvastuisivat mahdollisimman täydellisesti kunkin hetken vaatimukset; objektiivisten olojen muuttumista kuvastava ohjelmattomusten ajankohtainen vaihtaminen; joustava taktiikka ja taito valita ne taistelumuodot ja -menetelmät, jotka ovat tehokkaimpia kyseisissä historiallisissa oloissa, taistelun kyseisessä vaiheessa tiettyjen luokkavoimasuhteiden vallitessa.

— *Komintern* jatkoi ja syvensi proletaarisen internationalismin perinteitä, valoi niihin uutta sisältöä ja osoitti, että internationalismin tärkeimpänä tunnusmerkkinä oli silloin Neuvostoliitossa pystytetyn reaalin sosialismin kaikkinaisen tukeminen ja puolustaminen. Se osoitti, kuinka elintärkeää oli uskollisuus proletaarisen

solidarisuuden periaatteille ja kuinka tarpeellista oli turvata kansallisen ja kansainvälisen elimellinen yhteys puolueen teoreettisessa, ideologisessa ja käytännöllisessä vallankumouksellisessa toiminnassa ja koko puolueensisäisessä työssä. Komintern osoitti varsin havainnollisesti, että sosialismin voiton tärkeimpiä edellytyksiä on proletaarinen internationalismi. Koko olemassaolonsa aikana Komintern myötävaikutti kommunististen puolueiden aatteellis-poliittiseen ja järjestölliseen lujittamiseen pitäen niitä johtavina järjestöinä, joiden avulla vallankumouksellinen proletariaatti pystyy saavuttamaan historialliset päämääränsä.

— *Komintern* kehitti ja perusteli taistelussa sovittelupoliittikkaa ja pikkuporvarillista seikkailuhalua vastaan *vallankumouksellisuus-periaatetta* imperialismiin, proletaaristen vallankumousten ja kahden järjestelmän kauteen sovellettuna. Tuota periaatetta luonnehtivat horjumaton uskollisuus työväenluokalle ja koko työväestölle, niiden etujen puolustaminen, leppymätön taistelu monopolien kaikkivaltaa vastaan, monopolistien kanssa harjoitettavan kaikkinaisen sopuilun ja sosialismin asiaa vahingoittavien poliittisten lehmäkauppojen jyrkkä tuomitseminen. Komintern opetti, että liikkeeseen kohti lopullista päämäärää on yhdistettävä johdonmukainen, sinnikäs taistelu proletariaatin ja kaikkien työätekevien lähimpien ja tärkeimpien vaatimusten puolesta. Vallankumouksellisuuden pääsisältönä on kaikkien voimien ja keinojen mobilisaatio kapitalistisen järjestelmän tuhoamiseksi, sosialismin rakentamiseksi ja asteittaiseksi siirtymiseksi kommunismiin.

— *Komintern* määritteli siirtomaakansojen kansallisen vapautistelun sisällön, liikevoimat ja näköalat, se kohotti kansallisen siirtomaakysymyksen maailman vallankumouksellisen strategian tasalle ja osoitti, että kansallinen vapausliike on maailman vallankumousprosessin yhdysosa ja että neuvostotasavalttojen kansat, kansainvälinen työväenluokka ja sorretut kansat ovat tuon prosessin liikevoimia. Komintern pyrki yhdistämään nuo voimat yhtenäiseksi imperialisminvastaiseksi vyöryksi, jonka iskulauseena olisi ollut: »Kaikkien maiden proletaarit ja sorretut kansat, liittykää yhteen!»

— *Komintern* osoitti teoreettisessa ja käytännöllisessä toiminnassaan, että taistelu rauhan puolesta liittyy erottamattomasti maailman vallankumousprosessin kehitykseen. Se kohotti perinteen taistella rauhan ja kansojen turvallisuuden puolesta, militarismia ja aggressiivisia imperialistisia sotia vastaan proletaariselle vallankumousliikkeelle ominaiselle uudelle asteelle.

Komintern teki Leninin johdolla ja hänen aatteitaan vastavasti kansallisuus- ja maailmanpolitiikasta sekä kommunistien

strategiasta ja taktiikasta seuraavia päätelmiä, joiden noudattaminen on proletariaatin voiton ehdoton edellytys:

työväenluokan enemmistön saaminen vallankumouksen puolelle on tärkein edellytys ratkaisevassa rynnäkössä kapitalismin perustuksia vastaan;

työväenliikkeen hajaannuksen voittaminen ja sen yhtenäisyyden saavuttaminen muodoissa, jotka vastaavat kussakin vaiheessa kunkin maan konkreettisia historiallisia taisteluolosuhteita (työväen yhteisrintama, yhtenäiset tuotannolliset, kansalliset ja kansainväliset ammattijärjestöt, yhteistoiminta yleisissä tai konkreettisissä kysymyksissä jne.);

työväenluokan ja talonpoijiston, keskikerrosten ja kaikkien demokraattisten voimien liiton perustaminen kuhunkin kapitalistiseen maahan muodoissa, jotka vastaisivat konkreettista historiallista tilannetta (kansainrintama, fasisminvastainen rintama, kansallinen rintama, antimonopolistinen rintama tms.);

kansallisuus- ja siirtomaakysymystä koskevan Leninin opin toteuttaminen, isänmaallisten voimien mahdollisuuksien ja tehtävien määrittely taistelussa imperialismia vastaan;

kaikkien isänmaallisten ja imperialisminvastaisten voimien yhtenäisyyden turvaaminen maissa, jotka taistelevat kansallisen riippumattomuuden ja yhteiskunnallisen edistyksen puolesta (imperialisminvastainen yhteisrintama);

maailman vallankumouksen kaikkien yhdysosien, ts. Neuvostoliiton, kapitalististen maiden vallankumousliikkeen ja sorrettujen kansojen vapautustaistelun, yhteistoiminnan turvaaminen; Lenin ja Komintern korostivat erikoisesti sitä tärkeää merkitystä, joka maailman vallankumouksen kohtaloille on kansainvälisen proletariaatin ja sorrettujen kansojen kansallisen vapautusliikkeen kiinteällä liitolla;

aktiiviseen taisteluun demokratian ja sen laajentamisen puolesta liittyy elimellisesti taistelu sosialismin puolesta;

vallankumouksellisen etujoukon aatteellis-poliittinen ja järjestöllinen lujittuminen kehittyvän marxismi-leninismien pohjalla, päättävä taistelu kaikkia kommunistisessa liikkeessä ilmeneviä opportunistisia virtauksia vastaan, kuten oikeisto-opportunistisia ja pikkuporvarillista vasemmistolaista seikkailuhalua ja lahkolaisuutta vastaan, kommunistien kansallisen ja kansainvälisen yhtenäisyyden saavuttaminen historiallisten olosuhteiden sanelemissa muodoissa, mikä turvaisi kommunistisille puolueille johtoaseman vallankumousliikkeessä ja sosialistisessa rakennustyössä ja kaikinpuolisen itsenäisyyden työväenluokan muihin poliittisiin voimiin nähden.

Mainitut ja mainitsematta jääneet Kominternin vallankumoukselliset perinteet, päätelmät ja perusväittämät ovat nykyäänkin eläviä ja kehityskykyisiä. Sellaisia aikamme perusongelmia kuin: taistelu rauhan, demokratian, kansallisen riippumattomuuden ja sosialismin puolesta;

maailman vallankumousprosessin kolmen päävoiman yhtenäisyyden turvaaminen;

työväenluokan kansallisen ja kansainvälisen yhtenäisyyden saattaminen ja työväenluokan saaminen vallankumouksen puolelle;

oikeiden keskinäisten suhteiden turvaaminen taiselussa demokratian ja sosialismin puolesta, demokraattisten vaatimusten toteuttamisen ja sosialistisen vallankumouksen välillä;

vasemmistovoimien liiton ja antimonopolistisen rintaman perustaminen kehittyneisiin kapitalistimaihin;

imperialisminvastaisen yhteisrintaman perustaminen kehitysmaihin, kommunistisen liikkeen yhtenäisyyden turvaaminen, marxilais-leniniläisen teorian kehittäminen sen jatkuvasti karttuvan kokemuksen pohjalta, jota päättävä taistelu vasemmistolaisia seikkailuhenkisiä samoin kuin revisionistisia aineksia vastaan tarjoaa — sekä useita muita ongelmia kommunistit ratkaisevat käyttäen Kominternin aatteellis-teoreettista ja poliittista jäämistöä, joka sisältää syvälliset yhteenvedot kapitalistisen maailman vallankumousliikkeen miltei 25-vuotisesta kokemuksesta ja Neuvostoliiton sosialistisesta kehityksestä.

Kommunistiset puolueet ovat vankasti sillä kannalla, ettei Kominternin kokemusta ja perinteitä voida mekaanisesti soveltaa nykyoloihin. Ne säilyttävät elinkykyisyytensä ja uudistavan voimansa ainoastaan mikäli niitä sovelletaan aikamme oloihin joustavasti.

Kominternin perustamisessa ja toiminnassa kuvastui nykyaikaisen kommunistisen liikkeen se kehityskausi, jolloin kommunistiset puolueet olivat vasta syntyneet, jolloin tapahtui niiden varttuminen ja aatteellis-poliittinen lujittuminen. Nimenomaan tuohon aikaan maailman kommunistinen liike kehitti kapitalismista sosialismiin siirtymisen kaudelle ominaisen politiikkansa ja strategiansa perusteita. Kommunistiset puolueet saattoivat ratkaista nuo tehtävät ainoastaan yhteisponnistuksin, ja tehtävää parhaiten vastanneena järjestömuotona oli »puolueiden kansainvälinen liitto»¹, kuten Lenin nimitti Kommunistista Internationaalia.

Kaikkien maiden kommunistit katsoivat puolueidensa olemassaolon ja menestyksellisen toiminnan mahdolliseksi ainoastaan

¹ V. I. Lenin. Teokset, 29. osa, s. 237.

kansainvälisen kommunistisen järjestön jaostoina ollessaan. Vain tuon kansainvälisen järjestön puitteissa kommunistiset puolueet saattoivat lujittua ja kehittyä mahtavaksi kansalliseksi voimaksi ja voittaa niiden reformististen, keskustalaisten, anarko-syndikalististen ja muiden opportunististen virtausten vastustuksen ja rynnäkön, joilla oli huomattavia kansainvälisiä yhteyksiä. Kommunististen puolueiden järjestyneet yhteistoimet, joita Komintern oli johtamassa, antoivat mahdollisuuden parhaiten torjua kansallisen ja kansainvälisen pääoman hyökkäykset, valmistautua vastahyökkäyksen aloittamiseen ja toteuttaa tuota hyökkäystä yhdessä maassa ja koko maailmassa. Kansainvälisen vallankumousliikkeen kokemuksen tutkiminen ja yleistäminen tapahtui menestyksellisimmin Kominternin puitteissa; tuolloin kävi samalla mahdolliseksi kehittää uusissa oloissa marxismi-leninismiä sekä kasvattaa nuorten puolueiden työntekijäkuntaa ja karaista sitä.

Kominternissa proletarisen internationalismin perustana pidettyt demokraattisen sentralismin periaatteet, kollektiivisuus teorian kehittämässä ja käytännön työssä, kommunistisen liikkeen eri puolueiden taistelun koordinointi ja niiden keskinäinen alistuminen eivät loukanneet minkään puolueen oikeuksia eivätkä tyrehtyneet kansallisia erikoisuuksia, vaan johtivat viime kädessä kansallisten erikoisuuksien kukoistukseen ja myötävaikuttivat kommunististen puolueiden aatteellis-poliittiseen kehitykseen ja lujittumiseen sekä lisäsivät, moninkertaistivat niiden täydellisen itsenäisyyden mahdollisuuksia. Historia on todistanut sen selvästi.

Sitä mukaa kuin vallankumoustaistelua laajeni ja syveni, sen liikevoimat kasvoivat yhä monilukuisemmiksi ja taistelumuodot ja -menetelmät kävivät entistä kirjavammiksi; sitä mukaa kuin vallankumouksellisen ja vapautusliikkeen tielle astui yhä uusia kansoja ja yhä uusia työväenjoukkoja, mikä nimenomaan tekee taistelusta joukoille läheisen ja ymmärrettävän sekä lyö siihen sosialististen aatteiden elinkykyisyyttä ja puoleensavetävyyttä lisäävän kansallisen leiman, kommunistisen liikkeen keskitetty johto alkoi vain jarruttaa tuon liikkeen kehitystä. Tämän historiallisen prosessin dialektisuus on siinä, että toiminnallaan, joka oli suunnattu joukkojen aktiviteetin kohottamiseen ja laajojen kansankerrosten herättämiseen ja vetämiseen mukaan poliittiseen elämään. Komintern huomattavasti nopeutti kuoleutumiseensa johtaneiden *objektiivisten* yhteiskunnallisten edellytysten kypsyä.

Kominternissa marxilais-leniniläisen kasvatuksen koulun käyneinä, yhteisvoimin monipuolista poliittista ja vallankumouksellista kokemusta kartuttaneina, karaistuneina ja lujittuneina kommunistiset puolueet olivat kypsyneet johtamaan itsenäisesti mait-

tensa luokkataistelua, mikä lisäsi entisestään mahdollisuuksia niiden muuttumiselle ratkaisevaksi yleiskansalliseksi poliittiseksi voimaksi. Ne olivat kypsyneet siinäkin mielessä, että pystyivät ylläpitämään uusissa muodoissa kansainvälisiä proletaarisia yhteyksiä, mikä on paitsi tärkein vallankumouksellisuuden tunnusmerkki, myös kansallisten menestysten välttämätön ehto. Kommunistiset puolueet olivat myös oppineet erittelemään itsenäisesti marxilais-leniniläisittäin historiallista tilannetta, luokkavoimasuhteita ja taistelun peruslinjoja ja määrittelemään vallankumouksen kehityksen tiet ja näköalat sekä johtamaan sitä. Kommunististen puolueiden keskitetty johto saattoi noissa oloissa kahlita niiden aloitteellisuutta luokkataistelun peruskysymysten asettamisessa, erittelyssä ja ratkaisemisessa, se saattoi rajoittaa vallankumouksellista luomisintoa ja heikentää siten kommunististen puolueiden johto-osuutta. Tämän historiallisen kehityksen dialektisuus on siinä, että kommunististen puolueiden lujittamiseen, niiden jäsenten marxilais-leniniläiseen kasvattamiseen, vakinaisen puolueytöntekijäkunnan kaikinpuoliseen karaisemiseen ja puolueen järjestöllisen taistelukuntoisuuden kohottamiseen tähtäävällä toiminnallaan Komintern loi kuoleutumisensa subjektiivisia edellytyksiä ja lähensi sitä.

Puhukoot Kominternin avoimet ja salaiset viholliset mitä tahansa, tosio on se, että nykyajan kansainvälinen kommunistinen liike, jonka arvovallan, vaikutuksen ja voiman tunnustavat jo kaikki, on saanut alkunsa Kominternista. Kommunistiset puolueet ovat Kominternin juuresta versoneita vesoja.

Kommunistisen liikkeen kasvu nykyoloissa

Hitleriläisen liittoutuman ja Japanin militaristien kärsimä tappio, jonka aikaansaamisessa Neuvostoliitolla yhdessä maailman kommunistisen liikkeen ja kaikkien vapautta rakastavien kansojen kanssa oli erittäin tärkeä osuus, neuvostokansan sosialistisessa kehityksessään saavuttama menestys, kapitalismille ominaisten ristiriitojen huomattava kärjistyminen samoin kuin joukkojen antifasistisesta liikkeestä ja taistelusta taantumusta vastaan saama runsas kokemus — kaikki tuo on toisen maailmansodan jälkeisenä aikana myötävaikuttanut sellaisen mahtavan vallankumouksellisen ja vapautusliikkeen nousuun, joka on levinnyt kapitalistisiin maihin sekä epäitsenäisiin, puoli- ja siirtomaihin. Antifasistisen taistelun perinteitä jatkaen kommunistit ovat asettuneet tuon liikkeen johtoon liitossa tai yhteistyössä muiden vallankumouksellisten ja demokraattisten järjestöjen ja ryhmien kanssa.

Kommunistisessa liikkeessä on alkanut uusi vaihe. Tämän vaiheen tärkeimpiä erikoisuuksia ovat: maailman kommunistisen liikkeen myrskyisä kehitys; useissa maissa kommunististen puolueiden valtaantulo liitossa muiden demokraattisten voimien kanssa; kommunistisen liikkeen arvovallan tuntuva kasvu kokonaisuudessaan; kommunististen puolueiden vaikutuksen voimistuminen maittensa poliittisessa elämässä; kommunistien esiinmarssi yleiskansallisilla toimintakentillä; kommunististen puolueiden raju määrällinen kasvu ja useiden puolueiden muuttuminen joukkopuolueiksi; monien puolueiden laaja osallistuminen parlamenttien ja kunnallislaitosten, hallitusten ja hallitusvirastojen työhön, minkä ansiosta työväenluokan vaikutus koko porvarillis-demokraattiseen valtiokoneistoon on voimistunut; puolueiden poliittisen ja järjestöitsenäisyyden laajeneminen sekä niiden teoreettisen aloitteellisuuden ja itsenäisyyden kasvu kansallisen politiikan, strategian ja taktiikan kehittämisessä. On meneillään kauaskantoinen prosessi, maailman kommunistinen liike on nimittäin muuttumassa aikakautemme ratkaisevaksi voimaksi.

Uudessa vaiheessa on monesti ilmennyt sen valtavan työn merkitys, jonka Komintern oli edellisinä vuosina suorittanut Leninin johdolla ja hänen aatteidensa mukaisesti muotoillessaan maailman kommunistisen liikkeen politiikkaa ja strategiaa.

Kommunistisen liikkeen uudelle, korkeammalle tasolle nostataneena tärkeänä historiallisena tapahtumana on pidettävä sitä, että kapitalismin ketjuun ilmaantui uusia murtumia, että monissa Euroopan ja Aasian maissa kapitalistinen ja tilanomistajajärjestelmä luhistui ja noissa maissa pystytettiin kansandemokraattinen järjestelmä. Eräissä maissa ennen fasismien murskaamista vähäluokuisina ja maanalaisina tai puoleksi maanalaisina toimineet kommunistiset puolueet ovat liittolaisineen päässeet valtaan ja niistä on tullut kansandemokratian puitteissa hallituspuolueita.

Yleisimmässä muodossaan kansandemokratian ajatus, joka perustuu Leninin oppiin proletarisen vallan muotojen moninaisuudesta sekä Leninin ajatuksiin yhtenäisestä työväenrintamasta, imperialisminvastaisesta yhteisrintamasta ja työläis- ja talonpoikaishallituksesta, syntyi Kominternissa yhteisvoimin tehdyn Espanjan kansalaissodan kokemuksen luovan, marxilais-leniniläisen yleistävän tutkimuksen pohjalta. Varsinkin saksalaisia fasisistia anastajia, japanilaisia militaristeja ja paikallisia fasisistia taantumusvoimia vastaan käydyn sodan vuosina kansanrintaman ajatus kiteytyi ja rikastui ja siitä tuli fasisminvastaisen ja kansallisen vapautustaistelun, demokraattisen vallankumouksen ja sen

socialistiseksi muuttumisen poliittinen johtoaajatus. Kansandemokratiasta tuli proletarisen vallan uusi valtiollinen muoto.

Kansandemokratian teorian ja käytännön tärkeimpiä vaiheita olivat: sen Leninin ajatuksen toteuttaminen, että väestön enemmistö on saatava demokratian ja vallankumouksen puolelle; työväenluokan hajaannuksen voittaminen ja sen yhteistoiminnan turvaaminen sekä myöhemmin vankan poliittisen ja järjestöllisen yhtenäisyyden saavuttaminen marxismi-leninisin pohjalta; työväenluokan, talonpojiston, muiden työtätekevien kansankerrosten ja isänmaanystävien lujan liiton perustaminen laajojen antifasististen isänmaallisten kansallisrintamien ja poliittisten liittojen muodossa tai muissa samantapaisissa järjestömuodoissa, jotka kehittivät ja täsmensivät edelleen Kominternin VII kongressin kansanrintama-ajatusta.

Kansandemokratia-ajatus, joka oli syntynyt kansan antifasistisen vapaustaistelun liekeissä ja mahtavan isänmaallisen, vallankumouksellisen nousun aallonharjalla, ei ollut teoreettisesti enempää kuin käytännöllisestikään katsoen läheskään kypsä, täydellinen eikä lopullinen. Se sai täydennystä kunkin maan konkreettisista historiallisista olosuhteista, mutta kiistattomana pysyy sen teoreettinen yhteys Leninin ajatukseen sosialismiin siirtymisen muotojen moninaisuudesta.

Liitossa SNTL:n kanssa kansandemokratioiden menestyksellinen sosialistinen kehitys on johtanut maailman sosialistisen järjestelmän muodostumiseen. Tuo järjestelmä on maailman proletariaatin luomus ja sosialistisen vallankumouksen jatkuvan kehityksen mahtava aineellinen perusta.

Socialistiseen maailmanjärjestelmään kuuluvien maiden kommunistiset puolueet ovat taitaneet pitkän kehitystaiपालeen, ne ovat lujittuneet aatteellisesti, poliittisesti ja järjestöllisesti. Puolueet ovat kasvaneet määrällisesti, ne ovat hankkineet runsaasti kokemusta joukkojen johtamisesta uuden elämän rakentamisessa, ovat osoittaneet pystyvänsä maittensa historiallisesti konkreettisissa olosuhteissa soveltamaan marxilais-leniniläistä teoriaa ja ratkaisemaan yhteiskunnan sosialistisen uudistustyön vaikeita tehtäviä. Tapahtumien historiallinen kehitys on asettanut kommunistiset puolueet sosialististen maiden koko yhteiskuntapoliittisen elämän johtoon, niistä on tullut johtava kansallinen voima, ne ovat saavuttaneet arvovaltaa maailmannäyttämöllä.

Socialismin tielle astuneiden maiden kommunistiset puolueet käsittävät olevansa johtoasemassa taistelussa imperialismia vastaan ja katsovat tehtäväkseen kartuttaa maailman imperialisminvastaisen rintaman voimaa.

Sosialistisen maailmanjärjestelmän muodostuminen ja sen saavutukset, ristiriitojen kärjistyminen kehittyneissä kapitalistisissa maissa ja työväenliikkeen vilkastuminen ovat huomattavasti edistäneet kommunistisen liikkeen lujittumista ja laajenemista suurimmissa kapitalistisissa maissa.

Kommunistiset puolueet toimivat nykyään kaikissa kapitalistisissa maissa. Kommunistien vilkas osanotto kansallisten etujen puolustamiseen ja fasisminvastaiseen taisteluun on tuntuvasti kohottanut kommunististen puolueiden arvovaltaa ja vaikutusta, mikä ilmenee ennen muuta niiden rivien kasvuna. Kapitalistimaiden kommunistisiin puolueisiin kuului 1939 suunnilleen 1,2 milj. jäsentä. Nykyään kapitalismin maissa on lähes neljä miljoonaa kommunistia.

Kapitalististen maiden kommunististen puolueiden ideologista ja järjestöllistä lujittumista, niiden itsenäisyyden ja vallankumouksellisen kypsyyden kasvua todistaa myös se, miten ne kehittelevät uusia ohjelmaluontoisia kannanottoja soveltamalla marxismi-leninismiä muuttuneen historiallisen tilanteen ja taistelun konkreettisten historiallisten olojen erittelyyn. Puoluerivit ovat tiivistyneet entisestään, kommunististen puolueiden sisällä on muotoutunut vankka johtajisto ja puoluejärjestöjen yhteydet väestöjoukkoihin ovat huomattavasti lujittuneet.

Useissa kapitalistimaissa vaaleissa saamansa äänimäärän puolesta kommunistit ovat johtavassa asemassa. Ensimmäisinä sodanjälkeisinä vuosina kahdentoista maan hallitukseen kuului kommunisteja ja myös paikallisissa itsehallintoelimissä heillä oli merkittävä osuus. Kommunistien asema sekä kansallisessa että kansainvälisessä ammattiyhdistysliikkeessä niin ikään lujittui melkoisesti. Syntyi mahtavia ammattiyhdistysliittoja ja keskusliittoja, joiden jäsenet olivat taistelussaan rauhan, demokratian ja sosialismin puolesta yksimielisiä kommunistien kanssa.

Kommunistit käyttivät tuolloin lujittunutta poliittista asemaansa, osallistumistaan hallitukseen ja kunnalliselimiin sekä vaikutusvaltaansa ammattiyhdistyksissä ja muissa joukkojärjestöissä työväestön etujen puolustamiseen, demokratian laajentamiseen ja syventämiseen ja taistelun järjestämiseen USA:n imperialistista ekspansiota vastaan. Työväestö saavutti nimenomaan noina vuosina huomattavia sosiaalisia voittoja, jotka useissa tapauksissa saivat jopa vahvistuksensa perustuslaissa tai muissa lainsäädännöllisissä asiakirjoissa.

Hyvin pian kuitenkin kansainvälinen pääoma USA:n monopolistien johdolla aloitti yhteisvoimin hyökkäyksen kommunistisia puolueita vastaan. Monissa maissa niiden toimintaa rajoitettiin

tai kiellettiin kokonaan ja kommunistit karkotettiin hallituksesta; rikkomalla kaikkia lakeja ja takeita taantumus pyrki riistämään kommunisteilta ja demokraateilta poliittiset oikeudet ja vapaudet. Useiden vuosien ajan kommunistit joutuivat käymään taisteluaan »kylmän sodan» ja kommunisminvastaisen hysterian vaikeissa oloissa.

Kapitalistimaiden kommunistiset puolueet, jotka puolustivat johdonmukaisesti rauhaa, kansallista riippumattomuutta ja demokratiaa sekä taistelivat sosialismin puolesta, hyväksyivät politiikkansa perustaksi Leninin ajatuksen joukkojen saamisesta puolelleen sekä kaikkien vallankumouksellisten ja demokraattisten voimien yhteenliittämisestä työväenluokan yhtenäisyyden pohjalla.

Monet tuota suuntausta noudattaneet kommunistiset puolueet ovat jo muuttuneet tärkeäksi yleiskansalliseksi poliittiseksi voimaksi. Toisissa maissa taas on laajenemassa taistelu kommunististen puolueiden muuttamiseksi työväenluokan poliittisiksi joukkojärjestöiksi ja niiden asemien lujittamiseksi työväestön laajojen joukkojen keskuudessa. Kommunistiset puolueet esiintyvät kaikkialla vallankumousliikkeen etujoukkona, ne ovat se nouseva poliittinen voima, jolle kuuluu tulevaisuus.

Kehitysmaiden kommunistit toimivat vaikeissa poliittisissa ja aatteellisissa oloissa. Maailman kommunistinen liike, jonka ytimenä ovat sosialististen maiden kommunistiset puolueet, on ratkaisevasti vaikuttanut sorrettujen kansojen siirtomaarjuuttajia vastaan ja kansallisen riippumattomuutensa puolesta käytävän menestyksellisen taistelun otollisten olosuhteiden syntymiseen. Leninin esittämä ja Kominternin politiikassaan noudattama ajatus kansainvälisen työväenliikkeen ja sorrettujen kansojen kansallisen vapautustaistelun yhdistämisestä on myöhemmissä vaiheissa kantanut hyvän hedelmän. Sosialistisen järjestelmän nopea lujittuminen, työväenliikkeen mahtava nousu ja taisteluun nousseiden kansojen iskut luhistivat vuosisatoja kukoistaneet siirtomaavaltakunnat. Kommunistiset puolueet ovat kansojen imperialisminvastaisen vapautustaistelun eturiveissä. Tuossa taistelussa kommunistisen liikkeen asemat ovat tuntuvasti lujittuneet, on syntynyt yli 20 uutta kommunistista puoluetta.

Kansallisen vapautustaistelun myrskyisä kehitys oli asettanut imperialisminvastaista taistelua käyvien kommunististen puolueiden ratkaistavaksi monia uusia ongelmia ja kysymyksiä, jotka kaipaavat itsenäistä, marxilais-leniniläistä ratkaisua. Siirtomaarjuudesta lopun tehneiden maiden kommunististen puolueiden oli tieteellisesti perusteltava edistyksellisen kehityksen tiet, niiden oli määriteltävä kantansa vallankumouksellis-demokraattisiin voimiin

ja puolueisiin sekä demokraattisiin hallituksiin, oli löydettävä oma paikkansa ja perusteltava osuutensa kehittyvän yhteiskunnan aivan uudelleen muotoutuvassa sosiaalisessa, taloudellisessa ja poliittisessa rakenteessa. Eräät puolueet tekivät tuolloin lahkolaisvirheitä, mutta suurin osa niistä samoin kuin maailman kommunistinen liike kokonaisuudessaan omaksui periaatteellisesti oikean asenteen, joka vastaa Leninin aatteita uusiin historiallisiin oloihin sovellettuina ja kehitettyinä. Kommunistiset puolueet harjoittavat johdonmukaisesti kaikkien isänmaallisten imperialisminvastaisten voimien yhdistämispolitiikkaa. Useissa maissa on syntynyt eri muodoissa imperialisminvastaisia kansallisrintamia, isänmaallisia liittoja ja liittoutumia. Kommunistiset puolueet joko yhtyvät noihin liittoihin tai tukevat niitä ja edistävät todellisen kansallisen vapauden, taloudellisen kukoistuksen ja yhteiskunnallisen edistyksen puolesta käytävän taistelun jatkuvaa kehittymistä ja syvenemistä.

Kommunististen puolueiden poliittisen vaikutusvallan kasvu kehitysmaissa sai imperialistit ja paikallisen taantumuksen pelästyttämään toden teolla. Eräissä maissa, kuten esim. Indonesiassa kommunisteja alettiin ankarasti vainota. Satoja tuhansia heistä tuhottiin. Nämä erilliset tappiot, olivat ne kuinka raskaita tahansa, eivät silti pysty muuttamaan yleistä kuvaa: kommunistien rivien kasvua ja lujittumista.

Kominternin lakkauttamisen jälkeen kommunistinen liike, joka pysyy uskollisena vallankumouksellisille perinteille, marxismi-leninismiin opille ja kansainvälisyyden periaatteille, on lujittanut ja laajentanut asemiaan. Kommunismien aate on monesti joutunut ankarien koettelemusten kohteeksi. Porvaristo ja oikeistososiaalidemokraatit ovat useaan otteeseen pauhanneet kommunismin kriisistä. Kaikista koettelemuksista kommunistinen liike on kuitenkin selvinnyt entistä lujempaan ja karaistuneempaan; kommunistien historiallisten saavutusten määrä kasvaa yhä ja heidän rivinsä laajenevat. Nykyään kommunistiset puolueet toimivat 88 maassa ja maailmassa on lähes 44 miljoonaa kommunistia. Kommunistiset puolueet ilmentävät yhä täydellisemmin ja syvällisemmin työväenluokan ja kaikkien edistysellisten kansankerrosten etuja, ja koska ne jatkuvasti lujittavat yhteyksiään kaikkiin demokraattisiin, isänmaallisiin ja imperialisminvastaisiin voimiin, historiallisen kehityksen logiikan mukaisesti niille lankeaa koko kansan johtajan osuus.

NKP:n XX edustajakokouksen päätöksillä oli melkoinen vaikutus maailman kommunistisen liikkeen kehitykseen. »NKP:n XX edustajakokouksen historialliset päätökset, joilla on suuri merkitys NKP:lle ja Neuvostoliiton kommunistiselle rakennustyölle, ovat

sen lisäksi laskeneet perustan uudelle vaiheelle kansainvälisessä kommunistisessa liikkeessä ja edistäneet sen jatkuvaa kehittymistä marxismi-leninisin pohjalla.»¹

NKP:n XX edustajakokouksen tärkeimmistä sisä- ja ulkopoliittisista kysymyksistä hyväksymät päätökset, henkilöpalvonnan ja sen seurausten voittaminen, puolue-elämässä ja kollektiivisten johtomenetelmien alalla noudatettavien leninilaisten normien palauttaminen uudelleen kunniaan ja niiden jatkuva kehittäminen sekä puolueensisäisen ja neuvostodemokratian syventäminen ja täydellistäminen entisestään — kaikki tuo on lisännyt sosialististen aatteiden uudistavaa voimaa ja kohottanut kommunistisen liikkeen arvovaltaa. Se että edustajakokouksessa kehitettiin edelleen Leninin ajatuksia kapitalismista sosialismiin siirtymisen erilaisista muodoista, vallankumouksen rauhallisen ja väkivaltaisen kehityksen sopeuttamisesta toisiinsa sekä yhteiskuntajärjestelmältään erilaisten valtioiden rauhanomaisen rinnakkainolon olemuksesta nykypolitiikan oloissa, samoin kuin käsiteltiin kysymyksiä kapitalistimaiden työväenliikkeen yhtenäisyyden lujittamisesta, valtiomonopolistisen kapitalismin oloissa tapahtuvan luokkataistelun erikoisuuksista, antimonopolististen voimien yhteenliittämisen näköaloista sekä demokratian puolesta käytävän taistelun merkityksestä vuosisadan tärkeimpien sosiaalisten ongelmien ratkaisussa ja kansallisen vapautusvallankumouksen teistä — kaikella tuolla on tärkeä merkitys vallankumouksen marxilais-leniniläisen teorian kehittämisessä.

NKP:n XX edustajakokouksen jälkeisenä aikana kommunististen puolueiden osallistuminen kansallisen vallankumousliikkeen johtamiseen ja vallankumoustaistelun poliittisten, strategisten ja taktisten kannanottojen kehittämiseen on käynyt entistä aktiivisemmaksi; niiden panos marxismi-leninisin teoreettiseen ja käytännölliseen aarteistoon on ollut yhä tuntuvampi.

¹ Kansainvälinen tilanne ja kommunististen puolueiden tehtävät. Kommunististen ja työväenpuolueiden edustajien neuvottelukokouksen julkilausuma. Kommunisti, 1960, n:o 10, liite.

KOMINTERNIN VALLANKUMOUKSELLISET PERINTEET JA NYKYAJAN KOMMUNISTISEN LIIKKEEN PÄÄLINJA

Kansainvälisten yhteyksien
uusien muotojen
syntyminen

Kominternin lakkauttamisen jälkeen kysymys kommunististen puolueiden kansainvälisistä yhteyksistä ja kansainvälistä pääomaa vastaan käytävän vallankumoustaistelun muotojen koordinoinnista on saanut uusia vivahteita, siitä on tullut entistä ajankohtaisempi ja tärkeämpi.

Kommunistisen liikkeen sisällä vaikuttaa kaksi ulkonaisesti vastakkaisista, mutta itse asiassa kiinteässä keskinäisyhteydessä olevaa tendenssiä.

Toisaalta, vallankumousliikkeen *kansainvälistyminen* on yhä ilmeisempää. Jokainen vallankumouksellinen esiintyminen, tapahtui se missä maassa hyvänsä, kuuluu osana yhtenäiseen yleismaailmalliseen vallankumousprosessiin ja se on riippuvainen tuon prosessin yleisestä tilasta. Kussakin maassa saavutettu menestys edistää kaikkien kansojen vapautustaistelua, ja päinvastoin maailman missä kolkassa hyvänsä kärsitty tappio vahingoittaa taistelun yleisrintamaa. Eri maiden vallankumoukselliset joukko-osastot vakuutuvat yhä useammin, että niiden on otettava huomioon paitsi taistelun paikalliset myös kansainväliset olot.

Toisaalta, vallankumousliikkeen objektiiviset ja subjektiiviset *edellytykset differentioituvat* yhä enemmän, kunkin kansan vallankumouksellisen uudistavan toiminnan konkreettiset kansalliset erikoisuudet saavat yhä suuremman merkityksen.

Näissä oloissa kommunististen puolueiden teoreettisen ja käytännöllisen toiminnan koordinoinnilla tarkoitetaan itse asiassa niitä keinoja ja muotoja, joiden turvin työväenluokka voi täyttää nykyajan mutkistuneessa tilanteessa yleismaailmallisen historiallisen osuutensa. Kominternin lakkauttamisen jälkeen kommunistinen liike on jatkuvasti etsinyt uusia olosuhteita vastaavia kansainvälisten yhteyksien ja toiminnan koordinoinnin yhä tehokkaampia muotoja.

Toisen maailmansodan jälkeen perustettiin Informaatiotoimikunta, johon kuului Jugoslavian, Bulgarian, Romanian ja Unkarin

kommunististen puolueiden, Puolan Työväenpuolueen, NKP:n sekä Ranskan, Tšekkoslovakian ja Italian kommunististen puolueiden edustajia. Varsovassa 1947 pidetyssä näiden puolueiden edustajien neuvottelukokouksessa hyväksyttiin päätöslauselma, jossa sanotaan:

»Neuvottelukokous panee merkille, että yhteyksien puuttuminen kyseiseen kokoukseen osallistuvien puolueiden välillä on nykytilanteessa vakava epäkohta. Kokemus on näyttänyt, että tuollainen kommunististen puolueiden eristyneisyys on virheellistä ja vahingollista. Kokemuksen keskinäisvaihto ja eri puolueiden toimien vapaaehtoinen koordinointi on käynyt erittäin tarpeelliseksi nyt, sodanjälkeisen kansainvälisen tilanteen mutkistuessa, jolloin kommunististen puolueiden eristyneisyys voi olla vahingollista työväenluokalle.»¹

Kommunistisen liikkeen kehittyminen, taisteluolojen differentioituminen sekä kommunististen puolueiden poliittinen ja teoreettinen varttuminen osoittivat Informaatiotoimikunnan tällaisen yhteydenpitomuodon rajoittuneisuuden, ja toimikunta lakautettiin.

Yhä tärkeämpää sijaa ovat saaneet sellaiset muodot kuin kahdenkeskiset ja monenkeskiset yhteydet, valtuuskuntien keskinäisvaihto ja kokemuksen vastavuoroinen tutkiminen sekä mielipiteiden vaihto. Alueelliset neuvottelut ja kokoukset, joissa käsitellään monelle puolueelle yhteisiä poliittisen toiminnan ja imperialisminvastaisen taistelun kysymyksiä, ovat viime aikoina saamassa yhä suurempaa merkitystä.

Tärkeystään ja arvokkuudestaan huolimatta noissa muodoissa ei kuitenkaan täydellisesti tule ilmi kommunistisen liikkeen kansainvälinen olemus.

Oli löydettävä uudet, vallitsevia oloja parhaiten vastaavat kommunististen puolueiden kansainvälisten yhteyksien muodot. Noiden muotojen oli oltava sellaiset, että niissä kommunististen puolueiden toteuttaman imperialisminvastaisen politiikan yhtenäisyyteen olisi liittynyt kaikkien puolueiden riippumattomuus ja yhdenvertaisuus, että niiden itsenäisyyteen taistelun poliittisen ja teoreettisen perussuuntauksen määrittelyssä marxismi-leninismillä pohjalta olisi liittynyt kansainvälisen vallankumouksellisen teorian ja käytännön perusteiden kollektiivinen kehittäminen. Kommunistisen liikkeen sisällä alkunsa saaneet kommunististen ja työväenpuolueiden kansainväliset neuvottelukokoukset osoittautuivat tuollaiseksi

¹ Информационное совещание представителей некоторых компартий. М., 1948, стр. 11.

muodoksi. Kokemus on todistanut, että nuo neuvottelukokoukset pystyvät käsittelemään kaikinpuolisesti kansainvälisen tilanteen uusimpia ilmiöitä ja tosiasioita, antamaan niistä perustellun marxilais-leniniläisen arvion sekä määrittelemään kollektiivisesti yhteiset päämäärät ja tehtävät, taistelun ja keskinäisen avunannon muodot ja menetelmät.

Kominternin lakkauttamisen jälkeen on pidetty kolme kommunististen puolueiden kansainvälistä neuvottelukokousta (1957, 1960 ja 1969). Näissä Moskovassa pidetyissä neuvottelukokouksissa hyväksyttiin tärkeitä päätöksiä, joilla on ollut periaatteellinen merkitys kommunistisen liikkeen kehitykselle. Vuoden 1957 neuvottelukokous laati ja hyväksyi »Sosialististen maiden kommunististen ja työväenpuolueiden edustajien julistuksen», jota myöhemmin ilmoittivat kannattavansa myös kapitalistimaiden kommunistiset puolueet. Tämän neuvottelukokouksen osanottajat kääntyivät kaikkien maiden työläisten ja talonpoikien, miesten ja naisten, kaikkien hyväntahtoisten ihmisten puoleen Rauhanmanifestilla. Vuoden 1960 kansainvälisessä neuvottelukokouksessa, johon osallistui 81 marxilais-leniniläisen puolueen edustajia, laadittiin yhteisesti ja hyväksyttiin yksimielisesti »Kommunististen ja työväenpuolueiden edustajien julkilausuma» ja »Vetoamus maailman kansoille».

Vuosien 1957 ja 1960 asiakirjoihin on merkitty kommunististen puolueiden yhteisesti laatima ja yksimielisesti hyväksymä historiallisia nykyoloja vastaava *maailman kommunistisen liikkeen päälinja*.

Kominternin kaudella syntynyttä kansainvälisen kommunistisen liikkeen päälinja-käsitettä Lenin oli itse asiassa perustellut teoreettisissa töissään jo ensimmäisen maailmansodan aikoihin, vaikka silloin tuo termi ei vielä ollutkaan käytössä. »...*Yhteistöiminnan* toteuttaminen kansainvälisessä mitassa vaatii niin aatteellisten perusnäkökantojen selvyyttä kuin myös niiden tai näiden käytännöllisten toimintatapojen tarkkaa määrittelyä», Lenin kirjoitti 1915.¹

Kominternin perinteistä näkyy selvästi, että kansainvälisen strategian ja taktiikan perusteita kehiteltäessä lähtökohtana on pidettävä maailmantalouden ja maailmanpolitiikan kaikinpuolista arviota ja kunkin erillisen puolueen taktiikassa on otettava huomioon luokkavoimasuhteet paitsi kyseisessä maassa myös koko maailmassa. Työväenluokka tajuaa yhä selvemmin, että voiton saavuttaminen on mahdollista ainoastaan mikäli kansainvälisesti yhteenkietoutuneen pääoman vastakohtaksi asetetaan työväenluo-

¹ V. I. Lenin. Teokset, 21. osa, s. 368.

kan yhteenliittyneisyys ja todellinen yhteistoiminta taistelun kaikilla lohkoilla: poliittisella, taloudellisella ja ideologisella.

Strategian ja taktiikan kollektiivisen kehittelyn välttämättömyys johtuu myös siitä, että vallankumouksellinen teoria »kasvaa esiin maailman kaikkien maiden vallankumouksellisesta kokemuksesta ja vallankumouksellisesta ajattelusta».¹ Leninin mielestä Kominternin oli »kehitettävä taktiikkansa *kansainvälisesti*».² Sen sanelivat pääomaa vastaan taistelevan kansainvälisen työväenluokan etujen objektiivinen yhteisyys samoin kuin se, että ainoastaan vapautusliikkeen yleismaailmallisen kokemuksen huomioon ottaminen estää puolueita suistumasta kansalliseen ahdasmielisyteen ja rajoittuneisuuteen.

Kansainvälisissä neuvottelukokouksissa kehiteltiin yhteisesti nykyaikauteen soveltuvan kansainvälisen strategian ja taktiikan perusteet. Vuosien 1957 ja 1960 neuvottelukokouksissa hyväksytyille asiakirjoille on piirteellistä luova henki ja vallankumousliikkeen perusongelmien leniniläinen käsittely.

Maailman kommunistisen liikkeen uutta päälinjaa kehiteltäessä otettiin huomioon liikkeen kartuttama historiallinen kokemus samoin kuin kunkin veljespuolueen kokemus. Neuvottelukokouksissa hyväksytyt asiakirjat *ovat luonteeltaan uusimman vallankumouksellisen käytännön ja kommunististen puolueiden toimintakokemuksen marxilais-leniniläistä yleistystä, ne merkitsevät edistysaskelta kapitalismista sosialismiin siirtymisen teorian kehittämässä; ne ovat määränneet maailman kommunistisen liikkeen pääsuunnan.*

Kommunististen puolueiden asiakirjoissa on kehitelty ajatusta sosialistisen rakennustyön lainomaisuuksista, maailman vallankumousprosessin luonteenomaisista piirteistä, taistelusta joukkojen saamiseksi puolelleen, työväenluokan ja työväestön laajojen liittojen perustamisesta, kommunististen puolueiden strategiasta ja taktiikasta taistelussa rauhan, demokratian ja sosialismin puolesta. Luokkataistelun uudessa vaiheessa näitä ajatuksia on kehitetty edelleen tekemällä yleistäviä yhteenvetoja kahden maailmanjärjestelmän olemassaolon ja kommunististen puolueiden itsenäisen toiminnan oloissa käytävän vallankumoustaistelun kokemuksesta.

Neuvottelukokousten asiakirjoissa kuvastuu marxilais-leniniläisten puolueiden kollektiivinen luomistyö. Vallankumoustaistelun politiikan, strategian ja taktiikan perusongelmien kollektiivinen selvittely alkoi jo Leninin elinaikana Kominternin puitteissa.

¹ V. I. Lenin. Teokset, 21. osa, s. 350.

² V. I. Lenin. Teokset, 31. osa, s. 44.

Lenin ajoi hellittämättä takaa sitä, että kaikkia Kominternin herättämiä kysymyksiä olisi käsitelty kaikinpuolisesti ja että tuolloin olisi otettu huomioon kaikki tieteellisesti perustellut huomautukset ja kommunististen puolueiden kokemuksen pienimmätkin jyvät. Vuosien 1957 ja 1960 neuvottelukokouksissa noita leniniläisiä perinteitä jatkettiin kommunistisen liikkeen uusissa oloissa.

Vaikeissa oloissa kommunistiset puolueet voittavat huomattavia vaikeuksia ja mm. liikkeen sisällä ilmenevää eristyneisyyttä ja erimielisyyksiä sekä kehittävät vallankumousteorian rikastamisen kollektiivisia muotoja.

Aikakauden ja nykyisen vallankumousprosessin luonnehdintaa

Kommunististen ja työväenpuolueiden neuvottelukokousten asiakirjoissa on niin ikään luonnehdittu kaikinpuolisesti nykykautta ja käsitelty sodanjälkeisinä vuosina muodostuneita vallankumoustaistelun historiallisia oloja.

»Aikakautemme perussisältönä on siirtyminen kapitalismista sosialismiin, jonka Lokakuun suuri sosialistinen vallankumous Venäjällä aloitti», sanotaan Julistuksessa.¹

Julkilausumassa tätä ajatusta on kehitetty pitemmälle ja täsmennetty, siinä sanotaan:

»Ihmisyhteiskunnan historiallisen kehityksen pääsisältö, pääsuunta ja pääerikoisuudet riippuvat nykykaudella sosialistisesta maailmanjärjestelmästä, niistä voimista, jotka taistelevat imperiaalisia vastaan, yhteiskunnan sosialistisen uudistamisen puolesta.»

Kommunistiset puolueet kehittivät edelleen imperialismia koskevia Leninin ajatuksia ja erittelivät tieteellisesti valtiomonopolistisen kapitalismin nykyistä tilaa, ne totesivat nykykapitalismin ristiriitojen kärjistymisen, mikä ilmenee selvimmin johtavan imperialistisen maan, USA:n elämässä.

Amerikkalaisen imperialismin ja sen liittolaisten taantumuksellinen hyökkäyshenkinen politiikka sai aikaan uuden maailmansodan todellisen vaaran, sodan, jossa olisi käytetty ohjus- ja ydinaseita sekä muita joukkotuhovälineitä. Kommunistiset puolueet täsmensivät Leninin ajatusta yhteiskuntajärjestelmänsä erilaisen maiden rauhanomaisesta rinnakkainolosta nykykautta vastaanvaasti.

¹ Kommunististen ja työväenpuolueiden edustajien neuvottelukokouksen julkilausuma. Kommunisti, 1960, n:o 10, liite.

² Sama.

Neuvottelukokouksissa kehiteltiin rauhantaistelun strategiaa, jota kokoukset pitivät yhteiskunnallisen edistyksen puolesta käytävän kokonaistaistelun osana. Vuoden 1960 neuvottelukokouksessa määriteltiin tärkeä ohjelmakohta: »Sota ei ole väistämätön, sota voidaan ehkäistä, rauhaa voidaan puolustaa ja lujittaa.»¹ Tuo periaatteellinen käsitys on kannustanut kommunistisia puolueita tehostamaan toimintaansa kaikkien rauhaa rakastavien voimien yhdistämiseksi. Ne kääntyivät työläisten ja talonpoikien, tieteen ja taiteen edustajien, opettajien ja toimihenkilöiden, nuorison, käsityöläisten, teollisuudenharjoittajien ja kaikkien hyvätahdon ihmisten puoleen riippumatta heidän poliittisista ja uskonnollisista katsomuksistaan ja kehottivat voimistamaan taistelua rauhan ja kansojen turvallisuuden puolesta, aseistariisunnan, ydinasekokeiden viipymättömän lopettamisen, ydinaseiden tuotannon ja käytön kieltämisen puolesta.

Leninin aatteita kehittäneet neuvottelukokoukset totesivat, että demokratian ja sosialismin voimien taistelun taantumusta ja kapitalismia vastaan osallistuu kolme yhdenvertaista toisiinsa yhteydessä olevaa vallankumouksellista virtausta:

ihmiskunnan edistyksellisen kehityksen johdossa olevien sosialististen maiden kansojen vallankumouksellinen uudistava toiminta;

kapitalistimaiden työväenluokan vallankumouksellinen liike; kolonialismia ja uuskolonialismia vastaan taistelevien kehitysmaiden, puoli- ja siirtomaiden kansojen vapautustaistelu.

Nykyajan johtavana vallankumouksellisena voimana on sosialistinen maailmanjärjestelmä, joka vaikuttaa yhä ratkaisevammin edistyksen taantumusta vastaan käymän taistelun kulkuun sekä luokkavoimasuhteisiin paitsi kausainvälisellä areenalla myös yhden kansakunnan sisällä. Sosialististen maiden kansojen luova, uudistava toiminta kuuluu elimellisesti maailman vallankumousprosessiin.

Maailmanhistorialliselta näkökannalta ottaen sosialistinen järjestelmä antaa sosiaalisen, taloudellisen, poliittisen ja ideologisen haasteen kapitalistiselle yhteiskunnalle. Ihmisen toista ihmistä kohtaan harjoittaman riiston ja kaikkinaisen sarron hävittäneen, suunnitelmallisuuden ja taloudellisen kehityksen jatkuvasti korkean kasvuvauhdin vakiinnuttavan sosialismin ratkaiseva paremmuus sekä marxilais-leniniläisen ideologian edistyksellinen humanistinen luonne osoittavat sosialismin historiallista etevämmyyttä

¹ Kommunististen ja työväenpuolueiden edustajien neuvottelukokouksen julkilausuma. Kommunisti, 1960, n:o 10, liite.

kapitalismiin verrattuna. Tulevaisuus kuuluu sosialismille. Kiinnostus sosialismia kohtaan yhä kasvaa ja sosialistinen liike kapitalistimaissa voimistuu.

Sosialistisen järjestelmän mahdin kasvu muuttaa yhä enemmän voimasuhdetta sosialismin hyväksi sekä heikentää ja horjuttaa kapitalismin asemia.

Se että Neuvostoliitolla on ohjuksia ja ydinaseita, on maailmanrauhan parhaana takeena ja ankarana varoituksena hyökkääjille ja sotaseikkailijoille. Koska sosialistisen järjestelmän taloudellinen ja sotilaallinen mahti jatkuvasti lujittuu ja sosialismin vetovoima kasvaa, monopolistisen porvariston taantumuksellisen toiminnan kenttä supistuu, vastavallankumouksen aseellisen maastaviennin mahdollisuudet vähenevät ja imperialistien on yhä vaikeampi puuttua muiden maiden sisäisiin asioihin. Tällainen tilanne tarjoaa entistä laajemmat mahdollisuudet kansojen edistykselliselle kehitykselle, taistelulle siirtomaorjuuttajia ja sortajia vastaan sekä heihin kohdistuvien aseellisten vastatoimien järjestämiselle.

Sosialististen maiden taloudellisen mahdin kasvun ansiosta ne saattavat yhä kasvavassa määrin ja yhä tehokkaammin auttaa nuorten kansallisten valtioiden kansoja niiden pyrkimyksessä saavuttaa todellinen kansallinen vapaus ja sosiaalinen edistys.

Maailmannäyttämöllä tapahtuvan luokkataistelun tärkeänä tekijänä on sosialististen maiden ulkopoliittinen toiminta, joka on tähdätty sosialismin saavutusten puolustamiseen, imperialististen valtojen taantumuksellisten toimien ehkäisemiseen ja rauhan, demokratian ja sosiaalisen edistyksen puolesta taistelevien kansojen tukemiseen.

Neuvottelukokouksissa tähdennettiin kapitalistimaiden työväenliikkeen merkitystä ja osuutta nykyajan vallankumousprosessissa. Tunnettua on, että sosialistisen yhteiskunnan luoja, proletariaatin maailmanhistoriallisen osuuden perustelua Lenin piti tärkeimpänä marxilaisuudessa. Uskollisena marxilais-leniniläiselle opille Kommunistinen Internationaali on toiminnassaan kiinnittänyt päähuomion työväenluokan historialliseen ylentämiseen, poliittiseen kasvatukseen ja järjestölliseen yhdistämiseen. Kominternin koko toiminta oli sunnattu sen edistämiseen, että työväenluokka pystyisi täyttämään mahdollisimman lyhyessä ajassa historiallisen tehtävänsä.

Kominternin ja sen jaostojen päätöksissä kehitelty yhteiskunta-historiallinen ajatus työväenluokan vallankumouksellisen uudistavan osuuden voimistumisesta on säilyttänyt elinvoimansa nykyoloissakin, mutta jokainen historian jyrkkä käänne paitsi muuttaa

sen ilmenemismuotoja myös antaa sille uusia piirteitä ja uusia ominaisuuksia.

Nykyään työväenluokan paikkaa yhteiskuntasuhteiden järjestelmässä, työväenluokan historiallisesta osuudesta ja vallankumouksellisista mahdollisuuksista koskevasta kysymyksestä on tullut entistä kärkevämmän poliittisen ja ideologisen taistelun kohde. Porvarilliset ideologit, reformistit ja revisionistit kiistävät sen, että yhteiskuntahistoriallinen tulevaisuus kuuluu työväenluokalle sekä saarnaavat eri tavoin ajatusta työväenluokan deproletarisoitumisesta. Oikeistososiaalidemokraattien avulla monopolistinen porvaristo parantaa samalla jatkuvasti työväenluokan hajottamismenetelmiä ja -keinoja. Avoimen ja väkivaltaisen tukahduttamisen ohella se turvautuu yhä useammin melko joustavaan lahjomisjärjestelmään.

Monopolistinen porvaristo käyttää samalla laajasti tekniikan uusimpia saavutuksia vetääkseen työväestön huomion pois politiikasta. Jokapäiväisen elämän voimaperäisen teknillistämisen ja korvikekulttuurin laajan levinneisyyden kauaskantoisena tarkoituksena on työläisten luokka-ajattelun lamauttaminen.

Sosialistien Internationaalien oikeistojohtajat ja taantumukselliset ammattiyhdistyspomot toimivat yhä tarmokkaammin työväenluokan hajaannuksen säilyttämiseksi ja syventämiseksi.

Leninisminvastainen teesi siitä, että kapitalistimaiden proletariaatti on menettänyt kumouksellisen henkensä, on saanut osakseen eräiden itseään kommunisteina pitävien merkkihenkilöiden kannatusta. Nuo antimarxistit ovat sitä mieltä, että työväenluokka on suistunut vallankumouksen tieltä, että sitä kiinnostavat vain suppeat sosiaaliset ja taloudelliset luokkaongelmasa eikä se pysty käymään taistelua kapitalismin kukistamiseksi. Tuon tehtävän täyttäminen on muka muiden luokkien ja mm. »maailmanmaaseudun» asukkaiden eli talonpojiston kutsumus.

Neuvottelukokousten asiakirjoissa ja kommunististen puolueiden päätöksissä on korostettu kapitalistimaiden työväenliikkeen määräävää ja kasvavaa osuutta monopolienvastaisessa taistelussa.

Kapitalistisissa maissa työväenluokka kasvaa määrällisesti ja sen osuus aikakautemme poliittisissa liikkeissä käy yhä huomattavammaksi. Kommunistiset puolueet korostavat tällöin, että nykyajan proletariaatti on määrällisesti kasvava ja laadullisesti muuttuva monikerroksinen luokka. Työväenluokka vaikuttaa yhä ratkaisevammin kapitalististen maailman yhteiskuntaelämään ja luokkataistelun kehitykseen.

Jatkaessaan, kehittäessään ja syventäessään Kominternin perinteitä kommunistiset puolueet, jotka uskovat lujasti työväen-

luokkaan, kamppailevat herkeämättä sen luokkatietoisuuden sekä ammatillisen ja poliittisen järjestymistason kohottamiseksi.

Koko sodanjälkeisen kauden historia on osoittanut, että työväenluokka on antimonopolistisen taistelun päätekijä ja suurimpien yhteiskunnallisten muutosten perusliikevoima. Työväenluokan aktiviteetti luokkana samoin kuin sen poliittinen hyökkäyshenki ovat viime vuosina huomattavasti kasvaneet. Työväenluokan ja monopolien välisen taistelun jännittyneisyys kiristyy kiristymistään. Olematta vallassa työväenluokka pystyy silti pakottamaan porvariston eräisiin päätöksiin, joissa heijastuvat työväenluokan jokapäiväiset edut ja jotka saattavat edistää sen lopullisten päämäärien saavuttamista. Työväenluokan painostuksesta porvariston on tehtävä monia myönnytyksiä yhteiskunnallisella ja poliittisella alalla.

Kommunistiset puolueet ottavat niin ikään huomioon, että kapitalistimaissa yhteiskuntaelämän yhä tärkeämmäksi yhteiskunnalliseksi ja poliittiseksi tekijäksi tulee demokraattisen liikkeen voimakas kehitys, liikkeen johon osallistuvat työväestön mitä laajimmat kerrokset, kuten lukeneisto, opiskelijat, talonpojisto ja keski-kerrokset. Kommunistiset puolueet, jotka kehittävät edelleen Leninin ajatuksia ja Kominternin päätöksiä, määrittelevät asenteensa laajojen liittojen perustamiseen sekä niiden näköaloihin ja muotoihin. Kommunistiset puolueet pyrkivät uusissa oloissa saamaan aikaan työväenluokan, talonpojiston, lukeneiston, opiskelijoiden ja keskikerrosten kiinteän liiton; ne katsovat tehtäväkseen perustaa laaja antimonopolistinen rintama, joka esittäisi pääosaa monopolien hillitsemisessä ja vallankumousprosessin syvenemisessä.

Seuraavat piirteet ovat luonteellomaisia nykyajan vallankumousprosessille:

a) Väestöenemmistön ja monopolistisen porvariston välisten ristiriitojen kärjistyminen äärimmilleen laajentaa jatkuvasti vallankumouksen liikevoimien piiriä. Nykyajan peruskysymysten (demokratia, sosialismi, kansallinen riippumattomuus ym.) ratkaisua ajavaan monopolienvastaiseen taisteluun liittyvät yhä uudet yhteiskunnalliset voimat;

b) Vallankumousprosessin kehittymismuodot käyvät yhä lukuisammiksi, sekä rauhallisen että väkivaltaisen vallankumouksellisen toiminnan muodot moninaistuvat;

c) Kansanjoukkojen vallankumouksen partaalle saattamisen keinot ja menetelmät moninaistuvat jatkuvasti, mikä todistaa oikeiksi ne Leninin ajatukset, joita Kominternin VII kongressi piti tällä alalla tekemiensä päätösten lähtökohtana. Se todistaa samalla kestävämmäksi vallankumouksen revisionistisen käsittämisen

sekä sen valmistelun vasemmistolaiset seikkailuhenkiset menetelmät. Neuvottelukokousten aineistoissa ja kommunististen puolueiden asiakirjoissa tähdennetään, että ainoastaan joukkojen käytännöllinen kokemus, kommunististen puolueiden oikeat poliittiset tunnukset ja joustava ja tehokas politiikka voivat saada joukot valankumouksen partaalle.

Tästä seuraa kommunististen puolueiden taktiikalle asetettava tärkeä vaatimus: historiallinen aloitteellisuus, joustavuus ja luovimiskyky.

Kommunististen puolueiden asiakirjoissa on syvällisesti perusteltu demokraattisen taistelun ja liikkeen sosialististen päämäärien keskinäinen yhteys. Nykyään ohjelmallisissa asiakirjoissa ensisijaisiksi strategisiksi tehtäviksi katsotaan demokraattiset päämäärät: taistelu monopolien kaikkivaltaa vastaan, demokratian suojeleminen ja syventäminen, rauhan turvaaminen sekä työväestön perusetujen turvaaminen sosiaalisella, taloudellisella, poliittisella ja kulttuurin alalla.

Kehittäessään jo Kominternin VII kongressin aineistoihin sisällynyttä kansanrintama-ajatusta edellä mainitun kannanoton mukaisesti kommunistiset puolueet pyrkivät kapitalistimaissa ennen kaikkea demokraattisen antimonopolistisen hallituksen muodostamiseen.

Neuvottelukokousten asiakirjoissa ja kapitalististen maiden kommunististen puolueiden päätöksissä korostetaan, että demokraattisen antimonopolistisen hallituksen puolesta käytävän taistelun aikana ja tuon hallituksen toimintakaudella toteutetaan syvällisiä vallankumouksellisia ja demokraattisia uudistuksia, jotka eivät ole vielä luonteeltaan sosialistisia, mutta jotka johtavat välittömästi sosialististen uudistusten tuntumaan.

Neuvottelukokouksissa on kehitetty edelleen Kominternin aatteita työväenliikkeen hajaannuksen voittamisen välttämättömyydestä ja näköaloista.

Vuoden 1960 neuvottelukokouksessa hyväksytyssä Julkilausumassa sanotaan, että proletariaatin päämäärien saavuttamisen tärkeimpänä esteenä on edelleenkin sen rivien hajaannus, jonka säilyttämisestä ovat kiinnostuneet porvaristo, oikeistososiaalidemokraatit ja taantumukselliset ammattiyhdistysjohtajat.

Eräät sosiaalidemokraattiset oikeistijohtajat ovat avoimesti siirtyneet monopolien puolelle. Monissa maissa oikeistijohtajat ovat saaneet sosiaalidemokraattiset puolueet hyväksymään ohjelmat, joissa ne ovat avoimesti luopuneet marxilaisuudesta, luokkataistelusta ja tieteellisistä sosialistisista tunnuksista. Sosiaalidemokraattisten puolueiden sisällä tuo oikeistijohtajien politiikka saa

osakseen yhä kasvavaa vastustusta, puolueissa aktivoituvat voimat, jotka esiintyvät työväenluokan ja muiden työväkevien yhteistoi-
minnan puolesta taistelussa rauhan, demokratian ja sosiaalisen
edistyksen puolesta. Myös taistelussa sosialismin puolesta kommu-
nistit pitävät mahdollisena yhteistyötä sosiaalidemokraattien
kanssa.

Vuonna 1960 hyväksytyssä Julkilausumassa korostetaan erikoi-
sesti, että kommunistit pyrkivät poistamaan työväenliikkeen
hajaannuksen. Työtätekeviä sosiaalidemokraatteja he pitävät luok-
kaveljinään ja yhdessä heidän, kaikkien ammattiyhdistysten jäsen-
ten ja järjestymättömien työläisten kanssa kommunistit kamppai-
levat yhteisten päämäärien saavuttamiseksi. Kommunistit arvoste-
levat edelleenkin sosiaalidemokraattista ideologiaa ja opportunis-
tista käytäntöä, mutta he ovat samalla sitä mieltä, että puolueiden
väliset aatteelliset erimielisyydet eivät voi estää mielipiteiden vaih-
toa, toverillista keskustelua ja mikä tärkeintä, yhteistä taistelua
tärkeimpien vaatimusten tyydyttämiseksi ja ennen muuta sotilaa-
lita vaaraa vastaan.

Hajaannuksensa voittanut kapitalistimaiden työväenluokka
saattaisi pakottaa hallituspiirit lopettamaan uuden sodan valmiste-
lun, tyydyttämään elintärkeät vaatimukset ja puolustamaan
ja syventämään demokratiaa.

Neuvottelukokoukset antoivat huomattavan panoksen kansalli-
sen vapautusliikkeen teoriaan. Vuonna 1960 pidetyn neuvotteluko-
kouksen asiakirjoissa on osoitettu siirtomaajärjestelmän luhistumi-
sen väistämättömyys ja kansallisen vapautusliikkeen kehitystiet,
on määriteltä todellisen kansallisen riippumattomuuden ja sosiaa-
lisen edistyksen puolesta käytävän taistelun strategia ja taktiik-
ka. Vuoden 1960 neuvottelukokous esitti ajatuksen kaikkien isän-
maallisten voimien yhtenäisestä demokraattisesta kansallisrinta-
masta ja määritteli sen mahdollisen kokoonpanon ja liikevoimat.

Vuoden 1960 neuvottelukokouksen jälkeen kansallinen vapau-
tusliike on saavuttanut huomattavia tuloksia. Taistelu poliittisesta
kansallisesta vapaudesta on pääosaltaan päättynyt. Ajankohtaisia
alkavat olla tärkeät sosiaaliset ongelmat. Useat maat ovat saavutta-
neet tiettyä taloudellista menestystä ja pitäen kiinni sosialistisesta
suuntauksesta ottavat askelia sosiaalisen edistyksen tiellä.

Kommunistiset puolueet pitävät kansallisen vapautuksen voi-
mia imperialisminvastaisen taistelun luonnollisena osanottajana
ja ovat valmiit kehittämään kaikinpuolisesti yhteistyötä kaikkien
vallankumouksellisten-demokraattisten puolueiden ja kaikkien impe-
rialisminvastaisten voimien kanssa.

Yhteisesti laaditut ja hyväksytyt neuvottelukokousten päätök-

set ovat aseistaneet kommunistiset puolueet johdonmukaisen val-
lankumouksellisen politiikan, strategian ja taktiikan alkeilla,
ne lujittavat kommunististen puolueiden taistelukuntoa.

**Puolueet erittelevät
sosialistisen järjestelmän
kehityksen lainomaisuuksia.
NKP maailman kommunistisessa
liikkeessä**

Kommunististen ja työväenpuolueiden neuvottelukokoukset antoivat suuren panoksen kapitalismista sosialismiin siirtymisen lainomaisuuksien erittelyyn.

Lenin määritteli nuo lainomaisuudet, NKP ja Komintern ovat kehittäneet niitä edelleen Neuvostoliitossa tapahtuneen sosialistisen yhteiskunnan pystyttämisen ja kehittymisen pohjalta. Toisen maailmansodan jälkeen sosialismin tielle astui kokonainen ryhmä maita, joiden yhteiskuntataloudellinen kehitystaso oli mitä erilais-
sin ja joiden kansalliset erikoisuudet samoin kuin historialliset ja poliittiset perinteet erosivat toisistaan huomattavasti. Kaikki se rikastutti suuresti kapitalismista sosialismiin siirtymisen teo-
riaa ja käytäntöä.

Neuvottelukokousten osanottajat tekivät yleistävät yhteenvedot mitä erilaisimmissa olosuhteissa tapahtuvasta sosialistisesta kehi-
tyksestä ja päättivät yksimielisesti, että uuden yhteiskuntajärjes-
telmän pystyttäminen perustuu joukkoon tärkeimpiä lainomaisuuksia, jotka ovat ominaisia kaikille sosialismin tielle astuville maille. Tuollaisia yhteisiä lainomaisuuksia ovat:

työväenluokka, jonka ytimenä on marxilais-leniniläinen puolue, johtaa työväestöä ja pystyttää muodossa tai toisessa proleta-
riaatin diktatuurin;

työväenluokka liittoutuu talonpojiston perusjoukon kanssa, lukeneiston, yleensä kaikkien kaupunkien ja maaseudun työtäte-
kevien kanssa;

kapitalistinen omistus hävitetään ja pystytetään perustuotanto-
välineiden yhteiskunnallinen omistus;

tapahtuu maatalouden vähittäinen sosialistinen uudistaminen;
socialismin ja kommunismin rakentamiseen sekä työväestön elintason kohottamiseen tähtäävä kansantalouden kehitys on suunnitelmallista;

sosialistinen vallankumous toteutetaan myös ideologian ja kult-
tuurin alalla ja kasvatetaan sosialismin asialle uskollinen sivisty-
neistökerros;

kansallinen sorto hävitetään ja kansojen välillä vakiinnutetaan veljelliset ystävyys- ja yhdenvertaisuussuhteet;

socialismin saavutuksia puolustetaan ulkoisilta ja sisäisiltä vihollisilta;

kunkin maan työväenluokka noudattaa johdonmukaisesti proletaarista internationalismia, ts. se on solidaarinen muiden maiden työväenluokan ja kaikkien vallankumouksellisten voimien kanssa.

Noiden lainomaisuuksien perustelevinen oli kollektiivisen marxilais-leniniläisen ajattelun suuri saavutus ja tärkeä panos marxismi-leninismiin teoriaan.

Neuvottelukokousten osanottajat korostivat tuolloin, että socialismiin johtavan kehityksen lainomaisuuksia on sovellettava joustavasti, ja varoittivat jäljentämästä mekaanisesti muiden maiden kommunististen puolueiden kokemuksta. He tähdensivät samalla, miten vaarallista on kansallisten erikoisuuksien yliarviointi ja yleisten lainomaisuuksien väheksyminen, mikä saattaa heikentää socialistisia periaatteita ja johtaa kansalliseen eristäytymiseen.

Neuvottelukokousten jälkeinen socialististen maiden kehitys on todistanut oikeiksi kommunististen puolueiden päätelmät socialismiin siirtymisen lainomaisuuksista. Kokemus on osoittanut, että noiden lainomaisuuksien rikkominen aiheuttaa aina sairaalloisia ilmiöitä ja socialismin asialle vahingollisia raskaita seuraamuksia.

Se että neuvottelukokousten aineistoissa sekä NKP:n ja muiden kommunististen puolueiden asiakirjoissa on perusteltu socialistisen maailmanjärjestelmän syntymisen ja kehittymisen lainomaisuudet, on vienyt marxilais-leniniläistä teoriaa huomattavasti eteenpäin.

Julistuksessa sanotaan: »Socialistiset maat noudattavat keskinäisissä suhteissaan täydellisen yhdenvertaisuuden, alueellisen koskemattomuuden, valtiollisen riippumattomuuden ja suvereniteetin sekä toistensa sisäisiin asioihin puuttumattomuuden periaatteita. Nämä ovat tärkeitä periaatteita, joissa ei silti kuvastu kokonaisuudessaan socialististen maiden välisten suhteiden olemus. Socialististen maiden keskinäisten suhteiden erottamattomana osana on veljellinen avunanto. Tuossa avunannossa saa tehokkaan ilmauksensa proletaarisen internationalismin periaate.»¹

Socialismiin siirtymisen teitä koskevien marxilais-leniniläisten väittämien soveltaminen käytännölliseen toimintaan ja uskollisuus proletaarisen internationalismin periaatteille takaavat kunkin socialistisen maan ja koko socialistisen järjestelmän vastaisen menestyksen.

¹ Программные документы, стр. 10.

Maailman sosialistisen järjestelmän mahtavana voimana on Neuvostoliitto, jonka johdossa on koko maailman kommunistisen liikkeen aktiivinen osanottaja, Neuvostoliiton Kommunistinen Puolue.

Se tosiasiallinen historiallinen sija, joka Neuvostoliitolla on sosialismin ja kapitalismin voimien välisessä taistelussa, kansojen sosialististen saavutusten suojakilpenä oleva Neuvostoliiton sotilaallinen ja taloudellinen mahti samoin kuin NKP:n kommunismin rakentamisessa esittämä johtava osa — kaikki se langettaa Neuvostoliiton Kommunistiselle Puolueelle poikkeuksellisen suuren kansainvälisen vastuun.

Tietoisena tuosta vastuusta NKP pitää ensisijaisena kansainvälisenä tehtävänä ennen muuta Neuvostoliiton mahdin lujittamista. Rakennettuaan sosialismin NKP raivasi siten edistyksellisen kehityksen tien muille kansoille. NKP:n johdolla tapahtuva siirtyminen sosialismista kommunismiin lujittaa demokratian ja sosialismin asemia koko maailmassa ja tarjoaa koko ihmiskunnalle yhä paremmat mahdollisuudet taistella valoisan tulevaisuuden puolesta. Neuvostoliitossa tapahtuva tieteellistekninen edistys samoin kuin saavutukset ulkoavaruuden valloituksessa puhuvat selvää kieltä sosialismin etuuksista ja lisäävät sen vetovoimaa.

NKP kamppailee johdonmukaisesti kaikkien kommunististen puolueiden, sosialististen maiden ja kaikkien edistyksellisten, imperialisminvastaisten kansankerrosten yhteenliittämiseksi, minkä tarkoituksena on jatkuva ja sitkeä ylivoiman kartuttaminen voimainmittelyssä kapitalistisen järjestelmän kanssa sekä rauhan, demokratian ja sosialismin kannattajien asemien lujittaminen.

Kommunistisen yhteisön tasavertaisena jäsenenä NKP kiinnittää edustajakokouksissaan ja täysistunnoissaan yhä suurempaa huomiota maailman kommunismin ongelmiin sekä vallankumous-taistelun ja sosialistisen kehityksen teoreettisiin kysymyksiin.

Tärkeänä marxilais-leniniläisenä asiakirjana, jossa käsitellään koko ihmiskuntaa askarruttavia ongelmia, on NKP:n XX edustajakokouksessa hyväksytty puolueen ohjelma.

NKP joka kehittää ja rikastuttaa marxismi-leninismen teoriaa sekä jatkaa Leninin perinteitä alati muuttuvan historiallisen tilanteen luovassa erittelyssä, on esittänyt ohjelmassaan joukon paitsi kansalliselta myös kansainväliseltä kannalta tärkeitä väitelmää.

Ohjelmassa on eritelty peruslainomaisuuksia, jotka ovat ominaisia kaikille sosialismin tielle astuville maille, ja on todettu, että maailman sosialistisessa järjestelmässä saavat ilmauksensa uudentyyppiset taloudelliset ja poliittiset maitten väliset suhteet sekä uudentyyppinen kansainvälinen työnjako.

Kapitalismin yleisen kriisin nykyvaiheen erittelyn pohjalta ohjelma kehittää osaltaan kapitalisminvastaisen taistelun, rauhan, demokratian ja sosialismin puolesta käytävän taistelun strategiaa ja taktiikkaa. Siinä on kehitetty edelleen Leninin ajatusta yleisdemokraattisen taistelun ja sosialistisen vallankumouksen keskinäisestä yhteydestä; siinä on perusteltu nykypäivien laajojen liittojen politiikka sekä mahtavaksi antimonopolistiseksi virraksi yhtyvien edistyksellisten puolueiden ja työtätekevien luokkien välillä solmittavien sopimusten ja yhteistyön järjestömuotojen moninaisuus; siinä on osoitettu, että väliasteet taistelussa proletariaatin diktatuurin puolesta ja kaikkien, rauhallisten sekä väkivaltaisten, taistelu- ja yhteistyömuotojen omaksuminen ovat objektiivisesti välttämättömiä.

Ohjelma tuo niin ikään uusia aineksia kansallisen vapautustaistelun teoriaan rikastuttaen siten Leninin aatteita ja maailman kommunistisen liikkeen perusväittämiä tästä kysymyksestä. Ohjelmassa on muotoiltu joukko tärkeitä päätelmiä: *socialismin syntyminen merkitsee sorrettujen kansojen vapautuskauden koittoa; sorrettujen kansakuntien nationalismiin sisältyy yleisdemokraattisia aineksia, joita kommunistit kannattavat, sillä he pitävät niitä tietyssä vaiheessa historiallisesti oikeutettuina; nuoret kansalliset valtiot ovat objektiivisesti ottaen edistyksellinen imperialisminvastainen voima; sosialististen maiden ja noiden valtioiden välisen liiton lujittaminen taistelussa sotilaallista vaaraa vastaan on yleisen rauhan tärkein tekijä. Ohjelmassa tähdennetään, että kommunistien edut vastaavat kunkin kansakunnan korkeimpia etuja.*

NKP:n ohjelmalle on kuvaavaa historiallinen optimismi ja ehtymättömän usko kommunismin voittoon maailmassa.

Ohjelmassa sanotaan: »Kommunismi täyttää historiallista tehtäväänsä, vapauttaa kaikki ihmiset yhteiskunnallisesta epäyhdenvertaisuudesta, kaikenmuotoisesta sorrosta ja riistosta, sodan kauhuilta ja saattaa voimaan maailmassa kaikkien kansojen Rauhan, Työn, Vapauden, Tasa-arvoisuuden, Veljeyden ja Onnen.»¹

NKP on korostanut vielä kerran ohjelmassa uskollisuuttaan proletaariselle internationalismille. Siihen on kirjoitettu: »Puolue katsoo Neuvostoliitossa suoritettavan kommunistisen rakennustyön neuvostokansan suureksi kansainväliseksi tehtäväksi, joka vastaa koko sosialistisen maailmanjärjestelmän, maailman proletariaatin ja koko ihmiskunnan etuja.»²

¹ Neuvostoliiton Kommunistisen Puolueen ohjelma. Kirjassa: Tie kommunismiin. Kokoelma NKP:n XXII edustajakokouksen aineistoa. Vieraskielisen kirjallisuuden kustannusliike, Moskova 1961, s. 460.

² Sama, s. 460.

Julkaisemalla Marxin, Engelsin ja Leninin teoksia NKP edistää huomattavasti koko kommunistisen liikkeen aatteellis-teoreettisen tason kohottamista. NKP:n uutteran työn tulokset ovat näkyviä: on koottu lukuisia aiemmin tuntemattomia Marxin ja Engelsin teoksia ja julkaistu marxilaisuuden perustanlaskijoiden toinen, verrattomasti täydellisempi Koottujen teosten laitos. DDR:ssä, Tšekkoslovakiassa, Bulgariassa, Puolassa, Unkarissa, Romaniassa ja Japanissa julkaistut Marxin ja Engelsin kootut teokset perustuvat NKP:n valmistelemaan laitokseen.

Ihmiskunnan aatteellisen elämän merkkitapahtumaksi voidaan katsoa Leninin teosten viidennen, täydennetyin painoksen julkaiseminen. Leninin teosten täydennettyä painosta julkaistaan miltei kaikissa sosialistisissa ja useissa kapitalistisissa maissa. Leninin teoksia on maailmassa käännetty eniten. Leninin suuri oppi, joka jatkaa, kehittää ja rikastuttaa marxilaisuutta uusissa oloissa, on luonteeltaan todella kansainvälinen, se auttaa maailman kansoja ratkomaan sosiaalisen uudistuksen sekä sosialismin ja kommunismin puolesta käytävän taistelun suuria ja vaikeita tehtäviä.

Sodanjälkeisinä vuosina NKP on entistä tarmokkaammin taistellut työväenliikkeen yhtenäisyyden puolesta. NKP:n johtajien sekä monien maiden sosialististen ja sosiaalidemokraattisten puolueiden johtomiesten tapaamiset samoin kuin noissa tilaisuuksissa käydyt periaatteelliset keskustelut työväenliikkeen perusongelmista ovat edistäneet kommunistien ja sosiaalidemokraattien näkökantojen selville saamista ja lähentymistä monissa imperialisminvastaisen taistelun kysymyksissä.

NKP on jatkuvasti uskollinen marxilais-leniniläisten puolueiden yhteisesti hyväksymälle maailman kommunistisen liikkeen päälinjalle ja se kamppailee väsymättä kommunistisessa liikkeessä vallitsevan hajaannuksen voittamiseksi ja marxilais-leniniläisten periaatteiden vakiinnuttamiseksi puolueiden välisissä suhteissa.

NKP:n XXIII edustajakokous antoi panoksensa taisteluun maailman kommunistisen liikkeen asemien lujittamiseksi ja laajentamiseksi sekä sen yhtenäisyyden lujittamiseksi. NKP:n Keskuskomitean XXIII edustajakokoukselle esittämässä toimintaselostuksessa, jossa tehtiin yleistävät yhteenvedot kommunistisessa liikkeessä suoritetusta työstä, korostettiin: »Kommunismi on maailman ainoa poliittinen liike, joka näkee selvästi ihmiskunnan historialliset perspektiivit, sillä sen aseena on tieteellinen yhteiskuntakehityksen teoria. Kommunistisen liikkeen päälinja, jonka veljesspuolueet määrittelivät yhteisesti vuosien 1957 ja 1960 neuvottelukokouksissa, on linja, jonka suuntana on rauhan, demokratian, kansallisen riippumattomuuden ja sosialismin voitto. Se on koko

ihmiskunnan etujen mukainen. Sen perusteella useimmat kommunistiset puolueet ovat viime vuosina hyväksyneet uusia ohjelmallisia asiakirjoja, joissa on otettu huomioon niin kansalliset kuin kansainvälisetkin intressit ja tehtävät.

Kansainvälisessä toiminnassaan NKP:n Keskuskomitea on pyrkinyt näinä vuosina jatkuvasti lujittamaan yhtenäisyyttä ja veljellistä yhteishenkeä muiden kommunististen ja työväenpuolueiden kanssa, taistelemaan yhdessä niiden kanssa kommunistisen liikkeen päälinjan toteuttamiseksi.»¹

Edustajakokouksen päätöslauselmassa tähdennettiin vielä keran NKP:n pyrkimystä lujittaa jatkuvasti veljellistä yhteishenkeä kommunististen ja työväenpuolueiden kanssa ja taistella yhdessä niiden kanssa maailman kommunistisen liikkeen päälinjan toteuttamiseksi. Kokous tuomitsi hegemonian maailman kommunistisessa liikkeessä ja ilmaisi kannattavansa todellista yhdenvertaisuutta ja proletaarisen internationalismin periaatteisiin perustuvia veljellisiä suhteita kaikkien puolueiden välillä, se korosti uudemman kerran, kuinka elintärkeää on johdonmukainen taistelu oikeistoja »vasemmisto»-revisionismia ja nationalismia vastaan sekä kamppailu kommunististen rivien tiivistämiseksi voittamalla kaikkinaiset poikkeamat marxismi-leninismistä.

NKP:llä on kiinteät yhteydet miltei kaikkiin maailman kommunistisiin puolueisiin, se ottaa vastaan niiden valtuuskuntia ja lähettää vuorostaan omia, vaihtaa niiden kanssa kokemusta ja käy yhdessä veljespuolueiden kanssa ystävällistä ja toverillista keskustelua vallankumoustaistelun ja maailman kommunistisen liikkeen tärkeimmistä ongelmista sekä vastustaa muiden puolueiden ohella imperialismia ja sen poliittisia ja ideologisia tuhotöitä.

NKP on arvostanut ja arvostaa edelleenkin korkealle Kominternin osuuden maailman kommunistisessa liikkeessä. Yhdessä muiden puolueiden kanssa NKP oli perustamassa Kominternia. Se osallistui kaikissa vaiheissa mitä aktiivisimmin Kominternin työhön ja on nykyäänkin uskollinen sen marxilais-leniniläisille päätöksille ja perinteille.

Neuvostoliiton Kommunistisen Puolueen KK:n päätöslauselmassa »Valmistautumisesta Vladimir Iljitš Leninin syntymän 100-vuotispäivään» sanotaan: »Leninin aloitteesta perustetulla Kommunistisella Internationaalilla oli huomattava osuus vallankumouksellisten voimien yhdistämisessä. Lenin taisteli hänelle omi-

¹ NKP:n Keskuskomitean toimintaselostus XXIII edustajakokoukselle. NKP:n Keskuskomitean ensimmäisen sihteerin Leonid Brežnevin alustus 29. 3. 1966. Kirjassa: NKP:n 23. kokous. Uutistoimisto Novostin APN julkaisu, Helsinki 1966, ss. 18—19.

naisella vallankumouksellisella kiihkyydellä opportunistia, seikkailuhenkeä ja nationalismia vastaan kansainvälisessä työväenliikkeessä ja varoitti kommunistisia puolueita, miten vaarallisia nuo poikkeamat olivat vallankumouksen ja sosialismin kohtaloille.»¹

Maailman kommunistisen liikkeen merkkitapahtumana, sen riemujuhlana oli Lokakuun suuren sosialistisen vallankumouksen 50-vuotispäivä. Juhlatervehdyksissään ja julistuksissaan maailman kommunistiset puolueet korostivat, että Lokakuun vallankumouksen viisikymmenvuotisjuhla on koko edistyksellisen ihmiskunnan juhla. Lokakuun vallankumouksen voiton jälkeen kuluneet 50 vuotta eivät ole ainoastaan perin juurin muuttaneet neuvostokansan elämää, ne ovat olleet käänteentekevinä myös maailmanhistoriasa. Kuluneet viisikymmentä vuotta ovat antaneet teoreettiset ja käytännölliset vastaukset ihmiskuntaa askarruttaneisiin tärkeimpiin kysymyksiin, ne ovat tarjonneet näytteen aikakauden perusrivistöjen edistyksellisestä ratkaisemisesta.

Mainittujen viidenkymmenen vuoden aikana Neuvostoliitossa sekä muissa sosialistisissa maissa on laskettu sen kommunistisen sivilisaation perusta, jolle tulevaisuus kuuluu.

¹ О подготовке к 100-летию со дня рождения Владимира Ильича Ленина. Постановление Центрального Комитета КПСС. М., 1968, стр. 17.

PROLETAARISEN INTERNATIONALISMIN PERINTEET JA TOIMINTA KOMMUNISTISTEN RIVIEN YHTENÄISYYDEN PUOLESTA

Proletaarisen internationalismin kehittyminen

Kommunistisen ja työväenliikkeen tärkeimpiä vallankumouksellisia perinteitä on kansainvälinen proletaarinen solidaarisuus taistelussa riistäjiä vastaan.

Työväenliikkeen kansainvälinen luonne ilmeni selvimmin Lokakuun vallankumouksessa, jonka Venäjän työtätekevät suorittivat työväenluokan johdolla.

Lokakuun vallankumous, nykyajan kommunistisen liikkeen synty ja sosialistisen maailmavallankumouksen jatkuva kehitys ovat kohottaneet proletaarisen internationalismin ideologian ja käytännön uudelle asteelle, rikastuttaneet sen sisältöä ja aikaansaaneet sen tosiasiallisen poliittisen osuuden huomattavan kasvun. Kansainvälisestä solidaarisuudesta on tullut proletariaatin vallankumoustaistelun mahtava ase.

Maailman ensimmäisen sosialistisen valtion syntyminen ja uusien sosialististen valtioiden mahdollinen ilmaantuminen toivat päiväjärjestykseen kysymyksen kapitalistimaiden työväenliikkeen yhteydestä Neuvostoliiton ja tulevien sosialististen valtioiden kehittymiseen ja lujittumiseen. Toisaalta neuvostotasavalta oli kansainväliselle työväenluokalle vallankumouksellisen uudistavan toiminnan aineellisenä perustana. Toisaalta taas nimenomaan neuvostotasavalta ja muut sosialistiset maat (sitä mukaa kuin niitä syntyy) ovat kansainvälisen taantumuksen yhteisen hyökkäyksen kohteena. Komintern otti tämän huomioon ja määritteli proletaarisen internationalismin uuden tärkeän piirteen: jokainen puolue, jokainen kommunisti on velvollinen tukemaan varauksetta kutakin sosialistista maata sen taistelussa vastavallankumouksellisia voimia vastaan. Luokkataistelun kärjistymisen ja sosialistisen maailmavallankumouksen kehityksen myötä tuo piirre sai yhä suurempaa merkitystä. Tuon periaatteen toteuttamisella on ollut ensisijaisen tärkeä merkitys sosialismin laajentamisessa ja lujittamisessa maailmannäyttämöllä.

Kommunististen puolueiden lujittuminen ja vallankumousvyyryn voimistuminen eri maissa ovat vaatineet uudenlaista asennoi-

tumista kysymyksessä taistelevan proletariaatin kansallisten joukko-osastojen keskinäisistä yhteyksistä. Lenin ja hänen aatteitaan noudattanut Komintern tähdensivät, että uusissa oloissa proletaariin internationalismiin kuuluvat sekä työväenluokan kansallisten joukko-osastojen vallankumouksellinen aloitteellisuus että tuon aloitteellisuuden kaikinpuolinen tukeminen muiden maiden työläisten taholta. Kuten Lenin pani merkille, proletariaatin luokkataistelun edut vaativat »ensiksikin, että proletariaatin maailmanmitassa käymän taistelun edut asetetaan yhden maan proletariaatin taistelun etujen edelle; toiseksi, se vaati porvaristosta voiton saaneelta kansakunnalta kykyä ja valmiutta tehdä mitä suurimpia kansallisia uhrauksia kansainvälisen pääoman kukistamiseksi».¹

Kapitalismin yleisen kriisin kaudella historiallisen kehityksen tärkeänä kuvaavana piirteenä on se, että imperialisminvastaiseen vallankumousliikkeeseen yhtyy vielä yksi työväestön joukko-osasto, ts. epäitsenäisten, puoli- ja siirtomaiden monimiljoonainen joukko. Näin syntyy uusi, maailmanlaajuinen vapautustaistelun rintama. Emämaiden työväenliikkeen ja sorrettujen kansojen vapautusliikkeen yhdistyminen ja keskinäinen avunanto on tieteellis-teoreettisesti ja poliittisesti perusteltu Kominternin päätöksissä. Kominternin päätöksissä korostettiin tuolloin erikoisesti, että jokaisen puolueen, joka halusi kuulua Kominterniin, oli käytännöllisesti tuettava siirtomaiden vapautusliikettä ja vaadittava maansa imperialisteja poistumaan noista siirtomaista.

Vallankumousliikkeen kehitys samoin kuin Kominternin teoreettinen ja poliittinen toiminta rikastuttivat kommunististen puolueiden politiikassa ilmenneiden kansallisten ja kansainvälisten aineiden sekä proletariaatin taistelussa ilmenneiden isänmaallisten ja luokka-ainesten keskinäisten suhteiden dialektiikkaa. Tiedetään miten isänmaanystäviksi julistautuneet sosiaališvinistit tosiasiallisesti kavalsivat proletariaatin kansalliset ja luokkaedut. Tämä muodollinen valepatriotismi sai aikaan sen, että eräät kommunistisen liikkeen toimihenkilöt alkoivat yleensä kiistää patriotismin osuutta ja merkitystä. Lenin ja hänen johdollaan myös Komintern selittivät jatkuvasti, että kootessaan ympärilleen kaikki sorretut ja riistetyt ihmiset sekä taistellessaan väsymättä kansallisten, sosiaalisten, taloudellisten ja poliittisten ongelmien edistyksellisen ratkaisemisen puolesta työväenluokka täyttää samalla luokkavelvollisuuttaan sekä kansallisia, isänmaallisia tehtäviä. Työväenluokka on kansakunnan edistyksellisten perinteiden ja sen sivistysaar-

¹ V. I. Lenin. Teokset, 31. osa, s. 132.

teiden paras ja uskollisin perijä, vaalija ja jatkaja. Sen korkeimpina isänmaallisena tehtävänä on luoda laadullisesti uudet edellytykset kansalliselle kehitykselle poistamalla kansakunnan sisäistä luokkavastakohtaisuutta synnyttävät lähteet: yksityisomistuksen ja riistäjien poliittisen vallan.

Kominternin periaatteellisena vakaumuksena oli, että internationalistit ovat uskollisimpia isänmaanystäviä. Kominternin toiminnan ansiosta kommunistit alkoivat yhä selvemmin tajuta, että vain internationalismin ja johdonmukaisen patriotismin kiinteä yhteys sekä kansallisten ja kansainvälisten tehtävien oikea keskinäinen suhde takaavat proletaarisen taistelun menestyksen, nostattavat ja mobilisoivat sosialismin rakentamiseen uusia valtavia poliittisia ja moraalisia voimavaroja ja hankkivat työväenluokalle uusia liittolaisia.

Internationalismin kehittymisen ja syvenemisen myötä kohosi kommunistisen liikkeen aatteellis-teoreettinen ja poliittinen taso, maailmanlaajuisen vapautustaistelun eri virtaukset ja kansalliset joukko-osastot sulautuivat yhteen ja alkoi rynnistys kansainvälistä pääomaa vastaan. Sosialismin rakentaminen Neuvostoliitossa, fasismin saatu suuri voitto, imperialismin ketjuun syntyneet uudet murtumat ja kolmelle mantereelle ulottuvan sosialistisen järjestelmän syntyminen — kaikki tuo on tapahtunut internationalismin lipun alla. Nykyään meneillään oleva maailman sosialismin ja vallankumousliikkeen kaikkien virtausten voimainmittely monopolistisen porvariston kanssa tapahtuu samoin internationalismin lipun alla.

Nykyaikainen maailman kommunistinen liike jatkaa proletaarisen solidaarisuuden perinteitä, jotka Marx, Engels ja Lenin teoksissaan perustelivat, joiden pohjan laski toiminnallaan I Internationalaali, joita II Internationalaali jatkoi toimintansa parhaana kautena ja jotka Kommunistinen Internationalaali kohotti uudelle asteelle teoriassaan ja käytännössään. Kaikkina noina kausina vallassa oleva porvaristo ja työväenliikkeen opportunistiset ryhmät hyökkäilivät vimmatusti proletaarisen internationalismin ideologiaa vastaan. Internationalismin periaatteet ovat nykyäänkin ankarassa tulikokeessa: reformistit samoin kuin kommunistisen liikkeen revisionistiset ja nationalistiset ainekset painostavat internationalismia jatkuvasti. Proletaarinen solidaarisuus on hyvin kestänyt vallankumousliikkeen vastustajien hyökkäilyt ja torjuu menestyksellisesti hajotusyritykset kommunistisessa liikkeessä.

Yhteisissä päätöksissään ja ohjelma-asiakirjoissaan kommunistiset puolueet ovat tähdentäneet, että nykyoloissa proletaariselle internationalismille ovat kuvaavia seuraavat periaatteet:

— Työväenluokan kaikkien kansallisten osastojen solidaariisuus ja keskinäinen avunanto taistelussa kansainvälistä pääomaa ja kaikkia taantumuksellisia voimia vastaan, rauhan, kansallisen riippumattomuuden, demokratian ja sosialismin puolesta.

— *Kukin sosialistinen maa ponnistelee voimainsa takaa* uuden yhteiskuntajärjestelmän asemien lujittamiseksi, sosialismin vaikutusvallan kohottamiseksi maailmannäyttämöllä, sen arvovalan ja puoleensavetävyyden voimistamiseksi.

— *Kapitalistimaiden työväenluokan kukin joukko-osasto* toimii samoin mahdollisimman tarmokkaasti lujittaakseen vallankumouksellisten ja kaikkien demokraattisten voimien asemaa maasaan ja käyttää hyväksi demokraattisen työväenliikkeen kasvavaa voimaa horjuttaakseen ja heikentääkseen monopolistisen porvariston kansallisia ja kansainvälisiä asemia, kahlitakseen sen aggressiivisia, taantumuksellisia toimia ja saadakseen aikaan imperialismin ketjussa yhä uusia murtumia.

— Kaikki kommunistiset puolueet noudattavat sellaista kansallista ja kansainvälistä politiikkaa, joka lujittaisi maailman vallankumousprosessin tärkeintä tekijää, maailman sosialistista järjestelmää, joka edistäisi sosialististen maiden kommunististen puolueiden välillä ilmenevien erimielisyyksien mitä pikaisinta voittamista ja imperialisminvastaisessa taistelussa tarvittavan koko sosialistisen leirin yhteistoiminnan aikaansaamista.

— Maailman vallankumousliikkeeseen osallistuvat erilaiset voimat — maailman sosialistinen järjestelmä, kansainvälinen työväenluokka sekä kansalliset vapautusliikkeet — auttavat toisiaan mitä erilaisimmissa muodoissa saavuttamaan yhteiset imperialisminvastaiset, monopolienvastaiset sosialistiset päämäärät; tuon keskinäisen avunannon selvimpiä ilmauksia oli kommunististen puolueiden, maailman demokraattisen ja työväenliikkeen taistelu USA:n käymää Vietnamin sotaa vastaan; tuo taistelu oli saavuttanut todella yleisen kansainvälisen luonteen.

— Rauhan aktiivinen ja yksimielinen puolustaminen toimilla oman maan sisällä sekä kansainvälisellä näyttämöllä.

— Puolueen jäsenten, työväenluokan ja kaikkien työtätekevien kasvattaminen kansojen ystävyiden sekä kansakuntien ja rotujen yhdenvertaisuuden hengessä, suvaitsemattomuus šovinismin ja muiden kansojen halveksimisen kaikkia ilmauksia kohtaan, päättävä taistelu kaikkia suurvaltaisia ja hegemonia-tendenssejä sekä taantumuksellista nationalismia vastaan, joka saa demokraattisessa ja työväenliikkeessä aikaan hajaannusta ja riistää siltä sen päävoiman, so. maailman imperialististen voimien vastaisessa taistelussa tarvittavan yhteistoiminnan.

— Maailman kommunistisen liikkeen johdonmukainen puolustaminen ja sen yhtenäisyyden lujittaminen, sellaisen aktiivisen politiikan noudattaminen, joka on suunnattu hajaannuksen ja erimielisyyksien voittamiseen sekä kaikkien kansallisten marxilais-leniniläisten osastojen yhteistoiminnan saavuttamiseen taistelussa maailman imperialismia vastaan ja kamppailussa suurten sosialististen ihanteiden saavuttamiseksi kaikkien veljespuolueiden ollessa tuolloin ehdottoman itsenäisiä ja tasa-arvoisia.

— Marxilais-leniniläisen teorian eheyden ja puhtauden puolustaminen, sen kehittäminen kaikkien puolueiden yhteisvoimin, jotta kävisi mahdolliseksi eritellä entistä syvällisemmin nyky-maailman vallankumousprosessin kehityksen yleisiä tendenssejä ja työväenluokan vallankumouksellisen uudistavan toiminnan konkreettisia historiallisia erikoisuuksia kussakin maassa.

— Uskollisuus yhteisesti kehitellylle maailman kommunistisen liikkeen päälinjalle, sitkeä ja kärsivällinen työ, että saataisiin voitetuksi kaikki poikkeamiset tuosta linjasta yhtä hyvin oikeistorevisionistisen teorian ja käytännön suuntaan kuin vasemmistoehtremismin, lahkolaisuuden ja seikkailuhenkisen taktiikan suuntaan.

Proletaarisen internationalismin periaatteiden johdonmukainen noudattaminen avaa kommunistiselle liikkeelle uusia historiallisia näköaloja, lujittaa sen yhtenäisyyttä ja on sen kasvavan mahdin ja uudistavan voiman lähteenä sekä johtaa sosialististen ihanteiden voittoon kautta maailman.

Taistelu kommunististen rivien yhtenäisyyden puolesta

Komintern ja sen jaostot perustettiin ja niiden varttuminen tapahtui sitkeässä taistelussa kaikenkarvaisia opportunistisia ryhmiä, suuntauksia ja virtauksia vastaan. Marxilais-leniniläiset ovat puolustaneet kommunistisen liikkeen yhtenäisyyttä ja vallankumouksellisuutta, sen tieteellisten perusteiden puhtautta ja uskollisuutta proletaarisen internationalismin periaatteille torjumalla reformistien, keskustalaisten, anarkosyndikalistien, trotskilaisten, revisionistien, oikeisto-oppotunistien, pikkuporvarillisen vallankumouksellisuuden ja vasemmistolaisen seikkailujen puoltajien, lahkolaisten ja muiden epävakaiden ja horjuvien aineiden hyökkäilyt.

Nykykaudella kysymys kommunistisen liikkeen yhtenäisyyden turvaamiskeinoista ja -menetelmistä sekä marxilais-leniniläisen teorian kehittämisestä on käynyt entistä ajankohtaisemmaksi ja poliittisesti merkittävämmäksi.

Toisaalta, menneisyyteen ovat häipyneet keskitetyn johtamisen ja kommunististen puolueiden teoreettiseen ja käytännölliseen toimintaan vaikuttamisen kaikkinaiset muodot. Kommunistisessa liikkeessä on vakiintunut tapa, että jokainen puolue määrittelee itsenäisesti strategiansa ja taktiikkansa ja politiikan, jota se noudattaa.

Toisaalta, kommunistisen liikkeen myrskyisällä kehitymisellä laajuussuuntaan ovat omat varjopuolensa samoin kuin sillä, että vallankumoustaisteluun tulevat mukaan aikaisemmin sorrettujen maiden väestöjoukot, että sosiaalisen edistyksen liikevoimat laajenevat ei-proletaaristen kansankerrosten kustannuksella, että proletariaatin riveihin liittyy suuri joukko henkisen työn tekijöitä, vaikka nämä seikat todistavatkin sosialismiin siirtymisen prosessin vastustamattomuutta. Kommunistiseen ja työväenliikkeeseen tuodaan tuolloin vieraita piirteitä, kuten ei-proletaarisen ideologian aineksia, aatteellis-poliittista hoipertelua, revisionistista horjuntaa, vallankumouksellista malttamattomuutta, nurjamielisyyttä kansainvälistä itsekuria kohtaan, piittaamattomuutta kansainvälisestä velvollisuudesta ja erilaisia nationalistisia mielialoja.

»Takapajuiset tai kehityksessään jälkeenyvät taloudelliset suhteet johtavat alituisesti siihen, että ilmestyy sellaisia työväenliikkeen kannattajia, jotka maksuvat vain joitakin puolia marxilaisuudesta, vain erinäisiä osia uudesta maailmankatsomuksesta tai erinäisiä tunnuksia ja vaatimuksia eivätkä kykene hylkäämään päättävästi kaikkia porvarillisen maailmankatsomuksen perinteitä yleensä ja muun muassa porvarillis-demokraattisen maailmankatsomuksen perinteitä», Lenin kirjoitti.¹

Ei-proletaaristen työväestökerrosten ideologia ja politiikka todella painostavat ankarasti kommunistista liikettä. Marxismilenisimille vieraan ideologian ja politiikan selvimpänä ilmauksena on omahyväinen taantumuksellinen nationalismi, jolla on taipumus muuttua šovinismiksi.

Vapautustaistelun kehitykseen liittyy nationalismin voimistuminen ja imperialisminvastaisena se esittää edistyksellistä osaa. Proletaarisen internationalismin vastakohtana nationalismi esittää kuitenkin kommunistisessa liikkeessä ja sosialistisessa maailmassa kielteistä osaa, se vahingoittaa sekä kansakuntaa että sosialismin asiaa kokonaisuudessaan, se heikentää vapautukseen ja uudistuksiin pyrkiviä voimia ja jarruttaa sosiaalista edistystä.

»Ken on asettunut nationalismin kannalle, hän luonnollisesti tahtoo loppukädessä ympäröidä oman kansallisuutensa, oman

¹ V. I. Lenin. Teokset, 16. osa, s. 348.

kansallisen työväenliikkeen kiinanmuurilla, hän ei ole millänsäkään edes siitä, että joudutaan rakentamaan muureja erikseen joka kaupunkiin, paikkakunnalle, kylään, hän ei ole millänsäkään edes siitä, että hajotus- ja pirstomistaktikallaan *hän mitätöi nollaksi* suuren velvoituksen lähentää ja yhdistää kaikkien eri kansakuntien, eri rotua olevia ja erikielisiä proletaareja.»¹

On viimein korostettava, että nationalistinen eristäytyneisyys samoin kuin erimielisyydet kommunistisessa liikkeessä käyvät hyvin vaarallisiksi tilanteessa, jolloin kapitalismin ja sosialismin välinen kamppailu maailmassa on poikkeuksellisen kärkevää. Imperialistinen taantumus pyrkii muuttamaan historiallisen kehityksen suuntaa omaksi hyväkseen, ja tuolloin nationalistiset katsomukset kommunistisessa liikkeessä, sen hajaannus sekä sosialististen maiden välisissä suhteissa ilmenevät ristiriidat ja hankaluudet kannustavat monopolistista porvaristoa seikkailuhenkisiin vastatoimiin. Sen vuoksi taistelu nationalismia, revisionismia, pikkuporvarillista vallankumouksellisuutta ja vasemmistolaista ekstremismia vastaan, kamppailu uskollisuudesta marxismi-leninismiiä kohtaan sekä proletaarisen internationalismin periaatteiden puolesta on, kuten ohjelma-asiakirjoissa tähdennetään, kunkin marxilais-leniniläisen puolueen ja kunkin vallankumouksellisen internationalistin tärkein tehtävä.

Viimeisten kahdenkymmenenviiden vuoden aikana kommunistiset puolueet ovat monesti joutuneet tekemisiin revisionistisen vaaran kanssa. Revisionistit kiistävät itse asiassa marxismi-leninismin kansainvälisen luonteen; vallankumousteorian kehittämisen sekä uusien ilmiöiden ja tosioiden erittelyn varjolla, käyttämällä hyväkseen liikkeessä ilmeneviä vaikeuksia ja subjektivistisia virheitä he yrittävät haudata opin vallankumouksen kehityksen, sosialismin rakentamisen ja sosialistisen elämän järjestämisen yleisistä lainomaisuuksista. Revisionistit liioittelevat kansallisia erikoisuuksia, korottavat ne absoluutiksi ja asettavat ne kapitalismista sosialismiin siirtymisen yleisen teorian vastakohtaksi. Näin syntyy erilaisia »kansallisen sosialismin» ideoita ja voimakkaasti propagoidaan sosialismin uusia »malleja», jotka heittävät syrjään sekä karttuneen kokemuksen että marxilais-leniniläisen opin. Karu todellisuus panee kuitenkin yhä uudelleen vakuuttumaan, että pienintäkkin yritystä poiketa sosialistisen yhteiskunnan marxilais-leniniläisestä käsityksestä seuraavat raskaat poliittiset ja taloudelliset tappiot ja tuo poikkeaminen avaa uusia näköaloja porvarillisen painostuksen vilkastumiselle.

¹ V. I. Lenin. Teokset, 6. osa, s. 504—505.

Mao Tse-tungin ryhmä, joka on suistunut leniniläisvastaiselle kannalle ja noudattaa maailmannäyttämöllä sekä maailman kommunistisessa liikkeessä vasemmistolaista seikkailuhenkistä, suurvaltalais-šovinistista politiikkaa, on antanut raskaan iskun maailman kommunistisen liikkeen yhtenäisyydelle.

Mao Tse-tungin ja hänen ryhmänsä uudet opportunistiset kasvat ovat tulos niiden virheellisten poliittisten ja teoreettisten katsomusten loogisesta kehityksestä ja huipentumisesta, joita Komin-tern aikoinaan vastusti.

Mao Tse-tungin ja hänen ryhmänsä käsitykset kansainvälisen kommunistisen liikkeen päälinjasta eivät ole muuta kuin kommunististen puolueiden Julistuksessa ja Julkilausumassa esitettyjen politiikan, strategian ja taktiikan perusongelmia koskevien marxilais-leniniläisten katsomusten revidointia.

Maailman kommunistisen liikkeen hajaannusta ajavassa vimmatussa kampanjassaan, jonka maolaiset ovat aloittaneet, he eivät kaihda mitään keinoja saavuttaakseen päämääränsä. He ovat yrittäneet alistaa määräysvaltaansa tai hajottaa muut kommunistiset puolueet, he alkoivat kerätä siipiensä suojaan kaikenkarvaisia luopioita, pyrkyreitä ja aikoinaan puolueesta erotettuja henkilöitä. KKP:n johdolla on perustettu nk. marxilais-leniniläisiä puolueita tai ryhmiä, joille myönnetään suuria aineellisia varoja ja jotka aktiivisesti julkaisevat ja levittävät maolaista kirjallisuutta. Maon ryhmän pyrkimyksenä on heikentää ensi sijassa kapitalistimaiden voimakkaimmat kommunistiset puolueet.

Yhtä onnekkaan hajotustoiminnan maolaiset ovat aloittaneet työväestön kansainvälisissä joukkojärjestöissä: ammattiliitoissa, kirjailijoiden, nuoriso-, opiskelija- ja naisjärjestöissä.

Esittämällä vallankumousteorian uusimpana löytönä ajatuksen »maailman maaseudun» ristiretkestä »maailman kaupunkia» vastaan Mao Tse-tung pyrkii vieroittamaan kansallisen vapausliikkeen sosialistisista maista ja kansainvälisestä työväenluokasta alistaakseen sen valtaansa ja käyttääkseen sitä suurvaltaisten, hegemoniaan tähtäävien päämääriensä saavuttamisessa.

Maon vahingollinen seikkailuhenkinen politiikka, jota hänen ryhmänsä ovat noudattaneet, on jo johtanut eräisiin tappioihin.

Jatkaessaan kommunistisen liikkeen ja sosialistisen järjestelmän hajotuspolitiikkaa maolaiset itse asiassa lisäävät vettä imperialistien myllyyn, he tukivat mm. imperialistien sotilaallisia seikkailujaan ja ennen muuta rosvomaista Vietnamin sotaa.

Mao Tse-tungin noudattama hajotuspolitiikka heikentää kommunistista liikettä ja siksi kaikkien kommunistien tärkeimpänä ja

ensisijaisena tehtävänä on taistelu kommunistisen liikkeen yhtenäisyyden ja kansainvälisen solidaarisuuden puolesta.

Kommunististen ja työväenpuolueiden Julkilausumassa korostetaan erikoisesti: »Kansainvälisen kommunistisen liikkeen yhtenäisyyden päättävä puolustaminen marxismi-leninismiin ja proletaarisen internationalismiin pohjalla ja kaiken sellaisen toiminnan ehkäiseminen, joka voisi rikkoa tätä yhtenäisyyttä, ovat ehdottomana edellytyksenä voiton saavuttamiselle taistelussa kansallisen riippumattomuuden, demokratian ja rauhan puolesta sekä sosialistisen vallankumouksen, sosialismin ja kommunismin rakentamistehtävien menestykselliselle ratkaisemiselle.»¹

Maailman kehityksen tulevat kohtalot sekä sosialismin ja kapitalismin välisen kansainvälisen taistelun lähimmät ja jopa erilliset näköalat riippuvat ensi sijassa maailman kommunistisen liikkeen yhtenäisyydestä ja kaikkien vallankumouksellisten voimien kansainvälisen solidaarisuuden aikaansaamisesta.

Maailman kommunistisen liikkeen runsas ja pitkäaikainen kokemus osoittaa, että sen *johtavana tendenssinä on pyrkimys rivien tiiviyyteen ja yhtenäisyyteen, proletaarisen internationalismin tendenssi.*

Tämän tendenssin toteutuminen ei tapahdu suoraviivaisesti eikä automaattisesti. Kommunistisessa liikkeessä aika ajoittain ei-proletaarisen miljöön vaikutuksesta syntyvät erilaiset lahkoluontoiset ja opportunistiset ryhmät ja virtaukset ovat sitkeydestään huolimatta silttenkin ohimeneviä. Taistelun jokaisessa uudessa vaiheessa yhtenäisyyden suuntaan vaikuttavien objektiivisten taustatekijöiden osuus voimistuu. Johdonmukaisten vallankumouksellisten marxilais-leniniläisten voimien aktiiviset toimet edistävät objektiivisten mahdollisuuksien toteutumista.

Kommunistisen liikkeen yhtenäisyys on objektiivinen välttämättömyys ja yhteiskunnan vallankumouksellisen uudistamisen mahdava historiallinen voima, se on sosiaalisen edistyksen tehokas katalysaattori ja ratkaiseva ehto, joka takaa koko imperialisminvastaisen taistelun menestyksen, rauhan säilymisen, kehitysmaiden sosiaalisen edistyksen ja taloudellisen kukoistuksen turvaamisen ja sosialismin voiton maailmassa. Maailman kommunistisen liikkeen yhtenäisyyden lujittamisesta ovat objektiivisesti kiinnostuneita yhteiskunnan kaikki edistysmieliset kerrokset, kaikki demokraattiset puolueet ja järjestöt, kaikki ne, jotka taistelevat sodanuhkaa, fasismia ja muita taantumuksen muotoja vastaan.

¹ Kommunisti, 1960, n:o 10, liite, s. 27.

Vuonna 1960 pidetyn kommunististen ja työväenpuolueiden neuvottelukokouksen Julkilausumassa korostetaan, että jokaisen marxilais-leniniläisen puolueen korkeimpana kansainvälisenä velvollisuutena on huolehtia jatkuvasti kansainvälisen kommunistisen liikkeen yhtenäisyyden lujittamisesta. Kukin kommunistinen puolue, olkoon se sitten suuri tai pieni, olkoon se vallassa tai ei, on historiallisesti vastuussa maailmanvallankumouksen kehityksestä ja maailman kommunistisen liikkeen yhtenäisyydestä.

Taistelussa kommunististen rivien tiivistämiseksi ovat kiteytyneet ja yhä täydellistyvät puolueiden keskinäisten suhteiden periaatteet. Noissa periaatteissa kuvastuvat kommunististen puolueiden itsenäisyyden, kansallisen osuuden ja kansainvälisen vastuullisuuden kasvu.

Noiden periaatteiden peruspiirteenä on dialektinen *keskinäinen yhteys*, joka on havaittavissa kommunistisen liikkeen kansainvälisen olemuksen ja kunkin kommunistisen puolueen toiminnassa ilmenevän kansallisen erikoisuuden välillä. Tuo dialektisuus saa ilmauksensa eräissä väitelmässä, joista tärkeimpiä ovat seuraavat:

proletaarisen internationalismin periaatteiden johdomukainen noudattaminen, koko toiminnassa ilmenevä kansallisen ja kansainvälisen elimellinen yhteys;

taito noudattaa sellaista periaatteellista politiikkaa, joka vastaa kansallisia olosuhteita, sosialismin etuja ja kansainvälisiä velvollisuuksia;

kukin puolue määrittelee itsenäisesti politiikkansa riippumatta siitä, onko se vallassa vai ei, onko se iso vai pieni, laillinen vai maanalainen;

mikään kommunistinen puolue ei puutu toisen puolueen sisäisiin asioihin;

yhteskuuntapoliittisen toiminnan kaikilla aloilla kaikki puolueet ovat tasaveroisia, mikä merkitsee yhtäläisiä mahdollisuuksia vallankumouksellisen aloitteellisuuden ilmituomisessa ja yhtäläistä vallankumouksellista vastuuta maailman vallankumousliikkeen kohtaloista;

puolueet auttavat toisiaan poliittisesti, järjestöllisesti ja teoreettisesti vallankumouksellisten tehtävien toteuttamisessa, rikastuttavat toisiaan vaihtamalla kaikinpuolisesti ja vilpittömästi kokemusta; auttavat toisiaan taistelussa imperialismia, sen hyökkäyspolitiikkaa ja antisosialistisia voimia vastaan;

puolueet yhdessä hyväksyvät päätökset maailmanpolitiikan peruskysymyksistä, ratkaisevat kollektiivisesti kaikki imperialismivastaisen taistelun ongelmat ja ottavat vapaaehtoisesti kannetta-

vakseen vastuun noiden yhteisesti hyväksytyjen päätösten toteuttamisesta;

kunkin marxilais-leniniläisen puolueen toiminnassa historialliseen vastuuseen maailman kommunistisen liikkeen kohtaloista ja maailman vallankumousprosessin menestymisestä sekä internationalistiseen itsekiin liittyy kansallinen suvereenisuus;

kansainvälinen solidaarisuus ja johdonmukainen proletaarinen internationalismi, joka ei sovi yhteen eristyneisyyden minkään muodon kanssa ja joka edellyttää päättävää taistelua kaikkia taantumuksellisia nationalistisia katsomuksia vastaan.

On ilmeistä, että näissä periaatteissa kuvastuu huolestuneisuus maailman kommunistisen liikkeen yhtenäisyydestä. Ne ovat selvästi suunnattu hajotustoimintaa ja poliittista eristyneisyyttä vastaan. Niistä henkii proletaarinen internationalismi samalla kun ne tarjoavat täyden vapauden ja laajat mahdollisuudet kansallisten erikoisuuksien ja piirteiden ilmenemiselle.

Kommunistiset puolueet, jotka ovat luonteeltaan internationalistisia, ovat aina pitäneet ja pitävät edelleenkin tarpeellisena vaihtaa keskenään kokemusta ja koordinoida toimensa. Monenkeskisillä alueellisilla neuvottelukokouksilla on ollut suuri merkitys kansallisten vallankumouksellisten joukko-osastojen kansainvälisen solidaarisuuden lujittamisessa, maailman kommunistisen liikkeen yhteenliittyneisyyden aikaansaamisessa ja veljespuolueiden toimien koordinoimisessa.

Kommunistisen liikkeen historian virstanpylväitä on Euroopan kommunististen ja työväenpuolueiden konferenssi, joka pidettiin huhtikuussa 1967 Karlovy Varyssa (Tšekkoslovakia).

Konferenssiin osallistuneet Euroopan kommunistiset ja työväenpuolueet yhteisesti laativat ja tarjosivat kansalaispiirien käsiteltäväksi ohjelman kollektiivisen turvallisuuden järjestelmän perustamiseksi pitäen sen pohjana yhteiskuntajärjestelmältään erilaisten maiden rauhanomaisen rinnakkainolon periaatetta. Tuon ohjelman peruskohtiin kuuluu: tunnustettava Euroopassa voimassa olevien rajojen rikkomattomuus; tunnustettava kahden suvereenin ja tasaveroisen saksalaisen valtion, DDR:n ja Länsi-Saksan olemassaolot; kiellettävä Saksan Liittotasavallalta pääsy ydinaseisiin muodossa missä hyvänsä; tunnustettava Münchenin sopimus pätevämmäksi sen solmimishetkestä alkaen; Euroopan kaikkien valtioiden on laadittava ja allekirjoitettava sopimus, että maitten välisissä suhteissa ne kieltäytyvät voiman käytöstä, eivät puutu toistensa sisäisiin asioihin ja kaikissa kiistakysymyksissä turvautuvat vain rauhanomaisiin keinoihin; katsottava historiallisesti välttämättömäksi demokratian puolustaminen ja kehittäminen Länsi-

Saksassa; poistettava keinotekoisesti pystytetyt aidat Euroopan kapitalististen ja sosialististen maiden välisestä taloudellisista suhteista; suoritettava joukko aseistariisuntatoimenpiteitä; saatava aikaan sotilaallisista liitoista vapaa Eurooppa. Tilaisuuden osanottajat kannattivat ehdotusta Euroopan turvallisuutta ja rauhanomaista yhteistyötä Euroopassa käsittelevän kaikkien eurooppalaisten valtioiden konferenssin koollekutsumisesta sekä Euroopan kaikkien parlamenttien edustajien konferenssin järjestämisestä.

Korostettakoon myös, että konferenssin päätöksissä on kollektiivisesti muotoiltu ajatus, että jokainen kommunistinen puolue on historiallisesti vastuussa rauhan ja sosialismin kohtaloista.

Konferenssin asiakirjassa sanotaan: »Niissä erikoisolouissa, joissa kukin kommunistinen puolue joutuu taistelemaan, se on vastuussa politiikastaan työväenluokalle ja maansa työväestölle, koko kansalle. Samalla jokainen puolue käsittää olevansa kansainvälisesti vastuussa rauhan säilymisestä sekä uusien, aikakautemme tarpeita vastaavien suhteiden muodostumisesta kansojen välillä.

Tämä vastuuntunne vaatii meitä, Euroopan kommunistisia puolueita, yhdistämään voimamme näiden ongelmien ratkaisemiseksi. Mitä vankempaa on kommunististen ja työväenpuolueiden yhtenäisyys ja solidaarisuus Euroopassa ja koko maailmassa, sitä tehokkaampaa on oleva taistelumme.»¹

Viime aikoina taistelu kommunistisen liikkeen yhtenäisyyden puolesta on huomattavasti vilkastunut. Kuten tiedetään imperialismin voimistaa nykyään ideologista taisteluaan kommunismia vastaan, se tekee yhä uusia yrityksiä sosialististen maiden ja kommunististen puolueiden vieroittamiseksi toisistaan ja käyttää päämäärinsä saavuttamisessa hyväkseen erilaisia nationalistisia aineksia. Näissä oloissa kysymys kaikkien imperialismin vastustajien yhtenäisyydestä ja ennen kaikkea kommunistien yhtenäisyydestä käy erittäin ajankohtaiseksi. Vähäininkin hajotustoiminta kommunistisen liikkeen sisällä, sen rivien vähäininkin hajanaisuus ilahduttavat tavattomasti taantumusta.

Kaikkinaiset poikkeamat marxismi-leninismistä, kuten revisiionismi, vasemmistoekstremismin ja nationalismin ilmaukset, heikentävät samoin kommunististen rivien yhteenliittyneisyyttä ja niiden taistelukuntoa. Johdonmukaiset marxilaiset-leniniläiset taistelevat leppymättömästi kaikkia noita poikkeamia vastaan, he puoltavat päättävästi kommunistisen liikkeen pääsuuntausta sekä marxismi-leninismin puhtautta, sillä se on vallankumouksellisen

¹ Конференция европейских коммунистических и рабочих партий по вопросам безопасности в Европе. М., 1967, стр. 278.

proletariaatin varma, koetuksen kestänyt oppi. Viime vuosien aikana marxilaisten-leniniläisten keskuudessa on voimistunut entisestään pyrkimys saavuttaa kommunistien yhtenäisyys kaikille yhteiseltä, imperialisminvastaiselta pohjalta.

Maailman kommunistiset puolueet suorittivat siinä tarkoituksessa suuren työn valmistellessaan kommunististen ja työväenpuolueiden neuvottelukokousta, joka pidettiin Moskovassa kesäkuussa 1969. Neuvottelukokoukseen osallistui 75:n kommunistisen ja työväenpuolueiden edustajia. Neuvottelukokous oli kommunistisen, työväen- ja vapautusliikkeen suuri saavutus. Se hyväksyi monia periaatteellisesti tärkeitä päätöksiä, joissa on luovan marxilaisuuden ja proletarisen internationalismin näkökulmasta teoreettisesti perusteltu kommunistisen liikkeen tehtävät historiallisen kehityksen nykyvaiheessa ja valotettu työväenluokan ja kaikkien työväestöjen imperialismia vastaan, rauhan, demokratian, kansallisen vapauden ja sosiaalisen edistyksen puolesta käymän taistelun näköaloja.

Jo neuvottelukokouksen valmistelun ja pitämisen menetelmät myötävaikuttivat sen menestymiseen. Näitä menetelmiä olivat: kaikessa työssä vallitsi todellinen demokratia, ts. jokaisella kommunistisella puolueella oli täysi mahdollisuus esittää ja puolustaa omia ehdotuksia; kollektiivisuus poliittisten päätösten valmistelussa sekä imperialisminvastaisen taistelun tehtävien ja muotojen määrittelyssä; kaikkien kommunististen puolueiden täydellisen tasaveroisuus minkä hyvänsä kysymyksen asettamisessa ja käsittelyssä; tieteellinen, marxilais-leniniläinen suhde taistelun ajankohtaisten tehtävien erittelyyn ja joukkojen vallankumouksellisen uudistavan toiminnan tulosten yleistävään tutkimiseen; kaikkien esitettyjen ehdotusten toverillinen ja asiallinen käsittely.

Päähuomio neuvottelukokouksessa kiinnitettiin imperialisminvastaisen taistelun ajankohtaisten tehtävien käsittelyyn. Päätelmänsä ja ehdotuksensa neuvottelukokouksen osanottajat esittivät asiakirjassa »Imperialisminvastaisen taistelun tehtävät nykykaudella ja kommunististen ja työväenpuolueiden, kaikkien imperialisminvastaisten voimien yhteistoiminta». Asiakirjassa on luovasti, marxilais-leniniläisittäin eritelty maailman kehityksen nykyvaihetta, siinä on osoitettu imperialismin ihmisvihaa uhkua, kansanvastainen luonne, ja sen tuhoutumisen historiallinen väistämättömyys, siinä on perusteltu tehokkaan imperialisminvastaisen taistelun tiet ja muodot. Asiakirjassa on syvällisesti tieteellisesti perusteltu ajatus, että nykymaailmassa muodostunut yhteiskuntapolitiininen tilanne tekee mahdolliseksi kohottaa imperialisminvastaisen taistelun uudelle korkeammalle tasolle, voimistaa hyökkäystä impe-

rialismia vastaan, saavuttaa demokratian ja sosialismin voimien ratkaiseva ylivoima ja antaa murskaava isku imperialistiselle hyökkäys- ja sotapolitiikalle. Neuvottelukokous julisti, että imperialisminvastaisessa taistelussa saavutettavan voiton ratkaisevana ehtona on kaikkien imperialisminvastaisten voimien ja ennen muuta kommunististen ja työväenpuolueiden yhtenäisyys.

Asiakirjassa on esitetty kaikkien työtätekevien ja sorrettujen elinetujen puolesta käytävän taistelun laaja ohjelma.

Kommunististen ja työväenpuolueiden edustajat kääntyivät maailman kommunistien, kaikkien imperialismin vastustajien, kaikkien niiden puoleen, jotka ovat valmiit kamppailemaan rauhan, vapauden ja edistyksen puolesta, kehottaen heitä yhteistoimintaan. He ilmoittivat: »Nykytilanne vaatii sosialististen maiden kansoja sekä kansainvälisen työväenliikkeen ja kansallisen vapautusliikkeen kaikkia osastoja lujittamaan taisteluhenkistä solidaarisuuttaan kamppailussa imperialismia vastaan.»

Neuvottelukokous totesi, että kaikkien kansojen yhteistoimet ja sitkeä taistelu jokaista aggression ilmausta vastaan saattavat tehdä tyhjiksi mitkä tahansa imperialistien kavalat suunnitelmat. Neuvottelukokouksen hyväksymässä julistuksessa »Riippumattomuus, vapaus ja rauha Vietnamille!» korostetaan Vietnamin kansan uroteon historiallista merkitystä ja välttämättömyyttä mobilisoida tarpeen vaatiessa edelleenkin maailman imperialisminvastaiset voimat puolustamaan sitä.

Neuvottelukokous antoi uuden panoksen marxismi-leninismiin yleismaailmalliseen aarteistoon ja rikastutti sitä uusilla päätelmillä. Se tähdensi vielä kerran, että ratkaisevana ehtona kommunististen puolueiden taistelukunnon, poliittisen kypsyyden kohottamisessa ja yhtenäisyyden lujittamisessa on uskollisuus marxismi-leninismiin suurille aatteille. Neuvottelukokouksessa hyväksyttiin yksimielisesti vetoamus Leninin 100-vuotissyntymäpäivän johdosta. Kommunistit, vetoamuksessa sanotaan, katsovat tehtäväkseen horjumatta puolustaa taistelussa kaikkia vihollisia vastaan marxismi-leninismiin ja proletarisen internationalismin vallankumouksellisia periaatteita, sitkeästi toteuttaa niitä, herkeämättä kehittää marxilais-leniniläistä teoriaa ja rikastuttaa sitä luokkataistelun nykyvaiheessa ja sosialismin rakentamisessa hankitun kokemuksen tieteellisen yleistävän erittelyn pohjalta.

Neuvottelukokous oli uusi merkittävä vaihe taistelussa kommunististen riviin yhtenäisyyden ja tiiviiden puolesta, taistelussa kaikkien teoriassa ja politiikassa ilmenevien revisionististen ja opportunististen muunnoksien voittamiseksi. Neuvottelukokouksen jälkeen useimmissa kommunistisissa puolueissa alkoi rakentava

tuloksellinen työ niiden rivien lujittamiseksi aatteellis-poliittisesti ja järjestöllisesti. Kommunistiset puolueet ovat antaneet tuntuvat iskut oikeisto- ja vasemmistorevisionisteille ja nationalisteille, kaikenkarvaisille hajottajille, jotka ovat yrittäneet tuoda liikkeeseen opportunistisia teoreettisia ja poliittisia katsomuksiaan. Kommunistisista puolueista on erotettu monia revisionisteja. Kommunististen ja työväenpuolueiden yhteistyö on laajenemassa, sen pohjana ovat proletaarisen internationalismin periaatteet, kansallisen ja kansainvälisen dialektinen soveltaminen leniniläisessä hengessä. Kommunististen puolueiden teoreettinen ja ideologinen toiminta on vilkastunut entisestään, ne ovat alkaneet vielä aktiivisemmin taistella marxismi-leninismin puhtauden puolesta ja voimistaneet työtä sen rikastuttamiseksi ja luovaksi soveltamiseksi kunkin maan konkreettisiin oloihin.

Neuvottelukokous sinänsä ja sitä seurannut kommunististen puolueiden toiminta osoittavat, että maailman kommunistinen liike on ottanut aimo askeleen riviensä yhtenäisyyden lujittamisessa ja tiivistämisessä. Tuon yhtenäisyyden muodot rikastuvat ja moninaistuvat jatkuvasti.

Kommunististen rivien yhtenäisyyden elähdyttävä ajatus raijaa itselleen tietä marxilais-leniniläisten puolueiden yhteisiin ponnistuksiin.

Itse historia vaatii kommunistien yhtenäisyyttä. Työväenluokan edut, koko ihmiskunnan edut vaativat kommunistien yhtenäisyyttä. Yhtenäisyys on tarpeen kansojen valoisan tulevaisuuden turvaamiseksi.

SISÄLTÖ

Johdanto	5
--------------------	---

ENSIMMÄINEN LUKU

KOMMUNISTISEN INTERNATIONAALIN PERUSTAMINEN.

KOMINTERN MAAILMAN VALLANKUMOUSVOIMIEN ETU- JOUKKONA (1919—1920)	
Kominternin perustamisen edellytykset ja olosuhteet	19
Kominternin perustaminen	35
Kominternin toinen kongressi	58

TOINEN LUKU

KOMMUNISTISEN INTERNATIONAALIN TOIMINTA JOUKKOJEN KANNATUKSEN, TYÖVÄEN YHTEISRINTAMAN JA NEUVOSTO- TASAVALLAN LUJITTAMISEN PUOLESTA (1921—1923)

Kommunististen puolueiden tehtävät uusissa oloissa	95
Kommunistisen Internationaalin kolmas kongressi	116
Työskentely työväen yhteisrintaman puolesta	141
Kommunistisen Internationaalin neljäs kongressi	159
Kominternin strategia ja taktiikka vuoden 1923 syksyn vallan- kumoustapahtumissa	176

KOLMAS LUKU

KOMINTERN KAPITALISMIN OSITTAISEN VAKAANTUMISEN JA NEUVOSTOLIITON SOSIALISTISEN RAKENNUSTYÖN VUOSINA. SUUNTANA KOMMUNISTISTEN PUOLUEIDEN AAT- TEELLINEN JA JÄRJESTÖLLINEN LUJITTAMINEN (1924—1928)

Kominternin viides kongressi. Suuntana kommunististen puo- lueiden aatteellinen ja järjestöllinen lujittaminen	208
Kommunistinen Internationaali taistelussa pääomaa vastaan, työväenluokan rivien eheyttämisen ja imperialisminvastaisen yhteisrintaman puolesta	222
Komintern ja maailman vallankumousliikkeen kehitysongelmat uusissa oloissa. Trotskilaisuuden murskaaminen	237
Kommunistisen Internationaalin kuudes kongressi	268

NELJÄS LUKU

KOMINTERN KAPITALISTISESSA MAAILMASSA VALLINNEEN TALOUSPULAN JA NEUVOSTOLIITON SOSIALISTISEN RA- KENNUSTYÖN VUOSINA (1929—1933)

Kominternin strategia ja taktiikka kapitalistisessa maailmassa vallinneen talouspulan kärjistymisen kaudella	291
Kominternin taistelu fasismiä vastaan	310
Kommunististen puolueiden taktiikka kansallisessa vapautusliik- keessä	336

VIIDES LUKU

KOMMUNISTISEN INTERNATIONAALIN KAMPPAILU FASISMIN- JA SODANVASTAISEN YHTENÄISEN TYÖVÄEN- JA KAN- SANRINTAMAN PUOLESTA (1934—1939)

Kominternin ja sen jaostojen strategian ja taktiikan muutok- sen tuntumassa	345
Kommunistisen Internationaalin seitsemäs kongressi	367
Uuden strategian soveltaminen	396

KUUKES LUKU

KOMMUNISTISET PUOLUEET JOHTAVAT KANSOJEN FASISMIN- VASTAISTA TAISTELUA. KOMINTERNIN HAJALLE LASKEMI- NEN

Komintern ja kommunistiset puolueet toisen maailmansodan ensimmäisessä vaiheessa (syyskuu 1939 — kesäkuu 1941)	447
Kominternin ja kommunististen puolueiden toiminta Saksan hyökättyä Neuvostoliittoon	469

SEITSEMÄS LUKU

KOMINTERNIN PERINTEET JA NYKYAJAN KOMMUNISTINEN LIIKE

Kominternin perintö ja maailman kommunistisen liikkeen kasvu	509
Kominternin vallankumoukselliset perinteet ja nykyajan kom- munistisen liikkeen päälinjat	524
Proletaarisen internationalismin perinteet ja toiminta kommunisti- sten rivien yhtenäisyyden puolesta	542

Lukijalle

*Kustannusliike Edistys on kiitollinen
Teille jos lähetätte mielipiteenne tästä kir-
jasta, suomennoksen laadusta ja ulkoasus-
ta. Muutkin toivomuksenne ovat tervetul-
leita*

Osoitteemme:

*Zubovski bulvar, 21
Moskova, Neuvostoliitto*

КОММУНИСТИЧЕСКИЙ ИНТЕРНАЦИОНАЛ

На финском языке

Контрольный редактор *Р. И. Пугачев*. Издательский редактор *М. Я. Кетولا*.
Художественный редактор *Л. Шканов*. Технический редактор *В. И. Ларионова*.
Корректоры *А. Э. Кемпи* и *А. П. Яковлева*.

Подписано к печати 15.X-1973 г. Формат 60×84^{1/2} мм. Печ. л. 32,55±0,23 п. л. выл.
Бум. л. 17^{1/2}. Уч.-изд. л. 34,36. Заказ 1223. Издат. 16285. Тираж 4100. Цена 4 р. 13 коп.

Издательство «Прогресс» Государственного комитета Совета Министров СССР
по делам издательств, полиграфии и книжной торговли. Москва Г—21, Зубов-
ский бульвар, 21. Типография им. Анохина Управления по делам издательств,
полиграфии и книжной торговли Совета Министров Карельской АССР.

Петрозаводск, ул. «Правды», 4.